

શ્રીમદ્ બુદ્ધિસાગરજી ગ્રન્થમાલા, ગ્રન્થાંક-૨૪.

જૈન રાસમાળા.

ભાગ ૧ લો.

શેઠશ્રી શાંતિદાસ તથા મહા મુનિશાસ્ત્રી રાસ.

પ્રયોજક,

યોગનિષ્ઠ મુનિમહારાજ શ્રીમદ્ બુદ્ધિસાગરજી.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કર્તા,

શ્રી અધ્યાત્મજ્ઞાન પ્રસારક મંડલ તરફથી

શા. લલિતભાઈ કરમચંદ. દલાલ.

(ચંપાગલી—મુંબઈ.)

અમદાવાદ,

ધી હાયમંડ ન્યુબિલી પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં પરીણ દેવીદાસ જગનલાલે છાપ્યો.

આવૃત્તિ પહેલી. પ્રત ૧૦૦૦.

વીરસંવત્ ૨૪૩૬. વિક્રમ સં. ૧૯૧૬.

કિંમત રૂ. ૧-૦-૦.

ગુણદૃષ્ટિ, એ, મોક્ષમાર્ગની નિસ્સરણી છે.

સાભાર-અર્પણ.

શ્રી રાજનગરના નગરશેઠ,

કસ્તુરભાઈ મણિભાઈ પ્રેમાભાઈ.

અમદાવાદ.

શ્રી સકળ જૈન સંઘના હિતસ્વી, અને જૈન સંઘને સતત સહાય આપનારા આપના પૂર્વજ અને આપની સાતમી પહેડી ઉપર થયેલા ઓસવાલ કુળદીપક શેઠ શાન્તિદાસનું નામ આખી જૈન આલમમાં મશહૂર છે. તે પ્રતાપી પુરૂષના આપ વંશજ હોઈ નગરશેઠની અપૂર્વ પદવીને શોભાવો છે, તે સમયે તે મહાન્ પુરૂષનું અનુપમ અને અનુકરણીય જીવનચરિત્ર તથા તેમના સમયનો જૈન ધર્મનો ઇતિહાસ પુસ્તકરૂપે પ્રકટ કરવાનો અમારા મનમાં દૃઢસંકલ્પ થયો. તેને આપે ઉત્તેજન તથા સહાય આપ્યાં, એ વિચાર ધ્યાનમાં રાખી આ પુસ્તક જનસમૂહ આગળ રજુ કરતાં આપને અર્પણ કરવામાં આવે છે. આપ પણ આપના પૂર્વજોના મહાન્ પગલે જૈન ધર્મના ઔરવમાં-સુકૃત્યો કરી-વધારો કરશો.

લી.

અધ્યાત્મજ્ઞાન પ્રસારક મંડળ.

વિનંતિ.

પૂજ્ય સુનિરાજેના તેમજ પ્રભાવિક શ્રાવકોના પ્રગટ
કરવા યોગ્ય પ્રાચીન રાસો-ચરિત્રો-જેઓ પાસે હોય
તેઓએ બની શકે તે રીતે-મૂળ સ્થિતિમાં અથવા શુદ્ધ
રીતે નકલ કરાવીને-મંડળ ભેગ પુરા પાડવાને, જેઓથી
બની શકે તેઓ પ્રત્યે વિનંતિ છે; કારણકે તેવા પુરૂષોનાં
ચરિત્રો બહાર આણવાને મંડળ ઇરાદો રાખે છે.

લી.

ચંપાગલી-મુખર્ધ, } અધ્યાત્મજ્ઞાનપ્રસારક મંડલ.

સમાલોચના.

શ્રેષ્ઠીવર્ય શ્રી શાંતિદાસ.

૧. વંશ.

શાંતિદાસ શેઠના રાસપરથી તેમની ધણી હુંડી પણ ઉપયોગી જીવન-રેખા મળી આવે છે. આ રાસના આધાર સિવાય કોઈ પણ ચારિત્ર લખતાં જે ઉપયોગી સાધનો નેધએ તે-નામે ફતકથા, વંશાવળી (ખારોટ-વહી-વંચાની), રાજકુમો, વગેરે છે તે સાધનોનો ઉપયોગ અહીં પણ કરતાં શાંતિદાસ શેઠનું મહત્ત્વ ધણી રીતે સિદ્ધ થઈ શકે છે.

તેઓ મારવાડના શુદ્ધ ક્ષત્રિયખીજ સીસોદીઆ રજપૂતના વંશજ હતા. શાંતિદાસના પિતાનું નામ સહસકિરણ, કે જે વત્સાશેઠના પુત્ર હતા અને વત્સાશેઠ હરપાળના પુત્ર હતા. હરપાળશેઠ સામંત સંગ્રામસિંહ અને કુમાર-પાળ સીસોદીઆના વંશના છે, અને તે વંશની શાખા કાકોલા છે. આ મેવાડના રાજના ઠેઠ નજીકના સગા સંબંધી હતા. સીસોદીઆ રજપૂતોનો મહિમા જવલંત હતો અને તેઓ જૈન હતા, એના પ્રમાણ તરીકે ટોડ-રાજસ્થાન, મેવાડની જાહોજલાલી, હ્યારત રાજ્યમંડળ, મહાજનમંડળ આદિ અનેક પુસ્તકો સાક્ષી પૂરે છે.

શાંતિદાસશેઠ આ રીતે મૂળ ક્ષત્રિય હતા. જૈનધર્મમાં ક્ષત્રિયોએ જે મહાન્ વિશાલ આધાર, સહાય, અને તેજ અર્પેલ છે તે અવર્ણનીય છે, અને તેજ રીતે આ શેઠ પણ ક્ષત્રિયવંશજ હોઈ અર્પે એ સ્વાભાવિક ગણી શકાય. અત્યારે કઈ રીતે ક્ષત્રિયોએ જૈનધર્મમાં સ્તંભ રોપ્યો છે તે નેધએ.

જૈનધર્મના પરમપૂજ્ય તીર્થસ્થાપકો શ્રી ઋષભદેવથી તે મહાવીર સુધીના ચોવીશ તીર્થંકરો ક્ષત્રિય કુળમાંજ ઉત્પન્ન થયા હતા. છેલ્લા તીર્થંકર શ્રી મહાવીર સ્વામીના સમયમાં એટલે આજથી ૨૪૩૮ વર્ષ પહેલાં, અહાર દેશના રાજાઓ જૈનધર્મ પાળતા હતા; એવું ઇતિહાસ અને આગમોપરથી સિદ્ધ થાય છે, અને તે સર્વ રાજાઓ ક્ષત્રિય હતા. કેટલાક રાજાઓ વિક્રમ સંવત્ પછી વેદધર્મી બન્યા, અને તેથી વેદધર્મીઓનું જોર ધીમે ધીમે વધવા લાગ્યું. સૌરાષ્ટ્ર, મારવાડ, મેવાડ, પૂર્વદેશ, કર્ણાટક, માળવા વગેરેના રાજાઓ જૈન હતા અને જૈન ધર્મને સારો આશ્રય આપતા હતા, પરંતુ વેદધર્મનું જોર વિક્રમ પાંચમી વા છઠ્ઠી સદીથી વધવા લાગવાથી ક્ષત્રિયોની વંશપરંપરા

વેદધર્મ-પુરાણધર્મ વગેરે તરફ શ્રદ્ધા ધારવા લાગી. ધર્મિદાસ જેતાં માલૂમ પડે છે કે, દક્ષિણમાં હિન્દુધર્મ પહેલાં વિજયપુરમાં જૈન રાજાઓ રાજ્ય કરતા હતા. શુભરાત, કાઠિયાવાડમાં જૈનોનું જોર વિશેષ હતું. આવા સમયમાં પણ જૈનાચાર્યોએ અદ્ભુત પ્રયાસ અને મથન કરેલ છે; પરંતુ આ ધર્મિદાસ અહીં અરથાને છે તેથી વિશેષ લખવું ઉચિત નથી. એટલું કહેવું જોઈએ કે જૈનાચાર્યોએ દાડ માંસથી ક્ષત્રિયોને બચાવવા અને શુદ્ધ રાખવા તેઓને જીવદા પાઠ્યા અને વ્યાપારાદિવડે આજીવિકા ચલાવવાનું જણાવ્યું, તેથી જ ક્ષત્રિયો વ્યાપાર કરવા લાગ્યા તે વણિક અર્થાત્ વાણિયા ગણાવા લાગ્યા. આમ થયું તેની સાથે ક્ષત્રિયના પ્રજનરક્ષણના ધર્મ પ્રમાણે વસ્તુપાળ અને તેજપાળની પેઠે ધણા મંત્રીઓ થયા છે અને રાજાઓ પણ થયા છે. સિ-સોદિયા, પરમાર, ચૌહાણ, ચાવડા વગેરે ધણી જાતના ક્ષત્રિયો કે જ અસલથી જૈનધર્મ પાળતા હતા તેના વંશજોમાં વેદધર્મ પગપેસારો કરવાથી કેટલાક વેદધર્મમાં દાખલ થયા છે અને કેટલાક જૈનધર્મમાં દૃઢ રહીને વ્યાપારવડે આજીવિકા ચલાવી રહ્યા છે.

સિસોદિયા રજપૂતો, પૂર્વે જૈનધર્મ પાળતા હતા અને તેના વંશમાં થયેલ હરપાળે પણ જૈનધર્મ પાળ્યો, અને વ્યાપાર આદિથી આજીવિકા ચલાવી. અદ્યપિ પર્યંત તેમના વંશજો આશવાળ વણિકના નામે જાણખાય છે. વ્યાપાર ઉપરાંત ક્ષત્રિયત્વને શોભા આપે તેવાં પરાક્રમો પણ તે વંશજોએ દાખવ્યાં છે. તેઓ પૂર્ણ રીતે સમજતા હતા કે દાડ માંસ વાપરવો અને આહોડાકર્મ કરવું એ કંઈ ક્ષત્રિયત્વ નથી; ખરૂં ક્ષત્રિયત્વ તો એજ ગણાય કે દેશનું અનેક રીતે સ્વાર્પણથી રક્ષણ કરવું. વ્યાપારથી કંઈ ક્ષત્રિયત્વ જનું રહેતું નથી; જેમકે અંગ્રેજો-અમેરિકનો જાણે વ્યાપાર કરનારા છે અને તે સાથે દેશરક્ષણાઈ જોગ પણ આપનારા છે.

શાંતિદાસશેઠે ઝવેરાતના વ્યાપારી તરીકે જખરી ખ્યાલ મેળવી છે, તેની સાથે અખમ્બર આદિશાહની યોગમતે સહાય કરી જહાંગીર આદિશાહના મામાનું બિરુદ મેળવ્યું છે. જહાંગીર આદિશાહે ' નગરશેઠ ' ની પદવી પણ આપેલ છે.

૨. ચિંતામણિ મંત્ર-સાગરગચ્છ.

આટલું પ્રસ્તાવમાં કહી હવે જ મંત્રથી ચેતાનો મહોદય થયો તેની વાતપર આવીએ. ચિંતામણિ મંત્ર જેના માટે સંધાતો હતો, તે આ શાંતિ-દાસશેઠના નામેરી સુરતના ખીજ શાંતિદાસ શેઠ હતા, પરંતુ કર્મયોગ કંઈ

અન્ય છે; મનુષ્ય ધારે છે કંઈ, થાય છે કંઈ. જેના કર્મયોગ બળવાન છે તે બીજા માટે નિર્માણ કરી નાંખ્યું હોય તોપણ તે પોતે લઈ જાય છે; તેવી રીતે અમદાવાદના (આપણા ચરિત્રનાયક) શાંતિદાસશેઠ તે મંત્રની સાધનાનું ફળ લઈ ગયા. જ્યારે સુરતના શાંતિદાસશેઠ કે જે શાંતિદાસ મણિયાના નામે પ્રખ્યાત હતા તે કંઈ ન પામ્યા. ચિંતામણિ મંત્રની સ્થાપના પછી આ મંત્રની સાધના સધાવી કેણે? તે રાસમાંથી જે કે સુરપદ થતું નથી; પરંતુ તેમાં નેમસાગર અને મુક્તિસાગરનું તે વખતે યોગાસું હતું એમ જણાવે છે. સામાન્ય કથા પ્રમાણે રાજસાગરમુનિએ તે મંત્રની સાધના કરાવી હતી, અને તેથીજ તેમને છેવટે સ્વરિપદ અપાવવું અને પોતાનું ઋણ થોડે અંશે પણ સારી રીતે વાળવું એવો નિશ્ચય, શેઠે કરીને પાળ્યો હતો.* તદુપરાંત રાજસાગરસુરિ અને તેની પરંપરા સ્વાગરગચ્છ કરા-

* સ્વ. અગનલાલ વખતચ કે સને ૧૮૫૧ (સં. ૧૯૦૮) માં રચેલ અને ગુજરાત વર્નાક્યુલર સોસાયટીએ શિલાલેખમાં પ્રસિદ્ધ કરેલ ‘અમદાવાદનો ઇતિહાસ’ નામે પ્રમાણે જણાવે છે:—

“ દિલ્લી પ્રગણમાં એક ગામ હશે ત્યાં શાંતિદાસ કરીને એક ગૃહસ્થ રહેતો હતો; એ શાંતિદાસને ત્યાં એક બીજો શાંતિદાસ નામનો ચાકર રહેતો હતો. હવે એ શેઠ એક જોગીશ્વરની સેવા કરતા હતા, ને તેમનું પોષણ કરતાં ધણા દહાડા થયા. એવામાં એક દહાડો એ જોગીશ્વર તથા શાંતિદાસ વાતો કરે છે એવામાં એવી વાત નીકળી કે ‘શાંતિદાસ ! તમે ક્રીયા દહાડાની મારી સેવા કરો છો, ને મારા ખાધાપીધાની તબીબી રાખો છો તેમાં તમને શો ફાયદો છે? ને તમને તે બાબત પાંચ સાત હજાર રૂપિયા ખર્ચ થયા હશે.’ ત્યારે શાંતિદાસ બોલ્યા ‘સાહેબ ! તમારી ચાકરી કરવાનું કામ મળ્યું છે એ શું થોડો ફાયદો છે? તમારા જેવા ઉત્તમ પુરૂષની સેવા તે કંઈથી મળે?’ પછી પેલા જોગીશ્વરે મન સાથે વિચાર કર્યો કે ‘એણે આટલા બધા વરસથી ચાકરી કરી છે માટે મારે પણ એના ઉપર ઉપકાર કરવો’—એણે ધારીને બોલ્યા કે ‘શાંતિદાસ ! હું એક કામ લાગાવું છું તે કરો?’ શાંતિદાસ બોલ્યા ‘હા સાહેબ ! તમારી સેવામાં હાજર છું.’ ત્યારે જોગીશ્વર બોલ્યા કે ‘હું તારે વાસ્તે એક જાત કરવાનો છું ને તે જાતની સિદ્ધિ કરવાને હું છ મહિના બોંધરામાં રહીશ, માટે આ જાળીઆંથી તારે નિત્ય પાંચશેર દૂધ ને શેર સાકર મને આપવી. આ પ્રમાણે છ મહિના સુધી કરવું’ શાંતિદાસે કહ્યું કે ‘સાહેબ !’ પછી જોગીશ્વરે એ જાત કરવા માંડ્યો ને શાંતિદાસે નિત્ય પાંચ શેર દૂધ ને શેર સાકર આપવા માંડ્યું. એ પ્રમાણે આખા કરે છે. હવે એક દહાડાને વિષે એ શેઠે વિચાર્યું કે ‘આજ છ મહિના થયા માટે દૂધ સાકર આપવા બદલ’ એમ ધારીને પોતે નાહ્યા ને જાળીએથી દૂધ સાકર આપીને પૂછ્યું ‘સાહેબ ! પેલો જાત થયો?’ ત્યારે જોગીએ જવાબ દીધો કે ‘ના, નથી

વવા-સ્થપાવવા તેમણે પૂર્ણ પ્રયાસ કર્યો હતો. શ્રાવકોને તે ગચ્છમાં લેવા સોનાના વેઠ, વીંટીઓ, પાષડીઓ, શેલાં, વગેરેની છૂટથી પ્રભાવના કરી હતી અને તેથી લાખોને તેમાં લાવ્યા હતા. વળી અમદાવાદ, ખંભાત, ખાટણ, સુરત, વડોદરા, ડભોઈ, ભાવનગર, સાણંદ, મેસાણા, રાંદેર વગેરે ધણે ઠેકાણે સાગરગચ્છના ઉપાશ્રયો બંધાવવા તેમણે મદદ કરી હતી. સુરતના શાંતિદાસશેઠે પણ સાગરગચ્છની ઉન્નતિમાં ભાગ આપ્યો હતો.

૩. બાદશાહની મુલાકાત.

ચિંતામણિ મંત્રની સાધના સુરતમાં સુરતમંડનપાસના દેરાસરમાં થઈ હતી. શ્રી પાર્શ્વનાથની તે મૂર્તિ હાલ ત્યાંજ શુદ્રામાં (ભોંયરામાં) વિદ્યમાન

થયો. કહે છે મહિના પૂરા થાય છે, માટે કહે થશે. ' તે દહાડે શેઠ પાછા ગયા. બીજે દહાડે પોતે વિચાર્યું કે ' કાલની પેઠે કહી નહિ થયો હોય માટે હું માણસને દુધ સાકર લેધને મોકલું. તે આપતો આવશે, ને એ જંત્ર થયો છે કે નથી થયો એની ખબર કહાડતો આવશે' એવું ધારીને શાંતિદાસ શેઠ પોતાના શાંતિદાસ નામના ચાકરને મોકલ્યો. તે ચાકરે જઈને જોગીશ્વરને પૂછ્યું ' સાહેબ એ જંત્ર થયો ? ' ત્યારે જોગીશ્વરે પૂછ્યું કે ' કોણ કે ? ' ચાકર બોલ્યો કે ' એતો હું શાંતિદાસ. ' જોગીશ્વરે શાંતિદાસ શેઠ સમજીને એ જંત્ર આપ્યો અને કહ્યું કે ' હું તથા તારી પેઠીમાં કોઈ નાગો જીવ્યો નહિ રહે ' ને વળી અંધારું હવે તેથી મોં દીકામાં ન આવ્યું કે એ ચાકર જાળખાય. પછી શાંતિદાસના ચાકરે રસ્તામાં આવતાં વિચાર્યું કે મારો શેઠ તાલેવંત થાય તેના કરતાં હુંજ તાલેવંત થાઉંજ નહિ ? એવું ધારીને એ જંત્ર શેઠને ન આપ્યો પણ, પાછો શેઠની ઘોડારમાં જઈને એક ઘોડા ઉપર સામાન નાંખી સ્વાર થઈ પોતે ચાલી નિકળ્યો અને દરમજલ દિલ્લી શહેર આવ્યો. '

—પૃ ૨૭૦-૨૭૨.

નોટ-આવી રીતે આમાં સિત્તા પડે છે કે ' સુરતને બદલે દિલ્લી, સાધના કરનાર જૈન મુનિ ને બદલે જોગીશ્વર, ચિંતામણિ મંત્રને બદલે જંત્ર. આનું કારણ આટલું સંભવે છે કે સ્વ. મગનલાલે આ વાત કોઈ રાસ કે ઇતિહાસ પરથી નથી લખી, પરંતુ મનમાં કલ્પના કરીને લખેલ જણાય છે. ઉપરાંત જૈન સાધુનું આ કાર્ય નથી એમ સમજીને ઉપરની માન્યતાને વળન આપ્યું હોય, તેમ સમજાય છે. પરંતુ મૂળ રાસ જે બીના પુરી પાડે છે તે સત્ય છે. તેનાં કારણો પૈકી (૧) શાંતિદાસથી સાગરગચ્છની સ્થાપના-ઉન્નતી થઈ છે અને તેનો સંબંધ અસ્પષ્ટીતપણે ચાલ્યો આવે છે તે (૨) મૂળ રાસકાર અને શાંતિદાસના સમયને ધણું છેદું નથી અર્થાત્ તેમના વંશજ વખતચંદ શેઠના સમકાલીન સમયેજ સને ૧૮૧૪ માં તે રાસ લખાયો છે તે (૩) જે મંદિર (દેરાસર) માં મંત્ર સાધના થઈ છે તેનું નામ રાસમાં છે તે હાલ પણ સુરતમાં હયાત છે.

આ સમજ કારણોથી શેઠ શાંતિદાસના માટે મંત્રસાધના-સુરતમાંજ થયેલી અને જૈન મુનિ (યતી)એ કરેલી તે સ્પષ્ટ સમજાય છે.

છે અને તે અતિ અમલકારી છે; અને કહેવા પ્રમાણે તે શ્રી સંપ્રતિ મહારાજે ભરાવેલી પ્રતિમા છે.

શ્રી શાંતિદાસ શેઠના સંબંધમાં આ રાસ કહે છે કે:—

“ એમ અનેક ઈહાં વારતા, સાગરગચ્છનો રાજરે ” પરંતુ તે બધી વાત રાસ પૂરી પાડતો નથી, પણ બીજા ગૃહસ્થો પાસેથી સાંભળેલી તથા કેટલીક બીનાપરથી ભેગી કરેલી હકીકત નીચે પ્રમાણે છે:—તે રજુ કરવી પ્રાસંગિક જણાય છે.

શાંતિદાસના વખતમાં અમલકાર આદેશાહ મરણ પામ્યો અને જહાંગીર ગાદીપર બેઠો હતો. શાંતિદાસ શેઠ દીલ્હી ગયા હતા તે વખતે તેની બહુ મોટી ઉમર ન હતી. ત્યાં એક અવેરીને ઘેર પોતે ઉતર્યા. આ વખતે એવું બન્યું હતું કે, આદેશાહ જહાંગીરે પોતાની સભામાં એવું પૂછ્યું કે, મારી પોતાની કિંમત કરો! સભા દિગ ચઢ ગઢ, અને આદેશાહની કિંમત કેવી રીતે કરવી એની ગમ પડી નહિ અને તેથી આ સવાલ પણ વિચિત્ર અને તુરંગી લાગ્યો; હવે કરવું શું? પછી પોતાનાપરથી તેનો ભાર કાઢી નાંખવા કહ્યું કે ‘જહાંપનાહ! આપ કીંમતી જવાહીર છો, અને જવાહીરની કિંમત તો અવેરીજ કરે, માટે શહેરના અવેરીઓને બોલાવો, તે આપની ખરી કિંમત કરશે!’ આદેશાહે કહ્યું ‘તે બરાબર છે’. પછી અવેરીઓને તેડાવ્યા અને તેઓની પાસે પોતાની કિંમત પૂછી, અવેરી પણ સડક થયા, અને શું કહેવું તેની સમજ પડી નહિ. એટલે તેઓએ એક અઠવાડીયાની સુદત માગી લીધી. આ દરમ્યાન શાંતિદાસ શેઠ દિલ્હીમાં આવ્યા હતા, તેમણે પોતે જ્યાં ઉતારો લીધો હતો તે અવેરીને બેઠાતુર જોઈ તેનું કારણ પૂછ્યું. અવેરીએ જણાવ્યું કે ‘ભાઈ! તું હજી નાનો છે એટલે તેનો ખુલાસો થઈ શકે તેમ નથી.’ ત્યારે શાંતિદાસે આગ્રહ કર્યો એટલે બધી બાબત અવેરીએ જણાવી, અને શોક પ્રદર્શિત કર્યો. શાંતિદાસ શેઠે કહ્યું ‘ફિકર ન કરો, તે હું કરી આપીશ. તમારે કાપને કંઈ ન બોલવું.’ અવેરી શેઠે કહ્યું ‘ઠીક!’ પછી બધા અવેરી છેલ્લે દહાડે શાંતિદાસને લઈ ગાજતે વાજતે સભામાં ગયા. આદેશાહે કહ્યું કે ‘અવધિ પૂરી થઈ છે, માટે શું ખુલાસો કરો છો?’ અવેરીઓએ કહ્યું ‘એમાં શું છે? એતો નાનો છોકરો પણ કરી શકે. (શાંતિદાસ સામે આંગળી કરી) પૂછો આ અમારા નાના અવેરીને!’ આદેશાહે શાંતિદાસ શેઠને પૂછ્યું. તેણે કહ્યું કે ‘જહાંપનાહ! આપની કિંમત સભા સમક્ષ કર કે ખાનગીમાં?’ આદેશાહે કહ્યું ‘એમાં શું હરકત છે? અહીંજ કરો.’ એટલે તુરતજ શાંતિદાસ શેઠે અવેરીનો અવેરાત બેખવાનો

કાંટા કાઢ્યો અને એક ત્રાજવામાં એક રતિ મૂકી એટલે ત્રાજવું એક બાજુએ નમી ગયું. સામી બાજુએ એક રતિ મૂકી એટલે બન્ને પાસાં સરખાં થયાં. વળી એક બાજુએ એક રતિ મૂકી એટલે તે બાજુનું ત્રાજવું નમ્યું. આમ કરી ત્રાજવાને ચંકેલી શાંતિદાસ શેઠે કહ્યું કે ‘બાદશાહ ! આપનું મૂલ્ય થઈ ચૂક્યું’ ત્યારે બાદશાહે પૂછ્યું ‘શું ?’ ત્યારે ઉત્તર ફરી વળ્યો કે ‘રતિ, માત્ર રતિ !’ જુઓ આ ત્રાજવામાં એક રતિ એક બાજુએ મૂકી તો તે બાજુ નમી તેવીજ રીતે આપ અને ખીજ બધા એક જાતના મનુષ્ય છે, સર્વને સરખી ઈદ્રિય અને અવયવ છે, છતાં તે બધા આપની રૈયત છે, જ્યારે આપ તેમનાપર રાજ્ય હુકમ ચલાવનાર બાદશાહ છો—એ અંતર ફક્ત આપનામાં રતિ વધારે છે એજ છે, બાકી કંઈ ફેર નથી.—અમારામાં બાદશાહ થવાની રતિ—ભાગ્ય નથી અને આપનામાં છે.’ આ સાંભળી બાદશાહ અજબ થઈ ગયો, અને સારી રીતે તેમની પિછાન—કદર કરી.

આ પછી પણ બાદશાહે શેઠની એક પરીક્ષા કરી, તેણે ચાર ગોળા કર્યા તેમાં એક જવાહીરનો, ખીજો સોનાનો, ત્રીજો ત્રાંબાનો અને ચોથો લોહનો, એ ચારને એવી રીતે ઢાંકણથી બનાવ્યા કે ઉપરથી એક સરખાજ લાગે, જ્યારે ભારે (વજનમાં) એક એક ખીજથી ચડે. આ ચારે ગોળા શેઠને બતાવી તેમાં ભારે (મૂલ્યમાં) કોણુ છે ? તે પૂછ્યું. શાંતિદાસ શેઠને ચિંતામણિમંત્રનો પ્રભાવ હતો, તેથી તે સ્મરી તેણે તુરંતજ જે જવાહીરનો ગોળો હતો તે બતાવી આપ્યો, આથી બાદશાહ અત્યંત ખુશ થયો.*

* જ્યારે સ્વ. મગનલાલ વખતચંદ પોતાના અમદાવાદના ઇતિહાસમાં જુદાજ લખે છે:—

‘એવામાં દિહીમાં એક વાત થઈ છે કે બાદશાહ પાસે એક ઝવેર છે ને તેનું પારખું ને કીંમત કરાવવી છે તેથી દિહીના ઝવેરીને બોલાવીને કહ્યું છે કે ‘આ ઝવેરનું પારખું કરી આપો ને પારખું બરાબર નહિ કરો તો તમારો જીવ લઈશ’ ત્યારે ઝવેરીઓએ વિચાર્યું કે આમાંથી આપણું આવી બન્યું ને હવે બચવા કંઈ છીએ; એવો વિચાર કરીને જવાબ દીધો કે ‘સાહેબ ! અમારા ઝવેરીના મહાજનને માથે એક શેઠીઓ છે ને તેને પારખું ધણું સાફ છે માટે તેને તેડીને કાલે આવીશું’ ત્યારે બાદશાહે રજા આપી. પેલા ઝવેરી ઘેર જઈને વિચાર કરવા બેઠા કે હવે શો ઉપાય કરવો ? પછી એવું ધાર્યું કે કોઈકને ગોઠવવો ને કહેવું કે ‘આ અમારા ઝવેરીના મહાજનમાં બધાય કરતાં એને સાફ જ્ઞાન છે !’ પછી એવો માણસ શોધી કહાડવાની તદબીરમાં ફેરે છે. એવામાં આ શાંતિદાસ એકલા થયા. ઝવેરીએ તેમને પૂછ્યું કે ‘તમે ક્રિયા ગામના છો ને શો ધંધો કરો છો ?’ ત્યારે શાંતિદાસે ગપ મારી કે ‘અમે તો ઝવેરીનો ધંધો કરીએ છીએ ! ઝવેરીઓએ પૂછ્યું કે

૪. રાજ્યમાન.

ચારિત્રનાયક શાંતિદાસ શેઠ રાજ્યકાર્યમાં પણ આગેવાની ભર્યો ભાગ લેતા હતા. મહાન અકબર અને જહાંગીર બાદશાહ પાસે તેમનું સારી રીતે

‘તમને પારખું’ સાડું છે ? ત્યારે બાદશાહ સાહેબને આપનું કામ છે મટિ આવો તો ધણું’ સાડું’ ત્યારે શાંતિદાસ બોલ્યા કે ‘હા, ચાલો’ ત્યારપછી ઝવેરીઓએ સારાં દુગડાં ને ધરેણાં લાવીને શાંતિદાસને પહેરાવ્યાં તે પહેરીને શાંતિદાસ તે ઝવેરીની સાથે બાદશાહને ત્યાં ગયા અને ઈંધા પગ ધાલીને બેઠા. પછી ઝવેરી બોલ્યા ‘સાહેબ ! તમારે જે ઝવેરનું પારખું કરાવવું હોય તે લાવો આ અમારા મહાજનનો શેઠ કરી આપશે.’ બાદશાહે તે ઝવેર આપ્યું. તે લઈને શાંતિદાસે સારી પેટે તપાસ્યું; ને કહ્યું કે, ‘સાહેબ ! આ ઝવેરમાં કીટો છે’ ત્યારે બાદશાહે તે ઝવેર લગાવ્યું ત્યારે તેમાંથી એક કીટો સરખો કંકડો નીકળ્યો ત્યારે બાદશાહ બોલ્યા કે ‘પારખું બરાબર કર્યું.’ તે પછી સોનાના કડાં ને પાલખી વગેરેનો સરપાવ આપ્યો. પછી શાંતિદાસ બાદશાહના દરબારમાં આવતા જતા થયા ને બાદશાહના માનીતા થયા ને રહેતાં રહેતાં તેમના જનાનખાનામાં જવા લાગ્યા; ને રાણીઓને બહેન કહીને બોલાવી. ત્યારે રાણીઓએ તેમને ભાઈ કહીને બોલાવ્યા. પછી દહાડે દહાડે હેત વધવું ગયું. રાણીઓએ પોતાના સગા ભાઈ કરતાં શાંતિદાસને વાલે (વધારે) ગણવા માંડ્યા. શાંતિદાસ ત્યાં ધણી દહાડા રહ્યા. પછી રાણીઓને કહ્યું કે ‘એ બહેનો ! હવે હું તો અહીંઆથી જમશ’ ત્યારે બહેનોએ કહ્યું કે ‘અહિંયાંથી જવાય નહિ તમારે તો અહિંયાંજ રહેવું !’ એ પ્રમાણે ધણું ધણું કહ્યું પણ શાંતિદાસ તો હઠ લઈ બેઠા કે ‘મારે તો જવું ને જવું’ ત્યારે રાણીઓએ કહ્યું કે ‘હું મારો ભાઈ કહેવાયો, તેથી તને કાલો માલો જવા દઉં એ તો કંઈ ઠીક નહિ’ મટિ તમે ચોડા દહાડા સજીર ખમો ને અમને બાદશાહને કહેવા દો ! પછી તેઓએ બાદશાહને કહ્યું કે ‘અમારા ભાઈ શાંતિદાસ ભય છે તેમને કંઈ વિદાયગીરી આપવી; અને એવી આપવી કે તે વંશપરંપરા ચાલે.’ ત્યારે બાદશાહ બોલ્યા કે ‘કંઈ ગામ આપો’ શાંતિદાસને ગામ આપવા માંડ્યાં તે લીધાં નહિ ને કહ્યું કે ‘સાહેબ ! અમારે ગામ ના ભેધએ, અમે વાણીઆ ભાઈ !’ બાદશાહ બોલ્યા ‘ત્યારે તે તમારે શું ભેધએ ?’ શાંતિદાસે વિચાર્યું કે ‘અમદાવાદ શહેર જેવું બીજું શહેર કોઈ નથી મટિ એ શહેરની નગર-શેઠાઈ લઈ લે. ઠીક, ને વળી આપણા વતનમાં પણ આવીશું’ એવું ધારીને અમદાવાદની નગરશેઠાઈ માંગી. ત્યારે બાદશાહે નગરશેઠાઈ આપી ને વરસે દહાડે રૂપૈયા બાંધી આપી, (વર્ષાસન), તે સિવાય બીજું આપવું હશે તે આપી, વિદાય કીધા. શાંતિદાસ પછી અમદાવાદ આવીને વસ્યા.

—પૃ. ૨૭૨-૨૭૫.

નોટ—“આપણા વતનમાં” એ શબ્દથી શેઠ દિલ્લીના નહિ પણ અમદાવાદના સિદ્ધ કરે છે. બાકી ઝવેરાતની કિંમત કરી કે, ઝવેરાતમાં કીટો છે તે જણાવ્યું તે વાત મૂળ રાસતથી સુરુપક પ્રાપ્ત થતી ન હોવાથી, તે વિષે વધુ જણાવી હશે મૂળ રાસતથી વેગળા જવું યોગ્ય ધારતા નથી,

માન હતું. અમર બાદશાહ પાસેથી તેમણે સિદ્ધાચલ તીર્થાદિના પદાઓ કરાવી લીધા હતા.

શાંતિદાસ શેઠ ચિંતામણિ પાર્શ્વનાથનું મ્હોટું ભવ્ય દેરાસર બાવન જિનાલયનું શિખરબંધ દહેજ પુષ્કળ દ્રવ્ય ખરચી અમદાવાદમાં સરસપુરમાં સં. ૧૬૮૪ (ધ. સ. ૧૬૩૮ માં) બાંધ્યું હતું. આ વખતે ઐયરમજબની ગુજરાતમાં સુબાગીરી હતી. તેણે ધ. સ. ૧૬૪૪ માં તે તોડી પાડ્યું અને તેની મસજીદ કરી; આથી આખા ગુજરાતમાં મોટું હિંદુ અને મુસલમાનનું ખંડ થયું હતું. શાંતિદાસ શેઠ શાહજહાન બાદશાહને અરજી કરી, તેથી તે ઉપર હીજરી સન ૧૦૫૮ (એટલે ધ. સ. ૧૬૪૪) ના જમાઉદ્દીલ આખરની તારીખ ૨૧ મીએ શાહજહાન બાદશાહે ફરી નવું કરાવી આપવા હુકમ કર્યો હતો. આની નકલ આ સાથે ગુજરાતીમાં ઉતારી આપી છે. જુઓ મક્કલ નં ૧ તેમાં જથ્થાવેલ છે

† “આ બાવન જિનાલયનું શિખરબંધ દહેજ સરસપુર નામના પુરાથી પશ્ચિમે આશરે ખેતરવા એકને છેટે આવેલ છે આ દહેરા સંબંધી એવું કહેવામાં આવે છે કે નગરશેઠ શાંતિદાસ શેઠે પાંચ સાત લાખ રૂપેયા ખર્ચાને કરાવ્યું હતું. એ દહેરાને ધાટ તમામ હડીસિંગના દહેરા જેવો છે, પણ તફાવત એટલોજ છે કે હડીસિંગનું દહેજ પશ્ચિમલિંગનું છે અને આ દહેજ ઉત્તરલિંગનું છે. આ દહેરામાં મોટાં મોટાં ભોંયરાં છે. તે ભોંયરામાં પૂર્વે મોટા ચોમુખ હતો. એ દહેરાથી તે અમદાવાદમાં ઝવેરીવાડામાં નગરશેઠની હવેલી સુધી એક ગાડું ભય એવી મોટી સુરંગ છે, એવું લોકોના કહેવામાં આવે છે. ને એવું કારણ એવું સંભળાય છે કે મુસલમાનના વારામાં અમદાવાદના મુસલમાન અમલદારે એક દહાડો એ દહેજ વટાળી તેમાં નિમાજ પડવાનું ધાર્યું. તે વાત નગરશેઠને માલુમ પડી. પણ તે વખતમાં ધર્મને જીલમ ધણી હતો તેથી સમજીને નગરશેઠ સળંગ (સુરંગ) ખોદાવી રાખેલ હતી. તે તરત ગાડાં સળંગમાં ઉતારી આ દહેરાના ચોમુખની ચાર પ્રતિમાઓ ગાડામાં બેસારી ઝવેરીવાડામાં લાવ્યા. તેમાંની ત્રણ મૂર્તિઓ એને આદીશ્વરનું ભોંયજં કહે છે તે ભોંયરામાં બેસારી, ને ચોથી મૂર્તિ ઝવેરીવાડામાં નીશા પોળમાં જગવલબના ભોંયરામાં બેસારી તથા મૂળનાયકની મૂર્તિ નાની સામળી ચિંતામણ પાર્શ્વનાથની હતી તે લાવીને ઝવેરીવાડામાં સુરજમલના દહેરામાં પધરાવી. તે મૂર્તિઓ હાલ પણ છે.

પછી તે મુસલમાનોએ દહેજ વટાવ્યું. રંજમડપ વગેરેના ધુમટની માહેલી તરફ ફરતી ઉંચા પત્થરની પુતળાઓ વગેરે સામાન છે તેને છુંદી નાંખી છે, તથા ચુનાથી લીપી લીધી છે. તે સિવાય મુસલમાનોએ ધણીક તોડફોડ કરી છે, છતાં પણ એ દહેરાના ખંડેર ઉપરથી માલુમ પડી આવે છે કે એ દહેરાનું કામ સાફ હતું. હાલ તે દહેજ હવડ (ઉઠડ) પડ્યું છે ને એના પત્થરા વગેરેસામાન નગરશેઠ કહડાવી લઇને બીજા દહેરાના કામમાં વાપર્યા.”

રેવ. મ. વ. કૃત. અમદાવાદનો ઇતિહાસ પૃ. ૧૪૨-૧૪૩.

કે, ‘તે દહેરામાં જે જે નવું કરાવ્યું હોય અને મહેરાઓ તે પર કરેલ છે તે કઢાવી નાખવી અને મકાન મજકુર શેઠને હવાલે કરવું...તેમજ પ્રથમના દસ્તુર (રીવાજ) માફક તે મકાન તેમના કબજામાં રહે; અને હરેક રીતે તે પોતાની મરજી પ્રમાણે પોતાના ધર્માનુસાર વાપરી તેમાં પરમેશ્વરનું ભજન કરે, તેમાં કોઇ આદમી ઇજા કરે નહિ, તથા ખીજા ફકીર લોકો તે જગામાં મકાન કરી રહ્યા છે તેમને ત્યાંથી કઢાવી મૂકવા. ખીજા વહોરા લોકો એ દેવલની ઇમારત ઉઠાવી લઇ ગયા છે તેા તેમના પાસેથી તે ચીજો લઇ એમને પહોંચાડજો અગર એમને સામાનનો ખર્ચ કર્યો હોય તેની કીમત તેમની પાસેથી લઇ શાંતિદાસને પહોંચાડજો. આ આખતમાં તમામ તાકીદ જાણીને હુકમ ફેરાવશો.’

આપરથી જણાય છે કે શાંતિદાસને પ્રજા સાથે ધણો ઉદાર અને વિશાલ સંબંધ હતો, તેમજ રાજાઓનો અને ઠેઠ બાદશાહનો આશ્રય ધણો હતો. જેની પાછળ સમગ્ર પ્રજા છે, અને જે પ્રજાનું જ કલ્યાણ, રક્ષણ કરવા સર્વદા તન, મન, ધનથી તત્પર રહે છે તેમને પછી રાજ્ય અમલદારો, તેમજ રાજ્યાધીશ, પૂર્ણ માન અવશ્ય આપેજ એમાં કંઈ આશ્ચર્ય નથી. પ્રજાના હિતની સાથે જે રાજ્યનું પણ બહું ચાહે છે, તે રાજ્ય અને પ્રજા બન્ને તરફથી માન, મરતબો મેળવે છે, અને આવી રીતે બન્નેનું બહું ચાહનાર જગતમાં કોઇ વિરલાજ હોય છે. કહ્યું છે કે:—

નરપતિહિતકર્તા દ્રેષ્યતાં યાતિ લોકે ।

જનપદહિતકર્તા ત્યજ્યતે પાર્થિવેન ॥

इति महति विरोधे विद्यमाने समाजे ।

नृपतिजनपदानां दुर्लभः कार्यकर्ता ॥

અર્થ:—(એકલા) રાજાનું હિત કરનાર લોકમાં દ્રેષ્ટને પામે છે— નિંદાય છે, (એકલા) લોકોનું હિત કરનાર રાજાથી તળય છે, આવી રીતે એક ખીજામાં આટલો બધો વિરોધ હોવાથી રાજા અને પ્રજા (લોક) બન્નેનું કાર્ય—હિત સાધનાર ખરેખર દુર્લભ છે.

૫. સમકાલીન ઉત્તમ મુનિવરો.

શ્રી શાંતિદાસ શેઠને જૈન ધર્મપર અત્યલ શ્રદ્ધા હતી. તેઓના સમ-કાલીન—ઉપાધ્યાય શ્રી આનવિજયજી, ચરોવિજય, જ્ઞાનવિમલસૂરિ, વિજય-સેનસૂરિ, વિજયસિંહસૂરિ, શ્રી ધર્મસાગર ઉપાધ્યાય. વિજયસેનસૂરિ, વિજય-

દેવસૂરિ, વિજયતિલકસૂરિ, વિજયાનંદસૂરિ, રાજસાગરસૂરિ વગેરે હતા જેઓ-
નાં વ્યાખ્યાનોનો તેઓ પ્રેમપૂર્વક લાભ લેતા હતા. શ્રી માનવિજય ઉપાધ્યાયે
પોતાનો અપૂર્વ ગ્રંથ નામે ‘ધર્મસંગ્રહ’ શ્રી શાંતિદાસ શેઠના આગ્રહથી
કરેલ છે એવું તેની પ્રશસ્તિપરથી જણાય છે.

૬. વંશજ્ઞે.

શ્રી શાંતિદાસશેઠનો વંશ કલ્પવૃક્ષસમ વધી કુલી-ક્ષાણી અભારના સમ-
યમાં પણ સારી સ્થિતિએ હતી ધરાવે છે. શાંતિદાસશેઠની એટલી બધી
પ્રસિદ્ધિ અને મહત્તા હતી કે તેમને લઈને તેમના વંશજ્ઞેને અનેક સર્વંદ,
માનમરતબા, રાજ્યાદર, પ્રજા તરફથી શોધાઈ-ધન્યવાદ મળેલ છે, અને તેના
વંશજ્ઞેમાં મુખ્ય પણે જે હોય તેને હજુ પણ અમદાવાદમાં ‘નગરશેઠ’
તરીકેનું બિરૂદ આપવામાં આવે છે. શાંતિદાસશેઠમાં રહેલ વિવેક, વિનય,
દુરદેશી, પ્રજારક્ષણ, પરાપકાર, ધર્મવૃત્તિ વગેરે સદ્ગુણો તેમના વંશજ્ઞેમાં
ઉત્તરોત્તર આસ્થાં આવ્યાં છે.

લક્ષ્મીચંદ શેઠ.

શાંતિદાસશેઠના પાંચ પુત્ર હતા, તે પૈકી લક્ષ્મીચંદશેઠે શુભરા-
તના તે વખતના સુખા શાહજાદા મુરાદખાને રૂ. ૫૫૦૦૦૦ સાડાપાંચલાખ
ધીર્યાં હતા; શાહજાદાં બાદશાહ મરણ્યુતોલ માંદો હતો અને તેના ચાર પુત્રો
દારા, સુળ, મુરાદ અને ઐરંગઝેબ (એ ચારે ભાઈ ભાઈઓ) વચ્ચે ગાદી
માટે લડાઈ થઈ. મુરાદને રહેનશાહ થવાની ધારણા હતી અને તેથી લશ્કર
બેગું કરતો હતો. આ માટે ઉપલા રૂપિયા તેણે લીધા હતા. તેણે લશ્કર
બેગું કરી ઐરંગઝેબને મળી દીલ્લી જઈ લડાઈ કરી હતી. આ વખતે
શુભરાતનો પ્રખ્યાત હુંટારો કાનજીકોળી ઘણી હુંટ ચલાવતો હતો. ધસ્તીસન
૧૬૫૭ માં મુરાદખાને લક્ષ્મીચંદશેઠ પાસેથી સાડાપાંચ લાખ, શાંતિદાસ શેઠના
ભાગીઆ રહીદાસ (કે જે મંગળ રહીદાસ કહેવાય છે તે) પાસેથી રૂ. ૪૦૦૦૦
આલીશહજાર તથા સાનમલ તથા ખીજ પાસેથી ૮૮૦૦૦ અઠાસીહજાર
લીધા હતા અને આજ મઠ્ઠથી મોટું લશ્કર ઉભું કરી ઐરંગઝેબ સાથે
દીલ્લી ગયો હતો. ઇ. સ. ૧૬૫૮ માં મુરાદે જશવંતસિંહ સામે ઉઠ્યો
આગળ લડાઈ કરી ઉજ્જન લીધું, અને તે ઉજ્જન મુકામથીજ મુરાદે હુકમ
લાખ્યો કે, લક્ષ્મીચંદને દોઢલાખ ચુરતની ઉપજમાંથી, એક લાખ ખંભાતની
ઉપજમાંથી, પચાસહજાર ભરૂચની આમદાનીમાંથી, પીસ્તાલીસહજાર વીરમ-
ગામની અને ત્રીશહજાર મીઠાની ઉપજમાંથી વગેરે કુલ મળી સાડાપાંચ લાખ

રૂપેયા તરત આપી દેજો. તેજ સાલમાં મુરાદ તેના બાઈ ઐરંગઝેખના દગાથી ફસાયો અને મથુરામાં કેદ થયો. (આ મુરાદ શુજરાતની સુબાગીરી ઉપર ઈ. સ. ૧૬૫૪ માં નીભાયો હતો.)

લક્ષ્મીચંદ શેઠનો વ્યાપાર ધણા બહોળા પ્રમાણમાં પથરાયો હતો, અને તેથી ધણા પૈસા જુદા જુદા વેપારી તથા ગુમાસ્તા વર્ગ પાસે શેઠના લેણા નીકળતા હતા, અને તે દેવાદારો નાણાં આપતા નહતા અને માટે શેઠ ખુદ બાદશાહ ઐરંગઝેખનો લેખિત હુકમ લીધો હતો, તેમાં જણાવેલું હતું કે:— “પાદશાહી હુકમ ફરમાવવામાં આવે છે કે એ લક્ષ્મીચંદ શેઠનું જે લોકો પાસે દહેલુ હોય તે તે દહેલુની સચાઇ સાબીત થવાથી તેને તેનો હિસાબ સાબીત કરવામાં જે મદદ અને કોશીશ કરવી જોઈએ તે કરવી, એટલા માટે કે દહેલુદારો તેનું દેલુ હુબાવે નહિ.” આ ઉપરથી શાંતિદાસ શેઠના કુટુંબનો ખુદ પાદશાહ સાથે કેટલો બધો મરતબો-માન હશે તે સ્પષ્ટ પ્રતીત થશે, જુઓ નકલ નં. ૨.

ખુશાલચંદ શેઠ.

લક્ષ્મીચંદ શેઠના પુત્ર ખુશાલચંદ શેઠ થયા. તેમણે પણ અદ્ભુત પરાક્રમ કરી જૈન કોમના સ્તંભ તરીકે જૈન કોમને ગર્વથી આનંદિત થવાનું કારણ આપ્યું છે. સને ૧૭૨૦ માં શુજરાતના સુબા અબ્જતસિંહ તરફથી અનુપસિંહ બંદારી કામ કરતો હતો, તે અનુપસિંહ ધણો જીલમી હતો અને તેણે પાંજરાપોળવાળા ઝોસવાળ *કંપૂરશાહ બજારાલી કે જે મોટો વેપારી શ્રીમંત હતો તેનું હિયકારાપણે ખૂન કરાવ્યું, ત્યાર પછી નિઝામ-ઉલ્લુલ્લે પોતાના કાકા હુમીદખાનને સરસુબો ઠરાવી પોતે દીલ્લી ગયો. પછી તેમને તથા બાદશાહ વચ્ચે વિરોધ થયો તે ૧૭૨૪ માં શિરખુદખાનને સુબો ઠરાવ્યો. એ સુબાએ પોતાની વતી મુળદીખાનને મોકલ્યો. તેણે આવી હુમીદખાન પાસેથી અમદાવાદ લેઇ લીધું ને હુમીદખાન શહેર છોડી જતો રહ્યો. તે લોકોને પુછતો ગયો કે શુજરાત ફરી ક્યારે દેખીશું ? પછી ઢાહોદ જઇ મરાઠી શાહુરાજના સરદાર કંથાજીને મળી બંદોબસ્ત કર્યો કે, કંથાજીએ

* આ એક અમદાવાદના જૈન ઝોસવાળ શ્રીમંત હતા. તે ધણા શરવીર અને તેજસ્વી હતા, તેના સબંધમાં એક રાસડો અમદાવાદમાં ગવાતો હતો તેની પ્રથમ બે કડી આ પ્રમાણે છે:—“હાર્યો હાર્યો મદનબોપાળ, જીયો જીયો કંપુરશા ઝોસવાલ” આ ચિવાય બાકી પ્રાપ્ત થઇ નથી. આમાં મદનબોપાલ જેથા મરાઠાનો સુબો હતો એમ કહેવામાં આવે છે. આ બે કડીથી લડાઈ થઈ હોય એવું દેખાય છે.

હુમીદખાનની કુમકે ચઢવું, તેને પેટે (બદલે) હુમીદખાને ગુજરાતની ચોચ આપવી. તે બન્ને અમદાવાદ તરફ આવ્યા. આ વખતે સુખતખાં ઇંડર હતો, તેણે અમદાવાદ આવી હુમીદખાંન સાથે લડાઈ કરી. તેમાં સુખતખાં મરાયો. ત્યાર પછી તેનું વેર લેવા તેનો ભાઇ શહેર બહાર આવ્યો અને બહાદુરીથી લડ્યો. અંતે ત્યાંથી નાસી અમદાવાદમાં કારંજમાં આવી બારે દરવાજા બંધ કરાવ્યા. પણ ખુશાલશા શેઠે હુમીદખાનને યુક્તિપ્રયુક્તિથી શહેરમાં ઢાબલ કરાવ્યો. (અમદાવાદનો પ્રાચીન ઇતિહાસ ગુજરાતી પંચ દિવાળી અંક સં. ૧૯૬૬) આ વખતે ઈ. સ. ૧૭૨૫ માં મરેઠાઓએ શહેરને ખુશાલ-ચંદ લખમીચંદ નગરશેઠના વચમાં પડવાથી છુટેલું નહિ અને તે શેઠે પોતાના પદરની ધણીજ દોલત આપી તેમને પાછા કાઢેલા, આ ઉપરથી તમામ શહેરના લોકો એકત્ર થઈ વંશ પરંપરાનો હક કરી આખો કે જેટલો માલ શહેરના કાંટા ઉપર છપાય તે ઉપર સેંકડે પા રૂપીઓ તેઓ લે, આ હક હાલમાં પણ કંપની સરકારે ઇ. સ. ૧૮૨૦ ના ગુલામની તારીખ ૨૫ મીએ રૂ. ૨૧૩૩ નો નક્કી આંકડો કર્યો છે તે સુજળ વંશ પરંપરા ચાલ્યું આવે છે. ઈ. સ. ૧૮૬૦ ના અરસામાં આ રકમ આપવાનું અમદાવાદના કલેક્ટરે બંધ કરવાનો ઠરાવ કર્યો તે ઉપરથી તે વખતના વડા રાવબહાદુર ઝોનરે-બલ શેઠ ત્રિભાભાઇ હુમીદખાઇ વિલાયતસરકાર સુધી લડ્યા. તેથી વિલાયતની સરકારે ૨૩ નંબરનો—સને ૧૮૬૧ ના મે માસની ૩૧ મી તારીખે ઠરાવ કર્યો કે, વંશ પરંપરા ખુશાલચંદ લખમીચંદના પુરૂષવંશમાં પુરૂષ વારસને ચલાવવાના પેઢીનામા નંબર ૧૯૩ સુજળ (જે પેઢીનામા માટે ગુઓ આ સાથે આપેલ લંચાવૃદ્ધ) આપે જવા. આ બાબતની બાદશાહને અરજી ખુશાલચંદ શેઠના પુત્ર શેઠ નથુશાએ કરેલી છે તેમાં જણાવેલ છે કે “અમે શેઠ અસલના વતનદાર બાદશાહની ચાકરી કરતા આવ્યા છીએ અને (હીજરી) સને ૧૧૩૭ ના વરસમાં હુમીદખાનના માનમાં મરાઠાઓની ફોજો આવી અને તેણે શહેરના આસપાસ મોરચાં દીધાં અને શહેર લખને રૈયત હુંટવી એવી ધાસ્તી નાંખી, તે ઉપરથી ઉઘમ—વેપાર સર્વે શહેરમાં બંધ થયાં, આ રીતે શહેરમાંથી કોઇ બહાર જઈ ન શકે એવું થવાથી શહેરના શાહુકાર વગેરે લોક ધણીજ હેરાન થયા હતા, તે ઉપરથી અમારા તીર્થંજ્ઞ ખુશાલચંદ એમણે મહેનત તથા ધીરજથી મરેઠા સરદારને મળીને સરકારમાં ગાંઠના પૈસા ખર્ચ કરીને મરેઠાઓની ફોજોનાં મોરચાં ઉઠાવવાથી શહેરમાં ઉઘમ વેપાર સારો ચાલવા લાગ્યો. તે માટે શહેરના શાહુકાર વગેરે લોક ધણી ખુશી થયા કે ખુશાલચંદશેઠ પોતાની ગાંઠના પૈસા ખર્ચ કરીને શહેરના વાસ્તે ધણી ખ-

દરવર્ષના રૂ. ૧૦૦૦) એક હજાર રોકડા આપવાનો હક્ક કરી આવ્યો છે. જુઓ આ સાથે આપેલ તે સનદની નકલો નક્કલ નં. ૫-૬-૭-૮-૯-૧૦.

કંપની સરકારે સને ૧૮૨૭ માં મુંબાઈની સદર અદાલતે નગરશેઠને જીલ્લાની કોર્ટમાં ખુરશીનો હક્ક કરી આવ્યો છે.

વખતચંદ શેઠ.

ખુશાલચંદ શેઠના પુત્ર શ્રેષ્ઠીવર્ચ શ્રી વખતચંદનો ઇતિહાસ શાંતિદાસ શેઠના રાસમાંથી નીકળી આવે છે, પણ તેને લગતી રાજકીય અને મહત્વની હકીકત નીકળતી નથી તો તે આપણે અહીં જોઈએ:—

“ ગાયકવાડ અને પેશ્વાએ અમદાવાદનું રાજ્ય ૬૩ વર્ષ સુધી ચલાવ્યું એટલામાં ૧૮૭૪ ના શિયાળામાં અંગ્રેજ સરકારનાં પગલાં અમદાવાદમાં થયાં. આ અરસામાં પેશ્વા તથા ગાયકવાડ તરફથી ધણા સુખા સરસુખા થોડા થોડા વખતને આંતરે આવતા ગયા. રાજ્યનો અંત કર્નલ ગોર્ડન સાહેબે છેવટ લડાઈ કરી લીધામાં આવ્યો. તેનું કારણ એ હતું કે પેશ્વાની ગાદી બાબત અંદર અંદર લડાઈઓ ચાલતી હતી. તેમાં રાધોબાની તંરફ થઈને અંગ્રેજ સરકારે જનરલ ગોર્ડનને મોકલ્યો. તેણે પ્રથમ સુરત આવી મુકામ કર્યો. તેવામાં અંગ્રેજ સરકારે ગાયકવાડ જોડે સલાહ કરવા હુકમ મોકલ્યો. તેથી તા. ૨૬ મી જાન્યુઆરી સને ૧૭૮૦ ના રોજ સલાહ કીધી. તેમાં ગાયકવાડે તાપી નદીનો દક્ષિણનો મુલક અફઝીસી સુરતનો ભાગ તથા ૩૦૦૦ થોડાની ખોરાકી આપવી કબૂલ કરી. તેને બદલે અંગ્રેજ સરકારે ડમોઇ તથા અમદાવાદમાં પેશ્વાના સુખા હતા તેમને કાઢી ગાયકવાડને લેઈ આવ્યાં. આ સંધિથી ગોર્ડનને અમદાવાદ આવવાનું થયું. ૧૭૮૦ ના ફેબ્રુઆરી માસની તા. ૧૦ મી એટલે સંવત ૧૮૩૬ ના મહા શુદ્ધિ ૬ ને રોજ રહામી બાજુના ટેકરા ઉપર જનરલ ગોર્ડને પોતાની ફોજ સહિત આવી પહોંચ નોખ્યો. તે વખત પેશ્વાના સુખા બાપુજી પંડિત હતા. તેમણે દરવાજા બંધ કરાવ્યા ને માણેક ખુરજપર તોપો ચલાવી. એટલે ગોર્ડને પેસવા માટે ખાનજાના (ખાન પુર) દરવાજા આગળ તોપો ચલાવી. બાપુજી પંડિત પાસે પણ ફોજ ધણી હતી, તેથી ૬૦૦૦ આરબ ને ૨૦૦૦ સ્વાર શિવાય પણ બીજી દરકર ફાલતું હતું. છતાં અંગ્રેજ લોકોએ બળ ચલાવી મહા શુદ્ધિ ૮ ના રોજ એટલે તા. ૧૨ મી ફેબ્રુઆરીએ બપોરના વખતથી તોપોનો માર મારવા માંડ્યો. તેરમીની રાત પડતાં ધણાં છીંડાં પડ્યાં. સર સુખાએ પણ ધણી બહાદુરીથી માર ચલાવી બચાવ કર્યો, છતાં મહા શુદ્ધિ ૧૧ ની સવારમાં કર્નલ

હાઈલી મરણીઓ થઈ ઉંચા સીપાઈની ફોજ લઈ શહેરમાં પેઠો અને અમ-
દાવાદ લીધું. તે વખત આપુજી પંડિત ખાનપુર દરવાજે થઈ નાસી ગયો.
ગોર્ડને અમદાવાદમાં પેસી ત્રણ દહાડા સુધી શહેર ભ્રૂંટવા હુકમ કીધો. તે
વખત શહેરમાં નગર શેઠ ખુશાલચંદ ! (ખરી રીતે વખતચંદ ખુશાલચંદ)
હતા. તેઓ તથા શહેર કાજ શૈખ મહમદસાહે તથા બાદશાહી દીવાન મીઆં
મીરજી અમુ, એ ત્રણે, સાહેબને જઈ કરગરી પડ્યા. તેપરથી સાહેબે તેમની
તરફ જોઈ લૂંટ બંધ કરાવી. ઉપરના ત્રણે જણાના વંશ સાથે હાલ પણ
કુટુંબો હયાત છે. ચઢતી પડતીના કમ ગર્વ આવી જતા પણ અત્યારે સારી
સ્થિતિની ગણતરીમાં પણ ચાલુ છે. ”—અમદાવાદનો પ્રાચીન ઇતિહાસ
‘ શુબરાતી પંચ ’ દીવાલી અંક ૧૯૬૬.

આ રીતે વખતચંદ નગર શેઠ અમદાવાદને લૂંટતાં બચાવ્યું અને તે
ઉપર રવ. મગનલાલ વખતચંદ એક રાસડો જોડ્યો છે. જુઓ ‘ સાહીના
સાહિત્યતું ફિઝશૈન ’—પૃ. ૩૯-૪૦ તેમાં જણાવેલ છે કે તેમણે.....જનરલ
ગોર્ડ (ઉપર જનરલ ગોર્ડન કહેલ છે) અમદાવાદ લીધું તેના વર્ણનનો
રાસડો જોડ્યો છે. એમાં અમદાવાદ શી રીતે પડ્યું, ક્યાં ક્યાં ઝપાઝપી
થઈ, અને નગરશેઠ વખતચંદ વગેરેએ શહેરને લૂંટાઈને પાયમાલ થતાં શી
રીતે બચાવ્યું વગેરે વર્ણન વર્ણવ્યું છે. ”*

* રવ. મગનલાલ વખતચંદ દ્વિત અમદાવાદના ઇતિહાસમાં આ પ્રમાણે બીના
આપી છે. “ આ સમે જેશાઈ ગાદી બાબત લડાઈઓ ચાલતી હતી, તેથી રાષ્ટ્ર-
બાની તરફ થઈ અંગ્રેજ સરકારના હુકમથી જનરલ ગોર્ડ (લોકો ગોર્ડ સાહેબ
કહે છે ને તેમનો રાસડો જોડેલો છે) સાહેબ શુબરાત તરફ આવ્યો હતો ને સુરતમાં
મુકામ કીધું હતું. એવામાં મુંબાઈ સરકારથી ગાયકવાડ સરકાર સાથે સલાહ કર-
વાનો હુકમ આવ્યો તેથી તારીખ ૨૬ મી જાન્યુઆરી સને ૧૮૮૦ના રોજ સલાહ
કીધી તેમાં ગાયકવાડે તાપી નદીની દક્ષિણેના સુલક અઠાવીસી સુરતમાંના ભાગ
તથા ૩૦૦૦ થોડાની ખેરાકી આપવી કબૂલ કરી તેને બદલે અંગ્રેજ સરકારે હોબાઈ
તથા અમદાવાદમાં જેશાઈ સુબા હતા તેમને કહાડીને ગાયકવાડને તાબે લઈ
આપવું. એવી સલાહ ઉપરથી ગોર્ડને અમદાવાદ આવવું થયું.

સને ૧૭૮૦ ના ફેબ્રુઆરી મહિનાની તારીખ ૧૦મી તથા સંવત્ ૧૮૩૬ ના
મહા સુદ ૬ને રોજ શાહ બીખનના ટેકરા ઉપર જનરલ ગોર્ડ સાહેબે પોતાની
ફોજ સહિત આવીને પડાવ કર્યો તે ઉપરથી અમદાવાદના સરસુબા જેશાની તર-
ફથી આપજી પંડિત હતા તેમણે દરવાજા બંધ કર્યા ને માણેક જુરજ ઉપર તોપો
ચઢાવી તે ઉપરથી જનરલ ગોર્ડ ઈંદુ પાડીને શહેરમાં પેસવા અંતરજાહાન
દરવાજા આગળના ડોટ ઉપર તોપો મારવા માંડી. આપજી પંડિત પાસે ફોજ
ધણી હતી તેમાં ૬૦૦૦ આરબ અને ૨૦૦૦ સ્વાર, તે સિવાય બીજી પાયદળ હતું.

વખતચંદ નગરશેઠના ૭ પુત્ર પૈકી પુત્ર હેમાભાઈ નગરશેઠ થયા, અને બીજા પુત્ર મોતિચંદ થયા. મોતિચંદના પુત્ર કૃતેહભાઈ (કે જેનું લગ્ન સં. ૧૮૬૧ ના કાગણ શુદ્ધ ૨ ને દિને થયું હતું.), કૃતેહભાઈના ભગ્યભાઈ,

મહા સુદ ૮ ને રોજ એટલે ૧૨ મી ફેબ્રુઆરીએ બપોરના વખતથી અંગ્રેજ લોકોએ તોપોનો માર મારવા માંડ્યો, ને મહા સુદ ૧૦ની રાત પડતાં ઘણાંક છોડાં પાડ્યાં. સરસુબાએ ઘણો માર માર્યો ને ઢકર સારી રીતે લીધી, પણ મહા સુદ ૧૧ના પરાડમાં કર્નલ હાર્ટલી મરણીઆ થઈ એનેડીઅર (એટલે જ્યાં) સીપાઈની પલટણ લઈને શહેરમાં પેઠા ને અમદાવાદ લીધું. તે વેળાએ બાપજી પંડિત ખાંતપુર દરવાજે થઈને નાશી ગયો. (આ લડાઈમાં અંગ્રેજના ૧૨૦ માણસ મરાયા, તેમાં ૧૪ ટો-પીવાળા સુઆ; અને સરસુબાનાં ૧૦૦૦ હબર ઝાઝાં માણસ રણમાં પડ્યાં)

જનરલ ગ્રાડર્ડે અમદાવાદમાં પેઠા પછી ત્રણ દહાડા સુધી શહેર છુટવાનો હુકમ કર્યો ત્યારે નગરશેઠ નયુશા ખુશાલચંદ, કાજી શેખમહમદ સાહે, ને પા-દશાહી હીવાન મીઆં મીરજા અમુ એ ત્રણે જણ ગ્રાડર્ડ પાસે આવ્યા ને વિનતિ કરી કે ‘શહેર છુટવાનો હુકમ કર્યો છે પણ તેવું કરવું નહિ.’ ત્યારે જનરલ કાંઈ ગુસ્સે થયો હતો તેથી એવું કહ્યું કે “જો તમારા મનમાં એમ હતું તો તમારે પહેલાંથી પાસરા ચાલવું હતું ને અમને શરણે થવું હતું.” ત્યારે નયુશાએ જવાબ દીધો કે ‘જે અમલદારે આજ્ઞાદિત સુધી અમારું રક્ષણ કર્યું તેના અમે નિમકહરામ કેમ થઈએ ? ને હવે તમે એ સુબાને જાણાવો તો તમારો અમલ થયો ત્યારે અમે તથા સર્વે રૈયત તમારે શરણે આવ્યા.’ આવો મધુર અને વ્યાજબી જવાબ સાંભળીને જનરલ કંડો પડ્યો ને નીચે પ્રમાણે બહેરનાસું કર્યું કે—

“નગરશેઠ નયુશા (વખતચંદશેઠના ભાઈ) વિગેરે અમદાવાદની રૈયતને માલમ થાય જે હાલ તમારે તમારા ધરમાં રહેવું ને કાંઈ તોફાન કરવું નહિ. તમારા હેથામાં કશીએ વાતની ફીકર રાખવી નહિ; પણ તમે જે ધંધો કરતા હો તે ધંધેસર લાગવું કે તેથી તમને કાંઈ કાંઈ-એ બાબતમાં હેરાન કરશે નહિ, માટે આ હુકમ પ્રમાણે ચાલવું—તારીખ ૫ સપ્ટેમ્બર ૧૧૬૪ ” (આને મળતી તારીખ, સંવત ૧૮૩૬ના મહા સુદ ૧૩ ને સને ૧૭૮૦ના ફેબ્રુઆરી મહિનાની તારીખ ૧૭ મી)

એ પ્રમાણે અમદાવાદ લઈને બાર દહાડા રહીને આગલા કોલકરાર પ્રમાણે કૃતેસંગ ગાયકવાડને સોંપ્યું. તેઓની તરફથી તેમના સુબા અમદાવાદમાં સદાશિવ ગણેશ હતા તેઓએ કબજે લીધો, પણ એ જનરલ ગ્રાડર્ડ પોતાની કાંઈક ફોજ ભદ્રમાં મૂકતો ગયો. આટલું કરવાની મતલબ એ હતી કે અમદાવાદ શહેરમાં તથા તેના જીલ્લામાં જેશાનો તથા ગાયકવાડનો ભાગ હતો પણ જેશા ગાયકવાડને હરકત કરતો હતો તેથી અંગ્રેજ લોકોએ અમદાવાદ લઈ ગાયકવાડને સોંપ્યું કે હવે જે-શાની તરફથી અહીંઆં કોઈ નથી, માટે હવે આ દેશની ઉપજ લેતા તથા કામકાજ ચલાવતાં કોઈ તમને હરકત કરનાર નથી, પણ જેશાના હિસ્સાના રૂપેઆ તેમને પહોંચાડવા, ”

ભગુભાઈના દલપતભાઈ થયા કે જેના નામની-દલપતભાઈ ભગુભાઈની પેઢી અત્યારે જખરી આવે છે. દલપતભાઈના ત્રણ પુત્ર થયા. (૧) લાલભાઈ, (૨) મણિભાઈ, અને (૩) જગાભાઈ. આમાં લાલભાઈ શેઠને અંગ્રેજ સરકાર તંત્રરૂઠી 'સરદાર' નો ખિતાબ આપવામાં આવ્યો હતો. તેમનો જન્મ સં. ૧૯૧૯ માં થયો હતો. તેઓ આણંદજી કલ્યાણજીની આપણી મહાન્ પેઢીના પ્રમુખ હતા. જૈન શ્વેતાંબર કોન્ફરન્સના જનરલ સેક્રેટરી હતા, અને તેમણે આજ વર્ષમાં (સં. ૧૯૬૮) દેહ લાગ કરેલ છે અને તેથી જૈન કોમને એક સ્તંભ અને આધારની ન પૂરી શકાય તેવી ખોટ પડી છે. તેમના આત્માને શાંતિ મળે. હવે આપણે હિંમતભાઈ નગરશેઠ કે જેમને ધણા રાજાઓની સાથે સંબંધ હતો તેમના જીવનચરિત્રની કિંચિત્ રૂપરેખા જોઈએ.

નગરશેઠ હિંમતભાઈ.

આમનો જન્મ સંવત ૧૮૪૦ ના વૈશાખ માસમાં થયો હતો. તેમના વિદ્યાભ્યાસની હકીકત મળી શકતી નથી, પરંતુ મહેતાજીની પાઠન શૈલી પ્રમાણે તેમણે ટુંક સુદતમાં અભ્યાસ કર્યો હશે એમ સમજાય છે. પોતાના મહાન્ પ્રભાવક પિતાશ્રી વખતચંદ શેઠ સં. ૧૮૭૦ ફાગણ વદ ૪ ને દિવસે સદ્ગત થયા, તેમની પાછળ હિંમતભાઈ શેઠ સં. ૧૮૭૦ વૈશાખ શુક ૯ ને દિને રાજનગર અને વડોદરા બંને શહેરમાં આખા શહેરના મનુષ્યોને એકજ દિવસે ઘેબર આદિની નવકારશી-નાત જમાડી હતી.

ધર્મ શ્રદ્ધાળુ હોઈ હમેશાં 'ધર્મ પુસ્તકતું' પઠન પાઠન કરતા હતા, અને પ્રતિદિન પ્રભુ પૂજા કરવાનું ચૂકતા નહિ. પોતે ઘેર દેરાસર કર્યું હતું અને તેમાં રત્નમય પ્રતિમા રાખી હતી. આ પ્રતિમા હજી શેઠ મણિભાઈ પ્રેમાભાઈને ત્યાં (વંડામાં) છે. અમદાવાદના ડેહેલાના ઉપાશ્રયે વ્યાખ્યાન સાંભળવા આવતા, અને ધર્મચર્યા કરીને પંડિતોની પરીક્ષા પણ કરી શકતા હતા. આ વખતે પંડિત 'પદ્મવિજયજીના' શિષ્ય પંડિત રૂપવિજયજી હતા, તેમને અને ક્રિયોદ્ધારક શ્રી નોમસાગરજી વચ્ચે આચાર્ય પાલખીમાં ન બેસે વગેરે બાબતોપર વાદચર્યા ચાલી હતી. આ વખતે શેઠ સમાધાનીનો વચ્ચો માર્ગ લઈને બંનેને સુદત વીતાવી શાંત કર્યા હતા. પોતાના ભાઈ શેઠ સુરજમલ, તથા રૂકમીણી શેઠાણી શ્રી નેમિસાગરજી મહારાજના રાગી હતા.

પોતાનો વ્યાપાર પિતાશ્રીના વખતથી દેસદેશાવર સ્થાપેલી પેઢીઓદ્ધારા ધણી ધીકતો ચાલતો હતો અને તે સર્વ પેઢીઓના કાગળો પોતેજ વાંચી ફેંસલો કરતા હતા. શેઠની નામીયી ફકોનો ધુબઈ, કલકત્તા, રતલામ, વ-

ડોહરા, ભાવનગર, વઢવાણ, લીંબડી, પાલીતાણા, નવાનગર, ઘોઘેરા, પાલણપુર, શિરોહી, વગેરે ધણા ઠેકાણે હતી એમ કહેવાય છે.

દાનનો ઝરો અસ્ખલિતપણે વંશપરંપરાથી વહેતો હતો; અને તે દાનની દિશા શેઠ હિમાભાઈએ પણ ધણા સદુપયોગી સાર્વજનિક વિદ્યાદાનમાં વાળેલ છે. અમદાવાદમાં અંગ્રેજી નિશાળ, ‘હિમાભાઈ ઇન્સ્ટીટ્યુટ’ નામની પુસ્તકશાળા, સંગ્રહસ્થાન, કન્યાશાળા અને એક હોસ્પિટલ વગેરે પ્રજા ઉપયોગી કામો તેમની સહાયથી થયાં છે; અને તેનો લાભ અદ્વાપિ પર્યંત સકલ પ્રજા લે છે અને શેઠને આશિર્વાદ આપે છે. અમદાવાદમાં ગુજરાતી ભાષાના સાહિત્યની ખીલવણી કરવા-વંધારો કરવા-ફેલાવો કરવાના સ્તુત્ય ઉદ્દેશથી ઇ. સ. ૧૮૪૮ ના ડિસેમ્બર મહિનાની ૨૬ મી તારીખે જન્મ પામેલી ‘ગુજરાત વર્નાક્યુલર સોસાયટી’ ને આ નગરશેઠ તરફથી ધણી સારી મદદ મળી. અમદાવાદમાં કોલેજ કરવા માટે તેમણે દશ હજાર રૂપીઆ બક્ષીસ કર્યાં હતા; અને ત્યાંની મ્યુનિસિપાલિટી માટે (શહેર સુધારણા ખાતુ) શેઠ હિમાભાઈએ સારો પરિશ્રમ લીધો હતો.

આ સાર્વજનિક વિદ્યાવૃદ્ધિ માટે સહાય આપવા ઉપરાંત ધર્મ નિમિત્તે તેમણે અનેક પુણ્ય કામો કરેલાં છે, અને દાનની શ્રેષ્ઠતા સિદ્ધ કરી છે. અમદાવાદમાં પાંજરાપોળની મુઠી પણ તેમની મહેનતથી થઈ છે. પાલીતાણાના પવિત્ર સિદ્ધગિરિ પર્વતપર લગભગ ત્રણ લાખ પચ્ચીસ હજાર રૂપીઆ ખર્ચાને ધણી શાભીતી ટુંક નામે ઉજમખાઈની ટુંક-નંદીશ્વરની ટુંક બંધાવી છે. તે સિવાય ત્યાં પોતે હવેલી બાંધી છે. માતરમાં, સરખેજમાં અને નરોડામાં પ્રતિમાપ્રતિષ્ઠા કરી હતી અને ઉમરાળામાં દેરાસર બંધાવ્યું છે. શ્રી ગિરિનાર પર્વતનાં થોડાં પગથીઆ બંધાવ્યાં છે, અને માતર, પૈથાપુર, ઉમરાળા, ગુંદી, સરખેજ, નરોડા, વગેરે ધણે સ્થળે હિમાભાઈ શેઠ ધર્મશાળા બંધાવી છે. હિમાભાઈ શેઠે સંવત ૧૮૯૩ માં પાલીતાણાનો સંઘ, કાઠ્યો હતો તે વખતે ભાતીશા શેઠ તરફથી ખીમચંદ શેઠે ત્યાં અંજનશલાકા કરાવી હતી. આ વખતે ભાતીશા શેઠ દેહાવસાન પામ્યા હતા અને ખીમચંદ શેઠ નાના હતા. ધર્મશ્રવણ અર્થે ઉપાશ્રયમાં જતા ત્યારે છઠી ચોપદાર વગેરે સારા ઠાઠમાઠથી જતા અને રસ્તે જતાં ગરીબોને દાન આપતા હતા. તે ઉપરાંત ગરીબોને અન્ન પુરૂં પાડવા માટે અમદાવાદમાં અનાજનો પાલો વેચાતો હતો.

શેઠનામાં રાજ્યકાર્યકુશળતા અને બ્યાપારકુશળતા અદ્ભુત હતી. આખું પાલીતાણાનું રાજ્ય તેમને ત્યાં ધબરે હતું. અને ગાયકવાડ સરકારે

રાયરડા ગામ તેમને આપ્યું હતું. આ ગામની અમુક રકમ ખોડાં ઢોરના અથે કાઢેલી છે, અને તે ગામ હાલ તેમના વશબેના તાબામાં છે. કાદિયાવાડના રજવાડાની અંગ્રેજ સરકાર સાથેની ખંડણી-તેમના પિતાના વખતની-શેઠે બાંધી આપી હતી. વેપાર-અવેરાતનો મૂળ ધણો હતો. હેમાબાઇ શેઠના કુટુંબનું રખોપું પાલીતાણાની યાત્રામાં લેવાય નહિ, એવો હજી સુધી દરાવ છે.

શેઠના કુટુંબમાં પણ ધણો સારો સંપ હતો, અને લક્ષ્મીનો વાસ પુરતો હતો. તેમના વખતમાં પોતાના કુટુંબનાં સૌ માણસો એક પંક્તિએ બેસીને જમતા હતા, અને અમદાવાદની વસ્તી તેમને પૂર્ણ રીતે ચાહતી અને પૂરું માન આપતી હતી. મોટા મોટા શાહુકારો અને રાજાઓને એકી વખતે નાણાં ધીરી સહાય આપતા હતા, તેથી તેઓ 'જગતશેઠ'ની ઉપમા પામ્યા હતા. તેઓએ ધણા રાજાઓના રાજ્યકુટુંબ અંદરના ક્લેશ અને મોટા મોટા મહાજનોમાં પડેલા ટંટાઓ અને વિક્ષેપો મટાડ્યા હતા. અઠાસતોમાં દશ વર્ષે જે દાવાનો નિકાલ થતો નહોતો તેનો એક ધડીમાં નિકાલ લાવી શકતા હતા. ઉભય પક્ષ વચ્ચે તેમનો એવો પ્રભાવ પડતો હતો કે તેમનું વચન રાજ કે પ્રજા કોઈથી ઉઠાવી શકાતું નહિ. શેઠ હેમાબાઇને રૂપાની છઠી બાદશાહી વખતથી વંશપરંપરાએ મળી હતી.

આવી રીતે તેમનું ટુંક જીવનચરિત્ર છે અને તે પરથી હેમાબાઇ શેઠમાં જ્ઞાણતા, પરોપકારવૃત્તિ, જનસેવા, ધર્મસેવા, સંપ, પ્રેમ, વ્યાપારદક્ષતા, રાજ્ય-કાર્યકુશલતા, જમાનાનું જ્ઞાન આદિ અનેક સદ્ગુણો હતા એ સ્પષ્ટ સમજી શકાય છે. આ નરરત્ન નગરશેઠ સંવત્ ૧૯૧૪ ના મહા શુદ્ધ ૧૧ ને સોમવારને રોજ ૭૩ વર્ષની વયે દેહ છોડી સ્વર્ગવાસ પામ્યા. સદ્ગત થતાં પહેલાં ૭ માસ અગાઉ પોતાના કુટુંબીમાં સર્વને મળ્યાઈ વહેંચી આપીને બિવિધમાં ક્લેશ થવાનો સંભવ ન રહે એવી પક્કી વ્યવસ્થા કરી ગયા હતા. આ ધર્મદિ આત્મા અમરસુખમાં હો !!

આમના મરણની ખબર બધે પ્રસરી તેથી લોકો શોકમાં ગમગીન થયા હતા. દેશવરોમાં તેમજ અમદાવાદમાં-ધણે સ્થળે હડતાલો પાડવામાં આવી હતી. આ શેઠની ઉદારતા અને અક્ષય કીર્તિ જીવંતમાં સદાકાલને માટે અમર રહેશે. છેવટે કવિ દલપતરામ આ શેઠ સંબંધી, જે ઉદ્દગારો કહાડે છે અને તેનું વર્ણન કરે છે તે આપીશું:—

દોહરો.

હયાતિ હીમાભાષની, દીસે દેશો દેશ;
કંઈ કંઈ કામ સુધારીને, બાંધ્યા બંધ વિશેષ.

જુનગી-છંદ.

જુઓ બંધ નર્ધ પાંજરાપોળવાળા, જુઓ ગામ ગામે ધણી ધર્મશાલા;
જુઓ ટુંક શત્રુજયે જૈ સુહાતી, હીમાભાષની તે હમેશા હયાતી.
જુઓ પુસ્તકસ્થાન જૈ ભદ્ર પાસે, રચ્યુ રકુ વિદ્યા વધે એવી આશે;
બીજે એવી જગ્યા નથી તો જણાતી, હીમાભાષની તે હમેશાં હયાતી
જુઓ આયુની ઉપરે આપ જૈને, સુધાર્યા જુનાં દેવજો શેઠ ચૈને;
યર્ધ લાખ લેખે સુકીર્તિ લખાતી, હીમાભાષની તે હમેશાં હયાતી.
ઠહું શું કંઈ કોટિધા કામ કીધાં, દયા લાવીને દીનને દાન દીધાં;
વખાણે જુઓ વાત તે સર્વજાતિ, હીમાભાષની તે હમેશાં હયાતી.
કીધું કામ આરાસણે એજ રીતે, બીજે કામ કામે જુઓ ચાહી ચિત્તે;
જુનાં મંદિરે મૂર્તિઓ ચૈ થપાતી, હીમાભાષની તે હમેશાં હયાતી.
જુઓ સંઘ શત્રુજયે જેહ જાતા, કરે બૂપને ફેક ત્યાં ખોટી ચાતા;
કીધી માફ તે રીત ત્યાં જે અપાતી, હીમાભાષની તે હમેશાં હયાતી.
રહે રોજ સંભારતા રાયરાણા, શુણો ગામ ગામે તમામે ગણાણા;
ભણે ભાવથી સજ્જનો ભાતીભાતી, હીમાભાષની તે હમેશાં હયાતી.
જુઓ ખુબ જેણે કરી તીર્થ જાત્રા, લખે લેખ વિસ્તારી ચાકે વિધાત્રા;
કથું તો નથી પૂરી એકે કથાતી, હીમાભાષની તે હમેશાં હયાતી.

વળી તે વખતના ઇતિહાસકાર સ્વ. મગનલાલ વખતચંદે પોતાના
અમદાવાદના ઇતિહાસમાં (સને ૧૮૫૧ માં) આ પ્રમાણે જણાવ્યું છે:—

‘ શાંતિદાસ પછી લખગીચંદ, ખુશાલશા, નથુશા, વખતશા ને પા-
નાભાષએ અત્યુક્ત પ્રમાણે નગરશેઠાઈનું કામ ચલાવ્યું, ને હાલ હીમાભાષ
નગરશેઠની પદવીએ છે. તેમની ઉંમર આશરે વરસ ૬૭ ની છે ને આજને
સમે અમદાવાદમાં એ મોટા ચાહકાર ને સર્વેને માથે એક છે. ને એ
પુરૂષના જન્મ ચરિત્રની બીના જો મળી હોત તો ધણું સાઈ થાત, પણ
અરાબર મળી નહિ. ’

અમદાવાદનો ઇતિહાસ સને ૧૮૫૧ પૃ. ૨૭૫.

નગરશેઠ ત્રેમાભાઈ.

આ શેઠનો જન્મ સંવત ૧૮૭૧ ના કાર્તિક માસમાં થયો હતો. આ શેઠ પરોપકારી કાર્યો ધણાં કર્યાં છે, તેની નોંધ લઈએ:-પ્રથમ સાર્વજનિક કાર્યો નોંધીએ.

૧ સને ૧૮૫૬ માં રૂ. ૨૨૧૫૦ અમદાવાદમાં એક હોસ્પીટલ બંધાવવા અને નિભાવવા માટે આપ્યા કે જેમાં મહૂમ શેઠ હડીસીંગ રૂ. ૪૦૦૦૦ આપ્યા હતા. અને તેથી તે હોસ્પીટલનું નામ તે બંને સંયુક્ત નામે પરથી 'હડીસીંગ એન્ડ ત્રેમાભાઈ હોસ્પીટલ' અત્યારે પ્રસિદ્ધ છે કે જેમાં સિવિલ હોસ્પીટલ રાખવામાં આવી છે. રૂ. ૨૨૧૫૦

૨ સને ૧૮૫૭ માં પોતાના સહગત પરોપકારી, શેઠ હેમાભાઈના નામથી 'હેમાભાઈ ઇન્સ્ટિટ્યુટ' નામની લાયબ્રેરી બંધાવવામાં રૂ. ૭૦૫૦ આપ્યા. રૂ. ૭૦૫૦

૩ સને ૧૮૫૭ માં શુજરાત કોલેજ માટે ભેગા કરેલા ફંડમાં. રૂ. ૧૦૦૦૦

૪ સને ૧૮૫૭ માં ગ્રાંટ મેડિકલ કોલેજ (મુંબઈ) માં દર વર્ષે જે ફેલોશીપ વિદ્યાર્થી પસાર થાય તેને સુવર્ણ ચાંદ આપવા માટે. રૂ. ૧૮૦૦

૫. સને ૧૮૬૩ માં 'વિક્ટોરિયા મ્યુઝિયમ' માટે ભેગા કરેલા ફંડમાં. રૂ. ૧૩૫૦

૬. સને ૧૮૬૪ માં મુંબઈની 'વિક્ટોરિયા ગાર્ડન્સ' - 'રાષ્ટ્રીયાગ' ના ફંડમાં દરવાજા વગેરે બનાવવા માટે. રૂ. ૧૦૦૦૦

૭ સને ૧૮૬૩-૬૪, ૧૮૬૪-૬૫ માં ૧૮૬૩-૬૪ અને ૧૮૬૪-૬૫ ના પડેલા દુકાળ (જેને ચોત્રીશો (સં. ૧૮૩૪ પરથી) 'કાળ કહેવામાં આવે છે તે)' માં દુકાળીઆને બચાવવા માટે અમદાવાદમાં ખર્ચેલા. રૂ. ૨૦૦૦૦

૮ શુજરાત વર્નાક્યુલર સોસાયટી ફંડમાં. રૂ. ૨૦૦૦

૯ નીચે જણાવેલ રૂચળોએ બંધાવેલ છ ધર્મશાળાઓ બંધાવવા માટે રૂ. ૨૩૦૦૦ આપ્યા.

નરોડામાં રૂ. ૪૦૦૦, સરખેજ (દશકોઈ શૃલેશો)

૧૦૦૦, બરવાળા (ધ્રોળકા શૃલેશો) ૫૦૦૦, ગુંદી

(કોઠ શૃલેશો) ૫૦૦૦, માતર (ખેડા શૃલેશો)

૩૦૦૦, ઉમરાળા (ભાવનગર રાજ્ય) ૫૦૦૦, ૨૩૦૦૦

કુલ રૂ. ૯૭૩૫૦

નોટ—આ ઉપરાંત જૈનોના ધાર્મિક કાર્યોમાં અને શ્રાવકોના હિત અર્થે, પાંજરાપોળમાં મુંગા-માંદા પ્રાણીઓના હિત અર્થે મુંબઈ ઇલાકાના મુખ્ય શહેરોમાં જે નાણાં સખાવતરૂપે આપ્યાં છે તે તો જુદા.

અંગ્રેજ રાજ્યની સેવા પણ તેમણે ઘણી કરી છે. (૧) ૧૮૫૭-૫૮ ના પ્રખ્યાત સીપાઈઓના બળવા વખતે શ્રી ત્રિમાબાઈએ ખાનગી ખર્ચ પહોંચાડનારા ખાતાંઓ, -નાણુસો રાખ્યા હતા અને તેને માટે અમદાવાદથી ઇંદોર સુધી નિયમિત રીતે ટપાલ ધર્ધ જવાય એવો પક્કો બંદોબસ્ત કર્યો હતો. આથી તાર અને સરકારી ટપાલ તદ્દન નિષ્ફળ ગઈ હતી અને તે બધો બચાવ બંધ પડ્યો હતો ત્યારે શેઠ ત્રિમાબાઈએ બાધેલી ટપાલ બરાબર મધ્યહિંદુ-સ્તાનમાંથી અને આસપાસના પ્રદેશમાંથી ખાનગી રીતે ખર્ચ પહોંચાડતી હતી. (૨) અને આ ખર્ચ મેળવી શેઠ તે સમયના કંઠેકટર અને જજને હંમેશાં પહોંચાડના અને તેમને જે ખર્ચો મોકલવાની હોય તે ઇંદોર વગેરે સ્થળે પહોંચાડવામાં આવતી. આ મહાન સેવાની સાક્ષી મેસર્સ જે. હમ્ફ્રી, હડવ અને એ. બી. વૉર્ડન પૂરે છે. ઉપર જણાવેલ સખાવત અને રાજ્ય-સેવાની અંગ્રેજી નોંધ આ સાથે જોડી છે. જુઓ નક્કલ નં. ૧૧.

આ સર્વ ઉત્તમ અને કષ્ટપ્રદ રાજ્યસેવા અંગ્રેજ સરકારને મહાન લાભ આપનારી ધર્ધ પડી હતી અને તેથી સને ૧૮૭૭ ના જાનેવારીની પહેલી તારીખે શેઠ ત્રિમાબાઈને અંગતમાન તરીકે 'રાવબહાદુર' નો ખિતાબ વાઈસરૉયે એનાયત કર્યો હતો. તેની નકલ આ સાથે જોડેલી છે. જુઓ નક્કલ નં. ૧૨.

વશપરંપરાથી—ખુશાલચંદ શેઠના સમયથી ચાલતી આવેલી જઠાતને બદલે સરકાર તરફથી તેમના વંશજને રૂ. ૨૧૩૩ બાંધી આપવામાં આવ્યા હતા.

મુંબઈની ધારાસભા બ્યારથી સ્થપાઈ ત્યારથી શેઠ ત્રિમાબાઈ તે સભાના આંનરેબલ સભાસદ હતા અને મેજસ્ટ્રેટની સત્તા તેમને હતી. અમદાવાદની મ્યુનીસીપાલીટીના પ્રમુખ (પ્રેસીડન્ટ) હતા.

હવે આપણે જૈન શાસનની ઉન્નતિ-પ્રભાવના અર્થે જે પરોપકારી કાર્યો કર્યા છે તે જોઈએ:—

પવિત્ર સિદ્ધાચલ તીર્થ ઉપર તેમણે રૂ. ૫૦૦૦૦૦ પાંચ લાખ ખર્ચા ફેરાસર બંધાવ્યું હતું અને જાગુઓને ઉતરવા માટે પાલીતાણામાં એક સારી ધર્મશાળા બંધાવી છે. પાલીતાણામાં ત્રિમાબાઈ શેઠના સાત ઓરડા છે. અમદાવાદ, પાલીતાણા વગેરેની પાંજરાપોળો બંધાવવામાં ઘણા રૂપી

આની મદદ સારી રીતે આપી છે. તેમણે કેશરીઆજીનો સંઘ કાઢ્યો હતો અને પંચતીર્થનો મોટો સંઘ કાઢ્યો હતો, તેમાં ધણા જૈનોને યાત્રાએ લઇ જવામાં આવ્યા હતા. પાલીતાણાના ઠાકોર સાથે આ વખતે રખોપાલી રકમ લેવા માટે ખટખટ થઈ હતી. આખર તેની રકમ દશ અને પંદર હજાર, દરવર્ષે આપવી એવું થયું હતું. પાલીતાણાના ઠાકોરે શેઠ ત્રેમાભાઈપર ખરા કારણ વગર લૂંટતું તહેામત મૂક્યું હતું; પણ આખરે ઠાકોરે પોલીટીકલ એજન્ટ દ્વારા, શેઠ ત્રેમાભાઈને માટે પોતાની ભૂલ ધઇ તે સળભે દીલગીરી જાહેર કરી હતી. જુઓ, પોલીટીકલ એજન્ટ-અપીલના કાગળની અંગ્રેજી નકલ નં. ૧૩ અને ખીજી પત્રની નકલ નં. ૧૪.

આણંદજી કસ્યાણુજીની પેઢીની સ્થાપના અને તેના કામદા તથા; ખંધા-રણુ, શેઠ ત્રેમાભાઈના વખતમાં થયેલ હતાં. ધર્મશ્રવણુમાં બહુ અદ્ધા હતી. પ્રથમ તેઓ વીરને ઉપાશ્રયે વ્યાખ્યાન સાંભળવા જતા હતા, પાછળથી ઉન્નમ્યાઈની ધર્મશાળામાં તેમજ પોતાના સાગરગચ્છના ઉપાશ્રયે વ્યાખ્યાન શ્રવણ કરવા જતા હતા. અને ઉપાશ્રયની સારવાર કરતા હતા. પોતાના પિતા હેત્રાભાઈના મૃત્યુ પાછળ આખા અમદાવાદ શહેરની ન્યાત, તેમજ ચોરાશી ગચ્છના આવક શાવિકાઓની નવકારશી કરી હતી. તેમજ બ્યાં બ્યાં તેમની દુકાનો હતી ત્યાં લાં તે પ્રમાણે કર્યું હતું. આ વખતે સંઘની સારી વ્યવસ્થા હતી.

પોતાના પિતાશ્રી હેત્રાભાઈ શેઠ, વડોદરા સરકારના શરાફ હતા ને તેમની પેઢી આ ત્રેમાભાઈના વખતમાં પણ ચાલતી હતી. આ સિવાય ખીજે ધણે સ્થળે પોતાની પેઢી હતી.

ત્રેમાભાઈ શેઠ ૧૬૪૩ ના આશૈ, વર્ષ ૮ ને દિને સ્વર્ગવાસ પામ્યા, આથી આખા દેશ પરદેશમાં શોકે સ્થાત, કર્યું. તેમની કીર્તિ હજી સુધી આવડણ છે.

નગર શેઠ મણિભાઈ.

શેઠ ત્રેમાભાઈના પુત્ર મણિભાઈ શેઠનો જન્મ ઈ. સ. ૧૮૬૩ ના વર્ષમાં થયો હતો. તેમણે અમદાવાદ ગવર્નમેન્ટ હાઈ સ્કુલમાં ગુજરાતી તથા અંગ્રેજી અભ્યાસ કર્યો હતો. અઢાર વર્ષ સુધી અભ્યાસાદિ કરી પોતાના પિતાની સાથે અને રાહબરી નીચે રહી કુશળતા મેળવી પોતાના પિતાના મરણ પછી પોતે વેપાર ચલાવ્યો હતો.

સત્તાવીશ વર્ષની વયે અમદાવાદની મ્યુનિસિપાલીટીના કમીશનર નીમાયા હતા અને ત્યાર પછી લગોલગ બે વખત પ્રજા તરફથી ચુંટાઈ મ્યુનિસિપા-

લિટીના વાઇસ પ્રેસિડન્ટ (ઉપપ્રમુખ) નીમાયા હતા. આથી રાવબહાદુર રણછોડલાલ છોટાલાલ સી. આર્થ. ઇ. (પ્રેસીડન્ટ)ના હાથ નીચે મ્યુનિ-સિપાલિટી સંબંધી ધણી સારો અનુભવ મેળવ્યો હતો. તેથી રા. બ. રણ-છોડલાલના મરણ પછી શેઠ અણિભાઈને ઈ. સ. ૧૮૯૮ માં પ્રેસિડન્ટ (પ્રમુખ) નીમવામાં આવ્યા હતા.

શેઠ અણિભાઈમાં દયાશી ઉત્તમ ગુણ હતા. બ્યારે સંવત ૧૯૫૬ ની સાલમાં (છપ્પનીઓ) દુકાળ પડ્યો ત્યારે પોતે મોટું ખર્ચ કરી 'કંટલકેમ્પ' કોલેજ હતું, અને ગરીબો માટે દાણા વગેરે આપવામાં મોટી મદદ કરી હતી. તેમજ 'યુનિવર્સિટી કોલેજ પ્રિન્સિપલ' કંપની લિમિટેડ'માં પ્રેસિડન્ટ થઈ જાત મહેનતથી ધણી પશુઓ અને ઘેર બચાવ્યાં હતાં. દયાનો ગુણ એટલો બધો હતો કે ખીજાં બંધો ન રાખતાં ગરીબોની સારવાર પોતે જાતમહેનતથી કરતા હતા, અને તેમ કરતાં શીતળાનો રોગ લાગુ પડ્યો હતો. તેના પરિણામે તેમનો દેહ લાગ ગયો.

આ ઉપરથી જોતાં તેઓએ નાની ઉંમરમાં સરકાર તેમજ પ્રજા એમ બંને તરફથી ધણી પ્રતિષ્ઠા મેળવી હતી. દયાનો ગુણ તેમના સર્વ ગુણોમાં પ્રધાન હતો. સ્વભાવે શાંત, મંભીર અને વિનયવંત હતા. ભોંકોનું બહુ કરવામાં આત્મભોગ આપવાનું હમેશાં સ્વીકારતા.

તેમને પોતાને શેઠ કસ્તુરભાઈ અને ઉમાબાઈ નામના બે પુત્ર છે. શેઠ મયાબાઈના શેઠ વિમળભાઈ અને સારાબાઈ એ બે પુત્ર છે. શેઠ લાલ-ભાઈના અમનભાઈ શેઠ છે. આ માટે જુઓ વંશાવલી. અમનભાઈ શેઠ હમણાં સુધી નગરશેઠ હતા-તે સાથે ચાલુ (સં. ૧૯૬૮)ની સાલમાં શેઠ આણંદજી કલ્યાણજીના પ્રેસીડન્ટ નીમાયા હતા. પરંતુ દીલગીરીની વાત છે કે થોડા દિવસ પહેલાં એકાએક સ્વર્ગવાસ પામ્યા. તેમનું ટુંક જીવન વૃત્તાંત આ સાથે આપીએ છીએ:—

અમનભાઈ શેઠ.

અમનભાઈ લાલભાઈનો જન્મ સને ૧૮૮૪ ના વર્ષમાં થયો હતો. તે વખતમાંજ તેમણે ગવર્નમેંટ હાઈસ્કૂલમાં કેળવણી લીધી હતી. તદ્દન નાનપણમાંજ પોતાના પિતાશ્રી સ્વર્ગવાસ પામવાથી બધી મિલકતોનો સંપૂર્ણ વહીવટ લેવાનું માત્ર ૧૬ વર્ષની કુમળી વયમાં તેમને શિરે એકાએક આવી પડ્યું હતું, અને તેમ છતાં તેમનો વહીવટ એવી સંતોષકારકરીતે કર્યો કે બધાનો તેમના વિષે સરસ અભિપ્રાય બંધાયેલો છે. તેમને નગરશેઠ (શિરિફ)

તો માનવંતો પિતાબ્ધ હતો કે જે પિતાબ્ધ જહાંગીર આદશાહ તરફથી તેમના પિતામહના પિતામહ અને તેના પિતામહને—શાંતિદાસશૈલને આપવામાં આવ્યો હતો અને તેમને તે ઉપરાંત મોગલ શહેનશાહને લશ્કરી કિંમતી મદદ આપવા માટે ખાસ રાજ્યકૃપાના ચિન્હ અર્થે અમદાવાદની ઝોઝડ્રાઈ હયુટી (જકાત) વસુલ કરવાનો હક મળ્યો હતો અને આ હક ધ્રીટીશ સરકાર તરફથી પણ સંમત થયો છે અને તે માટે વાર્ષિક રૂ. ૨૨૦૦ ની રકમ નિર્ણય કરવામાં આવી છે. આ બધું વિગતવાર વર્ણન આ પુસ્તકમાં આપેલ છે.

શેઠ ચિમનભાઈ જાહેર પ્રજાના હિતના સવાલોમાં ધણો ઉત્સાહ ભર્યો બામ લેતા હતા. સાંસારિક, ધાર્મિક અને કેળવણીને લગતા બધા જૈન સવાલોએ તેમનું ખાસ ધ્યાન ખેંચ્યું હતું. તેના પરિણામે અમદાનેરમાં મળેલી જૈન પ્રતિક કોન્ફરન્સના પ્રમુખ, અમદાવાદની જૈન કોન્ફરન્સની સ્વાગત કમીટીના પ્રમુખ, અને છેલ્લે સરદાર બહાદુર લાલભાઈના હમણાં થયેલા સ્વર્ગવાસને લઈને આશ્ચર્ય કલ્યાણજીની પેઢીના પ્રમુખ થયા હતા, અને તે પહેલાં એક કાર્યવાહક હતા. સાર્વજનિક બાબતમાં પણ તેમણે અમદાવાદની મ્યુનિસિપાલિટીના એક મેંબર અને શુજરાત કોલેજબોર્ડના મેંબર તરીકે ઉપયોગી સેવા બજાવી છે. સ્વભાવે શાંત, સરલ, વિવેકી અને મિલનસાર હતા; અને પ્રવાસગમનના ધણા શોખીન હતા. તેમણે આખા હિંદનો પ્રવાસ કર્યો છે.

જૈન કોમમાં આ વર્ષે અને ટુંકમાં—થોડા મહિનામાં જ વીર પુરોહીની જન્મરી ખોટ પડી છે. સરદાર બહાદુર શેઠ લાલભાઈ ફલપતભાઈના શોક-જનક સ્વર્ગવાસના બણકારા તાબજ છે તેવામાં એકાએક ગઈ તા. ૨૧ મી આગસ્ટ ૧૯૧૨ ને દીને માત્ર ૨૮ વર્ષની અલ્પ ઉંમરે સહજ બીમારી મોગલી ચિમનભાઈ શેઠ સ્વર્ગસ્થ થયા છે. તેમને સદ્ગતિ અને શાંતિ પ્રાપ્ત થાઓ !

આ બલા, સરલ, અને ખાનદાન વીરના સ્વર્ગવાસથી જૈન કોમને અને શુજરાતી સમસ્ત પ્રજાને અત્યંત દુઃખ થયું છે. અમદાવાદના જાણીતા શહેરી સર ચિતુભાઈની સ્તુત્ય હીલચાલથી એમના સ્મારક તરીકે ટાઉન હોલ બાંધવાની હીલચાલ પણ થઈ છે. આ હીલચાલથી તુરંતજ રૂ. (૨૫૦૦૦) ની રકમ ભરાઈ ગઈ છે.

શાંતિદાસ શેઠના વંશજો બહુ બહોળા વિસ્તારમાં ફેલાયા છે, તે તેમનું વંશવૃક્ષ જોતાં તુરંતજ માલુમ પડે છે. તેમના કુટુંબનો ગચ્છ-સાગરગચ્છ છે. તે વંશજો પૈકી શેઠ ફલપતભાઈ લગુભાઈ અને તેમના પુત્ર શેઠ લાલભાઈ

ફલપતભાઈ તથા ગંગાબહેન એ ત્રણેનાં જીવનચરિત્ર પણ લક્ષ આપવા યોગ્ય છે. શેઠ ફલપતભાઈ તે શેઠ લાલબાઈના પુત્ર હતા. પ્રથમ તેમની સ્થિતિ સામાન્ય હતી, પરંતુ પછી શ્રીમદ્ નેમસાગરજી મહારાજના આ-શિર્વાદથી લક્ષાધિપતિ થયા હતા. તેઓએ ઉત્તમ મુનિવરોનાં, જેવા કે શ્રીમદ્ નેમસાગરજી મહારાજ, શ્રીમદ્ રવિસાગરજી મહારાજ, શ્રીમદ્ છુટેરાયજી મહારાજ, શ્રીમદ્ આત્મારામજી મહારાજ, વગેરેનાં વ્યાખ્યાન સાંભળ્યાં હતાં. શેઠ ફલપતભાઈએ શ્રી સિદ્ધાયલ દુર્ગતી આશાતના ટાળવા માટે બહુ પ્રયત્ન કર્યો હતો, અને તીર્થયાત્રા, સંધ, દેવ, ગુરૂ વગેરે બાબતોમાં હંમેશા રૂપિયા ખર્ચ્યાં હતા. શેઠ ફલપતભાઈ પોતાની પાછળ ત્રણ પુત્ર મૂકી ગયા. ૧ લાલભાઈ ૨ મણિભાઈ, ૩ જગાભાઈ. શેઠ લાલભાઈ જૈનોમાં મહાન્ સ્તંભરૂપ હતા અને આખી જૈન કોમને શોકમાં ગિરફતાર મૂકી હમણાંજ-આ વર્ષમાંજ સ્વર્ગવાસ પામ્યા છે. આમના વિષે થોડુંક ઉપર કહી ગયા છીએ. તેમનું ટુંક જીવન ચરિત્ર આ સાથે આપીએ છીએ.

શેઠ લાલભાઈ ફલપતભાઈ.

શેઠ લાલભાઈના જન્મ સન ૧૮૬૩ ના જુલાઈની ૨૫ મી તારીખે થયો હતો. જન્મ ચતાંજ એ વર્ષે પોતાના પિતાની સાધારણ સ્થિતિ હતી, તેમાંથી અચાનક ફેરફાર થઈને લક્ષાધિપતિ થયા. આ કંઈ ઉત્તમ જન્મના સુયોગને લઈનેજ લાગે છે !

શેઠ ફલપતભાઈએ પછી સદાનો વેપાર બંધ કર્યો-શરાશી પેઢી ફલપતભાઈ લાલબાઈના નામથી ચલાવી જે ગયા વર્ષ સુધી ચાલી. (ગયે વર્ષે પેઢી શેઠ લાલબાઈના ભાઈઓમાં ભાગ પડવાથી જીદે નામે ચાલવા લાગી.) શેઠ ફલપતભાઈ વિદ્યાનુરાગી હોવા સાથે ધર્મચુસ્ત હતા. તેમણે પોતાના વંડામાં એક ગુજરાતી શાળા મફત કેળવણી આપવા માટે સ્થાપી, અને પાલીતાણા રાજ્ય સામે સિદ્ધાયલના તીર્થની રક્ષામાં કુન્હેબાજી ભર્યો ભાગ લીધો; ભોંયણીમાં મહિનાય પ્રભુની પ્રતિમા નીકળતાં એ તીર્થ થયું. તેને માટે એક કમીટી નીમાવી વ્યવસ્થા ચાલુ કરી. પિતાના સંસ્કાર પુત્રમાં સારી રીતે પડ્યા. શેઠ લાલભાઈ સને ૧૮૮૩ માં મેટ્રીક થયા, બીજે વર્ષે એફ. એ. ની પરીક્ષા પાસ કરી. અને પછી ફર્સ્ટ બી. એ. અભ્યાસ ચાલુ કર્યો. તેવામાં પિતાશ્રીની શરીરસ્થિતિ બગડવાથી અભ્યાસ અનિચ્છાએ મૂકવો પડ્યો. થોડા વખતમાં પિતા કાળધર્મ પામ્યા.

ફકાનનું કામ ધણી સરસ રીતે ચલાવવા લાગ્યા. પછી સરસપુર મિલ કરી અને તેમની બાહોશીથી ૧૦૦૦ રૂપિયાના શેરનો અત્યારે ૨૨૦૦ ભાવ

થયો. ૧૯૦૩ માં રાયપુર મિલ કરી કે તેના શેરો બે ત્રણ દિવસમાંજ ભરાઈ ગયા.

જૈન સેવા—મહુમ મયાભાઈ ત્રેમાભાઈ નગરશેઠના મરણ પછી ચી-મનભાઈ નગરશેઠ નાના હોવાથી આ શેઠને સૌથી લાયક નર તરીકે આણુ-દણ કન્યાણુની પેઢીના પ્રમુખ તરીકે ચુંટવામાં આવ્યા. તેમના વખતમાં પાલીતાણામાં શત્રુંબ્યપર યુદ્ધ ન પહેરવા, તથા ધર્મશાળા વગેરેની ખટપટો થઈ. તેમાં લાલભાઈ શેઠ ઉત્તમ સેવા બજવી હતી. રાણુકપુર અને જુના-ગઢના તીર્થોની પેઢીનો વહીવટ આણુદણ કન્યાણુની પેઢીએ હસ્તમાં લીધો. આ સર્વનો હિસાબ દરેક જૈનને બતાવવાના મતવાળા, આહોશ અને કુશળ નર હતા.

સ્વર્ગસ્થ સન ૧૯૦૩ થી ૧૯૦૮ સુધી શ્રી જૈન શ્રવેતાંબર કોન્ફરન્સના જનરલ સેક્રેટરી હતા; તે પદ તેમણે અનેક મહેનત અને જહેમત વેઠી સંતોષકારક રીતે બજવ્યું હતું. જાવનગરની કોન્ફરન્સમાં ત્યાના દિવાન વગેરેનો આગ્રહ થયા છતાં પણ સેક્રેટરી તરીકેની પદવીનું રાજનાયું આપ્યું. તેનું કારણ તેમને એટલો બધો વ્યવસાય હતો કે પોતે ગમે તેટલું ધ્યાન આપી કાર્ય સારી રીતે કરતા છતાં ઓછું થાય છે અને બરાબર વખતનો ભોગ અપાતો નથી એમ તેમને લાગ્યું હતું.

સને ૧૯૦૮ માં સમૈતશિખર (પાર્શ્વનાથ,) ડુગર ઉપર બંગલા થવાની તૈયારી હતી, તે માટે બંગાલના લે. ગવર્નર પાસે ડેપ્યુટેશનમાં માતૃશ્રી ગંગાબાઈની રજા લઈ ગયા હતા અને ત્યાં હાથને અકસ્માત થયો હતો, છતાં પણ તીર્થની રક્ષાને પ્રાધાન્ય પદ આપી તેની ઉપેક્ષાજ કરી હતી. ધન્ય છે આવા કર્મ વીરને !

ધર્મપર પૂરી શ્રદ્ધા હતી. હમેશાં સામાયિક કરવાનું કદી પણ ચૂકતા નહિ, ધર્મેનાં પુસ્તકો વાંચતા, વ્યાખ્યાન શ્રવણ કરતા, માતૃશ્રી ગંગાબાઈને પૂજ્ય તીર્થ સ્વરૂપ માનતા, અને પૂજતા—તેમની આરા એ તેમનો ધર્મ હતો. પિતાના પુણ્યાર્થે શ્રી અમદાવાદ સ્તનપોળમાં ધર્મશાળા, અને માતૃશ્રીના નામે ઝવેરીવાડામાં જૈન કન્યાશાળા સ્થાપી છે. કાર્ય કરવું, બસ કરવું એજ તેમનું જીવન હતું. પ્રવૃત્તિમય જીવનમાં બીજી કશાની દરકાર કરતા નહિ. સવારથી તે રાતના ૧૧ વાગ્યા સુધી કામ કરતા; રાત્રે માતૃશ્રીને પગે લાગી પગ ચાંપી સ્તા. ધન્ય છે આવા શ્રીમંત સુપુત્રોને ! આજના કેળવણી પામેલા

ખાંજકો ! તમે આ પરથી ઘડો લેશો ? અંતે પોતાના બે ભાઈ (રા. મણિ-ભાઈને જામાભાઈ), ત્રણ બેહનો, સ્ત્રી અને બે પુત્રોને દુઃખમાં મૂકી આજ વર્ષમાં—સને ૧૯૧૨ ના ૫ મી જુન યુધવારે, —૪૯ વર્ષની વયે સ્વર્ગવાસ પામ્યા. તેમના આત્માને શાંતિ હો !

આ સિવાય શાંતિદાસના કોઈ પણ વંશજોને માટે જાત્રાળુ તરીકેનો કર પાલીતાણામાં લેવો નજ નોંધાયે તે માટે ચાલુ ઠરાવ નવા રૂપમાં અમલમાં રહેવાને પાલીટીકલ એજન્ટે શેઠ શાંતિદાસના વંશજોની વંશ-વળી છેવટ સુધીની માગી હતી; જે ઉપરથી આપણે ઉપર જણાવી ગયેલ નં. ૧ વાળી નકલ પુરી પાડવામાં આવી હતી. તેજ રીતે સુરતમાં રહેલા શેઠ શાંતિદાસના એકા પુત્ર શેઠ માણેકચંદ કે જેઓનું કુટુંબ હજી સુધી સુરતમાંજ હયાત છે. તેમના વંશજ શેઠ સરપચંદ પોતાનો હક કાયમ રાખવાને પોતાની વંશાવળી પુરી પાડેલ છે, જેને લગતો પત્ર વ્યવહાર તથા વંશાવળી આ સાથે જોડેલ છે. જે માટે જીઓ નક્કલ નં. ૧૫-૧૬-૧૭-૧૮ આ ઉપરથી જણાઈ આવશે કે શાંતિદાસ શેઠના એક પુત્ર સુરત ગયા હતા અને ત્યાં તેમનો વંશ વિસ્તાર ચાલ્યો છે.

ઉપર-જે નકલો સંબંધી જણાવ્યું છે તે નકલો નીચે મુજબ છે:-

નકલ નં. ૧.

બીસમીલના રહેમાન રહીમ.

નકલ છે.

મોહોર શાહજાદા.

તોગરાની દસ્કત શાહજાદા

તોગરાની દસ્કત શાહજાદા.

બાકશાહ ગાજી ઈબ્રાહીમ
શાહજાદા મહમદ દારા
સહી કરે.

નીશાન અલીશાન
શાહજાદા ખુદેલ અ.
કબાલ મહમદ દારા
સીકોર.

ફરમાન અબ્દુલ મુ-
જર શાહજાદાન મ-
હમદ શાહજાદા કુરાન-
સાની શાહજાદા બા-
શાહ ગાજી.

હાકમાન તથા સુબેદારશુ નયા મુતસદ્દીઓ આવનાર અને સુબા શુજ-
રાત ખસુસન લાયક તરેહ તરેહના સળવાર આલીમરતખાં જમા મરદી
ખાસ ગેરતખાન તથા મેહેરખાની સુલતાનની મુસ્તહેલ મુસ્તસબરના જન
નારકે અને પહેલાં આ મુકરદમાની વચમાં દેહેરાં તે વખતના શેક શાંતીદાસ
ઝવેરી હુકમે આલીશાન સાદન તરેહ તરેહનાં ઉનદતુલમુલક શાહસ્તાખાનનો
હુકમ થયો કે શાહજાદા ઔરંગઝેબ બહાદુર તે જગોએ મેહેરાખી ફેટલીએક
કરીને તેનું નામ મસજીદ પાડયું. તે વખતે મુલ્ક અબ્દુલ હકીમે અરજ કરી
કે એ મકાન સરેનામ વારીક તથા ગેરહકનાં તાલુકાના સખખ હુકમ મસ-
જીદનો નથી રાખતો. વાસ્તે હુકમ જાહેરનાની ફરમાવરદારીનો ખુજરગ જારી
થાય છે. જે મકાન શાંતીદાસની મીલકતમાં તાલુક રાખે છે તથા મેહેરાખીને
સકરના સખખથી શાહજાદા નામદારે તે જગોમાં નવું બનાવ્યું છે તે એમ
મુજાહેમ ન થવું ને તે મેહેરાખો કાઢી નાંખજો અને મકાન મજકુરને તેમને
હવાલે કરજો. આ દિવસમાં હુકમ જાહેરનાનો માનવા જેવો સુરજની રોશની
જેવો એવો થયો છે. મેહેરાખી શાહજાદે કામગારી મોટા મસ્તખાની કરી
હતી તે બહાલ રાખી દેવલરવેસે મેહેરાખો બીતિ પડદા સખખથી નજીક
મેહેરાખ કરજો. તે વાસ્તે હુકમ થયા છે જે કે ખુદાવત બાદશાહા ખુલ્લ
તેમના નોકર તેમની મેહેરખાનીથી દેવલ મજકુરને શાંતીદાસને બદલે છે.
પ્રથમના દસ્તુર માધીક તે મકાન તેમના કબજામાં રાખે, હરેક રીતે તેમને
ગમે તેમ વારીક પોતાના ધરમ પ્રમાણે પરમેશ્વરનું બજન કરે તેમાં કોઈ
આદમીએ તે ધજા કરે નહીં તથા બીજા ફકીર લોકો તે જગો મકાન કરી
રહ્યા છે, તેમને ત્યાંથી કઢાવી શાંતીદાસને ઈજા તથા ફીનાથી ખુલાસો કરજો

તથા અરજીમાં પહેલો છે કે બીજા વહોરા લોકોએ દેવળની ધર્મારત ઉઠાવી લઇ ગયાં છે એ હકીકત ધ્યાનકરા ઉપર મસાલો તેમનાથી લેઇ એમને પોં. હોંચાડજો અગર એમનો સામાન ખરચ કર્યો હોય તેની કાંમતે તેમની પાસેથી લેઇ શાંતીદાસને પોંચાડજો એ બાબતમાં તમામ તાકીદ બાણીને હુકમ ફેરા-વરો નહિ. તા. જમાદીલો આલ્વેરશાંતી સન ૧૦૫૮ ફરમાન ઉપર સહી તથા મોહોર મારી-પછવાડે-ફરમાન નીચાની.

તરજુમો કરનારની સહી.

જગ બાહાદુર કાશીદીનની ફારસીમાં સહી છે.

આનો અસલ ફારસી દસ્તાવેજ શેઠ પ્રેમાભાઈ હીમાભાઈને ત્યાં છે ને આ તરજુમાની તથા અસલ ફારસીની નકલો દશકોધના મામલતદાર સાહેબને ત્યાં તારીખ આહે સને ૧૮૮૮ ના રોજ રેવન્યુસરવેના સુપરીન્ટેન્ડેન્ટ ફરનાન્ડીઝ સાહેબને જોવા સાડ આપી છે.

નકલ નં. ૨.

ફારસીમાં લખાણ છે.

સહી મીસા એબીન સુલતાન મહમદશાહ એબીન શાહ અબુસ.

એબીન મસહિદ સાહેબ તરાના એબીન.

ફરમાન અબુલમુઝ અફર મોટી એતદવી.	ફરમાન અબુલમુઝ અફર મોટી એતદવી.
નમહામદ ચૌરંગઝેબ બહાદર આલમ.	નમહામદ ચૌરંગઝેબ બહાદર આલમ.
ગીર બાદશાહ ગાઝી.	ગીર બાદશાહ ગાઝી.

હીદાએબીનશાહા રોખ અમર એબીન બાદશાહ.

‘જાહાંગીર નિઝામી’ મીતલ જાહાંગીર

જાહાંગીર મીતલ દેલ્લી જાહાંગીર મીતલ જાહાંગીર દિલ્લી મીતલ દેલ્લી

સુબે અમદાવાદના હાલના કામદારો અને આયદે થનારા કામદારો અને બાદશાહની મહેરબાનીની ઉમેદ રાખનારાઓને માલમ થાય ને હાલમાં લખમચંદ શાંતીદાસ ઝવેરીના છોકરાએ બાદશાહની હજુર આલીમાં ને લોકો સલતનતના વાકેફારો અને કામદારોની મારફતે એક એવી અરજી મોકલી

છે કે તેના કેટલાક રૂપિયા તેના ગુમાસ્તાઓ તથા તે સુલકના કેટલાક રહે-
નારાઓ પાસે લહેણા છે અને તે લહેણું હુબાવવા એ દેવાદારો હરકતહેલો
કરે છે અને તે પાદશાહની હજુરમાંથી એક મોટો હુકમ એ લહેણું વસુલ
કરાવવાની સરકારથી મદદની ઉમેદ રાખે છે તેથી પાદશાહી હુકમ ફરમાવવામાં
આવે છે કે એ લખખીચ'દનું જે લોકો પાસે લહેણું હોય અને તે દહેણાની
સાચાઈ સાબિત થવાથી તેને તેના હિસાબ સાબીત કરવામાં જે મદદ અને
કોશીશ કરવી જોઈએ તે કરવી એટલા માટે દેણદારો તેનું દેણું તેઓ હુબાવે
નહિ. તા. ૧૬ મી મહીનો જેમાજે બવલ ૫ મો સને જુલુસ સુબારક ૧લી.

મુનશી અબદલાની સહી.

સુકાબલ કરનાર પ્રાણજીવન નથુભાઈ.

૨. કારકુન.

શેઠ પ્રેમાભાઈ હેમાભાઈ તરફથી નકલ માગી. તા. ૨૦ જુલાઈ સને
૧૮૮૩. નકલ શેરો થયો તા. ૨૧ જુલાઈ સને ૧૮૮૩. નકલ નૈયાર થઇ
તા. ૨૪ જુલાઈ સને ૧૮૮૪ સુ. રાજકોટ.

ખરી નકલ.

J. M. HUNTER.

આસી. પો. એજન્ટ.

નકલ નં. ૩.

રાજેશ્રી કુમાલસદાર તથા લખતંગ વર્તમાન
બાલ શહેર અમદાવાદ ગોશાલીઆશી.

અખંડીત લક્ષ્મિ અલંકૃત રાજમાન સનેહાર્કીત રઘુનાથ બાજીરાવ
આશરવાદ તા. નમસકાર સહુર યન શલાસર્ગમશેન મઆવ અલક નથુસાંવલદ
પ્રુશાલચંદ નગરશેઠ શહેર મજકુર એમણે હજુરમાં આવીને અરજ ગુજારી
કે અમે શેઠ અસલના વતનદાર બાદશાહની ચાકરી કરતા આવ્યા છીએ
અને સને ૧૧૩૭ના વરસમાં હમીદખાંનના મનમાં મરાઠાઓની ફાળે આવીને
શહેરના આસપાસ મોરચા દીધાં અને શહેર લખને રૈયત હુંટી એવી ધારતી
નાંખી. તે ઉપરથી ઉઘમ વેપાર સર્વે શહેરમાં બંધ થયા. શહેરમાંથી કોઇ
બહાર જઇ આવી ન શકે એવું થયા ઉપરથી શહેરના સાહુકાર વગેરે લોકો લણાજ
હેરાન થયા. તે ઉપરથી અમારા તીર્થેષ્ઠ પ્રુશાલચંદ એમણે મહેનત તથા
ધીરજથી મરેઠા સરદારને મળીને સરકારમાં ગાંઠના પૈસા ખસ્ય કરીને મરેઠાઓની

ફેબ્રેનાં મોરચાં ઉઠાવાથી શહેરમાં ઉઘમ વેપાર સારો ચાલવા લાગ્યો તે માટે શહેરના શાહુકાર વગેરે લોક ધણા ખુશી થયા કે ખુશાલચંદે પોતાની ગાંઠના પૈસા ખર્ચ કરીને શહેરના વાસ્તે ધણા ખરાબ થયા. એમના વડે આપણાં છોકરાં તથા માણસ તથા માલમીલકત, જાણસમાવ, સરવે રહ્યું એવડો એહસાન સર્વના ઉપર એમણે કર્યો. એમને આપણે શું આપવું એવું કીશોરદાસ વલદે રણુછોડદાસ તથા અવચલદાસ વલદ, વલભદાસ તથા મહમદ વલદ અખ-દુલ તથા હેબાવ અખદુલઆકાં વલદ શાહંતભાઇ એ ચાર માતબર શાહુકાર અને ખીજા સરવે શાહુકાર અને ઉઘમી સમસ્ત વેપારી લોક વગેરે મળીને ૧૫ચાર કર્યો અને પોતાની ખુશ રજવંદીથી મહાલ કોટવારની છાપો તથા કોટમનીઆર શહેર મજકુર આહી આમ દરેકી યદને માલની કીમત સર-કારના હાંસલમાં ઠરાવ થાય તે ઉપર સરકારની જમાબંદી શિવાય રૈયતની નીશખતે દર સેંકડે ચાર આના પ્રમાણે અમારા બાપને પુત્રપુત્રાદિ વંશ પર-પરા કરી આપીશું. અમારૂં રાજનામું કરી આપું છે તથા આ પ્રમાણે કમર-દીનખાન વજીર બાદશાહ દક્ષીવાળાનો પરમાણો મોઝીનખાન અહીંના સુબા એમનો કાગલ શીકાસહીત તથા શહેરના મુસદ્દી, કાજી, બક્ષિ તથા વકાએન નગર તથા સવાને નગર એમનો કાગલ શીકા સહીત કરી આપ્યો છે એ પ્રમાણે ભોગવટો ચાલતો આવ્યો તે ઉપરાંત અમારા બાપ ખુશાલચંદ ગુજરી ગયા તે વખત માજી સુબા કમાલુદીનખાન બાબી, એમની પાસે સદરહુ પ્રમાણે કાગળ પત્ર જાહેર કર્યાં તે ઉપરથી રૈયતની રજવંદીથી સદામત ભોગવટા પ્રમાણે અમારા નામે કાગળ શીકાસહીત કરી આપ્યો છે એમ આજ સુધી ચાલતું આવ્યું છે તે માટે હાલ સરકારનો અમલ થયો અને અમે સાહેબ આકરીના ઉમેદવાર છીએ તો સાહેબ મહેરબાન થઈ તે પહેલાંની હકીકત તથા શાહુકારનું રાજનામું તથા સુબા તથા મુસદ્દીએ એમના કાગળ તથા ભોગવટો ચાલતો આવ્યો છે તે દિલમાં ઉતારીને આ પ્રમાણે હાલ કરાર કરીને કાગળ આપવા જોઈએ માટે તે ઉપરથી દિલમાં લાવતાં એમના વડીલ પુરા પુરવથી એક નીજાએ શેવા કરતાં આવ્યાં છે તેઓ સાહેબ આ-કરીનાં ઉમીદવાર છે એમનું ચલાવવું જરૂર તથા રૈયતે ખુશીથી પોતાની રાજ રજવંદીથી ચાર આના કરી આપ્યા તે પ્રમાણે રાજનામું તથા સુબા મુસદ્દી એમના કાગળ છે તથા આજ સુધી ભોગવટો ચાલતો આવ્યો છે એવું જાણીને એમના ઉપર મહેરબાન થઈને સદરહુ પ્રમાણે નથુશા એમને કોઠ પારવાનો તથા છાપો કોઠાં મણીઆર તથા શહેર મજકુર આહી આમદ રેક્ટી માલ કીમત ઠરાવ થશે તે માલ ઉપર સેંકડે ચાર આના પ્રમાણે

સરકારની જમાબંદી શિવાય રૈયતની નીચબત સદા મત પ્રમાણે કરાર કરી આપીને આ કાગલ કરી આપ્યો છે તેો સદરહુ પ્રમાણે રૈયત રજબંદીથી રૈયત નીચબત તથા એમના પુત્રપુત્રાદિ વંશપરંપરા તેમની તરફ ચાલુ રાખવું. દર વરસે નવા કાગળની જરૂર ન રાખવી. આ કાગળની નકલ રાખીને અસલ કાગલ ભોગવટાદારને પાછો આપવો. સારાંસ વાત એકે શાહુકારની રજબંદીથી સદામત ચાલતા આવ્યા પ્રમાણે ચલાવવું જાણવું. ચંદ્ર ૧૬ જમાબંદીલાકર ખર આંગના પ્રમાણ મહોરતબ.

નકલ નં. ૪.

આદી મેસર એ
સ્તુલુલ્લહા કાજ મુસ્ત-
ફીદખાં ૧૧૫૦.

નકલ

અસલ મુજબ.

અગાઉના દીવાન મરહુમ મોરીનખાન તથા પેતરના કાજ મરહુમ અબ્દુલ અહમદખાન તથા મરહુમ બક્ષી અમાઉનદારખાન તથા હકીકત લખનાર કબીર આલીખાન મરહુમના મોહથી શાખીત થએલા કરારનામા એવી રીતે કે આ નીચે લખેલા માણસો એકરાર અને કબુલ કરે છે તેમના નામની યાદી.

કિશવરદાસ રણછોડદાસ.

મુંદરદાસ કેવાદાસ.

કવલનેણુ રખનાથદાસ.

શાવરજી બલ્લમ.

જેઝંદ બલ્લમ.

બૂખણુદાસ બલાખીદાસ.

અબુબકર શાહાબાઇ.

તારાચંદ મોરારજી.

બનમાળીદાસ ગોકુળદાસ.

મહમદ અબ્દુલ વાહીદ.

વિગેરે અમદાવાદના વેપારીઓ તથા સોદામર જત સને ૧૧૩૭ માં દખણી છુટારાએ ભારી ફેજ લખ અમદાવાદને છુટવા તથા ત્યાંના રહેનારાઓને ભારી નાંખવા તથા કેદી બનાવવાના ધરાદાથી શહેર ઉપર ધેરા લાથ્યો હતો. અગે વિગેરે શહેરના રહેનારાઓને ત્યાંથી ભાગી જવાતું અથવા તેઓના હાથથી છુટા થવાતું સુઝતું નહોતું. એવા કંઠણ વખતમાં અમારા જનમાલ બચાવવાને માટે શેઠ ખુશાલચંદ લખમીદાસ ખીન શાંતિદાસ ઝવેરીએ ઘટતી તરફદુદ અને કોશીશ પેશ પહોંચાડી પોતાના ધરના ધણા પૈસા ખરચીને અમોને

તે હુંટારાઓના હાથથી બચાવ્યા તે માટે અમે અમારી ખુશીથી એકરાર કરીએ છીએ કે અમદાવાદના કોઠાની છાપના કાપડ પાછળ અમારા માલમાંથી એકડે ચાર આના સદરહું શેઠ તથા તેમની એલાદને આપતા રહીશું. તે ના આપવામાં કરી તરેહનો વાંધો કે કસુર કરીશું નહિ ને અમારા આ કરારથી અમે ફરીશું નહિ. માટે આ રાજનામાની રાહે લખી આપીએ છીએ કે બીજવાર કામ આવે. તા. ૧૦ મી માહે શાઆન સને ૧૧૩૭.

અસલ ઉપરથી ઉકંઠ્યા મુજબ તરજુમો.

મુનશી હુસેનઅલી ગુલામઅલી સહી દા. પોતાના.

અસલ તરજુમા ઉપરથી નકલ મુકાબલ કરનાર

પ્રાણજીવન નથુભાઈ ર. કારકુન.

આવકો તરફથી નકલ માગી તા. ૨૮ મી જુન સને ૧૮૮૩.

આપવા હુકમ તા. ૨૮ જુન સને ૧૮૮૩. તૈયાર કરાવી આપી તા. ૨૫ જુન ૧૮૮૩.

ખરી નકલ.

આ. પો. એજન્ટ.

નકલ નં. ૬.

આબદાગીરી તથા મશાલના પગાર. સન'દ.

રાજેશ્રી કમાળશહાર વરતમાનભાળ

શહેર અમદાવાદ. ગૌ: શા:

અખંડીતલક્ષિમ અલંકૃત રાજમાન સનેહકીત ગોવિંદરાવ ગાયકવાડ સેના ખાસખેલ સમશેર બહાદુર દંડવત રામ રામ. સુરસંન શીત-તી સેધન મધવ્યા અલક-વખતચંદશા શેઠ શહેર મજકુરના એમને સરકારમાંથી આબદાગીરી તથા મશાલ આપી છે તે બાબત એ આશામીનો પગાર રૂ. ૮) નીમણુંક છે, તે નીમણુંક પ્રમાણે સદરહું દરમાયો રૂ. ૮) આપતા જવું. મશાલનું તેલ દરરોજ પકુ પાશર પામે છે તે પ્રમાણે આખ્યા જવું. દરસાલ નવીન પત્રનો આક્ષેપ ન લેતાં આ પત્રની નકલ નમોએ માગી લખ આ પત્ર ભોગવટા માટે શેઠ મજકુરને પરત પાછો આપવા. જાણી જેથંદ્ર-બશાવા. માહે રખીલિલ અવલ.

મોહોર.
ગોવિંદરાવ
ગાયકવાડની.

નકલ નં. ૬.

રાજેશ્રી ભગવંતરાય ગંગાધર કમાળસદાર,
પ્રગણે અમદાવદ સરકાર ભાગ ગા: શા:

અખંડીત લક્ષ્મિ અલંકૃત રાજમાન સનેહકીત આણંદરાવ ગાયકવાડ
સેના ખાસખેલ સમશેર બહાદુર રામ રામ: સુરશન સલાસ મૈયાતેન અલક
રાજેશ્રી વખતચંદ ખુશાલચંદ શેઠ વારેખ શહેર મજકુરનાએ સરકાર ચાક-
રીની બહુ મહેનત કરી સખળ તેમને બહુમાન સરકારમાંથી ચંદ્ર ૧ માહે
સવાલ સાલ મજકુરથી પાલખી આપી છે તેની તહેનાત એક સાલના બાર
મહીનાના રૂ. ૧૦૦૦) એક હજાર તથા પાલખીના સરંજામ બાબત એક
સાલ અડધુ બે સાલ મળીને રૂ. ૩૦૦) પ્રમાણે સાલ દર સાલ પ્રગણે મજ-
કુરથી આપવી નીમણુંકમાં મળે મલશે. ચંદ્ર ૨૩ રમગન

મહોર.

મોહોર.
ગાવિંદરાવ ગાયકવા-
ડની છે.

પાલખીની સનંદ શેઠ વખતશાને મળેલી.

નકલ નં. ૭.

અખદાલગીરીની સનંદ.

નકલ.

મોહોર
ફતેશીંગ ગાયકવાડની.

આંગના પત્ર સરકાર રાજેશ્રી આંનાજીરાવ ગાયકવાડ તાહા: વખતચંદ
ખુશાલચંદ શેઠ સુરશન આરખાસમાં મધખાવા અલક તમોને સરકારે
કીરપાવંત અધ આખદાગીરી આપી છે તેનો અનુભવ લઈ સરકાર ચાકરી
એકનિષ્ઠાથી કરવી છે. ૧૪ માહે સાખ્યાન.

મોહોર.

નકલ નં. ૮.

અખદાલગીરી તથા મસાલની સનંદ.
રાજેશ્રી કમાલસદાર વર્તમાનભાળ ગૌ. શા.

અખંડીતલક્ષિમ અલંકૃત રાજમાન સયાજીરાવ ગાયકવાડ સેનાખાસખેલ સમશેર બહાદુર સુરરાજ ઇક્ષીત દેક્ષીત ધનિયેયા અલક શહેર મજકુરના વખતચંદ્રશા શેઠ એમના ઉપર સરકાર કીરપાવંત થઈ અખદાલગીરી તથા મસાલ આપી છે તેના બે આશામીનો દરમાયો રૂ. ૮) સરકારમાંથી સાલ મજકુરથી શહેર મજકુરમાંથી ઠરાવ કરી આપ્યો છે તેના દરમાયાના રૂપીઆ શેઠ મજકુરને દરવરસે આપતા જવા તેનો દરસાલનો પત્રનો આક્ષેપ ન લેતાં આ પત્ર શેઠને ભોગવટા સાડ પાછો આપવો ને તમારે આ પત્રની નકલ કરી લેવી. હરકત ન કરવી. છ ર૬ માહે સવાલ.

સયાજીરાવ
ગાયકવાડની
મહોર.

નાની
મહોર.

નકલ નં. ૯

અખદાલગીરી તથા મસાલની સનંદ.

મહોર
સયાજીરાવની.

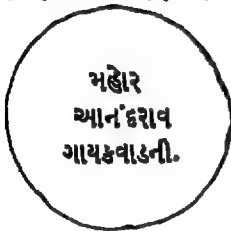
આગાપત્ર સરકાર રાજેશ્રી સીયાજીરાવ ગાયકવાડ સેના ખાસખેલ સમશેર બહાદુર તા. વખતચંદ્રશા શેઠ શહેર અમદાવાદકર સુરશન ઇક્ષી દે શીતેધન મધ્યમા અલક તુમસ્ત સરકારમાંથી કીરપાવંત થઈ અખદાલગીરી તથા મસાલ આપેલી છે તેના અતુભવ લઈ સરકાર ચાકરી એક નિષાથી કરવી. છ ર૬ માહે સવાલ.

મહોર.

નકલ નં. ૧૦.

પાલખીની સનંદ શેઠ વખતચંદને આપેલી તે.

રાજેશ્રી વખતચંદ ખુશાલચંદ શેઠ પારેખ શહેર અમદાવાદ ગો. શ્રી. અખંડીત લક્ષ્મિ અલંકૃત રાજમાન સ્નેહાંકીત આનંદરાવ ગાયકવાડ સેનાખાસખેલ સમશેર બહાદુર રામ રામ. સુરસન સનલાશ મૈયાતેનવહ અલક તમે સરકાર ચાકરીને બહુ ઉપયોગી પડેલાં સખળ બહુ માન સરકારમાંથી ચંદ્ર ૧ માહે સવાલ સાલ મજકુરથી પાલખી આપી છે તેની તહેનાન દર-સાલ રૂ. ૧૦૦૦) તથા પાલખીનો સરંજન બદલ એક સાલ આડ રૂ. ૩૦૦) ત્રણસો એ પ્રમાણે અમદાવાદ સરકાર ભાગ પૈકી કરાર કરી આપેલો છે તો સદરહુનો અનુભવ લઇ સરકાર ચાકરી એક નિશાએ કરવી બાણીને ચંદ્ર છ ૨૩ માહે રમજન ભારતવ સુદ.

નકલ નં. ૧૧.

Charities given, and Services rendered by Rao Bahadur Premabhai Himabhai Nagarsheth of Ahmedabad.

Charities.

I In 1856, the sum of Rs. 22,150 was Rs. contributed towards the construction and maintenance of an Hospital in this city, towards which the late Sheth Hathising gave Rs. 40,000 and which Hospital is now known as "Hathising and Premabhai Hospital" and in which the Civil Hospital is located.

22,150

II	In 1857, the sum of Rs. 7,050 was contributed towards the construction of a Library, known as "Himabhai Institute" called after Mr. Premabhai's father.	7,050
III	In 1857, the sum of Rs. 10,000 was contributed towards the Fund collected for the Gujarat College.	10,000
IV	In 1857 the sum of Rs. 1,800. was paid to the Grant Medical College, for a gold medal to be annually given to one of the successful students.	1,800
V	In 1863 the sum of Rs 1,350 was contributed towards the Fund collected for "the Victoria-Museum.. "	1,350
VI	In 1864 the sum of Rs. 10,000 was contributed to the Fund of "Victoria Garden" in Bombay for Garden gates and Vailings.	10,000
VII	In 1863-64, 1864-1865, expended in Ahmedabad, during the famine of 1863-1864, 1864-1865, for relife of the distressed poor.	20,000
VIII	The sum of Rs 2,000 was contributed to "The Gujarat Vernacular Society Fund"	2,000
IX	The sum of Rs. 23,000 was expended in building six Dharmashalas at the following places.	
	1 At Naroda.	Rs. 4,000
	2 „ Sarkhej in Daskroi.	„ 1,000
	3 „ Barwalla in Dholka.	„ 5,000
	4 „ Gundi in Koth.	„ 5,000
	5 „ Matar in Karia	„ 3,000
	6 „ Oomrala in Bhavnager.	„ 5,000
		<hr/> 23,000
	Total Rs.	<hr/> 97,350

N. B The Charities for spiritual and temporal well-being of the Shravaks in religious points of view and for the protection of sickly animals in the Panjarapoles in the principal cities of the Bombay Presidency are not mentioned here.

Services.

1. During the Mutiny of 1857-1858 Mr. Premabhai had employed private agencies by establishing a regular Dak from Ahmedabad to Indor, to procure information privately from central India and surrounding places when the Telegraph and Government Dak had failed.
2. Information used to be regularly received daily and communicated to the Collector and judges of the period Messrs. J. W. Hadow and A. B. Warden are well aware of the services, so rendered.

नकल नं. १२.

To,

PREMABHAI HEMABHAI,

OF

AHMEDABAD.

In recognition of your loyal conduct and services, I hereby confer upon you the tilte of "Rao Bahadur" as a personal distinction.

Delhi.

Sd/ LYTTON,

VICEROY AND GOVERNOR

1st January 1877.

GENERAL OF INDIA.

नकल नं. १३.

Extract from Government resolution.

No. 5092, of 5TH SEPTEMBER 1896.

Government cannot but consider that the Thakore preferred the charge of instigating the robbery against

Mr. Premabhai without any substantial evidence, and that further investigation has entirely failed to give it any support. This opinion on their part should be communicated to the Thakore; and it will give them satisfaction to learn that he has expressed, through the Political Agent to Mr. Premabhai, his regret at having been led into such an error.

No. 1397 of 1876.

True extract given to Seth Premabhai Himabhai.

*Kathiyavar,
Political Agency.
11th September 1876* }

(Signed,) J. B. PELLE.

Political Agent.

નકલ નં. ૧૪.

ફે. જા. ૧૧૧.

પોલીટીકલ એજન્ટ લખેલ પત્ર. પોચા તા. ૧૬-૧-૭૭ માહા શુદ્ધ ૨ ભોમે. આજમશૈલ પ્રેમાભાઈ હેમાભાઈ અજનરક જે. ડબ્લ્યુ વાટસન સાહેબ ઓરીસીયેટીંગ પોલીટીકલ એજન્ટ પ્રાંત કાઠિઆવાડ દીગર ઇડરના શા. રાયચંદ પ્રેમચંદની પાલીતાણામાં થએલી ચોરીના કામમાં પાલીતાણાના ઠાકોર સાહેબે તા. ૨૩ જુન ૧૮૭૪ ની રોજનીશીમાં એક યાદી આપેલ તેમાં આપ વીશે કેટલા અધદીત શબ્દો વાપર્યા હતા. આ લખાણ કંઈ પણ સામેતી વીના ઠાકોર સાહેબે કર્યું એમ સરકારે તા. ૫ સપ્ટેમ્બર ૧૮૭૬ ના નંબર ૫૦૯૨ ના રીઝોલ્યુશનમાં ઠરાવી હુકમ કર્યો હતો કે “ ઠાકોર સાહેબે આવી ભૂલ કરી તેટલા માટે તેમણે પોલીટીકલ એજન્ટ સાહેબ મારફત શેઠ પ્રેમાભાઈને દિલગીરી જાહેર કરવી ” આ ઉપરથી ઠાકોર સાહેબે પોતાની તા. ૫ જાનેવારી ૧૮૭૭ ની યાદીમાં અમારી મારફતે પોતાની દિલગીરી આપને જાહેર કરવા લખ્યું છે તે આપને જાણવા લખ્યું છે. તા. ૮ જાનેવારી સને ૧૮૭૭ રાજકોટ.

દફતરદાર.

પોલીટીકલ એજન્ટ.

નકલ નં. ૧૬.

પાલીતાણા તા. ૧૧ અગ્રેલ સને ૧૮૮૨.

શેઠ્ઠ શ્રી ૫ શેઠ સરપચંદ મુળચંદ જવેરી મુરત.

વિનંતી વીશેષ કે આપણા પવીત્ર શૈનુંભ કુંગરે આવનાર પ્રદેશી આવક યાત્રાળુની હાલમાં જે ગણુત્રી ચાલે છે, તથા તેઓ પાસેથી મહેરબાન કર્નેલ કીટીંગ સાહેબના ઠરાવ મુજબ રક્ષણીય કર તરીકે રૂ. ૨) પ્રમાણે લેવાય છે; જે બાબત આપણી અરજ નામદાર સરકારમાં જારી છે.

ઉપર પ્રમાણે હાલ જે કર લેવાય છે તે મરહુમ શેઠ્ઠ શ્રી શાંતી-દાસના વંશજો પાસેથી નહિ લેવા નામદાર સરકારનો ઠરાવ છે. જેથી જેઓ મજકુર શેઠ્ઠ શાંતિદાસના વંશજોનો દાવો રાખતા હોય, તેમણે તા. ૨૭ મી માર્ચ સને ૧૮૮૨ થી માસ ત્રણના અંદર વંશવલીની ખરી નકલ સાથે કાઠીઆવાડ, ગોહલવાડ પ્રાંતના મહેરબાન આસીસ્ટન્ટ પોલીટીકલ એજન્ટ સાહેબ બહાદુરના હજુર હકીકત-લખીતવાર જાહેર કરવી, સુદત વીતે કોઇનો દાવો સાંભળવામાં આવશે નહિ.

સદરહુ મતલબનું કાઠીઆવાડ એજન્ટી ગેઝેટમાં જાહેરનામું કાઢી તે બાબતના લાગતા વળગતાઓને ખબર આપવા, સાહેબમહેરબાને તા. ૨૮ માર્ચ સને ૧૮૮૨ ના શેરાથી અમુને ફરમાવેલ છે, અને અમારા સંભળવામાં આવ્યું છે કે આપ અને ખીજા કેટલાક ગ્રહસ્થો શેઠ્ઠ શ્રી શાંતી-દાસના વંશવાલા છો. તેથી તસ્દી આપવી જરૂર થાય છે કે જે મજકુર વંશમાં હોવાનો-આપ અગર આપના જણુવામાં હોય તેવા હરકોઇ સખસ-દાવો રાખતા હોય, તો તેમણે ઉપરની સુદતના અંદર પોતાના દાવા લખાવ કરવા. સુદત વીતે સાંભલવામાં નહી આવે.

એજન્ટી ગેઝેટમાં છપાએલ જાહેરનામાની નકલ પણ આ લગત આપને વાંચવા માટે મોકલી છે. સીવાય ધર્મસ્નેહ છે તેથી વીશેષ રાખશો આ તરફનું કામકાજ લખાવશો. એજ વીનંતી.

સેવક,

ગાપાલજી (!) હેમચંદજી.

શેઠ આણંદજી કલ્યાણજી.

નકલ નં. ૧૬.

ગાહેર ખખર.

આ ગાહેર ખખર ઉપરથી સર્વને ખખર આપવામાં આવે છે કે શેનુગન ડુંગર ઉપર જનારા શ્રાવક ગ્નનાળુ પાસેથી સ્વસ્થાન પાલીઠાણા તરફથી જે કર લેવામાં આવે છે, તે કર શેઠ શાંતીદાસના વંશજને પાસેથી નહિ લેવા સરકારનો ફરાવ છે, માટે જેઓ મજકુર શેઠ શાંતીદાસના વંશજને થવાનો દાવો રાખતા હોય તેમણે આજથી તથા માસની અંદર વંશવળીની ખરી નકલ સાથે અમારી હથુરમાં પોતાની હકીકત લખીનવાર જાહેર કરવી. મુદત વીને કોઇનો દાવો સાંભળવામાં આવશે નહીં. તા. ૨૭ મી માર્ચ સને ૧૮૮૨.

એચ. એલ. નટ. મેજર.

આક્ટીંગ ફર્ટ આસીસ્ટન્ટ,

પોલીટીકલ એજન્ટ.

પ્રાંત ગોહેલવાડ.

નકલ નં. ૧૭.

ગોહેલવાડ પ્રાંતના આજમ મેજરજાન આસીસ્ટન્ટ પોલીટીકલ એજન્ટ સાહેબ ખલાફુરની હથુરમાં, હું નીચે સહી કરનાર શેઠ સરપચંદ મુલચંદ રહેવાસી સુરત મધે ગોપીપરામાં કાએચ મોહોલામાંનાની અરજ એ છે જે.

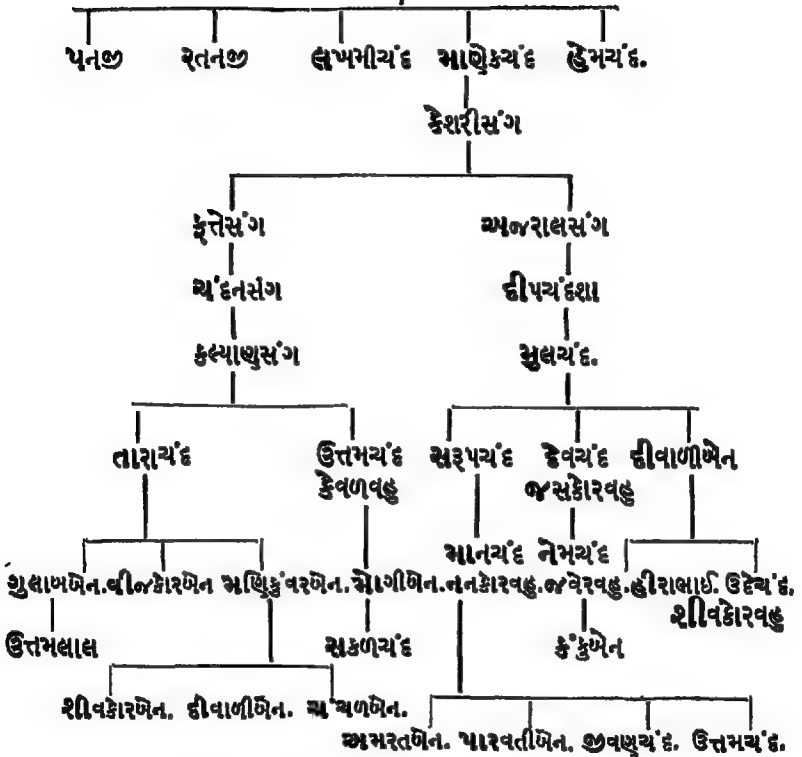
શેઠ શાંતીદાસના વંશજનેની હકીકતમાં આપ નામદાર સાહેબ તરફની તા. ૨૭ માર્ચ સને ૧૮૮૨ ના રોજની ગાહેર ખખર તા. ૬ અપ્રેલ સને ૧૮૮૨ ના એજંસી ગેઝેટમાં પ્રસિદ્ધ થએલી છે, તે કરમાન મુજબ હમારૂં પેહેડીનામું આ સાથે રજુ રાખું છે. જે જોવાથી આપ સાહેબની નીધામાં આવશે કે મરહુમ શેઠ શાંતીદાસના પાંચ દીકરા પૈકી ચોથા દીકરા શેઠ આણેકચંદ, તેમના દીકરા શેઠ કેસરીસંગ, તેમના બે દીકરા પૈકી શેઠ અજર-રાલસંગ, તેમના દીકરા શેઠ દીપચંદલા, તેમના દીકરા શેઠ મુલચંદ મારા પીતાજી થાય છે. સખળ આ સાથેના પેહેડીનામામાં લખેલ સખસો શેઠ શાંતીદાસના વંશજ છે એથી આપની ખાતરી થશે. એજ અરજ.

તા. ૧૨ મી જુન સને ૧૮૮૨ મુકામ સુરત.

શેઠ સરપચંદ મુલચંદ સહી દા. પોતે.

नकल नं. १८.

शेठ शांतिदास.

હું શેઠ સરખાંદ મુળયાંદ રહેવાથી સુરતના ગોપીપરા મધે કાયદા મોહો-
લામાં, પ્રતીગા ઉપર કહું છું કે સદરહુ પેદીનામામાં લખેલી વાત મારા
જણવા તથા માનવા પ્રમાણે સાચી છે. તા. ૧૨ જુન ૧૯૮૨.

Sd/. Jagjeevandas K.
1st Class Magistrate SURAT.

ઉપસંહાર.

આ રીતે આપણે જે જોઈ ગયા તે પરથી સ્પષ્ટ માલુમ પડે છે કે, શાંતિદાસ શેઠની વંશવેલી અમરવેલ સમાન બહુ ફાલીફૂલી છે; એટલુંજ નહિ પરંતુ તે વંશમાં શ્રદ્ધાલુ, દયાલુ, દેવગુરુભક્તિધારક ધણા મનુષ્યો પ્રગટ્યા છે અને જૈન શાસનને દીપાવ્યું છે. શાંતિદાસ શેઠમાં જે પ્રભાવક શુભો હતા, તેનો વારસો તેમના વંશજોએ બરાબર સાચવ્યો છે. હજી પશુ આ સદ્ગુણો દ્રવ્યક્ષેત્ર કાળ ભાવ અનુસાર વધુ વધુ ખીલે, અને તેને અનુકૂળ હોવાથી ચોખ્ખા જૈનશાસન વિશેષ મહિમાવંતુ થાય એમ અમે ધન્યજીએ છીએ. આવા જૈનસમાજદીપક પુરૂષો પ્રકટ કરવાનું માન અમદાવાદને ઘટે છે, તેમજ સત્યવિજય, યશોવિજય, નેમિસાગર આદિ પ્રખર ક્રિયાશીલ સાધુઓથી પવિત્ર થવાનું માન પણ અમદાવાદને ઘટે છે. અમદાવાદ જૈનપુરી હતું અને હજી પણ છે એ નિર્વિવાદ છે. મુર્શિદાબાદમાં 'જગતશેઠ' તરીકે પ્રસિદ્ધ થયેલું કુટુંબ જૈન હતું, તેનીજ રીતે અમદાવાદમાં 'જગતશેઠ' તરીકે શાંતિદાસ શેઠનું કુટુંબ પ્રસિદ્ધ થયેલ છે અને તેમાંની એક 'નગરશેઠ' ની ઉપમા વંશપરંપરાથી આવેલી હજી મોગવ્યે જાય છે.

આવા મહાન પ્રભાવક કુટુંબમાં થયેલ પ્રભાવક પુરૂષોનાં ચરિત્રો, ખાસ મનન કરવા લાયક છે અને તે પરથી સમજી શકાશે કે શુજરાત દેશની (ભારતવર્ષની) આબાદી કરવા માટે જૈનોએ કેવી અપૂર્વ સેવા આત્મમોગથી બજાવી હતી. શુજરાતના પૂર્વ રાજાઓ મહાન ખ્યાતિવાળા યદિ ગયા હતા અને તેના મંત્રીઓ જૈનો હતા. જેવા કે ઉદયન, બાહુક, વસ્તુપાલ, તેજપાલ આદિ. વનરાજ, સિદ્ધરાજ, દુર્લભરાજ આદિ રાજાઓ જૈનધર્મને પ્રેમપૂર્વક આદરમાન આપનાર હતા. કુમારપાળ રાજા તો જૈન હતા. શુજરાતમાં પણ પક્ષીનો સંહાર કે શિકાર ન થાય એવી દિગંત ઘોષણા-અમારિપકહ પણ જૈનોએ-જૈનો દ્વારાજ વજરાયેલ છે, અને તેને પરિણામે આખા ભારતવર્ષમાં ફક્ત શુજરાતમાંજ હાલ પણ માંસ ત્યાગ, મુસલમાનો, ક્ષત્રિયો, રજપૂતો, અને બીજા આદિ કોમ બાદ કરતાં-સર્વત્ર નિરંકુશ ધર્માત્મા તરીકે વર્તનમાં રહેલ છે. ઇત્યાદિ.

શાંતિદાસ શેઠથી સ્થપાયેલા સાગર ગચ્છમાંથી કેટલાક મહામુનિયોના રાસ આપવામાં આવ્યા છે, તેમજ તેઓ સાગરગચ્છના હતા, તેથી સાગરગચ્છના મુનિયોનું પણ પ્રસંગોપાત વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે. શાંતિદાસ શેઠના સમયમાં શ્રી સત્યવિજયજી પન્થાસ કિયોદ્ધારક થયા, તેથી અને તેમનો રાસ મ-

ળવાથી તેમનો રાસ આપેલ છે, અને તેમના વંશપરંપરામાં થયેલ તેમના શિષ્ય શ્રી કર્પૂરવિનય, તેમના શિષ્ય શ્રી ક્ષમાવિનય, તેમના શિષ્ય શ્રી જિનવિનય, તેમના શિષ્ય શ્રી ઉત્તમવિનય, અને તેમના શિષ્ય શ્રી પદ્મવિનય—એ સર્વના રાસ ભાગ્યવશાત્ પ્રાપ્ત થવાથી આ પુસ્તકમાં આપ્યા છે; શાંતિદાસની વંશપરંપરા જેમ વધી અને હાલ વિદ્યમાન છે તેમ શ્રી સત્યવિનયજીની વંશપરંપરા તેની સાથેજ વધી હાલ વિદ્યમાન છે, તેથી એક બીજાને અતલગ સંબંધ રહ્યો છે. વિનયદેવસૂરિ પશુ શાંતિદાસ શેઠના સમય આસપાસ થયેલ છે, તેમજ વિનયાનંદસૂરિ, લક્ષ્મીસાગરસૂરિ, કલ્યાણવિનય ગણિ, તેમજ શ્રી નેમિસાગરસૂરિ પશુ તેજ સમયમાં—લગભગ થયેલ છે તેથી તેમના રાસ, સત્કાય ઉપલબ્ધ થવાથી તે પશુ અત્ર મૂકવા ઉચિત ધાર્યા છે. આમ જૈન ઐતિહાસિક સત્પુરુષોનાં જીવનચરિત્ર જેવાં પ્રાપ્ત થયાં તેવા સ્વરૂપમાં મૂક્યાં છે, અને તે પરથી લેવાનો બોધ, તે વખતની સ્થિતિ, સંબંધારણ, સંપ, આદિ અનેક વિષયો આપણને મળી શકે છે. જૈનોમાં ઇતિહાસની પૂરી ખોટ છે અને તે ઇતિહાસ એક શૃંગલારૂપક લખાતાં ઘણા સમય જોઈશે, પરંતુ તે સમય જો કે દૂર હોય છતાં તે પ્રાપ્ત કરવા માટે જે જે ખૂટતાં પ્રકરણો છે તે આવા આવા પ્રયાસથી પૂરાશે અને તે સમય વહેલો પ્રાપ્ત કરાશે. આવાં કારણોને લઈને આ પુસ્તકનું નામ “જૈન ઐતિહાસિક અથમાલા પુષ્પ-૧” એવું રાખવામાં આવ્યું છે, અને તેમાં ઉપર્યુક્ત પુરુષોનો એક સાથે સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે. અમારાથી એક ચરિત્ર બીજા ચરિત્રથી જુદું કરાવ્યું નથી. દાખલા તરીકે શાંતિદાસ શેઠનું ચરિત્ર બીજા ચરિત્રોથી અલગ નથી રાખી શકાયું, તેનું કારણ એ છે કે, દરેક ચરિત્રને દરેક ચરિત્ર સાથે શૃંગલારૂપીથી જોડાયેલો તે સંબંધ છે. તે તે સંબંધ અવસ્થા જાળવવા માટે ચરિત્રો એકત્રિત આપવાં આવશ્યક છે, હજી પશુ જેમ જેમ વિશેષ ઐતિહાસિક ચરિત્રો ઉપલબ્ધ થાય તેમ તેમ તેને આ મંડળે પ્રસિદ્ધ કરવાં એવી જે ઉપયોગી સૂચના રા. રા. મોહનલાલ દલીયંદ દેશાઈએ આની સાથે જોડેલ નિવેદન—પ્રસ્તાવનાના અંતે પૃ. ૬૯—૭૦ પર કરેલી છે તે આ મંડળ ધણી આનંદથી સ્વીકારશે એવી ખાત્રી આપીએ છીએ, તો જે જે પુરુષો તેવાં ચરિત્રો ઉપલબ્ધ કરાવી આપશે તે તે પુરુષોને ધન્યવાદ આપીશું અને તેથી આવા બીજા ભાગો પ્રગટ થતાં તેઓ પશુ સમાજ પરના ઉપકારના ભાગી થશે.

ઉપર્યુક્ત રાસો અને સત્કાય પદ્યમાં છે, અને તેનું સંશોધન અમે રા. રા. મોહનલાલ દલીયંદ દેશાઈ બી. એ. એલ્. એલ્. બી. પાસે ખાસ

કરાવ્યું છે, (તેમના સંશોધનને મુનિરાજશ્રી છુદ્ધિસાગરજીએ તપાસી જોયું છે) અને તેઓપરથી જાણવાયોગ્ય હકીકતો સાથે વિવેચન પણ તેમની પાસે લખાવ્યું છે અને તે પણ મુનિરાજશ્રી છુદ્ધિસાગરજીએ તપાસ્યું છે. અને તે પદ્યમાં જે જે કઠિન શબ્દો છે તેના અર્થનો કોશ પણ તેમની પાસે કરાવ્યો છે, તેથી આ પુસ્તકની અગત્યતા ઘણી વિશેષ થઇ શકી છે તે વાચકો જોઇ શકશે, અને જેવી રીતે જૈનેતરો પોતાના સાહિત્યને પશ્ચિમની સુધરેલી પદ્ધતિપર પ્રગટ કરે છે, તેવીજ રીતે આ પણ પ્રકટ કરવાનું કેટલાક ભોગે પણ આ મંડળ કરી શક્યું છે એ માટે આનંદ થાય છે; પરંતુ તેની સાર્થકતા કેટલે અંશે થઈ છે તે વાચકોને પારખવાનું હોવાથી તે જાણાવવાનું અમો તેમનેજ શિરે સોંપીએ છીએ. અમોને અમારા આ પ્રયત્નથી સાર્થકતાની સાક્ષી સુચ વાચકવર્ગ તરફથી મળશે, તો અમારા આવા બીજા પ્રયત્નોમાં અમને અચૂક પ્રેરણામય ઉત્સાહ રહેશે, અને તેથી તે બીજા પ્રયત્નો પણ સારી રીતે સંશોધનપૂર્વક નવીન પદ્ધતિસર કરી શકાશે.

હવે કેટલીક બીજી બાબતોપર આવીએ. કોઈ એમ કહેશે કે અમદાવાદમાં જાણવા યોગ્ય શાંતિદાસ શેઠ અને તેના કુટુંબ સિવાય શું નથી?— તો તેના જવાબમાં કહીશું કે શાંતિદાસ શેઠ અને તેમના વંશજોએ જે ભાગ અમદાવાદમાં બજાવ્યો છે તેવો જલ્દત, ઉગ્રપ્રતાપી, અને મહિમાવંતો ભાગ બીજા કોઈ કુટુંબે બજાવ્યો હોય એવું અમારી જાણમાં નથી. પરંતુ એટલું કહેવું પડશે કે શેઠ હેમાભાઈના સમયમાં શેઠ હકીસિંગ શેઠ મહા પ્રભાવક થઇ ગયા છે; અને તેણે શાસનપ્રભાવના અર્થે અમદાવાદમાં બજાવ્યાં બજા દહેરાસર તથા બીજાં કાર્યોમાં પુષ્કળ દ્રવ્ય ખર્ચ્યું છે, તેનું ચરિત્ર જાણવા જેવું છે અને તે અમે બનતાં સુધી ગ્રન્થના બીજા પુષ્પમાં પ્રકટ કરી શકીશું. વિદ્વાતાની દૃષ્ટિએ જોઈએ તો એવી એક જનકથાપરથી કહીએ છીએ કે કોઇ ‘કાકીમા’ કરીને શાસ્ત્રનિપુણ વિદુષી હતાં. તેમનું પુરું નામ મળતું નથી. તેમની પાસેથી ત્રણ જાણાએ શાસ્ત્રનો અભ્યાસ કર્યો હતો. ૧ ત્રિકમદાસ (શેઠ મગનભાઈ કરમચંદના બનેલી), ૨ જોધતારામ મોદી (કે જે ટોલીવાલાને નામે પ્રખ્યાત છે) તથા ૩ સુરજભાઈ. આમાં સુરજભાઈ સંબંધી એટલું જાણવામાં આવ્યું છે કે તે પણ ઘણાં વિદુષી બાઈ હતાં. તેમની પાસેથી ૧૦-૧૫ ગુરૂણીજીઓ સારી રીતે ભણેલ છે; અને તેઓ રાસ વાંચતાં તે એવો રસભરિત વાંચતાં કે ત્રણસો સ્ત્રીઓનું ટોળું શ્રોતાજન થતું. ક્ષેત્રસમાસાદિ ગણિતાનુયોગમાં એટલી બધી કુશળતા હતી કે, તેઓ એકઠાપર ૧૮૦ મીઠાં ચક્રે ને જેટલી

સંખ્યા થાય (નિધન્ય સંખ્યાત) તે ગણી શકતાં હતાં. તે શાસ્ત્રગામી હતાં. તે એટલાપરથી સમજી શકાશે કે તેમના સમયમાં થયેલ પંડિત શ્રી રૂપ-વિજયજી અને વીરવિજયજી પણ તેમની સાથે ધર્મચર્યા કરી શાસ્ત્રના ખુલાસા તથા સલાહ લેતા એમ કહેવાય છે.

કોઈ એમ કહેશે કે સત્યવિજય આદિ રાસ સિવાય બીજા ઐતિહાસિક રાસો નથી ? તો કહેવાતું કે, છે; પણ ઉપલબ્ધ થયા નથી. શ્રી પદ્મ-વિજયના શિષ્ય શ્રી રૂપવિજયજીનો રાસ છે, તેમજ વીરવિજયજી પંડિતનો વીરનિર્વાણ-રાસ છે કે જે ભાદરવા માસમાં એક દિવસ અમદાવાદમાં તેમનાજ નામથી ઓળખાતા-વીરના ઉપાસરે વંચાય છે, પરંતુ તે ધણી પ્રેરણા છતાં મળી શક્યો નથી. આ સિવાય તિલકસાગરકૃત રાજસાગર (શાંતિ-દાસ શેઠના ગુરૂ) સ્વર્ગગમન રાસ ખંભાતના બંડારમાં છે, કનક સૌભાગ્ય-કૃત વિજયદેવસૂરિ રાસ, સંધવિજય કૃત વિજયતિલકસૂરિ રાસ આદિ પાટણના બંડારમાં અને હર્શનવિજય કૃત વિજયતિલકસૂરિ રાસ લીંબડીના બંડારમાં છે, અંતાપસિંહ બાપુરાસ (સાધ્વી ઋદ્ધિશ્રી કૃત) જેસલમીરમાં છે. પ્રેમવિજય કૃત ધનવિજય પંન્યાસનો રાસ ખંભાતમાં છે. હીરવિજયસૂરિના રાસ જુદા જુદા કવિઓથી બનાવેલ છે, અને તે અમદાવાદના કહેલાના બંડારમાં, શ્રી દયાવિમલના બંડારમાં તેમજ ભરૂચના બંડારમાં છે, એટલું જાણી શક્યા છીએ, પરંતુ તે મેળવી શક્યા નથી. કૃપા કરી કોઈ મેળવી આપશે તો તે પ્રગટ કરવામાં અમે બહુ માન સમજીશું અને તેનો ઉપકાર માનીશું. હમણાં મુર્શિદાબાદના એક જગતશેઠની માતૃશ્રી માણેકદેવીનો રાસ (પાર્શ્વચંદ્ર કૃત), સાંના જગતશેઠના કુટુંબનું વંશવૃક્ષ તથા હુંક ઇતિહાસ અમોને ઝવેરી રા. રા. મોહનલાલ અગનલાલના પ્રયાસથી પ્રાપ્ત થયેલ છે.

કોઈ એમ વળી પૂછશે કે ગૃહસ્થો અને સાધુઓનાં ભેગાં ચરિત્ર આપવાનું શું કારણ હશે ? તો નમ્રતાપૂર્વક નિવેદવાનું કે તીર્થની પ્રભાવના જે તીર્થમાં ગણાય છે તે-ચતુર્વિધ આવક, આવિકા, સાધુ, સાધ્વીરૂપ સંધ છે તેનાથી થાય છે. સાધુઓનો ઉપદેશ કાર્ય કરે છે, જ્યારે આવકોનો આદેશ કાર્ય કરે છે. સાધુઓ ઉપદેશ સામાન્ય રીતે આપે છે, જ્યારે તે પ્રમાણેનું વર્તન-રાજકોળમાં ભાગ, વ્યવહાર પ્રવૃત્તિ, તીર્થરક્ષા આદિ આવકો ઉપાડી લે છે, તેથી તેવા ઉપાડી લેનાર અગ્રેસર આવકો ઉપદેશક સાધુ મહાત્માની સાથે અવશ્ય અગત્યના છે તેથી આપેલ છે. શાસનની શોભા એ બંનેથી છે, અને થશે. પ્રબંધચિંતામણી વગેરેમાં સાધુઓ અને આવકોની હકીકતો ચરિત્રો વગેરે પણ સાથે જોવામાં આવે છે.

શ્રેષ્ઠીવર્ય શાન્તિદાસજીનો વંશવૃક્ષ.

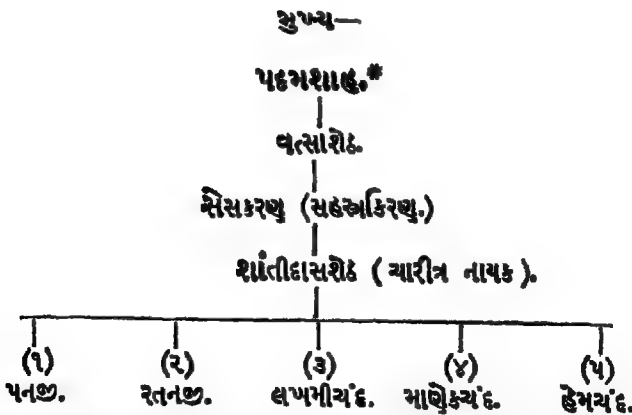
સીસોદીયા રજપૂત

ક્ષત્રીય બીજ

શીખા કીડોલા

(સામંત સંગ્રામસિંહ અને કુમારપાળ
સીસોદીયાનો વંશ.)

—જીવાહરના રાજાના ઠેઠ નજીકના સગા સબંધી—

નોંધ—પાંચભાણનો વંશવેલો નથી. ચાર ભાણનો વંશવેલો (૧) (૨) (૩) (૪) ના આંકે સુબળ ફાળીકુલી વૃક્ષિંગત થયેલ અત્યાર સુધી કીર્તિવંત નિયતિએ હયાત છે.

* એક વંશાવલીમાં પદમશાહને સ્થાને હરપાળ છે પણ તપાસતાં પદમશાહ બરોબર જણાયું છે.

(੨) ਰਵਾਨਾ
—
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

22

सुखाक्षयः

सुधा

1923

ਉਪਾਧਿਕਾਰ

८६।५२।६

५२५५५५५५

५२५५५५५५

સમરૂપબેન

ସେବଣୀୟେନ ଡାକ୍ତାରିୟେନ

ଆମିଆନ

શ્રીદીપ્તિ

ਮੇਲੁਯੋਨ ਆਰਮਾਇਡੇ

[illegible]

સા.બે.ન

—

અંબાબેન
અંબાબેન

१ वसंतवर्ष द्वात्रिंशत् पुंल

အိမ်ထောင်

અ.પા.અ.ન. ધ.રૂ.અ.ન.

અંદાજેન અંદાજેન

જેસંતપાલ રેલવે

સમરથબેન દીરાબેન બાસુદેબેન

સુચના—અથા પાનામાં દીપાસના બ ઠિકરામાં ત્રણ ઊંચાનો વંદેવેલો છે અને ત્યાં પાનામાં બાકીના ત્રણ ઊંચાનો વંદેવેલો છે.

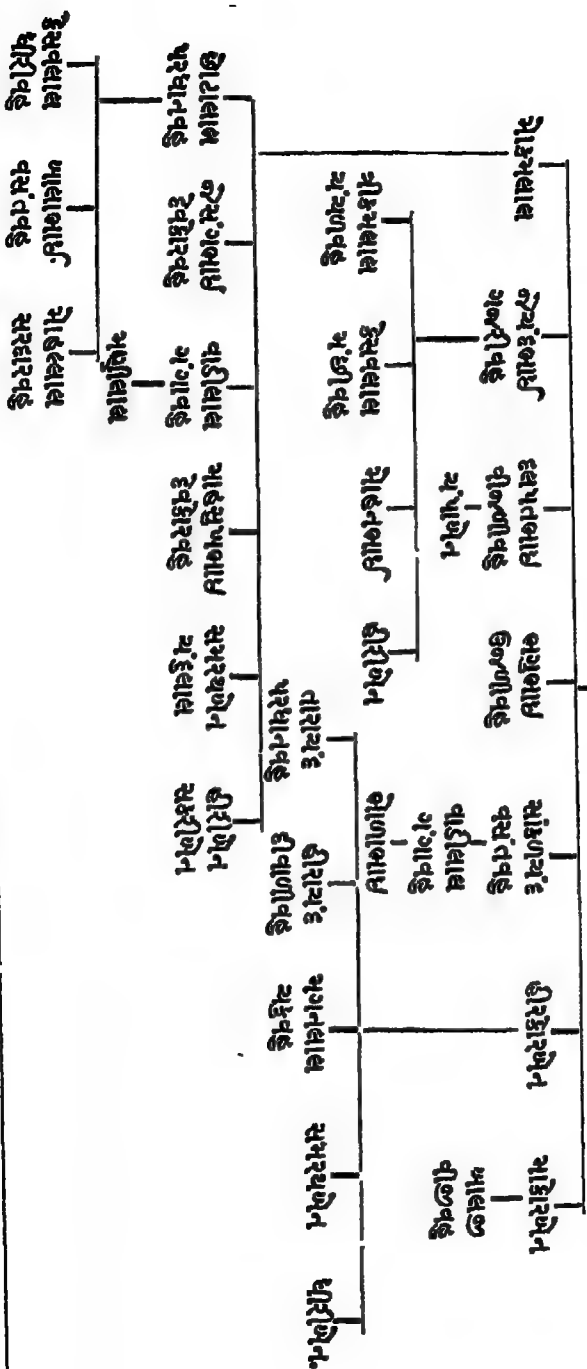
॥ अथ ॥

દેવચંદ્રશા
 રવચંદ્રશા
 અવરશા
 સીરચંદ્રશા
 વીરચંદ્રશા
 રાયચંદ્રશા
 અચરતલાલ
 મધાનવડુ
 અલાલાલ
 સારંગીવડુ
 અચનલાલ
 આણિકવડુ
 અલાલાલ
 અંકુલાલ
 જાનલાલ
 ગંગાવડુ
 વેલકારખેન
 બેલીખેન
 જાનનીખેન
 અલીખેન
 સીરોખેન
 અચળખેન
 જસીખેન
 અંખાખેન
 ઓહનલાલ

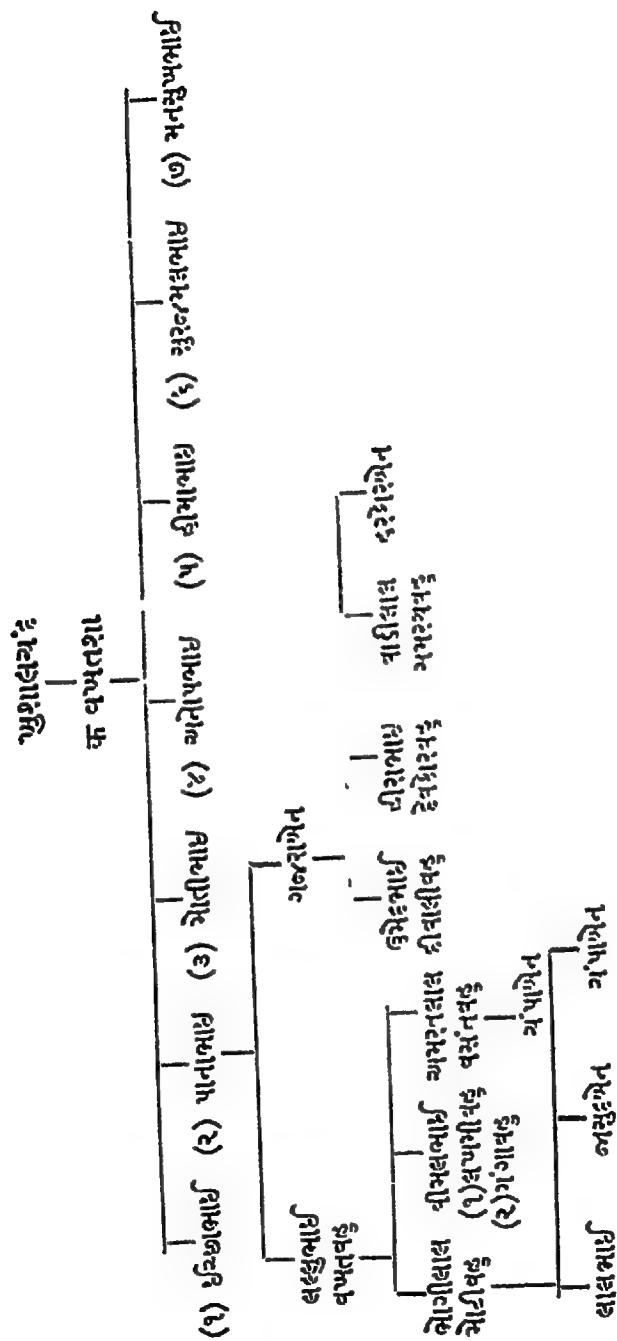
[illegible]

સુચના આ પ્રમાણે રીડ સીટાઈઝનના દિવસ લખાયા છે, જે તેમના દિવસ પ્રસાદ્યના પુત્ર જેઠાલાના વંશવેદી છે.

જાહેરનામું -
વીરચંદ્રના

सुखना—आ पानाभां दोर बांहीदासना हिरा बागीचंद तेमना हिरा मुसाबचंद तेमना पुन लेशमबाइना पुन वीरचंदबाइना. पंथवेहो। ७.

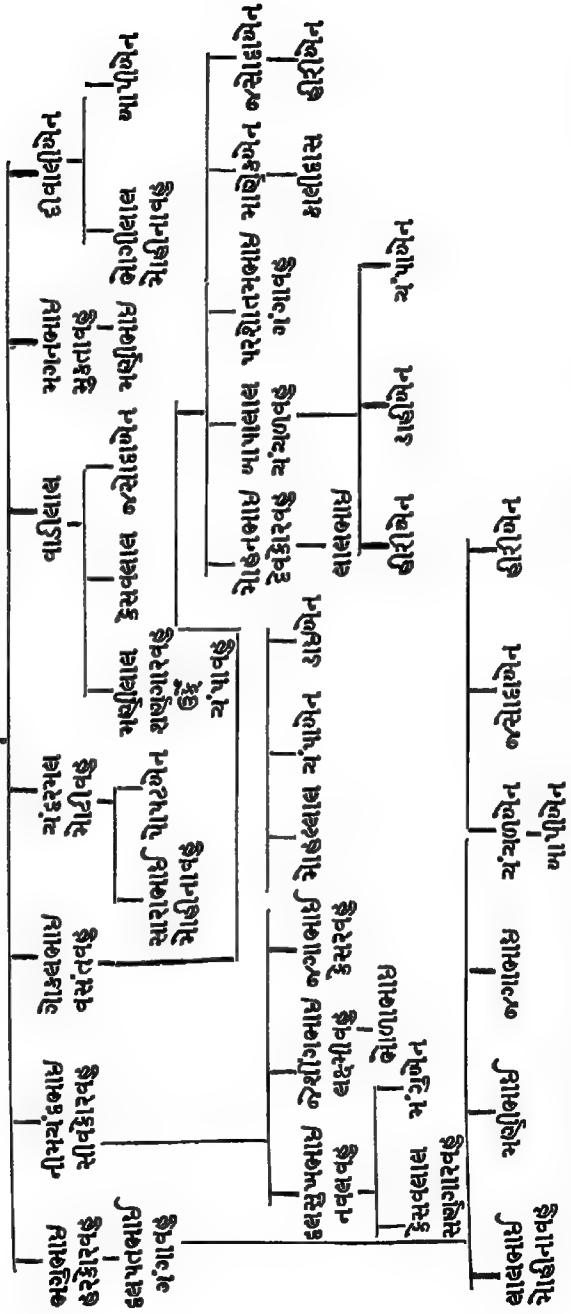

મુલ્યના:-વખતશાના પુત્રોમાં પાનાભાઈની નંસાવળી આ પાનાના છે. લિંચાભાઈનો નંસા વહિંગન થયો નથી.

વખતચુંદશા

(૩) આત્મિકામ

ફેલેબાઈ *છાટાભાઈ

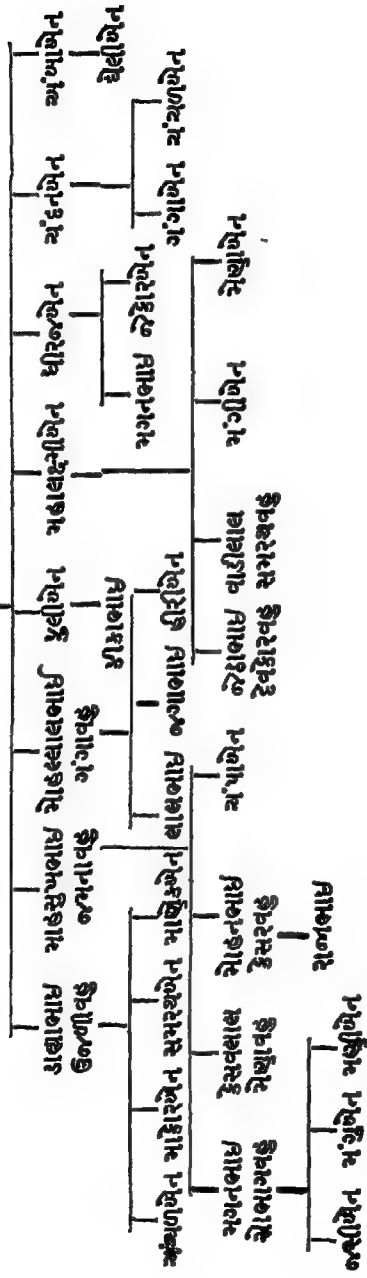
* છાટાભાઈનો જાને તેમના બીજા લાલજીનો વંશ આગળના પાનામાં જુઓ.

भोती भाद्र

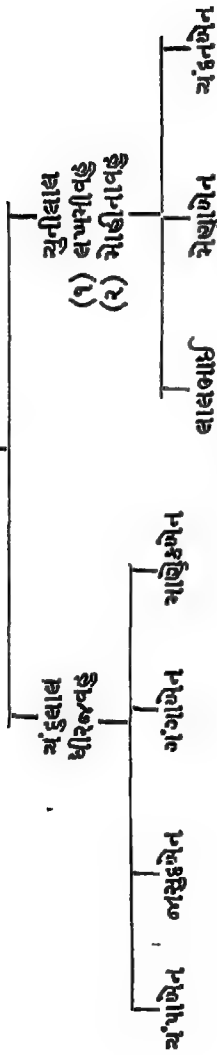
व्यापक, दृष्टि

સામગ્રી (૨)

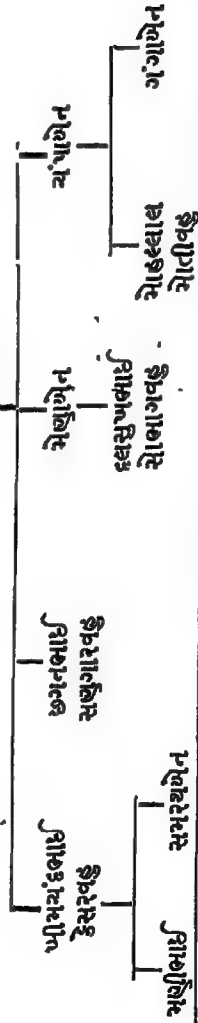
વખતચંદ્રશા

(૬) સુરભલભાઈ
મોતીવહી

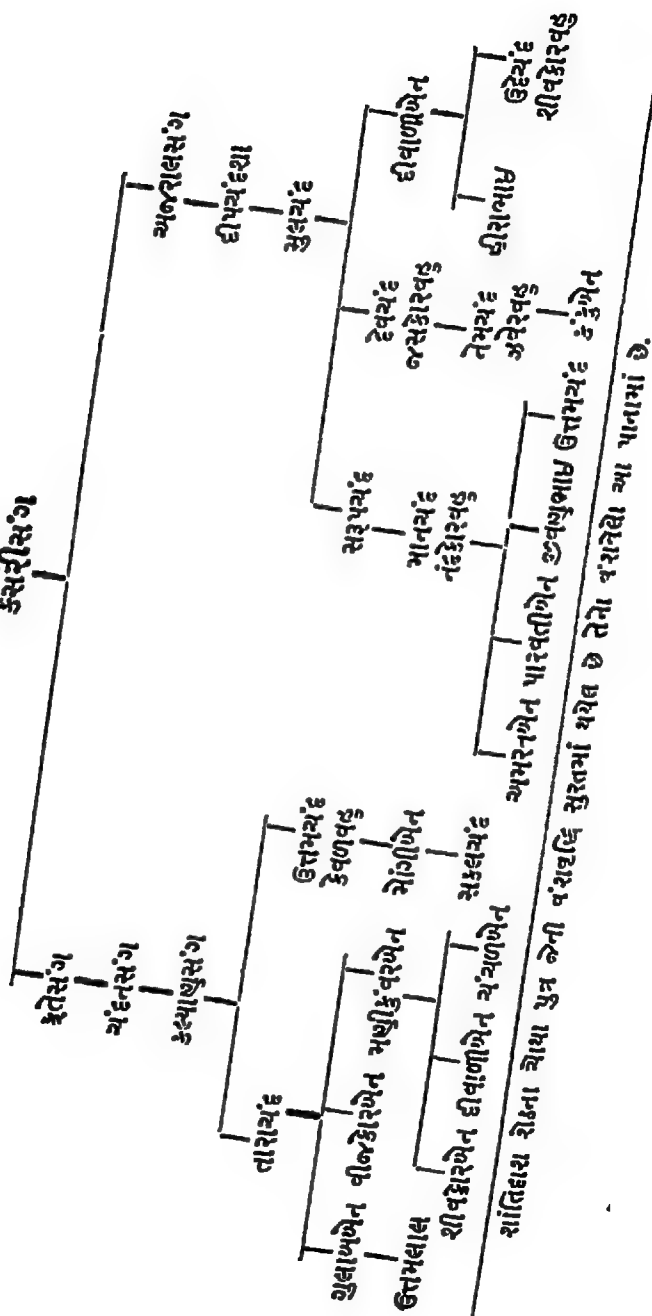

વખતચંદ્રશા

(૭) મનસુખભાઈ

સંચના:—આ પાનામાં પ્રગાલચંદના દિકરા વખતચંદ અને તેમના છઠ્ઠા દિકરા સુરભલભાઈનો તથા સાતમા દિકરા મનસુખભાઈનો વંશવેદો છે.

નિવેદન.

જૈન ધર્મમાં અનેક પ્રભાવક પુરૂષો થઈ ગયા છે, અનેક મહાન કીર્તિવાન કાર્યો થયાં છે, પરંતુ ઇતિહાસની આસી નહિ હોવાથી તેમાંથી પ્રકટ થાય તેવો પ્રકાર પડી શકતો નથી. અત્યાર સુધીમાં ઇતિહાસ તરફ દુર્લભ અપાયું છે, એટલુંજ નહિ પરંતુ તે પ્રત્યે ખીલકુલ રસ લેવાયો નથી, તેથી જગતને જૈનધર્મના સત્ય ઇતિહાસનું ભાન આપી શકાયું નથી. આ કારણે જૈનધર્મ અમુકની શાખા છે એવા ભયંકર, અને કૂર આલેખો થવા પામ્યા છે, અને જો હવે વખતસર ચેતીને ઇતિહાસપટને જેટલો મળી શકે તેટલો ભેગો કરી વિસ્તારતા નહિ જમ્મએ, તો ભવિષ્યમાં જૈનધર્મનું જનવસ્થ શું હતું તેની ઝાંખી પથ્થુ કરાવી શકીશું નહિ, એટલુંજ નહિ પરંતુ તે અસ્તિત્વમાં છે કે નહિ તે સંબંધી ખીજનું લક્ષ સુદ્ધાં આકર્ષી શકીશું નહિ.

આ ઇતિહાસ ભેગો કરવા માટે હમણાં જે જે ઉપલબ્ધ સાધનો છે તેનો છૂટથી અને વિના લોભે ઉપયોગ કરવાની જરૂર છે, તેમાં રાસ, ફરેક ગ્રંથની તેમજ સ્તવન સંગ્રહની પ્રશસ્તિઓ, પ્રબંધો, ચરિત્રો ખાસ જગ્યા લે છે. કેટલાક રાસો ખાસ ચરિત્રનિરૂપકજ છે અને તેમાંના કેટલાક જે મળી શક્યા તેનો ઉપયોગ આ પુસ્તકમાં કર્યો છે.

‘રાસ’ ગુજરાતીમાં લખાયા છે અને તે જૈન સાહિત્યમાં સારો ભાગ ભળ્યે છે, અને તેની શરૂઆત ૧૪ મા સૈકાથી થયેલી જણાય છે. પંદરમાં સૈકામાં તેથી સારી રીતે વધુ પથ્થુ પ્રમાણમાં થોડા લખાયેલ મળી આવ્યા છે. શોધખોળ કરતાં વિશેષ મળી આવે તેવો સંભવ છે. ત્યાર પછી સોળમી સદીની શરૂઆતથી હમણાંની સદીના આરંભ સુધીમાં ગુજરાતીમાં લખાયેલ જૈન રાસો ઘણા દેખાય છે. આ રાસોને કાવ્યસાહિત્યમાં ગણવા કે નહિ તે મધ્યસ્થ સાહિત્યવેત્તાઓનું કામ છે.

*** આ રાસોની પ્રથમ દર્શને પ્રતીત થતી ઉપયોગિતા આદિ અન્ને ટાંકવું ઉપયોગી થશે:—

(૧) આ રાસોમનિ કેટલોક ભાગ,

* ‘જૈન સાહિત્ય’-રા. રા. મન:સુખલાલ કિરત્ત્યંક મહેતાના ત્રીજી ગુજરાતી ‘સાહિત્ય પરિષદ’ વખતે વંચાયેલ નિબંધમાંથી અન્ને ઉતારીએ છીએ.

- સંસ્કારી ભાષામાં કોઈ શિષ્ટ લેખક નવલકથા લખે, તો સદ્ધર્મની તથા ગુજરાતી ભાષાથી વ્યવહરનારની જળરી સેવા બળવાય એમ છે. મોટી નિર્જરા અને પુણ્યધનું કારણ છે.

(૮) આ ધ્યાનમાં રાખવાનું છે કે રાસોના લેખકોએ રાસો ગુજરાતી ભાષા અથવા કાવ્ય ચમત્કાર અર્થે નથી લખ્યા, પણ ગુજરાતી ભાષાનો ઉપયોગ કરનારાઓને સદ્ધર્મ ઉપદેશવા અર્થે લખ્યા છે; એટલે કવચિત્ ભાષાડંબરી કે કાવ્યચમત્કૃતિ વિનાની સાદી ભાષા માલૂમ પડે, તેથી બજેલાઓએ (Pedants) મુખ મચકોડવાનું નથી; તેથી એ રાસોની કિંમત કાંઈ ઓછી થતી નથી; સારશોધક સહૃદય વિદ્વાનોએ તો એ રાસોના આંતર હાર્દ ઉપર, અંતિમ હેતુરૂપ સદુપદેશ ઉપર નજર ઠેરવવાની છે. કાવ્યચમત્કૃતિ વિનાની સાદી ભાષામાંથી પણ જિજ્ઞાસુ ભાષાશાસ્ત્રીને અવનવું શિખવવાનું મળે એમ છે.

(૯) આ પણ લક્ષમાં રાખવાનું છે કે ભાષાની કિંમત તે ભાષાનો ઉપયોગ કરનારાને લધને છે; ભાષાનો ઉપયોગ કરનારા ન હોય તો તે ભાષા મૃતવત્ (dead) છે; અને મૃતવત્ ભાષામાં ગમે તેવા ભાષાડંબર-કાવ્યચમત્કાર હોય પણ તે સામાન્ય જનસમૂહને તો નકામા થાય છે. શ્રી સિદ્ધસેન કિંવાકરની, સમયને નહિ છાજતી સંસ્કૃત ભાષા, અને વૃદ્ધવાદીની સમયોચિત સરળ પ્રાકૃત (પ્રકૃત જનને man on the spot અનુસરતી) ભાષા,—આ બેમાંથી કઈ કારગત (વિજયી) થઈ એ વાર્તા સુપ્રસિદ્ધ છે. આ ઉપરથી કહેવાનું કે પ્રસ્તુત રાસો કોના અર્થે લખવામાં આવ્યા છે, તે ઉપર તથા તેમાંના ઉપદેશ ઉપર દષ્ટિ રાખવામાં આવે તો રાસોની કિંમત અને ઉપયોગિતા એકદમ પ્રતીત થશે; ભલે પછી તે રાસોમાં વાગાડંબર કે કાવ્યાલંકાર ન હોય. ધણી રાસોમાં રમણીય મનોરૂ વાગુવિભવ અને કાવ્યાલંકાર આદિ છે. તથાપિ બધામાં ન હોય તેથી તેમને પ્રેમાનંદાદિનાં કાવ્યો સાથે રસાલંકાર-વાગુવિલાસ આદિની સરખામણીમાં તરછોડી કાઢી તેની ગણના ન કરવામાં આવે એ અંગે આ લખવું છે.

(૧૦) આ પણ ધ્યાનમાં રાખવાનું છે કે, આ રાસોના લેખકો પ્રાયઃ સાધુ હતા; ધરખાર ત્યાગી સ્વપરહિત અર્થે ઉદય કરનારા સાધુ હતા; અને એથી એ રાસો લખવાનો મુખ્ય હેતુ જનહિત તથા સદ્ધર્મસેવા સાથે સ્વકર્મની નિર્જરાનો હતો.

(૧૧) આ રાસોમાંનો કેટલોક ભાગ છપાઇ ગયો છે; પણ એ મુદ્રિત થયેલા- માંનો કેટલોક ભાગ એવો અશુદ્ધ અને ચિંથરીઓ (Shabby and ragged) છે કે, તેને ફરી છપાવવાની જરૂર છે; માટે આ બધા રાસોનો સમૂહ ગુજરાતી ભાષામાં પ્રસિદ્ધ થયેલાં “પ્રાચીન કાવ્ય- માળા” અથવા “પૃહ્લકાવ્યદોહન”ની શૈલીએ “પ્રાચીન જૈનકા- વ્યમાળા” અથવા “જૈન કાવ્યદોહન” રૂપે છપાવવામાં આવે તો ગુજરાતી સાહિત્યનું ગૌરવ વધારનારા સંખ્યાબંધ ગ્રંથો (volumes) થઈ શકે એમ છે, એટલુંજ નહિ પણ તેથી સદર્ભ સેવાનો, ગુજરાતી સાહિત્યવૃદ્ધિનો અને ગુજરાતી સાહિત્યનો લાભ લેનારા ઉપર ઉપકારનો અને પરિણામે નિર્જરાનો મહાન લાભ છે.

(૧૨) જૈન લેખકો તથા અન્ય લેખકો વચ્ચે કેવી સ્પર્ધા આલની, કેવાં અ- ન્યોન્ય અનુકરણ થતાં, નથા કેવાં લૈખ્યાર્થ (plagiarism) અથવા વસ્તુ ચોરી થતાં એ પણ કોઈ કોઈ રાસો ઉપરથી સમજવા યોગ્ય છે.

(૧૩) કેટલાક રાસો તો એકને એક વિષયના હોવા છતાં જુદા જુદા રીતે જુદા જુદા લેખકોવડે જુદા જુદા લખાયલા માલૂમ પડશે.

(૧૪) રાસોની ચાદીપરથી ગુજરાતીના શતકવાર જૈન લેખકો સંબંધી ઉદ્દેશ્ય કરવાની, નિર્બંધ લખવાની સરળતા થશે.”

આ રીતે રાસોની ઉપયોગિતા જુદા જુદા દષ્ટિબિંદુથી જોઈ. હવે આ પુસ્તકમાં સમાવેલા રાસો વિષે જોઈએ. કુલે ૧૧ રાસો છે અને ૨ સ્વાધ્યાય (સંગ્રાથો) છે, તે બધાં કાવ્યસાહિત્યમાં પ્રવેશે તેમ નથી, પરંતુ તેમાંના કેટલાકમાં જે વર્ણન, દેશના આદિ ભાગો છે તે કાવ્ય તરીકે ખપી શકે તેમ છે. અને તે કામ મધ્યસ્થ કાવ્યવેત્તાઓનું છે. મોટે ભાગે જોનો રાસ છે તે ક્યે ગામ, કેને ત્યાં જન્મ્યા, દીક્ષા ક્યારે અને કેની પાસે લીધી અને તે માટે નિમિત્તરૂપ કંઈક દેશનાનો ભાગ, વિહાર જુદે જુદે સ્થળે કર્યો તે, અને છેવટે સ્વર્ગગમન ક્યારે થયું અને તે માટે તેની માંડવી કેમ રચાઈ, તે વખતે શ્રાવકો કોણ કોણ હતા વિગેરે જાણતો છે અને તેથી થોડી ઘણી રૂક્ષતા, નીરસતા અને નિર્વિવિધતા આવે છે. બાકી ઇતિહાસ માટે તેટલી પણ વિગતો ઘણી કામની છે. ખરો ઇતિહાસ હાલ જોને કહેવામાં આવે છે તેવું તેમાં ન હોય પણ હાલના ઇતિહાસકાર આ રાસોપરથી ઉદ્દભવતી વિ- ગતો, કૃતિઓ, દેશકાલ વગેરે સંજોગો ભેગાં કરી નવીન શૈલીએ ઇતિહાસ પૂરો પાડી પ્રજા ઉપર ઉપકાર કરી શકે તેમ છે.

જે રાસો આ પુસ્તકમાં ચૂકવામાં આવ્યા છે, તેમાંની કોઈની પણ, એક સિવાય બીજી પ્રત ધણી પ્રયત્નો કર્યા છતાં મળી શકી નથી, તેથી લાચારીએ તેને પ્રકાશમાં ચૂકવામાં ફરજ સમજાઈ છે, અને તેથી સંશોધન કરવામાં બહુ મુશ્કેલીઓ સહવી પડી છે.

શ્રી શાંતિદાસ શેઠના રાસની પ્રત અમદાવાદના શેઠ રાજભાઈ મોહનભાઈની પાસેથી મળી હતી. આ 'એક્સરસાઇઝ બુક' માં ઉતારેલી હતી; શ્રી સત્યવિનય, કર્પૂરવિનય, ક્ષમાવિનય, જિનવિનય, અને ઉત્તમવિનય રાસોની પ્રતો પાદરાવાળા રા. મોહનલાલ હૈમચંદ વઙ્ગીલ પાસેથી મળી હતી. તે સં. ૧૯૬૪ કે તે દરમ્યાન ઉતારેલી છે. આની મૂળ નકલો મને પ્રખ્યાત વક્તા મુનિ શ્રી ચારિત્રવિનય મહારાજ પાસેથી ભાંગરોળ ભંડારમાંથી આવેલી હતી તે જોવાની તક મળી હતી, અને તે ઉપરથીજ ઉપરની નકલો ઉતારાવી હોય એમ લાગે છે, પરંતુ મૂળ નકલો ભાંગરોળ સંઘમાં ઝથડો હોવાથી તેના ભંડારમાંથી મળી શકી નથી.

શ્રી પદ્મવિનય મહારાજના રાસની નકલ અમદાવાદની વિદ્યાશાળા તરફથી શિક્ષાલેખમાં છપાયેલ પૂજનસંગ્રહમાં આપેલ હતી તેપરથી લેવામાં આવી છે, અને તે પણ ઉક્ત વઙ્ગીલ રા. મોહનલાલ હૈમચંદે મોકલી હતી.

શ્રી લક્ષ્મિસાગરસૂરિ, તથા નેમીસાગરસૂરિના રાસની તથા શ્રી વિનયદેવસૂરિ (સ્વાધ્યાય) ની હસ્ત લિખિત પ્રતો મુનિ મહારાજ શ્રી યુક્તિસાગરજી પાસેથી મળી હતી, અને વિનયાનંદસૂરિની સ્વાધ્યાય તેમજ કૃત્યાણુવિનય ગણિના રાસની હસ્તલિખિત પ્રત મેં રા. કુંવરજી આણુંદજીને લખવાથી તેમણે જાવનગર સંઘના ભંડારમાંથી મેળવી આપી હતી.

આ રીતે મને જે જે ઉપરોક્ત મુનિ મહારાજ, શ્રાદ્ધવર્યો પાસેથી પ્રતો માટે સહાય મળેલી છે તેથી તેમનો આભાર માનું છું.

આ ગ્રંથ પ્રાચીન ગુજરાતીમાં હોવાથી તેને કંઈક વિશેષ સારા રૂપમાં મૂળ પ્રાચીનતા આપાદ રાખી સંશોધી ચૂકેલ છે, અને તેની સાથે તેમાં આવના પ્રાચીન શબ્દો, પારિભાષિક શબ્દો અને બીજા કઠિન શબ્દોના અર્થોનો કૌણ આ ગ્રંથને છેવટે મહાપ્રયાસ કરી અક્ષરાનુક્રમમાં આપેલ છે. વિશેષમાં દરેકના ભાગ પાડી વિષયવાર મથાળાં ચૂકેલ છે કે જેથી વાંચતાં શું બિના આવે છે તે જાણી શકાય. તેમજ સમુચ્ચયમાં આખા રાસનો સાર પ્રસ્તાવનામાં આપેલ છે, અને તેમાં જે જે ચરિત્રનાયકો છે તે સંબંધી રાસમાંથી

પ્રાપ્ત થતી બીના ઉપરાંત બીજાં સ્થળોથી ઉપલબ્ધ થયેલી સર્વ વિગતો મૂકી છે, અને ફરેક રાસના કર્તાની બધી વિગત મૂકી છે.

આવા રાસો ઐતિહાસિક દૃષ્ટિએ ધણા ઉપયોગી છે, અને તેવા રાસો ધણા ભંડારોમાં પડેલા છે, એવું હીંબડી, પાટણ, જેસલમીર આદિ ભંડારોની ટીપ જોતાં માલૂમ પડે છે, તો તેવા ભંડારવાળા આવા રાસો પૂરાં પાડશે તો જૈન ઉપર મહાન્ ઉપકાર કરશે. હમણાંજ થયેલા પંડિત શ્રી વીર વિજયનો 'વીરનિર્વાણ રાસ' અમદાવાદમાં તેમની સ્વર્ગી તીથિએ દરવર્ષે વંચાય છે, અને તેની નકલ મેળવવા ધણા પ્રયાસ કર્યો, છતાં મળી શકી નથી. આશા છે કે લાગતા વલગતા તે 'રાસ' પૂરો પાડી યા છપાવી સૌને આભારી કરશે. આ પુસ્તક કે જે અધ્યાત્મ પ્રસારક મંડળ તરફથી બહાર પડેલ છે તે મંડળે આવા ઐતિહાસિક રાસો સંશોધન કરાવી અંચરૂપે છપાવી આપવાનું માથે લીધું છે તે માટે ખરેખર તે મંડળને ધન્યવાદ ધટે છે.

ગમે તેટલી સાવચેતી રાખવા છતાં આમાં અશુદ્ધિ રહી ગઈ છે, અને તે જોઈ શકાય તેટલી શુદ્ધિ કરી આ સાથે 'શુદ્ધિ પત્રક' એ મથાળાં નીચે આપી છે તો સુર જનો સુધારી વાંચશે એ વિનંતી છે. તેમ વળી આ અથવા સંશોધનમાં જે કંઈ સ્પષ્ટન, દોષ આદિ પ્રમાદવશાત્ ભુક્ષિમંદતાથી રહેલ હોય તેને માટે વિદ્વજ્જનોને સુધારવા સૂચના કરવાની વિનંતિ કરી 'મિથ્યા દુષ્કૃત' ચાહું છું.

સુબર્ષ,
પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ
તા. ૭ એપ્રિલ ૧૯૧૨.

સંતસેવક
મોહનલાલ ફલીચંદ જેસાઈ.
બી. એ. એલ્. એલ્. બી.

શ્રેષ્ઠિવર્ય શ્રી શાંતિદાસજી.

પૃષ્ઠ ૧-૮

સમગ્ર જૈન સંઘના દીપક, પ્રભાવક શ્રી શાંતિદાસ શેઠજી યર્ધ ગયા છે, છતાં તેમના સંબંધે બીલકુલ માહિતી આપણે જૈનો ધરાવતા ન હતા એ બોધ પેદાકારક નહતું; સુભાગ્યે મુનિ શ્રી ક્ષેત્રમવર્દન ગણિએ રચેલ રાસ પ્રાપ્ત થયેલ છે તેપરથી જાણવા યોગ્ય પણ ધણોજ ટુંક વૃત્તાંત માત્ર મળી શકે છે. આ રાસ આ સાથે જોડેલ છે, તેપરથી તે જાણ્યાર્ધ આવશે, છતાં ગદ્યમાં કંઈ સાર ઉપયુક્ત માહિતી સાથે અત્ર રજુ કરવામાં આવે છે.

૧.

જન્મસ્થાન, માતૃપિતા.

શેઠજીનું જન્મસ્થાન રાજનગર હતું કે જે અમદાવાદને નામે હમણાં પ્રસિદ્ધ છે. રાજનગર જમ્બુદીપના ભારતક્ષેત્રમાં આવેલ શુન્દરદેશમાં છે અને તેનું વર્ણન કવિએ આ પ્રમાણે કરેલ છે:—

‘અહીં સુખશાંતિ સારી હતી તેથી ચોર વિગેરેનો ભય નહતો, વ્યાપાર બહુ ધીકતો ચાલતો હતો, અને શ્રીમંત વ્યાપારીવર્ગ-વણિકો ધણા વસતા હતા. જિનમંદિરો ધણાં હતાં-જૈનધર્મનો પ્રસાર ધણો સારો હતો. ખાર દરવાજા હતા અને છત્રીશ તો તેને પરાં હતાં. ચોરાશી ચોરાં હતાં, કે જેમાં માણેકચોક અતિ પ્રસિદ્ધ હતો. પેશ્વાર્ધ ગાયકવાડ એમ બે રાજ્યો હતાં.’

આ વર્ણન ઐતિહાસિક દૃષ્ટિએ સત્ય લાગે છે, કારણ આ વર્ણન, કર્તાનો સમય ઇ. સ. ૧૮૦૦ નું અગર લગભગ તે સમયનું છે, અને તે સમયે પેશ્વાએ ગાયકવાડને સત્તા આપી હતી એમ ઇતિહાસપરથી જાણાય છે. જુઓ શુન્દરાતનો અર્વાચિન ઇતિહાસ પૃ. ૩૧૯ કહે છે કે:—

“એજ વર્ષમાં પેશ્વાએ પોતાના ભાઈ ચિમનાજીની-સુબેદારી રદ કર્યા વગર શુન્દરાતમાં પોતાના જે કંઈ હક્ક હતા તેનો પાંચ વર્ષ/આઠે ગ્રાવિંદ-રાવ ગાયકવાડને ઇજારો આપ્યો. એ હક્કમાં કાઠિયાવાડ તથા સોદરની ખંડણીનો હિસ્સો, પેટલાદ, નાખાડ, રાણપુર, ધંધુકા અને ગોધાની ઉપજ, ખંભાતની ફરીઆઇ જકાતમાંના કેટલાક હક્ક અને અમદાવાદ શહેરની ઉપ-જનો હિસ્સો, એ પ્રમાણે હતું.”

અમદાવાદે જૈન સાંપ્રદાયિક, રાજકીય તેમજ ધાર્મિક પ્રગતિમાં અગત્યનો

ભાગ બળવ્યો છે. આપણા કેટલાક પ્રખ્યાત મુનિઓએ ત્યાં જન્મ લીધો છે, વિહાર કર્યો છે અને અનેક જિનમંદિરો સ્થાપી જૈનધર્મનો ઉદ્ધોત ધણી સરસ રીતે કર્યો છે. આપણા નામાંકિત શ્રાવકોએ ત્યાં જન્મ લઈ અનેક સંઘો કઢી ધર્મપ્રભાવના કરી છે, એટલુંજ નહિ પરંતુ આપણાં તીર્થોની રક્ષા કરી તેપરના ધણાં હક્કો જૈનોને માટે મેળવ્યા છે. આમાંના પ્રધાન આપણા ચરિત્રનાયક શ્રી શાન્તિદાસજી શેઠ છે.

શાન્તિદાસ શેઠના પિતાનું નામ સહસકિરણ (સહસ્રકિરણ-સૂર્ય) એ હતું. તેમનો જન્મ ડ્યારે થયો, માતાનું નામ શું હતું તે હમણાં તો અચ્છાત છે.

૨.

ચિંતામણી મંત્ર.

શ્રીમન્ વીરપ્રભુની ત્રેપનમી પાટે શ્રી લક્ષ્મિસાગર સ્થિત થયા. તેમનો જન્મ સં. ૧૪૬૪ ભાદ્રપદ વદિ બીજ, દિક્ષા સમય સં. ૧૪૭૦, પંચાસ-પદ ૧૪૯૬, વાચકપદ ૧૫૦૧, સૂરિપદ ૧૫૦૮, ગચ્છનાયક પદ સં. ૧૫૧૭ માં થયો હતો. તેમના વંશમાં લક્ષ્મિસાગર ઉપાધ્યાય થયા, તેના બે શિષ્ય નામે નેમસાગર અને મુક્તિસાગર પંડિત થયા, અને ચોમાસું સુરતમાં થયું.

આ સમયે શાન્તિદાસ નામે ધનવાન શ્રાવક સુરતમાં રહેતો હતો. પોતે નિઃપુત્ર હોવાથી ગુરને એક સમયે તે સંબંધે સહેજ પૂછ્યું. ત્યારે ગુરએ કહ્યું કે “ તે માટે ચિંતામણિ નામનો મંત્ર છે, તેની સાધના છ માસ સુધી તેના મંત્ર પ્રમાણે કરવી જોઈએ. એક વખત આરહજ્જર અને બીજી વખત છત્રીસ હજ્જર એમ ઉત્તરોત્તર પાંચ વખત તેનો જપ જપવો જોઈએ, અને તેમાં ધૂપ, દિપક, બાકુલા વગેરે છ માસ સુધી આહૂતિ આપવી જોઈએ. આમ થયે ધરણુરાય પદ્માવતી મનની આશા પૂરે તેમ છે. ” આ પરથી શેઠે હા પાડી અને તે માટે મોદીખાતું ભળાવી દીધું.

[નોટ-અહીં જરા કહેલું આવશ્યક છે કે મુનિઓ નિષ્પત્તિહી અને સંસારહેતુના આલંબન નહિ કરનાર હોવા છતાં આ મુનિશ્રીએ આ મંત્ર સાધના કેમ હાથ ધરી હશે ?-એવો પ્રશ્ન ઉઠવા સંભવ છે. તો તેનો ઉત્તર એવો આપી શકાય કે કંઈ તેવો સંસાર હેતુ વધે તેવો આશય તેમાં નહિજ હોવા સંભવ છે, પરંતુ જેનાથી ધર્મનો પ્રભાવ ધણો વધે એવાના સંબંધમાં આની સાધના પ્રયોજવામાં ઉચિતતા જોવાય છે.]

હવે આ મંત્ર સાધતાં તે મંત્ર જે દિવસે પૂરો થાય છે તેજ દિવસે ઝવેરાતના વ્યાપાર અર્થે રાજનગરના આપણા ચરિત્રનાયક શ્રી શાન્તિદાસ શેઠ સુરતમાં

હતા, તે પ્રભુદર્શન કરવા દેવાશ્રયમાં જાય છે, એમ ત્યાં ગુરૂ (મંત્રસાધક) હતા તેથી તેને વંદણા કરવા જાય છે. આ વખતે બરાબર સાધનાનું સુદૂર્ત હતું તેથી ગુરૂએ પૂછતાં પોતે શાંતિદાસ નામના વેપારી છે એમ કહ્યું તેથી ‘બહેલો તે પહેલો’ એમ જાણી-નામ પણ બરાબર શાંતિદાસજ-એકજ છે એમ વિચારી મંત્ર સાધવા બેસારી દીધા. મંત્ર જણાય છે અને પૂરો થતાં તેના અધિષ્ઠાયક શ્રી ધરણેન્દ્ર નામનું રૂપ લક્ષ આવે છે, અને કૃષ્ણ ચઢવી માથે ચઢી ત્યાંથી પોતાની જીભનો લલકારો કરે છે. ગુરૂએ જીભ બેગી કરવાનું કહ્યું, પણ શેઠજીને તેથી મરજી ની શકા ઉપજવાથી ભય લાગ્યો. આથી ધરણેન્દ્ર તરતજ અદૃશ્ય થયા. આ વખતે ગુરૂએ કહ્યું કે ‘જો જીભ શકાના અભાવે બેગી કરી હોત તો રાજ ચાત એવો એ મંત્રનો પ્રભાવ છે, પરંતુ તેમ થયું નથી તો અદૃશ્ય લક્ષ્મી થશે.’ માટે ‘ખાઓ, ખચો અને સુખાત્રે વાવરો’-એવો આશીર્વાદ આપી શેઠને રજા આપી.

શેઠનો ઝવેરી તરીકેનો વ્યાપાર જામતો. ગયો, અને દિવસાનુદિવસ લક્ષ્મી વધતી ગઈ. આ વખતે દિલ્હીપતિ મહાન અમલખરનું રાજ્ય હતું; તેમને ત્યાં પોતાની બેટી પરણતી હતી તેથી ઝવેરીખાતું પૂરું કરવા હુકમ કર્યો; શાંતિદાસ શેઠ ઉચ્ચ જવાહીર ભેટ તરીકે મૂક્યું. મૂલ્ય પૂછતાં તે સાસરવાસો ગણવા શેઠે કહ્યું, આથી બાદશાહ બહુ આનંદિત થયો. આવા વખતમાં અમલખર બાદશાહની બેગમ પોતાના બ્યેથ શાહજાદાને લઈને કોઈ કારણસર કોઈ પ્રકારે નાસીને આવી, અને પાતશાહવાડીમાં ઉતરી. આત્મી સેવાબરદાસ શાંતિદાસ શેઠે બહુજ સરસ રીતે કરી, એટલામાં અમલખર બાદશાહ મરણ પામ્યો. (ઇ. સ. ૧૬૦૫). આથી બેગમ તુરંતજ પોતાના શાહજાદાને લઈને દિલ્હી ગઈ, અને તે જહાંગીર સલીમશાહ (તુરકીન મહમ્મદ જહાંગીર) નામ ધારણ કરી માદીએ બેઠો. તેણે શાંતિદાસ શેઠને પોતાના મામલરી રાખ્યા, અને રાજનગરની સુબાગીરી સોંપી.

૩.

રાજસાગર ગુરૂને સૂરિપદ.

રાજનગરમાં રાજસાગર ગુરૂ આવ્યા, તેપર શેઠજીને બહુ આસ્થા બેઠી હતી, પછી મુખ્ય પદ્ધતિ શ્રી વિજયસેનસૂરિને બોલાવ્યા, અને તેમને રાજસાગરગુરૂને ઉપાધ્યાયપદ આપવા વિનંતિ કરી. શ્રી વિજયસેનસૂરિએ કહ્યું

૧ વિજયસેનસૂરિ (રાપાગચ્છની પદ્મ મી પાટે). જન્મ સં. ૧૬૦૪ નાર-દુપુરિમાં, દિક્ષા ૧૬૧૩. બાદશાહ અમલખરે તેમને ‘કાલિસરસ્વતિ’ એ બિરુદ આપ્યું. સ્વર્ગમન સં. ૧૬૭૧ ના જ્યેષ્ઠ વદિ ૧૧ ને દિને રત્નભરીયમાં.

કે 'એમ પદવી આપીએ, તો સ્થળે સ્થળે ચર્ધ જાય તેથી તેનું મહાત્મ્ય ન રહે; માટે તમારી તે વિનંતી સ્વીકારી શકાય તેમ નથી !' આથી શાંતિદાસ શેઠને ખોટું લાગ્યું; પરંતુ હૃદયમાં રાજસાગર ગુરૂને સ્પરિપદ ગમે તે પ્રયાસે અપાવવાનો નિશ્ચય કર્યો હતો. કેટલાંક વર્ષ પછી ખંભાતના નગરશેઠ અમદાવાદ આવ્યા, અને તેમને શ્રી શાંતિદાસ શેઠ પોતાને ત્યાં રોકી રાખ્યા અને 'જ્યાં સુધી પટ્ટધર સૂરિ કે જે હમણાં ખંભાતમાં છે, તેમના તરફથી કોઈ પણ રીતે રાજસાગર ગુરૂને સ્પરિપદ આપવાની સંમતિ ન મળાવે ત્યાં સુધી તમો અહીંથી ખંભાત નહિ જઈ શકો' એવું શાંતિદાસ શેઠ ખંભાતના શેઠને કહ્યું. (આ વખતે શાંતિદાસ શેઠનો એટલો બધો આગ્રાપ્રભાવ અમદાવાદમાં-આદશાહની સાથેના સંર્ગધથી ચાલતો હતો કે તે ગમે તે કરી શકે.) ખંભાતના શેઠ આ વાત પત્રથી ખંભાત જણાવી, અને પત્રમાં જણાવ્યું કે 'જો સૂરિશ્રીનો વાસક્ષેપ આવશે તોજ છૂટી શકાશે, નહિ તો બંધીમાં રહેવું પડશે' ખંભાતમાં તે શેઠની વહુ-શેઠાણી, સૂરિશ્રી પાસે ચુંદડી પહેરી ગઈ અને ગુરૂસ્તુતિ (ચુંદલી) કરી એટલે સૂરિશ્રીએ વાસક્ષેપનું ચુંદડીપર ક્ષેપન કર્યું અને સૌભાગ્ય પ્રગ્લ્યું. ત્યારે શેઠાણીએ અમદાવાદ શેઠને રોક્યા છે તે વાત અને તેનું કારણ જણાવ્યું, અને કહ્યું કે 'જો આપશ્રી વાસક્ષેપ અને સૂરિમંત્ર રાજસાગર ગુરૂને સ્પરિપદ આપવાની સંમતિ દર્શક ચિન્હ તરીકે મોકલાવશે તો' શેઠ ઘેર આવશે અને મારી લાજ-માઈ સૌભાગ્ય રહેશે ! સૂરિશ્રી (વિનયદેવસૂરિ) એ વાસક્ષેપ સાથે સૂરિમંત્ર-જિનાય નમઃ લખી મોકલ્યો, અને શેઠાણીને સભા સમક્ષ 'તમાઈ સૌભાગ્ય અવિચલ રહો, અને જાઓ સુખેથી શેઠને તેડાવો' એવાં વચન કહી ચુંદડી એઠાડી. આ રીતે શ્રી રાજસાગર સૂરિપદે સ્થપાયા (સંવત ૧૬૮૬ ના જ્યેષ્ઠ માસને શનિવારે) અને સાગરગચ્છની સ્થાપના થઈ. રાજસાગર સૂરિના પિતાનું નામ દેવિદાસ હતું અને માતાનું નામ કૌડમદે હતું (જુઓ પૃ. ૨૨ પ્રસ્તાવના) અને આજ રાજસાગર સૂરિના ઉપદેશથી શેઠ શાંતિદાસે અગીઆર લાખ રૂપીઆ-ધન ખર્ચ્યું હતું. (જુઓ પૃ. ૨૩ પ્રસ્તાવના.)

૪.

ઉપસંહાર.

અહીં શાંતિદાસ શેઠનું વૃત્તાંત પૂરું થાય છે તેમનો વંશ હજી સુધી અમીરક્ષ પેઢે ચાલુ છે. તેમના પ્રપૌત્ર વખતચંદ શેઠ બહુ નામીકિત અને

૧ વિનયસેન સૂરિએ સં. ૧૬૭૧ માં ખંભાતમાંજ કાલ કર્યો હતો, જેમના પટ્ટધર વિનયદેવસૂરિ હતા. જેમણે વાસક્ષેપ અને સૂરિમંત્ર આપ્યો.

પ્રભાવક થયા. તેની પરપરા આ પ્રમાણે છે. શાંતિદાસ શેઠના પુત્ર લખ-
મીચંદ શેઠ, તેના પુત્ર ખુશાલચંદ શેઠ અને તેના પુત્ર, (૧) નથુ, (૨) જોહ-
મલ અને (૩) વખતચંદ. તે વખતચંદ શેઠનું વૃત્તાંત હવે પછી જોઈશું.

૫.

રાસકાર શ્રી ક્ષેત્રવર્દન.

તેમની પદ્મવલિ નીચે પ્રમાણે છે.

હીરવિજય સૂરિ

નગવર્દન ગણિ.

કમલવર્દન પંડિત.

રવિવર્દન ઉપાધ્યાય.

ધનવર્દન પંડિત.

ચિનીતવર્દન (લક્ષ્મિસાગર સૂરિના સમયમાં).

પ્રીતિવર્દન ઉપાધ્યાય.

વિદ્યાવર્દન.

હીરવર્દન.

ક્ષેત્રવર્દન.

રાસ રચ્યાનો સ્વપત્ર ૧૮૭૦ છે. આ વખતે રાજસાગર સૂરિ કે જેની
વાત આપણે આગળ કરી ગયા છીએ, તેના વંશજ શાંતિસાગર સૂરિ
પાટણમાં વિરાજતા હતા એમ રાસકાર થોડે જણાવે છે. (શુદ્ધો ૫.
૧૦૦-૧૦૧). તેની પ્રશસ્તિ નીચે પ્રમાણે છે.

હીરવિજય સૂરિ (૫૮ મી પાટે તપમચ્છ).

વિજયસેન સૂરિ (૫૯ મી પાટે તપમચ્છ).

રાજસાગર સૂરિ.

બૃહિસાગર સૂરિ.

વખતચંદ શેઠ.

૧.

જન્મ, વિવાહ.

શાંતિદાસ શેઠને લખતચંદ નામના પુત્ર થયા. તેના પુત્ર ખુશાલચંદ કે જેને ત્રણ સ્ત્રીઓ હતી. પહેલી સ્ત્રીથી નયુશાનો જન્મ થયો, બીજી દ્વિપીવહુથી જેઠમલજી થયા, અને ત્રીજી જમકું વહુથી શુભરવમસચિત વખતચંદ શેઠનો જન્મ સં. ૧૭૯૬ કાર્તિક વદિર મંગળવારે થયો, તેને મોટો થતાં નિશાળે મૂક્યો અને તે ભણીગણીને હુશિયાર થયો. પછી જીવાન થતાં જડાવઢે નામની ભાર્યા પરણ્યા, અને તેના પેટથી ઈચ્છાભાઈ નામનો પુત્ર થયો. જડાવઢે ખંભાતના શેઠ જયચંદ હીરાચંદની પુત્રી હતી.

૨.

ઝવેરાતનો ધંધો.

રાજનગરમાં આ વખતે શેઠ નાનાશાનો પુત્ર મુરચંદ બહુ ભણેલ-ગણેલ અને આહોશ નર હતો; તેને અને વખતચંદ શેઠને સારી પ્રીતિ જમી. અને તેમણે ભાગમાં ઝવેરાતનો ધંધો કરવા માંડ્યો. ધંધો ધીમે ધીમે બહુ ધીકતો ચાલવા લાગ્યો, અને લોકો આ જોડીને બહુ માન આપવા લાગ્યા. આવે સમયે ઢામાજી ગાયકવાડ પોતાના કુંવર કૃત્તેસીંગ મહારાજને લખને આવ્યા. આ વખતે ગાયકવાડ સરકાર પાસે એક રત્ન જડાવ (નંગ) આવેલ હતો, તે ખીજને દેખાડતાં તેનું મૂલ્ય સત્તર હજાર રૂપીઆનું થયું. આ વખતે વખતચંદ શેઠ સાં જઈ ચડ્યા, અને પોતે ઝવેરી છે એમ જણાવ્યું; ત્યારે સરકારે તેને પહેલો જડાવનો મુડો ખતાવ્યો તો તેનું મૂલ્ય વખતચંદ શેઠે અગીઆર હજાર આંક્યું. રાજાએ કહ્યું કે ત્યારે તમારી પાસે હોય તો તમે તેવા અગર તેથી સરસ મુડા ખતાવો. વખતચંદ શેઠે પંદર દિવસની મુદત લઈ ત્યાર પછી એવા એવા સરસ નંગો ખતાવ્યા કે જેથી રાજા છક થઈ ગયો. પછી જે પહેલો મુડો આવ્યો હતો તે વખતચંદ શેઠે પોતે આક્રિશ્તા મૂલ્યે પેલા વ્યાપારી પાસેથી અપાવ્યો. આથી રાજા સાથે બહુ ધાડો સંબંધ બંધાયો, અને રાજાએ શેઠનો માનમસ્તબો પૂરણુ સાચવ્યો. શેઠજીએ કાઠિયાવાડ દેશમાં જત્રા કરવા જવા માટે જણાવ્યું ત્યારે, સરકારે તેમને કહ્યું 'ખુશીથી જાઓ, મારા લશ્કરનો બંદોબસ્ત કરી આપું છું, તમારો કોઈ વાળ વાંકો ન કરે.' આ બધું સંવત્ ૧૮૧૮ માં થયું.

રાજકીય નિશ્ચિતિ.

આ વખતે ગુજરાતમાં ગાયકવાડ, પેશ્વા, અને અંગ્રેજ ત્રણેનું રાજ્ય થયું. મૂળ ગુજરાતનો વહિવટ દ્વામાજીને પાસે હતો, આ વખતે સં. ૧૭૬૧ ની પાંચમી પાણીપતની લડાઈ થઈ, તેમાં મરાઠાની જબરી હાર થઈ. પાણીપતની હાર ખાધા પછી જે થોડાક સરદાર બચ્યા હતા તેમાંનો દ્વામાજી ગાયકવાડ એક હતો. તે આ વખતે પેશ્વાની સાથે દિલ્હી ગયો હતો. ખંભાતના નવાબે વાડાસિનોરપર ચઢાઈ કરેલી તેથી ગુજરાત આવ્યા પછી તેની સામે દ્વામાજી થયો અને જવાનમર્દખાનની નગીર પાછી લઈ લીધી; વળી પેશ્વાના મુખ્યત્વારની સામે થઈ સોરઠ અને કાઠિયાવાડમાં પણ દ્વામાજી ગાયકવાડે પોતાની સત્તા સમજાવેલી. (ગુજરાતનો અખવાંચિત્ત ઇતિહાસ પૃ. ૨૪૨.) આ વખતે પેશ્વાને તેનો હરીફ નિઝામ બહુ સપડાવતો હતો, તેથી અંગ્રેજ સરકાર (ઈસ્ટ ઇન્ડિયા કંપનીના અધિકારીઓ) સામે પેશ્વાએ સંદેશ ચલાવવા માંડ્યા. તેથી અંગ્રેજ સરકારનું પણ ગુજરાતમાં રાજ્ય ગૌણ રીતે કહી શકાય. તેણે, પેશ્વાએ તથા ગાયકવાડે વખતચંદ શેઠને રાજ્યચિન્હ મોકલાવ્યાં.

આ વખતે આધવરાવ બાલાજી પેશ્વા હતો, તેની અને કાકા રઘુનાથરાવની સાથે ખટખટ ચાલતી હતી. દ્વામાજી ગાયકવાડનો દીકરો ગોવિંદરાવ રઘુનાથરાવના લશ્કરમાં પોતાના પિતાની ફાજની એક ટુકડી સાથે હતો. આધવરાવે રઘુનાથરાવને હરાવી તેને તથા ગોવિંદરાવને પકડી પુનામાં કેદ કર્યાં. આ લડાઈ પછી થોડા વખતમાં દ્વામાજીરાવ ગાયકવાડ મરણ પામ્યો. સં. ૧૮૨૪. એણે ગાયકવાડ કુળને ઉંચામાં ઉંચી સ્થિતિએ પહોંચાડ્યું પણ તેના મરણ પછી તેના કુળની સત્તા ઓછી થવા લાગી. દ્વામાજીને ખીજા ભાઈ હતા, તે સૌ પોતપોતાનું કરવા પ્રયત્નો કરતા હતા. દ્વામાજીરાવ દીર્ઘદષ્ટિવાળો હતો તેથી તેણે જેયું કે વહેંચણું કરી બધા ભાઈનોખા પડી જઈશું તો પેશ્વા આપણી સામે ફાવી જશે; તેથી કળ વિકળ વાપરી તેણે પોતાનાં કુટુંબનું ઐક્ય જાળવી રાખ્યું અને પોતાના ભાઈઓને સમજાવી દીધા કે પેશ્વા જેવા આપણા દુસ્ત્રમ સામે જવાને ઐક્યની ખાસ જરૂર છે.

દ્વામાજીરાવના મરણ પછી વારસા માટે તકરાર હતી. તેને ચાર પુત્ર હતા. સયાજીરાવ, ગોવિંદરાવ, માનાજીરાવ અને કૃતેહસિંગરાવ. સયાજીરાવ મૂર્ખ જેવો હતો, ગોવિંદરાવે પેશ્વાની સાથે દંડ, ખંડણી વગેરે બધું આપવાની કમુદ્ધાત કરી પોતાને ગાદી આપવાનું લખાવી લીધું. કૃતેહસિંગરાવ બહુ જીજ્ઞાસુ હતો, તે પોતાના મોટા ભાઈ સયાજીરાવ ગાદીપર હોઈ

બધી સત્તા પોતે ચલાવી શકે તેમ હતો. તેણે સં. ૧૮૨૭ માં પૈથા પાસે નવીન સલાહ કરી સારી સરતોથી સયાછરાવને હટ્કાર દરાવ્યો. આમ અનેક ખટપટ ચાલી, અને લડાઇઓ ચાલી. આ બધા ઇતિહાસ લાંબો છે, અને તે અહીં આપવાની આવશ્યકતા નથી.

૪.

સંચિત્તિ અને સંતતિ.

વખતચંદ્રશેઠ અમદાવાદમાં નગરશેઠ હતા, પોતાનું માન ગાયકવાડ સરકાર તકથી બહુ હતું. દિનદિન વ્યાપાર રોજગાર વધના ગયા, તેથી લક્ષ્મી અદળક થઈ. પોતાને ૭ પુત્ર થયા અને ૧ પુત્રી થઈ. તેનાં નામ ઈચ્છાભાઈ, પાનાભાઈ, મેાતીભાઈ, અનોપચંદ, હેમચંદ, સુરજમલ, અને મનસુખભાઈ અને બાઈ ઉજ્જમ. પાનાભાઈને લક્ષ્મીભાઈ નામનો પુત્ર થયો, મેાતીભાઈને કૃતેભાઈ નામનો સુત થયો, અને હેમાભાઈને નગીનભાઈ નામનો પુત્ર થયો. એમ પરિવાર વધતો ગયો. ઈચ્છાભાઈને બે વાર, પાનાચંદને ત્રણ વાર, અનોપચંદને બે વાર અને હેમાભાઈ, સુરજમલ, અને મનસુખને એક વાર પરણ્યા હતા. સુરજમલ અને મેાતીભાઈના પુત્ર નામે કૃતેચંદના લગ્ન એક સાથે સંવત ૧૮૬૧ ના ફાગણ શુદ્ધ ૨ ને દિને કર્યા હતાં, અને તેમાં આખા નગરને ભોજન નમાડ્યું હતું.

પેઢી દિનપ્રતિદિન સરસ રીતે ચાલતી હતી, તેની જુદી જુદી શાખાઓ દેશદેશાવર સ્થાપી હતી. વેપારમાં ખંભાળા ઢાકાથી ભાતભાતનાં કાપડ મંગાવતા કે જે કાપડ ભારમાં બહુ ઓછાં પણ કિંમતમાં બહુ ભારે હતાં. હુડીઓ સુરત, મુંબઈ, પુના, જયપુર, નાગોર, દિલ્હી, અમ્રા, મેડના, ચિતોડ, કોટા, યુંદી, એમ હક્ષિણ, સૌરાષ્ટ્ર, મેવાડ દરેક સ્થળે લખાતી અને શીકરાતી. વહાણ માર્ગે, કરીઆણીનો વેપાર ધમધોધાર ચાલતો હતો. વળી પાલીતાણું પોતાનું હતું. રાયરડા વગેરે દલગાર ગામ પોતાને ત્યાં ધરાણે રાખ્યાં, અને ખીન્ન ગામોનો ઇન્જરો લેતા જતા હતા. આમ પુષ્કળ દ્રવ્યનો જમાવ થતો હતો. આ દ્રવ્યનો વ્યય પણ સુકૃતોમાં થતો હતો. દાનશાળાઓ જુદે જુદે સ્થળે રાખી ગરીબ દુઃખીઆઓનો દુકાળસુકાળે ઉદ્ધાર કરાતો હતો. એમ સાતક્ષેત્રમાં દ્રવ્ય વપરાતું હતું.

૫.

સંઘ.

સંવત ૧૮૨૬ માં તારાચંદ શેઠે સુરતનો ચંધ લેઈ રાજનગર આવી શ્રી શત્રુંજયની યાત્રા કરી અને તેની સાથે તારંગા, અમાયુ, ગોડી સંખેશ્વર

પાસને ભેટ્યા. સં. ૧૮૩૭ માં સંઘપતિ ત્રિભયંદ લવજી સિદ્ધગિરિપર મોટા સંઘ લઈ ગયા. આ વખતે વખતયંદ શેઠજી સાથે હતા. સંવત ૧૮૪૩ માં બીજી વખત શેત્રુંજે ત્રિભયંદ લવજી સંઘ લઈ ગયા. સંવત ૧૮૫૨ માં ત્રિભયંદ લવજી, મસાલીયા ગોવિંદજી અને દુદ્દયરામ દિવાન એ ત્રણે જણાએ મોટી જાત્રા મોરવાડની કરી. ૧૮૫૫ માં વખતયંદ શેઠે ઉદયસાગરસરિને બોલાવી રાજનગરમાં અનિતનાથ પ્રભુની બિંબ પ્રતિષ્ઠા કરી. આ વખતે ધણી ધામધુમ થઈ. બીજા શેઠીઆઓએ પણ જુદી જુદી બિંબની સ્થાપના કરાવી, અને હામ હામ જયજયકાર વર્તી રહ્યો. સં. ૧૮૫૬ માં વખતયંદ શેઠ આઠ વર્ષ સુધી રાજનગરમાં રહ્યા. સંવત ૧૮૬૨ માં ઠાણાભાઈ શેઠે સુરતથી સંઘ લઈ શેઠજીને પૂછી ગોડીરાય ભેટવા યાત્રાઅર્થે મોરવાડ ગયા. આ વખતે શેઠાણીએ ઉજમણું મોટા ઠાંઠામાંથી કર્યું.

શેઠજીએ ઝવેરીવાડામાં ધણાં બિનમંદિરો બંધાવ્યાં. શાંતિદાસ શેઠના સ્મરણાર્થે આદિધર પ્રભુને મંદિરમાં બેસાડયા. નયુશાહ શેઠે ચિંતામણિ પાર્શ્વનાથ ભગવાનનું દહેરું કરાવ્યું; અને વખતયંદ શેઠે અજીતનાથ પ્રભુ, ઘીર પ્રભુ, સંભવનાથ વગેરે મૂળનાથકર્તા-દહેરાં કરાવ્યાં. આવી રીતે ઝવેરી-વાડામાં સત્તાવીશ દહેરાં શોભતાં હતાં. શેઠજી સાગરગચ્છના ઉપાશ્રયમાં હમેશાં આવી ગુરૂદેશના-આખ્યાન સાંભળતા હતા.

સંવત ૧૮૬૪ ના મહા સુદિ ૫ ને સોમવારના દીને શેઠજી પોતે સંઘપતિ થયા અને વિમલગિરી સંઘ લઈ ગયા અને તે વખતે જખરી ધામધુમ થઈ. પાલીતાણુનો ઠાકોર ઉનડજીના સામે આવ્યો હતો. આ વખતે આણુંદસાગર સરિ

* પાલીતાણુની ગાદીપર સરતાનજી (બીજી) ગાદીપર બેઠા પછી એ સરતાનજીને તેમના કાચાત અદ્વભાઈએ ઇ. સ. ૧૭૬૬ માં પાલીતાણુ પાસે ફગો કરી ધાતકીપણે માર્યા, અને ગાદી લીધી. સરતાનજીને ઉનડજી નામે લાઈ હતા, તેમણે અણુસોદરાના ઓઠા ખુમાણની મદદ લઈ અદ્વભાઈને કાઢી મૂક્યા, અને પોતે ગાદીએ બેઠા. લાટ લોકો એવું કહે છે કે ઓઠા ખુમાણે અદ્વભાઈને મારી નાંખી પાલીતાણુની ગાદીએ ઉનડજીને બેસાડયા, પરંતુ તે તેમને પોતાની સત્તામાં રાખતો હતો, અને પાછળથી તેમનો વિચાર ઉનડજી પાસેથી ગાદી છીનવી લેવાનો થયો હતો, એટલામાં ઉનડજીએ તેને ત્યાંથી કહાડી મૂક્યા.

જ્યારે પાલીતાણુમાં ઉનડજી ઠાકોર હતા તે વેળા ભાવનગરમાં વખતસિંહજી રાજ્ય કરતા હતા. ઉનડજીએ તે વખતની લડાઈઓમાં ભાગ ન લેતાં રાજ્ય આબાદ કરવામાં પોતાનું લક્ષ લગાડ્યું. તેમણે એક સારા લશ્કરનો જમાવ કર્યો, તેમના મનમાં પોતાના વડીલ ખાંધાજીના વખતનું સિંહોર સંબંધી વૃત્તાંત યાદ આવ્યું અને તે જીતી લેવાનો તેનો વિચાર થયો. તેમણે વિચાર કર્યો કે ખુમાણ કાઢીએ

વિરાજતા હતા. પછી તેમનાજ હસ્તથી સંવત્ ૧૯૬૮ ના વૈશાખ શુદ્ધ ૩ ને બુધ-વારે શ્રી શંખેશ્વર પાર્શ્વનાથ પ્રભુનાં ત્રણ પગલાંની સ્થાપના કરાવી. ઝવેરીવાડામાં શાંતિનાથ પ્રભુની મૂર્તિ ઉપર હેમનો મુકુટ કરાવ્યો. આ વખતે શેઠના પુત્ર ઈચ્છાચંદની ભાર્યા નામે ઝવેરે રોહિણી તપ આદર્યો—ઉજમભણું કર્યું. (સંવત્ ૧૮૬૮ ના આસો સુદ ૨). પછી શેત્રુંજે નવાણું જત્રા શેઠ રોહિણીએ કરી. આ જત્રામાં જ દૈવયોગે વખતચંદ શેઠની પુત્રીના ભરથાર બહુજ માંદા પડ્યા અને મરણ પામ્યા. આના નિમિત્તે બે હજાર રૂપીઆની રકમ શેઠે આપી. લાખમીચંદ શેઠના નામનું દહેરું કરાવ્યું. રોહિતાક્ષ પર્વતની ટુંક ઉપર આદિનાથ જિનની દહેરી કરાવી શીલવ્રત લીધું. જત્રા કરી અમદાવાદ આવ્યા. ગુરની દેશના હમેશ

ભાવનગર ઉપર બહારવટે નીકળી ગીરમાં ભરાઈ બેઠા છે, તેમને વખતસિંહજી ઉપરનું પોતાનું વેર લેવાને મદદે બોલાવ્યા. પછી તેમણે કાઠીઓને પોતાની મદદે બોલાવી એક મોટું લશ્કર ભેજું કર્યું, અને ટાણા જીતી ત્યાંથી સિહોર જવાનો હરાવ કર્યો. આ હકીકત વખતસિંહજીના ભણુવામાં આવ્યાથી તેઓ આગળથી પોતાનું લશ્કર લઈ સિહોર ગયા. ઉનડજી કાઠી સ્વારે તથા બીજા પાંચદળ લશ્કર લઈ ટાણા તરફ આવ્યા, પરંતુ કુંવર ખાંધાજીને અપશુકન થવાથી પોતાના પિતા ઉનડજીને પાછા બોલાવી લીધા. આથી સરદાર વિનાજ લશ્કર આગળ ચાલ્યું. તેમની સાથા વખતસિંહજીએ રાયમલજી નામે ગરાસીઆની સરદારી નીચે એક લશ્કર મોકલ્યું. ત્યાં આગળ પહેલીજ લડાઈમાં એક કાઠી સરદાર મરાયો. તેના રાખને લેવાને બીજા કાઠીઓ ઘોડાપરથી નીચે ઉતર્યા, તે તકનો લાભ લઈ રાયમલજીના માણસો બીજા કાઠીઓ ઉપર તૂટી પડ્યા, તેમાં કેટલાક કાઠીઓ મરણ પામ્યા, અને ઘણાજરા નાશી ગયા. ખુમાણે પાછા ગીરમાં જઈ ભરાયા, પરંતુ રસ્તે જતાં મુળ ખુમાણ મરાયો. તેની સરદારી હાડા ખુમાણને મળી તેણે મીરાનજી ધંધુકીઆને પોતાની ચાકરીમાં રાખી હમરાળા તાબાનું લગાળા ગામ માર્યું. ત્યાં આગળ મીરાનજી મરાયો અને તેનું રાજ કાઠીઓ લઈ ગયા. આ વખતે પણ કાઠીઓ નાહા, અને સાળીમાળના હુંગરમાં ભરાઈ પેઠા. આ કામોમાં પાલીતાણાના ભાયાત વનાણી ગીરાસીઆ વખતે વખત ભાવનગરને મદદ આપતા હતા, તેથી ઉનડજીને તેમના પર બહુ ક્રોધ ચડ્યો, અને કાઠીઓને ઉશ્કેરી તેમનાં ગામો લૂટવા માંડ્યાં. આ પ્રમાણે કાઠીઓએ તેમને બહુ પળવવા માંડ્યા એટલે વખતસિંહજીએ ગીરાસીઆઓને પોતાના રક્ષણમાં લઈ બદોબસ્તને માટે જંથરી, આંબલા અને બાલુડામાં ચાણું મૂક્યાં.

ઈ. સ. ૧૭૯૫ માં ગાયકવાડ સરદાર તરફથી શિવારામ ગાદી ખંડણી ઉધરાવવા માટે ગોહેલવાડમાં આવ્યો હતો. તેમની સાથેની લડાઈમાં વખતસિંહજી ગુંથાયા હતા, તે તકનો લાભ લઈ ઉનડજી અને હાલા ખુમાણે સિહોરપર ચડાઈ કરી, પરંતુ સિહોરના સરદાર પચાસાઈએ તેમને અટકાવ્યા; ઉનડજીએ ત્યાંથી

સાંભળવા લાગ્યા. આખરે સર્વને ખમાવી સંવત ૧૮૭૦ ફાગણ વદ ૪ ને દિવસે શેઠ કાલધર્મ પામ્યા. તેમની પાછળ સંવત ૧૮૭૦ વૈશાખ શુદ્ધ ૯ ને દિને રાજનગર અને વડોદરા બન્ને શહેરમાં નવકારસી જમાડી.

રાસકાર શ્રી ક્ષેત્રવર્દન.

રાસકાર ક્ષેત્રવર્દનના સંબંધમાં કેટલુંક પૂર્વે લખાઈ ગયું છે. પણ અહીં કહેવું પડશે કે ઉપરનું લખ્યું છે તે સમયમાંજ રાસકાર પોતે વિધમાન હતા અને તેમણે શ્રી વખતચંદ શેઠ સ્વર્ગવાસ ગયા તે પછી બે મહિનેજ (સંવત ૧૮૭૦ ના અષાઢ શુદ્ધિ ૧૩ ને ગુરવારે) આ રાસ પૂરો કર્યો છે.

શિવારામની હાવણીમાં જઈ તેમને સિંહોરપર હુમલો કરવાને ઉશ્કેર્યો. આ હકીકત વખતસિંહજીના જાણુવામાં આવ્યાથી તેઓ તોપખાતું લઈ પાલીતાણા ઉપર આવ્યા, પરંતુ આ વેળા ઉનડજીએ એવો સારો ખચાવ કર્યો કે તેથી વખતસિંહજીને પાછા નાશી જવું પડ્યું. આ પ્રમાણે વખતસિંહજીથી પાલીતાણાને કંઈ કરી શકાયું નહિ, પરંતુ ગારીઆધર અને તેની આજીજીનાં ગામે લૂટી તે પાછા ગયા.

આ પ્રમાણે વખતસિંહજી અને ઉનડજી વચ્ચે અણુબનાવ ચાલતો હતો, પરંતુ ગોંડળના ઠાકોર કુંભોજી જે વખતસિંહજીના વેહેવાઈ થતા હતા તેમણે વચ્ચે પડી સમાધાન કરીને બંને વચ્ચે સલાહ કરાવી.

વખતસિંહજીએ ગારીઆધર પરગણું લૂટી ઉનડ કર્યું, તેથી જમાખંધી વસૂલ થઈ શકી નહિ. આથી પાલીતાણાનું રાજ્ય દેવાદાર થઈ ગયું.

ભારત રાજ્યમંડળ પૃ. ૧૩૫-૧૩૬

આ પછી ભારત રાજ્યમંડળના કર્તા લખે છે કે:—

“ઉનડજીએ અમદાવાદના નગરશેઠ વખતચંદ ખુશાલચંદનું કળું કહાડયું હતું. આ શેઠને શેત્રુજની ટેકરી સાથે ધણી સંબંધ હતો.”

“ઈ. સ. ૧૮૦૭ માં ઉનડજીના વખતમા ગાયકવાડ સરકાર તરફથી કર્નલ વાકર કાઠિયાવાડના રાજ્યોની ખંડણીના આંકડા ચુકર કરવા માટે આવ્યા હતા, તે પોતાના રીપોર્ટમાં લખે છે કે “હડાહ ખર્ચથી અને બેસમજથી પાલીતાણાના રાજાને પોતાનાં ધણીખરાં ગામે ધરાણે ચૂકવા પડ્યાં છે, અને બીજાં ગામે તેમના ચીડાયલા શત્રુઓએ બીજાં લીધાં છે, હાલ ગારીઆધરમાં ગાયકવાડી થાણું છે, તેથી સમાધાની રહી છે.”

આ ઉપરથી સાબીત થાય છે કે ઉનડજીને દેવું ધણું હતું તેથી તે દેવું દૂર કરવામાં નગરશેઠ શ્રી વખતચંદ શેઠ મદદ આપી હતી.

ઉનડજી ઇ. સ. ૧૮૨૦ માં મરણ પામ્યા. (સંશોધક.)

લક્ષ્મિસાગર સૂરિ.

૫૪. ૧૯૪-૨૧૩.

૧

માતાપિતા, જન્મ, દીક્ષા, સૂરિપદવી

મજ્જિ (મારવાડ) દેશના સિવાણી નામના ગામમાં વણિક હેમરાજ તેમની ભાર્યા નામે રાજબાઈ સાથે વસતો હતો. તેનું ગોત્ર છાજી અને વંશ ઓસ હતાં. હેમરાજ પોતાની પત્ની સાથે સ્તંભતીર્થમાં વ્યાપાર અર્થે વસવા ગયો. ત્યાં એક પુત્ર સં. ૧૭૨૮ ચૈત્ર સુદિ ૫ ને દિને અવતર્યો અને તેનું નામ ધનજી પાડ્યું. એકદા દંપતિ સુતને લઈને વટપટ (વડોદરા) આવ્યા, ત્યાં વૃદ્ધિસાગરસૂરિ વિરાજતા હતા. આમની દેશનાથી પુત્ર ધનજીના મનમાં વૈરાગ્યવાસ થયો અને સંવત્ ૧૭૩૬ વૈશાખ શુદ્ધ ૩ ને દિને તેમની પાસે દીક્ષા લીધી, અને નામ નિધિસાગર આપ્યું. (આ ઉપરથી સમજાય છે કે આગળ આઠ આઠ વરસનાને દીક્ષા અપાતી હતી, અને લઘુવયે લીધેલ દીક્ષિત મુનિ અને સૂરિઓના ધણા દાખલા છે.) વૃદ્ધિસાગર સૂરિ તે આગળ કહેવાઈ ગયેલા શ્રી રાજસાગરસૂરિના શિષ્ય હતા. શુદ્ધ શિષ્યોએ ધણાં ધણાં નગરોમાં ચોમાસાં કરીને બધા રાજનગર પધાર્યા. ત્યાં શાંતિ-દાસ શેઠ કે જેનું વૃત્તાંત આપણે આગળ કહી ગયા છીએ તેના સુપુત્ર લખમીચંદ શેઠે ભારે ઠાઠમાઠથી ઉત્સવ કરીને નિધિસાગરજીને સં. ૧૭૪૫ વૈશાખ વદ ૨ ને દિને સૂરિ પદવી અપાવી; અને નામ લક્ષ્મિસાગરસૂરિ સ્થાપ્યું.

૨

વિહાર.

વિહાર યાત્રા હવે વિશેષ શરૂ થઈ, સિદ્ધાચલ, રૈવતગિરિ (ગિરિનાર), તારંગા, અંતરિક્ષજી, આયુ આદિની યાત્રાઓ કરી અને સં. ૧૭૮૭ માં સુરજપુર (સુરતમાં) ચોમાસું કરી. શરીર બહુ જીર્ણ થઈ ગયું હતું, તોપણ રાજનગર તરફ વિહાર કરવા માટે ઇચ્છા કરી, પરંતુ સુરતના બહુજ આગ્રહથી બીજું ચોમાસું પણ સુરતમાં જ કર્યું. શરીર જર્જરિત થયું હતું. પર્યુષણ પર્વ ગયા પછી શરીર સ્વસ્થતા નજ રહી. સંવત્ ૧૭૮૮ ના વિજયા-દશમીને દિને પ્રમોદસાગર ઉપાધ્યાયને બોલાવી તપગચ્છનો બધો ભાર

સંભાળી લેવા કહ્યું; અને તે માટે તેને સ્પરિષદ આપી કલ્યાણસાગરસરિ નામ સ્થાપ્યું.

આ વખતે શિષ્યનો સાચ બહોળો હતો, તેમાંના પૈકી પંડિત રવિસાગર, બુધ અશ્વિતસાગર, કુશલસાગરગણિ, હ્રીરસાગરગણિ, વિશેષસાગર વગેરે હતા. જુદે જુદે સ્થળે એટલે અમદાવાદ, રાધનપુર, પાટણ, ખંભાત, ધુરાનપુર, વટપદ (વડોદરા, વડનગર નહિ), દર્ભાવતિ (ડભોઇ), ભરૂચ, અંકલેશ્વર, સોહિંતરા, સાણંદ, વિરમગામ, કટાસણ, કડી, મહીસાણા, બલોલ, સાંગ-ચલ, નયરવાડ, પાલણપુર, સિદ્ધપુર, લાભેર, બહીયલ, બારેજી વગેરે ગામોમાં અંત સમયની વાત કહેવડાવતાં લાંબા રાગી આવકો અનેક આવ્યા. અને સંવત ૧૭૮૮ આશો વદ ૭ ની રાત્રીએ દેહોત્સર્ગ કર્યો.

કલ્યાણસાગરસૂરી.

ગુરના કાલધર્મ પામ્યા પછી તેમની પાંદકા હ્રીરવિહારમાં (જે સ્થળે હ્રીરવિજયસૂરિના સ્થંભ કર્યો હતો તે સ્થાને) સ્થપાવી. આમાં સમાયદ કચરાએ ધણું સાઈ દ્રવ્ય ખરચ્યું.

કલ્યાણસાગરસૂરિના સંસારી પિતાનું નામ શા. શ્યામલ હતું, અને માતાનું નામ સોભાગબાઈ હતું, વંશ એસવંશ હતો. ઉપાધ્યાય થયા ત્યાં સુધી પ્રમોદસાગર નામ હતું કે જે આપણે ઉપર જોઇ ગયા છીએ. શિષ્ય પરંપરા માટે જુઓ પૃષ્ઠ. ૧૧

રાસકાર શ્રી રામવિજય.

શ્રી લક્ષ્મીસાગર સૂરિના રાસ રાજપુરામાં રહી શ્રી શુભતિવિજયના શિષ્ય શ્રી રામવિજય ઉપાધ્યાયે (વાચકે) કરેલ છે. રામવિજયની વંશપરંપરા તેમના સં. ૧૭૮૫ વૈશાખ સુદ ૭ ગુરુવારે રાજનગરમાં રચેલા એક અપ્રસિદ્ધ રાસ નામે શ્રી શાંતિજ્ઞાનનો રાસ છે કે જેણી નક્કર શ્રીમાન બોહનલાલ મુનિના શિષ્ય શ્રી કમલમુનિ પાસે છે તેમાંથી નીચે પ્રમાણે મળી શકે છે.

શ્રી ગુરુ હ્રીરસૂરિસર શિષ્ય, કલ્યાણવિજય ઉવચ્ચાય પુરંદર,

દિન દિન ચઢતી જગીશા. શ્રી. ૧

શા હરખાનંદન સોભાગી, સાચો વડવૈરાગી,

સુભતિ અરૂચ વિચાર સદગુરુ, સાચો શુભમતિ રાગી. શ્રી. ૨

માત પુંજ્યાઈ કૃપે જાયો, નામે નવનિધિ ચાએ;

વાચક ધર્મવિજય વર તેહના, દીયે અધિક સવાઈ. શ્રી. ૩

તસ અંતેવાસી શુણે બરિયા, બોલ ન બોલે વિરચા;

શ્રી જયવિજય વિષ્ણુ શુભવિજય, પાથે શુભી કિરિયા. શ્રી. ૪
 નમ્ર પદપદ્મજનર ચરિયા, શુભવિજય કવીયા, શ્રી. ૫
 શુભ ગંધારી મેઘિરીયા, શુભવિજય કવીયા. શ્રી. ૬
 નમ્ર ચરણકુન્દલેદક કુંદર, શુભ કિરિયા શુભચર, શ્રી. ૭
 સાથે ચોગ અભ્યાસ અખરિત, નહિ શુભવિજય અવર. શ્રી. ૮
 મહિમાવંત મહંત કુનીચર, ચરણ નમે અવનીયા, શ્રી. ૯
 શ્રી ગુરુ શુભવિજય કુપગારી, પ્રત્યો કોડિરીયા. શ્રી. ૧૦
 તે શ્રી ગુરુ મહિમાવિધિ મંત્રિધિ, રામ રસિકે જે નિપાયા, શ્રી. ૧૧
 શાંતિ પ્રદુ શુભવિજય જણતાં, નમનિધિ આનંદ પાયા. શ્રી. ૧૨
 એટલે આ કિપરથી નીચે પ્રમાણે લગ્ન પરંપરા છે:—

શ્રી હીરવિજયચરિ

કથાશ્રવિજય કૃપાધ્યાય

(પિતાનું નામ હરિપ્રભાસ, માતાનું નામ પૂંછ)

ધર્મવિજય વાચક

પં. જયવિજય

પં. શુભવિજયકેવિ

શુભવિજય

રામવિજય.

આ શ્રી રામવિજય મુનિ સાગરગચ્છના ચરિ શ્રી હરિવિજયગચ્છરિ કે
 જોનું ચરિત્ર પોતે રચ્યું છે, તેની આજ્ઞાનાં રહેતા હતા, અને તે સાગર-
 ગચ્છની ચરિ પરંપરા કે જેને વિષે આપણે આગળ જોઈ ગયા છીએ, તે
 મુજબે કુપરોક્ત શાંતિ નિવતા નામનાં નીચે પ્રમાણે કેરેકો ઉલ્લેખ જણાવ્યા
 ચોખ્ય કોણથી અહીં કતારીએ છીએ:—
 શ્રી હીરવિજય ગુરુ પાટે પદોચર, શાક કમકુલચરોર,
 માન કોઈકાઈ કૃષિ કુપન્યા, વિજયચેત ચરિ વરોર,
 શુભનિ શુભિ શુક ગુરુ ધરે, સમતારસભંડારોર;
 જોણે એ ગુરુને નયણે નિરખ્યા, ધન્ય તેહનો અવનારોર.
 શાહિ સભાગાંડી વાદ કરીને, નિવનનિ-સ્થિતના સ્થાપરોર;

બિરુદ સવાઇ જગદ્ગુરુ પાચો, કીર્તિલતા આરોપીરે.
 તસ પટે ઉદ્યાયલ ઉદ્યો, શુદ્ધ પ્રપંચા કરીરે,
 શ્રી રાજસાગર સૂરી જયવંતા, ભવિયણને ઉપકારીરે.
 દેવીદાસ કુલ અંબર દિનમણિ, માત કોડમદે જયારે,
 મનમોહન સોભાગી સદ્ગુરુ, મહિમાનિધિ મુનિ રાચારે.
 સંવત સોળ છયાસી આ વર્ષે, આચારજ પદ થાપીરે,
 શ્રી રાજસાગર સૂરિ નામ જયંકર, સાગરગચ્છ દિપાચારે.
 શાહ શિરોમણિ સહસકરિણ સુત, શાંતિદાસ સુજાણુરે,
 જથ ઉપદેશે બહુ ધન ખરચ્યું, લાખ ખચાર પ્રમાણુરે.
 કીર્તિકમલા શ્રી ગુરૂની, જગમોહિ ધણી પ્રસરીરે,
 ભવિયણ મનમોહિ અતિ હરખે, જસ ગુણમાલા સમરીરે.
 તેહ ગુરૂપાટ પટોધર પ્રગટયા, શ્રી વૃદ્ધિસાગર સૂરોદારે,
 પંચાચાર વિચારે ચતુરા, મોહનવલ્લિ કંદારે.
 રૂપ અનોપમ અંગ વિરાજે, શુભ લક્ષણ અતિ રૂડારે,
 બહુ નરનારિ જિજ્ઞે પ્રતિબોધ્યા, વચણ ન ભાષે કૂડારે.
 ગુણુનિધિ તેહને પાટે વિરાજે, શ્રી લક્ષ્મિસાગરસૂરિ જાળેરે,
 કીર્તિ જેહની જગમોહિ ગાળે, ભવિમનસંશય બાળેરે.
 સંપ્રતિમાન વિજય તે ગુરૂજી, સોભાગી શિરદારોરે,
 વૈરાગી વહાલા ભવિજનને, સમતારસ ભંડારોરે.
 તેહ તણે રાજ્યે એ રચિયો, શાંતિ પ્રણુનો રાસોરે,
 ભવિયણ ભાવ ધરિને નિસુણો, લહિયે સુખ વિલાસોરે.

શ્રી વિજયસેનસૂરી.

(પિતા કર્માશા, માતા કોડાઈ.)

રાજસાગરસૂરિ.

(સૂરિપદ સં. ૧૬૮૬. તેના ઉપદેશથી શાંતિદાસ શેઠ ૧૧ લાખ ખચ્યાં)

વૃદ્ધિસાગરસૂરિ

લક્ષ્મિસાગરસૂરિ.

રાસકારની કૃતિઓ.

રામવિજય એ નામ આ સિવાય બીજાઓનું પણ છે તેમાં એક
 વિમલવિજય ઉપાધ્યાયના શિષ્ય છે અને બીજા કનકવિજયના શિષ્ય છે.
 આ રામવિજયની કૃતિ આ છે:—

- ૧ ઉપદેશમાળાપર વિસ્તૃત સંસ્કૃત ટીકા જૈનધર્મ પ્રસારક સભાએ ભાષા-
ન્તર હમણાં પ્રસિદ્ધ કરેલ છે.
- ૨ ચૌવિશી.
- ૩ શાંતિનાથ જિનરાસ. સં. ૧૭૮૫.
- ૪ લક્ષ્મિસાગર સુરિ નિર્વાણુ રાસ.
- ૫ પ્રકીર્ણુ સ્તવન સત્રાય. જેવાં કે પંચકલ્યાણુકનું સ્તવન (પ્રસિદ્ધ થયું છે),
ઉત્તરાધ્યયનપર સત્રાયો (અપ્રસિદ્ધ) વગેરે.

રાસકાર સંબંધી હંતકથાઓ.

આ રાસકાર શ્રીમદ્ યશોવિજયજી ઉપાધ્યાય (સં. ૧૬૭૦-સં. ૧૭૪૫) ના સમયમાં સમકાલીનપણે વિદ્યમાન હતા, અને તેઓ વ્યાખ્યાનકળામાં બહુ પ્રવીણ હતા. એવું કહેવાય છે કે એકેજ શહેરમાં શ્રી રામવિજયજી અને શ્રી યશોવિજયજીએ વિહાર જુદા જુદા ઉપાશ્રયમાં કર્યો હતો, અને તે વખતે શ્રી રામવિજયજીની વ્યાખ્યાનશૈલી બહુ રસભરિત અને ચિત્તાકર્ષક હોવાથી તેની પાસે શ્રોતાજનોની પરખદા (પરિખદ) સારી રીતે ભરાતી હતી, બ્યારે યશોવિજયજી મહા સમર્થ વિદ્વાન્ હોવા છતાં તેવી રસભરિત શૈલી ન હોવાને કારણે તેમની પાસે ઓછા શ્રોતાજનો હતા. આથી શ્રી યશોવિજયજી પોતે તે વ્યાખ્યાનશૈલી જોવાને શ્રી રામવિજયજી વ્યાખ્યાન સાંભળવા ગયા હતા અને સાંભળીને બહુ પ્રસન્ન થયા હતા.

શ્રી નેમિસાગર ઉપાધ્યાય.

૫૪. ૨૪૪-૨૫૬.

૧.

પરંપરા.

શ્રી વીરપ્રભુની પદ પરંપરાએ શ્રી હૃદયસાગરસૂરિ તપગચ્છની ૫૩ મી પાઠે થયા તે અને હૃદયસાગરસૂરિ (સાગર પક્ષના) કે જેનું ચરિત્ર આપણે આગળ વર્ણવેલ છે તે બિન્ન બિન્ન છે; પ્રથમના શ્રી હૃદયસાગરસૂરિને ધણા શિષ્ય હતા, તેમાંના સુવિહત અને માહમાર્ગતા શ્રી વિદ્યાસાગર ઉપાધ્યાય હતા. તેના શિષ્ય શ્રી ધર્મસાગર થયા કે જેને શ્રી વિનયદાનસૂરિએ પાઠકપદ આપ્યું. તે ધર્મસાગરના હૃદયસાગર શિષ્ય થયા કે જેને વાચકપદ

૧. હૃદયસાગરસૂરિ તપગચ્છની ૫૨ મી પાઠે થયેલ શ્રી રત્નશેખરસૂરિના પદ્ધત્. જન્મ સં. ૧૪૬૪ ભાદ્રપદ વદિ ૨, દીક્ષા સં. ૧૪૭૦, પંન્યાસપદ સં. ૧૪૬૬, વાચકપદ સં. ૧૫૦૧, સૂરિપદ ૧૫૦૮, ગચ્છનાયકપદ સં. ૧૫૧૭ (કે જે વર્ષમાં શ્રી રત્નશેખરસૂરિએ સ્વર્ગવાસ કર્યો.)

૨. વિનયદાનસૂરિ-જન્મ જામલામાં સં. ૧૫૫૩, દીક્ષા સં. ૧૫૬૨, સૂરિપદ ૧૫૮૭, સ્વર્ગગમન સં. ૧૬૨૨ ના વૈશાખ સુદિ ૧૨ બટપદ્ધિમાં. આમણે બાલ્ય (સ્તંભતીર્થ), અહમ્મદાબાદ, પાટણ (પત્તન), મહેસાણા (મહીશાનક), ગંધારખંદર આદિમાં મહા મહોત્સવપૂર્વક અનેક જેન ધિગંશતકને પ્રતિષ્ઠિત કર્યા; તેના ઉપદેશથી સુરત્રાણ શાહ મહિમૂદ્દી માન્ય થયેલ મંત્રી ગલરાજ અપરનામ મલિક શ્રી નગદાબે હ માસનો શત્રુજય તરફ સંધ કાઢવા સર્વત્ર કુંકુમપત્રિકા મોકલાવી ભેગા કરેલ અનેક દેશ, નગર, ગ્રામ આદિના સઘો સાથે શત્રુજય યાત્રા મુકાદ્દલ આદિથી ભરતચક્રવર્તી પ્રમાણે કરી; તથા તેના ઉપદેશથી ગંધારવાસી શા. રામજીએ અને અહમ્મદાબાદ વાસી સંધપતિ કુંવરજી આદિએ શ્રી શત્રુજય ચતુર્મુખ (ચોમુખ) અષ્ટાપદાદિ પ્રાસાદમાં કુલિકા કરાવી, અને ઉજ્જયંતિગિરિમાં (ગિરિનારમાં) જીર્ણ પ્રાસાદ-મંદિરનો ઉદ્ધાર કરાવ્યો. તેનાથી સૂર્યનો ઉદય થવાથી જેમ તારાઓનો અવસર થાય છે તેવી રીતે ઉત્કટવાદી અદશ્ય થતા હતા, તે પ્રભુ સિદ્ધાંતપારંગત હતા, તેની આજ્ઞા અખંડિત પ્રતાપવાળી હતી, તે અપ્રમત્ત વિહારી હતા, તેણે છઠ (ષષ્ઠ), અઠમ (અષ્ટમ) આદિના તપ કરવા છતાં યાવજીવ-જંદગીપર્યંત ધી સિવાયની પાત્ર વિકૃતિ (વિગર્હ) નો ત્યાગ કર્યો હતો, તેઓના રાખોમા કૂબેર જેવા શ્રુત આદિમા દાન દેનારા હતા, તેઓ દ્વાદશાગ્ર-એકાદશાગ્ર પુસ્તકોની શુદ્ધિ કરનારા હતા, તેઓ વિષે વિશેષ શુ કહેવું ? તીર્થંકર જેવા હિતોપદેશ આદિથી પરોપકારી હતા. —પદ્મવદિ.

શ્રી વિજયસેનસૂરિએ આપ્યું. આ લલિતસાગર ગુરૂની દેશનાથી શ્રી નેમિ-
સાગર શિષ્ય થયા.

લલિતસાગરસૂરિ (તપાગચ્છની ૫૩ મી પાઠે.)

વિદ્યાસાગર ઉપાધ્યાય.

ધર્મસાગર પાઠક.

લલિતસાગર ઉપાધ્યાય.

નેમિસાગર ઉપાધ્યાય.

૨.

જન્મ, માતૃપિતા, દીક્ષા.

સિંહપુર નગરમાં દેવિદાસ નામનો સુશ્રાવક વસતો હતો, તેને કૈાડાં નામની સુભાર્યા હતી. તેને પેટે ગુરૂરાયને પૂજ્યું, અને આગમ આરાધું એવા દોહદવાળા ગર્ભથી પુત્ર થયો અને તેનું નામ નાનછ પાડ્યું. આઠ વર્ષનો થતાં પુત્રને નિશાળે ખેસાડ્યો, અભ્યાસ પૂરો થતાં નગરમાં શ્રી લલિત-સાગર ઉપાધ્યાય વિચરતા વિચરતા આવ્યા; આ પુત્રને લઈને વંદના કરવા ગઈ; પુત્રે ગુરૂની દેશના સાંભળી, અને વૈરાગ્ય ઉપજ્યો. અને ખીજ ભાઈ સાથે દીક્ષા લીધી.

૩.

અભ્યાસ, પંડિત અને વાચક પદવી.

ગુરૂ સાથે વિહાર કર્યો, અને તેમની પાસે અભ્યાસ દરેક શાસ્ત્રનો કરવા લાગ્યા. આચારશાસ્ત્ર (ચરિતાનુયોગ), આગમ, બ્યોતિપ, સાહિત્ય, છંદશાસ્ત્ર, હૈમાદિક વ્યાકરણ વગેરેનો અભ્યાસ કર્યો અને શુદ્ધ સંયમ, શુદ્ધ-આરી સાધુની પેઠે નિર્વહવા લાગ્યા. શ્રી વિજયસેનસૂરિએ પંડિતપદ આપ્યું. ત્યાર પછી લલિતસાગર ગુરૂ સ્વર્ગલોક પધાર્યા, એટલે શ્રી વિજયસેનસૂરિએ દૂર દેશથી નેમિસાગરને ખોલાવી વાચક (ઉપાધ્યાય) પદ આપ્યું. આ પદ આપ્યાને સાત વર્ષ થયાં ત્યારે ગુરૂના આદેશથી રાધનપુર ચોખાસું કર્યું.

૪.

જહાંગીર બાદશાહનું આમંત્રણ

આ વખતે અકબર બાદશાહની પછી ફિરૂઝીની ગાદીએ આવેલ તેનો એટો જહાંગીર બાદશાહ આંડવગઢ પડાવ નાખી પડ્યો હતો. તેણે ફરમાન લખી શ્રી વિજયદેવસૂરિ (કે જેને માટે આગળ લખાઈ ગયું છે) ને તેડાવ્યા. શ્રી વિજયદેવસૂરિ આ વખતે ખંભાતમાં હતા, તેમણે ફરમાન વાંચી આંડવગઢ

આવવા નીકળ્યા, અને નેમિસાગરને રાધનપુરથી તેડાવ્યા. નેમિસાગર રાધનપુરથી નીકળતાં ત્યાંના સંઘે બહુ સૂચના કરી કે “સ્નાનામાં સંભાળી જાઓ, માર્ગમાં મોહનપુર પહોંચી ગામ છે, વળી સાપણી વીંછીણી નામની નદી બહુ ખરાબ છે. નામ તેવા ગુણુ છે, જો બીના પગ થશે તો વસમું લાગશે.” શુદ્ધ તો ‘ધર્મપસાયે રૂડાં વાનાં થશે’ એવું કહી સંઘ માટે સુક્તિસાગર અને માનસાગર સુનિતે મૂકી પોતાની સાથે વીરસાગર, ભક્તિસાગર પંડિત, કુશલસાગર, પ્રેમસાગર, શુભ-સાગર, શ્રીસાગર, શાંતિસાગર, ગણુસાગર આદિ શિષ્ય સાથે લઇ રાધનપુરથી માંડવગઢ તરફ વિહાર કર્યો, વિહાર કરતાં અનેક ગામોમાં મહોત્સવ કર્યા. રાજનગર (અમદાવાદ) આવી વડોદરે આવ્યા, ત્યાં જિનપ્રભુને વાંધા પછી વિગય તજી આંબલ, નીવી આદિ કરી બારે પ્રયાસે માંડવગઢ આવ્યા.

૫.

જહાંગીર બાદશાહનો મેલાપ.

માંડવગઢ આવી શ્રી વિજયદેવસૂરિને વાંધા. અહીં બાદશાહ સાથે મેલાપ થયો, અને પોતે બહુ ખુશ થતાં શાહે શ્રી વિજયદેવસૂરિને ‘સવાઈ મહાતપા’ એવું બિરૂદ આપ્યું. આવકો નિત્ય પ્રાતઃદિન મહોત્સવ કરવા લાગ્યા. ત્યાર પછી નેમિસાગર ઉપાધ્યાય જહાંગીર બાદશાહને મળ્યા. ત્યાં પુસ્તક સંબંધી વાદ થયો તેમાં તે છતવાથી શાહે નેમિસાગરને ‘જગજીવક’ નામનું બિરૂદ આપ્યું.

૬.

શરીરવ્યાધિ-સ્વર્ગગમન.

માર્ગમાં અમ થઈ શરીરે તાવ ચડી આવ્યો. આ વખતે માંડવગઢમાં શુદ્ધની માંદગીના સમાચાર સાંભળી રાજનગર, ખંભાત, ગધાર, સુરત, નવાનગર, રાધનપુર વગેરેના આવકો આવ્યા અને બીજાઓને ત્યાં ત્યાં ધર્મલાભ પહોંચાડ્યા. કાર્તિક શુદ્ધ ૫ ને દિને શ્રી ભાગ્યસાગર પંડિત સુરલોક સિધાવ્યા. ત્યાર પછી પાંચ દિવસે એટલે કાર્તિક શુદ્ધ ૧૦ મીને દિને (સં. ૧૬૭૪) માં શ્રી નેમસાગર ઉપાધ્યાયે દેહોત્સર્ગ કર્યો.

૭.

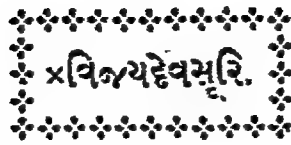
શિષ્યો.

ઉપર જણાવેલ સિવાય શિષ્ય પરિવાર ઘણો હતો. તેમાંના કેટલાકનાં નામ ગુણુસાગર, શ્રુતસાગર, વિવેકસાગર, મેધસાગર, દેવસાગર, ઉદયસાગર પંડિત, મુખસાગર વગેરે હતાં.

૮.

રાસકાર.

આ રાસ વાચક શ્રી વિદ્યાસાગરના શિષ્ય કૃપાસાગરે ઉજ્જયિનીમાં સં. ૧૬૭૪ માગશર શુદ્ધ ૧૨ ને દિને રચેલ છે.

પૃષ્ઠ ૧૦૩-૧૦૭.

મળ ગામ ઈંદર, અને ત્યાં ચાલુ થિરાનુલ અદ્વિસિદ અને તેની બાપા નામે રૂપાં વસનાં હતાં. તેના પુત્રે શ્રી વિનયસેનસૂરિ પાસે દીક્ષા લીધી હતી. પછી પોતે સૂરિપદ લીધું. શ્રી વિનયદેવસૂરિએ જહાંગીર પાદશાહને પ્રતિબોધી તેની પાસેથી 'મહાનપા' એ નામનું બિરુદ મેળવ્યું હતું.

શ્રી વિનયદેવસૂરિએ મરૂધર (મારવાડ), શુન્દર (ગુજરાત), મોરાર (કાઠિયાવાડ), માલવા અને ક્ષિણ દેશમાં અપ્રતિબંધપણે વિદાર કર્યો. મહમદશાહને શુરૂએ કિતમ ઉપદેશ આપી પોના નરક એવ્યો અને તે નરપતિ-રાજ કે સૂબા(?)એ ગૌવધ કે ગાંભાસાદાર છોડી દીધો, આથી શુરની કીર્તિ સર્વ સ્થળે ફેલાઈ ૨૭ તેમના શિષ્યો હતા.

આમના શિષ્ય વિનયસિંદસૂરિ હતા તેમણે મરૂધર (મારવાડ) થી નીકળી બ્યારે વિનયદેવસૂરિ ગુજરાતમાં આવ્યા ત્યારે ભેટીને વંદના કરી. આ વખતે વિનયસિંદસૂરિએ સ્વર્ગવાસ કર્યો. આથી શ્રી વિનયદેવસૂરિએ પોતે ગંધાર જઈ શ્રી વિનયપ્રભને પોતાના પટ્ટધર સંવત ૧૭૧૦ ના વૈશાખ શુદ્ધ ૧૦ ને દિને બતાવ્યા.

* વિનયદેવ સૂરિ (તપગચ્છની ૬૦ માં પાઠે) વિનયસેનસૂરિના પટ્ટધર. જન્મ સંવત ૧૬૪૩, પંત્યાસપદ ૧૬૫૫. સૂરિપદ ૧૬૫૬; જહાંગીર પાદશાહે મહાતપાનું બિરુદ આપ્યું. સં. ૧૬૭૫ માં આરાસણમાં મહાવીર બિંબની પ્રતિષ્ઠા કરી (જૈન બિંબલગ્નોઆદી ગેરિનો. શિક્ષાલેખ), સ્વર્ગ ઉન્ના નગરમાં સં. ૧૭૧૩ ના આષાઢ શુદ્ધ ૧૧ ને દિને. તેઓ સ્વર્ગ ગયા પહેલાં પોતાના પછી પટ્ટધર શ્રી વિનયસિંદને નીમી ગયા હતા, પરંતુ તે પોતાની પહેલાં સ્વર્ગવાસ પામવાથી વિનયપ્રભને પટ્ટધર નીમ્યા. —પટ્ટાવધિ.

૧ વિનયસિંદસૂરિ (૬૧ માં તપગચ્છની પાઠે, શ્રી વિનયદેવસૂરિના પટ્ટધર. જન્મ સંવત ૧૬૪૪ મેહતામાં, દીક્ષા સં. ૧૬૫૪ માં, વાચકપદ સં. ૧૬૭૩ માં, સૂરિપદ સં. ૧૬૮૨ માં, અને સ્વર્ગ ગમન સં. ૧૭૦૬ ના આષાઢ શુદ્ધ બીજા. (નો-તનપુરામાં-અમમસાવાદ ?)

૨. ગંધાર-અંધાતના અખાતના દિનારા પરના ચાર બંદર નામે ગોગારી (ઘોઘા), બરમસિ (ભરૂચ), ગન્દાર (ગંધાર) અને અંધાત છે; આમાંનું બેઠ ગંધાર છે.

૩ વિનયપ્રભસૂરિ (૬૨ ના, ખરી રીતે ૬૧ ના તપગચ્છની પાઠે) જન્મ ૧૬૭૭ માં કચ્છના મનોહરપુરમાં, પિતાનું નામ શા સ્વવણુ, માતાનું નામ ભાણી

પછી શ્રી વિનયદેવસૂરિએ પોતાનું ટુંક આયુષ્ય જાણી અહમદપુરમાં ચોમાસું કરી શાત્રુંજયની જાત્રા કરવા વિહાર કર્યો. શાત્રુંજય આવી સુખેથી યાત્રા કરી. રાયચંદ્રશાહ તથા નેમિદાસ શાહે યાત્રા કાળે બહુ દ્રવ્ય ખર્ચ્યું. અહીંથી પોતે અમર ગામ આવ્યા. ત્યાં પાર્શ્વનાથ પ્રભુને વાંદી હીરવિનયસૂરિના સ્મરણુ સ્તંભ પાસે આવી નમન કર્યું. પછી ઉનાનગરમાં સંઘે તેમને સામૈયું કરી પધરાવ્યા. અને દ્વીવમાં સંઘને ઉપધાન વહેવરાવ્યાં અને મહોત્સવ કર્યા. ત્યાં સં. ૧૭૧૨ આષાઢ સુદ ૧૧ ને દિને દેહોત્સર્ગ કર્યો. આ વખતે તેમણે વિનયપ્રભસૂરિને તપગચ્છ ભળાવી સારી સંભાળ લેવા કહ્યું અને અનશન આદર્યું હતું. ઉપાધ્યાય વિનીતવિનય તથા પાઠક શાંતિ-વિનય હાજર હતા. કયાને અગ્નિદાહ દેવા માટે ઉનામાં આવ્યા. આ વખતે કંઈ આકાશી-દિવ્ય તેજ દેખાયું અને દેવનાં વિમાન આવતાં લોકોએ જોયાં. બ્રાહ્મણોએ આ જાણી ગુરૂની સેવા કરી. આ દેવશયની એકાદશી હતી; આ વખતે જેનું સ્વર્ગગમન થાય છે તે પુણ્યાત્મા ગણાય છે, તેથી વૈષ્ણવોએ પણ ગુરૂને મહાત્મા લેખી ગુરૂની પૂજા કરી, અગર, કસ્તૂરી, અખીર, કેસર, ચંદન વિગેરેથી દેહનો અગ્નિસંસ્કાર કર્યો. પછી રાયચંદ્ર શાહ (ભણુ-શાહી) એ ત્યાં વિનયદેવસૂરિનો સ્મરણુસ્તંભ રચાવ્યો. વિનયદેવસૂરિના શિષ્યોમાં ૨૫ તો પાઠક પદ ધરાવનાર, અને ૩૦૫ પંડિત પદ ધરાવનારા શિષ્યો હતા. એક પદાવલિમાં જોવામાં આવે છે કે શ્રી વિનયદેવસૂરિના વખતમાં બે મત થયા. ૧ સ્નાગરનો મત અને ૨ ઉપાધ્યાયનો મત.

સ્વાધ્યાયકાર મેઘવિનય.

મેઘવિનય-કવિ કૃપાવિનયના શિષ્ય-તેમણે આ સ્વાધ્યાય રચેલ છે.

દીક્ષા સં. ૧૬૮૬ માં, પંચાસપદ સં ૧૭૦૧ માં, સૂરિપદ ગંધાર નગરમાં સં. ૧૭૧૦ માં, સં. ૧૭૪૬ માં ઉના ગામમાં સ્વર્ગે પહોંચ્યા છે આમને શ્રી વિનયદેવસૂરિ (૬૦ માં પદ્મધર) સ્વર્ગે ગયા, તે વખતે વિનયસિંહસૂરિ (૬૧ માં) સ્વર્ગે ગયા હતા તેથી ૬૧ માં પદ્મધર કોઈ કહે છે. આમનો વંદનમહોત્સવ અમદાવાદમાં સં. ૧૭૧૨ ના કાર્તિક વદિ ૨ ને દિને થયો હતો આમણે પોતાના પદ્મધર તરીકે શ્રી વિનયતત્ત્વસૂરિને નાંગોર ગામમાં સં. ૧૭૩૨ માં નીમ્યા હતા.

વિનયાર્નવસૂરિ.

પૃષ્ઠ. ૨૪૦-૨૪૩.

૧.

મરૂ દેશમાં (મેવાડમાં) વરરોહ ગામમાં પ્રાગ વંશનો શાહ શ્રીવંત નામનો વશિક વસતો હતો, તેને પોતાની પત્નિ નામે શિશુગારદેવી કહ્યા નામનો પુત્ર સંવત ૧૬૪૨ માં થયો, કે જે બાળપણથી બુદ્ધિશાળી હતો. (તેણે પહેલાં સ્થાનકવાસી શ્રી વરસિંગ ઋષિજી પાસે દીક્ષા લીધી હતી??) મહાન જગદ્ગુરૂ હીરવિનય સૂરિના સમાગમમાં આવતાં તુરતજ તેમની પાસેથી દીક્ષા લીધી, (સંવત ૧૬૫૧) અને તે વખતે કમલવિનય દ્વામ રાખ્યું. પછી શાસ્ત્રાભ્યાસ સારી રીતે કરાવવા માટે શ્રી હીરવિનયસૂરિએ પોતાના વિદ્વાન શિષ્ય નામે સોમવિનય વાચકને કમલવિનય સોંપી દીધા. તે વાચકે તેમને વિદ્યાનું દાન આપી શાસ્ત્રમાં પારંગત કર્યા.

૨.

પછી આચારવિચાર-ચરણકરણ શુદ્ધ થવા માટે અનેક યોગ વહ્તા, આથી શ્રી વિનયસેનસૂરિ (શ્રી હીરવિનયના પટ્ટધર) એ સંવત ૧૬૭૦ માં પંડિત પદવી આપી. ત્યાર પછી શ્રી વિનયસેનસૂરિના પટ્ટધર શ્રી વિનય-તિલકસૂરિ શિરોહી ગામમાં અનુક્રમે વિહાર કરતા પધાર્યા; તેમણે કમલવિનય વિષુધને-પંડિતને સૂરિ પદવી આપી (સંવત ૧૬૭૬), અને વિનયાર્નવ સૂરિ એ નામ સ્થાપિત કર્યું. આ પછી ઘણા ઘણા છઠ્ઠ અઠમ ઉપવાસ. નીવી, આંખીલ, કર્યા, અને સિદ્ધચક્ર સ્થાનકની ઝોલી આદરી, ત્રણ માસ શુભ ધ્યાનમાં રહી મૌન વ્રતે તપવિધિ આદરી ગૌતમ મંત્ર આરાધ્યો. ત્યાર પછી વિનયરાજ સૂરિને પોતાના પટ્ટધર બતાવ્યા અને અનેક મુનિઓને પંડિત પદ આપ્યાં તેમજ અનેક દીક્ષા આપી. યાત્રાઓમાં બે વિમલગિરિની, એક શિરનારની, આયુની સાત, શંખેશ્વર પ્રભુની પાંચ અને એક અંતરીક્ષ પ્રભુની કરી. નવ તો બિંબ પ્રતિષ્ઠા કરી ઉપાશ્રય અને બિનમંદિરો કરાવ્યા. એતુલ્યપર સંપદ કહાડ્યો. અને શુભરાત, મારવાડ, કોટલુ, દક્ષિણ અને લાટ દેશમાં વિહાર કર્યો. પછી તેઓ ખંભાત નગરમાં પધાર્યા ત્યાં શરીર વ્યાધિ ઉપડી.

૩.

અહીં ધર્મ ધ્યાનમાં લીન થઇ, સર્વને ખમાવી, અનંતન- કરી-સંવત ૧૭૧૧ ના આપાદ માસની પૂર્ણિમાની રાત્રીએ-અણવા વદ એકમે ગુરૂ-નિર્વાણ

પામ્યા. ખંભાતના સંઘે સત્તર ખંડી માંડવી કરી, સોના રૂપાના નાણાનું દાન કરી શબ્દો અગ્રિદાહ કર્યો. આના પછી પદ્મધર શ્રી વિજયરાજસૂરિ વિરાજે છે. આ રીતે શ્રી લાભવિજય ગણિ રચિત આ સત્કાવ્ય પૂરી થાય છે

૪.

શ્રી વિજયસેનસૂરિથી ત્રણ વિભાગ પડ્યા. એક તપાગચ્છના પદ્મધર વિજયદેવસૂરિ ગણ્યાયા. બીજા સૂરિ વિજયતિલકસૂરિ થયા, અને ત્રીજા સાગરગચ્છના સ્થાપક રાજસાગરસૂરિ થયા કે જેની વંશપરંપરા આપણે આગળ જોઈ ગયા છીએ.

૫૯. વિજયસેનસૂરિ	વિજયસેનસૂરિ.	વિજયસેનસૂરિ.
૬૦. વિજયદેવસૂરિ	વિજયતિલકસૂરિ.	રાજસાગરસૂરિ.
૬૧. વિજયસિંહ.	વિજયાનંદસૂરિ.	(આની શિષ્યપરંપરા પૃ. ૧૧ પ્રસ્તાવનામાં આપેલ છે).
૬૨. વિજયપ્રભ.	વિજયરાજસૂરિ.	

૫.

વિજયાનંદસૂરિના શિષ્ય શ્રી શાંતિવિજય થયા કે જેણે આવકના બાર વ્રતપર સત્કાવ્ય લખી છે, અને તે શાંતિવિજયના શિષ્ય મુપ્રસિદ્ધ ઉપાધ્યાય શ્રી આનવિજય ગણિ થયા છે કે જેણે સંવત ૧૭૭૮ માં ધર્મસંગ્રહ નામનો પ્રખ્યાત ગ્રંથ રચેલ છે. આ સિવાય બીજા પદ્મપરંપરા અને શિષ્યપરંપરા નીચે પ્રમાણે છે:—

વિજયાનંદસૂરિ.

વિજયસૌભાગ્યસૂરિ.	રત્નવિજયસૂરિ.	પંડિત ગોપજીગણિ.
વિજયલક્ષ્મિસૂરિ.	હીરરત્નસૂરિ.	રંગવિજયગણી.
કર્તા—	જયરત્નસૂરિ.	મેરૂવિજયગણિ.
૧ ઉપદેશ પ્રાસાદ વ્રતિ સહિત. સં. ૧૮૩૪ કાર્તિક શુદ્ધ ૫ ગુરૂ.	લાવરત્નસૂરિ.	(વસ્તુપાલ તેજપાલ રાસ રચ્યા સં. ૧૭૨૧.)
૨ વીશસ્થાનક પૂજા. સં. ૧૮૪૫ વિજયાદશમી ખંભાત.		
૩ ચોવીશી.		
૪ જ્ઞાનપત્રમી દેવવંદન.		
૫ રોહિણીજી સત્કાવ્ય.		

કલ્યાણવિજયગણિ.

૫૪ ૨૧૪-૨૩૯.

૧.

ભરતક્ષેત્રમાં શુન્દર દેશમાં પલખડી નામે નગર હતું, તેમાં પ્રાગર્વ-
શનો સંધવી આબડ નામે રહેતો હતો. તેનો પુત્ર સંધવી ઝીપુર (?) હતો.
તેને એ પુત્ર થયા. તેમાં રાજસી નામનો પુત્ર અતિ ઉદાર હતો. તેનો પુત્ર
થિરપાલ નામે હતો. આ વખતે શુન્દરાન દેશમાં મહમુદ નામનો મુલ્કનાન
રાજ્ય કરતો હતો, તેની પાસે થિરપાલ ગયો અને મુલ્કતાને બહુ માન
આપ્યું અને પછી લાલપુર નામનું ગામ બેઠે આપ્યું.

થિરપાલે લાલપુરમાં નિવાસ કર્યો. એકદા રહેમવિમલચરિ ત્યાં વિહાર
કરતાં આવ્યા, અને દેશના આપવા લાગ્યા. થિરપાલે પછી સંવત ૧૫૬૩
માં એક જિનમંદિર કરાવ્યું.

૧. મહમુદશાહ ૧ લો (બેગરો) ઈ. સ. ૧૪૫૬-૧૫૧૩ આ શ્રેણીના પરા-
ક્રમી અને મિલ્કનસાર મુલ્કતાન હતો. તેને મુસલમાનોનો સિદ્ધરાજ કહીએ તો
ચાલે. તેની બહાદુરી, કૌવત, ન્યાય અને મુસલમાન ધર્મ ઉપર દૃઢ આક્રીન એ
વખાલુવા જેવા શુભ હતા. તોપણ ધર્મના ઝલુનમાં હિંદુઓનાં દેવળ તોડી પાડી
તથા મૂર્તિઓ લાગી નાખી તેમજ પોતાની ક્રાંતિ ઝાંખી કરી છે. તેના દરબારમાં
ધણી વિદ્વાનો અને ધાર્મિક પુરૂષો માલમ પડતા. શુન્દરાનમાં મુસલમાની વખતની
કાંઈ પણ ઇમારત એવી નથી કે જેની સામે લોકો મહમુદશાહ બેગરાનો સંબંધ
બેઠતા નથી. શુન્દરાનનો અર્વાચિન ઇતિહાસ. ૫. ૧૧.

૨. રહેમવિમલચરિ-તપાજચ્છની ૫૫ મી પાઠે થયા. આના સમયમાં સાધુ સમુદાય
ક્રિયાશિલિલ હતાં છતાં પોતે સાધુના ખરા આચારની મર્યાદા ઉલ્લંઘી ન હતી.
વળી બ્રહ્મચર્ય અખંડ રાખી બીલકુલ નિષ્કારિગ્રહી રહી સર્વજનોમાં વિશ્વાન મહાન
યશસ્વી સંવિગ્ન સાધુ હતા. તેમના સમાગમમાં જે જે આવતા તે દીક્ષા લઈ
ક્રિયાપરાયણ સાધુ થતા; એટલુંજ નહિ પરંતુ સમાગમમાં આદિની જેઠે અવિહત
પક્વ અન્ન પોતે ખાતા નહિ. કેટલાક હુંકા મતના ઋષિઓએ (સાધુઓએ) મણુ તે
મત છોડી તેમની પાસે દિક્ષા લીધી. આમના સમયમાં સં. ૧૫૬૨ માં શુદેશ્ય કેટુકે
ત્રિસ્તુતિકમત-પાછળથી પ્રસિદ્ધ થયેલ કેટુકમત કાઢ્યો. સં. ૧૫૭૦ માં વીળ
નામના વેપથરથી વીળમત નામનો મત હુંકામતમાંથી છૂટો થઈ પ્રવર્ત્યો. સં.
૧૫૭૨ માં ઉપાધ્યાય પાર્શ્વચંદ્રે પોતાના નામથી એક જુદો મત નાગપુરીય તપગ-
ચ્છથી જુદો કાઢી પ્રવર્તાવ્યો.

—પટ્ટાવલિ.

સં. ૧૭૯૫ માં શ્રી ચિરપાલનો પૂરો ભાવ થયો કે આનંદવિમલને સૂરિપદ, હેમવિમલ સૂરિ પાસે લાલપુર નગરમાં આપાવું, અને તે વર્ષમાં તે પ્રભાણે આનંદવિમલ સૂરિ સ્થાપવામાં આવ્યા. ઉત્સવ બહુ ભભકાથી કરવાની સાથે જનબિંબપ્રતિષ્ઠા કરવામાં આવી. ચિરપાલને છ પુત્ર થયા, તેમાંના બધા નામે મોટા, લાલા, ખીમા, હીમા, કરમણ, અને ધરમણ સંધપતિ થયા. સંધવી હીમાને પાંચ પુત્ર:-નામે સંધપતિ હીરા, હરખા, વિરમાલ, તેજક પ્રમુખ થયા. તેઓ પરણ્યા, જૂદા થયા અને પછી માઆપ અનશન કરી સ્વર્ગે સિધાવ્યા.

૨.

જન્મવૃત્તાંત.

મહેસાણા નગરમાં ચુપક નામનો વણિક વસતો હતો. તેણે પોતાની પુત્રી નામે પૂજા હરખાસા સંધપતિ કે જે ઉપર વર્ણવેલ છે. તેને લાલપુરમાં પરણાવી. તે બંનેથી શુભ સ્વપ્ન સ્પિત કલ્યાણમય દોહદવાળા ગર્ભવાળો પુત્ર સં. ૧૬૦૧ આશી વદ ૫ સોમવારે જન્મ્યો, અને તેનું નામ ઠાકરશી (ઠંકુર-સિંહ) પાડવામાં આવ્યું. છ વર્ષેના થયો એટલે તેને નિશાળે ભણવા મુકવામાં આવ્યો.

૩.

જગદ્ગુરુ આમમન.

તપાગચ્છની ૫૮ મી પાટે થયેલા શ્રી જગદ્ગુરુ શ્રી *હીરવિજયસૂરિ લાલપુર આવ્યા. તેમનું નામ સર્વ જગતમાં પ્રસિદ્ધ છે; તેમણે જૈનોના તીર્થોપરના હક્ક બાદશાહ અકબર પાસેથી મેળવી આપ્યા. જીવહિંસા નિષેધ અમુક અમુક પર્વના દિવસોએ ન કરવો એવી રાબાતા પણ મેળવી. કુમાર ઠાકરશીએ હીરવિજયસૂરિની દેશના સાંભળી ત્યારે ચારિત્ર લેવા ઇચ્છા થઈ ગઈ અને વૈરાગ્ય જાગ્યો. માઆપે ધણુંએ સમજાવ્યો, પણ કુમારે પોતાનું મનોબલ વાપરી તેમની પાસેથી દીક્ષા માટેની રજા લીધી.

૪.

દીક્ષા વાચકપદ.

જગદ્ગુરુ મહેસાણા વિહાર કરી આવ્યા, ત્યાં કુમાર ઠાકરશી પણ પોતાના મામાના ઘેર આવ્યો. પોતાની માના બાપ નામે ચુપકશાહને એ

* હીરવિજયસૂરિ-તેમણે અકબરને જૈનધર્મથી પ્રતિજ્ઞાધ્યા. જન્મ સંવત્ ૧૫૮૩ માર્ગશીર્ષ શુદ્ધ ૬ અહવાદનપુરમાં, દીક્ષા ૫૧૪૫માં સંવત્ ૧૫૬૬ ના કાર્તિક વદિ ૨, વાચકપદ નારદપુરિમાં વરકાણુક ઋષભદેવના મંદિરમાં સંવત્ ૧૬૦૮ ના માઘ શુદ્ધ ૫, સૂરિપદ શિરોહીમા સં. ૧૬૧૦ મા, સ્વર્ગગમન ઉન્ના (હાલનું ઉના) નગરમાં સંવત્ ૧૬૫૨ ના વાદ્રપદ શુદ્ધ ૧૧ ને દિને થયું આમનું સવિસ્તાર ચરિત્ર શ્રી હીરસૌભાગ્ય અને વિજયપ્રશસ્તિ કાવ્યમાંથી મળી શકે છે.

પુત્ર હતા. ૧ સોમદત્ત, ૨ લીમજી. મામા સોમદત્તે પોતાના ભાણેજની દી-
ક્ષાનો ઉત્સવ કરવા માથે લીધું અને સંવત્ ૧૬૧૬ ના વૈશાખ વદિ બીજી-
ને દિવસે શ્રી હીરવિજયસૂરિના હસ્તથી કુમાર ઠાકરશીએ દીક્ષા લીધી અને
નામ કલ્યાણવિજય રાખવામાં આવ્યું. પછી વેદપુરાણ, તર્ક, હંદ, ચિંતા-
મણિ વગેરે શાસ્ત્રોનો અભ્યાસ કર્યો અને સંવત્ ૧૬૨૪ ના ફાગણ વદિ ૭
ને દિને પાટણનગરમાં વાયકપદ (ઉપાધ્યાયપદ) ગુરૂએ આપ્યું.

૫.

વિવિધ દેશ વિહાર, અનેક ભવ્ય પ્રતિબોધ.

આખ્યાનકળા ઘણી સરસ હતી, અને ચરિત્ર ઉત્તમ હોવાથી શ્રોતા-
જનોપર શ્રી કલ્યાણવિજય ઉપાધ્યાય સારી છાપ પાડી ચક્રા, તેથી જ્યાં
જ્યાં વિહાર કર્યો ત્યાં ઉત્તરપ, બિંબપ્રતિષ્ઠા આદિ સારા પ્રમાણમાં થયાં.
ખંભાત, અમદાવાદમાં ઉત્તમ બોધ આપ્યો. પાટણમાં બિંબપ્રતિષ્ઠા કીધી,
ત્યાંથી પૂજ્યના આદેશથી વાગડ, માલવ, (માળવા) દેશ આદિ ફર્યા અને
મુંડાસે નામના ગામમાં બ્રાહ્મણો સાથે વાદ કરી જીત્યા. પછી વાગડ દેશમાં
સંચરી શ્રી અંતરિઆ પ્રજુને વાંધા, અને કીકા ભટ્ટ એ દેશના સુણી શ્રી
જિનપ્રાસાદ રચાવી તેમાં ગુરૂ પાસે બિંબપ્રતિષ્ઠા કરાવી. પછી વિહાર
કરતા કરતા ઉજ્જૈણી નગરીમાં ગુરૂએ આવી કુમતિ! (સ્થાનકવાસી) સાથે
વાદવિવાદ કરી તેમને મોળા પાડ્યા અને ત્યાં ચોમાસુ કર્યું. ત્યાંથી મક્ષીજીની
જત્રા કરવા સંચર્યા. ગામ ગામના સઘ ત્યાં ભરાયા હતા. ત્યાં કુળેર જેવા
ધનવાન નામે સોનપાલ રાયે સંધવાત્સલ્ય માટે બહુ વિત્ત વાપર્યું અને
ગુરૂની સુવર્ણથી પૂજા કરી, ત્યારે પછી સોનપાલે પોતાની અવસ્થા છેલ્લી જાણી
ગુરૂ પાસે દીક્ષા માગી, તેથી ગુરૂએ તેનું આયુષળ જોઈ ઉજ્જૈણી આવી તેને
દીક્ષા આપી અને તેની સાથે અનશન આપ્યું. આનો ઉત્સવ નાથુજીએ કીધો.
નવ દિવસ અનશન પાળી સોનપાલ મુનિ સ્વર્ગે ગયા અને તેની માંડવી
રચી અગ્નિ સંસ્કાર કર્યો. પછી સારંગપુર આદિ ક્ષેત્ર ગુરૂએ પોતાના
આગમનથી પવિત્ર કરી મુંડપાયલ દુર્ગની જત્રાએ પધાર્યા. (કે જેને અં-
ડવગઢ કહેવામાં આવે છે.) ત્યાં ગુરૂ ચોમાસું રહ્યા ત્યાંથી વડવાણ તીર્થની
યાત્રા ભાઈજી, સીંધજી, ગાંધી તેજપાલ વગેરેએ કરાવી. આ તીર્થમાં
બાવન ગજની મહોટી પ્રતિષ્ઠિત પ્રતિમા છે. અહીંની યાત્રા કરી આનંદેશના
શણુગારરૂપ ભરહાનપુર આવી ચોમાસું રહ્યા. ત્યાંના ભાનુશેઠે ગુરૂનો આદેશ
લઈ અંતરીક્ષ પાસપ્રજુની જત્રા અર્થે સંધ કાઢ્યો, અને જત્રા કરી સૌએ
પોતાનો ભવ સફલ કર્યો. ત્યાંથી ગુરૂ દેવગિરિ ચોમાસું રહ્યા અને ત્યાંથી
પેઠણ (પ્રતિજાનપુર) આવી ત્યાં જે તીર્થો હતાં તેની જત્રા કરી.

હીરવિજયસૂરિનો અકબરપ્રતિ શ્રાધ્ધ.

અહીં હીરવિજયસૂરિનો પત્ર આવ્યો કે અકબર બાદશાહ તરફથી અમોને તેડું આવ્યું છે તો અમોને મળવા કાળે જરૂર ઉતાવળથી આવજો, એટલે શ્રી કલ્યાણવિજય ઉપાધ્યાય તરતજ વિહાર કરી સાદડી જઈ શ્રી હીરવિજયસૂરિને જઈ ભેટયા, સૂરિશ્રીને આનંદ થયો, પછી કલ્યાણવિજયજીને કહ્યું કે ‘ તમે ઉપાધ્યાય છો અને ગુર્જર દેશમાં રહી ધર્મનો પ્રતિલાભ આપો, અને વિજયસેનને સૂરિપદે સ્થાપેલ છે તો તમે તેની આસા શિર વહી સંપીને જેથી ગચ્છની પ્રતિષ્ઠા વધે તેવું કાર્ય કર્યો કરજો ’ આવી રીતે શીખામણુ દઈ શ્રી હીરવિજયસૂરિ અકબર પાસે આવવા એકદમ વિહાર કરી (ફતેહપૂર) સીકી આવ્યા અને અકબરને અહિંસામય જૈન ધર્મનું રહસ્ય પૂર્ણ રીતે સમજાવ્યું. અકબરશાહ બહુ ખુશ થયો અને ગુરૂને પ્રણામ કરી છ માસની અમારિધોષણા કરાવી ગુરૂને જગદ્ગુરૂ નામનું અતિઉદાર બિરૂદ આપ્યું અને શૈત્રુંજીતીર્થ આપું આપી દીધું અને તે રાજદરબારમાં તેનો લેખ (દરબાન) પણ કરી આપ્યો. આવી રીતે શ્રી અકબર બાદશાહે ગુરૂને મહાન શીખ આપ્યા પછી ગુરૂશ્રીએ વિહાર કરી નાગોર નગર આગમન કર્યું. ત્યાં શ્રી કલ્યાણવિજય ઉપાધ્યાયે પણ આવી પ્રણામ કર્યાં. આ વખતે વૈરાટ નગરથી ઈંદરાજ નામના સંધપતિ આવી, શ્રી હીરવિજયસૂરિને ત્યાં જિનપ્રાસાદમાં પ્રતિષ્ઠા કરવા આવવા વિનંતિ કરી. ત્યારે સૂરિશ્રીએ કહ્યું કે ‘ અમારાથી આવી શકાય તેમ નથી, પણ શ્રી કલ્યાણવિજય મહા ઉપાધ્યાય છે તેને હું પ્રતિષ્ઠા કરવા મોકલું છું ’. આથી કલ્યાણવિજય ઉપાધ્યાય વૈરાટ નગરમાં પ્રતિષ્ઠા કરવા સિધાવ્યા.

વૈરાટપ્રતિષ્ઠા.

શ્રી કલ્યાણવિજય વૈરાટ નગરમાં આવ્યા ત્યારે ભારહમલના પુત્ર સંધપતિ ઈંદરાજે જખડું સાથેયું કરી નગરપ્રવેશ કરાવ્યો. ત્યાર પછી દિન દિન ઉત્સવ થવા લાગ્યા. જલ્દયાત્રા કાઢવામાં આવી અને શુભ લગ્ને શુભ દિને ઈંદ્રવિહારની સ્થાપના કરી. મૂલનાયક શ્રી વિમલનાથ જિનેશ્વર પધરાવ્યા, અને ભારહમલ (પોતાના પિતા) ના નામથી ઈંદરાજે પાર્શ્વજિનેંદ્રની પ્રતિષ્ઠા તેમાં કરાવી, તેમજ અજયરાજના નામે પ્રથમ જિનેંદ્ર શ્રી ઋષભદેવની અને મુનિસુવ્રતની બિંબપ્રતિષ્ઠા ગુરૂના પવિત્ર હસ્તથી કરાવી. પછી ઈંદરાજે સંધની ભક્તિ બહુ કરી, સ્વામીવાત્સલ્ય કર્યું. અહીંથી કલ્યાણવિજય ગુરૂએ ગુજરાતમાં વિહાર કર્યો. અહીં સુધી ગુરૂ સંબંધી વાત આવે છે. રાસમાં સ્વર્ગ

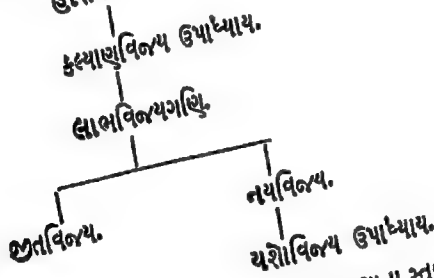
ગમન થયું, ને તે ક્યારે થયું એ સંબંધમાં કંઈ પણ ઉલ્લેખ નથી. રાસ સં.
૧૬૫૫ ના આશો માસની શુદ્ધિ ૫ ને દિને રચાયેલો છે એવું જણાવેલું છે.

૮.

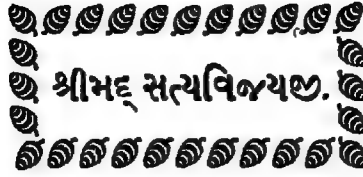
રાસકાર-નયવિનય.
જયવિનય એ ઉક્ત ચરિત્રનાયકે શ્રી કૃષ્ણાણુવિનયના પોતાના શિષ્ય હતા
અને તેમણેજ આ રાસ રચ્યો છે એટલે તેની વિશ્વસનીયતા પૂરવાર થાય છે.

૯.

શિષ્ય પરંપરા.
શ્રી કૃષ્ણાણુવિનય વાયકના વંશજ મહા મહોપાધ્યાય ન્યાયાચાર્ય શ્રી
યશોવિનયજી હતા એમ અનુમાન કરતાં જણાય છે, અને તે આ રીતે:—

કારણ કે શ્રી યશોવિનયજી પોતાના ૩૫૦ ગાથાના સ્તવનની પોતાની
પ્રશસ્તિમાં જણાવે છે કે:—
હીર ગુરુ શિષ્ય અવતંસ મોટો હુઓ, વાયકરાજ કૃષ્ણાણુવિનયો;
હુંમ ગુરુ સમવડે શબ્દ અનુશાસને, શીપ તસ વિમુધવર લાભવિનયો.
શીપ તસ જીતવિનયો જ્યો વિમુધવર, નયવિનય વિમુધ તસ સુગુરુ ભાયા;
રહિય કાશીમઠે જેહથી મેં ભલે, ન્યાયદર્શન વિપુલભાવ ભાયા.
આમાં યશોવિનયજી ઉપરોક્ત વંશપરંપરા આવે છે અને તેની સાથે
આપણા ચરિત્રનાયકને હીરવિનયચરિત્રના શિષ્ય સમુદાયમાં અવતંસ એટલે મુકેટ
સમાન વર્ણવે છે, એટલુંજ નહિ પરંતુ વાયકોમાં-ઉપાધ્યાયોમાં રાજ સરીખા
અને શબ્દાનુશાસનમાં-વ્યાકરણ શાસ્ત્રમાં શ્રી હુંમાચાર્ય સરીખા જણાવે છે.
આ સિવાય વ્યાખ્યાનકળામાં ધણા કુશળ, ઉપદેશભાળાપર ટીકા
રચનાર કવિ રામવિનય પણ શ્રી કૃષ્ણાણુવિનય ઉપાધ્યાયની શિષ્યપરંપરાથી
ધ્યેય છે. જુઓ ૫. ૨૨.

૫૪ ૧૦૮-૧૧૭.

૧.

જન્મ, સાધુ ઉપદેશ.

હાલમાં માળવા દેશથી ઓળખાતા સપાદલક્ષ દેશમાં લાડલું નામનું ગામ હતું. અહીં વેપાર સારો ચાલતો હતો. દૂગડ ગોત્રના વીરચંદ નામે શેઠ વસતા હતા, અને તેની બાર્યાનું નામ વીરમદે હતું. બંને ધર્મિષ્ઠ હતા, અને તેમને શિવરાજ નામનો પુત્ર થયો. બાલપણમાં તેને ધર્મ પ્રત્યે સારી ભાવના હતી. એક દિવસ ત્યાં એક મુનિરાજ પધાર્યા, તેના દર્શનથી પોતાને ઉડી છાપ પડી, અને ઉપદેશથી પ્રતિભોધ પામ્યો. મા અને બાપને દીક્ષા માટે રજ બાપવા બહુ પ્રાર્થના કરી, આખરે શિવરાજ એકનો બે થયો નહિ અને તેણે માબાપને સમજાવી રજ લીધી, પછી માબાપે કહ્યું કે 'તું હુંકામાં (હાલના રથાનકવાસી) દીક્ષા લે તો તે પંચના આચાર્યને તેડાવી સારો દીક્ષા સમારંભ કરાવું ' ત્યારે શિવરાજે કહ્યું કે જે ગચ્છ સુવિહિત-સારી વિધિ પાળનાર છે અને જેમાં શુદ્ધ સામાચારી-ક્રિયા છે અને જેમાં જિનરાજની પૂજા કરી શકાય છે તે ગચ્છમાં હું સંયમ લેવાનો છું. આથી માબાપે તપાગચ્છમાં પુત્રનું મન સ્થિર જોઈ શ્રી વિનયસિંહસરિને તેડાવ્યા; પુત્રે તેમની પાસે ઉત્સવપૂર્વક દીક્ષા ૧૪ વરસની ઉંમરે લીધી. નામ સત્ય-વિનય આપવામાં આવ્યું.

૨.

અભ્યાસ, ક્રિયાદ્વાર.

આ પછી શાસ્ત્ર સિક્ષાતનો અભ્યાસ ગીતાર્થમુનિ પાસેથી કરવા લાગ્યા, અને ઉત્કૃષ્ટ ક્રિયા પાળવા લાગ્યા. આમની ક્રિયા બહુ વિખ્યાતી પામી અને ઉત્તમ વૈરાગી પુરૂષ ઓળખાયા. પછી તેમણે ગચ્છની પરિસ્થિતિ જોતાં જણાયું કે ક્રિયામાં શિથિલતા બહુ છે તો તેનો ઉદ્ધાર કરવાની જરૂર છે, તેથી ગુરૂ આચાર્ય શ્રી વિનયસિંહની રજ લઈ તેના પ્રયાણ અર્થે વિહાર કર્યો. 'રાસ' માં લખે છે કે:—

‘ શ્રી આચારજ પૂછીને, કંઈ ક્રિયા ઉદ્ધાર;

નિજ આતમ સાધન કરૂં, બહુને કરૂં ઉપગાર.

શ્રી ગુરૂચરણ નમી કરી, કરનેડી તે વારોરે;
 'અનુમતિ જે સુજને દિયો, તો કરું ક્રિયા ઉદ્ધારોરે.' શ્રી.
 કાલ પ્રમાણે ખપ ખરું, દોષી હલુ કર્મ દલેવારે;
 'તપ કરું આલસ ચૂકીને, માનવ ભવનું ફલ લેવારે.' શ્રી.
 ગુણવંત ગુરૂ ધણિ પરે કહે, 'યોગ્ય જાણીને સુવિચારોરે;
 નિમ સુખ થાય તિમ કરો, નિજ સફલ અવતારોરે.' શ્રી.
 ધર્મ માર્ગ દીપાવવા, પાંગરીયા મુનિએકાકીરે;
 વિચરે ભારંડની પરે, શુદ્ધ સંયમશું દિલ છાકીરે. શ્રી.
 સહે પરિષદ આકરા, શોષે નિજ કોમલ કપારે,
 કમતા સમતા આદરી, મેલી સહુ મમતા માયારે. શ્રી.

એક દિવસ શ્રી સત્યવિજયજીએ શ્રી વિજયસિંહસરિને કહ્યું કે 'આપની આત્મા હોય તો હું ક્રિયાદાર કરું. દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાલ અને ભાવ પ્રમાણે સંયમ પાળું.' આચાર્યે કહ્યું કે 'જેમ સુખ થાય તેમ હરો (જહા સુલ્લં લેવાણુપિયા).' આથી સત્યવિજયજીએ ધર્મમાર્ગને દીપાવવા ભારંડ પક્ષીની પેઠે અપ્રમત્તપણે એકાકી વિહાર કર્યો.

૩.

વિહાર.

મેવાડના ઉદેપુરમાં ચોમાસું કર્યું. ધણા લોકોને પ્રતિબોધ આપી ધર્મમાં સ્થિર કર્યા. છઠ્ઠું છઠ્ઠા તપ કરવા લાગ્યા. ત્યાંથી મારવાડમાં આવ્યા. ત્યાં પણ જૈનધર્મ ધણાને પમાડ્યો. પછી મેડતા ગામમાં કે જ્યાં શ્રી આનંદધનજી પણ તે પ્રસંગે રહેતા હતા અને જ્યાં હાલ તેમની દેરી છે ત્યાં આવી ચોમાસું કર્યું. અહીંથી વિહાર કરતા નાગોર આવી ચોમાસું કર્યું, ત્યાંથી જોધપુર ચોમાસું કર્યું. એમ દેશ વિદેશ અપ્રતિબંધપણે વિહાર કરી લોકોપર પરમ ઉપકાર કર્યો.

૪.

પંચાસપદ સં. ૧૭૨૬.

શ્રી વિજયસિંહસરિના પદાધીશ શ્રી વિજયપ્રભસરિએ પોતાના હસ્તથી સોનત ગામમાં સં. ૧૭૨૬ માં સત્યવિજયજીને પંચાસ પદ આપવામાં આવ્યું હતું. અહીંથી પોતે સાદડી ચોમાસું કર્યા પછી શુનરાતમાં અનેક સ્વપ્ને વિહાર કરતા કરતા શ્રી સત્યવિજય પાટણ આવી પહોંચ્યા.

ક્રિયાની ઉગ્રતાથી શરીર કૃશ થઈ ગયું હતું, બ્યાસી વર્ષની ઉંમર હતી અને વૃદ્ધાવસ્થા પૂરી આવી હતી તેથી પોતે પાટણજ વધુ વખત છેલ્લા ભાગમાં રહ્યા. અહીં રાજનગરના શેઠ સોમકરજી શાહના પુત્ર મુરચંદ્રશાહ પંન્યાસજીને ખાસ વાંદવા અર્થે આવ્યા હતા, અને રૂપૈયાદિક નાણાવતી તેમના અંગ પૂજતા હતા. કોઈ આવકો ઉપવાસનાં વ્રત લેતા હતા, કોઈ ખીજાં વ્રતો સ્વીકારતા હતા એમ ધર્મનો પ્રભાવ સારો દેખાતો હતો. અહીં સંવત ૧૮૧૭ (૧૭૫૬ ના) પૌષ સુદ ૧૨ શનિવારને સિદ્ધચોગે પંન્યાસજી સ્વર્ગલોક સિધાવ્યા. આથી આખા નગરમાં હાહાકાર વર્તી રહ્યો. ધર્મી આવકો સુગુ-રના સ્વર્ગગમન નિમિત્તે ઉત્સવ કરતા હતા અને સોના રૂપાના ફૂલ ઉછળતા હતા. આના સ્મરણાર્થે પાટણમાં તે વખતે સ્થૂળ-સ્થૂળ કર્યો હતો.

અન્ય વિગતો.

(૧) વનવાસ.

શ્રી સત્યવિજય મહારાજ સંખંધી હકીકત રાસમાંથી ઉપર પ્રમાણે નીકળે છે પરંતુ ખીજાં સ્થળોએથી જે જે વિગતો પ્રાપ્ત થાય છે તે અહીં જણાવીએ. શ્રી આત્મારામજી કૃત જૈનતત્ત્વાદર્શમાં પૃ. ૬-૮ માં નીચે પ્રમાણે જણાવ્યું છે:—

“શ્રી સત્યવિજય ગણીજી ક્રિયા ઉદ્ધાર કરી શ્રી આનંદધનજી સાથે બહુ વર્ષ સુધી વનવાસમાં રહ્યા; તથા મહા તપસ્યા યોગાભ્યાસ પ્રમુખ કર્યું

૧ અહીં સં ૧૭૫૬ એ આપેલ નથી, પરંતુ તે હોયું તેજીએ કારણ કે આ રાસ સ્વર્ગવાસ પછીજ પૂર્ણ થયેલો છે, અને તે સં. ૧૭૫૬ ના મહાશુદ્ધિ ૧૦ ને દિને પૂરો થયો છે તેથી ૧૭૫૬ નું વર્ષજી હોયું તેજીએ. પરંતુ કંપૂરવિજયના રાસમાં સં. ૧૭૫૭ આપેલ છે (પૃ. ૧૨૩).

સત્તાવને પોસ માસ, શ્રી સત્યવિજય પંન્યાસ;

સ્વર્ગવાસ લહે નવ પદ ધ્યાન પસાડેલો જી

આમા માસ પૌષ મળે છે, પરંતુ સાલમાં એક વરસનો ફરક પડે છે. તો મને તો સં. ૧૭૫૬ વધારે વિશ્વાસનીય લાગે છે, કારણ કે સત્યવિજય પંન્યાસની સ્વર્ગવાસ તીથિ લખનાર શ્રી જિનહર્ષ તેજ સમયમાં વિદ્યમાન હતા, અને નિર્વાણ રાસ તેમણે ૧૭૫૬ ના માઘ માસમાં પૂરો કર્યો છે (એક માસ પછીજ) જ્યારે કંપૂરવિજયનો રાસ તેમના શિષ્ય જિનવિજયે સં. ૧૭૭૬ માં કરેલ છે. તેથી જિનહર્ષના રાસથી નીકળતો સંવત્સર ૧૭૫૬ વધારે સત્ય છે.

—શ્રીશોધક,

જ્યારે બહુજ વૃદ્ધ થઈ ગયા. અને પગમાં ચાલવાની શક્તિ ન રહી ત્યારે અણ્ણહિલપુર પાટણમાં આવી રહ્યા.”

આ વાતને આ રાસમાંથી ટેકો મળે છે. જુઓ પૃ. ૧૧૪ માં જણાવેલ છે કે.—

‘ધર્મમાર્ગ દીપાવવા, પાંગરીયા મુનિ એકાદી રે;
વિચરે ભારડની પરે, શુદ્ધ સંયમશ્યું દિલ છાદી રે.
સહે પરિષદ આકરા, સોષે નિજ કોમલ કાયા રે;
ખમતા સમતા આદરી, મેલી સહુ મમતા માયા રે,
કીધો વિહાર મેવાડમાં, ઉદ્દેપુર કિયો ચોમાસો રે;
ધર્મ પમાડ્યો લોકને, કીધો તિહાં ધર્મનો વાસો રે.
છડે છડેને પારણાં કીધાં, તપ જસ ન પારો રે;
કાસા કીધી દુગળી, કરી અરસ નીરસ આહારો રે.

વળી અધ્યાત્મરસિક વનવાસી શ્રી આનંદધનજી મહાત્મા ધણે ભાગે મેડતામાં રહ્યા હતા એવું લોકકથા પરથી જણાય છે, અને ત્યાં સત્યવિજયજીએ ચોમાસું કર્યું હતું એ રાસમાં આપેલ છે. તેમજ શ્રી આનંદધનજી, શ્રી યશોવિજયજી, શ્રી વિનયવિજયજી, જ્ઞાનવિમલસૂરિ નથા શ્રી માનવિજય ઉપાધ્યાય આદિ સમકાલિન હતા એ નિર્વિવાદ છે.

(૨) ચોતે કયા દેશના હતા.

મંદેગી પદ્મવલ્લિના આધારે સત્યવિજયજી મેદપાટ (મેવાડ) દેશના હતા અને તેની આ નિર્વાણ સાક્ષી પૂરે છે; પરંતુ યતિવર્ગની પદ્મવલ્લિમાં તે ગૌધારના શાંતિદાસ આચક હતા એમ જ નીકળે છે તે સત્ય હોવાનો સંભવ નથી.

(૩) પીતલવજ્રાંગિકાર.

આ વખતમાં સ્થાનકવાસી (અમૂર્તિપૂજક) પંથ વિદ્યમાન થયો, અને તેના સાધુઓ પણ શ્વેતવજ્ર પહેરના, તેથી શ્વેતાંગરીય મૂર્તિપૂજક અને તેમની વચ્ચે મેદ જાણવાનું યરાબર રહ્યું નહિ, તેથી કેટલાક સાધુઓએ પીતલવજ્ર પહેરવાનું સ્વીકાર્યું. યતિની પદ્મવલ્લિ જેતાં શ્રી યશોવિજયજીએ કાઢીયાં કર્યા હતાં એમ જણાઇ આવે છે અને તેની સાથે વિજયપ્રભસૂરિને શ્રી સત્યવિજય ગણિએ ન વાંધા અને સામા પડી કાઢીયાં વજ્ર ધારણ કર્યા એમ યતિની જૂહત પદ્મવલ્લિમાં જોવામાં આવે છે. આનો નિશ્ચય આ નિર્વાણ રાસથી થતો નથી, પરંતુ શ્રી સત્યવિજયજીની શિષ્ય પરંપરામાં જ થયેલા (જુઓ આગળ) પંડિત વીરવિજયજી આ સંબંધે કંઈ ઉદ્દેશ્ય

કરે છે તે તપાસીએ, તેઓ પોતાના ધર્મિયકુમાર રાસ તથા ચંદ્રશેખર રાસમાં પોતાની જે પ્રથસ્તિ આપે છે. તેમાં નીચે પ્રમાણે દર્શાવ્યું છે:—

તપગચ્છ કાનન કલ્પતરૂપમ, વિન્યદેવ સૂરિ રાયાળ;
નામ દશોદિશ જેહનું ચાવું, ગુણીજન વૃદ્ધે ગવાયાળ.
વિન્યસિંહ સૂરિ તાસ પટધર, કુમતિ મતંગજી સિંહોળ;

તાસ શિષ્ય સુરપદવી લાયક, લક્ષણલક્ષિત દેહોળ. ૧-

સંધ ચતુર્વિધ દેશ વિદેશી, મલિયા તિહાં સંકેતોળ;
વિવિધ મહોત્સવ કરતા દેખી, નિજ સૂરિ પદને હેતોળ.

પ્રાયે શિશિલપણું બહુ દેખી, ચિત્ત વૈરાગે વાસીળ;
સૂરિવર આગે વિનય વિરાગે, મનની વાત પ્રકાશીળ. ૨

‘સૂરીપદવિ નવિ ભેવી સ્વામી, કરશું કિરિયા ઉદ્ધારળ;’
કહે સૂરી ‘આ ગાદી છે તુમશિર, તુમ વશ સહુ અણુગારળ.’

એમ કહી સ્વર્ગ સધાવ્યા સૂરિવર, સંધને વાત સુણાવીળ;
સત્યવિન્ય પંચાસની આણા, મુનિગણમાં વરતાવીળ. ૩

સંધની સાથે તેણે નિજ હાથે, વિન્યપ્રભસૂરિ ચાપીળ;
ગચ્છનિઘાએ ઉગ્ર વિહારી, સંવેગતા ગુણ વ્યાપીળ.

રંગિત ચેલ લહી જગ વદે, ચૈત્ય ધન્યએ લક્ષીળ;
સૂરિ પાઠક રહે સન્મુખ ઉભા, વાચક જસ તસ પક્ષીળ. ૪

મુનિ સંવેગી ગૃહી નિવેદી, ત્રીજો સંવેગ પાખીળ;
શિવ મારગ એ ત્રણે કહીએ, ઇહાં સિદ્ધાંત છે સાખીળ.

આર્યસુહસ્તિ સૂરી જેમ વદે, આર્યમહાગિરિ દેખીળ;
દો તિન પાટ રહી મરજાઠા, પણ કલિજીગતા વિશેખીળ. ૫

ગ્રહિલ જલાસી જનતાપાસી, નૃપમંત્રી પણ ભલીયાળ;

અર્થ—તપગચ્છ રૂપી વનમાં કલ્પવૃક્ષની ઉપમા પામેલ શ્રી વિન્ય-
દેવસૂરિ થયા કે જેનું ચાવું (મરાઠી ‘ચાંગલું’—સાંઈ) સુંદર નામ દશે દિશાએ
ગુણીજનના સમૂહે ગાયું છે; તેના પદધર, કુમતિ રૂપી હાથીઓમાં સિંહ
જેવા વિન્યસિંહ સૂરિ થયા, અને તેના શિષ્ય, લક્ષણથી લક્ષિત—અંકિત
થયેલ દેહવાળા (સત્યવિન્ય) સૂરિની પદવીને લાયક થયા.

દશે દિશાએથી ચતુર્વિધ સંધ આગળથી સંકેત પ્રમાણે તેને સૂરિપદ
આપવા ભેગો મળ્યો. (શ્રી સત્યવિન્ય) પોતાને સૂરિપદ આપવા માટે આ
સંધને જીદી જીદી જાતના મહોત્સવ કરતા જોઈ અને વૈરાગ્યવાળું પોતાનું ચિત્ત
સંસ્કારિત થયેલું હોવાથી શાસનમાં પ્રાપ્તશિશિલપણું દેખી (શ્રી વિન્યસિંહ)

સૂરિ પાસે વિનય અને વૈરાગ્યથી પોતાના મનની વાત પ્રકાશિત કરી કે 'હે સ્વામિન! મારે સૂરિ પદવી લેવી નથી. મારી ઈચ્છા તો ક્રિયા ઉદ્ધાર કરવાની છે તો તે કરીશ'—ત્યારે સૂરિએ કહ્યું કે "આ ગાદી-ગચ્છગાદી તમારે શિરે છે અને તમારે વશ તમારી આજ્ઞા નીચે સૌ મુનિપરિવાર છે." આમ કહી તે સૂરિવર સ્વર્ગે સિધાવ્યા, અને તેમણે કહેલું કથન સંધને સુણાવતાં સત્ય-વિનય પંન્યાસની આજ્ઞા મુનિગણમાં પ્રવર્તી. ૩

શ્રી સત્યવિનયજીએ સંધની સાથે પોતાને હાથે રહી વિનયપ્રબને સૂરિપદપર સ્થાપ્યા, અને ગચ્છ નિષ્ઠા રાખી ઉચ્ચઉદ્ધાર કરી ક્રિયોદ્ધારથી મં-વેગનો સત્ય શુણ્ઠ વ્યાપ્ત કર્યો. જેવી રીતે છેટેથી ધ્વજ દેખીને લોકો ચૈત્ય-જિનાલય હોવું જોઈએ એવું અનુમાન કરી હાથ જોડે છે—વંદના કરે છે, તેવીજ રીતે સત્યવિનય ગણિએ રંગિત-રંગેલા (પીત) વસ્ત્ર અંગિકાર કરેલાં હોવાથી તેને તેમજ તેના પરિવારના સાધુઓને તે વસ્ત્રો ઉપરથી તેઓ ખરા સંવેગી હોવા જોઈએ એમ અનુમાન કરી લોકો તેમને વંદના કરે છે. આ શ્રી સત્યવિનયજી એવા પ્રભાવક હતા કે તેની સમક્ષ સૂરિ (શ્રી વિનયપ્રબ સૂરિ), પાઠકો ઉભા રહેતા હતા—માન આપતા હતા, અને તેના પક્ષમાં—ક્રિ-યોદ્ધારના પક્ષમાં વાચક શ્રી જશ (યશોવિનયજી) હતા. ૪

સિદ્ધાંત એ વાતની સાક્ષી પૂરે છે કે સંવેગી મુનિ, નિર્વેદી ગૃહસ્થ, અને સંવેગ પક્ષી (સંવેગીને અનુમોદનારા)—આ ત્રણ, શિવમાર્ગ લઈ શકનારા છે; પરંતુ (કલિયુગનું મહાત્મ્ય કંઈ ઝોર છે!) જીઓ! આર્ય-સુહસ્તિ પોતે સૂરિ હતા છતાં, આર્ય મહાગિરિ સૂરિ ન હોવા છતાં તે ઉચ્ચ ક્રિયા ધારી હોવાથી તેને વંદના કરતા હતા, અને તેવો ક્રમ બે ત્રણ પાટ સુધી રહ્યો પણ પછી ન રહ્યો કારણ કે કલિયુગની વિશેષતા છે. આ માટે દૃષ્ટાંત આપે છે. જેમ આખું નગર ઘેલા બનાવનારૂં જલ પીવાથી ગાંડું થઈ ગયું અને રાજા અને પ્રધાન કે જોઓ તે જલ પીધું ન હોવાથી ડાહ્યા રહ્યા હતા તેઓને પણ તે ગાંડાઓમાં બળવું પડ્યું (કારણ તેમ ન કરે તો ગાંડા તેઓને ત્રાસ આપ્યા વગર ન રહે.) તેમ કલિયુગ આવતો ગયો તેમ ક્રિયા ઝોછી થતી ગઈ, અને ક્રિયા પ્રત્યે જોઈએ તેવું માન પણ ન રહ્યું, તેથી ક્રિયાપરાયણને ક્રિયા ન કરનારા સાથે ચલાવી લેવું પડ્યું.

(૪) ક્રિયાઉદ્ધારમાં શ્રી યશોવિનયજીની સહાય.

મૂળ શ્રી જિનહર્ષ રચિત શ્રી સત્યવિનયજીના રાસમાં ક્રિયોદ્ધાર કરવામાં દોષ પણ સહાયકતાં હતું એમ દર્શાવેલ નથી, પરંતુ ઉપર જણાવેલ શ્રી વીરવિનયજી પંડિતે આપેલી પ્રશસ્તિમાં 'વાચક જશ તસ પક્ષીજી'

એમ ચોખ્ખું લખેલ છે. આ સંબંધમાં વીરવિજયજી ૧૬ મા સૈકામાં થઈ ગયા તેના પહેલાનો સમય જોઈએ તો વિશેષ સમર્થન મળે છે, કે શ્રી યશો-વિજયજીએ સહાય આપી છે.

શ્રી યશોવિજયજી પોતે ૩૫૦ ગાથાના સ્તવનને અંતે લખે છે કે:—
તાસ પાટે વિજયદેવસૂરિ સર, પાટ તસ ગુરુ વિજયસિંહ ધોરી;
જસ હિત શીખથી માર્ગ એ અનુસર્યો, જેહથી સવિ ટલી કુમતિ ચોરી.
આનાપર સં. ૧૮૩૦ માં ટળો કરનાર શ્રી પદ્મવિજયજી અર્થ પૂરે છે કે:—

“ વળી તેને પાટે શ્રી વિજયદેવસૂરિ થયા, તથા તેમના પાટે શ્રી વિજયસિંહસૂરિ તે ગચ્છનો બાર વહેવાને વૃષભ સમાન ધોરી થયા જેમની હિતશીખ-આરા પામીને મેં એ સંવેગ માર્ગ આદર્યો, એટલે એ બાવને શ્રી યશોવિજયજી ઉપાધ્યાયે પણ એઓની આરા પામીને ક્રિયાઉદ્ધાર કર્યો, તથા શ્રી વિજયસિંહસૂરિના શિષ્ય અનેક હતા તેમાં સત્તર શિષ્ય સરસ્વતી ખિન્નધારી હતા તે સર્વમાં મહોટા શિષ્ય પંડિત શ્રી સત્યવિજયગણ્ડી હતા તેમણે શ્રી પૂન્યની (વિજયસિંહસૂરિની) આરા પામી ક્રિયાઉદ્ધાર કીધા તે માટે એમ કહ્યું જે માર્ગ એ અનુસર્યો-એ સંવેગ માર્ગ આદર્યો, જે આદરવા થકી તીર્થંકર અદ્વત ગુરુ અદ્વત, ઇત્યાદિ કુમતિકદામહરૂપ ચોરી ટલી ગઈ. ”

(૫) સમકાલિન વિદ્વાનો.

શ્રી સત્યવિજયજી પંન્યાસનો સમય બહુ ઝળહળતો છે અને તે સમયમાં જે જે પારમાર્થિક, પ્રતિભાસાધી પુરૂષો થયા છે તેથી જૈનસમાજને અદ્વૈત ધર્મલાભ મળ્યો છે. આ વખતે વિદ્વાનોનો સમૂહ જૈનોમાં હતો, જેમાંના કેટલાકનાં નામો આપીએ છીએ. શ્રી વાચકવર ઉપાધ્યાયશ્રી યશો-વિજય, શ્રી વિનયવિજય ઉપાધ્યાય (કે જેનું ચરિત્ર ‘નયકર્ણિકા’માં જુઓ), અધ્યાત્મરસિક વનવાસી શ્રી આનંદધનજી, ઉપાધ્યાય શ્રી આનંદવિજયગણ્ડી (‘ધર્મસંગ્રહ’ ના રચનાર), શ્રી જ્ઞાન વિમલસૂરિ (કે જેનો ‘વિમલ’પક્ષ હજી સુધી વિદ્યમાન છે.), ધર્મમંદિરગણ્ડી, રામવિજયજી, લાવણ્યસુંદરઆદિ આ બધાએ ધર્મસાહિત્ય શુભરાતી ભાષામાં ગૂઢી સાહિત્યધારા ધણા વેગ-પૂર્વક ટકાવી રાખી છે. પ્રખ્યાત દિગંબર કવિ બનારસીદાસ (સમયસારના રચનાર) પણ આ સમયે વિદ્યમાન હતા. તેમજ અન્ય દર્શનોમાં રામદાસ, તુકારામાદિ હતા કે જેમણે ભક્તિપ્રાધાન્ય અપૂર્વ સંગીત ગાઇ સમાજ સુ-ધારણા અને રાષ્ટ્રસુસ્થિતિ માટે પ્રબળ પ્રયત્ન કર્યો છે, અને શુભરાતમાં કવિ મેહાનંદ, શામલ અને અખાએ પોતાની કાવ્યગિરાથી શુભરાતને ગજવી છે.

રાસકાર શ્રી જિનહર્ષ.

આ રાસ તેમણે સં. ૧૭૫૬ ના મહા સુદ ૧૦ મીએ રચેલ છે. પોતે ખરતરગચ્છના હતા, છતાં તપગચ્છના પંચાસ પ્રખર શ્રી સત્યવિજયજીનો રાસ પોતે રચ્યો છે, એ પરથી ગચ્છબેદની ટુંકી દૃષ્ટિ તે વખતે નહોતી એમ જણાય છે. તેઓની વંશપરંપરા નીચે પ્રમાણે હતી.

+જિનચંદ્રસુરિ (ખરતર ગચ્છ ૬૫ મી પાટ.)

શાંતિહર્ષગણિ (વાચક)

જિનહર્ષ

આમની કૃતઓ આ રાસ સિવાય નીચે પ્રમાણે ઉપલબ્ધ છે:—

- ૧ કુમારપાળ રાસ સં. ૧૭૪૨ આશો સુદ ૧૦ પાટણ.
- ૨ ઉત્તમકુમાર ચરિત્ર રાસ સં. ૧૭૪૫ (૯?) (જૂત વેદ સાગર શશિ.) આશો સુદ ૫ પાટણ.
- ૩ વિંશતિસ્થાનક વિચારસાર-પુણ્યવિલાસ રાસ. (પ્રસિદ્ધ. શા. ભીમશી માણેક)
- ૩ સંજયો.

(૧) પાંચમા આરાની સંજય. ૫. ૩૬ સંજયમાલા (ભીમશી માણેક)

(૨) પરમીવર્જન. શીખ સુણો પીયુ મ્હારા ૫. ૧૦૦ „ „

(૩) સુગુર પચીશી. સુગુર પિછણો ધણુ આવ્યારે ૫. ૧૨૪ „ „

(૪) રાજમતિની. કાંઈ રીસાણા હો નેમનગીના ૫. ૩૯૩ „ „

(૫) હંઢણુ ઋષિની. હંઢણુ ઋષિને વાંદણાં ૫. ૬૦ „ „

(૬) આવકની કરણીની. આવક! તું ઉઠે પરભાત ૫. ૬૫ „ „

(૭) સિદ્ધાયલની. શ્રી સિદ્ધાયલ મંડલ સ્વામીરે ૫. ૨૪૮ જૈન પ્રબોધ.

૪ રાત્રિ ભોજન પરિહારક રાસ. સં. ૧૭૫૯ (નિધિ પાંડવ બક્ષસંવત્સર) અષાઢ વદ ૧. પાટણ

૫ ઉપમિતિ ભવપ્રપંચ રાસ.

+ શ્રી જિનરત્નસુરિના પદ્મર. (સાતમા) જિનચંદ્રસુરિ. પિતા-શાહ આ-સકશ્વ, માતા-સુપિયાર દેવી, ગોત્ર ગણધરચોપડા. મૂલનામ હેમરાજ, દીક્ષાનામ હર્ષલાલ, પદસ્થાપના સં. ૧૭૧૧ ના ભાદ્રપદ વદિ ૧૦ ને દિને થઈ, અને મરણ સુરતમાં સં. ૧૭૬૫ માં થયું.

શ્રી કર્પૂરવિનયગણી.

પૃષ્ઠ ૧૧૮-૧૨૫.

શ્રીમન્ વીરપ્રભુથી પરંપરાએ નીકળેલ તપાગચ્છની પ૩ મી પાટે શ્રી વિનયસિંહસૂરિ થયા, તેમના શિષ્ય પંન્યાસ શ્રી સત્યવિનયગણી થયા અને તેના શિષ્ય શ્રી કર્પૂરવિનય થયા.

૧.

જન્મ, આત્મ, માતાપિતા.

જન્મદિપના ભરતક્ષેત્રમાં આવેલ શ્રી ગુર્જરદેશમાં પાટણ નામનું પ્રસિદ્ધ શહેર છે. આ પાટણ (પતન) નગરમાં પંચાસરા પાર્શ્વનાથની ઉત્તમ પ્રતિમા વિરાજે છે, ચિંતામણિ અજીતનાથનું ભવ્ય દેરાસર છે, આ નગર પાસે તારંગા પાર્શ્વનાથ છે એમ અનેક દેવમંદિરો છે. આ પાટણ રાજવીર શ્રી વનરાજે સ્થાપેલું અને અહીં શ્રી હેમચંદ્રાચાર્યે કુમાળપાળ રાજને પ્રતિભોધી જૈન બનાવેલ. આવા પ્રસિદ્ધ પાટણનગરની પાસે વાગરોડ કરીને ગામ આવેલ છે, તેમાં પૌરવાહ વંશના હીમજીશાહ નામના સુશ્રાવક વસતા હતા, અને તેને ઘેર ધીરા નામની પત્ની હતી. તેમને એક પુત્ર થયો જેનું નામ જન્મ થયે બાર દિવસે કહાનજી આપવામાં આવ્યું. પછી મા અને બંને મરણ પામ્યાં, તેથી કહાનજીને પાટણમાં પોતાના કુઆને ત્યાં આવવું પડ્યું.

૨.

ગુરુસમાગમ, દીક્ષા.

કહાનજી ચૌદ વર્ષનો થયો ત્યારે શ્રી સત્યવિનય ગુરુ વિહાર કરતા પાટણમાં આવી બીરાજ્યા. વ્યાખ્યાનવાણી બહુ સરલ અને સચોટ હતી. આથી કુમાર કહાનજીને વૈરાગ્ય આવતાં દીક્ષા લેવા માટે કુઆની સંમતિ લઈ ગુરુ પાસે તેણે દીક્ષા આપવાની યાચના કરી.

ગુરુએ દીક્ષા ધણી દુષ્કર છે, તેથી તે લેતાં પહેલાં પાકટ વિચાર કરવાની જરૂર છે એમ કહ્યું. કુમાર તીવ્રેચ્છવાળો હતો અને તેથી દીક્ષા અંગિકાર કરી. શુભ મુહૂર્તે સં. ૧૭૨૦ ના માગશર શુદ્ધિમાં દીક્ષા આપી શ્રી કર્પૂરવિનય નામ આપવામાં આવ્યું.

દિનપ્રતિદિન સાધુના આચાર પાળી શાસ્ત્રાભ્યાસ કરવા લાગ્યા અને ગુરુ સાથે વિહાર કરવા લાગ્યા. આવશ્યકાદિ સૂત્રોનું પઠન કર્યું. શ્રી વિનયપ્રભ

૧. વિનયપ્રભસૂરિ—(તપગચ્છની ૬૧ મી પાટે. વિનયસિંહસૂરિને ૬૧ મા ન લેખીએ તો) જન્મ સં. ૧૬૭૭ માં કચ્છના અનોહરપુરમાં, દીક્ષા સં. ૧૬૮૬;

સૂરિએ આણંદપુરમાં કર્પૂરવિનયને યોગ્ય જાણી પંડિતપદ આપ્યું.

૩.

વિહાર, શિષ્ય.

સં. ૧૭૫૭ ના પોષ માસમાં તેમના ગુરૂ શ્રી સત્યવિનય પંન્યાસ સ્વર્ગલોક સિધાવ્યા, અને તેના પટધર તરીકે શ્રી કર્પૂરવિનય નિમાયા. આ પછી શ્રી કર્પૂરવિનયે વઢીઆર, મારવાડ (મરઘલ), ગુજરાત (ગુર્જર), સોરઠ, રાજનગર (અમદાવાદ), રાધનપુર, સાચોર, સાદરા, સોણના, વડનગર વિગેરે સ્થળે યોમાસાં કર્યાં. દેશવિદેશ એમ ધણે સ્થળે અપ્રતિબદ્ધ પણે વિહાર કર્યો. બે શિષ્ય નામે શ્રી વૃદ્ધિવિનયગણિ તથા શ્રી ક્ષમાવિનય પંન્યાસ (જેનું ચરિત્ર આ પછી જોઈશું) થયા, વૃદ્ધાવસ્થા અર્ધ હતી એટલે છેલ્લે પાટણુ યોમાસાં કર્યાં. અહીં ઉપધાનમાધારોપણુ અને બિંબપ્રતિષ્ઠા આદિ અનેક સુકૃત્યો કરાવ્યાં.

૪.

સ્વર્ગવાસ.

પાટણનગરમાં સંવત ૧૭૭૫ ના શ્રાવણ વદિ ૧૪ સોમવારે પુખ્યવિનય સુદૃઢે અનશન કરી શ્રી કર્પૂરવિનયે સ્વર્ગગમન કર્યું. ભક્ત શ્રાવક શ્રાવિકાઓએ નવખંડ માંડવી રચી તેમાં ઉક્ત મુનિવરના શરીરને પધરાવ્યું. સંઘ વાજતે ગાજતે ચૌટા વચ્ચોવચ્ચ થઈ નીકળ્યો. સોનારૂપા નાણું ઉછાળ્યું. 'જયજય નન્દા જય જય ભદ્રા'નો આઘોપ કરતા કરતા ગામની બહાર દાહક સ્થળે આવી શિખિકા ઉતારી અને ચંદન વગેરે સુગંધી કાષ્ઠથી દેહનો અગ્નિસંસ્કાર કર્યો.

બે સ્થુભ પહેલાં હતાં, તેમની પાસે ત્રીજો સ્થુભ તેમનો થયો. આમની પાટે શ્રી ક્ષમાવિનયજી આવ્યા. કર્પૂરવિનયે કંઈ પણ કૃતિ કરી હોય તેમ જણાતું નથી.

૫.

રાસકાર.

રાસકાર શ્રી જિનવિનય છે કે જેઓ ચરિત્રનાયક શ્રી કર્પૂરવિનયના પટધર શ્રી ક્ષમાવિનયજીના શિષ્ય છે અને જેનું ચરિત્ર આપણે હવે પછી જોઈશું. તેમણે આ રાસ વડનગરમાં યોમાસું રહીને સંવત ૧૭૭૯ ની વિજ્યાદશમીને શનિવારે રચ્યો છે.

પંન્યાસપદ સં. ૧૭૦૧ માં, સૂરિપદ ગંધાર નગરમાં સં. ૧૭૧૦ માં મળ્યું. પોતે સૂરિપદ વિનયરત્નને નાગોરમાં સં. ૧૭૩૨ માં આપ્યું. સ્વર્ગવાસ ઉના ગામમાં સં. ૧૭૪૬ માં કર્યો. પોતે શીલવંત, ભાગ્યવંત, સૌભાગી થયા. અનેક જિનબિંબ પ્રતિષ્ઠાસવ કીધા. પિતાતું નામ શા સુવગણુ, અને માતાતું નામ જાણી હતું.

શ્રી ક્ષમાવિનય ગણી.

પૃષ્ઠ. ૧૨૬-૧૩૬.

૧.

જન્મવર્ણન.

જન્મરૂપિણી ભરતક્ષેત્રમાં મરૂસ્થલી (મારવાડ) દેશ છે, કે જ્યાં અર્ધુદગિરિ (આપુ પર્વત) મુગટસમ વિરાજી રહ્યો છે; તે ગિરિ ઉપર વિમલશાહે અનેક સોનૈયા ખરચી-આવન લાખ વાપરી જિનપ્રાસાદો કરાવ્યાં છે, અને વસ્તુપાલ મંત્રીએ બાર કોડ ત્રેપન લાખ ખરચી મંદિર કરાવી દેરાણી નેઠાણીના ગોખલા માટે નવ નવ લાખ ખરચી છે અને ફરતી દહેરી બંધાવી છે અને તેમાં શ્રી ઋષભનાથને પધરાવ્યા છે, વળી મૂલનાયક શ્રી નેમિનાથના બિંબ સાથે બીજાં અનેક બિંબો ભરાવ્યાં છે. ફરતો ગદાપથ બંધાવ્યો છે, આ આપુ પર્વત પાસે પૌત્રદ્રા કરીને ગામ હતું ત્યાં શ્રી પાર્શ્વનાથનું સુંદર મંદિર છે. અહીં ઓસવંશના અને આમુડ ગોત્રનો શાહ કલો નામનો વણિક વસતો હતો અને વનાં નામની તેને સ્ત્રી હતી. તેમના પેટે શુભસ્વમ સચિત ગર્ભ રહ્યો અને જન્મ થયા પછી તેનું નામ જોમત્યંદ પાડવામાં આવ્યું. (સંવત ૧૭૨૨ માં) કુમાર જોમત્યંદનું પછી કોઈ કરણસર અહમદાવાદમાં આવવાનું થયું અને ત્યાં એક પદ નામે પ્રેમાપુરમાં ઉતારો લીધો.

૨.

શુદ્ધસમાગમ. દીક્ષા.

તપાગચ્છની ત્રેસઠમી પાટે શ્રી વિનયસિંહસૂરિ થયા, તેમના શિષ્ય શ્રી સત્યવિનયગણી થયા અને તેમના શિષ્ય શ્રી કૃષ્ણવિનય થયા અને તેમના શિષ્ય શ્રી વૃદ્ધિવિનય ગણી શ્રી વિનયપ્રભસૂરિના આદેશથી પ્રેમાપુરમાં ચોમાસુ કરવા પધાર્યા. શ્રી વૃદ્ધિવિનય ગણી દેશના મધુર આપતા ત્યાં કુમાર જોમત્યંદ આવી તેનું શ્રવણ કર્યું, અને તેથી સંસાર આસ્થિર છે એવું લાગ્યું અને વૈરાગ્ય પર ચોતાતું મન ગયું. પછી તે ગુરૂ પાસે ૨૨ વર્ષની ઉંમરે સંવત ૧૭૪૪ નેક શુદ્ધ ૧૩ ને દિને દીક્ષા લીધી અને નામ ક્ષમાવિનય રાખ્યું. આ સમયે તપાગચ્છની રખેવાળી કરતા પાલણુપુરની સીમમાં જેનું સ્થલ એવા માણીબદ્દ યક્ષ તરફથી ગયથી નગારાં વાગ્યાં આ પરથી ગુરૂએ જાણ્યું કે આ મુનિ સાધુગણના આધારરૂપ થશે.

૩.

વિહાર-યાત્રા.

વિહાર કરતાં જોડેના ગામ આવ્યા. ત્યાંથી જુદે જુદે સ્થલે યાત્રાએ વિહાર કર્યો, આપુ, અમલગલી નજા કરી સરિહી આવી વીરપ્રભુને વાંધા, જીવિન પ્રભુને વાંધા. પછી વસંતપુર કે જ્યાં આદિકૃષ્ણારની ચોરી છે ત્યાં આવ્યા, સાંધી સાદડી, રાણપુર, ઘાણેર, વીંઝ, લોઢાણ (શ્રી આદિનાથ પ્રભુનું મંદિર છે.) વરકાણા (પદ્મ પ્રભુની પ્રતિમા છે) નાંદોલ, નાંદોલ રોડે તીર્થ કર્યા. પછી ઉડ્યપુર, કુંગરપુર, સાગવાડી, કુલેવી (કુલેવા), હંડર, વડનગર, વીંઝલનગર આદિ સ્થલે વિહાર કર્યો.

૪.

ગુરુ સ્વર્ગગમન.

ગુરુ શ્રી કુંપૂરવિનય અમલગાદ હતા. ત્યાં ક્ષમાવિનયને પટપર સર-સપુરમાં (પરહુ નામ) ખેત્તાડી પોતે પાટણ નરક વિહાર કર્યો. ગુરુ બહુ વૃદ્ધ થયા હતા તેથી યુદ્ધમાં કરવા શિષ્ય સાથે રહ્યા. એક નગરમાં ઉત્સર્ગ-પણે એક કરનાં વધારે ચોભાસાં સુનિધી ન રહેવાય એમ સાજોતો ઉત્સર્ગ છે પરંતુ અપવાદે—વૃદ્ધવસ્થા અને આધિના કરણે દસ આર ચોભાસાં કર્યા, અને અમલગાદ શહેર બંદે પરામાં રહી દેવતા દેવા લાગ્યા. અહીં પાટણ સંપત્તિ વિનવી આવી, અને તે વખતે કુંપૂરવિનય ગુરુ પાટણ હતા, તેને વાંદવા માટે ક્ષમાવિનય પાટણ આવ્યા. મહોત્સવ ગામના થોકાએ કર્યો. અહીં વિનયકૃપામુરિએ ક્ષમાવિનયને પંચાસપદ આપ્યું. પછી શંખેસર પાર્શ્વનાથની યાત્રા કરી પાછા પાટણમાં આવી અનેક જિનજિજ્ઞોતી પ્રતિષ્ઠા કરી. આ પ્રતિષ્ઠા કરાવનાર પાટણમાં મુખ્ય આવક, શા ઋણમ હતો. બધી મળી ૭૦૦ નાવતો જિનમૂર્તિ સં. ૧૭૭૪ મહુ માસમાં સ્થાપિત કરી. આ પછી શ્રી કુંપૂરવિનયે સં. ૧૭૭૫ ના આવણ વદ ૧૪ સોમવારને દિને દે-હોત્સર્ગ કર્યો.

૫.

સ્થલે સ્થલે વિહાર અને સ્વર્ગગમન.

ક્ષમાવિનય ગણી એ, હરે પાટણમાં બહુ ઉપદેશ આપી વિહાર કર્યો. સિદ્ધપુર, મહેસાણા, ચાણુસના, રાધનપુર, સાચોરા, મતી, સાંતલપુર, વાવ કે જ્યાં અનિતનાથ પ્રભુ વિરાજે છે, વીંઝલનગર, વડનગર, વડવાણ,

૧ વિનયકૃપામુરિ (દપરચ્છની ૬૩ એ પાટો) સ્તરિપદ સં. ૧૭૭૩ માં, સ્વર્ગવાસ માર્ગદોષ ગમનમાં સં. ૧૭૮૪ માં. આની પછી પદ્મધર શ્રી વિનય-દયામુરિ થયા.

તારંગા, કે બ્યાં કુમારપાલકૃત વિહાર છે અને જે વિહારમાં શ્રી અજિતનાથ પ્રભુને પધરાવ્યા છે ત્યાં, યાત્રા કરી અમદાવાદ આવ્યા. ત્યાં ચિંતામણિ, મહાવીર, ઋષભનાથ, અજિતનાથ, સંભવનાથ, શાંતિનાથ, શીતળનાથ, વાસુપૂજ્ય આદિ તીર્થકરોના જિનપ્રસાદોમાં યાત્રા કરી. અહીં સુરતમાં વિહાર કરવા, ગણનાયક તરફથી આદેશ આવ્યો તેથી ત્યાં જવા વિહાર કર્યો. પહેલા ખંભાત આવી રત્નભીર્થ પાર્શ્વપ્રભુ, અમીઝરા ચિંતામણી પાસ, વગેરે ૪૮ અડતાલીસ દેરાનાં દર્શન કર્યા. પછી કાવીમાં આવી ભોંયરામાં દેવપ્રતિષ્ઠા કરી, પછી જંબુસર પદ્મપ્રભુનાં દર્શન અને ભરૂચમાં સુવ્રત સ્વામી, આદિનાથ, પાર્શ્વનાથ પ્રભુનાં દર્શન કરી સુરત આવ્યા. અહીં પ્રવેશ મહોત્સવ થયો. અહીં ધર્મનાથ, મુખાર્થનાથ, સુરત મંડળ શ્રી પાર્શ્વનાથ આદિનાં દર્શન કરી સં. ૧૭૮૦ માં ત્યાં ચોમાસું રહ્યા. અહીંથી જંબુસર આવીને અમદાવાદ ચોમાસું રહ્યા. ઉપધાન માહારોપણ કર્યું અને પોતાના શિષ્ય શ્રી જિનવિજય મુનિને અહીં બોલાવ્યા અને સંઘ તેને બળાવ્યો. પછી શુરએ સંવત ૧૭૮૬ ના આસો માસની ૧૧ ને દિને દોસીવાડામાં ચોમાસું હતું ત્યારે ૬૪ વર્ષની ઉંમરે ૪૨ વર્ષ મુનિપદ પાળી કાલ કર્યો, અને નવખંડી માંડવી કરી કાયાનો અગ્નિસંસ્કાર ચંદન કેસર આદિથી સાબરમતિના કિનારે કરવામાં આવ્યો અને સોનારૂપાનું નાણું ખરચવામાં આવ્યું. અહીં સ્થુભ પન્થાસજીના સ્મરણાર્થે કરવામાં આવ્યો.

૧.

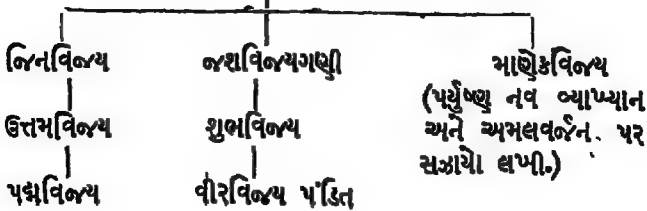
રાસકાર.

આ રાસ ચરિતનાયક શ્રી ક્ષમાવિજયનાજ શિષ્ય શ્રી જિનવિજય કે જેણે શ્રી કર્પૂરવિજય ગણિનો રાસપણ રચ્યો છે, જેણે મુનિ સુમતિવિજયના કહેવાથી રચ્યો છે. આ જિનવિજયનું ચરિત હવે પછી જોઈશું.

ક્ષમાવિજયની કૃતિઓ. પાર્શ્વનાથસ્તવન સં. ૧૭૯૨ પાટણ.

ક્ષમાવિજયના શિષ્યપરંપરા.

ક્ષમાવિજય.

 * શ્રી જિનવિજયગણી. *

પૃષ્ઠ ૧૩૭-૧૫૩

૧

પરંપરા.

શ્રી વિજયસિંહસુરિના સત્યવિજય પંન્યાસ શિષ્ય હતા તે,
 સત્યવિજય પંન્યાસ.

કર્પૂરવિજય.

ક્ષમાવિજય.

જિનવિજય.

૨

જન્મ.

શુર્નર દેશમાં મનોહર રાજનગર કે જોને હાલ અમદાવાદ કહેવામાં આવે છે, તે નગરમાં શ્રીમાલી વંશનો ધર્મદાસ નામે શ્રાવક વસતો હતો. તેને ત્યાં કુલવંતી લાડકુંવર નામની સ્ત્રી હતી. શુભયોગે ગર્ભધરી લાડકુંવરે પુત્ર પ્રસવ્યો (સં. ૧૭૫૨) અને તેનું નામ ખુશાલ પાડવામાં આવ્યું. સાત વર્ષની ઉંમરે નિશાળમાં ભણવા મૂક્યો, ત્યાં નામાં લેખાં વગેરે વિદ્યા શીખી પુત્ર કુશલ થયો, અને ૧૬ વર્ષનો થયો ત્યાં શહેરમાં શ્રી ક્ષમાવિજય ગણી વિહાર કરતા આવ્યા. આ વખતે શામળદાસની પોગમાં રાયચંદ નામનો ગુરુભક્ત વસતો હતો તે દેશ વિદેશ જાય પણ પગમાં પગરખું પહેરતો નહિ અને હમેશાં ઉતું પાણીજ વાપરતો. આ રાયચંદ પારંખના વચનથી ખુશાલચંદ કુમાર ગુરુપાસે દેશના સાંભળવા આવ્યો.

૩

ગુરુસમાગમ. દીક્ષા.

ગુરુએ પોતાની દેશના આપતાં સંસારની અનિત્યતા, સંયોગ વિયોગથી થતા હર્ષશોક વગેરેપર વિવેચન કર્યું તેથી ખુશાલચંદનું મન વૈરાગ્યવાસિત થયું અને ગુરુને સંયમદીક્ષા આપવા વિનંતિ કરી. ગુરુએ સંયમ કેવો દુષ્કર

રીતે નિર્વહવા યોગ્ય છે અને કેવી કેવી દુર્ઘટતા' છે તે સમજાવ્યું, છતાં કુમારે તે ધ્યાનમાં લઇ તે પ્રમાણે અનુસરવા નિશ્ચય બતાવ્યો. પછી તેણે માઆપની રજા લઇ સંવત ૧૭૭૦ કાર્તિક માસની વદિ ૬ ને વાર યુધવારે ભાવપૂર્વક દીક્ષા અંગિકાર કરી. ક્ષમાવિનયે તેમનું નામ જિનવિનય પાડ્યું.

૪.

ગુરૂ સાથે વિહાર.

રાજનગરથી વિહાર કરી ગુરૂ શિષ્ય પાટણુ આવ્યા. અહીં પાટણુના મુખ્ય આવક શા ઋણમે (રીખભ) અનેક જિનબિંબની પ્રતિષ્ઠા કરાવી. (સં. ૧૭૭૪) આ પ્રતિષ્ઠા, વખતે કર્પૂરવિનય અને ક્ષમાવિનય હતા, અને તે વખતે જિનવિનય પણ સાથે હતા. આને અંતે સં. ૧૭૭૪ માં સ્વામી વત્સલ કર્યું, અને સંધના કહેવાથી ચોમાસું પાટણુમાં રાખ્યું. શ્રી કર્પૂરવિનયજી સં. ૧૭૭૫ આવણ વદ ૧૪ ને સોમવારે સ્વર્ગલોક પહોંચ્યા. (જીવો પૃ. ૧૨૪) પાટણુથી અનુક્રમે ગામોગામ વિહાર કરતા રાજનગર આવ્યા, ત્યાં શ્રી સંધ હર્ષ પામ્યો. ઉપધાન, મતો, પ્રભાવના વગેરે પુષ્કળ થયાં. મહાદેવી પોળમાં ચોમાસું રજા. પોતાના ગુરૂ ક્ષમાવિનય સાથે દક્ષિણમાં વિહાર કર્યો, ત્યાંથી ખંભાત તીર્થ, કાવી તીર્થ, જંબુસર, ભાર્ય અને ત્યાંથી સુરત આવ્યા ત્યાં પુરપ્રવેશોત્સવ ગાજતેવાજતે કરવામાં આવ્યો. અહીં સં. ૧૭૮૦ માં ચોમાસું કર્યું. ત્યાર પછી ક્ષમાવિનય ગુરૂ જંબુસર આવ્યા. પછી ક્ષમાવિનય ગુરૂએ પોતાના શિષ્ય જિનવિનય પંન્યાસને રાજનગર મોકલાવ્યા તેથી ત્યાં સંધ ખુશી થયો. ત્યાર પછી સંધની વિનિતિથી ક્ષમાવિનય ગુરૂજી પણ જંબુસરથી વિચરીને રાજનગર આવ્યા. જિનવિનયજી સામા આવ્યા અને સંધે ઉત્સવ કર્યો. ત્યાં વ્યાધિ થતાં છેલ્લી અવસ્થા નજીક બધો સંધ શિષ્ય જિનવિનયને બળાવી, ગુરૂ ક્ષમાવિનય સં. ૧૭૮૨ આસો શુદ્ધ ૧૧ ને દિને સુરલોક પધાર્યા.

૫.

વિહાર.

હવે જિનવિનય પંન્યાસ વિહાર કરે છે અને ભવ્યને પ્રતિબોધે છે. અમદાવાદથી નીકળી ભાવનગર આવી ઘોષે ચોમાસું કર્યું. ત્યાંથી સિદ્ધાચલની યાત્રા કરી શંખેસરની યાત્રાએ નીકળ્યા. પાટણુ આવી આયુગઢની સંધ સહિત યાત્રા કરી. પછી શીરોહી, સાહી, રાણકપુર, ધાણોરા (કે જ્યાં વીરપ્રભુનું મંદિર છે) ત્યાં જઈ નડુલ (નાહલી) કે જ્યાં નેમિનાથનો પ્રાસાદ

છે, ત્યાં ચોમાસું કર્યું. પછી નાડોલ પહોંચીને નમી, વરકાણે શ્રી પાર્શ્વપ્રભુને
બેટયા; આમ અનેક તીર્થયાત્રા કરી પાટણ ચોમાસું કર્યું. પછી સંઘ લઈ
સુખેસર પાસની જાત્રા કરી; પછી નવાતગર, ગિરનાર, સિદ્ધાચલ, ભાવ-
નગર વિહાર કર્યો. રાજનગરથી ત્રણ જણ દીક્ષા લેવા આવ્યા અને તેમને
દીક્ષા આપી. પછી અમદાવાદ આવ્યા. અહીં ચોમાસાં કરી (પ્રેમપુરમાં),
વડોદરા, સુરત આવ્યા. સુરતમાં સર્વદુરામાં રહ્યા ત્યાં નંદીશ્વર અઠાઈ
મહોત્સવ થયો. ત્યાર પછી ગંધાર, આમોદ, જંબુસર, ત્યાંથી પાદરા,
(કે જ્યાં વાસુપૂજ્યનું દહેરું છે) આવ્યા, અહીં ચોમાસું કર્યું.

૬.

સ્વર્ગગમન.

પાદરામાં ચોમાસું રહ્યા, અહીં આઠ દિવસની માંદગી ભોગવી પણ
ધ્યાનમાંજ મન લીન રાખી સં. ૧૭૯૯ ના આવણ શુક્ર ૧૦ ને કુંજવારને
દિને સ્વર્ગગમન કર્યું. આ વખતે તેમની ઉંમર ૪૭ સડતાલીસ વર્ષની હતી.
કાયાનો અગ્નિસંસ્કાર જાગરની બહાર સરોવર પાસે સુખડ અગરથી કર્યો.
અને ત્યાં કિસન પ્રમુખ આવકે તેનો સ્થૂલ રચાવ્યો.

રાસકાર શ્રી ઉત્તમવિજય.

આ રાસ શ્રી જિનવિજયના શિષ્ય શ્રી ઉત્તમવિજયે, આનવિજય
ગુરૂના કલાથી રચ્યો છે. શ્રી ઉત્તમવિજયનું ચરિત્ર હવે પછી જોઈશું.

જિનવિજયજીની કૃતિઓ.

જ્ઞાનપાંચમનું મોટું સ્તવન. સં. ૧૭૯૩ પાટણમાં.

ચોવીશી. પૃ. ૨૭૩-૨૮૩ જૈન કાવ્ય સાર; અથવા ચોવીશીવીશી સંગ્રહ.

એકાદશી સ્તવન સં. ૧૭૯૫ (બાણુનંદ મુનિચંદ વર્ષ) રાજનગર.

શ્રી ઉત્તમવિજયજી પંન્યાસ.

પૃ. ૧૫૪-૧૭૧

૧.

જન્મ, માતાપિતા.

શુર્જર દેશના રાજનગર શહેરની શામળા પોળ કે જ્યાં શામળા પાર્શ્વનાથનો પ્રાસાદ છે ત્યાં લાલચંદ નામનો વણિક પોતાની ભાર્યા નામે આણેક સાથે વસતો હતો. તેને અનુક્રમે ચાર સંતાન થયાં. ત્રણ પુત્રી અને એક પુત્ર. પુત્રનો જન્મ સં. ૧૭૬૦ માં થયો અને તેનું નામ પુંજશા રાખવામાં આવ્યું હતું. પુત્ર અઢાર વર્ષનો થયો ત્યારે સં. ૧૭૭૮ માં ખરદર ગચ્છમાં જૈન સિદ્ધાંત શિરોમણી ધૈર્યાદિક ગુણુના સમુદ્રરૂપ શ્રી દેવચંદ્રજી અમંદાવાદ પધાર્યાં. તે વખતે પુંજશા વંદનાર્યે અને દેશના અવશ્ય અર્થે તેમની પાસે જવા લાગ્યા. ગુરવાણી સાંભળી કુમારનું ચિત્ત અભ્યાસ કરવા પ્રત્યે દોરાયું. આ વખતે રામકુંવર નામની ધર્મિષ્ઠ શ્રાવિકા હતી તેણીએ કુમારને અભ્યાસ કરવામાં અતિશય સહાય આપી.

૨.

અભ્યાસ.

કુમાર પ્રકરણાદિ નામે ઢંડક, નવતત્ત્વ, જીવવિચાર, સંગ્રહિણી (કે જેમાં ત્રણ ભોક્તુ સ્વરૂપ આપેલ છે), ત્રણ લાખ્ય (દેવવંદન, ગુરવંદન અને પચ્ચખાણ), ક્ષેત્રસમાસ, સિદ્ધપંચાશિકા (આ ગ્રંથ અપ્રસિદ્ધ છે), કર્મગ્રંથ, કર્મપયડી (કર્મપ્રકૃતિ) પંચસંગ્રહ, કાલવિચાર, અંગુલવિચાર, વનસ્પતિવિચાર, દર્શન સિતરી, પાખી સિતરી, ખંડ પુદ્ગલ (છેલ્લાં સાત અપ્રસિદ્ધ છે), નિગોદ છત્રીશો, અતિચાર પંચાશિકા (અપ્રસિદ્ધ) આદિ વૃત્તિ સહિત ગુરૂ શ્રી દેવચંદ્રજી પાસે વાંચી અભ્યાસ કરે છે. સમભંગીનીલ, આગમાદિતુ રહસ્ય, સાતનથ, નિલ્લેપ વિચાર, ત્રણભંગી વગેરે તત્ત્વજ્ઞાનનો પણ સારી રીતે અભ્યાસ કરે છે. આમ કરતાં કુમાર ગુરૂસાથે વિહાર કરે છે. વિહાર કરતાં સુરત આવ્યા, ત્યાં કુમારે રાખદશાસ્ત્રનો અભ્યાસ કર્યો.

૩.

સચેતશિખર યાત્રા.

સુરતમાં પાટણ શહેરના કચરા કીકા નામના સુઆવક આવી વશ્યા હતા, તેમને પોતાની લક્ષ્મીનો ઉપયોગ યાત્રાએ કરવા શ્રી દેવચંદ્રજીને વિચાર

નજીવો અને કોઈ સારા પંડિત પુરૂષને પોતાની સાથે આપવા વિનવિ કરી, તેથી શરૂએ પુનઃકુમારને લઈ જવા કહ્યું. પછી સમેતશિખરની યાત્રા અર્થે પ્રયાણ થયું. પ્રથમ હોડીમાં એસી કલકાટ આવી શ્રી પાર્શ્વપ્રભુનાં દર્શન કર્યાં, ત્યાંથી મગફલાવાદ આવી જૈન ચૈત્યોને વંદના કરી. પછી અનુક્રમે શિખરજી આવ્યા, અને તલેટીમાં વાસ કર્યો.

૪.

અદ્વૈત સ્વપ્ન.

અહીં ગામધણીનો શિખરજી ઉપર ચઢવાનો હુકમ નહોતો. તે વખતે આશ્ચર્યકારક પુનઃકુમારને રાત્રીએ સ્વપ્ન આવ્યું. કોઈ દેવે (કુમારના મિત્ર-પુ. શાલશાનો જીવ) આવી પૂછ્યું કે 'તમે ક્યાંથી અને શા માટે આવ્યા છો? ત્યારે કુમારે ઉત્તર આપ્યો કે 'દર્શન અર્થે આવ્યા છીએ, પરંતુ ઉપર ચઢવામાં ગામધણી તરફથી અંતરાય નહોતો. ત્યારે દેવે કહ્યું કે 'ચાલો નંદીશ્વરદ્વીપ, ત્યાં યાત્રા કરાવું.' કુમાર દેવ સંગાથે નંદીશ્વર દ્વીપ ગયો અને શાશ્વત જૈનચૈત્યને પ્રણામ કર્યાં. આવન જોમુખ નેચા. પછી દેવે કહ્યું કે 'સીમંધર સ્વામી પાસે લઈ જાવું, તો આપણા વચ્ચેની મૈત્રી ખરી' એમ કહી સીમંધર સ્વામી પાસે લઈ ગયા. ત્યાં તીર્થંકર પ્રભુનું સમવસરજી-જીવ ગઈ નેચા, અને સીમંધર પ્રભુના (૮) પ્રતિહાર્ય, અને (૩૪) અતિશય જોષ થયા પછી કુમારે સીમંધર પ્રભુને પૂછ્યું કે 'હું ભવ્ય કે અભવ્ય છું? સમજીતી કે અધ્યાત્મી છું?' ત્યારે પ્રભુએ કહ્યું કે 'તું ભવ્ય છે, અને તત્ત્વપ્રાપ્તિ રૂપ સમજીતની પ્રાપ્તિ તને આજે થશે' આ સાંભળી શોભાવિત શરીર થયું અને જ્યજ્ઞકાર વ્યાસ થયો. આવી રીતે કુમાર સ્વપ્નમાં હરખાય છે, ત્યાં સંઘપતિ કચરાસા આવીને ઉઠાડે છે અને કહે છે 'હો, હો, શિખરજી નહોતો. ગામધણીએ ચઢવાની આજ્ઞા આપી છે.' એટલે કુમાર ઉપર ચઢ્યા અને જિનવરને વાંધા. શિખરજી એ વીણ તીર્થંકરોની કલ્યાણભૂમિ છે તેની યાત્રા સફળ કરી.

૫.

મગાસ.

આમ યાત્રા કરી અનુક્રમે પાંચ વળતાં બહુ તીર્થની ભૂમિકાનો સ્પર્શ કર્યો, રાજગૃહ, ચંપા, માહણ્ય ક્ષત્રીકુંડ (કે જ્યાં પ્રભુએ બાળેલ ઉણ્ણાકંઠના કુંડ નેચા), પાવાપુરી, મથુરા, કાશી (કે જ્યાં મધ્યાં દર્શનો ભેગાં થયેલ છે), વગેરે ભેગાં પછી આગ્રામાં આવી હંડલ (સ્થાનકવાસી) સાથે વાદ કર્યો. પટણ (હાલનું પટના-પાટલીપુત્ર)માં સીમંધર સાથે વાદ કરી છત

મેળવી પછી એડતામાં શાહની પોળમાં ઉતરી જિનપ્રતિમાને વાંધા. ત્યાંથી અનુક્રમે પાટણ શહેરમાં આવ્યા. અહીં કચરાશાનો મૂળ વસવાટ હોવાથી તેને બહુ હર્ષ થયો અને ત્યાં ધણા કરજદારોતું કરજ રીટાડયું. પછી ત્યાંથી રાધનપુર આવી ઉત્સવમહોત્સવ કરી સુરત ગયા. ત્યાંથી છુહણીપુર આવતાં વચમાં આંગીતુંગી અને અંતરીક્ષજની જાત્રા કરી. પછી મુક્તાગિરિ જઈ મક્ષીજી તીર્થયાત્રા માટે ઉજ્જન આવ્યા. ત્યાં પાર્શ્વપ્રભુને વંદના કરી નૌરંગાબાદ આવી પ્રેમચંદ સાથે હુંદક સંબંધી વાદ કર્યો. તેમાં જય મેળવી મલકાપુરની જાત્રા કરી. ત્યાંથી છુહણપુર આવ્યા ને કંસ્તૂરશા આવકને ત્યાં ઉતર્યા. અહીં હેમચંદજી નામના આવક વસતા હતા તે ધણા દુષ્કર તપ કરતા હતા. તેણે પુ'નશાતું વ્યાખ્યાન સાંભળી વૈરાગ્ય ઉપજતાં દીક્ષા લેવા વિચાર કર્યો. ત્યારે હાથ નેડી પુ'નશાને કહ્યું કે આપ દીક્ષા લઇ મારા ગુરુ ચાઓ તો, હું વ્રત લઈ છું કે આપની પાસે મારે દીક્ષા લેવી, અને મારી બધી સંપત્તિ તેમાં વાપરવી; સંધે પણ તેવીજ વિનંતિ પુ'નશાને કરી કે તેને દીક્ષા આપો. પુ'નશાએ પછી હેમચંદજીની પરીક્ષા કરી જાણ્યું કે હજી થોડો ધણો શ્રદ્ધામાં ફેર છે એટલે કહ્યું કે 'મારી મા વૃદ્ધ છે, તેથી હું શુભરાત જઈ તેમની અનુમતિ લઈ અને પછી દીક્ષા લઉં.' આ પછી શા. કંસ્તૂરશા દેવગત પામ્યા. એટલે પુ'નશા વોહરા એકલદાસજીને ત્યાં આવ્યા અને સુરતમાં મુકામ કર્યો. ત્યાં સંધને વિશેષાવસ્થક વાંચી સંભળાવ્યું ત્યાંથી અમદાવાદ આવ્યા. અમદાવાદ શ્રી ચૌગવિમલ ગણી (જ્ઞાનવિમલ સરિના વંશજ) તથા જિનવિજય પંત્યાસ (શ્રી સત્યવિજય પંત્યાસના વંશજ અને જેતું ચરિત્ર આગળ આપણે જોઈ ગયા છીએ) બિરાજતા હતા, તેમને વંદના કરી પોતાની માતા પાસે આવ્યા, અને તેણીની અનુમતિ દીક્ષા માટે માગી. ત્યારે માતાએ કહ્યું 'હું બ્યાં સુધી જીવું ત્યાં સુધી તારે દીક્ષા ન લેવી પછીથી તું સુખે લેજે, પુ'નશા માતાને તીર્થકર પેઠે તીર્થ સ્વરૂપ ગણી તે સંબંધી મૌન રહ્યા અને શ્રી જિનવિજયના મુખની વ્યાખ્યાન વાણી નિત્ય શ્રવણ કરવા લાગ્યા. પછી તેની વૃદ્ધ માતા આયુષ્ય પૂરૂ થતાં પરલોક સિધાવ્યા. ત્યારે પુ'નશાએ તેમનું મૃતકાર્ય કરી શોક નિવાર્યો.

૬.

દીક્ષા અને વિહાર.

અમદાવાદમાં ધૂસા પારેખની પોળમાં (કે જે હજી પ્રસિદ્ધ છે) પાનાચંદ મલુક રહેતા હતા તે પુ'નશાના રાગી હતા અને તેથી દીક્ષા લેવાની ના કહેતા હતા. ત્યારે પુ'નશાએ તેમને બહુ સમજાવ્યા અને આજ્ઞા

માંથી છેવટે ભેજાને મોકલાવ્યો અને ભેજાનેવરાવ્યો. ભેજાએ સં. ૧૭૪૬ ના વૈશાખ શુદ્ધ ૬ નો દિન ધણેજ શુભ છે અને જિનવિજયજી પંચાસ પાસે દીક્ષા લ્યો કે નેથી દરોહિસ ઉદય થશે એમ કહ્યું. આથી શામળા-પોળમાં તેજ દિવસે શ્રી જિનવિજય પાસે દીક્ષા લીધી અને ઉત્તમવિજય નામ સ્થાપવામાં આવ્યું. દીક્ષાત્સવ ધણી ધામધૂમથી સંધ તરફથી કરવામાં આવ્યો અને ચારેકોર જનજન વતવિા. પછી ગુરુ સિધ્ધે પ્રેમાપુર આવી ત્યાં ચોમાસું કર્યું. અહીંથી સુરત આવ્યા. અહીં ચિન્મયદયાસુરિ વિરાજતા હતા. અહીં સુરતપંડિત પાર્શ્વનાથ, ધર્મનાથ, સંભવનાથ, શાંતિનાથ, અણ્ણભદ્રેવ, વીરપ્રભુ, અભિનનાથ આદિને વંદના કરી; નંદીશ્વરદીપનો મહોત્સવ થયો. ત્યાર પછી અઢારકે શ્રી વિન્મયદયાસુરિ પાસે કયા માધ જવું તેના આદેશ માંઓ, તેથી તેમણે કોઈ કારણ પાઠરા માગ જવાતું કહ્યું, તેથી પાઠરા આવ્યા. ત્યાં સાથેયું કરી પુરપ્રવેશોત્સવ કર્યો. ત્યાં સંધના આગ્રહથી ભગવતીસુત વાંચ્યું અને સિધ્ધને ગુરુજીને નંદીસુત સિખાવ્યું. પછી જિનવિજય ગુરુ સં. ૧૭૪૬ ના આવણ શુદ્ધ ૧૦ ને દિને દેવગત થયા. એટલે ગુરુભાઈને લાખને શ્રી ઉત્તમવિજય અંભાત આવ્યા. ત્યાં ઉપધાન, માસારોપણ વગેરે કર્યું. ત્યાંથી પાટણ આવ્યા. ત્યાં પણ ઉપધાન વહેવરાવ્યા. પછી આદેશથી ભાવનગર આવ્યા, ત્યાં પોતાના પ્રથમ ગુરુ અને ધર્મ-બોધક શ્રી કેવલંદ્રજીને પ્રેમાદરથી મોકલાવ્યા, અને તેમની પાસે ભગવતી, ખનવણ, અનુયોગદાર આદિ સર્વ સુતો વાંચ્યા એટલે શ્રી કેવલંદ્રજીએ ઉત્તમવિજયજીને ચોખ જણી સર્વ આગળ વાંચવાની આજ્ઞા આપી. તેટલામાં કચરા કીકા સંધ લઈ સિદ્ધાચલની યાત્રા કરવા અર્થે આવ્યા, તેની સાથે ઉત્તમવિજયજી ગયા. ત્યાંથી શ્રી ઉત્તમવિજયજી રાજનગર આવી બે ચોમાસાં કર્યા, અને ત્યાં ભગવતીસુત વાંચ્યું, ઉપધાન આવકે આલેખને વહેવરાવ્યા. અહીં સુરતના સંધપતિ કચરા કીકા આદિ સંધે અઢારકેશીને શ્રી ઉત્તમ-વિજયજીને મોકલવા વિનવિત કરી. તેમણે હા પાડી તેથી સુરત આવતાં વચમાં ખેડા, પાઠરા, ભરૂચ રહ્યા. સુરત આવતાં સાથેયું થયું. પછી પત્ન-વણા સુત વાંચ્યું અને ત્યાં ચોમાસું કર્યું. પછી બીજું ચોમાસું કરવા કરી

* ચિન્મયદયાસુરિ (તપાચળી ૬૪ થી પાટી) ૬૩ મા પદ્મધર શ્રી વિન્મ-યજ્ઞમાસુરિ સં. ૧૭૪૪ માં અંબરેળ વધે સ્વર્ગે જવાથી તેમની પછી શ્રી વિન્મ-યજ્ઞમાસુરિ બેઠા. આમણે સં. ૧૮૧૭ ના મહા શુદ્ધ ૨ ને દિને શ્રુતજ્ઞવર આદિ-નિનત્રી પ્રતિષ્ઠા કરાવી છે. આમની પછી શ્રી ચિન્મયધર્મસુરિ, તેની પછી શ્રી ચિન્મયભિનેંદ્રસુરિ, તેની પછી ચિન્મયદેવેંદ્રસુરિ, તેની પછી ચિન્મયધરણેંદ્રસુરિ, તેની પછી ચિન્મયરણેંદ્રસુરિ બેઠા.

બદારકશ્રી પાસે આદેશ માગ્યો અને ત્યાં બીજું ચોમાસું રહ્યાં. ઉપધાન, સ્વામીવત્સલ, ધણાં થયાં. બે શિષ્યને દીક્ષા દીધી. પછી નવસારી જત્રા કરી. ત્યાં નવાનગરથી વિનતિ આવી. શુર ખંભાત આવી એક શિષ્યને દીક્ષા આપી, ત્યાંથી અમદાવાદ, ભાવનગર, વિમલાચલ, ગિરનાર એમ વિહાર કરી નવાનગર ચોમાસું કર્યું અને ત્યાં ઉપધાન વહેવરાવ્યાં. ત્યાંથી રાધનપુર ઉત્સવપૂર્વક આવ્યા. ભગવતીસુત્ર વાચ્યું અને ઉપધાન વહેવરાવ્યાં. પછી સંઘ સાથે શંખેશ્વર પાર્શ્વનાથની, નવાનગરથી દૈવતગિરીની, અને સિદ્ધેશ્વરની જત્રા કરી ભાવનગર આવ્યા. ત્યાં સૂત્રકૃતાંગ સટીક વાંચ્યું અને ઉપધાન માહારોપણ કરાવ્યું. પછી ખંભાત આવી બે શિષ્યને દીક્ષા આપી. ત્યાંથી રાજનગર અને ત્યાંથી દક્ષિણદેશ વિહાર કર્યો, ત્યાંથી પાછા ફરી સુરત શહેર બે ચોમાસાં કર્યાં. પછી છુહરાનપુરના સંઘની વિનતી આવી, પરંતુ પોતાની વૃદ્ધાવસ્થા આવવાથી ત્યાં વિહાર ન કર્યો અને પોતાના શિષ્યોને સાં મોકલી આપ્યા, અને પોતે સુરત રહ્યાં. આ વખતે આંખાનેરથી કમલ-શાહ શેઠ આવ્યા અને પોતાને ગામ આવવા વિનતિ કરી. બહુ આગ્રહથી આંખાનેર ગયા, અને સાં ચોમાસું કર્યું. ત્યાં પણ ઉપધાન અને માલા પહેરાવી લીંબડી બે ચોમાસાં કર્યાં. અહીં પણ ઉપધાન વહેવરાવ્યાં. ત્યાં છુહરાનપુર મોકલેલા શિષ્યો સિદ્ધાચલની જત્રા અર્થે આવ્યા, અને તેથી પાલીતાણે જઈ પ્રતિષ્ઠા કરી. પછી પાટણની વિનતિ આવવાથી પાટણ આવી ઉપધાન વહેવરાવી રાધનપુરમાં બે ચોમાસાં કર્યાં. ત્યાંથી તારાચંદ કચરાનો સંઘ લઈ તારંગા, આણ, સંખેશ્વર પાર્શ્વપ્રભુની યાત્રા કરી પાછા રાધનપુર આવ્યા. ત્યાંથી સોઢગામમાં આવી બિંબપ્રતિષ્ઠા કરી અને પછી સિદ્ધપુર આવ્યા. ત્યાંથી પાદરા ચોમાસું રહ્યાં, અને વડોદરે વર્ષાઋતુ ખેતી જવાથી વિનતિ છતાં જવાયું નહિ. પછી સુરતની વિનતિ આવી તેથી ત્યાં જવા ડબોઈ આવ્યા (લોઢણ પાસની જત્રા કરી), ત્યાંથી પાટણ, અને પાટણથી સુરત આવ્યા. અહીં શુરભાઈ શ્રી ખુશાલવિજય પંચાસ સાથે રહ્યાં. તેમની સાથે અને તેમના શિષ્યો સાથે શ્રી ઉત્તમવિજયજી અને તેના પરિવારને ધણો સંપ હતો. અહીં ચોમાસું કર્યું.

૭.

નેત્ર તથા શરીર વ્યાધિ અને સ્વર્ગગમન.

અહીં શ્રી ઉત્તમવિજયજીને આંખે બહુ પીડા થઈ, ધણાં ઓસડવેસડ કર્યાં, પણ કારી ફાવી નહિ અને નેત્ર રત્નને ખોડાં આવી. ભાવી ભાવ મટતા નથી. પછી રાજનગરની વિનતિ આવવાથી રાજનગર આવ્યા. અહીં એક

દિવસ તાવ આવ્યો તેની પીડા નવ દિવસ સુધી રહી, પરંતુ આર્તધ્યાન ન થતાં ધર્મધ્યાનમાં ચિંત દહ રહ્યું અને સંવત ૧૮૨૭ મહા શુદ્ધિ ૮ ને દિને ૬૭ વર્ષની વયે દેહ મૂક્યો. આવી રીતે ૩૮ વર્ષ ગૃહવાસમાં રહી, ૨૯ વર્ષ દીક્ષાપર્યાય પાલ્યો, અગર ચંદનાદિથી રાગી શ્રાવકોએ દેહનો અગ્નિ સંસ્કાર કર્યો, અને ગુરૂના સ્મરણાર્થે હરિપુરામાં ગુરૂનો સ્થુભ કરાવ્યો.

કૃતિઓ.

૧. જિનવિજય નિર્વાણુ રાસ.

૨. અષ્ટપ્રકારી પૂજા. સં. ૧૮૨૩

રાસકાર શ્રી પદ્મવિજય.

આ રાસ કરનાર શ્રી પદ્મવિજય ઉપરના ચરિત્રનાયક ઉત્તમવિજયજીનાજ શિષ્ય હતા. તેમણે આ રાસ સં. ૧૮૨૮ ના પોષ મહિનાની ૭ ને સુર્યવાર (રવિવાર)ને દિને પૂર્ણ કર્યો છે; તે ક્ષગભગ પોતાના ગુરૂના સ્વર્ગગમન પછી એક વર્ષે. તેથી આની વિશ્વસનીયતા પૂરી લાગે છે. આ રાસકારતું જીવન તથા કૃતિઓ આ પછી જ જોઇએ છીએ એટલે અહીં વિશેષ લખવાનું રહેતું નથી.

શ્રી પદ્મવિજયજી.

પૃષ્ઠ ૧૭૨-૧૯૩.

૧.

જન્મ, માતૃપિતા.

ગુર્જર દેશમાં રાજનગર શહેરની શામલદાસની પોળમાં શાહ બહેન નામનો શ્રીમાળી ગાંધીનો વણિક વસતો હતો. તેની બાર્યાનું નામ જીમકું હતું. આ કંપનિને સંવત ૧૭૯૨ ના ભાદ્રપદ શુદ્ધ ૨ ને દિને એક પુત્ર થયો કે જેનું નામ પાનાચંદ્ર સ્થાપવામાં આવ્યું. પુત્રની છ વર્ષની વય થતાં તેની માતા મરણ પામ્યાં, અને સાતમે વર્ષે તેને નિશાળે મૂકવામાં આવ્યો. અગા- આર વર્ષ સુધી નિશાળનું બહુતર શીખી લીધું. આની માસીનું નામ જીવી હતું; તેણી નવતરવાદિક પ્રકરણમાં બહુ સારી રીતે કુશળતા ધરાવતી હતી અને તેણીએ બાણેજને તે શીખવવા માંડ્યાં. તેરમે વર્ષે ઉત્તમવિજયજી ગુરૂ આવ્યા, ત્યાં પોતાના મામાની સાથે વ્યાખ્યાન સાંભળવા કુમારજી લાગ્યા. વ્યાખ્યાનમાં પ્રસાપનાસૂત્ર વંચાતું હતું અને પોરસી થયા પછી શ્રી મહાપદ્મવિજય ચરિત્ર વંચાતું હતું, તેમાં મહાબલમુનિનો અધિકાર આવ્યો ત્યારે કુમારનું હૃદય બહુ બીનું-વૈરાગ્યવાળું થયું.

૨.

દીક્ષા.

જીવીમાસીએ સંયમ દુષ્કર છે, એમ અનેક જાતની સલાહ આપી, પિતાએ પણ ત્યાગી થતાં વાર્યો, પણ કુમાર એકનો જે થયો નહિ, પછી ગુરૂને આ વાત કહેવામાં આવતાં જોષી પાસે દીક્ષા માટેનું મુહૂર્ત જોવાવતાં મહા-શુદ્ધ ૫ નું દુર્ગ અને આખરે સંવત ૧૮૦૫ મહા શુદ્ધ ૫ ને દિને (વસંતપંચમી) દીક્ષા, રાજનગરમાં પાચ્છ વાડીમાં લીધી, અને પદ્મવિજય નામ સ્થાપિત થયું.

૩.

શાસ્ત્રાભ્યાસ.

આ પછી શાસ્ત્રાભ્યાસ સારી રીતે કરવા લાગ્યા. ગુરૂ પાસે આચાર સાથે બીજા શાસ્ત્ર શીખ્યા. સુવિધિવિજય મહારાજ પાસે રહી સુરતમાં શાબ્દશાસ્ત્ર (વ્યાકરણ) શીખ્યા. વળી મદાલસા આદિ પંચકાવ્ય, છંદશાસ્ત્ર, અને અલ- કારશાસ્ત્રનો અભ્યાસ કર્યો. પછી તારાચંદ સંઘવીની સહાયથી ન્યાયશાસ્ત્ર બહુવાનો પ્રબંધ થયો. મહાભાષ્ય, તથા અંગહિપાંગ, પાંચ કર્મઅંથ, કર્મપ્રકૃતિ વિગેરેનો અભ્યાસ કર્યો.

૪.
પંડિતપદ.

આ વખતે તપગચ્છમાં પદ્ધતર વિનયધર્મસ્થિરિ વિરાજતા હતા, તેમણે સંવત ૧૮૧૦ માં રાધણપુરમાં, ત્રેમથી પદ્મવિનયજીને પંડિતપદ આપ્યું.

૫.
વિહાર.

રાધણપુરથી સંધ લઈ ગિરનાર ગયા, પછી નવાનગરમાં યાત્રા કરી વિમલાચલ (શત્રુંજય) ગયા. પછી લ્હાવનગરમાં શેઠ કુંવરજી લાધાના આગ્રહથી ચોમાસું રહ્યા. અહીં તેમના ગુરૂએ તેને બૃહત્કલ્પ સૂત્રની ટીકા વંચાવી. પછી સંવત ૧૮૧૩ અને ૧૮૧૪ માં સુરતમાં ચોમાસું કર્યું. અહીં તારાયંદ સંધવીએ ઉપધાન વહેવરાવ્યાં. પછી બહણિપુર (ધુરાણપુર)ના સંધે આગ્રહ કરવાથી ઉત્તમવિનયજી ગુરૂએ પંડિત પદ્મવિનયજીને ત્યાં ચોમાસું કરવા મોકલ્યા. પંડિતજી દક્ષિણ દેશ તરફ આલ્યા. ત્યાં લોકોને ઉપદેશથી મુગ્ધ કરી બહણિપુર આવ્યા, અને સામેયું આદિ ભારે ધામધુમ કરવામાં આવી. ત્યાં સ્થાનકવાસી સાથે વાદ કરી જયવાદ લીધા. સંવત ૧૮૧૫-૧૬ એમ બે ચોમાસાં ત્યાં કર્યાં. ત્યાંથી વિહાર કરી ખંભાત આવ્યા અને સંધના આગ્રહથી ચોમાસું રહ્યા. પ્રથમ અંગ વ્યાખ્યાન શરૂ કર્યું. ત્યાંથી શત્રુંજય આવી ગુરૂને વંદના કરી. આ વખતે પાલીતાણા શહેરમાં શેઠ રૂપચંદ બીએ સુંદર જિનપ્રાસાદ કરાવી અનેક બિંબોની પ્રતિષ્ઠા કરાવી; આ વખતે લાધાના સંધે વિનતિ કરી કે અમારે ત્યાં અમીચંદ્ર પ્રભુનું મંદિર તૈયાર થયું છે તો ત્યાં પ્રતિષ્ઠા કરવા પધારો, તે વખતે ગુરૂએ પદ્મવિનયજીને મોકલ્યા. અહીં નવખંડ પાર્શ્વનાથ પ્રભુનાં દર્શન કર્યાં. અને અંદ્રપ્રભુની પ્રતિષ્ઠા કરી. પછી પાટણ તરફ વિહાર કર્યો, ત્યાં ચોમાસું કરી સિદ્ધપુર, પાલણપુર એમ ફરી આગ્રહની યાત્રા સંધસહિત કરી. ત્યાંથી રાધણપુરમાં બે ચોમાસાં કરી સિદ્ધપુરમાં સંવત ૧૮૨૧ માં ચોમાસું કર્યું ત્યાંથી રાજનગર જત્રા કરી સુરત આવ્યા. ત્યાં તારાયંદ સંધવીને ખસોપચાણ જિંબની પ્રતિષ્ઠા સિદ્ધાચળમાં કરવાની ઇચ્છા થઈ, તે પદ્મવિનયજીએ પૂરી પાડી. પછી સમેતશિખર યાત્રા કરી, અને ત્યાં સગાલચંદ ઝોરાવાળે (મહાદાનાદ શહેર વાસીએ) એક દેવળ કરાવ્યું તેમાં પ્રતિષ્ઠા કરી. સંવત ૧૮૨૫ માં નવસારી ચોમાસું કરી ઉત્તમવિનય ગુરૂ સાથે રાજનગરમાં આવ્યા, ત્યાં સંવત ૧૮૨૭ માહા શુદ્ધ ૮ ને દિને રવિવારે ઉત્તમવિનયજી ગુરૂ કલધર્મ પામ્યા.

સં. ૧૮૩૦ માં સ્નાયુક ચોમાસું કર્યા પછી રાજનગરમાં ત્રણ ચોમાસાં ફરી વાર કર્યા. ત્યાર પછી વિસનગરમાં બે કર્યા, ત્યાં જાગવતીસૂત્રનું વ્યાખ્યાન

સરૂ કર્યું. ત્યાં પાટણનો સંઘ પોતાને ગામ ચોમાસું કરવા માટે વિનંતિ કરવા આવ્યો તે વિનંતિ સ્વીકારી પાટણ વિહાર કર્યો. ત્યાં સામૈયું કરી સંઘે પધરાવ્યા, અને અનુયોગદ્વાર સૂત્રની વાંચના કરી, ઉપધાન વહેવરાવ્યા; અને ત્યાંથી મોઢી ટ્રેમચંદ લવજી નામના સંઘપતિએ વિમલગિરિ સંઘ ઠાઠ્યો, તેમાં સામેલ યદ્દિ આદિશ્વર પ્રજુને ભેટયા. સંવત ૧૮૩૮ માં લીંબડીમાં ચોમાસું કરી ઉપધાન વહેવરાવ્યા. સંવત ૧૮૩૯ માં પણ ત્યાંજ ચાતુર્માસ ગાળ્યું, અને તેના પ્રભાવે ત્યાં ૧૦૯ માસક્ષમણ થયા. અહીંથી વિસલનગર ચોમાસું કરી ત્યાં પણ આવિકાઓને ઉપધાન કરાવ્યાં, અને અષ્ટોત્તરી (અઠાધ) સ્નાન કર્યું, અને સમોસરણી રચના રચાવી. સંવત ૧૮૪૩ માં રાધનપુરમાં ચોમાસું કરી ભગવતીસૂત્રની વ્યાખ્યા કરી. ત્યાંથી વિરમગામમાં ચૈત્ય પ્રતિષ્ઠા કરી. સંવત ૧૮૪૩ માં જોઠ માસમાં રાધનપુરના કેવરાજ મસાલીયાએ (કે જે મસાલીયા કુટુંબ હજી પણ રાધનપુરમાં હયાત છે) ગોડીજી નજા કરવા સંઘ ચલાવ્યો. સં. ૧૮૪૪ માં પાટણ ચોમાસું કરવા આવ્યા, અને ત્યાં આચારાગતું વ્યાખ્યાન ચલાવ્યું. આ વખતે પાટણમાં અનેક લગભગ ૮૦ જિનમૂર્તિઓવાળા જિનપ્રાસાદો શોભતા હતા. તે વખતે સંવત ૧૮૪૪ ના માધ માસની વદિ નવમી અને શુક્રવારે શ્રી પદ્મવિજય મહારાજે બિંબ પ્રતિષ્ઠા કરી. આવી રીતે જિનશાસનને અનેક રીતે શોભાવી પોતે વિહાર કરતા રાધનપુર આવ્યા. ત્યાં એક ચોમાસું કરી ફરી પાટણ આવ્યા. અહીં આવસ્યક નિર્ણયિત વાંચી આવકોને પ્રમુદિત કર્યાં. અહીંથી બે ચોમાસાં રાધનપુર કરી ત્યાં પત્રવણા (મરાપના) સૂત્રનું વ્યાખ્યાન કર્યું. ત્યાંથી ઉપધાન માળા પહેરાવવા માટે પાટણ ગયા અને ત્યાં બાર વ્રત અને પૌષધ, આવિકાઓએ વજા. સંવત ૧૮૪૮ માં રાધણપુર ચોમાસું કર્યું, પછી વિમલાચલ યાત્રા કરી ત્યાંથી સુરત જવા લીંબડી ગયા અને પછી સુરત આવ્યા ત્યારે સંઘવી ટ્રેમચંદ લવજી પ્રમુખે જળદ્ સમૈયું કરી શુક્રને પધરાવ્યા. ત્યાં પત્રવણાસૂત્ર પૂરૂ કરી મહાભાખની વ્યાખ્યા કરી ઉપધાન વહેવરાવ્યાં; ત્યાંથી રાંદેર જઈ સ્થાનકવાસી સાથે જળપૂર્વેક વાદ કર્યો, અને અંજાત આવ્યા. અહીંથી ફરી સિદ્ધાચળની યાત્રા કરી લીંબડી આવ્યા. ત્યાં સામૈયું થયું, અને રાયપસેણીસૂત્ર વાંચ્યું. અહીં પણ સ્થાનકવાસી સાથે વાદવિવાદ થયો, અને તેને દૂર કર્યો. અહીં સંઘે બહુ સારી સુઝૂપા કરી, પછી દ્વેષરામ દિવાનનો ગોડીજીની યાત્રા અર્થે સંઘ નીકળ્યો તેમાં શુક્ર જોડયા, અને ફરી લીંબડી ચોમાસું કર્યું. આ વખતે જળ્યુદિપ પ્રગપિ વાંચી. પછી એટલે સં. ૧૮૫૩ માં રાજનગરમાં ચોમાસું કર્યું અને ત્યાં સૂયગડાંગ સૂત્રનું વ્યાખ્યાન કર્યું.

અહીં કીર્તીભાણી સાતિના શ્રી લક્ષ્મીચંદ્રશેઠ સહસ્ત્રશ્રુષ્ઠા પાર્થનાથ પ્રભુની પ્રતિષ્ઠા ગુરૂ પાસે સંવત ૧૮૫૪ ના મહા વદ ૫ ને સોમવારને દિને શુભ મુહૂર્તે કરાવી, અને તેમાં ૪૭૨ જિન મૂર્તિઓ અને ૪૯ સિદ્ધચક્રની પ્રતિષ્ઠા કરી. પછી રાજનગરના ઓશવંશના હર્ષચંદ સંધવીએ મોટો સંધ વિમલ-ગિરિની યાત્રા કરવા કાઢ્યો. ત્યાર પછી સં. ૧૮૫૭ માં સંધને એવો ઉપદેશ કર્યો કે સમેતશિખરમાં જીર્ણોદ્ધાર કરાવવાની ધણી જરૂર છે. આથી સંધે તેમજ ખાસ કરી શ્રી ખેમા લાલાની મદદથી જીર્ણોદ્ધાર કરાવ્યો. પછી સં. ૧૮૫૮ માં લીંબડી ચોમાસું કયું. લાંથી ૧૮૫૯ માં અમદાવાદ આવી શ્રી ગુરૂએ વૈશાખ શુદ્ધ ૭ ગુરૂવારે પ્રતિષ્ઠા કરી. અહીં રાજનગરમાં બે ચોમાસાં કરી પાટણુ વિહાર કર્યો. ત્યાં ભગવતી સૂત્રની વાંચના કરી જ્ઞાનપૂજા શા રાયચંદ (મીઠાચંદ લાધાચંદ ના પુત્ર) પાસે કરાવી, ખીજાં પ્રભાવનાનાં કાર્યો કર્યા. ભગવતી સૂત્ર પૂઠું થયું ત્યારે રાજનગરથી શા. કર્મચંદશેઠ ખાસ કરી આવ્યા અને સામૈયા સાથે મોટો મહિમા થયો. નોકારસી સામીવચ્છલ આદિ થયાં અને સંધમાં જયજયકાર વર્તયો. દેહોત્સર્ગ.

હવે ગુરૂને મસ્તકના અર્ધ ભાગમાં વ્યાધિ લાગુ પડ્યો, છતાં સમાધિ રહી ૨૮ દિવસ સુધી ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રની આરાધના કરી સંવત ૧૮૬૨ ના ચૈત્ર શુદ્ધ ૪ બુધને દિને, ત્યારે અશનાદિકનો ત્યાગ કર્યો; અને સાંજે પડિકમણું કર્યો પછી થોડીજ વારમાં સ્વર્ગપદ પામ્યા.

આના સ્મારકમાં મત્સ્યજલ છોડાવી અનેક ધર્મદાન સંધે કર્યા.

ઉપસંહાર.

વિમળાચળની તેર વાર, ગિરનારની ત્રણ વાર, સંખેશ્વરની એકવીસ વાર, ગોડી પ્રભુની ત્રણ વાર, તારંગાળની પાંચ વાર, અને આયુજીની એક વાર યાત્રા કરી છે. આવી રીતે તીર્થયાત્રા કરી ગુરૂએ પુણ્યનો સારો ભાગ લીધો છે. વળી પોતે કવિ હતા અને ૫૫૦૦૦ નવા શ્લોક કરેલ છે. ગૃહ-વાસમાં ૧૪૫ વર્ષ રહી દીક્ષા લીધી, અને ૫૭ વર્ષ દીક્ષા પાળી.

ગુરૂપરંપરા.

વીરસ્તુતિરૂપ હુંડીનું સ્તવન શ્રીમદ્ યશોવિજયજીએ રચ્યું છે, તેપર શ્રી પદ્મવિજયજી મહારાજે બાલાવબોધ કરેલ છે (સંવત ૧૮૪૯ વર્ષતપંચમી બુધવાર.) આમાં પોતાની પ્રશસ્તિ નીચે પ્રમાણે સંસ્કૃતમાં આપી છે:—

સૂરિ વિજયદેવાચલ્ય સ્તપોગચ્છાધિ નાયકઃ ।

વિશ્વ્યાત ત્રિજગત્યાસીદ્ વિદ્યાયા ગુરુસન્નિભઃ ॥ ૧ ॥

તસ્ય પદ્મોદયાદ્રૌ શ્રી વિજય પ્રભસૂરિરાદ્ ।

આદિત્ય ઇવ તેજસ્વી સિંહવન્ન પરાક્રમી ॥ ૨ ॥

યઃ સત્યવિજય સ્તસ્યાંતે વાસીત્યભિમાષકઃ ।
 ક્રિયોદ્ધારઃ કૃતો યેન પ્રાપ્યાનુજ્ઞાં ગુરોરપિ ॥ ૩ ॥
 વિનેયસ્તસ્ય કર્પૂરોવિજયઃ સ્તાત્વિકઃ સુધીઃ ।
 કીર્તિઃ કર્પૂરવદ્યસ્ય પ્રાપ્ત સર્વત્ર વિશ્રુતા ॥ ૪ ॥
 ક્ષમાદિગુણસંદર્ભઃ ક્ષમાવિજય इत्यભૂત ।
 તસ્ય શિષ્યો વિનીતાત્મા શિષ્યાનેક સમન્વિતઃ ॥ ૫ ॥
 શબ્દશાસ્ત્રાદિ શાસ્ત્રાણાં વેત્તા શિષ્યગણાન્વિતઃ ।
 જિનાદિવિજયાદ્વાન સ્તસ્ય શિષ્યઃ સુરૂપભાક્ ॥ ૬ ॥
 કર્મપ્રકૃતિ પ્રભૃતિ શાસ્ત્રતત્ત્વ વિચારવિત્ ।
 ઉત્તમાદ્વિજય સ્તસ્ય શિષ્યોભૂદ્ ભૂરિશિષ્યકઃ ॥ ૭ ॥
 તસ્યપાદ યુગાંભોજ ભૃંગતુલ્યેન યારુણા ।
 પદ્મવિજય શિષ્યેણ સ્વપરાનુગ્રહાથ વૈ ॥ ૮ ॥
 નંદોવેદસ્તથાનાગ ચંદ્રાવિતિ ચ સંવત્સરે ।
 સંવતઃ પંચમીધસ્ટ્વે વિક્રમાદ્ બુધવાસરે ॥ ૯ ॥
 મયા ધીરસ્તવસ્યાયં કૃતો બાલાવબોધકઃ ।
 ગુરુપ્રસાદતઃ સમ્યગ્ ગંધીરસ્યાલ્પ બુદ્ધિના ॥ ૧૦ ॥
 શ્રી વિજયજિનેદ્રાસ્થ્ય સૂરેરાજ્યે કૃતોદ્યમઃ ।
 સ્થિત્વા ગચ્છાધિનાથસ્ય રાજધન્ય પુરેવરે ॥ ૧૧ ॥
 યત્કિંચિદ્વિતયં પ્રોક્તં મતિમાંદ્યાદજાનતા ।
 તત્સર્વં વિબુધૈઃ શોઘ્યં વિધાયમયિ સત્કૃપા ॥ ૧૨ ॥
 વીરસ્યશાસનં યાવત્ વર્તેતે વિશ્વદીપકં ।
 તાવદ્બાલાવબોધોઽયં તિષ્ઠતાદ્બુધવાસનઃ ॥ ૧૩ ॥

શ્રીમદ્ યશોવિજયજીનું સવાનુભૂતો ગાથાનું સ્તવન શ્રી સીમધર જિન
 વિગ્રહિત છે, તેપર શ્રી યશોવિજયજીએ સં. ૧૮૩૭ માં બાલાવબોધ કર્યો
 છે, કે, જે પ્રકરણ રત્નાકર ભાગ ૧ લામાં છપાયેલ છે. આમાં પોતાની પ્રશસ્તિ
 નીચે પ્રમાણે આપે છે:—

કેદંકંતુર્વચઃ શસ્ત્રં નાનાશાસ્ત્રાર્થ ગર્ભિતમ્ ।

ક મેડ્લપવિષયા પ્રજ્ઞા મુસાલાગ્રોપમા રાહુ ॥ ૧ ॥

યદ્વત્તવિનયં પ્રાન્તં મંદુકચ્યાદિ દેનુના ।
 નર્દ્યાયનૈઃ કૃપાકૃત્વા મયિ શોભ્યમમન્સરે ॥ ૨ ॥
 શ્રીમદ્ વિજયમિદ્ધાલ્લઃ સુરિગદ્ વિજિતેન્દ્રિયઃ ।
 તસ્યાનૈવાસી સ્તન્યાદિ-વિજયઃ સાન્વયઃ સુધીઃ ॥ ૩ ॥
 કર્પૂરવિજયસ્તસ્ય શિષ્યો ગુણગર્ભયુતઃ ।
 તસ્યાપિ ક્ષમયાયુક્તઃ ક્ષમાવિજય ઇત્યમૃત્ ॥ ૪ ॥
 જિનાદિવિજયસ્તસ્ય શિષ્યોઽધુરિ શિષ્યકઃ ।
 શાન્ત્રઃ સજ્જનોર્થમાન્ કર્મટો યમકર્મણિ ॥ ૫ ॥
 ઉત્તમાદિજયસ્તસ્ય શિષ્યઃ શિષ્યોઽસત્તમઃ ।
 સર્વોત્તમગુણૈ વ્યામઃ કર્મશાન્ત્ર કુશાગ્રયીઃ ॥ ૬ ॥
 તસ્યાદિપંકજે પ્રગ્ધવિજયો ભ્રમરોપમઃ ।
 નભાયિ વસુચંદ્રેન્દ્રે (૧૮૩૯) તેનેદં વાર્તિકં કૃતં ॥ ૭ ॥

વિનયવિનય.

વિનયવિનય.

વિનયવિનય.

વિનયવિનય.

વિનયવિનય.

વિનયવિનય.

પં. યદ્વત્તવિનયગણિ.

વિનયવિનય.

પં. શ્રી શુભવિનયગણિ.

યદ્વત્તવિનય.

પં. શ્રી વીરવિનય.

પં. શ્રી વીરવિનય પદ્ય એકાદ સુદ પરંપરામાં છે તે ઉપર લક્ષ્યું છે.
 શ્રી વીરવિનય પોતે સં. ૧૪૨૨ સુધી વિદ્યમાન હતા, તેમણે સુંદર કાવ્યો,
 રાસો, પૂજાઓ સ્ત્રી સુકવિનું અભિધાન લેવાયું છે. શ્રી યદ્વત્તવિનયના શિષ્ય તે
 આ રાસકાર રૂપવિનય, કયા અતે તેની પરંપરા હજી સુધી આવી આવે છે.

પદ્મવિજય મહારાજની કૃતિઓ.

- ૧-૨. ચોવીશી (બે) પૃ. ૨૨૪-૨૫૬. ચોવીશી વીસી સંગ્રહ.
- ૩ સંઝાય (૧) વણુઆરાની-નરમવનગર સોહામણું પૃ. ૫૧ સંઝાયમાળા ભા. ૧ (ભીમશી માણેક).
- ૪ „ (૨) આત્મબોધની-સાંભળસર્વણું સાચી સુણાવું. પૃ. ૫૪ (સંઝાય-માળા. બી. મા.)
- ૫ સ્તવન (૧) સીમંધર સ્તવન. સુણોચંદાળ. પૃ. ૫ જૈનપ્રબોધ.
- ૬ (૨) „ જત્રા નવાણું કરીએ શેત્રુજાગિરિ. પૃ. ૩૦૭ જૈનપ્રબોધ.
- ૭ (૩) „ પ્રથમ જિનેસર પ્રણીયે, જસ સુગંધીરે કાય.
- ૮ (૪) આયુજનું સ્તવન, પાલણુપુરનો સંધ ગયો હતો. સં. ૧૮૧૮ ચૈત્ર વદ ૨.
- ૯ ચોમાસીનાં દેવવંદન. પૃ. ૨૧૬-૨૪૯ દેવવંદનમાળા (પ્રસિદ્ધ કર્તા સા. ત્રીકમલાલ હડીસગ કું.)
- ૧૦ ચૈત્યવંદન. (૧) સિદ્ધાચલ, વિમલ કેવલ જ્ઞાનકમલા (૨) પુહર ગિરિ-સ્તવન, વીરજી આચારે વિમલાચલ કે મેહાન.
- ૧૧ હોરી. તુતો પાઠક પદ મન ધર હો, રંગીલે જીહરા. પૃ. ૧૧૯ હોરી સંગ્રહ (બી. મા.)
- ૧૨ નેમિનાથ રાસ. સં. ૧૮૨૦
- ૧૩ શ્રી ઉત્તમવિજય નિર્વાણ રાસ સં. ૧૮૨૮ પોષ માસ.
- ૧૪ બાલાવબોધ (ટબો) શ્રીમદ્ યશોવિજય કૃત સવાત્રણુસો ગાથાના શ્રી સીમંધર જિન વિગ્રુપિ ૩૫ સ્તવન ઉપર. સંવત ૧૮૩૦.
- ૧૫ નવપદની પૂજા. લીંબડી સં. ૧૮૩૮ મહા વદિ ૨ ગુરુવાર પૃ. ૨૮૬-૨૯૯ વિવિધપૂજા સંગ્રહ ભા. ૧-૪. આ વખતે તપગૃહસ્થા પદ્ધતર વિજયધર્મ સુરિ વિરાજતા હતા.

૧ વિજયધર્મસુરિની વંશપરંપરા નીચે પ્રમાણે છે:—

તપગૃહની ૬૨ મી પાટિ વિજયપ્રભસુરિ

૬૩ મી પાટિ વિજયરત્નસુરિ

૬૪ મી પાટિ વિજયદયાસુરિ

૬૫ મી પાટિ વિજયધર્મસુરિ

(સં. ૧૮૩૮ ચૈત્ર સુદ ૧૩ અગુવારે રાજનગરના સંધપતિ મોદી પ્રેમચંદનો સિદ્ધાચળ સંધ લઈ ગયા)

૧૬ સમરાદિત્ય કેવલી રાસ. સં. ૧૮૪૨

૧૭ આત્માભોધ (ઢભો) શ્રીમદ્ યશોવિજય કૃત વીર સ્તુતિ રૂપ હુંડીનું સ્તવન.
સંવત્ ૧૮૪૯ વસંત પચમી બુધવાર. આ વખતે 'વિજયજિનેન્દ્ર
સુરિ વિરાજતા હતા.

૧૮ સિદ્ધાયલ સ્તવન. સં. ૧૮૪૯ ફાગણ સુદિ ૮.

૧૯ જ્ઞાનાન્દ કેવલી રાસ સં. ૧૮૫૮.

શિષ્યચરંચરા

તેમના શિષ્ય રૂપવિજય હતા કે જેણે આ રાસ રચ્યો હતો, તે સિવાય
શ્રી કુંવરવિજય હતા, કે જેમણે સં. ૧૮૮૨ ના મહા શુદ્ધ ૫ ને રવિવારે
અધ્યાત્મસાર પ્રશ્નોત્તર ગ્રંથ પાલીનગરમાં રચ્યો છે.

રાસકાર.

૫. રૂપવિજયે આ રાસ શ્રી પદ્મવિજયજી જે વર્ષમાં સ્વર્ગલોક પામ્યા
તેજ વર્ષમાં એટલે સંવત્ ૧૮૬૨ માં અક્ષય તૃતીયાને દિને આનન્દપુરમાં
રચ્યો છે, તે પદ્મવિજયજીના પોતાના શિષ્ય હતા, તેથી શુદ્ધનું ચરિત્ર
લખી શુદ્ધ પૂજા કરી છે એટલુંજ નહિ, પણ વિશેષમાં તેમના શિષ્ય તરીકે
જે હકીકત પ્રત્યક્ષ સમાગમથી મેળવેલી છે તે નિશ્ચયપૂર્વક વિશ્વસનીયના આપે
છે તેમની કૃતિઓ નીચે પ્રમાણે છે:—

૧ સ્નાત્રપૂજા—વિજયજિનેન્દ્રસુરિના રાજ્યમાં વિવિધ પૂજાસંગ્રહ પૃ. ૪૭૩.

૨ પંચકલ્યાણક પૂજા—સિદ્ધાયલ (પાલીતાણા) સં. ૧૮૮૯ મહા શુદ્ધ
પૂર્ણિમા ૪૭૪-૪૯૧.

૩ પંચગાન પૂજા—૧૮૮૭ નેમીશ્વર કલ્યાણક દિવસ. વિજયદિનેન્દ્રસુરિના
રાજ્યમાં પૃ. ૪૯૨—૫૦૪.

૪ વીરસ્થાનક પૂજા—૧૮૮૩ ભાદ્રપદ શુદ્ધ ૧૧ પૃ. ૫૦૫—૫૩૯

૫ રૂપીસ્તાલીશ આગમ પૂજા—૧૮૮૫ આશો શુદ્ધ ૩ વિજયદિનેન્દ્રસુરિ
રાજ્યમાં પૃ. ૫૪૦—૫૮૮.

૬ સંગ્રહો.

(૧) આત્મભોધ સંગ્રહ. પૃ. ૫૪ સંગ્રહમાળા (લીમશી માણેક)

(૨) મનસ્થિર કરણ સંગ્રહ. પૃ. ૨૫૦ ” ”

૧ વિજયજિનેન્દ્રસુરિ

(સં. ૧૮૫૬, ૧૮૭૫ માં 'ગિરનારપર લેખ કરાવ્યા છે.)

૨ આ વખતે 'સાનનગરમાં એસવંશના શેઠાહેમાલાઈ હતા, તેના સ્મરણને
માટે આ પૂજા રચવામાં આવી છે.

આ પ્રસ્તાવના અહિં સમાપ્ત થાય છે. આ પુસ્તકમાં જે જે ચરિત્ર નાયકો છે તે બધાનાં ચરિત્રો, તે ચરિત્રો લખનારાનાં ચરિત્ર સાથે જેટલી જેટલી હકીકત જે જે સ્થળેથી મળી શકી તે તે સ્થળેથી તેટલી તેટલી ભેગી કરી યથાશક્તિ લખી મેં સાદર જૈન પ્રજાગણ સમક્ષ તેમજ અન્ય પ્રજા પાસે રજુ કર્યા છે. આ પુસ્તકની પ્રેરણા કરનાર પૂજ્ય મુનિમહારાજ શ્રી બુદ્ધિસાગરજી છે, અને તેમનીજ જુદા જુદા પ્રકારની સહાયતાથી આ ચરિત્રો તથા પુસ્તક પ્રસિદ્ધ થયું છે, તો તેમનો આ સમયે ઉપકાર માન્યા વગર રહી શકાતું નથી. વિશેષમાં તેમની સહાય અને આ મારો નમ્ર પ્રયત્ન ગતિમાં મૂકનાર પ્રસિદ્ધકર્તા શ્રી અધ્યાત્મજ્ઞાનપ્રસારકમંડળ અને તેના ઉમંગી કાર્યવાહક શ્રી લલ્લુભાઈ કરમચંદ દલાલના આભારનો બાર અવશ્ય છેજ. તો આવા પ્રયત્નો, અને વિશેષે જૈનકાવ્ય સાહિત્યનો ગુજરાતી પ્રેમના 'બૃહત્ કાવ્યકોશ' કે વડોદરા મહારાજાશ્રિત 'પ્રાચીન કાવ્યમાળા' જેવા સ્વરૂપમાં સારી રીતે સંશોધન કરાવી તેવી સારી અનુકૂળ યોજના નીચે પ્રસિદ્ધ કરાવવામાં આવે, તો જૈનોએ ગુજરાતી સાહિત્યમાં શું અવનવું તેજ અર્થ્યું છે, રસ કેવો મધુરો રહેયો છે, અને કેવાં ભાવનામય ગાનો માયા છે, તેનું ભાન સ્પષ્ટ રીતે સર્વને કરાવી શકાય તેમ છે. અલખત આવું કાર્ય જરા મોટા પાયાપરનું છે, છતાં કંઈ નહિ તો આવા ઐતિહાસિક શાસો તથા ચરિત્રો પ્રસિદ્ધ કરવાનું શ્રી અધ્યાત્મજ્ઞાનપ્રસારક મંડળે યોગ્ય ધાર્યું છે એ ખુશી થવા જેવું છે. તો ઇતિહાસરસિક અને વિદ્વદ્ બંધુઓ તે પ્રકારનાં સાધનો પૂરાં પાડવામાં મદદ આપશે તો તેમનો ઉપકાર સર્વ સમાજપર રહેશે.

આમાં કંઈ સંબંધન, દોષ આદિ યથો હોય તે માટે ક્ષમા માગી વિદ્વજનો પાસે તેની સુધારણા કરવા, જણાવવાની પ્રાર્થના કરી વિરજ્યું છું.

પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ.

મુંબઈ.

૭-૫-૧૯૧૨.

}

સંતસેવક,

મોહનલાલ દલીચંદ દેશાઈ.

બી. એ. એલ. એલ. બી.

શ્રી અધ્યાત્મજ્ઞાન પ્રસારક મંડળ.

(સ્થાપન-જ્ઞાનપંચમી વિરસંવત ૨૪૩૫)

જો તમારે તત્ત્વવિચારના ઉત્તમ સિદ્ધાંતો, શરણ અને પ્રીય શૈલીમાં સમજવા હોય, તમારાં હૃદય નિર્ભળ બનાવવાં હોય, તો

અવશ્ય વાંચો શ્રીમદ્ બુદ્ધિસાગરજી અન્થમાળા.

મજકુર અન્થમાળામાં નીચલા અન્થો પ્રગટ થયેલ છે, જે વાંચી, મનન કરી, તમારા આત્માને ઉચ્ચ શ્રેણીએ ચઢાવો. ઉત્તમ અન્થો એજ અપૂર્વ સત્સંગ છે. ખચીત આ અન્થોના મનનથી ધર્મ જાણવા અને મેળવવા પામશો—શુદ્ધશ્રીની લેખન શૈલી—માધ્યસ્થ દૃષ્ટિવાળી હોવાથી, દરેક ધર્માવલંબીઓ તેને પ્રેમપૂર્વક વાંચે છે. દરેક અન્થોમાં અધ્યાત્મજ્ઞાન અને તત્ત્વજ્ઞાન સંબંધી વિવેચન છે.

વૈરાગ્ય, ઉપદેશક, અને બોધક, પદો—મજનો—તે તે વિષયમાં ક્ષિપ્રતા કરી નાખે છે. દરેક પદોનો સાર વિચારણીય છે. દુકામાં કહીએ તો અને-કાન્ત દૃષ્ટિથી, હૃદયની વિશાળતાપૂર્વક અને પ્રીય તથા પથ્યવાણીથી દરેક જાણુને ઉત્તમ બનાવી શકાય છે અને તે મુજબ આ અન્થો છે.

માત્ર વાંચકોના હિતાર્થે, ઉદાર ગૃહસ્થોની સહાય વડે, કોષપણ અન્થ-પ્રકાશક મંડળ કરતાં ઓછામાં ઓછી કીંમત રાખવાની પહેલ આ મંડળેજ કરી છે—ઓછી કીંમત છતાં છપાઈ-કાગળ-અંધાઈ વગેરે કામ સુંદર થાય છે, ઉપરાંત વધુ પ્રચારાર્થે—પ્રભાવના, વિદ્યાર્થીઓને ધનામ, અને ભેટ આપનાર માટે વધુ નકલો મંગાવનારને (જે અન્થો શીલીકમાં હશે તે) બની શકતી ઓછી કીંમતે આપવામાં આવે છે.

જેઓને પ્રગટ થઈ ચુકેલા અને થવાના અન્થો પૈકી, કોષપણ અન્થો પોતાના મુરખી કે સ્નેહી અને ઉપગારીઓના સ્મણુર્થે, પ્રકટ કરવાને ઇચ્છા હોય તેમને તે મુજબ મંડળ સગવડ કરી આપે છે. તે માટે,

પત્રવ્યવહાર—શ્રી મુખ્ય-ડૉ. ચંપાગલી.

વ્યવસ્થાપક—શ્રી અધ્યાત્મજ્ઞાન પ્રસારક મંડળ, જોગ કરવો.

શ્રીમદ્ બુદ્ધિસાગરજી અન્યમાળામાં પ્રગટ થયેલ ગ્રન્થો.

ગ્રન્થાંક	પ્ર. ઇ. રૂ. આ. પા.
૦. ભજન સંગ્રહ ભાગ ૧ લોX ...	૨૦૮ ... ૦—૮—૦
૧. અધ્યાત્મ વ્યાખ્યાન માળા* ...	૨૦૬ ... ૦—૪—૦
૨. ભજનસંગ્રહ ભાગ ૨ જોX ...	૩૩૬ ... ૦—૮—૦
૩. ભજન સંગ્રહ. ભાગ ૩ જો* ...	૨૧૫ ... ૦—૮—૦
૪. સમાધિ સતકમ્* ...	૩૪૦ ... ૦—૮—૦
૫. અનુભવ પચ્ચીશીX ...	૨૪૮ ... ૦—૮—૦
૬. આત્મપ્રદીપ ...	૩૧૫ ... ૦—૮—૦
૭. ભજન સંગ્રહ ભાગ ૪ થોX ...	૩૦૪ ... ૦—૮—૦
૮. પરમાત્મદર્શન ...	૪૩૨ ... ૦—૧૨—૦
૯. પરમાત્મજ્યોતિX ...	૫૦૦ ... ૦—૧૨—૦
૧૦. તત્ત્વચિહ્ન* ...	૨૩૦ ... ૦—૪—૦
૧૧. ગુણાનુરાગ (આવૃત્તિ ખીજ) ...	૨૪ ... ૦—૧—૦
૧૨. ૧૩. ભજન સંગ્રહ ભાગ ૫ મો તથા જ્ઞાનદિપીકા ૧૫૦ ...	૦—૬—૦
૧૪. તીર્થયાત્રાનું વિમાન (આવૃત્તિ ખીજ) ...	૬૪ ... ૦—૧—૦
૧૫. અધ્યાત્મ ભજન સંગ્રહ ...	૧૫૦ ... ૦—૬—૦
૧૬. ગુરુબોધ.X ...	૧૭૨ ... ૦—૪—૦
૧૭. તત્ત્વજ્ઞાનદિપીકા* ...	૧૨૪ ... ૦—૬—૦
૧૮. ગુહ્ય સંગ્રહ... ...	૧૧૨ ... ૦—૩—૦
૧૯. આવક ધર્મસ્વરૂપ ભાગ ૧ લો (આવૃત્તિ ત્રીજી) ૪૦ ...	૦—૧—૦
૨૦. „ „ „ ભાગ ૨ જો (આવૃત્તિ ત્રીજી.) ૪૦ ...	૦—૧—૦
૨૧. ભજન પદસંગ્રહ ભાગ ૬ ઠોX ...	૨૦૮ ... ૦—૧૨—૦
૨૨. વચનામૃત ...	૩૮૮ ... ૦—૧૪—૦
૨૩. યોગદીપક. ...	૨૬૮ ... ૦—૧૪—૦

ઠહેલો તે પહેલો, કેમકે ઘણા ગ્રન્થો ખલાસ થયા છે.

x આ નીશાનીવાળા ગ્રન્થો માત્ર વીશની અંદર શીલક છે.

* આ નીશાનીવાળા ગ્રન્થો માત્ર એકસોની અંદર શીલક છે.

x આ નીશાનીવાળા ગ્રન્થો માત્ર ભસોની અંદર શીલક છે.

ગ્રન્થો નીચલા સ્થળેથી વેચાણ મળશે.

૧. અમદાવાદ—જૈન બોર્ડિંગ-ઠે. નાગેરીશશહ.

૨. મુંબઈ—મેસર્સ મેઘજી હીરજીની કું.-ઠે. પાયલુણી.

૩. ” —શ્રી અધ્યાત્મજ્ઞાનપ્રસારક મંડળ ઠે.-ચંપાગઢી.

૪. પુના—શા. વીરચંદ કૃષ્ણજી ઠે.-વૈતાલપેઠે.

ગદ્યની અનુક્રમણિકા.

સમાલોચના.	૧—૬૪
નિવેદન	૧—૬
ચરિત્રો.						
ત્રેદિવર્ચ શ્રી શાંતિદાસ	૭—૧૩
વખતચંદ શેઠ	૧૪—૧૯
લક્ષ્મિસાગરસૂરિ	૨૦—૨૪
નેમીસાગરોપાધ્યાય.	૨૫—૨૭
વિજયદેવસૂરિ.	૨૮—૨૯
વિજયનંદસૂરિ	૩૦—૩૧
કલ્યાણવિજયગણિ...	૩૨—૩૬
સત્યવિજય પંન્યાસ.	૩૭—૪૪
કર્પૂરવિજય ગણિ	૪૫—૪૬
ક્ષમાવિજય ગણિ	૪૭—૪૯
જિનવિજયગણિ	૫૦—૫૨
ઉત્તમવિજય પંન્યાસ.	૫૩—૫૮
પદ્મવિજયગણિ	૫૯—૬૪
પદ્મવિજયછની કૃતિઓ	૬૫—૬૬
કડિણ શબ્દાર્થ કોષ	૭૧—૮૦

પદ્યની અનુક્રમણિકા.

શાંતિદાસ શેઠ (રાસ)	૧—૮
વખતચંદ શેઠ (,,)	૯—૧૦૨
વિજયદેવ સૂરિ (સ્વાધ્યાય)	૧૦૩—૧૦૭
સત્યવિજય પંન્યાસ. (રાસ)	૧૦૮—૧૧૭
કર્પૂરવિજય ગણિ (,,)	૧૧૮—૧૨૫
ક્ષમાવિજય ગણિ (,,)	૧૨૬—૧૩૬
જિનવિજય ગણિ (,,)	૧૩૭—૧૫૩
ઉત્તમવિજય પંન્યાસ (,,)	૧૫૪—૧૭૧
પદ્મવિજય ગણિ (,,)	૧૭૨—૧૮૩
લક્ષ્મિસાગર સૂરિ (,,)	૧૮૪—૨૧૩
કલ્યાણવિજય ગણિ (,,)	૨૧૪—૨૩૯
વિજયનંદસૂરિ (સ્વાધ્યાય)	૨૪૦—૨૪૩
નેમીસાગરસૂરિ (રાસ)	૨૪૪—૨૫૬

ક્રિતિ શબ્દાર્થ કોષ.

અખખર-અક્ષર.
 અંગળ-પુત્ર.
 અચંચ-અચંચો, આશ્ચર્ય.
 અનનર-અનનર.
 અટારો-આડો.
 અઠાધ-અઠાધિકા.
 અટોતરી-અટોતરી.
 અણસણ-અનસન, ન ખાવું તે.
 અણવશ્યુ-મંગાવી ભેશું.
 અતિપત-વિશેષપણે.
 અતૂલ-અતિશય, જેનો તોલ ન થાય તેટલું.
 અત્ય-અર્થ.
 અચામ-અચાન, ઠેકાણે નહિ એવું, અસ્વસ્થ.
 અઢંબ-કપટ વિના.
 અઘુવ-અશાશિત, ચલ, અનિશ્ચિત.
 અધાતેર-નીચો.
 અધ્યાતમવેદી-અધ્યાત્મનો અનુભવ કરનાર.
 અનર્ગલ-અખૂટ, ધણુંજ.
 અતેવાસી-શિષ્ય.
 અપવર્ગ-મોક્ષ.
 અપ્રતિબંધ-અટકાવ વગર, સતત.
 અમૂળ-મૂળ, અમૂલ વગરનો.
 અંબ-(૧) અંબા, માતા, (૨) અંબિયો.
 અંબર-આકાશ.
 અભિનવ-નવા.
 અભિધાન-નામ.

અભિરામ-સુંદર.
 અબ્ર-આકાશ.
 અમર-દેવતા, દેવ.
 અમાયિ-કપટ વગર.
 અમાર પડહો } કોઈએ હિંસા ન કરવી
 અમારિ પડહો } એવો ગામમાં-પ્રદેશ-
 } માં, પડો વળકાવવો તે.
 અરચી-પૂજા.
 અરતિ-રાગ નહિ, દ્રેષ, અપ્રીતિ.
 અરહટ-ચાક, રેંટ.
 અર્ચિત-પૂજાયેલ.
 અર્ધુદ-આધુ (પર્વત).
 અલકર્યા-શોભીતા કર્યા.
 અલપ-ચોટું.
 અલ્લહનપુર-અલ્લહિસપુર ખાટણ.
 (શહેર)
 અવતંસ-ભૂષણ, ધરેણું.
 અવદાત-ચરિત્ર.
 અવહેલી-મૂઢી, છંડી.
 આવહડ-સચોટ.
 અશન-અન્ન, ખાવાતું.
 અશુચિ-અપવિત્ર, ગંદું.
 અસમાણ-અસમાન, ધણું.
 અસમજસ-ગમે સેમ, આહું અવળું,
 અથોઅ.
 અહવે-આ વખતે.
 અહિઠાણુ-અધિષ્ઠાન, સ્થળ.
 અહિનાણુ-લક્ષણ, એધાણુ, નિશાની.
 અહિયાસતાં-વેદતાં, અનુભવતાં.
 આફ્રિકા-આફ્રિકાનાં કૂલ.

આખડી=મત-આધા.

આગર=ખાણુ, ભંડાર.

આઠવી=આખી.

આતપ=અગ્નિ, તડકો.

આદમ=આદ્ય, પહેલા.

આદ્ય=હુકમ.

આધિ=પીડા.

આબરણુ=ધરણું.

આરતિ=આર્તિક પીડા.

આવાગમણુ=આવાગમન, આવવું તે.

આવાસ=ઘર.

આલવે=આળાવે, આલોચના કરે.

આશક્ષી=ઈરિદી, પ્રીત.

આશ્રવ=જે દ્વારથી કયો આવી આત્મા
સાથે જોડાય છે તે.

આસન=આસન, પાસે.

આસેવના=આચરણુ.

આળ-ખોડું તહોમત (અલીક.)

ઈગિત-શરીરના અભિનય, ચાળા,
લક્ષણુ.

ઉજમીને-ઉજમાળ અધને, આનંદ
પામીને.

ઉત્સરંગે-ઉછરંગે, આનંદે.

ઉત્તંગ-ઉત્તુ.

ઉદક-પાણી.

ઉદેરવું-ઉછું કરવું, આરંભવું.

ઉદ્દામ-પ્રબલ, ઉમ્મ.

ઉપકરણું-સાધન, જેનાથી ઉપકાર
થાય છે તેવાં સાધનો. (ઉપગરણુ)

ઉપશમ-શમતા.

ઉપલન-પથ્થર.

ઉભગૌ-ઉભગૌ, કંઠજેલ.

ઉભરાણે-ઉધારે.

ઉમહો-ઉમંગ.

ઉમલા-ઉમંગી થયા.

ઉર્ધ્વ-ઉચ્ચા.

ઉલૂક-ધ્રુવક.

ઉષ્ણોદક-ઉતું પાણી.

એકાદી-એકલો.

એયતી-દૂર.

ઓછંગી-ઉત્સંગે, ખોળે.

કંકર-પથ્થર.

કન-કમલ.

કન-કુમ્ભ.

કટિ-કેડ.

કદલી-કેળ.

કનક-સોતું.

કન્યાલીક-કન્યાના સંબંધમાં અલીક-
જૂડું બોલવું તે. જેમકે ઉમર-
વિષે, ગુણુ વિષે.

કમલા-લક્ષ્મી.

કર-હાથ.

કર્દમ-કાંઠવ.

કલત્ર-ઓ.

કલ્પોલ-મોજા.

કવણુ-કોણુ.

કવળ-ડવલ, કોળીઓ.

કંસાલા-કંસા જોડી.

કાક-કાક, લાકડું.

કાતિલ-તેજ.

કાનન-વન.

કામિત-અચિત.

કારિમા-કંઠણુ

કિકરી-દારી

કુંજર-હાથી
 કુંબ-ધડો
 કુરંગ-મૃગ, હરણ
 કુશાભ-(૧) કુશ ધાસના અમભામ
 જેવું, (૨) પ્રવિણ
 કુસુમ-ફુલ
 કૃમિ-કીડા
 કૃપ-કૃપો
 કેલી-કેટલી
 કેલિ-રમત, કીડા
 કેશરી-સિંહ
 કોક-કમલ
 કોડે-આનંદથી
 ક્ષેત્રાંતરી-ખીજે સ્થાને
 ખડગ-તરવાર.
 ખંડ-ટુકડા.
 ખંધ-સ્કંધ, ખાંધ.
 ખંધક-સ્કંધક (મુનિનું વિશેષ નામ)
 ખમતા-ક્ષમા.
 ખલક-ખલક, કુનિયા.
 ખાંડુ-તરવાર.
 ખાંત-ઉમંગ.
 ખોટી-દીલ.
 ગગન-આકાશ.
 ગંગલું-ગાંગલું, અશક્ત થવું.
 ગણનાહ-ગણ-સમુહનો નાથ.
 ગતખેદી-ખેદ વગરના.
 ગચ-ગજ.
 ગચખી-અદસ્ત.
 ગચણી-ગિણી-ગગનાંગણ-આકાશ. પ-
 ટમાં
 ગરથ-પૈસો.
 ગદાગલ-ગળ.

ગાત્ર-શરીર.
 ગાલીયા-તોડયાં.
 ગિરા-વાણી.
 ગિરિ-પર્વત.
 ગિરિનાથ-ગિરનાર (પર્વતનું નામ).
 ગિરઝો-ગુર-ગોટો.
 ગુણ-દોરો.
 ગુણુ આમ-ગુણુ પ્રથમ સા.
 ગુંદયલી-ધર્ત્તલી, ગુર સ્તુતિ.
 જેહ-ધર
 ગોયમ-ગોતમ.
 ગોષી-વાત.
 ગોરડી-ગોરી, સ્ત્રી.
 ધનસાર-કપૂર.
 ધનસર-ઉમંગી.
 ધાટો-(૧) ધટ; (૨) સાદ, ધાંટો.
 યંગ-મતોહર, સાફ.
 યય-ચિતા.
 યરમ-છેલું.
 ચીન-ચિન્હ.
 ચીલા-રસ્તા.
 ચિહું-ચાર.
 ચૂપે-ચૂપશું-ચોપથી, એકદમ.
 ચોપદારે-પુકારે, ચોમીદારે.
 છાક-કેદ.
 છીજે-નાશ પામે.
 છાણુ-કાદવ, ઘૂળ.
 છેહ-વિશ્વાસમંગ, દ્રોહ.
 જગજીવક-જગતને જીતનાર.
 જંગ-લડાઈ, પડાવ.
 જલથ-જ્યાં.
 જનકસુતા-જનકરાજની પુત્રી સીતા.
 જનની-માતા.

જયણી-ચત્ના, સાચવણું.
 જલધર-સમુદ્ર.
 જવાસો-ખડ (એક જાતનું ધાસ)
 જહાજ-હોડી.
 જાગતા-જડતા, મંદતા.
 જમણુ-જમ.
 જમ્યા-પુત્ર.
 જસ-જેની, જેથી.
 જીહ્વા-જીભ.
 જીગહપ્રધાન-યુગપ્રધાન, યુગમાં મહાન.
 જેહવા-જેવા.
 જયું-જેમ.
 જ્યૈષ્ઠ-જેઠ, સૌથી મોટો.
 ટહીલ-ટહેલ. પાછળ ફરવું તે.
 ટાણો-અવસર.
 ઠવણી-સ્થાપના.
 ઢોહલાં-ઢોહલાં, ઢોહક.
 તટિની-નદી.
 તડાગ-તળાવ, સરોવર.
 તસ્વરૂચિ-તસ્વપ્રત્યે પ્રીતિ.
 તત્થ-તે પ્રમાણે, ત્યાં.
 તરણિ-હોડી.
 તહતિ-તથેતિ, તે પ્રમાણે.
 તાંવુધ્યાં-પસાર થયાં.
 તાસ-તેને.
 તુગ-હંથું.
 તુરંગમ-ઘોડા.
 તેજી-ઘોડા.
 તેણે-તેથી.
 ત્યાર-તેવાર.
 ત્રાણુ-રક્ષણુ.
 ત્રિકરણુ-મન, વચન, કાયથી.

યાણુ-સ્થાન.
 ચિતિ-ચિત્તિ.
 યુભ-સ્ત્રૂપ, દેરી.
 યોક-સમૂહ.
 ઢક્ષ-પ્રવીણ.
 દંતી-હાથી.
 દયણુ-દેવા માટે.
 દભવિતિ-ક્રોધોર્થ (ગામ).
 દવ-આગ.
 દલ-સમૂહ.
 દલાસો-દિલાસો, આશ્વાસન.
 દાધ-અગ્નિ.
 દામિની-વીજળી.
 દાવ-લાગ.
 દિગપટ-દિગંબર.
 દિણુંદ-દિનેંદ્ર, સૂર્ય.
 દિનકાર-સૂર્ય.
 દિલપાકી-હૃદયની શુદ્ધતા.
 દિવાજે-શોભે.
 દીખે-દીક્ષા આપે.
 દીનિયા-દીન, ગરીબ.
 દીખ્ય-દીક્ષા.
 દુતીઆચંદ્ર-ખીજનો ચંદ્રમા.
 દુઢાલા-શરીરે પુષ્ટ.
 દુરિત-પાપ.
 દુર્દમ-દુખે કરી. દમાય ઝેલું.
 દુર્ધર-મહા કષ્ટવાળું.
 દુરંત-જેનો નાશ કરવો કઠણ છે તેવું.
 દુસ્તાગી-દુર્લભખોષી.
 દુહવે-દુભવે.
 દુષદ્ધાટ-પથ્થરની પેઠે.
 દોહિલો-ફલેલ.
 દિન-આઠાણુ.

ધનંદ, ધનદ-કુબેર.
 ધરણી-ગૃહિણી, સ્ત્રી.
 ધરારૂઢ-વૃક્ષ, ઝાડ.
 ધસમસી-દોડી દોડીને.
 ધિર-ધીરજ.
 નચિંત-ચિંતા વગરના.
 નંદ, નંદન-પુત્ર.
 નંદની-પુત્રી.
 નરોંદ-નરેંદ્ર, રાજા.
 નાથુ-શાન.
 નાસિકા-નાક.
 નાહ-નાથ.
 નિકંદન-નાશ.
 નિષિદ્ધ-સર્વ.
 નિદાન-(૧) ખરેખર, (૨) ઉપાય.
 નિધાન-મંડાર.
 નિપાયો-ખનાવ્યો.
 નિપીડ-ધટ્ટ.
 નિરતિચાર-અતિચાર, દોષ વગર.
 નિરવહજો-નિર્વહજો, પાળજો,
 નિભાવજો.
 નિરૂપમ-જેની ઉપમા ન થાય તેવું,
 સર્વોત્તમ.
 નિર્મૂલવા-નાથ કરવા.
 નિલાક-કપાળ.
 નિસુણુ-બરાબર સાંભળો.
 નિઃછઙ્ગ-અકપટી.
 નિસ્તાર-પાર.
 નીકી-સુંદર.
 નીકે-નાશ પામે.
 પંકજ-કમલ.
 પથખાવો-ત્યાગ કરાવો.
 પટ-લૂગડું.

પટુતા-હિમતા, ચંચળતા.
 પતંગ-(૧) પતંગીઆ (૨) આકાશ.
 પડથુ-પડવું.
 પડિઓહના-પ્રતિઓધતા, ઉપદેશ દેના.
 પદ-પગ.
 પદ્મ-કમલ.
 પંજર-પાંજરું.
 પભાણું-વિશેષે કહું.
 પમુહા-પ્રમુખ, વગેરે, આદિ.
 પયથુ-પગ.
 પથપે-ખોલે, વહે.
 પરગમે-પરિણમે.
 પરથુતિ-પરિણુતિ, પરિણામ, મનના
 ભાવ.
 પરમથ-પરમાર્થ.
 પરવડું-મોહું.
 પરિ-પેટે.
 પરિયા-પૂર્વજ.
 પરિસર-પાદર, આમની બહારનો ભાગ.
 પરિસહ-સહન કરવું તે.
 પરિહાર-ત્યાગ.
 પરો-દૂર.
 પત્ર-(૧) પાંદડાં, (૨) કાગળ.
 પલ્લી-ગામ.
 પસાય-મહેરમાની, પ્રાસાદ.
 પાઉ ધાર્યા-પગ ધાર્યા, પધાર્યા.
 પાખરીઆ-સળજ કપડાં.
 પાખર્યા-સળજ કપડાં.
 પાખે-વિના.
 પાંછીને-બહે પ્રકારે.
 પાગરવું-વિહાર કરવો.

પાંચમી ગતિ-મોક્ષ ગતિ. (મનુષ્ય,
દેવ, તિર્યચ, નારક એ ચાર
ગતિ નહિ તે.)

પાત-(૧) પાંદડું (૨) પનન-પડવું.
પાનિક-પાપ.
પાયક-પાળા.
પાયવ-પાદપ-કંપવૃક્ષ.
પાશ-બંધન.
પાળા-પગે ચાલનારા.
પિંગલ-પિંગલ શાસ્ત્ર, કાવ્યગ્નના
શાસ્ત્ર

પીર-પીડા.
પીહર-(૧) પાળનાર (૨) માવતર.
પુલાય-નાશ પામે.
પેચ-રીત.
પેરે-પેડે.
પોદો-પ્રૌઢ, મોટો.
પ્રચ્છન્નપણે-છાતું
પ્રતિછદે-પડધા પડે.
પ્રતિપક્ષ-શત્રુ.
પ્રતિરૂપ-સરખા.
પ્રતિલાભે-લાભ આપે.
પ્રતીતિ-શ્રદ્ધા, દઢારથા.
પ્રભાવના-દહાણી, જેથી પ્રભાવ થાય તે.
પ્રમુખ-વગેરે.
પ્રમોદ-આનંદ, હર્ષ.
પ્રવિજ-પ્રવીણ.
પ્રસાદ-મહેરબાની, પસાય.
પ્રહે-વાહાણામાં, સવારમાં.
પ્રાહર્ણ્ય-પરોણો, મેમાન.
પ્રાચી-પૂર્વના, પ્રાચીન.

પ્રાસાદ-મહેલ, મંદિર.
પ્રૌઢ-મોઢું.

કુરકાર-ફડફડાટ.

ફોફલપાન-સોપારી.

બૂવા-બડા, મોટા.

બયાલ-બેનાલીસ.

બાહલ-(૧) બળીઓ, (૨) આવડા.

બાંવા-પીડા.

બુધ-પંડિત.

ભગના-ભકતો.

ભાણુ-માનુ, મૂર્ખ.

ભાંજે-નાશ કરે.

ભાળ-ભાળીને, જોઇને, ખગર, તપાસ.

ભાંતર-અંદર.

ભૂપતિ-રાજા.

ભૂપીઠ-ભુવન ઉપર, ૧૨વી ઉપર.

ભૂરિ-ખડુ.

ભૂગુવાર-મંગળવાર.

અમર-ભમરો.

મગસી-મક્કીજી (તીર્થ)

મંક-માંચડો.

મંકડ-મકંટ, વાંદરો.

મચ્છ-માછલું.

મછર-મત્સર, અદેખાઈ.

મણુચ-મનુજ, મનુષ્ય.

મત-મતિ, બુદ્ધિ.

મનમથ-મનમથ, કામદેવ.

મનરૂલી-આનંદિત મનથી.

મનુજ-મનુષ્ય.

મનોભવ-કામદેવ.

મંજન-ધોલું તે (દંતમંજન-દાનણુ.)

મયગજ-મતગજ, હાથી.

મરાલ-હંસ.
 મરાલી-હંસી.
 મર-પાણી વગરની જળ્યા.
 મરથલ-મરથલ, મારવાડ.
 મરંદ-વાંદરો.
 મર્મ-રહસ્ય.
 મલ-મેલ.
 મલક-મુલક.
 મસુંદ-મસુદી.
 મહિમાનિલો-મહિમાથી ભરપૂર.
 મહિયલ-મહિપર, પૃથ્વીપર.
 મહીધર-પર્વત.
 મહીષી-(૧) ભેંસ (૨) રાણી.
 માળ-મર્યાદા, લબ્યા, હદ.
 માટ-(૧) માટલી (૨) માટે.
 માનંગ-હાથી.
 માફલ-તખલાં.
 માંગલા-માંગણાં, માંગાં.
 માયરે-(૧) મારે, (૨) લમના માયરે.
 મીન-મીન, માછલું.
 મીર-અમીર.
 મુકતાફલ-મોતી.
 મુંડ-માથું.
 મુંડન-કેશલોચ.
 મૂક-મુંગો.
 મૂટક-મૂડો.
 મૃગપતિ-સિંહ.
 મૃગરાજ-સિંહ.
 મુદ્-કોમળ.
 મેહલું-વરસાદ.
 મોદ-આનંદ, હર્ષ.
 મોદે-આનંદ.
 મોખત્ર-પ્રીત, સ્નેહ.

યામિની-રાત્રી.
 યોગી-જોગી.
 રખોપ-રક્ષણ.
 રજત-રૂપું.
 રજની-ચત્રી.
 રહ-પ્રીતિ.
 રતિ-(૧) પ્રીતિ, (૨) અક્ષલ, શાશ્વત, (૩) વાલનો સોળમે ભાગ, કેઈ નહિ.
 રમણ-પતિ.
 રયણ-રત્ન.
 રયણિ-રજની, રાત્રી.
 રવિ-સૂર્ય.
 રસણાઈ-રસનાઈ, શાહી.
 રહ-રથ.
 રાંતિ-રાત્રે.
 રામાધન-કંચનકામિની.
 રાશી-હગલો.
 રીસહેસર-અપભ્રંશ (તીર્થંકર પ્રભુ.)
 રૂધિર-લોહી.
 રૂસે-રોષ પામે.
 રૈવત-ગિરનાર (પર્વત).
 લચ્છિ-લક્ષ્મી.
 લખ-લખ.
 લંધન-લાંધણ, ખાલું નહિ તે
 લલામ-મુકુટ.
 લાર-સાથે.
 લીણ-લીન, તદલીન.
 લીલવણુ-લીલોતરી.
 લીલાએ-સહેલાઈથી.
 લુંઠા-કુંદિયા, સ્થાનક માર્ગી.
 લુંચન-લોચ.
 વકરં-વસતું, આકું.

પટ-છ.

સખાધિ-મૈત્રી.

સખાય-મિત્ર.

સંચ-તૈયારી.

સડણુ-સડવું.

સદૈવ-હમેશાં.

સનૃસૌ-પૂરો, તેજવાળો.

સમવડિ-સુરખો.

સમહતા-ખોલાબ્યા.

સમારતા-સંભાળતા.

સમિહીત-હનિહત.

સમુદાય-ટોળું, જથ્થો.

સમૂળ-(૧) મૂલ સાથે, (૨) એકદમ.

સંપદા-લક્ષ્મી.

મંબલ-ભાતું.

મંબેલા-સાંખેલાં.

સચણી-સજ્જનો.

સચલ-સકલ, સધળું.

સરાખવો-આશરો આપવો.

સહિલ-જળ.

સસાજ-સાજ, સામગ્રી સાથે, સજ્જ.

સહિકાર-સહકાર આપ્યાનું વૃક્ષ.

સંવર-જેનાથી કંઈ આવતાં અટકે તે.

સંવેગી-વૈરાગ્યવાન.

સાદરે-આદરસહિત.

સા-વધી-સાચું.

સાંનિધ-(૧) સમક્ષ (૨) રખેવાળા.

સાયર-સાગર.

સાર-(૧) કૃતાર્થ, (૨) ઉત્તમ.

સાસ-ધાસ.

સાહ-(૧) સાથ, (૨) સાર સંભાળ,

સહાય.

સાહમી-(૧) સામી, (૨) સ્વામી (૩)

સ્વધર્મી વાત્સલ્ય.

મિત્ર-સાથે.

મિત્રાણુ-આજપક્ષી.

મુખાર-સુંદર.

મુખાસણુ-(ન) ખાલખી.

મુધી-સારી બુદ્ધિવાળો.

મુધો-શુદ્ધ.

મુતન-મુતતુ, સુંદર પુત્ર.

મુધીર-સારી ધીરજવાળો.

મુપસતથ-શુભ.

મુરગુર-બૃહસ્પતિ, દેવતાના ગુર.

મુરજપુર-મુરત (શહેર).

મુરતર-કંઈપરૂક્ષ.

મુરપતિ-દેવતાના રાજ, ઈંદ્ર.

મુરાલય-દેવતાનું સ્થાન, સ્વર્ગ.

મુવિહિત-સારી વિધિ પાળનાર.

મુહંકર-શુભંકર, ભક્ત કરનારા.

મુખડિ-મુખડ.

સોભાગી-સૌભાગ્યવાન, સુંદર.

સોરંભ-મુગધ.

સોવન-મુવર્ણ, સોનું.

સોહમ-મુધર્મી સ્વામી.

સોહવ-સૌ.

સંધ-ચંદ્ર.

સોહા-શોભા.

હય-લોહ.

હરિયાળી-રૂપક કવિતા.

હસ્તી-હાથી.

હેલા-સહેલાઈથી.

કૃતાશન-આમિ.

હેમારવ-પ્રુખારા.

હેન-પ્રીતિ.

હેવા-ટેવા.

હોટી-હોડ.

હોસે-પ્રુશી વાય.

શ્રી શાંતિદાસ શેઠજીનો રાસ.

શ્રી સદ્ગુરુભ્યોનમઃ

કૃષ્ણ.

- સરસ વચન રસ સરસ્વતી, કવિજન કેરી માય;
કર જોડી કરૂં વિનતિ, કરજ્યો મુજ પસાય. ૧
- શ્રી ગુણાદિ જિનવરતણા, પદ પ્રણમું કરજોડી;
ભવિમન વંછીત પૂરવા, કલ્પતરૂ સમ હોડી. ૨
- શાંતિનાથ પ્રભુ સોળમા, અભયદાન દાતાર;
પારેવો જીણે રાખીઓ, શરણાંગત સાધાર. ૩
- નેમનાથ ખાવીશમા, નમિજો દીનદયાળ;
સમુદ્રવિજય કુલચંદ્રો, મનમોહન ગુણમાળ. ૪
- અશ્વસેન વામા સુત, શ્રી શ્રી પાર્શ્વ જિણુંદ;
પ્રણમું તે બહુ પ્રેમશ્યુ, જસ મુખ પુનમચંદ. ૫
- શાસન નાયક ચરમ જિન, મંહાવીર વડ વીર;
પ્રણમું હેડે હેજશ્યુ, ધર્મ ધુરધર વીર. ૬
- જો પાંચે પરમેશ્વરા, જો છ શિવતરૂ કંદ;
તે માટે ભવિ સેવજ્યો, મૂકી ખીજા કંદ. ૭
- નિજ શુરૂ ચરણ કમળ નમી, જ્ઞાન તણા દાતાર;
મુરખને પડિત કરે, શુરૂ ગુણ અપરપાર. ૮
- શુરૂ આણા શિરપર ધરી, જે જે કરીજો કામ;
મન વંછીત કળ પામીજો, શ્રી રાજસાગર સૂરિ નામ. ૯
- શુરૂ કૃપા જો કરી ઘણી, માથે મુક્યો હાથ;
શાંતિશાહ સુત પરપરા, જગજશ બહુલી આય. ૧૦
- તસ કુળ વંશ શિરોમણી, વખતચંદ ગુણવંત;
ગુણ ગાવા ઉલટ ઘણો, સાંભળજો સહુ સંત. ૧૧

ઢાળ ૧ લી.

અમદાવાદનું વર્ણન.

(ત્રાપાઈની દેશી.)

જંબુદ્વીપ લખ ભેયણ માન, એતો ^૧વર્તુલ થાળ સમાન;
 મેઢ્ઢી દક્ષિણ દિશ વિચાલ, છેજ ભરતક્ષેમ વિશાલ. ૧
 પાંચશે ભેયણ ભણે તેહ, છવીશ ખટ કળાને લેહ;
 છે વિસ્તારપણે અધિકાર, લેભે શાસ્ત્ર થકી સુવિચાર. ૨
 તિહાં દેશ છે સહસ બત્રીશ, ખટખંડના વિશ્વાવીશ;
 તેહમાં આરજ પચવીસ શેષ, અનોપમ મનહર ગુર્જર દેશ. ૩
 ઇણિં દેશે નગરી અનેક, રાજનગર છે મુંદર એક;
 સકળ નગર તણે શિણુગાર, ભણે લંકા લીયે અવતાર. ૪
 ઇત ઉપદ્રવ્ય નહિ આપદા, રોગ શોક લય નાવે કદા;
 ચોર આડનો નહિ પ્રવેશ, સુખીયા લોક વસે વિશેષ. ૫
 રુદુદાલા ^૬વ્યવહારી ઘણા, તસ ઘર ધનની નહિ છે મણા;
 દાન માન દયા લય ^૭લીણ, વિનયાદિક ગુણે પ્રવીણ. ૬
 મુંદર સોઢે ^૮જિનપ્રાસાદ, પ્રભુ સુખ દીઠે મન આલ્હાદ;
 તે નગરીની શોભા ઘણી, કિચિત પલાતું સુણવા ભણી. ૭
 શિશ મોગટ દરવાજા ખાર, પરાં છત્રીશ અતિ સુખકાર;
 ઉંચાં મંદિર ઘર કેલાસ, સત્ય ભુમિયા તિહાં આવાસ. ૮
 સાધુ સાધવી વિચરે જિહાં, સુખીયા લોક ધરમ કર તિહાં;
^૯વારૂ ^{૧૦}ચાર વરણ તિહાં વસે, દયા ધરમ સહુકો ઉલ્લસે. ૯
 દીન, હીન, દુઃખીયાં સંભાળ, જીવ સહુના જે પ્રતિપાળ;
 શિવ મંદિર પાણુ દિસે ઘણાં, મુસલમાન ગુણુ નહિ છે મણા. ૧૦
^{૧૧}વાપિ વનિતા સાબરમતી વળી, પનઘટ શોભા અતિશય મળી;
 ખાવન 'વવા' કર શિણુગાર, કાવ્ય થકી સુણુને શ્રીકાર. ૧૧

વાપિ ઘપ્ર વિહાર વર્ણ વનિતા વાણિ ઘનં વાટિકા;

વૈદ્ય બ્રાહ્મણ વારિવાદિ, વિવુધા, વેદ્યા વણિગ્ વાહિની;

૧ ગોળ. ૨ આર્ય. ૩ શરીરે પુષ્ટ. ૪ વેપારી-વાણીયા. ૫ લીન. ૬
 જિન મંદીર-દેરાસર. ૭ મુંદર. ૮ ચાર. ૯ વાવ.

વિદ્યા વીર વિવેક વિત્ત વિનયો, વાંચંજમો વલ્લિકા,
 વસ્ત્ર વારણ વાજિ વેશર વરં, દ્રવં વર્ચં શોભતે.^૧ ૧૨
 ચોરાશી ચોટાની ચોળ, વસ્તુ વાહરે આપી મોલ;
 માણેકચોક અતિ ગહમહે, લખમી દેખી મન ગહગહે. ૧૩
 પેશ્વઈ ગાયકવાડ દો રાજ, મન મેળે સમજે સહુ સાજ;
 હેત પ્રીત મોખત છે ઘણી, પ્રભ ભણી પાળે બેઝિ ઘણી. ૧૪
 ભુજબળ સિંહ સમોવડ બાણ, અરિયણ ગજમોડણ તસમાન;
 પંચમ લોક પાળે ભૂપાળ, દેખી હરખે બાલગોપાળ. ૧૫
 હય ગચ રથ વાચક ભંડાર, વિભવ તણો નહિ લાણે પાર;
 મુણી શાસન જેહનું^૨ ઉદાંમ, સેવે શત્રુ રાખણ નિજ કામ. ૧૬
 ભૂપ સિમાડા સેવે સદા, ન્યાય નિત્ય નવિ લોપે કદા;
 ધરમી રાજ હોયે જિહાં, પ્રભ મુખી શું કહેવું તિહાં? ૧૭
 આગે આગે રસ અતિ ઘણો, શ્રવણ દેઈ ભવિયણ તમે મુણો;
 હીરવર્દન સેવક કહે દોમ, પહેલી ઠાળતે વધતે પ્રેમ. ૧૮

કુહા.

સહસકિરણ સુત શોભતો, શાંતિકાસ ગુણ ગેહ;
 તેહ તણા ગુણ ગાય શું, આણિ ધરમ રનેહ. ૧
 રાજસાગર સૂરિ મહેરથી, પામ્યા સઘળી રિદ્ધ,
 સાગર ગચ્છ દિપાવિગ્નો, મન વાંછિત ફળ લીધ. ૨
 શ્રી ચિંતામણ મંત્રથી, રાજકાજ સમરથ;
 સાત ક્ષેત્ર જિણે ઉદ્ધર્યાં, ખરચી ઘણા ગરથ. ૩
 પાદશાહ આદર થકિ, જિન શાસન જયકાર;
 ચૈત્ય ખિંબ કરાવિયાં, કહેતાં કેમ લહું પાર. ૪
 સાગર ગચ્છની સ્થાપના, થઈ તેહ અવદાત;
 કિંચિત પલાણું તે હવે, આતા મુણો વિખ્યાત. ૫

૧ અશુદ્ધ શ્લોક છે. હંદ શાદ્ધ છે. આમાં 'વ' અક્ષર બધા છે.

૨ ઉપ. પ્રપલ.

ઢાલ ૨ છ.

સાગરગચ્છ સ્થાપના.

(૬૯૭ ઋષિને વદના હું વારી—એ દેશી.)

ત્રેપનમેં પાટે થયા હું વારી, લક્ષ્મીસાગર સૂરરે હું વારી લાલ;
 સાગર શાખા પરવરી, હું. દિનદિન ચડતે નૂરરે. હું. ત્રેપનમેં. ૧
 તેહના વંશમાં વળી, હું. લખિધસાગર નામરે. હું.
 ઉપાધ્યાય પદ લોગવે, હું. ગુણે કરી અભિરામરે. હું. ત્રે. ૨
 તત્ શિષ્ય દોય ગુણે આગલા, હું. નેમસાગર ગુણવંતરે. હું.
 સુક્તિસાગર ખીજ વળી, હું. પંડિત પદ ધરંતરે. હું. ત્રે. ૨
 ચોમાસું સુરત તણા, હું. સંઘ સદ લય લીનરે. હું.
 ભક્તિ બહુવિધ સાચવે, હું. ગુણે કરી આધિનરે. હું. ત્રે. ૪
 શાંતિ નામે તિહાં રહે, હું. ધનવંત અતિ ઉદારરે; હું.
 પુત્ર નહિ તેણે કરી, હું. પુછે ગુરૂને ધારરે. હું. ત્રે. ૫
 ગુરૂ પણ એમ કહે સાંભળો, હું. ચિંતામણિ જે મંત્ર; હું.
 ખટ માસ છે સાધના, હું. તે અમ પાસે યંત્રરે. હું. ત્રે. ૬
 ખાર હજાર જાપે કરી, હું. વળી છત્રીશ હજારરે; હું.
 પાંચ પ્રકાર ઉપરે ચલે, હું. એહનો અતિ વિસ્તારરે. હું. ત્રે. ૭
 ધૂપ દિપ બલ બાકુલે, હું. આહૂતિ ખટ માસરે; હું.
 ધૈરણ રાય પદમાવતી, હું. તેહની પુરે આશરે. હું. ત્રે. ૮
 મોદિખાનું લલાવીઓ, હું. જે જેમ જોઇયે તેહરે; હું.
 અમ આજ્ઞા છે આપજો, હું. એહમાં નહિ સંદેહરે. હું. ત્રે. ૯
 આશપે નિર્મલ મને, હું. ખટ માસ થયા તામરે; હું.
 પવિત્રપણે તુમ આવજો, હું. ગુરૂ હુકમ થયો જામરે; હું. ત્રે. ૧૦
 શાંતિદાસ રોક.
 એ હવે તિહાં કાચ વશે, હું. રાજનગર વસનારરે; હું.
 તે સુરતમાંહિ હતા, હું. જવેરી તણો બ્યાપારરે; હું. ત્રે. ૧૧
 પ્રાતઃ સમયે દહેરે જઈ, હું. ગુરૂ નમવા ધરી નેહરે; હું.
 ‘શાંતિ હું આંચો અછું,’ હું. એમ લાખે ગુણ ગેહરે; ત્રે. ૧૨
 ગુરૂ વાંદી સ્તુતિ કરી, હું. ભાવ્યવાન તસ દેખરે; હું.
 ‘પહેલો તે વહેલો,’ હું. વિધિએ લખિયો લેખરે; હું. ત્રે. ૧૩

ધીરજપણે બેસારીને, હું. મંત્ર લણે તીણે વારરે; હું.
 નાગ સ્વરૂપે આવિયોરે, હું. 'ધરેણુદ્ર' ધરી ખ્યારરે; હું. ત્રે. ૧૪
 દણ્ડાટોપ મસ્તકે ધરી, હું. લબ તણા લળકારરે; હું.
 ગુરૂ કહે 'તુમે પણ લબને, હું. લેલી કરો એણીવારરે.' હું. ત્રે. ૧૫
 મનથી લય લાગ્યો તદા, હું. શંકા ઉપની જામરે; હું.
 અદૃશ્ય થયા ધરેણુદ્રજી, હું. શેઠને કહે ગુરૂ તામરે; હું. ત્રે. ૧૬
 પૃથ્વીપતિ થાઓ સહી, હું. એહનો એહ પ્રભાવરે; હું.
 રાજકાજ ધુરંધરા, હું. કહે ગુરૂએ તુમ દાવરે; હું. ત્રે. ૧૭
 મસ્તક હાથ દેઈ કહે, હું. 'કરો ધરમનાં કામરે; હું.
 ખાઓ ખરચો વાપરો, હું. ફતેહ કરો ગુરૂ નામરે;' હું. ત્રે. ૧૮
 એહ વચન મનમાં ધરી, હું. કરે જવેરી વ્યાપારરે; હું.
 દોલત દિન દિન દીપતીરે, હું. લેઈ શામન ઉદારરે; હું. ત્રે. ૧૯
 દિલ્લિપતી પાદશાહસુતા, હું. પરણાવે ધરી ખ્યારરે; હું.
 જવેરીખાતું પુરૂં નહિ, હું. હુકમ કર્યો તેણી વારરે. હું. ત્રે. ૨૦
 પણ ન મળે તે શું કરે, હું. અહવે લઈ સામાનરે; હું.
 શાંતિદાસ તીહાં જઈ, હું. સુકી લેટ પ્રધાનરે. હું. ત્રે. ૨૧
 વસ્તુ અમુલ્ય કેળીને, હું. ખુશી થઈ કહે તેહરે; હું.
 રથું લેશ્યો તુમે દાખવો, હું. સાસરવાસો એહરે. હું. ત્રે. ૨૨
 અકબરખેગમ પુત્ર લેધને, હું. નાઈ કોઈ પ્રકારરે; હું.
 પાતશાહ વાડીમાં ઉતરી, હું. કોઈ ન લીધી સારરે. હું. ત્રે. ૨૩
 સહસકરણુ સુત આકરી, હું. ખખર અંતર રાખી ઘણી; હું.
 તસ ભાગ્યે થયું ભવ્યરે, હું. ત્રે. ૨૪
 અકબર મરણની વારતા, હું. સાંભલી દેશ વિદેશરે; હું.
 રાજ લેઈ સુત શું તિહાં, હું. બેગમ ગઈ તેણે દિશરે. હું. ત્રે. ૨૫
 પદવી. પાદશાહની લઈ, હું. જહાંગિર શાહીમ શાહરે; હું.
 તિણે માસુએ શેઠજી, હું. કદા ધરી ઉત્સાહરે. હું. ત્રે. ૨૬
 પૂરવે એ પિણ વારના, હું. કારણ કોય ચારરે; હું.
 અંતર ગણે નહિ શેઠથી, હું. તુમ ઉપગારે સુખ ધારરે. હું. ત્રે. ૨૭

માંસુએ કુમરી તણા, હું. તુંમે આજથી એહરે; હું.
 રાજનગર સુખાગરી, હું. સોંપિ તુમ ગુણ ગેહરે. હું. ત્રે. ૨૮
 રાજા રાજ પ્રજા સુખી, હું. નગરશેઠ પદઃદીધરે; હું.
 ચતુરંગી સેના વળી, હું. રાજ સમોવડ કીધરે. હું. ત્રે. ૨૯
 ઇહાં ઘણી છે વારતા, હું. સંક્ષેપે કહ્યો જોયરે; હું.
 બીજી ઠાળ સોહામણી, હું. પુન્યે ક્ષેમ સુખ હોયરે; હું. ત્રે. ૩૦

હુંહા.

રાજસાગરને સૂરિપદ.

ગુરૂ તેડી ભક્તિ કરી, કહે 'એ તુમચો રાજ;'
 ગુરૂ કહે 'દેવાણુપિયા ! એ સ્યુ' યોદ્યા આજ.' ૧
 'પંચમહાવત ઉચ્ચર્યો, #નિઃસ્પૃહ +અણુગાર;
 શ્રીપૂજ્ય તેડી કરી, દ્યો +લાહો સુખકાર.' ૨
 વિજયસેન સૂરિ તીહાં, તેડીને શુભ રીત;
 ભક્તિ કરી એમ વીનવે, ભેડી હાથ વિનીત. ૩
 'ઉપાધ્યાય પદ આપીએ, સ્વામી કહું' તુમ એહ;
 રાજસાગર ગુણવંત ઘણા, વીનતી એ ગુણુગેહ.' ૪
 'એમ પદવી ભે દીજીએ, ઠામ ઠામ હોઈ જાય;
 તે માટે તુમ વીનતી, માની સુજ નવી જાય.' ૫
 પાઘડી યોગે સુકીને, વીનતી વારોવાર;
 'ગુણુ એર્શીંગલ સુજ હોવે, માનો વચન ઉદાર.' ૬
 એમ કહેતાં માન્યું નહિ, શેઠનું વચન લગાર;
 ઘણું સ્યુ' કહીએ આજથી, માથે એ ગુરૂ ધાર. ૭

ઠાળ ૩ જી.

(ધવલ શેઠ લઈ લેટણું. એ-દેશી.)

શ્રોતા સુણો હવે આગલે, સહેજે વાત ઉદેરીરે;
 'જોડું લાગ્યું' શેઠને, આંટી પડી મન કેરીરે. ૧ શ્રો.
 રીસાઈ ઘરે આવીયા, એહવો કરે વિચારરે;
 'શ્રી. પૂજ્ય હવે આપીસ્યું, રાજસાગર ગણુધારરે. ૨ શ્રો.

* સ્પૃહા-પ્રજ્ઞા વગરના. + મુનિ. ÷ લાભો.

એહવે ત્યાં જઈ દાખવ્યો, વાત તણી મચકોરરે; .
 *પ્રછન્નપણે વિચાર કર્યો, ખંભાત લાણી કરી જોરરે. ૩ શ્રો.
 એહવે શેઠ ખંભાતનો, કાચ વસે છે અત્રરે; .
 રોકી રાખ્યો તેહને, ખખર જણાવો તત્રરે. ૪ શ્રો.
 વાસક્ષેપને આવશે, તો તમને ચુકીશુંરે;
 તે માટે લખો લેખ એ, અવસર ક્યમ ચુકીશુંરે. ૫ શ્રો.
 રચું કરે આવ્યો સાંકડે, લેખ લખીને દીધોરે;
 જો અમારી ચાહ કરો, કામ કરો પ્રસિધોરે. ૬ શ્રો.
 ઓછવ સૂરીપદ તણી, માંડ્યો છે કરી સાજરે;
 વાસક્ષેપ હવે મોકલો, તો રહેશે તુજ લાજરે. ૭ શ્રો.
 ખંભાત સંઘ આગળ કહે, ભરૂચ ખાણ મજરરે;
 શુંહલી કરીને ચુંનડી, નાંખે શેઠાણી તેણી વારરે. ૮ શ્રો.
 રાજનગરના શેઠજી, શેઠને રોક્યા જાણોરે;
 પત્ર લખ્યો તેવા ચિત્તે, કરો કામ મંડાણોરે. ૯ શ્રો.
 વાસક્ષેપને મોકલોરે, તો શેઠ આવે ઘેરરે;
 નહિતર તો એ વાતની, શેઠ તણી શી પેરરે. શ્રો. ૧૦
 મનરચું વિચાર કરી તદા, સૂરિ મંત્ર વળી વાસરે;
 મોકલે જિનાય નમઃ લખી, સફળ ફળી ન આશરે. શ્રો. ૧૧
 સલા સમક્ષે ચુંનડી, ઓઢાડી કહે એમરે,
 તુમ સોહાગ અવિચલ રહો, તેડાવો શેઠ ધરી પ્રેમરે. શ્રો. ૧૨
 લેખ લખીને મોકલ્યો, શેઠ છિડાવણ કાજરે,
 એમ અનેક ઇલાં વારતા, સ્થાગરગચ્છનો રાજરે. શ્રો. ૧૩
 લેખ આવ્યો તે વાંચીને, શેઠને હર્ષ અપારરે;
 પદ મહોચ્છવ રૂડી પડે, વાજે વાણંત ઉદારરે. શ્રો. ૧૪
 દિન દિન રંગ વધામણાં, ચઢાઈ મહોચ્છવ આચરે;
 ઢાળ ખીણ ક્ષેમે કરી, ધવળમંગળ ગવરાચરે. શ્રો. ૧૫
 દોહા.
 જોશી તેડ્યો નખ્યાંતરચું, લણ્યા ગણ્યા જે સાર;
 જ્યોતિક જાણે પાંકિને, આદરમાન અપાર. ૧

શુભ મુહૂર્ત જોઈ કહો, તુમ વિદ્યા પ્રમાણુ;
લગ્ન જોઈને જોમ કહે, સાંભળો શેઠ સુભાણુ. ૨

ઉત્તમ મુહૂર્ત છે ખરું, શાસ્ત્ર તણે અધિકાર;
જ્યેષ્ઠ માસમાંહે ભલો, સાંભળો તેહ વિચાર. ૩

ઢાળ ૪ થી.

(જહાં કુમર જોઠો ગોખરે એ દેશો.)

જહો સંવત સોળસો છાશીએ, લાલ; વર્ષે જેપ્રહ માસ;
જહો શાની અનુરાધા યોગથી, લાલ; સંધને થયો ઉદ્ધાસ.
સુશુભ નર પદ મહોછવ સુખકાર-એ આંકણી. સુ. ૧
જહો પૂજા પ્રભાવના ઘણી, લાલ લોક તણે ગહગાહ;
જહો વાણુન વાજે વિવિધપરે, લાલ, ગાતા ભોજક ભાટ. સુ. ૨
જહો આચારજ પદ થાપીને, લાલ રાજસાગર સૂરીનામ;
જહો દાનમાન કરી લૂંછણાં, લાલ સિધાં સઘળાં કામ. સુ. ૩
જહો ચોસઠ શ્રાવક એકઠા, લાલ કરી રંગ રસવાત.
જહો દ્રવ્ય બલે પાતશ્યાહથી; લાલ ઈહાં ઘણા અવઢાત. સુ. ૪
જહો ગનહગારે કેઈ વલી, લાલ કળ્યા માથે જે હોય;
જહો મુજ શ્રાવક હોસે ખરા, લાલ દુઃખ ભાગ્યું સહુ કોય. સુ. ૫
જહો શાહ જહાંગીર રાજમાં, લાલ સઘળી જે પોસાળ;
જહો શાંતિદાસને વગસી અમે, લાલ લખી પરમાણુ વિશાળ. સુ. ૬
જહો કામ કામ શ્રાવક લઈ, લાલ પોતાના કરી સાર;
જહો મિત્રપણે કેઈ થયા, લાલ કહેતાં નાવે પાર. સુ. ૭
જહો શ્રેણીક રાજ વીરને, લાલ રૂપલ ને ભરત નરેંદ્ર;
જહો રાજસાગર સૂરીશને, લાલ સહસકરિણના નનંદ. સુ. ૮
જહો સંપ્રતિ મુહસ્તિ સૂરીને, લાલ અકબર હિર સૂરીશ;
જહો કૃષ્ણનરેશને નેમને, લાલ વાત ઘણી મધુરીશ; સુ. ૯
જહો વિક્રમ સિદ્ધસેનવલી, લાલ કુમારપાળ હેમ સૂરીશ;
જહો રાજસાગર શાંતિદાસને, લાલ જોડી નવિશ્વાવિસ. સુ. ૧૦

* જેઠ. = ચુહેગાર. + પુત્ર. ÷ પૂરેપૂરી.

અહો ધર્મગોપ વિમળ તણે, લાલ શ્રી નમ્રપભટ્ટ †આમ;
 અહો તિમ રાજસાગર સૂરીને, લાલ શાંતિદાસ સુખ ઠામ. સુ. ૧૧
 અહો કીરત ફૂકમળા વિસ્તરી, લાલ સઘળે દેશ વિદેશ;
 અહો સાગરગચ્છ કરી સ્થાપના, લાલ શાંતિદાસ વિશેષ. સુ. ૧૨
 અહો ચિંતામણિ દેહેડું કરી, લાલ નવલખ નાણાં રોક;
 અહો પ્રભુ પધરાવી હરખીયા, લાલ રવિ દેખી જિમ +કોક. સુ. ૧૩
 અહો વેલિયા વિહી પ્રભાવના, લાલ અચ્ચાર લાખ દ્રવ્ય થાય;
 અહો સાગર ગચ્છમાં આપીયા, લાલ ગુણીજન કીરત ગાય. સુ. ૧૪
 અહો વૃદ્ધ મુખે એ વારતા, અહો સાંભળી તેહ સંખંધ;
 લાલ કિંચિત બાણવા કારણે, લાલ ભાખ્યો એહ પ્રતિખંધ. સુ. ૧૫
 સુણો શેત્રુંજી ગિરનાર વળી, લાલ આણુ તારંગા જેહ;
 અહો સંખેશ્વર પત્રે લખી, લાલ આપે ધરીને નેહ. સુ. ૧૬
 અહો ગુણુ કહેતાં તસ વરણુવું, લાલ એ સમરથ ન કંઈ;
 અહો કલિયુગમાં †સુરતરૂ સમો, લાલ ઓપમા કહે કવિ જોઈ. સુ. ૧૭
 અહો આગળ વાત અતિ ભલી, લાલ વખતશાહની સાર;
 અહો ચિત્ત રાખી ભવી સાંભળો, લાલ તસ ગુણુ અપરંપાર. સુ. ૧૮
 અહો ચોથી ઢાળ ઇણી પદે, લાલ વખતચંદ ગુણુ રાસ;
 અહો હીરવર્ધન સુપસાયથી, લાલ ક્ષેમ બુધ પ્રકાશ સુ. ૧૯

ફહા.

સહસકિરણુ સુત શોભતો, શાંતિદાસ ગુણુજેહ;
 લક્ષણુ લક્ષિત દેહડી, દાની માની એહ. ૧
 લખમીચંદ સુત તેહનો, લખમી અપરંપાર;
 ખુશાલચંદ વળી તેહના, પુત્ર તે ગુણુ ઉદાર. ૨
 નથુ શેઠ તે પાટવી, તસ બંધવ જેઠમલ;
 વખતચંદ ગુણુ આગલા, તસ ગુણુ મહીમા અવદ. ૩
 તેહના ગુણુ ગાતાં ભણી, સુખ મન ઉલટ થાય;
 ઉત્તમના ગુણુ બોલતાં, હોવે નિરમલ કાય. ૪

÷ બપ્પભટ્ટ સૂરી. † આમ રામ. § લક્ષ્મી. + કમળ. ‡ કલ્પવૃક્ષ.

ઝોક મને લવિ સાંભળો, વકતા કલા પ્રમાણુ;
રસીયાને રસ ઉપજે, ધરમ ગુણે ગુણુ ખાણુ.

૫

ઢાળ ૫ મી.

પંથીડારે સંદેશડો-એ દેશી.

શેઠ ખુશાલચંદ દીપતા, કરે સહુની સાર;
રાજ કાજ ધુરંધરાં, કોઈ ન લોપે કાર. શે. ૧
ધરણી તસ ત્રણ અતિ લલી, ખાઈ રસાલ;
નથુશા જીણે જનમીયા, દિન દિન મંગળમાળ. શે. ૨
દિપાં વહુ નિરમલ સતિ, જેઠમલજીની માત;
પુત્ર રત્ન જીણે જનમીયો, વિલસે સુખ સાત. શે. ૩
ત્રીજી શેઠાણી ઘણું, રૂપતણો ભંડાર;
રૂપે જીતી જીણે અપછરા, નહી ઓપમ સંસાર. શે. ૪
જમકું નામે સહા સતી, ચોશઠ કળા નિધાન;
શેઠ તણા ચિત્તમાં વસી, દિન દિન વધતે વાન. શે. ૫
સુખ વિલસે સંસારનાં, દોગંધીક સુર જેમ;
પુન્યવંત જીવ તસ ઉદરે, આવી ઉપનો એમ. શે. ૬
૧ર્યણી સમે સુપનો લહેા, કુલ્યો દીઠો ૨સહકાર;
સુપના તણાં અનુસારથી, હોશે પુત્ર શ્રીકાર. શે. ૭
ઉત્તમ દોહલો ઉપજે, પુન્ય તણે પરમાણુ;
પ્રભુ પૂજા કરૂં ગુરૂ વળી, શીર ધરૂં જિનવર આણુ. શે. ૮
દાન દેઉં ખાણું દયા, ૩અમારપડહો વજડાવ;
માસ ત્રણ પૂરા જિસે, એહનો આવે મનભાવ. શે. ૯
વખત વડો છે આપણો, સુત જનમસે તામ;
વખતચંદ નામ ચાપરચું, દપતિ ધાર્યો નામ. શે. ૧૦
અનુક્રમે ગર્ભ પાલતાં, જે જે રૂતુના આહાર;
તે તેહ પૂછી વાવરે, વૃદ્ધ વચને સુખકાર. શે. ૧૧

૧ રાત. ૨ આળો. ૩ અમારિ પડહ-કોષએ જીવ ન મારવો એવો
ગામમાં પડહ વજડાવવો તે.

સંવત સતર છતુ વરસમાં, કાર્તિક વદી બીજા સાર;
 મૃગશિર નક્ષત્ર સિદ્ધિયોગે, સવા પહોર દિન ધાર. શે. ૧૨
 મંગળવાર મંગળ કરે, પનાંગ સુધ નિહાળ;
 મકર લગ્ન વૃષ રાશીમે, ચંદ્રમા સમો શગાલ. શે. ૧૩
 નવ માસ વાઠા પૂરા થયા, જનમ્યો પૂત્ર રતન;
 લક્ષણ લક્ષિત દેહડી, સુંદર કંચન ^૧વન. શે. ૧૪
 ઓછવ ક્રિધા અતિ ઘણા, પાંધ્યા તોરણ બાર;
 દસુઠણ કાઢી દિન બારમાં, સાજનજમાડી ઉદાર. શે. ૧૫
 વખત ભલો છે આપણો, વખતચંદ્ર દીપે નામ;
 ચડ વખતે કુમર હોંસે, આશીષ દે સહુ આમ. શે. ૧૬
 બીજના ચંદ્ર તણીપરે, અથવા જેમ કલ્પવેલ;
 વધિ કુમર રમતો થકો, સરખા કુમર રંગરેલ. શે. ૧૭
 સહજે સત્ય વચન વહે, ન કરે કોઈની આલ;
 વાણિ સુણી હરખે સહુ, અમૃત રસાલ. શે. ૧૮
 વસ્ત્રાભૂષણ નિતનિત નવા, પહેરાવે માયતાત;
 હુંદરાવે હોંસે કરી, મેવા મીઠાઈની ભાત. શે. ૧૯
 લાલપાલ કરતાં થયાં, પાંચ સાત વરસ;
 માતપિતા મન મોહતો, ^૨ઠવીએ નિશાળે સરસ. શે. ૨૦
 શ્રોતા સુણો ઉજમાળશું, આગળ વાત રસાળ;
 પુણ્ય બળે સવી સપજે, પુન્યે મંગળ માળ. શે. ૨૧
 પુન્યે ઇષ્ટ આવી મળે, પુન્યે વિદ્યા રસાળ;
 રતિ વિષ્ણુ એકરતિ સારીજો, ભાગ્ય વિના સવી આજ. શે. ૨૨
 પાંચમી ઢાળ સોહામણી, ભાળી અવસર. ભેય;
 હીર વર્ધન કવિ ખેમની, કળા સફળી હોય. શે. ૨૩

ફહી.

પંચ ધાવ માતા કરી, વાઘે તેહ કુમાર;

અનુક્રમે તે સમજણો, માત પિતા હિતકાર. ૧

ખોલાવે હોંસે કરી, એક એક લઈ ગોદ;
રમકડાં કેઈ જાતનાં, આપે ધરી પ્રમોદ. ૨
હરખતણા પ્રભાવથી, લણવા મુકે નિશાળ;
થોડા દિનમાં તેહ હવે, વિદ્યાવંત વિશાળ. ૩

ઢાળ ૬ ઠી.

(દ્યુર હોવે અતિ જન્યોરે-એ દેશી.)

શુભ મુહૂર્ત નીહાળીનેરે, લણવા મુકે નિશાળ;
ઓછવ અતિ ખાંતે કરીરે, વરઘોડે વિશાળરે. ૧
લવિનન વિદ્યા લણે સુખ થાય—એ આંકણી.
સામેલા શું પરવર્યારે, આન્યા પડિત પાસ;
પડિત પણ રાજી થયોરે, સફળ ફળી મુજ આશરે. ભ. ૨
ગણિત કળા આદિ વળીરે, અક્ષર કાના માત્ર;
કળા વિકળા ખહોતેર સહીરે, શિખ્યા તે ગુણપાત્ર. ભ. ૩
ભલે રૂઠાં કામ મેરે, નહિતર મેંક હોય;
સુખ દુઃખ બે લીટી ખરીરે, હૃદય વિચારી જોયરે. ભ. ૪
ઑંકાર રૂપ નમજે સદારે, પંચ પરમેષી મંત્ર;
એહથી રંગ વધામણારે, અવર આળ સહુ તંત્રરે. ભ. ૫
કાવ્ય કવિત છંદે કરીરે, હરીયાળી ગાહાં ઉતર,
પડિત ગુરૂ સેવે સદારે, લણ્યા પડિકમણા સૂત્ર. ભ. ૬
અવર સરવ વિકળા કળારે, ધર્મકળા શિરદાર;
ધર્મકળા વિણ માનવીરે, પશુય તણો અવતારરે. ભ. ૭
રાત્રિ દિવસ ધરમે રમેરે, વખતચંદ્ર કુમાર;
સુખદાઈ સર્વ લોકનેરે, વિસર્થો જશ અપારરે. ભ. ૮
શુભ લગને પરણાવીયારે, ખરચી ધન અપાર;
ધૃષ્ટિ પૂરણ આવીયોરે, ઈચ્છોલાઈ કુમારરે. ભ. ૯
ભાર્યો બીજી પરણ્યા વળીરે, જડાવદે જશ નામ;
રૂપકળાએ આગળીરે, રતિ પ્રીતનું ધામરે. ભ. ૧૦
ખંભાત માંહી વહેવારીયોરે, જયસંગ હીરાચંદ;
વખતખાઈ તસ ભાર્યોરે, દિન દિન અધિક આનંદરે. - ભ. ૧૧

પુત્રી જડાવ નામે લલીરે, શેઠજી પરણ્યા જેહં;
 ગુણવંત રૂપે આગળેરે, દિન દિન અધિક રમેહરે. ભ. ૧૨
 લખમીચંદ નામે લલોરે, લાઇ જડાવ ગુણવંત;
 રૂપકળાએ આગળેરે, પર ઉપગારી અત્યંતરે. ભ. ૧૩
 નખ માંસપરે પ્રીતડીરે, અથવા જ્યું ખીર નીર;
 ૧અવિહર પ્રીત બની ઘણીરે, શીયલ ગુણ ગંભીરરે. ભ. ૧૪
 એક દિન મનમે ચિંતવેરે, હવે હું થયો જીવાન;
 ખાપ તણો ધન ભોગવુંરે, એમ તો ન લહું માનરે. ભ. ૧૫
 ખાળપણે ધન ખાપનોરે, ખાતાં ખોડ ન કાંઇ;
 તરૂણપણે જે ભે ભોગવેરે, તો પુરૂષાતન જાયરે. ભ. ૧૬
 શોળ વરસ ૨વેલ્યા પછે, ન કરે ભે અભ્યાસ;
 ખાપ કમાઈ ભોગવેરે, ધિક્ક જનમારે તાસરે. ભ. ૧૭
 સિંહ રસિયાણા સુપુરૂષરે, ન કરે પરની આસ;
 નિજ ભુજ ખાંટયો ખાઇએરે, ભ. ૧૮
 જેણે ન કહાવ્યો જગતમાં, ખાળપણે ૨જશવાસ;
 પશુ હુઆ તે ખાપડારે, પડીયા ખાવે ઘાસરે. ભ. ૧૯
 એમ ચિંતા કરતાં હવેરે, જુઓ પુન્યની વાત;
 મિત્ર મલ્યો તે શેઠનેરે, સાંભલો તે ૪અવદાતરે. ભ. ૨૦
 પુન્યવંતને ૬લચ્છીનેરે, ઇચ્છા તણા વિલંબ;
 કોકિલ ચાહે કંઠારવનેરે, દીપે દુખભરી ૭અંબરે. ભ. ૨૧
 ઢાળ છઠી કરી એણીપરેરે, વાત ઘણી રસાળ;
 હિરવર્ધન સેવક ભણુરે, સુણતાં મંગળ માળરે. ભ. ૨૨.
 દુહો.

શ્રોતા સુણજ્યો ૮હીત ધરી, રોમ રોમ ઉત્કર્ષ;
 વખત કુમર સખધ તે, વદન કમળ ગુરૂ નિરખ. ૧
 શારદા માતની ૯સાંનીધે, ગુરૂવાદિક આધાર;
 પડિતકળા સુજમાં નથી, એ સુજ કહો સંસાર. ૨

૧ સચોટ. ૨ ગયા. ૩ ખાળપણી. ૪ કીર્તિનો વાસ. ૫ ચરિત્ર, વાત, કથન. ૬ લક્ષ્મી, પૈસા. ૭ આંખો. ૮ હેત, પ્રેમ. ૯ સાખે, સાથે.

૧ મૃગપતિ ૨ સાહમી મૃગલી, થઈ ૩ વછને નેહું;
 ઉત્તમ ગુણુ ખોલવા, ઉલટ થયો મુજ એહ. ૩
 લોકીક કથા જગડેઈ છે, ખંધ હેતુ તે થાય;
 ધર્મ કથા કહેતા થકો, સંચીત ફર પલાય. ૪

ઠાળ ૭ મી.

કરમ પરિક્ષા કારણ કુંવર મલ્લો એ દેશી.

એહવે તે નયરીમાં વસેરે, નાના સાનો પુત્ર;
 સુરચંદ નામે તે લણ્યો ગણ્યોરે, જે રાખે ઘરસૂત્ર. ૧
 સજન સાંભળો સજનની ક્યારે,—એ આંકણી.
 માતપિતાને અતિશય વાલ્હોરે, શોભાગી સુવિનીત,
 વખતચંદ કુંવર સાથે ઘણીરે, ખંધાણી તસ પ્રીત. સ. ૨
 એક જીવ દોય દીસે દેહડીરે, જવેરી વ્યાપાર;
 મણી માણેક મોતી હીરા તણોરે, પારખું ચિત્ત મઝાર. સ. ૩
 નવગ્રહ કેરી જાતને ઝોળખેરે, સોળ જાતિ વિખ્યાત;
 કંકણ પાટણ લેહ આદે લહેરે, સમજણમાં સાક્ષાત. સ. ૪
 ફરે નયરમાં તે ચારે દિશેરે, લાવે *અનગળ માલ,
 શેઠ તણા ચિત્તમાં તે વસ્યોરે, ઉત્તમ ગુણુ નિહાલ. સ. ૫
 વધતી વધતી વ્યાપારી કળારે, રસ લાગ્યો અતિ જોર;
 એક એકને પૂછીને કરેરે, વાત તણા મચકોરે. સ. ૬
 ભૂખણ ઘડાવે તે ચૂપે ઘણારે, જડાવ કરી મનોહાર;
 પારખી શેઠ લીએ દ્રવ્ય આપીનેરે, લાલે લાલ અપાર. સ. ૭
 પવકી સુણી લશ્કરની તે સદારે, હરખ ધરે ગુણુવંત;
 જણુશ કરીએ આપણુ નવ નવીરે, શેઠ સુંણા પુણ્યવંત. સ. ૮
 ઉઘમ કીધે સવી સુખ સંપજેરે, ઉઘમ સુખનો મૂળ,
 ઉઘમવિષુ તે માણસ આપડારે, ન લહે માન અતુળ. સ. ૯
 અહનિશ દોનુ સંજોગે પૂછીનેરે, વાત વાતમે વાત;
 જેસે †કદલી કેરા થંભમેરે, પાત પાતમાં પાત. સ. ૧૦

૧ સિંહ. ૨ સામી. ૩ બચ્ચાના પ્રેમથી—સરખાવો. પ્રીત્યાત્મવીર્યમ-
 વિચાર્ય મૃગો મૃગેન્દ્ર, નામ્યેતિ કિં નિજશિશોઃ પરિપાલનાર્થ—ભક્તામરસ્તોત્ર.
 ૪ ધણોળ. ૫ સંભવ. ૬ કેળ.

નંગ અમુલિક લેઈ સંગ્રહેરે, ઘાટ ઘડે સોનાર;
 જડિઆ મણી માણેક મોતી જહેરે, કહેતાં નાવે પાર. સ. ૧૧
 ચતુર વિચક્ષણ એમ તે, દિન દિનેરે, કરે વ્યાપાર અનેક. સ. ૧૨
 સાંભળો શેઠલ એ સુજ વીનતીરે, માથે તુમારો હાથ;
 અકલવંત તું જેવો કો નહિરે, કુંજ બરે ગાઉલ બાથ. સ. ૧૩
 કરે કરાવે વેચે લાભથીરે, વાધે ધન વળી તેહ,
 પ્રીત અપૂરવ પુરવ લવતણી, દિન દિન વધતે નેહ. સ. ૧૪
 ખાએ પીએ ખરચે ધન તે ઘણુંરે, શોભાનો નહિ પાર;
 જવેરી સરવે શેઠની અનુમતેરે, ચલાવે કારભાર. સ. ૧૫
 નગર લોક કરે વાત પરવડીરે, મોટો કણુ છે એહ;
 શેઠલ કુળમાં દિપક નહિ મણારે, સુંદર તનસ રનેહ. સ. ૧૬
 અંદ્રવદન અણિ^૧નાસિકારે, દાહીમ કળી જિમ દંત;
 ભુજલંબા^૨કટી^૩ ચકેશરી આંગુલીરે, મગફળી ચવ દંત. સ. ૧૭
 રાજ દરબારે હોતુ સંચરેરે, આદર લહે ગુણવંત;
 કળાકુશળ કરી માને જીહાં તીહારે, રાચ રાણા મતિવંત. સ. ૧૮
 વ્યાપાર કલા છત્રીશે મનવસી, જેવો આવે ભાવ;
 તે વેળા ચુકે નહિ ગુણનીલોરે, તેહવો ખેલે દાવ. સ. ૧૯
 એછવ મહોછવ રંગ વધામણારે, દિન દિન મંગળમાળ;
 *સમીહીત વસ્તુ સવી આવી મળે રે, લીખ્યું^૪હોવે^૫જસ ભાલ. સ. ૨૦
 ઉદમ સાહસ ધૈર્ય ગુણે કરીરે, બળ બુદ્ધિ પરાક્રમ;
 ખટ ગુણ માનવ માંહે વસેરે, દેવને આણે શરમ. સ. ૨૧
 શ્રોતા સાંભળો લક્ષકર વારતારે, પુન્ય ઉદયની વાત;
 સાતે સુખ આવી વાસો વસેરે, દિશોદિશે જગ વિખ્યાત. સ. ૨૨
 હીરવર્દન શિષ્ય કહે ખેમ સાતમીરે, દાળ ભલી હિતકાર;
 લક્ષકર આવે તેવે દુકંડારે, નિસુણો તે અધિકાર. સ. ૨૩

હંહા.

લક્ષકર પોતાનો અછે, તીણે બીક નહિ હોય;

ન્યાયી રાજા આવતાં, દુનિયામાં સુખ હોય. ૧

દામાળ સુત સાથ છે, ફેતેસંગ મહારાજ;
 કુમર પદે સુખ લોગવે, દીપે સઘળે સાજ. ૨
 ચડવે ઉત્તરવે કરી, તરવારે બહુઃજશ;
 ૧હય ૨ગય ૩રથ ૪પાયક ઘણા, મણા કશી નહિ તરસ. ૩
 રાજા રાજ પ્રજા સુખી, વ્યાપારી વ્યાપાર;
 સહુને બહાલો કામ છે, પોતાનો સંસાર; ૪
 વ્યાપારી વ્યાપારના, ઉદ્યમ કરે અપાર;
 વસ્ત્ર શસ્ત્ર કણ ચીગડે, કરીયાણાં કેઈ સાર. ૫
 નગર તણા તે ૧કટકમાં, કટક લોક વળી નયર;
 એમ ગહમહ થઈ રહ્યો, પોત પોતાનો પયર. ૬
 મોસમ વેલા પામીને, આળશ જેમ કરંત;
 આળસુ યા નર બાપડા, ભુખે તેય મરંત. ૭
 ખાવા પીવા પહેરવા, હુન્નર હોવે હાથ,
 હુન્નરથી ધન સંપન્ને, જગજશ સખળી સાથ. ૮

હાળ ૮ મી.

પારકર દેશ તે રૂડો એ દેશો.

દામાળ રાજા આવે, નગર લોકે મિલ જાવેરે,
 ૧સયણાં ! પુણ્ય તણાં કળ જોળે,—એ આંકણી.
 ડેરા તંબુ કનાત, પંચ વરણ સોહે બનાતરે. સ. પુ. ૧
 ચતુરંગી સેના સોહે, હય ગય રથ પાયક મોહેરે. સ.
 શીમાડા રાજા આવે, મીલવાને ભેટ તે લાવેરે. સ. પુ. ૨
 એહવે એક વ્યાપારી, જડાવ જડયો તે ભારીરે. સ.
 દામાળ નીરખી હરખ્યો, પણ કોઇ ઠીક નહિ પરખ્યોરે. સ. પુ. ૩
 રાજા પૂછે મૂલ, સું લેવાનું તુમ સુલરે, સ.
 સહસ્ર સતરનો એછે, પરખાવી નાણાં દો પછેરે. સ. પુ. ૪
 અહવે વખતવંદ કુમર, સરસ કુમર અવરરે, સ.
 લશ્કર જોવા જાય, પૂછે કોણ છે રાયરે. સ. પુ. ૫

તવ સેવક એમ ભાષે, શેઠનો પુત્ર તે કાષેરે. સ.
 આદરમાન અપાર, કુશળ છે તુમ પરીવારે. સ. પુ. ૫
 અમૃત વચન કહે એમ, સુખીઓ છું 'તુમચે પ્રેમરે. સ.
 મધુર વચન ચતુરાઇ, શેઠજીનો પુત્ર સવાધરે. સ. પુ. ૬
 તવ તિહાં 'મૂટક બતાવે, તુમ પારખો કિમ મન ભાવેરે, સ.
 સહસ અગીયાર દ્રવ્ય પૂરા, કિંમત એહ રાજ સનુરારે. સ. પુ. ૭
 રાજા કહે તુમે કરાવો, દ્રવ્ય લેઈ સરસ ધરાવેરે. સ.
 તિહાં પરઠણુ કરી ઘર આવ્યા, દિવસ પનર બતાવ્યારે. સ. પુ. ૮
 સરસ સામગ્રી નીપજાવ્યો, દેખાડ્યો તીહાં મન ભાવ્યારે. સ.
 ઝલકે તેજ અપાર, અહો અહો ચતુરાઇ તુમ સારરે. સ. પુ. ૯
 વખતચંદ ગુણ ગેહ, માનો વચન મુજ એહરે. સ.
 અમ સાથે કરો સભાઈ, ફેતેસંગ કહે સુણો ભાઈરે. સ. પુ. ૧૦
 પુરવ મુડો જેહ, મુલ ઠરાવો તુમે તેહરે, સ.
 એણે મૂલે મૂલ આપો, રખે અધીક ઓછું કાપોરે. સ. પુ. ૧૧
 બ્યાપારીને સમજાવી, અપાવો કલાતસ કાવીરે. સ.
 વખતચંદ લહે માન, દિન દિન વધે તસ વાનરે. સ. પુ. ૧૨
 કાઠિયાવાડ તે દેશ, બહુ છે કહે નરેશરે, સ.
 તુમ વચન કદા નહિ લોપું, હબર ગુને નવિ કોપુરે. સ. પુ. ૧૩
 તુમ અકલે અમે પ્રીયા રાજી, આજથી પૂછણ મન કાજીરે. સ.
 મલગીરી લશ્કર સાથે, સભાઈ કરી નીજ હાથેરે. સ. પુ. ૧૪
 સોનાને સુગંધ, જુઓ પુણ્ય તણો પ્રતિજ્ઞરે. સ.
 યાત્રા માત્રા ઉખાણો, મારે સરસ મલ્યો છે ષ્ટાંણારે. સ. પુ. ૧૫
 શ્રી 'દીસહેસર લેટું, હુઃકૃત સઘળાંએ મેટું રે. સ.
 પ્રથમ જિનેસર લેટયા, હુઃખ દાળીદ્ર દૂરે મેટયારે. સ. પુ. ૧૬
 એમ ઉભી સોરઠ જાત્રા, રાજ માન મીલે બહુ માત્રારે. સ.
 અધિકારી શેઠ નેકી, મનવંછીત ફળ સહુ સીધ્યારે. સ. પુ. ૧૭
 અન્ય રાજ્ય સરપાવ તે આપે, કિરત કમળા જશ બ્યાપેરે. સ.

૧ (મરાઠી શબ્દ) તમારા. ૨ મૂડો (જડવનો). ૩ અવસર.
 ૪ ઝડપલેધર ધર ભગવાન.

દામાજી ૧૨જાએ ઘર આવે, ફરી કામ પટે તવ બવેરે. સ. પુ. ૧૮
 જુએ શેઠ તણી પુણ્યાઈ, રાજકાજ ધુરંધર લાધરે. સ.
 ગાયકવાડ પેસુવા અંગ્રેજ, રાજ ચિન્હ મોકલે બહુ પેચરે. સ. પુ. ૧૯
 દિન દિન દોલત સવાઈ, દિશોદિશ તેહ ગવાઈરે. સ.
 રાજવૃદ્ધિલક્ષ્મી કલ્યાણ, પુન્ય ઉદયથી કરી નહિ ન્યૂનરે. સ. પુ. ૨૦
 આણંદ શાંતિ સદાઈ, એ સાગર ગચ્છ સુખદાધરે. સ.
 શાંતિ લખમી ખૂશાલ વખતચંદ ગુણ માળરે. સ. પુ. ૨૧
 સરસ સંબંધ બેઈ ભાંખુ, જેહવું દીકું તેવું દાખુરે. સ.
 હીરવર્દન કહે ખેમ, સુણો શ્રોતા ધરી પ્રેમરે. સ. પુ. ૨૨
 આઠમી ઢાળ છે પૂરી, સુણતાં દુઃખ નાંખે ચૂરીરે. સ.
 દેવ ધરમ ગુરૂ સેવા, એથી અવર કિસ્યા જગ મેવારે. સ. પુ. ૨૩

ફુલો.

વડોદરેથી મોકલે, રાજનગર દેઈ રાજ;
 શેઠ વખતચંદ પૂછીને, રૂડા કરબયો કાજ. ૧
 ફેતેસંગ મહારાજ એમ, રાખે હેત વિશેશ;
 પત્ર લખી પ્રમોદશ્રુ, ભલભલામણુ દેશ. ૨
 વીસવાસ ખરો છે તુમ તણો, રખે ઉતારો હેત;
 ગુજરાત ભલામણુ તુમને, પાળો રૂંડે વેસ. ૩
 શેઠ વખતચંદ ભલીપરે, રદીનિયાની કરે સાર;
 પર ઉપગારે આગળા, જીવ દયા ચિત્ત ધાર. ૪
 સોભાગી સોલીઓ, પુત્ર પૌત્ર પરિવાર;
 ફુલરવે નહિ કોઈ જીવને, જિનઆણુ શિર ધાર. ૫
 પાનાભાઈ પ્રેમે કરી, શેઠ નિચિંતા લીધ;
 રાજકાજ સમજણુ સવે, કરતાં બહુ જશ લીધ. ૬

ઢાળ ૬ મી.

ચાલ માયા ગરબે રમે જ્યાં એ દેશ.

વખતચંદ વખતે કરીરે લો, કાકાજી લેઈ રાજજો,
 અમદાવાદ સુભાગરીરે લો, આવે સદળે સાજજો. વ. ૧

૧ રાજ લઈ. ૨ ગરીબની. ૩ નિશ્ચિંત-ચિંતા વગરના.

- ફતેસંગ ખીબ વળીરે લો, માનાલ ગોવિંદરાવ બે, વ. ૨
 રાજકાજ સમર્થ શવે લો, કરી ઘણા પસાય બે.
 શુભ સુહૃત નયર માંહેલો, ઓછવશુ ધરી ખ્યાર બે, વ. ૩
 ચતુરંગી સેના કરીરે લો, લશ્કર સોડે ઉદાર બે.
 મલવા નામ સોહામણારે લો, કાકાલ દીવાન બે, વ. ૪
 મતિ તેહની અતિ નિર્મળીરે લાલ, વાત સવે સાવધાન બે.
 ભાદરમાં તખ્તે જધરે લો, બેઠા તે શુણવંત બે, વ. ૫
 નગરશેઠ લેઇ ભેટણુરે લો, આવી તેહ મીલંત બે.
 પૂછે હકીકત શહેરનીરે લો, કાકાલને ભૂપ બે, વ. ૬
 શેઠ વખતચંદ ઢાખવેરે લો, નગરી તણે સ્વરૂપ બે.
 એમ ગોાધી દિન પ્રતેરે લો, પ્રિત ખંધાણી તાસ બે, વ. ૭
 અકલવંત બાણી કરી લો, શેઠને કહે એમ ભાસ બે.
 આગેવાન થઇ તુમેરે લો, દુનિયામાં કરે સુખ બે, વ. ૮
 રાજકાજ સ્થિરતા કરોરે લો, ભાંબે સહુનાં દુઃખ બે.
 શેઠ કહે તિમ તે કરેરે લો, હરકત કીધી દૂર બે, વ. ૯
 દેઇ દલાશોરે તનેરે લો, દિન દિન ચડતે નૂરબે.
 શેઠ તણી મમાબ ઘણીરે લો, કાકાલનું રાજ બે, વ. ૧૦
 સકળ સીમાસ વશ કરીરે લો, નિકંટક શુભ સાજ બે.
 વોરી હેરી ચોતરેરે લો, કિસ્મો નહિ ઉરપાત બે, વ. ૧૧
 માબાએ સમલ કરીરે લો, કોઇ ન લહે વાત બે.
 રાજનગરમાં સુખ ઘણારે લો, રોજગાર સહુ કોય બે, વ. ૧૨
 પોતાવદ રાજે ખરીરે લો, રીધ અનરગળ હોય બે.
 અમોતેરના આંકનોરે લો, હુડી ઉપરે બેહ બે, વ. ૧૩
 અર્થ સુણી નાંણાવટીરે લો, સત નવી ચૂકે તેહ બે.
 સત મ છોડે મિત્રનુરે લો, રિધ ચોગણી હોય બે; વ. ૧૪
 સુખ રેખા કર્મનીરે લો, ટાળી ન ટળે કોઇ બે.
 એહવી શીખામણુ શેઠલરે લો, દેઇ નગર મળારબે, વ. ૧૫
 એમવર્દન નવમી કહીરે લો, દાળ ઘણી સુખકારબે.

કુંડા.

- ધર્મ કર્મ ઐમ સાચવે, ઠાન તજે નહિ શુદ્ધ,
નાણાવટી તે રાખવો, રાખો નિર્મળ ¹બુદ્ધ. ૧
- સુખ દુઃખ સરજ્યાં પામીએ, સત નવી મૂકે જોડ;
વિક્રમરાય તણી પરે, જશ પામે જગ તેહ. ૨
- દલિદ્ર પુતળ વાર્તા, વળી ઘણા દ્રષ્ટાંત;
ઉપનય દેખાડી કહે, ગુરુ સુખ શુંબ્યા સિદ્ધાંત. ૩
- નગર લોક મૂખ દેખીને, વચન સુણી તસ કાન;
હર્ષ ધરે શુભ વર્ણવે, રાખી હૈંડે સાન. ૪
- કાકાજીના રાજમાં, સુખીયા લોક અપાર;
શેઠ શીખામણ મન વસી, રાજ રૈયત હિતકાર. ૫

ઠાળ ૧૦ મી.

(કાનજી વાવ છે વાસલીરે એ દેશા.)

- કાકાજી રાજ ન્યાય કરેરે, શેઠ તણા ઉપદેશ;
મહેર ખચર જશ પામીયેરે, જીવિત કરેશ. કા. ૧
- બ્રાહ્મને પૂરા તે શેઠજીરે, પરીવારે કરી શુદ્ધ;
વર્ણવું તે નામે કરીરે, શુભો શ્રોતા તમે ²બુદ્ધ. કા. ૨
- વૃધ બાઈ ભગની શેઠનીરે, ધરની સમજણ તાસ;
શેઠાણીને સમજાવીનેરે, સહુની પૂરે આસ. કા. ૩
- જડાવદે નામે જડાવથીરે, ભૂષણ ધરીયાં અંગ;
મણી માણેક મોતી ઘણારે, માંહે અપૂરવ નંગ. કા. ૪
- સાત પુત્ર.
- સાત પુત્ર સુખ સાત જીરે, ચોપમા દે કવિ ઐમ;
ધરિયા પુરે ધરછોલાધરે, નાણાવટ કરે તેમ. કા. ૫
- દેશ દેશાવર નામથીરે, પ્રસિદ્ધ સઘળે હોય;
પ્રાનોલાઈ પુન્યે કરીરે, તેહને તોલે નહિ કોય. કા. ૬
- રાજકાજ ધરધરાંરે, બત્રીશ લક્ષણવંત;
ઠાન માન કળાએ આગળોરે, કોધ તજી શુભવંત. કા. ૭

- વડોદરે શેઠજી મોકલેરે, સરપાવ લઈ તેહ;
રાજેરાજ કરી ખાંતશુ'રે, દિનદિન વધતે તેહ. કા. ૮
- વડોદરે જશ બોલતારે, જુઓ એ શેઠનો પૂત્ર;
રત્નખાણે રત્ન ઉપજેરે, રાખે ઘરના સૂત્ર. કા. ૯
- શેઠની ચિંતા દુરે કરીરે, રાજસભામાં વખાણુ;
મેતા મસુદિ સકરીયારે, બહોતર કળા ગુણબાણુ. કા. ૧૦
- દેશ પરદેશ ખાનોભાઈરે, બિહાં બાય તિહાં નામ;
પામે 'ગુણે કરી, અતિ ઘણુ'રે, 'કંચન બન તસ વાન. કા. ૧૧
- ત્રીજા મોતીભાઈ ઘરભલારે, ઘરના સમારે કાજ;
ઘાટ ઘડાવે શુ' ઘાટશુ' રે, જડાવ જડીત શુ' સાજ. કા. ૧૨
- નાણાવટ ટંકશાલનુ'રે, કામ કરે રાખી 'હોર;
શેઠજી કહે તિમ તે કરેરે, પેટી પટારા બેર. કા. ૧૩
- કુચી સોંપી શેઠજી રાખવારે, સાચવજો રૂડી રીત;
કામ પડે તવ મંગાવીએરે, ધરજ્યો વચન તુમે ચિત. કા. ૧૪
- તેહથી લઘુભાઈ શોભતારે, અનોપચંદ તસ નામ;
ઘર હાટ સમારતારે, રૂડાં કરાવે કામ. કા. ૧૫
- 'સુપણુ શેઠજીએ કરીરે, ચલવે હાલ હુકમ;
દેરા ઉપાસરા શોભતારે, રાખે ખરચી રકમ. કા. ૧૬
- હામ હગડ ખરચ માંડજ્યારે, પૂછી શતમન પેર;
સાંજ સમે નાણાં આપજ્યોરે, નામ લખિ રાખો ઘેર. કા. ૧૭
- સરળ ઠાળ દશમી થઈરે, શેઠ તણો પરીવાર;
તે હવે આગળ વર્ણવુંરે, ખેમ કહે ધરી ખ્યાર. કા. ૧૮

ફહા.

- ગુણુ જેહવા દેખી કરીરે, તેહને તેવી વાત;
કામ ભળાવે ખાંતશુ', ભલી વધારે ખ્યાત. ૧
- ફકાન સહુના નામની, શેઠજી કહે વિચાર;
વાણોતેર રાખી ખરા, સુપણુ કરે ઉદાર. ૨

૧ 'ગુણો વડે. ૨ સોનાના રંગ જેવો તેનો વાન-રંગ છે. ૩ કાળજી.
૪ સોંપણી.

હેમચંદ્રભાઈ ગુણનીલો, નામે કામે જોર;
વાણોતરની હાજરી, લેતે રાખે હોર.

૩

ઢાળ ૧૧ મી.

(જુઓ જુઓ અચરજ અતિ ભલું. એ દેશી.)

હેમચંદ્રભાઈ મહાગુણી, સરળ સ્વભાવ છે તાસરે;
સમજણ તેહની રૂડી ઘણી, કાંન કંઈ પુરે આશરે. હેમ. ૧
નામું લેખું તેહના હાથમાં, મોટી દુકાનો જેહરે;
આકતી ઘણી હુંડી લખે, વીમો કરે ગુણ ગેહરે. હેમ. ૨
વયે નાના ગુણે મોટકા, સમજ ઘણી તસ જોયરે;
શેઠ કહે હેમાભાઈને, કરો વ્યાપાર બુદ્ધિ તુમ હોયરે. હેમ. ૩
કારખાનો એ ઘર તણો, રાજ સંબંધ હોયરે;
રૂડી રીતે તમે સાચવો, રાખજો સહુથી નેહરે. હેમ. ૪
વચન સુણી એમ શેઠનાં, સઘળો ઘરનો ભારરે;
ઉપાડી દીધો તેણે પ્રેમશું, અસુજણ નહિ લગારરે. હેમ. ૫
અમૃત વચને એમ સદા, બોલાવે સદા કંઈ માનરે;
દેખે સૌ રાજી કરે, કલાવિકલા ગુણ બાણરે. હેમ. ૬
ચુરજમલ વિદ્યા ભણે, લીધી ઘણી કરી ત્યારરે;
નામું લખે ચુકે નહિ, માત પિતા ધરે ખ્યારરે. હેમ. ૭
મનસુખભાઈ નિશાળે, દિન પ્રતે ભણવા બાયરે;
અધ્યાય હુંડી ઘણી કરી, ગણિતકળા શિખાયરે. હેમ. ૮
સાત પૂત્ર ઉપર સૂતા, માતાને બહાલી તેહ;
ઉજમ નામ ઉજમ ઘણો, પિતા ધરે બહુ નેહરે. હેમ. ૯
ફેતેભાઈ મોતાં તણા, ઘણા રચું કરું વખાણરે;
નગીના નામે ગુણ લયો, હેમાભાઈ પુત્ર સુબાણરે. હેમ. ૧૦
એમ પરિવારે શોભતા, પાનાભાઈ બાતરે;
લલુભાઈ છે નામથી, રૂપે કરી વિખ્યાતરે. હેમ. ૧૧
ભણ્યા ગણ્યા અતુરપણે, શેઠજનો પરીવારરે;
સગાં ઘણાં સહુ દીપતાં, કહેતાં નાવે પારરે. હેમ. ૧૨

કાકાજી દિવાન મળવા, યુદ્ધિ તણો ૧નિધાનરે;
 મંત્રી ગુણે ગુણુ તે ભયો, જશ હેડે શાંનરે. હેમ. ૧૩
 પ્રીત અપૂરવ એ બની, એક એકને ન લોપરે;
 કામ ન કરે પૂછ્યા વિના, ન ધરે લગારે કોપરે. હેમ. ૧૪
 વડોદરે જશ વિસ્તર્યો, શેઠજનો અધિકારરે;
 લોક સુખી ગુજરાતના, શેઠ કરે ઉપગારરે. હેમ. ૧૫
 સરપાવ પાલખીનો થયો, રાજ ચિન્હ સહિ ભેયરે;
 શેઠની શોભા અતિ ઘણી, હુકમ ન લોપે કોયરે. હેમ. ૧૬
 કાકાજી માને શેઠને, પ્રેમ તણો નહિ પારરે;
 પાછલા પહોરની જેમ છાંયડી, તેલ બિંદુ જલ વિસ્તારરે. હેમ. ૧૭
 ઢાળ પુરી થઈ અગીયારમી, અમૃતથી અતિ એ મીઠીરે;
 ખેમવર્ધન કહે સાંભળો, ભાખી નજરે જે ઢીઠીરે. હેમ. ૧૮

હુલા.

સુખાસન મેના તણાં, સામાન ઘણો શ્રીકાર;
 જલહલ તેજે જલહલે, જરીઆન રકરી મનોહાર. ૧
 પાલખી સોહિ કુમતાં, કસળે ગુઆં જેહ;
 છત્રી તણી શોભા ઘણી, કસીદે કશળ ગુણુજેહ. ૨
 સુવર્ણ જડીત સોહિ સદા, બમણી બેડી તાસ;
 એમ બેડ સોહિ ભલી, દો દો વસ્તુ બસ. ૩
 સુરજ સુખી સુરજ જસી, શીતળ તેજ વિશાલ;
 છત્ર આમર ચિન્હે કરી, મન મોહન ગુણુ માલ. ૪

ઢાળ ૧૨ મી.

(ગોઠળ ગામને ગાંધરે આ શા લંગલંડ એ દેશ.)

વરઘોડા અતિ દીપતારે, સુરજ રથ સમ ભેય—સુણો શ્રોતારે.
 વૃષભ તણા રથ અતિ ઘણારે, ઘંટા ઘુઘર સોય—સુણો.
 પુણ્ય તણાં ફળ એ ભલાં (૨) એ આંકણી.
 આંદરતી વેદોક્તો દેશાવરેરે, ઢાકા બંગાળા દેશ. સુ.
 કપડ મંગાવે બહુ ભાતનાંરે, ભાર અદ્ય મૂલ વિશેષ. સુ. પુ. ૨

૧ બંકાર. ૨ વડે. ૩ બળદ. ૪ હુકમો.

સુરત સુ'ખાઈ પુના વળીરે, જયપુર ને નાગોર, સુ.
 દિલ્હી આગ્રા મેહતોરે, બિગોડ કોટા સુ'દી ઓર. સુ. પુ.
 દક્ષિણ સોરઠ મેવાહમાંરે, નવખંડે પ્રસિદ્ધ. સુ.
 હુંડી સકરાય તીણે કરીરે, જથ પડો જગ લીધ. સુ. પુ. ૪
 વહાણવટી બ્યાપારમાંરે, કરિયાણાં બહુ કોડ. સુ.
 જલવટ થલવટ બેઢથીરે, વાણોતર બહુ જોડ. સુ. પુ. ૫
 પાલીતાણુ પોતાતણુરે, રાચરડા દિગામ. સુ.
 વગરયા સરપાવમાં રાજવીરે, સરકાર કરતા કામ. સુ. પુ. ૬
 દશબાર ગામ ઘરાણેરે, બીજા 'અબારે લેય. સુ.
 મનોતિ કરે નહિ મણારે, હાલ હુંકુમ કરેય. સુ. પુ. ૭
 પુન્ય દશાજ પાધરેરે, દાન મધુર વચન. સુ.
 દેવગુરુ કરે સેવનારે, ઉપમા કવી રચન. સુ. પુ. ૮
 દેવતાં સુખ ભોગવેરે, કહેતાં કિમ લહું પાર, સુ.
 એ સમ જગમાં બીજો નહિરે, સુખીઆં અપર વિચાર. સુ. પુ. ૯
 પુન્ય ઉપાયો પુરવભવેરે, મનવચ કાયશુ' ધ્યાન. સુ.
 શ્રી ધર્મરૂચિ તે વસીરે, પામ્યા નવે નિધાન. સુ. પુ. ૧૦
 હુમહુમ તે સાહેબીરે, રાજધાની વળી કાર, સુ.
 સોનું ને સુ'ગંધ તારે, જીવિત તાસ ઉદાર. સુ. પુ. ૧૧
 દીન દીન હુખિયા દેખીનેરે, કંઠણા લત તેણી વાર, સુ.
 રાજા દિ સમભવીનેરે, મેલવી ધન અપાર. સુ. પુ. ૧૨
 દાનશાળા મંડાવીનેરે, એમ કરે ઉપવાક, સુ.
 ખરચી આપે ખાંતે કરીરે, શુભનો ન લહું પાર. સુ. પુ. ૧૩
 જે જે માગે તિમ દીથેરે, કળીયુગમાં કલ્પવૃક્ષરે, સુ.
 જ્ઞાની માની ધ્યાની બીજેરે, નવી દીઠો કોઈ દક્ષ. સુ. પુ. ૧૪
 હુકાળમાં દીગીયાં ઉધરીરે, કંઠણા આ તમ જોય, સુ.
 હુખીયાનાં હુખ નવી રૂથેરે, ભાંગે તસ હુખ સોય. સુ. પુ. ૧૫

સાત દોત્રે ધન વાપરેરે, એહજ લાગ્યું વ્યસન, સુ.
 દાન દીધા વીણુ નવી જમેરે, ઘર રાંધ્યું જે 'અશન.' સુ પુ. ૧૬
 એમ પનોતા વખત શેઠજીરે, સાંજળો તણ બ્યાઘાત, સુ.
 ખારમી ઢાળ સરસ બનીરે, એમવર્ધન સુખ સાથ. સુ. પુ. ૧૭

હાલો.

દોય વાર પરણાવીયા, ઈચ્છાલાઈને સાર;
 પાનાલાઈ જે વાર વલી, મોતીલાઈ ત્રણ વાર. ૧
 અનોપચંદ દોય વાર તે, હેમાલાઈ એક વાર
 સુરજમલ મનસુખને, એક એક વાર ઉદાર. ૨
 સાત પુત્ર દોયે સૂતા, પુત્ર પુત્રનાં જેહ;
 પરણાવ્યા બહુ યુગતીસું, ઝોછવ કરી ઘણા નેહ. ૩
 એમ વિવાહ કર્યા ઘણા, હ્દાવો સંસારિક લીધ;
 કાકાજીના રાજમાં, ઝોછવ અધિક તિહાં કીધ. ૪
 સુરજમલ પોતાં તણો, મોતીલાઈનો નંદ;
 ફેતેચંદ નામે કરી, પરણાવે આનંદ. ૫
 એક લગન દોત્રું જણાં, હર્ષ તણો નહિ ખાર;
 કિંચિત પભાણું બાણુવા, તે સુણુને અધિકાર. ૬

ઢાળ ૧૩ મી

વરઘોડો, વિવાહ.

(જરે મારે બચ્ચો કુંવર બમ. એ દેશી.)

જરે મારે શેઠજી કરે વિવાહ, લગ્ન કિવસ નિરધારીને જરેજી;
 જરે મારે સંવત અઢાર એકસઠ, ફાગુણ સુદી ૨ ધારીને જરેજી. ૧
 જરે મારે સાસરો સુરજમલ, પાનાચંદ સુળચંદ ઘરે જરેજી;
 જરે મારે જવેસી અટક છે તાસ, વ્યાપારી વડે સરે જરેજી. ૨
 જરે મારે ફેતેહલાઈ તું સાર, માનચંદ ગમાનશા બાણીએ જરેજી;
 જરે મારે એમ મોટે મંડાણુ, ધારે જમાઈ ઘર આણીએ જરેજી. ૩

હરે મારે ધવળ મંગળ ગવરાય, ત્રિહું ઠારે ઘર પોતા તણે હરેહ;
 હરે મારે મોટા સગપણે જેહ, મોટા ઝોછવ ધાએ જગ લણે હરેહ. ૪
 હરે મારે થાપના કરી ગણેશ, વિધીએ લગન વધાવીઓ હરેહ;
 હરે મારે પીડી મર્દન થાય, માંહે સુવાસ દ્રવ્ય લાવીઓ હરેહ. ૫
 હરે મારે પાપહ વડી દેવરાય, હલવાઈ તેડે સામાન કરી હરેહ;
 એકવીશ પ્રકારની જેહ, પકવાની જાત છે ખરી હરેહ. ૬
 હરે મારે પંડ પરચાના કીધ, તેહની શોભા અતિ ભલી હરેહ;
 હરે મારે ચંદ્રુઆ બાંધ્યા ખાસ, જગમગ ચંદ્ર મંડળી મલી હરેહ. ૭
 હરે મારે થંભ ચીતર્યો જેહ, કળા પુતળી ઉપર ધરી હરેહ;
 હરે મારે તોરણુ જડીત જડાવ, એમ મંડપ શોભા કરી હરેહ. ૮
 હરે મારે લસ દિવસ આંચો તાય, વિધિપૂર્વક મંજન કરી હરેહ;
 હરે મારે પહેરી આવે શીણુગાર, શ્રીકૃળ પાન કર ધરી હરેહ. ૯
 હરે મારે વરઘોડે કુંમાર, વાળત્રની ધ્વનિ ઉછળે હરેહ;
 હરે મારે ઢોલ નગારાં ભેર, નોખતનો ડંકો વળી હરેહ. ૧૦
 હરે મારે શરણાઈ સરલે સાદ, ડમડમીયા ઝાલર ઘણી હરેહ;
 હરે મારે દીવી તણો નહિ પાર, શોભા સરસ અતિ ઘણી હરેહ. ૧૧
 હરે મારે હેખારવ કરે ભેર, શ્રેણી ખંખાણી તેણ તણી હરેહ;
 હરે મારે મેના સુખાસન તેહ, 'બહેલર દીપે ઘણી હરેહ. ૧૨
 હરે મારે ઘંટા ઘુઘર માળ, રણુઝણુ રણુઝણુ ઘુઘરી હરેહ;
 હરે મારે હાડખાનાનો નહિ પાર, ઠામ ઠામ છોડે ફરી હરેહ. ૧૩
 હરે મારે મસ્તક ઝગમગ તેજ, મણી માણેક જડાવ કરી હરેહ;
 હરે મારે ખુપાલા ધરી ખુપ, તે ઉપર કલગી ધરી હરેહ. ૧૪
 હરે મારે સોવન સોનેરી સાજ, સંખેલા ખહુ શોભતા હરેહ;
 હરે મારે કાતેલ તેણ લગામ, થનક થનક હેંડે શોભતા હરેહ. ૧૫
 હરે મારે અંખાડી ગજરાજ, ગલલાટ કરે મંગળીક લણી હરેહ;
 હરે મારે શિર સીંદુર રંગીત, શરણ સુંડ કંદતી તણી હરેહ. ૧૬
 હરે મારે વાળત્રની પડી ઠોર, લોક ભેવા દોડે ઘણાં હરેહ;
 હરે મારે નરનારીના વૃંદ, કૌતુક તિહાં વળી નહિ મણા હરેહ. ૧૭

હરે મારે બલાડી બચ્ચુ' તેડી કેડ, બાળક બરસે ઉતાવળી હરેલ;
 હરે મારે જીમતીમ પેરી વેશ, જોવા દોડે હળી મળી હરેલ. ૧૮
 હરે મારે કટિ આભરણે ગલા માંહી, હાર કેડે બાંધે કેઇ હરેલ;
 હરે મારે, પહેરણુ વસ્ત્ર વિશાર, જોમ આવે તેમ હાથે લેઇ હરેલ. ૧૯
 હરે મારે અધવીચ સુકી કામ, જાએ ઉનાણી જોવા લાણિ હરેલ;
 હરે મારે ઉઘાડે માથે કેઇ, હુંસ જોવા તાણી ઘણી હરેલ. ૨૦
 હરે મારે કલહ વાજિંત્ર તે દુધ, જમાઇ કાજલ કંકુ ઘણું હરેલ;
 હરે મારે સ્ત્રીને નહાલા ઘણા તેહ, સહજ થકી વળી તે ભણું હરેલ. ૨૧
 હરે મારે જીઠં સાહસને લોભ, મૂર્ખમતિ માયા કેળવે હરેલ;
 હરે મારે ઇત્યાદિક કેઈ વાત, જોવા દોડે મન હેળવે હરેલ. ૨૨
 હરે મારે ફરહરે નેનાં નિશાન, ગગને ગડીઓ ઉછળે હરેલ;
 હરે મારે જોરડી ગાયે ગીત, સરખી સખી ટોળે મળે હરેલ. ૨૩
 હરે મારે કોકિલ કંઠં રસાલ, જાનડી હુંસ પુરી કરે હરેલ;
 હરે મારે કામ લાગત દેઇ દેવ, આરણુ કારણુ સહુ ચિત્ત ધરે હરેલ. ૨૪
 હરે મારે તોરણુ આવ્યા વરરાજ, દેઇ વધાઈ દોડી કરી હરેલ;
 હરે મારે સાસુ પુ'બણુ કાજ, બેઉ સજ્જ થઈ શણગાર હરેલ. ૨૫
 હરે મારે તોરણુ છવ્યા કરી જોર, જોવા લોક ઘણા મળ્યા હરેલ;
 હરે તલ પડવા નહિ કામ, ન મિલી તે માંહોમાંહે લગ્યા હરેલ. ૨૬
 હરે મારે આવે લેઇ સામાન, પુ'બવા સાસુ બેહુની હરેલ;
 હરે મારે આક પેડી ધુ'શર તીર, હુંસ પુરી કરે તે બેહુની હરેલ. ૨૭
 હરે મારે આશય જણાવે સરવે, હસતિ હળુવે જોલતી હરેલ;
 હરે મારે રહેજો સદા હંજુર, કહી સમજાવે હૃદય જોલતી હરેલ. ૨૮
 હરે મારે દ્રષ્ટાંત ભાવ જણાવ, જોમ હાંસીએ વચન કહી હરેલ;
 હરે પુ'બ્યા કરી બનાવ, નાક સાહી અવસર લહી હરેલ. ૨૯
 હરે મારે બેસારે મહિરામાંહી, ચોરી માંડે ચોપે કરી હરેલ;
 હરે મારે પુત્રી શોળ શૃંગાર, પહેરાવે ઉલટ ધરી હરેલ. ૩૦
 હરે મારે વેદ તણા ઉચ્ચાર, દિજ અગ્નિ શાખે તિહાં, હરેલ;
 હરે મારે હાથ મેળાવો કીધ, ચાર મંગળ વરત્યા તિહાં હરેલ. ૩૧

હરે મારે આહરણ વજ્ર અમોહ, આપે કર સુકાવતાં હરેહ;
 હરે મારે વાસણ પ્રસુખ દેઈ, દેઈ હાન સુકાવતાં હરેહ. ૩૨
 હરે મારે સરસ્વ સુગંધ કંસાર, જોકે એકના મુખમાં ધરે હરેહ;
 હરે મારે અંત ન રાખવું લગાર, ઇકવળ રીત સમજો સરે હરેહ. ૩૩
 હરે મારે માંડવે નાટારંભ, પાત્રો થેઈ થેઈ ઉચરે હરેહ;
 હરે વાળે વિવિધ પરિગાત્ર, પગ હમકાવે ધરી સરે હરેહ. ૩૪
 હરે મારે સાહેલા સરલે સાહ, બહુવા વેશ કોઈ ભાતના હરેહ;
 હરે મારે આમાસામી મેલાણ, બેહુ પખે ગીત દેઈ ભાતના હરેહ. ૩૫
 હરે મારે અસમંજસ યોદ્ધાંત, અવસર વાત સોહે, ઘણી હરેહ;
 હરે મારે કેતાં કરીએ વખાણ, અતિશય શોભા બની હરેહ. ૩૬
 હરે મારે મન રાખી ઉઠાર, પહેરામણી કરી ખાંતશું હરેહ;
 હરે મારે લેઈ કન્યા ધરી ખ્યાર, રંગ રસ રહો ઘણી ભાતશું હરેહ. ૩૭
 હરે મારે ઢાળ તેરમી એહ સરસ, વરઘોડે પાણીબહુ તણી હરેહ;
 હરે મારે હીરવર્ધન કરી ખેમ, અવસર વચન ચાતુરી ભણી હરેહ. ૩૮

ફિહા.

ગૌરવ વરોઠી કારણે, હરખ જમણ કરે તાસ;
 મુખડી પીરસે ભાવની, આણા ફેરવી તાસ. ૧
 ખાટવડું ખાંતે કરી, આણે એ તે જગ રીત;
 ઘણ કચોળાં આરણી, માંડે ધરીને પ્રીત. ૨
 સજ્જન વર્ગને નોંતરાં, કરી રસોઈ તૈયાર;
 જમણ વેળા થઈ ખરી, આવે નરને નાર. ૩

ઢાળ ૧૪ મી.

(ફિહાના તે આબ્યા ખીહલા, મોતીવાળા લનરજ. એ દેશી.)

ભાતભાતની રસોઈ.

નિમણ વેળા થઈ ખરી, ભેળા થાયરે શાબનહ;
 થાળ કચોળાં રસાળહ, વાલા માસ જમોરે સાબનહ.
 મેવાં પહેલાં પીરસીયા, ભે. અખોડ બહામ વિશાળરે. વા. ૧

- ચારોળી ચુપે કરી, લે. દાળ ખારેક ખબુરે. વા.
 શેલડીખંડ દાડમ કળી, લે. પીરચ્યાં તે ભરપુરે. વા. ૨
 ઘેબર જલેળી મોતીયા, લે. મોતીચુરની બતરે. વા.
 ફેણી ખાનપુરી શીરો, લે. દુધપેડા બે ભાત રે. વા. ૩
 સુન્દરેણી કણસાઈ, લે. લાપશી મગદળ ખાસરે. વા.
 ફળ ખેંશી ફળ સાટાં, લે. ગુંદવડાં બરફી ઉલાસરે. વા. ૪
 અમૃતપાક શકરપારા, લે. દુધપાક ટોપરાપાકરે. વા.
 શ્રીખવરજ મોળીપુરી, લે. તીખાં તમતમાં શાંકરે. વા. ૫
 કારેલાં ચોળાફળી, લે. લિલુઆ તુરીયાં વિશેષરે. વા.
 ચીલડાં કાચાં પાકાં મેથી, લે. હોંસે મનશું દેખરે. વા. ૬
 ટીંદોરાંને ટેડશાં, લે. કેળાં કંકેડાં દાળરે. વા.
 ભાજી ભાતભાતની, લે. રાયતાં ઘણું રસાબરે. વા. ૭
 મોગરી ચંદલેઈ કેળાં, લે. ભજીઆં તળ્યાં ઘી માંહીરે. વા.
 ચણા છમકાવ્યા વાલોળફળી, લે. શાંગરી કાચલી પીરસે તાંહીરે. વા. ૮
 જોલવડાં કાંજીવડાં, લે. ઘૂઘરા વધાર્યો બશરે. વા.
 તીખાંને વળી તમતમાં. લે. ખાતાં ચમત્કાર તાસરે. વા. ૯
 ખમ્બાણાં કેઈ બતનાં, લે. કેરી લીંણુની બતરે. વા.
 મરચાં. ગુંદા વેઠમાં, લે. પીરસે કેઈ કેઈ ભાતરે. વા. ૧૦
 ખાપડ સેક્યા તળ્યા ઘણા, લે. ખેરાવડી ખાધે સ્વાદરે. વા.
 સરસીયાં રાઈ ભર્યોરે, લે. ચીલડી ચીરીલ્યો લ્યો સાદરે. વા. ૧૧
 પેટમાંય માથે નહિ, લે. લ્યો લ્યો કહે વારોવારરે. વા.
 આડા હાથ હીથે તદા, લે. પીરસણિયાને જશ અપારરે. વા. ૧૨
 દાળભાત લાવે ફરી, લે. દેવ જીરાય ભોગ સાળરે. વા.
 સુગંધશાળ સુવાસના, લે. પીરસે ભરભર થાળરે. વા. ૧૩
 તુવર દાળ મગની કરી, લે. કડિકટી ઉકાળે ત્રણ વારરે. વા.
 દુધ ચોખા શિરામણી, લે. ખાંડ તણી મનોહારરે. વા. ૧૪
 દુધ ન રૂચે તે લાણી, લે. કરંધો મશાલાદારરે. વા.
 જમણુ હુંશ પુરી કરીરે, લે. અળુ કરી ઉઠે તે સારરે. વા. ૧૫

- મનસુખ લગન ઓણીપરે, લે. ખીજ વરસ મોજારરે. વા.
 ઓછવ મોછવ ઓણીપરે, લે. જિમણુ પણુ સારરે. વા. ૨૯
 લાલા હરખચંદ સુત ધરે, લે. મેલ્યો તિહાં વિવાહરે. વા.
 હઠીસંગ કેરી ઘીકરી; લે. પરણાવે ધરે ઉલ્લાસરે. વા. ૩૦
 ચાર મંગળ વરત્યા પછી, લે. કર મુકાવણુ કાજરે. વા.
 વસ્ત્ર આભરણુ રોકડ વળી, લે. વધારે વાસણુ દેઈ લાજરે. વા. ૩૧
 પૂર્વ કહ્યું તિમ જાણુજો, લે. પરણાવ્યા ભલી રીતરે. વા.
 પહેરામણી સારી પરે, લે. સંભાળી કરે રાખી હીત. વા. ૩૨
 ઇમ વિવાહ કર્યા ઘણા, લે. શેઠજી મોટે મંડાણરે. વા.
 થોડે ઘણું કરી જાણુજ્યો, લે. શ્રોતા ચતુર સુજાણરે. વા. ૩૩
 ઠાળ પૂરીએ થોડમી; લે. શેઠ વખતચંદ સસરે. વા.
 હીરવર્ધન શિષ્ય ખેમના, લે. સાંભળો વચન ઉલ્લાસરે. વા. ૩૪

હુહા.

- શ્રી સિદ્ધાચળ તિરથમાં, સદા વરત મંડાય;
 ધર્મશાળા કરાવીને, માણસ સુકે છડાય. ૧
 સંધાળુ આવે જે સદા, ખરચિ ન હોવે જાસ;
 તેહને આપજો તમો, જે લીએ તેને તાસ. ૨
 ચતુર્વિધ સંધને વળી, ચ્યારે જાત અહાર;
 ફૂડી રીતે સાચવો, અમ આજ્ઞા છે સાર. ૩
 એમ શિખામણુ દેઈને, ભલી રીતે સમજાવ;
 નામું માંડી દેખાડજો, જેહવો આવે દાવ. ૪
 એમ સુંપણુ કરી શેઠજી, લે લાહો. પુણ્યવંત;
 પામ્યાનું ફળ એહ છે, પરઉપકાર કરંત. ૫

ઠાળ ૧૫ મી.

(કંત તમાકુ પરિહરો—એ દેશી.)

- ઠામઠામ આડત ઘણી, બ્યાપારી બ્યાપાર. મેરે લાલ.
 શાહુકાર શિરોમણી, લક્ષ્મીનો નહિ પાર. મેરે લાલ. ૧
 ધનપનોતા શેઠજી. એ આંકણી.

- સુખા માને અતિ ઘણા, અચળ શેઠ સુખકાર. મેરે.
 પાતસ્યા માન્યા ઘણું, આપણુ પણુ એહ સાર. મેરે ધન. ૨
 રસ લાગ્યો વ્યાપારનો, ધુત્ર પૌત્ર પરિવાર. મેરે.
 ૧ વરગ ત્રણ સાથે ગાણું, ધર્મ વરગ સુખકાર. મેરે. ધન. ૩
 ખિંબ લરાવ્યા જિનતણા, પુસ્તક લયો લાંઠાર. મેરે.
 સ્વામીવછલપણ ક્રીયા, પર ઉપકાર અપાર. મેરે ધન. ૪
 જિન ગુરૂ જિન મત સંઘની, ભક્તિલેહ એ વ્યાપાર મેરે.
 આદરતાં ઉભવળ હોવે સમકિતનો આચાર મેરે ધન. ૫
 દેહરૂં કરાવ્યું અતિ ભલું, જાણુ સ્વર્ગ વિમાન. મેરે.
 અજીતનાથ પધરાવીયા, દેઈ બહુલાં દાન. મેરે ધન. ૬
 તપજપ કરે બહુ ખાંતસું, દંપતિ દોય રસાળ. મેરે.
 ઉજમણું કર્યું અતિ ભલું, ખરચી દ્રવ્ય વિશાળ. મેરે ધન. ૭
 પાઠાં ઠવણી કંચન તણી, બહુ સુલા રૂમાલ. મેરે.
 ચંદુરવા જરમર તણા, સોલા જાકજમાળ. મેરે ધન. ૮
 અથ ભયે નવિ દાખવું, ઉજમણાં અધિકાર. મેરે.
 સરસ સામગ્રી સવી કરી, ભક્તિભાવ ઉદાર. મેરે ધન. ૯
 જ્ઞાન દર્શન ચારિત્રના, ઉખરણાં ઘણી જાત. મેરે.
 આપે તે હર્યે કરી, કહેતા કહું અવદાત. મેરે ધન. ૧૦
 ઉદયસાગર સૂરીશ્વર, ઉપદેશે કરી શુદ્ધ. મેરે.
 ખિંબ પ્રતિષ્ઠા કરી ઘણી, રાખી નિરમળ યુધ. મેરે ધન. ૧૧
 સૂરીશ્વર કહે શેઠજી, માનવરૂળ જગ એહ. મેરે.
 જાત્રા સંઘપતિ થઈ તુમે, સિદ્ધગિરિ ભેટો તેહ. મેરે ધન. ૧૨
 પ્રખળ પુન્ય હોસે જશ વળી, સંઘપતિ તિલક ધરાય. મેરે.
 શિવવધુ વરો નિશ્ચય કરી, એમ ભાગે જિનરાય. મેરે ધન. ૧૩
 એમ ઉપદેશને સાંભળી, ઉપન્યો મનશું ભાવ. મેરે.
 તેહ સંઘ રચના સુંણો, તરીયે ભવજલ નાવ. મેરે ધન. ૧૪
 સરસ કથા આગળ હવે, પ્રમાદ તણ સુંણો તેહ મેરે.
 ૧૫ દરમી ઢાળ પુરી થઈ, ખેમવર્ધન ભણી એહ. મેરે ધન. ૧૫

કુંહા.

રાજનગર શ્રાવક ઘણા, સમજી વહા સુભાષી;
 પ્રેમચંદ લાલા વળી, કેમા પાછ્યા ગુણ ખાણી. ૧
 વિવેક વિકળા આગલા, સમજણ સઘળી પેર;
 જૈન ધર્મ તસ મન વસ્યો, દયામયા ઘણી મહેર. ૨
 સૌ તણા ચિત્તમાં વસ્યા, ધર્મ ગુણે ગંભીર;
 ગોષ્ઠી કરે દિનદિન પ્રતે, ધર્મ ધુરંધર ધીર. ૩
 પડિત કેઇ સેવ્યા જીણે, સાંભળ્યાં સિદ્ધાન્ત;
 તે સંગી છે શેઠના, સમજી સહુ સિદ્ધાન્ત. ૪
 તે સરવે કહે શેઠજી, સિદ્ધગિરિ જાત;
 કરો, કરાવો સંગ લઈ, નિરમળ કીજે જ્ઞાન. ૫
 વળી શેઠાણી વીનવે, રાજનગરમાં વાત;
 ઘરઘર એવી સહુ કરે, સંઘપતિ શેઠ થઇ જાત. ૬

ઢાળ ૧૬ મી.

(વારી મારા સાહેબા. એ દેશી.)

પીયુજ પનોતા સુંણા વીનતી હો, રાજ.
 સંઘપતિ તિલક ધરાવ, વારી મારા પીયુજ;
 કર્યું હાથે સાથે આવે હોરાજ, ધન ખર્ચી જાત્રા કરાવ. વા. ૧
 એ સમ રલાહો એકે નહિ હોરાજ, ભાજ્યતણી બલિહારી. વા. ૨
 તન ધન જોખન કારમો હોરાજ, કેઇ નર ગયા જગહાર. વા. ૩
 પુન્યે ધન ખૂટે નહિ હોરાજ, પુન્ય વડું સંસાર. વા. ૪
 પુન્ય વિહુણાં માનવી, હોરાજ, લેજો નહિ તસ અવતાર. વા. ૫
 સીધાં સામાન કરે સહુ હોરાજ, ઢીલતું નહિ છે કામ, વા. ૬
 હાથિદાંત જે નિસર્યા હોરાજ, પાછાન પેસે શ્યામ. વા. ૭
 શંકા કીસી નહિ રાખીએ હોરાજ, રાખો નિરમળ મન. વા. ૮
 એ ગિરિ લેટે સુખ હોવે હોરાજ, એમ શ્રી વીરવચન. વા. ૯
 શેત્રુંજી મહાતમમાં કહ્યું હોરાજ, સકળ તિરથ શિરતાજ. વા. ૧૦
 વિમળાચળની જાતરા હોરાજ, કરી કેઇ સાર્યા હો કાજ. વા. ૧૧

૧ શરીર. ૨ લાવો.

પુરવ નવાહું નમ્ય શિરે હોરાન, સ્નેહચર્ચા આક્રિતથ	વા.
અનંતાનંત શિવ વર્ચો હોરાન, પ્રત્યક્ષ શિવપુર સાથ.	વા. ૭
મહિમા જેહનો દાખવા હોરાન, સુરશુર પદ્ય સંતિમંદ.	વા.
સ્તનચિહ્નેનુ સૂડી હોરાન, પ્રગટે સહુનાનંદ.	વા. ૮
સુંદર ટુંક ચોકામહી હોરાન, મેરૂ નમા પ્રાસાદ.	વા.
વેરલાવ રહે નહિ હોરાન, દુર ટળે વિખવાદ.	વા. ૯
વૃક્ષ ગાયલુ તળે શ્રોલંતા હોરાન, પિતૃલ પ્રભુતા પાપ.	વા.
સંઘપતિ પૂને લાવશું, હોરાન, સંચિત દુર પગાય.	વા. ૧૦
અસ્તક નિરથ લેટતાં હોરાન, ટેલીગનું દુગા જેથ.	વા.
અનંતશુદ્ધો દુગા પામીએ હોરાન, સાવવૃદ્ધિ નમ્ય હોય.	વા. ૧૧
એમ વિનતિ સુહૃતાં થયો હોરાન, શ્રેઠનો શ્રેષ્ઠ ઉદ્ધાન.	વા.
મનનાં હવી સુન ચાહના હોરાન, નુન વિનતી પુરૂં આશ.	વા. ૧૨
સત્તનન વગે સહુ તેલીને હોરાન, કહે શ્રેઠ તેહી વાર.	વા.
વાહુનર વગી તેલીયા હોરાન, કંઠેતરી કરો તયાર.	વા. ૧૩
અદાઈ મહોત્સવ કરો હોરાન, દેલ નગારાં લેર,	વા.
નોખતખાનાં ગરમકે હોરાન, બાધે તોરહુ શ્રેર શ્રેર.	વા. ૧૪
દેશ દેશાંતર મેકલે હોરાન, કંઠેતરી શ્રીધર.	વા.
સિદ્ધગિરી સંઘનાં પધારને હોરાન, ઘનું શું લખું વાગેવાર.	વા. ૧૫
સુહૃત સંવત અદાર ચોમડનો હોરાન, મહા શુદ્ધી પચંદ્રવાર.	વા.
દેરા લંબુ ખડાં કર્યાં હોરાન, કરવાને કાચ ૨૫ મનાર.	વા. ૧૬
સંઘણી જે વારતા હોરાન, સાંલળો શ્રોતા સુનહુ.	વા.
હીરવર્ધન શિખ્ય ખેમ કહે હોરાન, ચોગમી ઠાળ વખાલુ.	વા. ૧૭

હુડા.

દંપતિ દોહું એક મન્યા, કરી સામાન વિશ્લેષ;
 આનંદી મેલી મને, સંઘપતિ યઈ નરેશ. ૧
 સત્તનન વગે સહુ હરખશે, નાખી ચિત્ત ઉદાર;
 અદાઈ મહોત્સવ કરે, વાનિંત્ર વાગે સાર. ૨
 સંઘપતિ તિલક ધરાવીને, ધવળમંગળ ગવચય;
 શ્રી શ્રીનહેનર લેટયા, તેહુ વાત કહેવાય. ૩

ઘર ભળાવી શેઠને, શિખામણુ દેઈ સાર;
શુભ શુઠને પ્રયાણુ કરે, સંઘ સહિત સુખકાર. ૪

ઢાળ ૧૭ મી.

(ચંદ્રાવળાની દેશી.)

શેઠ ભદ્રમાં જઈ લીએરે, રબ કાકાજી પાસ;
કાકાજી રાજી થઈરે, મળીયા દોનું ઉઠાસ. ૧

તુટક.

મળીયા દોનું ઉઠાસ આપે, પામરી જોટો ખલે થાપે;
પાઘડી પીળી કશખી છેડો, એહુવો જગમાં સળળ છે નેહોડો. ૧
શ્રી શ્રોતાજી જીરે.

ફહા.

સુરવાળ કીનખાખનોરે, ડગલો જરીનો એમ;
પડધમ વાળાં શોભતાંરે, ત્રણ ગારદી દીએ તેમ.

તુટક.

ત્રણ ગારદી દીએ શેઠને સાથે, દાન દેતાં આવે નિજ હાથે;
એહ કૃપા કાકાજી રાખે, વચન ઘણું ચતુરાઈ દાખે. જીજીરે. ૨

ફહા.

ઘર આવે સુકન લેઈરે, આલે દંપતિ સાર;
દરવાજે બાહિર મીલ્યારે, ગોળગાડાં દવાર.

તુટક.

ગોળગાડાં દશ બાર તે ભરીયા, કોચ રપ ડેરા તંબુ ધરીયા,
ઊંટ ગાડે સામાન ચલાવે, એમચંદ ભગુને દેરો ભળાવેજી. ૩

ફહા.

જવેર એમચંદ તણોરે, પાનાચંદ ગોઠી મકન;
દેરાસરને સાચવેરે, કરી ઘણું જતન-જી.

તુટક.

કરી ઘણું જતન સરાગે, શ્રીપૂજ્યને લેઈ નિજ આગે;
ખરચી સકળ આપીશું અમે, ભત્રા કરવા આવો તમે. વા. ૪

ફહા.

બદિવાન મુંકાવીયારે, શેઠાણી સંભારે;
કોચ રપ માં સહુ મળેરે, દંપતિ દોનું ઉતારે.

ત્રુટક.

દંપતિ દોનું ઉતારે ગયાં, ઝોટલે કુચ સંઘનાં થયાં,
ઘરમાંથી કોઈ જાય પરવારી, ચોક્કી કામોઠામ બેસારીલ. ૫

ફહા.

અસુર વેળાએ બાણ બલીનેરે ગયા તે નવિ લાધ્યા;
શેઠને ખમર પડી પછેરે, માણસ ત્રણ જે સાધ્યા.

ત્રુટક.

માણસ ત્રણ જે સાધ્યા તે અણાવો, પાનાલાઈ કાકાલ જણાવો,
સાંભળી વાત ગરવ મન આવે, બાણ મુકાબ્યા એણે દાવેલ. ૬

ફહા.

તુમે સુખે જાઓ જાતરારે, અમને ચિંતા એહ;
તુમ પહેલાં કરે જતારે, શેઠજીને કહો તેહ.

ત્રુટક.

શેઠજીને કહો તેહ વાત, બાણ તણી શી કરો છો તાત;
વગર પૈસે મુકાબ્યું અમે, મન કોડે જત્રો કરો તમેલ. ૭

ફહા.

સીમાડા તેડી કરીરે, શિખામણ દેહ તાસ;
મે ચારને તોપે ધરૂરે, તો કહેજો સાબાસલ.

ત્રુટક.

તો કહેજો સાબાસ તે અમને, જોલી કરો લાવો કહું તમને,
બીહના બીચારા તરત તે લાબ્યા, કાકાજીને તેહ લખાવ્યાલ. ૮

ફહા.

કાકાજીએ મોકલ્યારે, સંઘ પહેલાં થઈ જાત્ર;
શેઠજી વારતા સાંભળીરે, પ્રકુલિત થયું ગાત્ર.

ત્રુટક.

પ્રકુલિત થયું ગાત્ર ઉમંગે, પુન્ય ખરો છે માહરે સંગે;
અનુક્રમે સંઘ લેળોકે જાવે, ચિંહુ દિશીથી સંઘ લેળો થાવેલ. ૯

ફહા.

સંઘપતિ આદરમાન દેધરે, સુખશાતા પૂછે તાસ;
એમ સંઘ લેળો થયોરે, વૈરાટ નગર ઉદ્યાસ.

ત્રુટક.
વૈરાટ નગર ઉદ્ધાસ વિશેષે, તિહાંથી કુચ કર્યો સુવિશેષે;
શેઠશેઠાણી હર્ષ અપાર, સંઘ મળ્યો ગહુ જ્યજ્યકારણ. ૧૦

હહા.
શેઠણ સંઘ ભલી પરેરે, તેડી સહુ સભજન;
ચોકી પહોરો ભળાવીનેરે, કહે વિચાર નિજ મન.

ત્રુટક.
કરે વિચાર નિજ મનથી તેહ, વાત સુણો કહું હવે જેહ;
સંઘ મળ્યો અતિહી વીશાળ, શ્રાતા સુણ્યો આળ ગોપાળણ. ૧૧.

હહા.
સંઘમાં હરખ વધામણારે, લે લાહો પુણ્યવંત;
ખરચે દ્રવ્ય હુંસે કરીરે, શાશન રીતે સંત.

ત્રુટક.
શાસન રીતે સંત જે પ્રાણી, લાલ અધિક ગુરુ મુળથી ભાણી;
આગળ વાત અતિ છે મીઠી, સાંભળી જેવી કહીશું દીઠી. ૧૨

હહા.
કૌં ભળાવે શેઠણરે, પરિવાર તેડી કહે એમ;
સાચવણ ફડી પરેરે, કરને કહું ધરી પ્રેમ.

ત્રુટક.
કરજ્યો કહું ધરી પ્રેમ તે સાચો, વિનય કરી સંઘ દેખી રાચો;
ઠાળ સંતરમી ભાળી એહ, એમ કહે સુણો ગુણગેહણ. ૧૩

હહા.
કામ ભળાવે શેઠણ, સુંપણ કરી ઉદાર;
ચોકી પહોરો પ્રમુખ વળી, સંઘની કરજ્યો સાર. ૧
જેહવો ભાર જેહતું ગજુ, તેહવી સુંપણ કીધ;
તે ભવિયણ હવે સાંભળો, સહુ સરપાવ તે દીધ. ૨
વૈરાટ નગરથી સંચરે, નરનારિનાં વૃંદ;
સંઘપતિ સોહે અતિ ઘણો, જેમ નરમાંહિ નરેંદ્ર. ૩

ઠાળ ૧૮ મી.

(કામુડો તેા વેણ વનડે, ચોટે શેરી ચાકે. એ દેશી.)

- શ્રી સિદ્ધાચળ સંઘ હવે ચાલે, ઉલટ આણી અંગ,
સંઘતણી રચના હવે પલાણું, તે ભવિ સુણો અલંગ. ૧
- સંઘ મળ્યો અતિ હેતે ત્યાં વાડ, પામે હર્ષ અપાર;
ખખર અંતર રાખે બહુ રીતે, ખરચે વિત્ત ઉદાર. ૨
- હયવર પાખરિયા રથ ભેતરિયા, ઘુઘરીયાં ધમકાર;
સુખાસન ચાલે પાળા હવે, માહાલે લક્ષ્મી સાર. ૩
- ચતુરંગી સેના સું ચોકી, પાનોભાઇ આગે;
મોતિ અનોપચંદ હેમચંદ ભેડે, સુરજમલ સરાગે. ૪
- મનસુખ માતા ઉછંગે બેસે, મેનામાં શ્રીકાર;
મોતી ઇચ્છાભાઇ પૂછણુ શેઠ, મનસુખે ધરી ખ્યાર. ૫
- કરી ફાજ પાછળની ચોકી, ભુખણુ સામું છાલ;
આગળ પાછળ વીચમાં સંઘવી, ઘંટા ઘુઘરમાળ. ૬
- મજલે મજલે પૂજા રચાવે, યથા થેઈ થેઈ થાય;
શુભીજન પ્રભુની કીરત ગાવે, જય જય શ્રી જિનરાય. ૭
- પાલખી આગળ ચાલે સનુરી, આણુંદસાગર સૂરી;
એમ શોભા હું કેની વખાણું, દીઠે દુઃખ ભય દુરી. ૮
- તેજ જળામલ ચમર ઢળે તવ, દીપે જિમ દિણુંદ;
રાજતેજ સંઘવી પદ ભેડો, ત્રોડે કુમતી ફંદ. ૯
- અતિ ઉચરિયા બહુ દિન વહીયા, સહુએ બાળગોપાળ;
સંઘબહુ મળીયો, નવી ભેએ કળીઓ, દિનદિન અતિ ઉજમાળ. ૧૦.
- દિનદિન દુઃખીયાને ખરચી, આહાર પાણી સુનિરાજ;
ચિત્ત પ્રસન્ન રાખેને આપે, આતમને હિત કાજ. ૧૧
- જિનશાસન ઉજત બહુ કરતા, ચિંહુ દિશથી સંઘ આવે;
માનું ચોથો આરો પ્રગટયો, ભેતાં અચરીજ પાવે. ૧૨
- હામકામ સામઘ્યાં આવે, સંઘપતિને વધાવે;
સંઘ તણી રચના દેખીને, ભરત ઉપમ મન ભાવે. ૧૩
- ખલક મલક ભેટણુ પ્રભુ ચરણાં, રથ તણો નહિ પાર;
શી તારિક વખાણું ભવિયા, દીઠે હરખ અપાર. ૧૪

જેમ જેમ આસન તિરથ આવે, પુન્ય કરે નરનાર;
 હકૃત સઘળાં દુર પલાઈ, મિથ્યાતવ ગયો હારી. ૧૫
 લાહાણી કરી લહાવો નર ભવનો, ભવિય કેરા થોક;
 કામો કામ કરે ને વળી, ખરચે નાણાં રોક. ૧૬
 ઢાળ અઢારમી એ પ્રકાશી, સાંભળજો નરનારી;
 સરસ સંબંધ એણી પરે સુણતાં, ખેમવર્ધન હિતકારી. ૧૭

હુંહા.

મજલે મજલે ચાલતાં, ગાંગડ સંઘ પહોચત;
 બકરાં લાવે ખાટકી, પૂછે શેઠ મહંત. ૧
 પાંચસેંહ પચાસ છે, સમભવી શુભ રીત;
 મુલ્ય રોકડા આડશે, આપે હયા લાહી ચિત. ૨
 રાજનગરમાં મોકલે, જૈન ધર્મ જગસાર;
 મનુષ્ય જન્મ સફળ કર્યો, ધરમથી જ્યજ્યકાર. ૩
 દિશે દિશે તે વારતા, સાંભળી સઘળા ભૂપ;
 જીવ હયા પાળે ભલી, અહો અહો શેઠ સરૂપ. ૪
 શેઠાણાં ગરથાણાં કહે, લોક સહુ એમ વાત;
 વિકટ કામ સાથે વળી, મહિમા દાન વિખ્યાત. ૫

ઢાળ ૧૬ મી.

(ચંદ્રાવળાની દેશા.)

લિંબડીનો રાજા વળી રે, આદરમાન અપાર;
 માંહો માંહે પહેરામણીરે, કરી ઘણી મનોહાર. (ત્રુટક)
 કરી ઘણી મનોહાર પહોચાવે, સંઘ વોળાવા સાથે આવે;
 ચતુરંગી સેના પરવરીયા, પંચરંગી નેજા ધરીયા. ૧

શ્રી શ્રીતાલુરે-એ આંકણી.

સુખાસણમાં શેઠજીરે, પાળા આગળ દોડે;
 આમર સુરજમૂળી ધરીરે, શેઠાણી રથ સભોડે. (ત્રુ.)
 શેઠાણી રથ સભોડે ચાલે, ઘોડે ચડયા કુંભર હાલે;
 વાળ વાળે દોલ નિશાન, નોખત ગાજી રહી અસમાન. ૨

જૈન રાજા રાજા તણીરે, ઉપમા લોક બોલે;
 શ્રી સિદ્ધાચળ ભેટવારે, આજ નહિ એહ તોલે. (ત્ર.)
 આજ નહિ એ તોલે કંઈ, ઉવારણાં લે છે સહુ જોઈ;
 મોટા મુખા એહને માને, શેઠનો પુન્ય નહિ જગ છાને. ૩
 બાબાજી લશ્કરપતિરે, વિહુભાઈ દિવાન,
 કાઠિયાવાડ વર્ષ કરીરે, સરવેના લેઈ જમાન. (ત્ર.)
 સરવના લેઈ જમાનને પોતે, ભલભલામણ દેઈ જો તે;
 બાબાજી વડોદરે જાવે, આદરમાનને સવળો પાવે. ૪.
 કાઠિયાવાડ મલગરીરે, લશ્કર આગળ જોહ,
 સંઘને સાચો તેડવારે, ચડી અસ્વારી એહ. (ત્ર.)
 છડી અસ્વારી તેહ આવે, મળી હળીને સંગ ચલાવે;
 એ હવે સંઘ કચ્છ દેશનો મળીયો, તેવણુજોઈ હેજે હળીયો. ૫
 લશ્કર નજીક ડેરા દેઈરે, તિહાં કરે મુકામ;
 સામા મળવા દિવાનજીરે, મુઠી સઘળાં કામ. (ત્ર.)
 મુઠી સઘળાં કામ અસ્વારી, સામૈયું કર્યું લશ્કર ભારી;
 આદરમાન તણો નહિ પાર, આપે શેઠ સરપાવ ઉદાર. ૬
 લશ્કર માંહે શેઠનેરે, તેણી દીયે બહુ માન;
 પહેરામણી ભલીપેરરે, શાલ જોટા કરી સાન. (ત્ર.)
 સાલ જોટા કરી સાન ઉઠાવે, પાઘડી બહુમુલી બંધાવે;
 સાત ભાઈને શેલાં પાઘડી, ધન ધન વેળા આજની ધડી. ૭
 સાડી અમુલીક પહેરણેરે, દિવાનજી બંધુ આપે;
 રૂપ્ય અલીસેની સહીરે, પારખી કીંમત છાપે. (ત્ર.)
 પારખી કિંમત છાપે વ્યાપારી, અધીક રૂપને સાડી ભારી;
 તેજ જલામલ શરી મુખ શોભે, અપછરા સર્વો એ મનમોહ. ૮
 કુલ ખરે મૂખ બોલતાંરે, લોક જોવા આવે;
 આદર દેઈ મુખ પૂછીનેરે, માન દેઈ બોલાવે (ત્ર.)
 માન દેઈ બોલાવે સહુને, નણુદ દિકરી લેઈ બહુને;
 નિજડેરે આવી કુચ દીધો, મોટી નોખત ડાકો દીધો. ૯

સંઘ ચાલે હુંશે કરીરે, તિરથ લેટણ કાજ;
 જિનશાસન ઉત્તત કરીરે, રાજ સમો જસ સાજ. (તુ.)
 રાજ સમો જસ સાજ પોકારે, ગિરદાવળી અન્ય ચોપદારે;
 ધરોળ ગામ જઈ ડેરા દીધા, ઉનડળ પુત્રી પુત્ર પ્રસિદ્ધા. ૧૦
 તે પણ સામો આવીયોરે, અસવારી લેઈ સારી;
 મળી હળી પહેરામણીરે, શેઠળ કરે ભારી. (તુ.)
 શેઠળ કરે ભારી ભાણેજ, સ્વામી સગપણથી ભાણેજ;
 કુચ કરી સંઘ વાંકાનેર, તિહાંથી આગળ ચાલ્યા પેર. ૧૧
 પંચ શબ્દ વાળાં તણીરે, પડી રહી છે ઠેર;
 ભત્રા કરે સોરઠ તણીરે, જિમ ધન ગાજે મોર. (તુ.)
 જિમ ધન ગાજે મોર શલોકા, બાંધે પુન્ય તે શોક;
 કુચ કરી ચાલે પરભાતે, એહવે આગળ જે થયું જાતે. ૧૨
 ભુનાગઢ સીમા લગેરે, પોચે સંઘ અપાર;
 લશ્કર કાંઈ ભરે તદ્દારે, ગામના લોક પોકારે. (તુ.)
 ગામના લોક પોકારજ કીધી, જામસાહેબ આગળ જઈ સીધી.
 તે સાંભળી કોપ્યો તેણી વાર, કાગળ લખી કર્યો તૈયાર. ૧૩
 પત્રમાંહે એહવું લખ્યુંરે, જાત્રા કરવા જાઓ;
 અમે ફરીયાદ સાંભળીરે, તમે શું હુકમ ચલાવો. (તુ.)
 તમે શું હુકમ ચલાવો એહવો, શેઠળ પત્ર વાંચ્યો તેહવો;
 પાછા જવાળ શેઠળ કહે છે, સાંભળીને સહુ હાઈ લહેછે. ૧૪
 સરકાર લશ્કર પાયગારે, વોળાવા અમ પાસ;
 બળ પોતાનું ફેરવીરે, તેણે લીધો ઘાસ. (તુ.)
 તેણે લીધો ઘાસ તે જોરે, અમે વાચીં તોહિ ન રહ્યા કો રે.
 વાંક અમારો નહિ એહ, પછીસે કામ કરું ગુણગેહ. ૧૫
 દરવાજા બંધ કર્યો હતારે, માજન કહે ભૂપાળ;
 આપણા ઘર પ્રાહુણારે, સંઘ લેઈ કૃપાળ. (તુ.)
 સંઘ લેઈ કૃપાળ એ આવે, રજા આપો તો તેડવા જાવે;
 અપજશ આપણે હોસે સખળો, બળીયો સંઘવી ન જાણશે નખળો. ૧૬
 જામ સાહેબ રજા થકીરે, સામૈયું કરી સાર;
 જાત્ર કરે સંઘ સહુરે, ગિરનાર મનમાં ધાર. (તુ.)

ગિરનાર મનમાં ધારતા સાર, સંઘને હર્ષ તણો નહિ પાર;
 નેમનાથ યદુપતિ રાયા, પામ્યા દર્શન પુન્ય પસાયા. ૭
 સોરઠ દેશ ભેટી કરીરે, ગિરનારે નેમનાથ.
 પુણ પ્રણમી ભાવશુંરે, મેલે શિવપુર સાથ. (૩.)
 મેલે શિવપુર સાથ તે સાર, શિવાદેવી માતા મજાર;
 ખાળ પ્રહારી નેમકુંભાર, રાત્રિમતિ તણો ભરતાર. ૮
 સસુદ્રવિજય કુળ અંહલોરે, ભવિજનને સુખદાય;
 દિન કેતા રહી પછેરે, સ્તવના કરી યદુરાય. (૩.)
 સ્તવના કરી યદુરાય વિશેષે, મનુ જન્મ કર્યો નિજ લેખે;
 કુચ કરી સંઘશું હવે જેહ, સિદ્ધગિરિ ભેટણુ આલ્યા તેહ. ૯
 ઓગણીશમી ઢાળ રસાળછે રે, સુણતાં મંગળમાળ;
 હર્ષ ઘણો ગિરિ ભેટવારે, દરિશન ભકજમાળ. (૩.)
 દરિશન ભકજમાળ તે દીઠો, મરૂદેવાનંદ લાગે મીઠો;
 હીરવર્ધન સેવક ધરી તેહ, ખેમવર્ધન પલણુ શુણગેહ. ૧૦

હાલ.

સિદ્ધગિરિ ભાવના ભાવતાં, સંઘને લધ સિદ્ધક્ષેત્ર;
 પાલિતાણે આવીયા, ગિરી દીઠે તે નેત્ર. ૧
 વાહનથી ઉતરી કરી, સામા જઈ પ્રણામ;
 પૂરવ પુણ્ય પસાઉલે, પામ્યા વિમળ ગિરિ ઠામ. ૨
 રજત કનક કુલ મોતીએ, વધાળ્યો ગિરિરાજ;
 ડેરા તંબુ તાણીયા, પંચરંગ બહુ સાજ. ૩

ઢાળ ૨૦ મી.

(ધર આવોલ આંગો મોરીયો એ દેશો.)

આજ અમ ઘર રંગ વધામણાં, ગિરિ દીઠે થયો ઉદ્ધાસ;
 ચિંતામણુ સુજ કર ચડ્યો, આજ સફળ ફળી સુજ આશ. ૧
 આજ સુસુર ફળીયો આંગણે, આજ પ્રગટી મોહનવેલ;
 આજ વિંછડીયાં બહાલાં મળ્યાં, આજ અમઘર હુઈ રંગરેલ. આજ. ૨

૧ વિયોગ જેનો થયો છે એવાં.

- આજ અમ ઘર આંખો મોરીયો, આજ વૂઠી સોવન ધાર;
 આજ દુધે વૂઠા મેહુલા, આજ ગંગા આવી ઘર બાર. આજ. ૩
- આજ દુધ મહિં સાકર મળી, વિમળાચળ નયણે ફીક;
 લલિતા સરોવર સુઠરું, એતો સફળ તિરથ ઉકંઠ. આજ. ૪
- આજ કહેવરાવો સંઘમાં સહુ, મિઠાં લોજન કરે સાર;
 હીન હીન દુઃખીયાને વળી, દાન દેઈ જમો ઉદાર. આજ. ૫
- રાજા ઉનડેળ આવે, ભેટ લેઈ અપૂરવ તેહ;
 ચતુરંગી સેના પસર્યો, સાહસો આવી મળ્યો ધરીનેહ. આજ. ૬
- આજ સેવક છું તુમચો સદા, એ ગિરી રખોપા કાજ;
 સુપણ તમે અમને કરો, એ પાલીતાણાનો રાજ. આજ. ૭
- આદરમાન દીયે ઘણો, શેઠળ પૂછે સુખ સાત;
 મીલીયાં માહોમાહિ વળી, જાત્રાની રજા દીએ જાત. આજ. ૮
- હવે પંચ શબ્દ વાજાં લઈ, શુરૂ તેડી તલાટી જાય;
 સાથીઓ પૂરે હરખ શું, શ્રીફળ નાણાં મુકાય. આજ. ૯
- ગિરિ વધાવે મોતીએ, વળી રજત કનકનાં પુલ;
 ભાવે ચૈત્યવંદન કરે, પહિલે દિન એ અમૂલ. આજ. ૧૦
- રાતિજગો રાતે કરે, ઠામોઠામ ગાય ભાસ;
 અનંતાનંત શિવ વર્ચો, તેણે નામ કહ્યું કેલાસ. આજ. ૧૧
- હવે રજા આપે સંઘપતિ, કરો જાત્રા સંઘ સહુ ક્રોધ;
 મરૂદેવા મુખ જોઈ, દુઃખડાં નાખોને ખોય. આજ. ૧૨
- શુભ્રિ થઈ વસ્ત્ર પહેરીને, ધુપધાનાં લેઈ નિજ હાથ;
 પ્રભુ ભેટણ ચઢે ડુંગરે, સંઘ સહીત સજ્જન વર્ગ સાથ. આજ. ૧૩
- સાર સંભાળ લેઈ ઘણી, પરખ પાણી ઠામો ઠામ;
 વિસામે વિસામે મંડાવીને, એમ ખખર લે અલિરામ. આજ. ૧૪
- ગઢ નિરખીયો બારણા, લળી લળી લાગે પ્રભુ પાય;
 પહેલી પોળમાં પેસીને, અતુકમે મુળ દેરે જાય. આજ. ૧૫
- મરૂદેવાનંદ નીરખીને, દશ ત્રિકે કરી પ્રણામ;
 ચૈત્યવંદન ભાવે કરી, સ્થિરતાએ કરે ગુણ આમ. આજ. ૧૬
- સ્તવના કરે તે આગળે, સુણો શ્રાતા વીથમી ઠાળ;
 હીરવર્દન સેવક ભણે, ખેમવર્દન થેઈ ઉજનાળ. આજ. ૧૭

દહા.

જય જય રૂપલ જિનેશ્વર, શેત્રુંજી શિશુગાર;	
નયણે નિરખ્યા તુમ લાણી, લેખે મુજ અવતાર.	૧
નાલીરાય કુળ અંદલો, મરૂદેવી માતા નંદ;	
મુખ ટંકે ભેતાં પ્રભુ, મુજ મન અતિ આનંદ.	૨
વૃષભ લંછન વનિતા ધણી, ત્રિભુવન કેરો તાત;	
દરિશન દીઠે દુઃખ હરે, ભવભવ પાતકે ભત.	૩
આજ થકી બળીયો થયો, માથે ધણી આધાર;	
હવે કોણ ગંજે મુજને, તુજ ગુણ અપરંપાર.	૪
પરમ જ્યોતિ પરમાત્મા, પરમ પુરૂષ પરધાન;	
૧ચિદાનંદધન શિવ વિભો, એમ અનેક ૨અભિધાન.	૫
મુજ મન લાગી આશકી, દેખણ તુમ દેહાર;	
હું અપરાધી છું ઘણો, તુંહી પ્રભુ મુજ તાર.	૬
એહ વિનંતિ માહરી, અવધારી મહારાજ;	
ત્રિભુવન તારકે તું મળ્યો, ગિરૂ આ ગરીબનીવાજ.	૭
પુદ્ગલ પરાવર્તન કરી, જન્મ મરણ જંબળ;	
તુમ દરિશન પામ્યા વિના, ભમ્યો અનંતો કાળ.	૮
તે માટે હવે ફીણ્યો, સેવકને ધરી પ્રેમ;	
અબ્યાબાધ મુખ શાશ્વતો, ખેમવર્દન મુખ એમ.	૯
શકેસ્તવ કરી તદા, સ્તવન કહે ગુણ માળ;	
એક મને લવી સાંભળો, મૂઝી આળ પંપાળ.	૧૦

ઢાળ ૨૧ મી.

(નહિ નહિરે નંદનાલાલ, નારે મા નહિ માડં; એ દેશી.)

પુરવ નવાણું વાર તે આવે, સમોસર્યા વિસરામીરે;	
જગમાં કીરતી સઘળી બ્યાપી, સકળ તિરથનો સ્વામી,	
સેવો નર નારી, શેત્રુંજો ગિરિરાજ—શે.	
તારણતરણ જહાજ, શે. ઉપગારી શિરતાજ સે.	
સારે ત્રિભુવન કાજ, શે. આવી મળ્યા છે આજ,	શે. ૧
જેમ લાહો શિવપુરરાજ, શે. એ આંકણી.	

- કાંકરે કાંકરે સિદ્ધ અનંતા, કેઇ મુનીવરની કોડીરે;
ચિહ્ન કાળે જિનવર કેઇ આબ્યા, પ્રણમું બે કર બોડી. શે. ૨
- પુંડરીક પાંચ કોડે સિધ્યા, દ્રાવીડ વાલીખીલ બોડીરે;
કશ કોડી મુની સંખ્યા તે બણો, નમી વિનમી બે કોડી. શે. ૩
- નારદ એકાણુ લાખ મુનિશું. વીશ કોડી પાંડવ વારરે;
રામ ભરત વ્રણ કોડી મનોહર, દેવકીસુત ખટ તારું. શે. ૪
- શાંખ પ્રદુમ્ન સાડીઆઠ કોડી, ધાવચ્ચાસુત હબારરે;
નેમી શિષ્ય નંદીષેણુએ, અણસતો ઠયો સાર. શે. ૫
- સુવ્રત સહસ મુનીંદ વખાણું, શુક પરિવ્રાજક સિદ્ધરે;
પચસથ શિલંગ સૂરી વંદો, મંડુક મુનિ સુપ્રસિદ્ધ. શે. ૬
- એમ સિદ્ધાચલ સિધ્યા મુનીવર, કેતાં નાવે પારરે;
દુષમકાળે એણે ભરતે, આલંબન એ સાર. શે. ૭
- ઉત્તમ એકવીશ નામ સંભારે, શેત્રુંભદ્રિક બેહનાંરે;
ચાર હત્યાદિક પાપ પલાયે, જન્મ સફળ હોય તેહનાં. શે. ૮
- કુર પંખી બે શેત્રુંબે સેવે, ભવ ત્રીબે મુક્તિ પાવેરે;
સાત છઠ હોય અઠમ એક લાખ, નવકાર ભણે શુભ ભાવે. શે. ૯
- એ વિદ્ય શેત્રુંબે ગિરિ સેવે, ભવ ખીબે ત્રીબે જિનવર બોલેરે;
પરણે શિવરમણી લીલાએ, તીરથ નહીં એ તોલે. શે. ૧૦
- ચિહ્ન ગતિ ફેરા ફરતાં ફરતાં, પામ્યો તુમ દેહારરે;
ચરણકમલ સેવા અબ હુંતો, નહીં છોડું નિરધાર. શે. ૧૧
- મધુકર મન માલતીએ વળી, ચાતકચિત્ત જેમ મેહરે;
સતી અવર ઇચ્છે નહીં, માહરે સિદ્ધગિરિ એહવો નેહ. શે. ૧૨
- આજ મનોરથ સફલો કીધો, નરભવ લાહો લીધોરે;
શેત્રુંબે આદી જિનેશ્વર પૂજ્યા, અનુભવ પ્રગટયો સિધો. શે. ૧૩
- સેવા સાહીબ સેવક દીબે, કીબે એહ પસાયરે;
સ્તવના ઢાળ એકવીશમી સુંદર, ખેમવર્દન શુણુ ગાય. શે. ૧૪
- હંહા.

જયવીર રાય જગ શુર, જગ બંધવ જગ બ્રાત;
હોભયો તુમ સેવા થકી, ભવભયવારણુ તાત.

તિહાં તિહાં સંઘપતિ જઈ નમેરે,	મુનીવર પામ્યા નાથ.	સ. ૯
દિવસ પચીસ હવે રહીને,	સ. દેઈ નગારે ઠોર;	
સનમુખ સિદ્ધગિરિ સહુ નમેરે	સ. જિમ ઘન ગાજત મોર	સ. ૧૦
ભાવનગર પ્રભુ લેટીનેરે,	સ. ઘોઘે બત્રા સાર;	
ઈમ લાહો લખમી તણોરે,	સ. લેતા ચાલે ઉદાર.	સ. ૧૧
મજલે મજલે ચાલતારે,	સ. લેતા દાતા આવંત;	
પહેરામણી સંઘ લેઈનેરે,	સ. રાજનગર ભવંત.	સ. ૧૨
અમદાવાદ ગઢ નિરખતાંરે,	સ. સંઘ સહુ હરખંત;	
કુશલ ક્ષેમે આવીયારે,	સ. બત્રા કરી બહુ ભંત.	સ. ૧૩
કાકાલ રાજા લણીરે,	સ. દીએ વધાર્થ દોડ;	
સરસ સામેયે પરવચારે,	સ. સાહમો આવે મન કોડ.	સ. ૧૪
ચતુરંગી સેના શોભતીરે,	સ. ચામર છત્ર ઢલંત;	
સુખસાતા પૂછે રહીરે,	સ. માંહોમાંહે મિલંત.	સ. ૧૫
અંબાડી અંબર અડેરે,	સ. શિશુગાર્યો ગજરાજ.	
પાનોભાર્થ શેઠલરે,	સ. દીપે સઘળે સાજ.	સ. ૧૬
ચામર, છત્ર સોહે ઘણુરે,	સ. શેઠલ લીએ જુહાર;	
સજ્જન વર્ગ માંહોમાંહીરે,	સ. મિલે હર્ષ અપાર.	સ. ૧૭
સાજન માજન પરવચારે,	સ. કરે નગર પરવેશ;	
એમ મોટે આડંબરેરે,	સ. દેવ ગુરૂ પ્રણમેશ.	સ. ૧૮
સંઘ ચતુર્વિધ રંગરહીરે,	સ. આણા શિર ધરંત;	
જિનરાજ સંઘ માને ઘણુરે,	સ. પ્રણમું હું ગુણવંત.	સ. ૧૯.
રાજસાગર સૂરી ચિત્ત ધરીરે,	સ. ધર આવી વસંત;	
કુળ મરજા લોપે નહીંરે,	સ. ધરમી વડો પુન્યવંત.	સ. ૨૦
યેન્ધા ગાયકવાડનોરે,	સ. રાજ ભલો સુખકાર;	
પ્રતપો કોડી વરસો લગેરે,	સ. ધરમીરાજ જયકાર.	સ. ૨૧
ભદ્રક રાજા જિહાં હોવેરે,	સ. પ્રજા પણુ તિમ હોય;	
ધર્મ કર્મ સાધે સહુરે,	સ. માલી ગુણે ગુણુ જોય.	સ. ૨૨
શ્રી આણંદસાગર સૂરી રાજેરે,	સ. સંઘ બન્યો વિશાલ;	
દેશોદેશ વિસ્તર્યોરે,	સ. ધર ધર મંગલમાલ.	સ. ૨૩

સંવત અઢાર ચોસઠેરે, સ. મહા સુદી પાંચ ચંદ્રવાર;
 સંઘપતિ નામ ધરાવીઓરે, સ. સમો ભલો હિતકાર. સ. ૨૪
 સરસ સુકંઠે કરીરે, સ. ગાયો વિમલગિરિરાય;
 હીરવર્ધન શિષ્ય ખેમનારે, સ. સફલ મનોરથ થાય. સ. ૨૫
 ખાવીશમી ઢાલ એ થઈરે, સ. શેઠ વખતચંદ્ર રાસ;
 શ્રોતા સુણે! ઉજમાલચુરે, મ. ગુણ ઉજવલ બહુ તાસ. સં. ૨૬

કલશ.

ધર્મ ગુણ્યો ભકતે સંઘ યુકતે રીસહેસર જગધણી,
 મુગતીગામી શિવ પામી આશ સફલી હો ધણી;
 ચરણે લાગું એહ માગું સેવા સાહિબ દીલખે,
 ખેમ પલણે તુજ નમણે, શિવસુખ હેલા લીલખે. ૧

હુંહા.

એહવે આદેશે તિહાં ખેમવર્દન આવંત;
 શેઠ ઘણું રાજ થયા, વાલીને ગુણસંત. ૧
 શેત્રુંજી મહાતમ સુણી, ભક્તિભાવ ધરંત;
 ગુરુભક્તિ ગુરૂની કરે, શુદ્ધ મારગ વિચરંત. ૨
 એકવીસ ગુણ અંગધરે, તત ખારે ચિત ધાર;
 શ્રાવક ગુણમાં નહી મળ્યા, દહ ધરમી હિતકાર. ૩
 શ્રી રિષલેસર પાદુકા, અણતનાથ નેમનાથ;
 પગલાં થાપે પ્રેમશું, જાણી શિવપુર સાથ. ૪
 શ્રી સખેશ્વર જિનતણી, મૂરતી મોહનવેલી;
 તેપણ જિનમંદિર કરી, પદ્મરાવે રંગ રેલી. ૫
 તેહ સ્તવના હવે સાંભલો, મનશું આણી ભાવ;
 નિંદ્રા વિકથા પરિહરી, અંતરંગ ભાવ જગાવ. ૬

હાળ રડ મી

(સાસુ પુછેરે વહુ વાત માળા કીહંછેરે એ દેશી.)

સરસ સરસ વચન રસ આપે, વાલા મારા ગારચું અણત જિણુંદરે;
 અતિશયધારી શિવસુખકારી, દીપે જેમ^૨ દિણુંદરે. ૧

- એ પ્રભુ સેવો રે, તારણ તરણ જહાજ દેવાધિ દેવોરે. આંકણી.
 નયરી અયોધ્યા જિતશત્રુ રાજા વા. ત્રિહું સ્નાની અવતારરે. ૧
- વિજયા માતા ગુણ વિખ્યાતા, વિશ્વ તણો આધારરે. એ. ૨
- લાખ બહોતેર પુરખ આશુ, વા. ધનુષ્ય સાઠા ચારરે;
 સહસ્ર અષ્ટ લક્ષણ કરી સોઢે, કંચનવર્ણ ઉઠારરે. એ. ૩
- તન ધન ભુવન એ પ્રભુ મારો, વા. અવર ન આવે દાયરે;
 ત્રિવિધ ત્રિકાલ વંદના માહરી, હસ્તિ લંછન સેવે પાયરે. એ. ૪
- પુદ્ગલ પરાવર્તન અનંત ફિરતાં, વા. ચઉ ગતિ અટવી મઝારરે;
 આ ભવ સફલ થયો મુખ દેખી, અભય તણા દાતારરે. એ. ૫
- એહવા પ્રભુજી ચિત્ત ધરીને, વા. અભુત અભુત મહારાજરે;
 તેહની ૧૦૮વણા રાજનગરમાં, થાપી આત્મહિત કાજરે. એ. ૬
- સહસ્રકિરણ શાંતિદાસજી, વા. તસ સુત લખમી વાડરે;
 તેહના પુત્ર ખુશાલચંદ દીપે, તસ પુત્ર ગુણના ધાડરે. એ. ૭
- વખતવંત વખતશાહ જગમાં, વા. કીરતકમલા વ્યાપીરે;
 જિનમંદિર સુંદર કરી ખાંતે, પડિમા તખત થાપીરે. એ. ૮
- તેહના પુત્ર સાત સવાઈ, વા. જહાવદેના જાયરે;
 ઇચ્છા પુરે ૧ ઇચ્છાભાઈ, ૨ પાનાચંદ પુન્યે પાયારે. એ. ૯
- ૩ મોતી ૪ હેમ સંયોગે શોભે, વા. ૫ અનોપ ૬ સુરજમલભાઈરે;
 ૭ મનમુખ કરતાંએ જ્ઞાતા, શેઠની અધિક પુન્યાઈરે. એ. ૧૦
- શેઠાણી મન હર્ષ ઘણાંરે, વા. પગલાં પ્રભુનાં કરાવેરે;
 રૂપભ અભુત નેત્રી જિનકેરા, પ્રસાદ કરી પધરાવેરે. એ. ૧૧
- શ્રી સંજેશ્વર સુંદર મંદિર, વા. એમ તીરથ અધિકારરે;
 તેજ જલાજલ દિન દિન દીપે, જોછવ કીધ સવાઈરે. એ. ૧૨
- પંચ શબ્દ વાળાં બહુ વાળે, વા. જોછવ મહોછવ થાયરે;
 અઠોત્તરી કરી ભલીભાતે, ગુણીજન પ્રભુ ગુણ ગાયરે. એ. ૧૩
- શેઠાણી ગુરૂ ઉપદેશે વા. ખરચે બહુલું વિતરે;
 વિધિ વિધાન કરે શુભ રીતે, એ જિન શાસન રીતરે. એ. ૧૪

- સાહજઝરી રાજનગરના વા. અંધ તણે મન ખંતરે;
આંગી અરચી લાવના લાવે, નીરખીને હરખંતરે. એ. ૧૫
- દ્રવ્યલાવ દોય લેદે પૂજી વા. નરનારીની ટોલીરે;
અમકીતે શુધ કરણ પ્રભુ સેવા, દુખડાં નાંખે ઢાળીરે. એ. ૧૬
- જે તુજ પડીમા દેખી લાગે વા. કુમતિ અતિ હે ખોટારે;
ચિત્રામણુ સ્ત્રી નવી નીરખે, તે જગ સાહુ મોટારે. એ. ૧૭
- એહલું દશવૈકલિક ખોલે, વા. સરાગે અંધ હોયરે;
તો મુરખ જિન પડિમા લાવે, કીમ ન મુકૂત જોયરે. એ. ૧૮
- મુજ મન લમર તણી પેરે લીનો, વા. તુજ સેવામાં વાડરે;
આર નિશ્ચેપા સૂત્રે સદ્ગી, પરખ્યો તું જગ તાડરે. એ. ૧૯
- જે પડિમા જિન સરીખી જાણી વા, લવિ જિનને નિત પૂજેરે;
ઉવવાઈ સૂત્રે ધમ ભાંખે, પાપ સકલ તસ કુળેરે. એ. ૨૦
- શ્રી આણંદગ્રામર સૂરીરાયા વા. તામ વચન મન લાયારે;
અંવત અઢાર અડસઠ ચરસે, વૈશાખ માસ મુહાયારે. એ. ૨૧
- શુકલત્રીજ અને ખુધવારે વા. અમૃત ચોઘડીયું આવેરે;
શ્રી જિનરાજ તખ્ત મુહાવે, નિજરાણા અંધ લાવેરે. એ. ૨૨
- ધર ધર મંગલ માલા પસરી વા. નરલવ લાહો લીધોરે;
દાન અતુલ જાચકને દીધો, નરલવ સદ્ગો કીધોરે. એ. ૨૩
- ખેમવર્ધન કહે સાંભળો શેઠજી વા. પ્રભુ ભક્તિ શિવપુર સાથરે;
મોસમ વેળા જિનપદ સેવા, પામ્યા છો તુમે હાથેરે. એ. ૨૪
- સેવા સાહીખ સેવક દીજે વા. કીજે એહ પસાયરે;
હીરવર્ધન શીખ્ય ખેમ મુહંકર, નીરખી પ્રભુ ગુણ ગાયરે. એ. ૨૫
- ત્રેવીસમી ઢાલ સરસ મુખઝરી વા. જિનસ્તવના જિહાં લારીરે;
શ્રવણ હૃદય હરે ભવી લોકા, જસ ઘટ સમકીત ધારીરે. એ. ૨૬

હુહા.

- અંધપતિ થઈ જાત્રા કરી, દીઠા પ્રથમ જિણુંદ;
મુદ્રા દેખી હર્ષચ્યુ, દીપે જિમ દિણુંદ. ૧.
- તેજ ઘણો મહારાજનો, દલ ખડું અતિ શુધ;
ઘાટ મુઘાઈ નહી મણા, ચીઠી સાકર દુધ. ૨.

ધમ દરશન કરતાં થકાં, ઉપનો મન વિચાર;	
સુગટ ઘડાવું જડાવથી, તેજ જલાગલ સાર.	૩
માપ ભરી લેઈ કરી, પાસે રાખી તેહ;	
મોતીભાઈ ધમ કહે, સુણો વાત ગુણગેહ.	૪
સુગટ કરાવો જિન તણો, કારીગર મનોહાર;	
સામગ્રી સવી મેળવી, અનુક્રમે કરો તૈયાર.	૫

ઢાળ ૨૪ મી.

(સહીઅર મોરી પહેલા વધાવો મારે આવીયારે એ દેશી.)

સાજન મોરા સુગટ ઘડાવો શોભતો, સોલવલું લઈ હેમરે.	સા.	
દિપે અતિ રળીઆમણો, દીઠે ઉપજે પ્રેમમયું.	સા.	૧
મણી માણીક મોતી જડયા, ઝોપે ઝોળાઝોળરે.	સા.	
વિચવિચ ચુની જગમગે, રાણ થઈ કહે બોલરે.	સા.	૨
એહવો તો દીઠો નહી, તે જે હીરા ભતરે.	સા.	
ભેતાં મન ધરાયે નહી, રંગ રંગીલી ભાત હે.	સા.	૩
ચતુરાઈ બહુ કેળવી, શેઠલ ઘણું સુખણ હો.	સા.	
કારીગર પિણુ નહી મણા, સકલકળા ગુણ ખાણ હે.	સા.	૪
એહ સુગટની વારતા, વિસ્તારી ગામ મઝાર હે.	સા.	
ભેવાની બહુ હોંસ છે, શેઠલ સુણાવો વિચાર હે.	સા.	૫
વાત સર્વે મનમાં ધરી, બુવો કહે વિબુધ હે.	સા.	
પ્રતિમા શાંતિ જીણેદની, જવેરીવાડે શુદ્ધ હે.	સા.	૬
સુગટ આન્યો તિહાં બેસતો, પૂજા રચાવે ભેર હે.	સા.	
સહુ સંઘ નિરખે તદા, જિમ ઘનગાજે મોર હે.	સા.	૭
દિવસ પાંચ પૂજા રચી, નોખતખાના બેસાર હે.	સા.	
રાજનગર સંઘ ભેઈ કહે, ધન શેઠલ અવતાર હે.	સા.	૮
ભેઈ ભેઈ તે હરખે સહુ, સુગટ ઘણું શ્રીકાર હે.	સા.	
ધન્ય પનોતા શેઠલ, ખરચે ચિત્ત ઉદાર હે.	સા.	૯
રૂકમ પચીસ હબારનો, કીમત એહની કીધરે.	સા.	
ખીબનો રચો આશરો, શેઠલ લાહો લીધ હે.	સા.	૧૦

સિદ્ધાચળ પ્રભુજી તણો, મરૂદેવીનો નંદ હે.	સા.
તે હવે તીહાં ચઢાવશે, સુગટ એ આદિ-જીણું હે.	સા. ૧૧
શુભકરણી એમ તે કરે, દેવપતિ ધર્મ સદૈવ હે.	સા.
જિન આણા માને ખરી, શુદ્ધ મને કરે સેવરે.	સા. ૧૨
દેવ ધર્મ ગુરૂ સેવના, પામ્યાનું ફળ સારરે.	સા.
પામ્યાને વળી પામસ્યે, મન કોઈ સુકો વિસારરે.	સા. ૧૩
આતમ જાગત રાગથી, બહિરાતમ તણ દૂર હે.	સા.
જે કરશે પ્રભુ સેવના, તે લેશે સુખ પૂરરે.	સા. ૧૪
જિનશાસનની વાસના, સમક્રીત લેજો હોય હે.	સા.
ભવભયથી ખીએ સહા, લક્ષણ એહજ જોય હે.	સા. ૧૫
સુખ અનંતા પામીએ, સૂત્ર સિદ્ધાંતે વાત હે.	સા.
ઢાલ પૂરી ચોવીસમી, ખેમવચન વિખ્યાતહે.	સા. ૧૬

કુંડા.

ધમ જોછવ મહોછવ ઘણા, પુત્ર પૌત્ર પરિવાર,	
દિન દિન રંગ વધામણાં, જિન ધરમે સુખકાર.	૧
પ્રથમ પુત્ર શેઠના, છછાચંદ ઘર નારી;	
ભૂખણુશાની દીકરી, પાંચમ તપ કરી સાર.	૨
રોહીણી તપ આદે કરી, ઉજમણાની વાત;	
તે સ્તવના ઇહાં સાંકલી, ત્રણ ઢાલે વિખ્યાત.	૩
વૃદ્ધબાઈ ધર્મે વૃદ્ધ, ભાગની શેઠની જાણ;	
પુત્રી ઉજમ મહાગુણી, લગ્યાવંત ગુણ ખાણ.	૪
સુગી વહુ તે પણ ભલી, પાનાભાઈ ઘર નાર;	
કંકુ હેમચંદભાર્યો, કાન દયા ચિત્તધાર.	૫
ઉજમણા ટોળે મળી, શેઠાણી સંઘાત;	
જિન ગુણ ગાવે રાગસ્યું, નિર્મળ કરે નિજ ગાત્ર.	૬
ભણી ગણી સહીઅર ઘણી, જિન મુનિ ગુણ ગાવંત;	
નોખતખાંના ગઠગઠે, જોવા સહુ આવંત.	૭

હાળ. ૨૫ મી.

- (શીતલ તરવર છાંછીકે ચાપો ગોરીથો કે ચાપો ગોરીથો એ દેશી.)
- પ્રણમી શ્રી જિનરાજ કે સરસતી ગુરૂ વલીરે કે. સરસતી,
પંચમ તપ મહીમાય કે કહે શુ મન રલીરે કે.
- સફળ દિવસ સીરહાર કે, સોભાગ્ય પંચમીરે કે. સો. ૧
- જ્ઞાનવૃદ્ધિ હિતકારકે, ભવિજનને ગમીરે કે. ભ.
- મતિ શ્રુત અવધિ, મન પર્યવ, કેવળ કહ્યારે કે.
- ઝઠાવીશ, ઝોદ, ખટ, દો, એકે, ભેદે લઘારે કે. દો.
- મૂલ ગુણ પાંચ, ઉત્તર ઝોકાવન બાણીએરે કે. એ.
- ગુરૂ સુખ સુણી વિચાર, સદા ચિત્ત આણીયેરે કે. સ. ૨
- લોકોત્તર લોકીક, મંડાણ છે એહથીરે કે. મં.
- તત્વાતરવ વિચાર, લહે ભવિ જેહથીરે કે. લ.
- જ્ઞાન સમોવડ કોઈ નહી, જગમાં વડોરે કે. જ.
- ભાખ્યો શ્રી જિનરાજ કે મહીમા પરગડોરે કે. મ. ૩
- જ્ઞાન ક્રિયા સંજોગને, સિદ્ધ સુખ ભવિ વયોરે કે.
- જ્ઞાની શ્વાસોશ્વાસ માંહિ, કર્મ ક્ષય કર્યોરે કે. ક.
- પ્રાણીને સફલ આધાર તે, અહિંસા લક્ષણેરે કે. અ.
- ગુરૂ વિના જ્ઞાન ન હોય કે, ગુરૂ પાસે ભણોરે કે. ગુ. ૪
- વર્ણવ્યા ચાર પ્રકાર તે, અથે બુદ્ધિનેરે કે. અં.
- નાટકીયા મુરસેન, રોહા નામે શુદ્ધિનારે કે. રો.
- ગુરૂ સુખ તેહ કથા, સુણી ચિત્ત રાખબ્યોરે કે. સુ.
- નંદી સૂત્ર મળરમાં, વાંચી પછે જાખબ્યોરે. વાં. ૫
- ગુણમંજરી વરદત્તકે, પંચમી તપ કર્યોરે કે. પં.
- તેહ સંબંધ સુણી રસાલ, ચિત્તમાં ધર્યોરે. સુ.
- શેઠ વખતશાહ પુત્ર, રહેઝોભાઈ સુખ કરે કે. ઇ.
- તસ ધરણી મનોહાર, જવેરે બહુ દુખ હરૂરે કે જ. ૬
- પાંચ વરસ પાંચ માસ, કરી તે પંચમીરે કે. ક.
- ઉપનો હરખ અપાર, તદા તે ઉજમીરે કે.
- ઉજમણાં અધિકાર, સુણો ઉજમાલમાંરે કે. સુ.
- ખેમવર્દન કહે ધન્ય, લખ્યો જસ ભાલમાંરે કે. લ. ૭

પચીસમી થઈ ઢાલ ઉબમાળ, ઉબમણો માંડીયોરે કે. ઉ.
 ગુરૂ વિસ્તારે તેહ, આળસ હવે છાંડીએરે કે. આ.
 રોહીણી પાંચમ દોય, તે તપ પૂરા કરીરે કે. તે.
 લાવ સહીત લલ્લી રીત તે, ચિત્તમાંહે ધરીરે કે. ચિત્ત. ૮

હુંહા.

હવે રચના ગઢ નીરજે, શોભાગી સીરદાર;
 ઉપાસરો શણગારીને, ગઢ ત્રણે સુખકાર. ૧
 ઢાળ રફ મી.

(કેસર વરણો હો કાઢ કસુંબો હો મારા લાલ એ. દેશી.)

શુધ્ધ ઉપાસરે હોકે, ભૂમી નીરખી મારા લાલ;
 માંડે વિધિશું હોકે, તીહાં તે હરખી મારા લાલ,
 ગઢની રચના હોકે, સુંદર સારી મારા લાલ;
 ભઉ બલિહારી હોકે, લાગે ખ્યારી, મા. ૧
 દોય ગઢ 'વિચમે', હો રથ તે છાજે. મા.
 પ્રભુજી બેઠા હોકે, પરિવારને તેઠાં. મા.
 ભરો પગારો હોકે, પંચવર્ણનો. મા.
 મંત્ર લણી હોકે, વાસ ચૂર્ણનો. મા. ૨
 શેઠજી ભાખે હોકે, પરિવાર તેડી. મા.
 રૂઢી રીતે હોકે, સહુ રહો નેડી. મા.
 આપણા ઘરની હો, શોભા જેહવી. મા.
 શેઠાણીને ઢાખે હોકે, તુમે છે તેહવી. મા. ૩
 આગતસ્વાગત હોકે, પાસે રહેજો. મા.
 જે જે વસ્તુ હોકે, નોંધએ તે કહેજો. મા.
 એમ ઉબમણું હોકે, કરો શુભ રીતે. મા.
 આજ તે સુખી હોકે, આપણ વીતે. મા. ૪
 નોંધ નોંધ હરખે હોકે, નરને નારી. મા.
 જિન પડિમાને હોકે, ધારી ધારી. મા.

નાટીક નાચે હોકે, નવ નવ છ'દે.	મા.
લેતી ઉવારણા હોકે, જિનને વ'દે.	મા. ૫
પંચવરણના હોકે ફળ મંગાવે.	મા.
આંગી અરચી હોકે ભાવના ભાવે.	મા.
સાંજ સવારે હોકે આંગી દેવાયે.	મા.
આલ્હાદ ઘણેરે હોકે, પ્રભાવના થાયે.	મા. ૬
અષ્ટ પ્રકારી હોકે પૂજા કીધી.	"મા.
ધન્ય કમાઈ હોકે, પામ્યા રિદ્ધી.	મા.
ઓછવ મહોચ્છવ હોકે, નિત નિત છાજે.	મા.
પંચ શબ્દ હોકે, વાળાં વાળે.	મા. ૭
જ્ઞાન પુજણે હોકે, નાણાં લાવે.	મા.
રજત કનક ફૂલ હોકે મોતી વધાવે.	મા.
ભગ્યક જન હોકે, બિરુદાવલી બોલે.	મા.
જિન શાસન હોકે, નહી કોઈ તોલે.	મા. ૮
રાજનગરમાં હોકે, ચોથો આરો.	મા.
દીએ ભગ્યકને હોકે દાન ઉદારો.	મા.
અઠાઈ મહોત્સવ હોકે, એમ શુભ ચિત્તે.	મા.
ક્ષેમ 'પય'યે હોકે, શાસન રીતે.	મા. ૯
ઠાલ છવીસમી હોકે, શોભા સારી.	મા.
ઓચ્છવ મહોચ્છવ હોકે, અતિ સુખકારી.	મા.
ધન્ય કમાઈ હોકેરે, લાહવો લેતા.	મા.
ભગ્યક જનને હોકે, દાનને દેતા.	મા. ૧૦

ફહા.

જ્ઞાન દરિશણુ ચારિત્રના, ઉપગરણાં કરી ૨ ત્યાર;
માંડે રૂઢી રીતસ્યુ, તેહ તણો વિસ્તાર. ૧

હાળ ૨૭ મી.

ઉજમણુ (સં. ૧૮૬૮)

(હરિ મારે ધરમ નિજુ'દસ્યુ, લાગી પુરણ પ્રીત જો એ દેશી.)

હાંરે મારે પુસ્તક પાઠાં, ઠવણી વળી રૂમાલેજો;

ખાંધી, વીંટાગણુને દોરા આબખીરે લો.

૧ બોલે. ૨ તૈયાર.

- હાંરે મારે પાટીલેખણુ ખડીઆ, ડાખડી પ્રતિમા ને;
જરમર ને ચંદ્રુવા, દીવી તોરણુ લખીરે. લો. ૧
- હાંરે મારે આરતિ દીવો મંગલ ધૂપ ને ધાણુ ને;
ઓરસીયા સુખડ કેસરના ડાખડારે. લો.
- હાંરે મારે 'સિંધાસણુ કચોલી અંગલુહણું ને;
ઘોતીયાં પાટલી મુખકોષ, અતિ વડારે. લો. ૨
- હાંરે મારે પાલી કાતરણી ને કદમદાન ને;
'રસણાઈ ડાખડીઓ રસણુ તે રસીરે. લો.
- હાંરે મારે કપડાં કાંખલી, પાત્રો કેરી નેડ ને;
ચલોટા મુહપત્તી ભરત ભરી અસીરે. લો. ૩
- હાંરે મારે થાપના કાંખી, નોકારવાલી, ચરવલો ને;
પિંગાણી વાસ કુપી કલશ, સોહામણારે લોલ.
- હાંરે મારે ચોવીસ જાતનાં ધાન, અને પકવાન ને;
શ્રીફળ આઢે ઉત્તમ ફળની, નહીં મણારે. લો. ૪
- હાંરે મારે જ્ઞાન દરિયણુ ચારિત્રનાં ઉપગરણું ને;
શુરૂ મુખથી લેઈને ભવિયણુને ધરેરેલો;
- હાંરે મારે સંવત અઢારે અડસડ, આસો માસ ને.
સુદ ખીજે શુધ્ધ જોઈ ઉજમણુ કરેરે લો. ૫
- હાંરે મારે નવ પદ પૂજા સત્તર લેહ રસાલ ને.
શુરૂ વિસ્તારે સંઘલી વિધ રૂડી પરેરે-લો.
- હાંરે મારે વીશ દીવસ ઓછવતે નવ નવ ભાત ને;
ખાંતીલા કરે ખાંતે 'અધ દુરે હરેરે લો. ૬
- હાંરે મારે ઇમ જિન શાસન કરતાં રૂડી રીત ને,
તપ ફલ વાધે કલના લે જીમ નિરથીરે લો;
- હાંરે મારે અનુભવ પ્રગટે મન વંછિત ફલ હોય ને;
કુપખનન દુષ્ટાંતે, મિહા સેરથીરે-લો. ૭
- હાંરે મારે શક્તિ સાડુ ઉજમણુ એમ કરીએ ને,
પુરણુ તપ, પુરણુ ફળ, જ્ઞાની એમ કહેરે લો;

હાંરે મારે જિનવર ભક્તિ કરીને શુરૂ પ્રતિ લાલે જો,	
ઉપગરણાં શુરૂ જ્ઞાને સુક્તિને લહેરે લો.	૮
હાંરે મારે પાંચમ તપની સંખ્યા પાંચે પાંચ જો;	
થાપીને સ્વામીવચ્છલ કર્યો અંગશુરે લો.	
હાંરે મારે હીરવર્દન શીખ્ય, ખેમવર્દન સુખકારી જો;	
આણુંદસાગર સૂરી રાજ્યે, રંગચુરે લો.	૯
હાંરે મારે ઢાલ સત્તાવીસમી ઉજમણે અધિકારજો;	
રૂડી રીતે લક્ષ્મીનો લાહો લીએરે લો.	૧૦

ફહા.

શેત્રુંજી મહાતમ સુણી, ચિત્ત શું કરે વિચાર;	
જાત્રા નવાણું કીજીએ, તો લેજો અવતાર.	૧
આઉખું જમ અપલ છે, શેઠાણી કહે તેમ;	
૧ધર્મકર્મ ત્વરિત ગતિ, મુનિજન પલણે એમ.	૨
તમે આવો તો જમજો, વિમલગિરીએ જાત્ર;	
નવાણું કરી શેઠજી, નિર્મળ કીજો ગાત્ર.	૩
મનુષ્ય જન્મ તે ફરી ફરી, નાવે વારોવાર;	
ધર્મ તણા પ્રભાવથી, દશ દ્રષ્ટાંત વિચાર.	૪
તે માટે આપણ હવે, છડી અસ્વારી જાય;	
જાત્રા કરીએ પીયુજી, તો સુજ મન સુખ થાય.	૫
તમને કહું છું હવે તુમે, કરો ધરમનાં કાજ;	
આતમ ચિંતા કીજીએ, બહિરાતમ તલે આજ.	૬
સાંસારિક લાહો તમે, લીધો છે ભલી ભાત;	
કામ ભણાવો પુત્રને, સમરથ છે સુખ સાત.	૭
શેઠજી કહે વખાણમાં, અનિત્ય પહારથ સર્વ;	
ધરમ કહું પરમ તણ, કીશો ન કરવો ગર્વ.	૮
પુત્ર સહુ તેડી કરી, બાણોતર પરિવાર;	
વણિજ વ્યાપાર કરો સુખે, ભલામણ દોઈ ઉદાર.	૯

૧. ધર્મસ્ય ત્વરિતા ગતિઃ ।

પુત્ર કહે સુણો શેઠજી, કરો ધરમ શુભ સાજ;
 તુમ પસાયે સાધશું, સરવે રૂઠાં કાજ. ૧૦
 ગુરૂ પ્રણુમી આજ્ઞા લેઈ, સિદ્ધાવે ગિરિસાજ;
 સંઘ આલ્યો અતિ સુંદરૂં, તરવા લવજલ પાજ. ૧૧
 ઠાળ ૨૮ મી.

(નમો ગિરિસાજને એ દેશી.)

શેઠશેઠાણી પરિવારસ્થુ એ, આલે લેઈ શુભ સાજ.
 નમો ગિરિસાજને એ.

મજલે મજલે આલતાં એ, વિલંબ ન કરે શીરતાજ. નમો. ૧
 અનુક્રમે સિદ્ધરિરિ ભેટીયારે, સફલ મનોરથ સિદ્ધ. નમો.
 જાત્રા કરે નિતનિત પ્રતે એ, સાથે સજ્જન વર્ગ લીધ. નમો. ૨
 ચઢતે પરીણામે ચઢે એ, કરે સંઘની ભક્તિ. નમો.
 સાર સંભાળ લીએ ઘણી એ, વિધિવિધાન બહુ યુક્તિ. નમો. ૩
 ઉજમાળે દેહરાં વળી એ, ચોંપ ધરી તિણી ચાર. નમો.
 કારીગર તેડાવીઆ એ, શીખામણ દેઈ અપાર. નમો. ૪
 ઉજવળ ગિરિ ઉજવળ કરો એ, લ્યો મસાલો સાર. નમો.
 તે પણ હરખ્યા સાંભળી એ, કરી સામગ્રી સાર. નમો. ૫
 સદાનત ચલાવીયાં એ, બંધ હતાં વળી તેહ. નમો.
 આ વેળા છે આ કરીએ, દાન દીએ ગુણ ગેહ. નમો. ૬
 કાલ સુધે જે દાન દીએ એ, તે દાની જગ માંહે. નમો.
 તે માટે હવે આજથી એ, રખે વિસારો મન માંહે. નમો. ૭
 ભાવના.

સુદ્રા નીરખી જિનરાજની એ, ભાવના ભાવે અપાર. નમો.
 ધન્ય દિવસ વેળા ઘડીએ, દીઠો તુમ દેદાર. નમો. ૮
 અંતરભમી તું માહરો એ, સ્મરણ વારોવાર. નમો.
 તારક બિરૂદ સુણી કરીએ, મન મંદિર એકતાર. નમો. ૯
 સુતાં બેઠાં ભગતાં એ, એક તુમારો ધ્યાન. નમો.
 યોગીશ્વર પેરે હું જપું એ, નિરખું પ્રેમનિધાન. નમો. ૧૦
 સુર હી સમરે વંછી તે એ, કોયલડી મધુ માસ. નમો.
 તેમ સમરૂં હું તુજને એ, ચંદ ચંકૌર વિલાસ. નમો. ૧૧

જિમ ઘન ગરજત મોરને એ, ઉલટ અંગે થાય. નમો. ૧
 નિરખી નિરખી હરખી ઘણું એ, મુજ મન આવે હાય. નમો. ૧૨
 અણસંભાર્યા સાંભરે એ, સમય સમય સો વાર. નમો.
 નયણ અમારાં લાલચી એ, દેખણ તુમ દેહાર. નમો. ૧૩
 તું મનમાન્યો માહરે એ, તુંહી જીવનપ્રાણ. નમો.
 સેવક કરીને દાખવો એ, તું મોરે મહીરાણ. નમો. ૧૪
 એક વાર સેવક કહી એ, બોલાવો મહારાજ. નમો.
 મુગતિ નથી હું મારતો એ, એટલે સીધ્યાં કાજ. નમો. ૧૫
 સેવક હશે તે બોલશે એ, ખમજો મુજ અપરાધ. નમો.
 ૧અસમંજસ જે બોલકા, દાખીયા વેલા લાધ. નમો. ૧૬
 એમ નવાણું બતરા એ, કરે કરાવે ખાસ. નમો.
 દાળ પૂરી અઠાવીસમી એ, ખેમવયણ ઉઘાસ. નમો. ૧૭
 ફૂલો.

બાત્રા કરતાં એ હવે, ઉજમબાઈ ભરથાર;
 દેવ જોગે બાત્રા વીસમી, મંદ થયા તીણી વાર. ૧
 જોસક વેસક બહુ કર્યો, ન થયો ગુણ લગાર;
 ધર્મ ઔષધ તસ હિત ધરી, સાંભળો તેહ વીચાર. ૨
 ખમીતખામણાં કરાવીઆં, મિથ્યા દુષ્કૃત દેય;
 ચોની ચોરાસી લાખ તે, પાપ સ્થાનક નામ લેય. ૩
 ૨સંબલ આપે તે વળી, રૂકમ દોય હબાર.
 સિદ્ધક્ષેત્રે ખરચવા, આપે કરી વિચાર. ૪

દાળ રહ મી.

(દેખો ગતિ દેવનારે એ દેશ.)

સરદારશા સુત તે વળીરે, પંચત્વ પાન્યા અસાર;
 હર્ષ સ્થાનક વિધન પડ્યોરે, કર્યો તે સંસ્કાર. ૧
 જીઓ ગતિ કર્મનીરે, કર્મ કરે તે હોય;
 કુંજી બોલે નહીરે. એ આંકણી.

૧ અયોગ્ય, અનુચિત. ૨ બાતું એટલે સ્વર્ગમાં જવા માટે બેહબાર
 ૩. ની રૂકમ આપી.

- હાહાકાર થયો ઘણોરે, સાત ભાઈની બહેન;
માતપિતા હેત અતિ ઘણોરે, હુઝા લાગ્યું સહુ સયન. જુઓ. ૨
- સહુ કહે શેઠને એહવુરે, ઘર ભણી ચાલો આજ;
શેઠશેઠાણી દીકરીરે, એ શું બોલ્યા રાજ. જુઓ. ૩
- માતપિતા ભાઈને કહેરે, ઉજમબાઈ તેણી વાર;
લખ્યા લેખ મીઠે નહીરે, હુન્નર કરી હબાર. જુઓ. ૪
- એમ સહુને યુગવીરે, ધીરતાએ કરી મન;
ધરમ અંતર નવિ પડે એરે, અથીર થોવન તન ધન. જુઓ. ૫
- એ સંસાર અસાર છેરે, 'મછ ગલાગલ ભેય;
કોઈ કોઈને કારણેરે, ધર્મ ન ચુકશે કોય. જુઓ. ૬
- માતપિતા 'ધર્મી' હોવેરે, છોડ તેમ હોય;
હંસકુલે હંસ ઉપજેરે, ઉત્તમ વિચારી ભેય. જુઓ. ૭
- રાજનગરથી તેડવારે, મોકલે નગરનાં લોક;
હેમાભાઈને ભઠારે, તિહાં જઈ કહે ધરી શોક. જુઓ. ૮
- લોક 'અયુજ સમજે નહીરે, ભાવી ભાવની વાત;
જમાઈ પાછો આવે નહીરે, સમજ નહી કરે તાત. જુઓ. ૯
- વિધન પડે ધર્મ ન ચુકીએરે, દઢ રાખી જે મન;
જત્રા નવાણું પુરી કરીરે, નવી ડગ્યા તસ ધન. જુઓ. ૧૦
- જત્રા પુરી ઓચ્છવ કરીરે, શીલવત સંબલ દીધ;
જત્રા નવાણું ચુક્યા નહીરે, સાહમી શીખામણુ દીધ. જુઓ. ૧૧
- લખમીચંદના નામનુરે, દેહેડું કરી ખાસ;
પ્રભુ બેસારી નામ રાખીયુરે, દામ ખરચી ઉઘાસ. જુઓ. ૧૨
- મંડપ ભર્યો ચિત્ત ઉભવજેરે, વિધિ સહિત રૂડી રીત;
'દાન ભચકને દેઈ ઘણારે, ધર્મ કરે રૂડે ચિત્ત. જુઓ. ૧૩
- 'કારણ પડે તવ ભાણીએરે, દઢ ધર્મ જગ રીત;
જે જિમ લિખિત તે હોવેરે, વસ્તુ સર્વે અનીત. જુઓ. ૧૪
- પ્રદક્ષણ દેતાં આવેરે, કંઠબગિરી સુખકાર;
રોહિતાંશુ પરવત દુક તિહારે, ચોક ગામ વસે સાર. જુઓ. ૧૫

દેહરી કરાવે શેઠજીરે, આદિ જિન મહારાજ;	
પગલાં થાપે પ્રેમસ્થુરે, જાત્રા અહીં ઠાંણુ સુખકાજ.	જીઓ. ૧૬
શીલજીત ઉચર્યું વળીરે, રાખી સંવરભાવ;	
સંસાર અસાર કરી લેખવેરે, જિનધર્મ દઢભાવ.	જીઓ. ૧૭
અનુકંમે ધર આવીયારે, પુન્ય ખજાનો લેઈ પાસ;	
શેઠજી પુન્ય કરે સદાકે, પૂરે ભવી મન આસ.	જીઓ. ૧૮
અહનીશ ધર્મ હીચે ધરેરે, ધરમ જગતમાં સાર;	
ધર્મ કરો ભવી ધસમસીરે, જિમ પામો સુખસાર.	જીઓ. ૧૯
વખતચંદ રાસે થઈરે, ઠાળ ઝોગણુત્રીસમી એહ;	
હીરવર્દન શીખ્ય ખેમનારે, વયણુ સરસ ગુણુગેહ.	જીઓ. ૨૦

ફહા.

પ્રભુ હરીસણુ કરી આવીઆ, ગુરૂ પાસે તિણિ વાર;	
વિધિપૂર્વક વાંઘી કરી, બેઠા સભા મઝાર.	૧
‘ધર્મલાભ’ દેઈ ધૂરે, મુનિવર મધુરે સાદ;	
દેશના દે કલેશનાશિની, મોટે કુમતિ ઉન્માદ.	૨
ભવિક જીવ તે સાંભળે, સન્મુખ દૃષ્ટિ જોડી;	
મુખ વિકસિત તેણે કરી, ‘જીજી’ કરે કરજોડી.	૩
કીશું કરે કવિ બાપડા, મિલ્યાજ મુરખ સાથ;	
કીશું કરે તરૂણી ચતુર, ચઢી નપુંસક હાથ.	૪
ગોરસ જિમ વિલોઈ કરી, ધૃત અમૃત આખંત;	
તિમ સવિ શાસ્ત્ર મથી કરી, કવિ અમૃત ભાખંત.	૫
આંધા આગળ આરસી, બહેરા આગળ ગીત;	
મૂરખ આગળ રસકથા, એ ત્રણે એકજ રીત.	૬
કવિતા કહે શ્રોતા સુણે, વક્તા કરે વિચાર;	
ત્રણ પદારથ જો મિલે, વરતે રંગ અપાર.	૭
તે માટે શ્રોતા સકળ, તને પ્રમાદ વિશેષ;	
સ્વપર સમય બાણીને, ગુરૂ ભાળે ઉપદેશ.	૮

હાળ ૩૦ મી.

(અરજ સુણોને રૂઠા રાજિયા હોળ એ દેશી.)

ચિહ્નું ગતિ ગતિમાં રડવડે હોળ, કાળ અનાદિ અનંત;
 સૂક્ષ્મ સૂક્ષ્મ બાહરમાં વળી હોળ, ^૧જામણુ મરણુ કરંત. ૧
 દેશના દેશના સાંભળો શેઠંળ હોળ,
 મીઠી અમીરસ પ્રાય-દેશના દેશના. એ આંકણી.
^૨સલિલપ્રવાહે રડવડે હોળ, ^૩દૃષદ્ધાટ ઘડાય;
 અકામ અકામ સકામ તણે વસે હોળ, લહો નરભવ સુખદાય. દે. ૨
 દોહીલો દોહીલો દશ દૃષ્ટાંતથી હોળ, ચુલગ આદે કરી એહ;
 આરજ આરજ ખેત્ર તે દોહીલો હોળ, અચરીજ નહી ગુણુગેહ. ૩
 ઉત્તમ ઉત્તમ કુળ તિહાં દોહીલો હોળ, દેવગુરૂની સેવ;
 જિનવચણુ વચણુ શ્રદ્ધા દોહીલી હોળ, દોહીલી પાલણુ ટેવ. દે. ૪
 કર્મ કર્મ નટાવો ફેરવે હોળ, ઉચ નીચ ગતી જોહ;
^૪મર્કટ મર્કટ જિમ પ્યોગી કરે હોળ, એમ નચાવે તેહ. દે. ૫
 દેવ દેવ ધર્મ ગુરૂ પાપીને હોળ, સુલભ જસ સંસાર;
 ધર્મ ધર્મ વચણુ તસ ^૫પરગમે હોળ, દુર્લભગોધી ન લગાર. દે. ૬
 દાન દાન શીલ તપ ભાવના હોળ, ધર્મના ચાર પ્રકાર;
 દાને દાને દાલીદ્ર રહે વેગલો હોળ, ^૬યાંસ કુમર પેરે સાર. દે. ૭
^૭કંકર કંકર ^૭ચણુમય યથા હોળ, સચૂચદાન પસાય;
 તિથંકર પદ બાંધીયો હોળ, ધૃતદાને ધેનાય. દે. ૮
 ખિર ખિર દાને સુખ સદા હોળ, ^૮ધેનો શાલિભદ્ર લહંત.
 એમ એમ દૃષ્ટાંતે કવના ઘણા હોળ, આગમ માંહી કહંત. દે. ૯
 શીલે શીલે સદ્ગતિ પામીયે હોળ, સોલ સતી સંબધ;
 નારદ નારદ સુદર્શન શેઠ હોળ, એમ ઘણા પ્રતિબધ. દે. ૧૦
 તપ કરી સુંદરી રોહીણી હોળ, નહી કોઈ તપની જોડી;
 શિવ સુખ પામ્યા શાશ્વતા હોળ, કેઈ સુનિવરની કોડી. દે. ૧૧
 ભાવ ભાવ ભરત નરિંદળ હોળ, આરીસાભુવન મઝાર;
 અનિત્ય ભાવના ભાવતા હોળ, કેવળ લહું તિણી વાર. દે. ૧૨

૧ જન્મ. ૨ જળ. ૩ પથ્થરની પેઠે. ૪ વાંદરા. ૫ જોગી હાથમાં
 નચાવે છે તેમ. ૬ પરિણત થાય. ૭ પથ્થર. ૮ રત્ન. ૯ ધના અભુગાર.

કપિલ કપિલ એલાચી આદે ઘણા હોજી, લાવનાએ લહી ^૧નાણુ;
 દશવિધ દશવિધ મુનિ ધર્મ છે, ખરા હોજી, ખાર શ્રાવક ધર્મ બાણુ. દે. ૧૩
 મોહ મૂકીને મૂલથી હોજી, કષાય તણો ^૨પરિહાર;
 સ્વાર્થી સ્વાર્થી સહુ કોય છે હોજી, એ સંસાર અસાર. દે. ૧૪
 જોવન બાયે નહી પુર સ્યું હોજી, રાખ્યા તે ન રહંત;
 તન ધન અથીરપણે સદા હોજી, ચપલા ચપલ કહંત. દે. ૧૫
 જરાકુતી કુતી જોવનશ શો હોજી, કાળ આહોડી નીતં;
 દોવેરી દોવેરી વિચ ઝુપડી હોજી, કુશળ કીહાં સુમિત. દે. ૧૬
 ઇમ બાણી ઇમ બાણી ધર્મ કીજીએ હોજી, આળસ છોડી દુર;
 ધર્મ ધર્મ કરી કેઇ સુખ લલાં હોજી, તુમે પણ સુખ લહો પુર. દે. ૧૭
 એક એક બી તી ચઉ પંચ લેહી હોજી, ઇન્દ્રિય વિષય તે વીશ;
 અશુભ અશુભ યોગે દુખ એહથી હોજી, એમ કહે જગદીશ. દે. ૧૮
 એક એક ઇન્દ્રિય વશ દુખ લહે હોજી, ^૩માતંગ ^૪મચ્છ ^૫કુરંગ;
 ભ્રમર ભ્રમર ^૬પતંગ તણી પેરે હોજી, નિરખે દેવગુરૂ-સંત. દે. ૧૯
 ધન મુની ધન મુની જોણે-વશ કર્યા હોજી, ^૭પંચમી ગતિ તે બનાર;
 અહનીશ અહનીશ કરૂં તસ વંદના હોજી, પલમાં સો સો વાર. દે. ૨૦
 સમકિત વિષુ નવિ પામીયે હોજી, મન વંછિત ફળ સાર;
 કલ્પ કલ્પ વૃક્ષની ઉપમા હોજી, શિવસુખનો દેનાર. દે. ૨૧
 આગળ આગળ દેશના સાંભલો હોજી, ગુરૂવચણાં ધરી આર;
 હાલ હાલ પુરી થઇ એ ત્રીસમી હોજી, ખેમવર્દન સુખકાર. દે. ૨૨

દુહા.

- કલ્પવૃક્ષની ઉપમા, કહી દેખાડું તેહ;
 વિકથા તણ તુમે સાંભળો, પ્રિય લાગે શુભગેહ. ૧
 મહિષી કિંનર ન્યાય તણ, મન રાખો એકતાર;
 દુધ દુધ સહુકો કહે, દુધમાં ઘણો વિચાર. ૨
 સત્ય ધાત પુષ્ટી કરે, ગોમહિષીનાં દુધ;
 થોહરી અર્ક ખરસાણીનો, સમજણ રાખે જે અમુધ. ૩

૧ જ્ઞાન. ૨ ત્યાગ. ૩ હાથી. ૪ મંછલાં. ૫ હરણ. ૬ તંગીઆં.
 ૭ સુકિત. ૮ ભેંસ.

જીવહયામાં મસ્તમન, પર દુખે દુખીઆ હોય;
 ૧ દુહવે નહી કોઈ જીવને, ધર્મ કહીએ સોય. ૪
 ‘મર કહેતાં પણ દુખ લહે, મારે કિમ નવિ હોય;
 ઇમ બાણી જીવ ઉગારીએ, દુરગતિ લહે ન કોય. ૫
 ઇંદ્ર ચંદ્ર નાર્ગીંદ્રને, કીડ કંથુઆ બસ;
 મરવું કોઈ વાંછે નહી, સહુને સરખી આશ. ૬
 જિનશાસનમાં પામીએ, હસ્તિ પદ ઉપમાય;
 તે કારણ હવે સાંભળો, જિનશાસન સુખદાય. ૭
 પંચ અંધ એક દેખતો, પુછે હસ્તિ સ્વરૂપ;
 અંધ સમગ્રહ નવી લહે, દેખતો કહે તસં રૂપ. ૮
 કેવલજ્ઞાન વિના નહી, લોકલોક પ્રકાશ;
 અંધ સ્પર્શ તે દાખવે, જેહનો જેવો અભ્યાસ. ૯
 શરણે આબો સરાખવો, હઠ મ કરો મધ્ય અચાંણ;
 પાતકી અંત જે લીજીએ, તવ તે પ્રથમ કલ્યાણ. ૧૦
 મૂલ અર્થ એહનો લહી, ઘટમાં રાખે જેહ;
 હીરવર્દન શીખ્ય ખેમ કહે, નિર્મળ હોએ સદેહ. ૧૧

હાળ ૩૧ મી.

(૭૭ કળાલણુ ભર ધરોરે. એ દેશી.)

શુદ્ધ રસમય દેશનારે, મુનિવર ભાખે સાર;
 અઉગતિમાં ભવી પ્રાણીયા હે, દુર્લભ અંગ એ ચાર.
 ભવીજન સાંભળો એ, ધર્મ દેશના સાર. એ આંકણી. ભ. ૧
 દુર્લભ નરભવ પામવો હે, લહી સુલભ સંસાર;
 પ્રથમ અંગએ નામથી હો, બીજો હવે અવધાર. ભ. ૨
 જિનવચણાં સાધુ મુખે હે, ઠવણા મીલેવજી એહ;
 સંઘળાં ક્ષેત્રે નહી સદા હે, ગુરૂ ભોગવાઈ ગુણગેહ. ભ. ૩

ચતઃ—છપો.

નરભવ આર્ય દેશ દેવ, ગુરૂ સંગમ આદરો;
 શ્રાવક કુળ અવતાર, સુખ સંપત્તિ શું સોહરો;

તો હવે વંદી બિણ્ન, શુરૂ પયવંદી સવારો;
ભાવ શુદ્ધ સિદ્ધાંત, અર્થ સાંભળી સંભારો;
રે ચિત્તમત ભુધ હે ચતુર, તત્ત્વ ત્રણ તું ધર ઇસ્યા;
કવિ ખેમ જેમ સોહે સદા, જડીત હીરકુંદન ભૂસ્યા.

તૃતિય અંગ વિચારબચો હે, પ્રવચન શ્રદ્ધા શુદ્ધ;
અજરામર પદ આપવા હે, સદ્ગુણા કરી ભુધ. ભ. ૪

ઠસકર્કતં કરેઈ, જંલ કાર્તવિ સદ્ગુણા ।

સદ્ગુણા માણાજીવો, પાંચેઢ મજરામરં ઠાળં ॥ x ભ. ૧

પરાક્રમ ધર્મ કારણે હે, ફેરવું થઈ ઉલ્લાસ;
દુર્લભ અંગ યોથો કહ્યો હે, જેહથી લીલ વીલાસ. ભ. ૫

પરમ આર અંગ એ કહ્યો હે, દુર્લભ ચતુર સુભણ;
વિષય રસ મન વાલીને હે, શિર વહો જિનવર આણ. ભ. ૬

વિનયમૂલ ધર્મ મુરતરૂ હે, થડ દયામય સાર;
આણા શ્રી જિનરાજની હે, પ્રબલ તસ વિસ્તાર. ભ. ૭

દાન શીળ તપ ભાવનાં હે, આરે શાખાવૃદ્ધિ;
સંજમ ભેદે શુદ્ધ સત્તરને હે, સોય પડ શાખા કીધી. ભ. ૮

શ્રાવક તત્ત્વ આરે ખરા હે, તેહ ૧પત્ર પવિત્ર;
સમકીત જ્ઞાન આરીત્ર તેહ હે, કુંપલ ભેદે એ વિચિત્ર. ભ. ૯

સમતાધાર સંચીએ હે, સૂરી જિન પામે સો વૃદ્ધ;
જતન કરો ૨૬વ કોધથી હે, દીસે સકલ સમૃદ્ધ. ભ. ૧૦

સુર નરાધિપ ભોગતે હે, પુષ્પ એહના હોઈ;
આગળ શિવપદવી દીહે એ, કૂળ અવિચળ સચણાંજેય. ભ. ૧૧

દુર્લભ દશ દુષ્ટાંતથી હે, પામ્યો તુમે સુરવૃક્ષ;
હવે મિથ્યામતિ ગજ થકી હે, કરજો ચતન ભવી દક્ષ. ભ. ૧૨

રાજધાની મોહરાયની હે, છળ તાકે નીશદીય;
રખે પડો વશ તેહનેરે હે, કાઠીઆ તેર જગીસ. ભ. ૧૩.

યતઃ

આલશ મોહવદ્ધા, થંમા કોહ પમાયક વિળતા ।

મય સોગ બનાણા, લલેવ કલહલારમણ કાઠીયા ॥ x ૧

સેવતાં સુખ શાશ્વતા હે, અધિક કલ્પ વૃક્ષ એહ;

આરાધા આદર કરી હે, એહમાં નહી સંદેહ. ભ. ૧૪

જો ઇચ્છા તુજ ધર્મની હે, કરવાની હુંઈ આસ;

કાબ્ય એક સુધારજ્યો હે, જ્ઞાની ગુરૂને પાસ. ભ. ૧૫

ચદુક્તં.

તત્ત્વાનિવ્રત ધર્મ સંજમગતિ જ્ઞાનાતિ સદુર્ભાવના ।

પ્રત્યાલ્ચયન પરિવહ મિદ્રિયમદ ધ્યાનાનિ રત્નત્રયઃ ॥

લેહયાવહયક કાયયોગ સુમતિ પ્રાણપ્રમાદસ્તપ.

સંજ્ઞાકર્મ કષાય ગુત્પતીશય જ્ઞેયાસુધિભિઃ સદા । x ૧

સહજુપહજુ વિધ્વંસ તેહ, પુદ્ગલો એહ ધર્મ;

ઈમ જાણી શ્રીતાજનો હે, ધર્મ વિના સવિ ભર્મ. ભ. ૧૬

ચદુક્તં. છપ્પો.

એ સંસાર અસાર જીવ, જયણા ધર્મ જાણો;

દાન શીલ તપ ભાવ દેવ, ગુરૂ સંગમ સાચો;

તન ધન જોખન અથીર જિર્યો, રચણી સુખનાંતર;

અંજલિ જલ અણુહાર પેખ, પુણ્યતાસ પટતર;

ગજકાન પાન પીપલ જિર્યો, લહીલા તર્યો કે હો ગર્વ;

કવિ ખેમ કહે સુણો હો સચણા, હીસે સોવિણસે સર્વ.

રખે ચલે ૧ધિર ધરમથી હે, તજો ક્રોધાદિ કષાય;

ઈન્દ્રિય પાંચ વશ કરો હે, જિનધર્મ સોહીલો થાય. ભ. ૧૭

ચોરાસી લખયોનીમાં હે, ભુલો ભૂરી ભમંત;

રાગી ત્રિયોગી પ્રાણીઓ હે, જન્મ મરણ કરંત. ભ. ૧૮

એ સંસારી જીવને એ, સુખ નહી લવલેશ;

આશા બંધન બાંધીઓરે, પામે તુજ કલેશ. ભ. ૧૯

રાગદ્વેષ તણે વશે હે, બાંધે કર્મ એ જીવ;

ઉદય આવે તે તદા હે, લોગવે પાડતો રીવ. ભ. ૨૦

માતપિતા કેહની સુતા હે, કેહના સુત કેહની નારી; દુર્ગતિ જાતાં જીવને હે, નહીં કોઈ રાખણહાર.	ભ. ૨૧
સ્વાસ્થ્યનો સહુ એ સગો હે, સ્વાસ્થ્ય પાલે સહુ નેહ; સ્વાસ્થ્ય જળ પહોંચે નહીં હે, તુરત દેખાડે છેહ.	ભ. ૨૨
માહરો માહરો મુરખ કહે હે, ધન ઘર એ પરિવાર; પરભવ જાતાં જીવ એકલો હે, કોઈ ન જાણે દ્વાર.	ભ. ૨૩
પહેલાં સમતા આદરો હે, જે સવિધર્મનો મૂળ; સમકીત વિષ્ણુ એમ કહે હે, ખંડણુ તુલસી.	ભ. ૨૪
અમૃતસમ સુણે દેશના હે, ધારે હૃદય મગાર; હાલ થઈ એકત્રીશમી હે, એમ કહે ધરી ખ્યાર.	ભ. ૨૫

કુંહા.

ગર્ભાવાસમાં ચિંતવે, જન્મી સત્ સદા કરીશ; કરી દુખ એહવું ન પામીએ, ધર્મ ચિત્તે ધરીશ.	૧
જન્મ થયો તે વિસારીને, ઉઠાં રહ્યો તે દુખ; હવે તારા મનમાં વસે, કરી માને તે સુખ.	૨
બીજે દશકે વિદ્યા ભણે, જે કોઈ હોવે સુખાણુ; ત્રીજે સ્ત્રીવિષયારસે, હુલ્લો થઈ અજાણુ.	૩
ચોથે ધન ભણી ધાવતો, પાંચમે પુત્ર પરિવાર; સગપણ સારાં ભેડતો, એમ તે બુલ્યો ગમાર.	૪
છઠ્ઠે દશકે ઈંદ્રિય તણા, જળ ઘટયા તવ જોય; ધર્મ કહું એમ ચિંતવે, પણ તે કાંઈ ન હોય.	૫
સિતેરે થયો ડાસલો, જરા પોહતી તે આય; સર્જન વર્ગ માને નહીં, મોઢે શ્વાસ ન માય.	૬
એસીએ એવડ વળે, લાળ પડે ભોલંત; આંખ ગળે રોગ ઉપજે, હીંડતાં ડોલંત.	૭
નેવું પછી પડે ખાટલે, નિંદ્રા નાવે તાસ; બુખ મંદ મનિચ્છા ઘણી, જિમ જાળક પેરે જાસ.	૮

ખીજેને ખૂંખૂં કરે, ચલણ ન રહ્યો લગાર;
 અદ્ભુત પુરૂષ વિડંબણા, અવસાનો નહીં પાર; ૬
 પત્ની પ્રેમ તજે વળી, પુત્રાદિક કહે એમ;
 લવારો મુકો પરો, સમજી ન બોલો કેમ ? ૧૦
 જરા તણાં દુખ દોહીલાં, ધર્મ કરો નિત મેવ;
 આઉખું જગ અપણ છે, દેવ ધર્મ ગુરૂ સેવ. ૧૧

ઢાળ ૩૨ મી.

(મ કરો માયા કાયા કારમી. એ દેશી.)

મુગતિ તણાં મુખ પામવા, જહાં છે મુખ અપારદે;
 ઉદાસીનતા સેરી ચિત્ત ધરોરે, જિમ પામે ભવતણો પારદે. ૧
 પ્રતિબોધ હિત શિક્ષા મુણો, એ આંકણી. પ્ર. ૧
 અથીરપણે જીવ તેં કર્યાં, કુકર્મ કેઇ કોડીરે;
 રાગ તણે રંગે કરી, જીવહ આણી ખોડરે. પ્ર. ૨
 ઇન્દ્રિય પાંચે મુકી મોકલી, હુઓ સંસાર બ્યાપારદે;
 તે મુખ કહીએ કેટલા, જે જીવે કર્યાં જહુ પાપરે. પ્ર. ૩
 જ્ઞાનદષ્ટિ રાખો સદા, અવસર ફીરી ફીરી એહરે;
 મોહ મમતા મદ પરિહરો, સમતા સાથે ધરો નેહરે. પ્ર. ૪
 પ્રભાતે જે દીસે વળી, સંધ્યાએ તે નવિ હોયરે;
 કનક વસ્તુ પરિહારની, મમ કરો મમતા કોઇરે. પ્ર. ૫
 છેદન ભેદન કરી કરી ઘણા, પોષી એ કાયા અપારદે;
 એક જીવ જાએ તદા, દેહી કરે તેહી છારદે. પ્ર. ૬
 ધન 'ધરણી મંદિર રહે, સીમ રહે પરવારીરે;
 કાયા અગ્નિ પરજાળીએ, એકલો જીવ નિરધારદે. પ્ર. ૭
 ધન મેલજયું અવતારમાં, પડી રહ્યો નવિ આવ્યો ભાગરે;
 કાઠીએ કટ તણો, ભાજન ભરી તે આગરે. પ્ર. ૮
 મરણુ લહે મન માનવી તદા, સગાં કરે શોચ અપારદે;
 મારગ જગ સહુ એક છે, નવિ જાણે એમ ગમારદે. પ્ર. ૯

- તિર્યંકર ચક્રી ગણધરા, કુંભ રાણા કુંભ રાંકરે;
ગજ રથ ઘોડે જે બેસતાં, પરલોકે ગયા નિશંકરે. પ્ર. ૧૦
- નગ્નપણે જીવ જનમિયો, બાવું છે તેહીજ સ્વરૂપરે;
ઇમ બાણી સંગલ રાખજો, સંસાર એહ વિરૂપરે. પ્ર. ૧૧
- દેશ દેશાવરે જે ગયા, આવી મિલે વળી તેહરે;
મોટરે મારગે પ્રાણી જે ગયા, ન મિલે તેહ સ્યો નેહરે. પ્ર. ૧૨
- પરભવ જાતાં જગજીવને, કોઈ આડો નહિ થાયરે;
ચોસઠ સહસ પ્રેમદા પતિ, તેહી પરલોકે જાયરે. પ્ર. ૧૩
- બત્રીશ લાખ વિમાનના, સેવના દેવ સેવંતરે;
કામ ધાર્યો કરે મનસ્થુ, તે પણ ચંદ્ર ચવંતરે. પ્ર. ૧૪
- માતપિતા બંધવ આદે, કુણુ વૈરી કુણુ મિત્રરે;
સગપણુ ઘણીવાર પામિયો, સાંભળો સહુ એક ચિત્તરે. પ્ર. ૧૫
- સુધ અથે ભુધ માંપીયે, ચોઠહ રાજ પ્રમાણુરે;
તે સઘળી ફરસી સહી, ફરસી આઠહ ખાંણુ રે. પ્ર. ૧૬
- નિગોઠ તણા ભવ પુરિયા, સાત નરક ક્રિયા વાસરે;
બંધન છેકન ઘંચ ઘોલના, દુખ લહ્યાં કુંડ અભ્યાસરે. પ્ર. ૧૭
- સાચર 'તલગ નદી કુપનાં, તે' પીધાં માયનાં ધાનરે;
પરવતથી અધિક વળી, આરોગ્યા જીવ તે' ધાનરે. પ્ર. ૧૮
- પાણીનો પાર નહી રહ્યો, તેહી તૃપ્તિ ન લીધરે;
ભૂરિ ભવંતર પુરતાં, જીવ તે' ઇમ પાણી પીધરે. પ્ર. ૧૯
- એમ ભમંતાં તાહરે સહુ સગો, શત્રુ ન કોઈ સંસારરે;
સમતાણું મન સંવરી, મૈત્રી ભાવ વિચારરે. પ્ર. ૨૦
- રુકુશ અગ્ર જલ ણિંદુ જિમ, જળપપોટ વીજળી હોધરે;
ઈંદ્ર ધનુષ્ય ગજ કાન પરી, જીવિત સકળ તું જોયરે. પ્ર. ૨૧
- સુપન સમોવઠ બાણુજે, એ સઘળો સયોગરે;
ધર્મ છંડીશ મન ચક્રી, તેહનો લહી સયોગરે. પ્ર. ૨૨
- આપ આપણે સ્વારથે, બહાલપાણું તું બાણુરે;
મોહ મમત સુકી પરે, મ કરીશ પર તહ હાંણીરે. પ્ર. ૨૩

નરભવ લહી મત હારજે, શ્રાવક કુળ તુમ લીધરે;
 જરા પહોંચે નહીં તિહાં લજે, પાળજો સમકીત શુધરે. પ્ર. ૨૪
 આધિ બ્યાધિ નીરોગી કાયા, પાંચે ઇંદ્રિય સમરથરે;
 આળસ છાંડી નિજ દેહનો, સાધે જે નિજ પરમથરે. પ્ર. ૨૫
 આઉખું જાએ દિન દિન પ્રતે, ચેત ચેતન મહારાજરે;
 રત્ન ચિન્તામણિ સારીખો, નરભવ લહી શુભ સાજરે. પ્ર. ૨૬
 આ લે મમહાર પાત્રી કરી, જ્ઞાન દયા ચોધારરે;
 ભોગ ભલા ભવિ તે લહે, અંતે શિવસુખ રૂળ સારરે. પ્ર. ૨૭
 દેશના કંપતિ સાંભળી, ધન્ય જિનશાસન એહરે;
 નિર્મળ હૃદય કરી સદ્દેવે, ખાર મત કહો ગુણગેહરે. પ્ર. ૨૮
 સમજજી પડે તિમ કાખીએ, હૃદય ધરી ખ્યારરે;
 ગુરુ ભણે ભવી સાંભળો, મત ખારે મુખકારરે. પ્ર. ૨૯
 કિંચિત જાણવા કારણે, કહી રચું મધુરી વાતરે;
 એકમના સદુ સાંભળો, વિચરે તણ બ્યાઘાતરે. પ્ર. ૩૦
 હાળ બત્રીશમી એ ભલી, દેશના અમૃતપ્રાયરે;
 એમવર્ધન ભણે શેઠણ, ગ્રહો મત ખાર મુખદાયરે. પ્ર. ૩૧

કુહા.

એમ દિન પ્રતે મુણે દેશના, કોય ધર્મના લેહ;
 સાગારી અણુગારના, પાળો ધરી ઉમેહ. ૧
 લેહ દશ અણુગારના, ખાંત્યાદીક જે શુદ્ધ.
 ખાર લેહ સાગારના, ગુરુ સેવે લહે શુધ. ૨
 ધરમ કરાવો ધસમસી, લેહ ચ્યાર જસ સાર;
 જ્ઞાન શીલ તપ ભાવના, મોક્ષ તણો ઉદ્ધાર. ૩
 વીશ વસા તિહાં પાળવી, જીવદયા ભલી ભાત;
 તે મુનિ ધર્મ આરાધતાં, કરે કર્મનો અંત. ૪
 તેહથી ઉતરતો કહ્યો, કાયરને સાગાર;
 ખાર લેહ છે તેહના, સમકીત મૂળ ઉદાર. ૫

દર્શન મોહ કમોપશમ, આદિ ચક્રી ઉત્પન્ન;	
જ્ઞાનિક શ્રદ્ધાન શુદ્ધ, સમકીત વડું રતન.	૬
તત્ત્વત્રયનો જે સદા, અધ્યવસાય વિવેક;	
તે સમકીત કહીએ વળી, તેહના ભેદ અનેક.	૭
સમકીત અરીહંત ધર્મનું, મૂળ ભૂત નિરધાર;	
અંથ મહીમા તેહનો ઘણો, ભાખ્યો છે વિસ્તાર.	૮
દ્વિવિધ ત્રિવિધ ઇત્યાદિકે, દ્વાદશ મત આચાર;	
સમકીત ઉત્તર ગુણ સહીત, ભાગ્યા એહના ધાર.	૯
કોડ તેરસે ઉપરે, તિમ ચોરાસી કોડ;	
બાર લાખ તસ ઉપરે, સહસ સત્તાવીશ કોડ.	૧૦
દોય સત દોય કહ્યા વળી, ભંગ એના બાહ્ય;	
એ સરવે માંહી સરે, સમકીત પ્રથમ વખાણ.	૧૧
એ વિષ્ણુ એકે ભંગનો, સંભવ નોહે તેમ;	
તે માટે પ્રભુજી કહ્યું, આગમ માંહી એમ.	૧૨
કારક રોચક હીપકે, સમકીત ત્રિહું પ્રકાર;	
આરિત્રી અવિરતિ તથા, મિથ્યાદૃષ્ટી વિચાર;	૧૩
પંચદોષ એહના કહ્યા, શંકા રૂપ ચિત્તિગ્રહ;	
તિયપ સંસાર સંચવ કહ્યો, ફરજે સમકીત સંચ.	૧૪
મૂલ એહ સાબું કરે, આગળ એહ વિસ્તાર;	
સમકીત મૂલ મત બાર જે, એહ ધર્મ સાગાર.	૧૫
સ્થૂલ આગારે દશ રહ્યા, આરંભે રહે પંચ;	
સાપરાધ સાપેક્ષથી, અર્ધ અર્ધનો સંચ.	૧૬
એમ સાગારી સવાવસો, જો કરૂણા પાળાંત;	
અચ્યુત સુર લગે આઉણું, બાધે કોઈ ગુણવંત.	૧૭

હાળ ૩૩ મી.

(હીર માંબા માંબીરે. એ દેશ)

સમકીત સહિત મત બારનોરે, સાંભળો શુદ્ધ વિચાર;	
દેવગુરૂ ધર્મ માનીએરે, પરખી શુદ્ધ આચાર.	ચ. ૧

૧ બાર. ૨ કાંક્ષા. ૩ ચિત્તિગિચ્છા. ૪ પ્રશંસા. ૫ સંસ્તવ. ૬ ત્યાગ કરે.

ચતુર નર, સેવો એ વ્રત ખાર,	
જિમ લહો લવ તણો પાર, ચતુર નર સેવો. એ આંકણી.	
દોષ અઠાર કર્યો વેગળારે, ચોત્રીશ અતિશય ધાર;	
પાંત્રીશ વાંણી ગુણે ભર્યારે, દેવાધિદેવ આધાર.	ચ. ૨
જ્યોતિ સ્વરૂપી સાહેબારે, કર્મ કરી ચક્રચર;	
અરીહંત અરી હણ્યા થકીરે, રાગદ્વેષ કરી દૂર.	ચ. ૩
ક્રોધ માન આયા તણરે; લોભ તણો પરિહાર;	
દેવ તે કહીએ જોહનેરે, અવર નહી ચિત્ત લગાર.	ચ. ૪
જન્મ જરા મરણે કરીરે, મૂંઝાણા ગુણ ગેહ;	
શાન્ધતા સુખ જે વર્યારે, દેવાધિદેવ તે જોહ.	ચ. ૫
ગુરુ ગુણવંતા દેખીનેરે, સેવો ધરી બહુ પ્રેમ;	
સત્તાવીશ ગુણ ૧અલંકર્યારે, સેવે સુખ લહો ક્ષેમ.	ચ. ૬
હિંસા થકી વિરમ્યા સદારે, નહીં વિકથા નહીં કષાય;	
પરઉપગાર ઉતાવળારે, દેશનાં અમૃત પાય.	ચ. ૭
રાજસિદ્ધ કામિની તણરે, સમતા રૂપ લયલીન;	
પરિષદ ક્ષોભ હઠાવીનેરે, પગરણ ચૌદ તસ ચીન.	ચ. ૮
જોહવા ગુરુની સેવનારે, કરો ભવિજન નિત;	
આહાર પાણી વસ્ત્રાદીકરે, સાચવજો એક ચિત્ત.	ચ. ૯
કાળ પ્રમાણે જાણીનેરે, જેહમાં ગુણ નિહાળ;	
તે મુનિ નિત પ્રતે નમોરે, તારણ તરણ દયાળ.	ચ. ૧૦
ધર્મ તે કહ્યો જિનરાજણરે, જીવ દયા મંડાણ;	
દાન શીલ તપ ભાવનારે, ચાર લેહ સુખણ.	ચ. ૧૧
પ્રાણાતિપાત વિરમણ પહેલુરે, સ્થૂલ જીવ વરખોપ;	
નિર્દયપણું નિવારીનેરે, ન કરે બહુ તસ કોપ.	ચ. ૧૨
મૃષાવાદવિરમણ કહ્યુરે, બીજું વ્રત સુખકાર;	
૧૬કન્યાલીક આવે વળીરે, અસત્ય વચન પરિહાર.	ચ. ૧૩
અદત્તાદાનવિરમણ ત્રીજુરે, પરધન લીએ તેહ;	
પરધન લેતા પારકારે, પ્રાણ હરણ સમ જોહ.	ચ. ૧૪

અતુર ચોથે અણુવતેરે, પરદારાપરિહાર;	
નવ વાડ રાખો નિર્મળીરે, જિમ લહો ભવ ^૧ નિસ્તાર.	અ. ૧૫
પાંચમે અનુવ્રતે એમ ભણુરે, પરિગ્રહનું પરિમાણ;	
ધ્રુવ પરિમાણે રાખીએરે, સંતોષી સુખીયાં બાણ.	અ. ૧૬
છઠે દિગ્ વિરમણ વ્રતે, દિશી ગમણનું માંન;	
ગુણવ્રત પ્રથમ અતિ ભણુરે, જસ હીયડામાં સાન.	અ. ૧૭
લોગપલોગ સાતમુંરે, બીજું ગુણવ્રત બાણ;	
કર્માદોન પન્નર તણુરે, ગુરુ ગુણ સુણો સુબાણ.	અ. ૧૮
અનર્થદંડ તે આઠમુંરે, ત્રીજું એ ગુણવ્રત;	
સહેજે દંડાએ આતમારે, જો નવિ રાખે સરત.	અ. ૧૯
નવમું સામાયક વ્રત કરોરે, સમ પરિણામ ધરંત;	
કંચન પથર સમ ગણુરે, શિક્ષાવ્રત પ્રથમ ગણુત.	અ. ૨૦
દશમ દશાવગાસિકેરે, બીજું શિક્ષા નામ;	
સંભારે સંક્ષેપીનેરે, દિનવ્રતે ધારે કરે કામ.	અ. ૨૧
પૌષધ વ્રત અચ્ચારમુંરે, શિક્ષાવ્રત ત્રીજું ભેય;	
રાગદ્વેષ રહિત વળીરે, કીરીયા કરો સહુ કોઈ.	અ. ૨૨
અતીથિસંવિભાગ બારમુંરે, ચોથું શિક્ષા સાર;	
પડીલાલે અણુગારનેરે, ચ્યારે શુદ્ધ આહાર.	અ. ૨૩
એમ બારવ્રત નામથીરે, આગમમાં વિસ્તાર;	
દશ શ્રાવક જે વીરનારે, કર્યાં કર્મ નિસ્તાર.	અ. ૨૪
સાગરચંદ્ર કામદેવજીરે, ધેનો સુલસ આણુંદ;	
એ આદી કેઈ તથારે, પામ્યા પદ મહાનંદ.	અ. ૨૫
જય વિજય હરીબલ મહીરે, કમલ શેઠ ધનકંત;	
સુદર્શન, ધન્ય શેઠજીરે, નિર્મળ જસ વળી મત.	અ. ૨૬
એકવીશ ગુણ અંગે ધરેરે, પરિહરે પ્રમાદ;	
વિષય કષાય પડી પાતળારે, ઈંદ્રિયના ઉન્માદ.	અ. ૨૭
પાંચ પચીસ ત્રેવીસ છેરે, વિકથા ચારે ભેદ;	
મદ આઠે કરો વેગળારે, જિમ છેદા ત્રિહું ^૨ વેદ.	અ. ૨૮

૧ પાર. ૨ વેદ-અતિ. ત્રણ, નર, નારી, નપુંસક.

૧ચિહ્નું તણ રપંચમી ભણરે, છયોક કહી વાત;	
છ ચોક્કું ચોવીસ જેરે, તે આગમ વિખ્યાત.	ચ. ૨૯
જિનવાણીજ ધન વુઠંડેરે, સમકીત તરૂં સિંચંત;	
સહસહ બોલે શોભતોરે. કળ મુગતિ લહે તેહ.	ચ. ૩૦
હિતકારી સુણે દેશનારે, દંપતિ આદે-રસાળ;	
આર યત પાળે સદારે, શુદ્ધ મને વિશાળરે.	ચ. ૩૧
દહ ધર્મી ઘણું તે હુઆરે, ચળે નહી લગાર;	
જિન વચને શંકા નહીરે, સદહે સુણી ધરી ખ્યારરે.	ચ. ૩૨
એમ સદા સુણે દેશનારે, ધર્મી સહુ પરિવાર;	
ખીજ પણુ શ્રાવક ગુણીરે, કરવા ધર્મ વિચાર.	ચ. ૩૩
અંતરમુહુર્તમાં સાતમીરે, અંતર મુહુર્ત શીવ જાય;	
પરિણામે શુદ્ધ શુદ્ધતારે, પ્રસન્નચંદ્ર ઋષિરાય.	ચ. ૩૪
કુંડરીક પુંડરીક વળીરે, શશી સુર સખધ;	
તે માટે તુમે શેઠજીરે, હીરવર્ધન શિષ્ય પ્રતિ બંધ.	ચ. ૩૫
ઢાલ ધર્મની એ ભલીરે, તેત્રીશમી એ સાર;	
હીરવર્ધન શીષ્ય કહે ખેમરે, કરો ધર્મ નર નાર.	ચ. ૩૬

ફહા.

શાંતિદાસ ભરાવીયા, ગિંબ મનોહર જેહ;	
માટી ખણતાં નીસર્યા, પુન્ય પ્રગટ જગ એહ.	૧
ઓચ્છવ મહોચ્છવ બહુ કરી, અભુતનાથ ભગવાન;	
દેહરામાં પધરાવીયા, રાખી હૈયડે સાન.	૨
મહોચ્છવમાં નહી મણા, વાળંત્ર વાળે તામ;	
રાજનગર શ્રાવક સુખ, ખરચે બહુલા દામ.	૩
રાજ થયા ઘણું શેઠજી, પ્રતિમા મુંદર દેખ;	
જન્મ કૃતારથ આજથી, માહરો પુન્ય વિસેસ.	૪
દેહરૂં ઘણું દ્રવ્યે કરી, અભુતનાથનું જેહ;	
કરાવ્યું ખાંતે કરી, પૂર્વે કહ્યું ગુણગેહ.	૫

સંઘમાં હર્ષ વધામણાં, કરણી મંગળ માળ;	
અણત સુધી સદા, પુન્યે ભાગ્ય વિશાળ.	૬
શ્રાવક સુખિયા અતિ ઘણા, શેઠના વારા માંહી;	
જિન શાસન ઉઘોતકર, અવતર્યા જગમાંહી.	૭
ધર્મ સ્નેહ વધતો ધરે, સગપણ સામી બાણ;	
વચન ન લોપે શેઠનું, ધર્મી વડા સુબાણ.	૮
સમેતશીખર રચના કરી, પંડિત પદવિજય;	
સાંનિધકારી શેઠણ, સંઘ સકળ ગુણગેહ.	૯
કિંચિત્ નામ સુણે ભવી, સંવત અઠારા માંહી;	
શુભકરણી કારકગુણી, દિન દિન અધિક ઉછાહી.	૧૦
શુભ કરણી અનુમોહતાં, લેતાં ઉત્તમ નામ;	
મન વાંછિત ફળ પામિયે, સરવે સીળે કામ.	૧૧

હાલ ૩૪ મી.

(માણ નિંદલી નયણારે વિચે પૂરવ રહી. એ દેશી.)

સયણાં ભાગ્યવડો શેઠણ તણો, પુરૂષ રતન ઉત્પન્ન હો,

સુગુણ પ્રાણી; સયણાં ભાગ્યવડો શેઠણ તણો.

ઉન્નત જિનશાસન તણી, કામ કામ ધન્ય ધન્ય હો. સુ. સ. ભા. ૧

ભોગવદ્ રૂપી મીલે, સયોગે ધર્મ થાય હો. સુ. સ.

ધર્મ કારણ બાણી, શેઠણ પણ ભેડ હો. સુ. સ. ભા. ૨

ઉઘોતકારી શ્રાવક તણા, નામ રહું ધરી ખ્યાર હો. સુ. સ.

રાજનગર શ્રાવક સુખી, ખરચે ધન અપાર હો. સુ. સ. ભા. ૩

પ્રેમચંદ લવણ લાહો લીએ, સંઘપતિ થઈ ઘણી વાર હો. સુ. સ.

એ સમ જગ ભેતાં નહી, ધર્મી જન આધાર હો. સુ. સ. ભા. ૪

પ્રેમાવશી પ્રેમે કરી, નવખંડ રાખ્યો નામ હો. સુ. સ.

સુગતીગામી એ લક્ષણો, ઉત્તમ કીધાં કામઓ, સુ. સ. ભા. ૫

મીઠાચંદ લાધા તણી, ભેડી નહીં જગમાંહી. સુ. સ.

લાહો લીહે લખમી તણો, શીરોમણી ઉપગારી ત્યાંહી હો. સુ. સ. ભા. ૬

પોટણમાંહી વાસી તે બાણો, રતન પુરૂષ અવતાર હો. સુ. સ.

જે જે કાર્યો રૂઝાં તિહાં, આગસ તણ કરે સાર હો. સુ. સ. ભા. ૭

સંગી શેઠ તણા તિણે, સામી સગપણ બાણ હોં. સુ. સ.
સમય સંભારવા કારણે, ખેમ સુખ લહે તામ હો. સુ. સ. બા. ૨૨

હુંહા.

ગુણવંત શ્રાવક છે ઘણા, મોટા કારણ કીધ;
ધનવંત ધન ખરખ્યા જીણે, જસ મહિમા પ્રસીદ્ધ. ૧
રાધનપુર વાસો વસે, વ્યવહારીક બહુ વિત્ત;
પુન્યવંતા જિનશાસને, નિર્મળ જેહનાં ચિત્ત. ૨
ખંધવ ચારે જોડલી, ચારે જેમ ધરમ;
ગુરૂ આણા શિરપર ધરે, વિનયાદિક ગુણવંત. ૩
જીવંત સુત જીવણ તણા, પુત્રને ત્રણ રતન;
દેવરાજ ગોવીંદલ, હેમજી વંશ ધન ધન્ય. ૪
જયવંત સુત કેલ્યાણજી, ખીબ રંગજી ગુણવંત;
કેશલો સુલજીશા તણો, દાનુશા ગુણ સંત. ૫
ભયચંદ સુત ચાર જો, અપર શાખા વિસ્તાર;
ગોવીંદજી ગુણ આગલો, કુલ કિરતન આધાર. ૬
શેત્રુંજે સંઘપતિ થઈ, રૂડી કરાવી બાત;
ખલક મલક લેટયા પ્રભુ, દીધાં દાન સુપાત. ૭

હાલ ૩૫ મી.

(૪૫ નવણ ન મેલે નારથી. એ દેશી.)

જેમ શ્રાવક સંઘપતિ થઈ કરી, જિન શાસન જયકાર હો;
હાદ્યાભાઈ મુરત તણા, સંઘ સહીત લેટયા ગોડીરાય હો. ૧
સાંનિધકારી શેઠજી, સઘળે રૂડે કામ હો;
આળ પંપાળ છાંડી કરી, પ્રભુ ભક્તિ સદા ગુણગામ હો. સા. ૨
જયરાજ વહોરો ધર્મી ખરો, લીંબડી શહેર મઝાર હો;
દમણ માંહી દીપે ઘણું, હીરા રાયકરણ ચીત ઉદાર હો. સા. ૩
ભાવનગરમાં બાણીયે, લખુના લેરો આસ હો;
છાંણીમાં લાલા પારેખ છે, રૂડી મતિ ધર્મની બસ હો. સા. ૪
માણેકચંદ રેશમવાળા, કરે સાચી સદ્ગુરૂ સેવ હો;
પૂબ રચાવે ભૂવણું, રૂડી પડી જસ ટેવ હો. સા. ૫

- રૂકમ પાંચસે કૂલ તેલીએ, વરસો વરસ ઉલાસ હો; સા. ૬-
 ગુલાબચંદ્ર વસંતે માસમાં, પૂજા રચી પુરે આશ હો.
 ભગવાનદાસ મગવાણીયો, વચન પઠયું તસ એમ હો; સા. ૭
 સંવતસરીનાં પારણાં, કરૂં સહી એ મૂજ નેમ હો.
 માણિક્યંદ મઝીમતી, હોડ કરે કુણુ તાસ હો;
 ધર્મ સ્વરૂપની વાસના, વસી જસ હૃદય આવાસ હો. સા. ૮
 ખુસાલ નિહાલ ભાવી ભલો, કોધી નહીં લગાર હો;
 ધર્મ કારણુ જાએ ધસી, ચતુર્વિધ સંઘની સાર હો. સા. ૯
 ઇત્યાદિક શ્રાવક ઘણા, જિન આણા શિરપર ધાર હો;
 પ્રીત પુરી શેઠલુ ધરે, જિનશાસન જયકાર હો. સા. ૧૦
 ધર્મસ્થાનક ધન વાવરે, સાતે હેત્ર મઝાર હો;
 સાચા વચન એક એકના, સફળ કરે અવતાર હો. સા. ૧૧
 માંહે માંહી ગુઝવારતા, કરતા ધર્મની એહ હો;
 તન ધન ચોવન કારીમો, નિર્મળ કરીએ શેઠ દેહ હો. સા. ૧૨
 વર્ગ ત્રણુ સાધે સદા, શેઠલુ સંઘ સહીત હો;
 રાજનગર રળીઆમણો, ધર્મ કારણુ વાવરે વિત્ત હો. સા. ૧૩
 પૂજા શ્રી જિનરાજની, ઓચ્છવ મહોચ્છવ વિનીત હો;
 દિન દિન હર્ષ વધામણાં, એમ શાસન રૂડી રીત હો. સા. ૧૪
 અધિકારી શેઠલુ લહાં, મેલે શિવપુર સાથ હો;
 પ્રભાવના પ્રમોદશું, લાહો લીએ નિજ હાથ હો. સા. ૧૫
 જિન વાણી શ્રવણે સુણી, વ્રત ઉચરે કેઈ પુન્યવંત હો;
 એકવીશ ગુણુ અંગ ધરે, સરલ સ્વભાવી સંત હો. સા. ૧૬
 ઠાલ ભલી પાંત્રીશમી, આગળ સુણો અધીકાર હો;
 પુન્ય તણાં રૂળ એ લહાં, પુન્ય કરો નરનાર હો. સા. ૧૪

આ દહા.

નથુ શેઠ સુત ત્રણુ ભલા, પહેલા દીપચંદ્ર જેહ;

બાદશાહ બીજા વળી, હીરાશા ગુણુગેહ.

૧

૧ ધર્મ, અર્થ, કામ એ ત્રણુ રંગ.

દીપચંદના પાટવી, મલુકચંદ પુન્યવંત;
 તસ સુત અમીચંદ વળી, અમૃતલાલ ગુણ સંત. ૨
 બીજા સુત દીપચંદના, લહરા સુત કપુર;
 ત્રીજા સોમચંદ નામથી, ગુણે કરી ભરપુર. ૩
 મંછાશા દીપચંદતણા, કૂલચંદ પાંચમો તેહ;
 મંછાશા સુત દોચ છે, ઉમેદ મકન નામ તેહ. ૪
 બાદરશા સુત ચારના, મયાચંદ હરીચંદ એમ;
 પ્રેમચંદ સુગચંદ ચાર એ, શુદ્ધ ધર્મશું પ્રેમ. ૫
 હીરાશા સુત બણ્યજો, તિલકચંદ ગુણ બણ્ય;
 અકોધી ભવી ભલો, માને દેવ ગુરૂ આણ્ય. ૬
 જોડમલ સુત છે તણા, મોહન પહેલાં તામ;
 જવેર હરખ શીરચંદ વળી, વીરચંદ રાયચંદ નામ. ૭
 કર્મચંદ મોહનતણા, મુરચંદ હરખાશાહ;
 ભાઈચંદ શીરચંદ તણા, એમ પુત્ર પૌત્ર ઉછાહ. ૮
 જે પરિવારે આગળા, ગંભીર ન શકે કોય;
 દુર્જન સહુ બીહતા રહે, શેઠ પરિવારને જોય. ૯
 ધર્મવંત ન્યાયી ઘણું, પર ઉપગાર કરંત;
 સાંનિધકારી શેઠજી, ગુરૂ ગુણ સદા સમરંત. ૧૦
 રાજસાગર સૂરિ નામથી, દિન દિન દોલતવંત;
 તેજ પ્રતાપ કરી આગળા, ચિંતામણિ મંત્ર સમરંત. ૧૧

હાલ ૩૬ મી.

(ત્રયે ગ્રાહ્ય બાલાવે કાન ગોર્ધાં ગોરીરે—એ દેશી.)

એમ રાજનગર મંછાણ્ય, શેઠજી રૂડા રે;
 ભદ્રક શ્રાવક વાસ, તે નહીં કૂડા રે. ૧
 જ્ઞાન ક્રિયા ગુરૂ રાગ, જિનજીની સેવા રે;
 સાંભળે તે સિદ્ધાંત; શિવ સુખ લેવા રે. ૨
 જવેરીવાડા માંહી, પ્રાસાદ ભલેરા રે;
 શેઠજી એતે કીધ, ટાળે ભવ ફેરા રે. ૩

દીઠે દુખ બાથે દુર, પ્રભુ સુખ ભોતાં રે;	
હરખ તણો નહીં પાર, પાતિક ધોતાં રે.	૪
આદીસર મહારાજ, પ્રતિમા ભારી રે;	
ભુચરામાં સુખકાર, ત્રણ બેસારી રે.	૫
જિન મંદીર તે કીધ, શાંતી શાહજી રે;	
પ્રતિમાનો નહીં પાર, દીઠે દિલ રાજી રે.	૬
સિદ્ધગિરિ આદિ જીજી, સાંભરે તેહી રે;	
દીઠાં દરિસણુ જસ, અનોપમ એહી રે.	૭
શ્રી ચીંતામણ પાસ, દેહડું સાર રે;	
નથુશાહ તે કીધ, દુખડાં વારે રે.	૮
અજીત જીજી મહારાજ દેહડું સોહે રે;	
વખતચંદ જસ લીધ, દીઠે મન મોહે રે.	૯
દેહડું વીર જીજી, એહના ઘરથીરે;	
મોટા દેહરાં કીધ, શિવપુર અર્થે રે.	૧૦
ખીજાં દેહરાસાર, જવેરીવાડે રે;	
જેની સાર સંભાળ, લીએ તે વાડોરે.	૧૧
દેવળ સંભવનાથ, શોભા સારી રે;	
દેહરા દેહરા માંહી, ભોભો ધારી રે.	૧૨
એમ જિન મંદિર સાર, લીએ ભલેરી રે;	
દિન પ્રતે જાત્રા કરેય, પ્રભુ સુખે હેરી રે.	૧૩
જવેરીવાડો એમ, સત્તાવીશ દેહરાં રે;	
શિવ સુખના દાતાર, નહીં ભવ ફેરા રે.	૧૪
સાગરગચ્છ પોસાળ, શેઠજી આવે રે;	
વખાંણુ સુણે નિત, વાંદે ભાવે રે.	૧૫.
પૂજા વિવિધ પ્રકાર, શ્રી જિન થાય રે;	
માદલના દોંડાર, આગળ ગવાય રે.	૧૬
અઠોતરી કરી તેહ, રોગ નિવારે રે;	
સંઘ તણી લીએ સાર, દયા મન ધારે રે.	૧૭
જિન શાસન જયકાર, ધરમ હીએ ધરતાંરે;	

મન વંછિત ફળ થાય, મનોરથ કરતાં રે. ૧૮
 પડીકમણાં પોસહ, કેઈ મત ધારીરે;
 દેવ જીહારે નિત, જસ મતિ સારીરે. ૧૯
 દેહરાસર ઘરમાંહી, દંપતિ પૂજે રે;
 અજિત જીજ્ઞાસ મહારાજ, ^૧હરીત સવિ ધૂજે રે. ૨૦
 ત્રિહું કાળે એમ તેહ, દિન પ્રતે સેવા રે;
 મુકે નહીં લગાર, પડયા તસ ^૨હેવા રે. ૨૧
 હહ ધર્મી તે લગાર, મળે નહીં ધરમે રે;
 દયા ધરમ જગ સાર, ન ભલે ભરમે રે. ૨૨
 પંચલ પચીસી નીત, પ્રભાતે ગણુતા રે;
 જિન મુની ગણે નાભાસ, વળી તે લણુતા રે. ૨૩
 છત્રીશમી એ ઢાળ, પુન્ય વિશાળે રે;
 એમ સુખ લહે રસાળ, મંગળ માળ રે. ૨૪

હુંહા.

પહેલા પ્રભાતે ઉઠીને, ચાર મંગળીકનાં નામ;
 સમરણ કરે નિત શેઠજી, મન રાખી એક ઠામ. ૧

ચત.

મંગલં ભગવાન્ વીરો, મંગલં ગૌતમઃ પ્રમુ : ।
 મંગલં સ્થૂલીમદ્રાઘા જૈનો ધર્મસ્તુ મંગલં. ॥ ૧
 મંગળ પચીસી સાંભળો, શ્રોતા તમે શુભવંત;
 સૂર્ય પહેલાં તે ઉઠે, શુભ કરણી જસ હુંત. ૨

ઢાળ ૩૭ મી.

(આપાછની દેશા.)

સરસતી માતા સારજ કરો, અમૃત વચન મુજ હીયડે ધરો.
 પંચ પરમેષ્ઠી કરૂં પ્રણામ, વળી સંભાળું સહુ શુરૂ નામ. ૧
 મંગળિક ચાર કહ્યા જિનરાય, તસ સમરણ કીજે ચિત લાય;
 અતીત, અનાગત, ને વર્તમાન, બહોતર જિનનો ધરજો ધ્યાન. ૨
 વિહરમાન જિન વિચરે વીસ, તસ નામે સવિ ફળે જગીસ;
 શાશ્વતા જિન સમરો ચાર, સરવાળે છનુ નિરધાર. ૩

- એ છન્તુ' જિનવર ગુણ્યામ, પ્રભાત સમય નીત લીજે નામ;
હવે બીજો મંગળીક એ સાર, પુંડરીક આદે ગણધાર. ૪
- ચરમ તીર્થકર એ પ્રધાન, શ્રી ગોચમ લક્ષ્મિ નિધાન;
સૂત્ર સિદ્ધાંતમાં સંખ્યા એહ, ઐહસે' બાવન ગુણગેહ. ૫
- ત્રીભ મંગળીકમાં નિર્ણય, ધર્મ તણા જે સાધે પંથ;
સત્તર લેહ સંજમના પાળ, પરિષદ સહે સુનિ થઈ ઉજમાળ. ૬
- જ્ઞાનસહિત ક્રિયા કરે રંગ, સત્તાવીશ ગુણ ધરીઆ અંગ;
વિષય કષાય તણે પરિહાર, દોષરહિત લીએ શુદ્ધ આહાર. ૭
- બેસી કનકકમલ વિચાલ, આગમ વચણ વદે કૃપાળ;
જંગમ તીરથ કહીએ એહ, પર ઉપગાર રવિ શશિ મેહ. ૮
- એહવા ગુરૂ સેવો થઈ સાવધાન, તારણતરણ જહાજ સમાન;
અઢી દ્વીપમાં જે અણગાર, સ્થૂલિભદ્ર આદે તેહ સંભાળ. ૯
- મંગલીક ચોથો જિનધર્મ, તેહથી ક્ષય થાય અષ્ટકરમ;
ધર્મ તણા એ ચાર પ્રકાર, દાનશીલ તપ ભાવના સાર. ૧૦
- જેનધર્મનો મહિમા ઘણો, સંક્ષેપે કહેશું ભવી સુણો;
ધર્મથકી હોયે નવે નિધાન, ધરમથકી લહીએ બહુ માન. ૧૧
- ધરમથકી સજ્જન સંયોગ, ધરમ થકી લહીએ બહુ ભોગ;
ધરમથકી સવિ આરતિ ટળે, ધરમથકી મનવંછિત ફળે. ૧૨
- ધરમથકી લખમી અપાર, ધરમથકી ઘર રૂડી નાર;
ધરમથકી સઘળે જય વરે, ધરમથકી ચિંતે તે કરે. ૧૩
- ધરમથકી કીરત વિસ્તરે, ધરમથકી આઠે ભય હરે;
ધરમથકી વેરી વશ હોય, ધરમથકી સુખીયા સહુ કોય. ૧૪
- ધરમથકી સુરનર કરે સેવ, ધરમથકી મંગળ નિતમેવ;
ધરમથકી સેના ચતુરંગ, ધરમથકી મંદિર ઉત્તંગ. ૧૫
- ધરમથકી માનવ અવતાર, ધરમથકી ઉત્તમ ફળ સાર;
ધરમથકી કાયા નીરોગ, ધરમથકી સહુ ગુરૂ સંયોગ. ૧૬
- ધરમથકી લહે લીલવિલાસ, ધરમથકી શિવ સુખ હોય ખાસ;
ધરમથકી તીર્થકર હોય, શ્રી સિદ્ધાંત સંભાળી ભોય. ૧૭

દુલહો દશ દષ્ટાંતે સાર, શ્રાવક કુળ પામ્યો અવતાર;
 હવે અહીંલે મહારી સભાય, કરો ધરમ ભવ દુખ મીટ જાય. ૧૮
 મંગલિક ચાર તણાં એ નામ, ચિત્તમાં ધરજો તીરથ ઠામ;
 શ્રી સિદ્ધાચળ ને ગિરિનાર, આળુ તારંગો મનોહાર. ૧૯
 સમેતશિખર સિદ્ધ જિનવીશ, અષ્ટાપદ સમરો નિશ દિશ;
 પારકરમાં ગોડી જિનરાય, વરણુ અઢાર સેવે તસ પાય. ૨૦
 વદીઆરે સંખેસર ઘણી, તસ કીરત છે જગમાં ઘણી;
 એ આદી તીરથ વિશાળ, તેહ સાંભળો થઈ ઉજમાળ. ૨૧
 શાશ્વતી અશાશ્વતી પ્રતિમા જેહ, સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાળે તેહ;
 નાની મોટી પ્રતિમા કહી, ભવી પણ ભાવે પ્રણુમો સહી. ૨૨
 શાસનનાયક વીર જીજ્ઞે, સુખ સોહે પુનીમનો ચંદ;
 કરજોડીને માણું એહ, સુજને કહી એમ દેજો છેહ. ૨૩
 જિન ગણધર સાધુ ધર્મ સાર, સ્મરણ કરતાં લહે ભવપાર;
 સહગ્રીવમી એ પુરી ઢાળ, શેઠ વખતચંદ ગુણની માળ. ૨૪
 ભણુશે ગણુશે જે પ્રભાત, મંગળ માળા લહે સુત સાત;
 હીરવર્દન સુગર સુપસાય, ખેમવર્દન નિત નિત ગુણ ગાય. ૨૫

દુહા.

પહેલે દશકે રામ તપણે, લાલિત પાલિત જેહ;
 કળા અભ્યાસ કર્યો ઘણો, બીજે દશકે તેહ. ૧
 સમજણા થયા શેઠજી, વરસ પચીસમાં જાણ;
 દામજી લશ્કર સમે, પ્રગટ નામ પ્રમાણ. ૨

ઢાળ ૩૮ મી.

(પ્રવહણુ ત્રિહાંથી પૂરીયારે લાલ એ દેશ.)

રાજનગર રળીઆમણુરે લાલ, વખતચંદ અવતાર. સુણો શ્રોતારે;
 સંવત સત્તરછતુઆ સમેરે લાલ, કાતી વદી બીજ સાર સુ. ૧
 સંવત અઢાર અઢારમારે લાલ, દામાજી લશ્કર વાત. સુ.
 શેઠજી માન લઈ તદારે લાલ, સુટક ઘડાબ્યો વિખ્યાત. સુ. ૨
 સંવત અઢાર છવીસમારે લાલ, તારાચંદ સંઘ જેય. સુ.
 રાજનગરે તે આવીનેરે લાલ, સુરતવાસી સંઘ લેઈ. સુ. ૩

- તારંગા આબુ લેટી કરીરે લાલ, ગોડી સંખેસર પાસ. સુ.
 ઉભી સોરઠ નેમનાથજીરે લાલ, સિદ્ધગિરિ લેટયો ઉઘાસ. સુ. ૪
 સવત અઢાર સાહત્રીશમાંરે લાલ, પ્રેમચંદ લવજી સાર. સુ.
 સંઘવી સિદ્ધગિરિનો થયોરે લાલ, શેઠજી પણ હતા લાર. સુ. ૫
 જીવણસુત દેવરાજજીરે લાલ, ગોડીજી સઘળે ભાળ. સુ.
 સંવત અઢાર ત્રેતાલીશેરે લાલ, ખીજવાર રસાળ. સુ. ૬
 પ્રેમચંદ લવજી તણોરે લાલ, સંઘ શેત્રુંજે વિશાળ. સુ.
 સંવત અઢાર બાવીસનેરે લાલ, હૃદયરામ દીવાન. સુ. ૭
 મસાલીઆ ગોવીંદજીરે લાલ, પ્રેમચંદ લવજી પ્રધાન. સુ.
 ત્રીહું જણ મલી સંઘવીરે, મોરવાડે કરાવી બત્ર. સુ. ૮
 દાન માન જસ ઉજળોરે લાલ, દીધાં દાન સુપાત્ર. સુ.
 સંવત અઢાર પંચાવનેરે લાલ, અનિતનાથ મહારાજ. સુ. ૯
 જ્યોત્સ્વ બહુ ચુકતે કરીરે લાલ, શેઠજી વધારી લાજ. સુ.
 ઉદયસાગર સૂરી તેડીનેરે લાલ, પ્રતિષ્ઠા કેઈ બિંબ કીધ. સુ. ૧૦
 ધન લાહો લેઈ શેઠજી રે લાલ, પ્રભુ બેસાડી જશ લીધ; સુ.
 પૂજા પ્રભાવના નિત નવીરે લાલ, રાજનગર ઉછરંગ. સુ. ૧૧
 ઠામોઠામ પૂજાતણી રે લાલ, યોગવાઈ મેલે અભંગ; સુ.
 લખમીચંદ ધર્મચંદ સુતેરે લાલ, જ્યોત્સ્વ કરે વળી તેહ; સુ.
 નંદીસર દ્વીપનો ભલોરે લાલ, પંચ કલ્યાણક ધરી નેહ. સુ. ૧૨
 પરણાબ્યા પ્રભુ પોતે લઈ રે લાલ, શેઠાણીની પુરી આસ. સુ.
 એ જ્યોત્સ્વ ધરે લાવીનેરે લાલ, ઉપનો અતિ ઉઘાસ. સુ. ૧૩
 સહસ્રકૃષ્ણા પ્રભુ થાપીઓ રે લાલ, ધન ખરચી શુભ ચીત; સુ.
 તે જ્યોત્સ્વમાં નહી મળ્યા રે લાલ, રાખી જિનશાસન રીત. સુ. ૧૪
 જ્યોત્સ્વ દોય લાગટ થયા રે લાલ, માસ દો લગે નીત; સુ.
 મોહરાય જુઠો પડયો રે લાલ, ધર્મરાય થઈ સજીત. સુ. ૧૫
 માતર ગામ મધ્યે વળી રે લાલ, લખમીચંદ કરે ખાસ; સુ.
 દેવજી સુમતિ જીજીવંતુ રે લાલ, સંઘની પુરે તે આસ. સુ. ૧૬
 ઇમ શુભ કરણીએ ઉપનો રે લાલ, દેવગતિ માંહી તેહ; સુ.
 કેમકે શરીરે પેશી બોલીઆ રે લાલ, લોક સુખે વાત એહ. સુ. ૧૭

- લાલા હરખચંદ તિથે સમૈરે લાલ, સંઘ લઈ સિદ્ધગિરિ જાય; સુ.
મસાલીઆ ગોર્વીદ્વજ રે લાલ, લીંબડી એકઠા થાય. સુ. ૧૮
- બેહુ સંઘપતી એકઠા રે લાલ, મળીહળી કરે જાત્ર; સુ.
લાહો લખમીનો લીયેરે લાલ, દેઈ દાન સુપાત્ર. સુ. ૧૯
- શેઠજી પશુ સાથે તિહારે લાલ, લાવ લલો મન માંહી. સુ.
સમય લલો પંચાવનોરે લાલ, જગમાંહી દુખ નહી કાંઈ. સુ. ૨૦
- સંવત અઢાર છપનેરે લાલ, કાકાજી અમદાવાદ. સુ.
આઠ વરસ લગે રહ્યારે લાલ, લોક જાણે જસ વાસ. સુ. ૨૧
- સંવત અઢારે ચોસઠેરે લાલ, સંઘપતિ પોતે થાય. સુ.
શ્રી સિદ્ધાચળ ભેટીયારે લાલ, હૈયડે હર્ષ ન માય. સુ. ૨૨
- સંવત અઢાર બાસઠેરે લાલ, ડાહ્યાભાઈ સુજણ; સુ.
સુરતથી સંઘ લેઈનેરે લાલ, શેઠજીને પુછી કરીરે લાલ, ભેટણુ ગોડીરાય; સુ.
- સંઘ સરસ બન્યો અતિ ઘણુરે લાલ, ગોડીરાયને ભેટયા જાય. સુ. ૨૪
- ભોરવાડે પ્રભુ તેડીનેરે લાલ, સંઘને હર્ષ અપાર. સુ.
સંઘ સરસ રળીઆમણારે લાલ, ઘણું શું કહું વારોવાર. સુ. ૨૫
- શેઠાણી સાચા કિલથીરે લાલ, ઉજમણું સુખકાર. સુ.
કર્ણુ ધન ખરચી ઘણુરે લાલ, લાહો લીધો ધરી ખ્યાર. સુ. ૨૬
- એમ શેઠજી ચિત્ત ઉજવળેરે લાલ, ધર્મમાં સઘળે જાય. સુ.
સાહાય કરે સંઘની સદા રે લાલ, ધર્મીને ધર્મ સુહાય. સુ. ૨૭
- સંવત અઢાર અઠસઠમાંરે લાલ, શ્રી સંખેસર પાસ. સુ.
પગલાં ત્રણ જિનરાજનાંરે લાલ, થાખ્યાં આણી ઉલ્લાસ. સુ. ૨૮
- અઠોતરી નિજ ધરે કરી રે લાલ, એમ ઓચ્છવ રૂડી ભાત; સુ.
વિધન હરે સંઘમાં સદા રે લાલ, રોગની હોય ઉપશાંત. સુ. ૨૯
- સંવત અઢાર અગણોતરે લાલ, ઇચ્છાભાઈ ધર નાર; સુ.
ઉજમણું રૂડું ઘણું રે લાલ, આગળ કહ્યો તે ધાર. સુ. ૩૦
- નવાણું જાત્રા કરી રે લાલ, વર્ગ ત્રણ સાધ્યા સાર; સુ.
રૂડાં કારણ આવી મીલે રે લાલ, પુન્ય અપાર હોય. સુ. ૩૧
- પુન્ય કારણ એમ મોટેકાં રે લાલ, શેઠના આજિબા મગાર; સુ.
લઘુ અવસરની નહી મણા રે લાલ, કહેતાં પ્રેમ આવે પાર. સુ. ૩૨

પુન્ય વડું સંસારમાં રે લાલ, નરનારી પુન્ય કરો સોય; સુ.
 સમિહીત વસ્તુ પામીયે રે લાલ, પુન્ય સમો નહીં કોય. સુ. ૩૩
 પુન્ય પુરવ ભવ શેઠંણ રે લાલ, કર્યાં તે પરમાણુ; સુ.
 આ જન્મ શુદ્ધિ સદા રે લાલ, કોઈ ન લોપી આણુ. સુ. ૩૪
 આ ભવ પુન્ય કર્યો ઘણાં રે લાલ, કિમ દુઃખ હોવે તાસ; સુ.
 સુખ પામ્યા વળી પામશે રે, પુન્ય ખજાનો જસ પાસ. સુ. ૩૫
 હાલ સુંદર એ રાસની રે લાલ, આઠત્રીસમી રસાળ; સુ.
 ખેમ કહે શ્રોતાજનો રે લાલ, પુન્યે મંગળ માળ. સુ. ૩૬

હુહા.

ગુરૂ તેડી આદર દઈ, વિનતિ કરે ધરી નેહ;
 સુણુવા ધર્મ ઈચ્છા ઘણી, મણુય જન્મ કૂળ એહ. ૧
 તિણે કારણુ તુમે આવીને, ધુપદીપ કરી સાર;
 સ્મરણુ સાત ગણી પછે, સુણાવો ધર્મ વિચાર. ૨
 શેઠંણ પાસે ભય સદા, દિન પ્રતે ધર્મ રનેહ;
 એક મને તે સાંભળે, વિનય સહિત ગુણુગેહ. ૩

હાળ ૩૯ મી.

(રણુચણુ રણુચણુ રેંદીઓ ખાલે, સાસુ બણે વહુ કંતિ રે. મારી સહીરે સમાણી
 એ દેશી.)

પંચ પરમેષી સમરણુ કરીએ, દીન હીન ઉદ્ધરીએરે;
 સુણો શેઠંણ સોભાગી.

શોભાગી તુમ શુભ મત બગી, નોકાર સગાધએ તરીએરે. ૧
 સુણો શેઠ સોભાગી એ આંકણી.

અનંત ચોવીસીએ એહજ દાખ્યો, ભાવી પ્રાણી સુણી ચિત્તરાખ્યો રે. સુ.
 અહા નિશિથ સૂત્રે જિનરાજ, સકળ મંત્ર શીરતાજરે. સુ. ૩
 વંછિત પુરણ સુરતરૂ સરીખો, ચિંતામણીથી અધિક પરખોરે. સુ.
 સેવો તન મન થઈ ઉજમાળ, મૂકી આળ પંપાળરે. સુ. ૪
 મહીમા બસ અતિ વીસાળ, સેવતાં સુખ રસાળરે. સુ.
 એક અક્ષર ઉચારે બાળે, પાપ સાગર તે સાતરે. સુ. ૫

પુરે પંચાવન જિનજી બોલે, મહીમા જોમ વિખ્યાતરે. સુ.
 ચક્રવર્તિ નૃપમાં ઉદારો, દેવમાં અરીહંત ધારોરે. સુ. ૬
 પરવતમાં મેરૂ જિમ સોહે, રૂપમાં રંભા મોહરે. સુ.
 દયા ધરમ જગમાં સુખકાર, દાનમાં અલય ઉદારરે; સુ. ૭
 જોમ નવકાર શિવસુખ ધાર, ચૌદ પૂર્વતું સારરે; સુ.
 શિવકુમારને ફળ્યો તતકાળ, સુખ સંપદા લાહી શ્રીપાળરે. સુ. ૮
 નાગની બાંધ્યો દેઈ નવકાર, શ્રી શ્રીપાસ કુમારરે; સુ.
 ધરેણુંદ્ર પદવી સુખ ભરપુર, કળાવંતિ દુખ ગયાં દુરરે. સુ. ૯
 કંબલ સંબલ હોય થયા દેવા, નવકાર તણા શુભ એહવારે; સુ.
 જોમ દ્વિન પ્રતે ગોષ્ઠી કરતાં, ધ્યાન ધરમતું ધરતારે. સુ. ૧૦
 સાતાપુછણુ સર્જન વર્ગ આવે, માન દેઈ બોલાવેરે; સુ.
 સુખસાતા પુછે માંહોમાંહી, ધર્મ વાત ઉદરે ત્યાંહીરે. સુ. ૧૧
 સંસાર અસાર છે જ્ઞાની ભાળે, વસ્તુ અનિતપણે દાખેરે; સુ.
 જોમ વાત કરે નિર્મળ મન રાખી, મિછામિદુષ્કલ દાખેરે. સુ. ૧૨
 સોગ સંતાપ ન કરશે કોઈ, મરણાં ભણ્યા સંસારે જોઈરે; સુ.
 સાહમી શીખામણુ સહુ ન દેતા, નામ અરીહંતના લેતારે. સુ. ૧૩
 ધર્મકરણી કરો ગુરૂ સેવા, પ્રભુ ભક્તિ કરો નિત એવારે; સુ.
 જોમ કરણી કરે શેઠજી સારી, ઉપગાર કરે ધારી ધારીરે. સુ. ૧૪
 જોમવર્દન પભણું ધમ વાણી, ઉગણ્યાલીશમી હાળ વખાણીરે. સુ.
 જે નરનારી નિત ભણશે, તે પાપ પુરવનાં હણશેરે. સુ. ૧૫

ફુહા.

જોમ દેશના ઘરે સાંભળે, શેઠજી રૂડે ભાવ;

ગુરૂ પણુ ભાળે પ્રેમથી, અંતરભાવ જગાવ. ૧

હાળ ૪૦ મી.

(વણજારાની દેશી.)

હિત શિક્ષા સુણો સાર, ધ્યાન ધરો મન ધર્મનો;

—સુણો શેઠજી રે.

સહુ અતિ અગિર નિદાન, ફળ પાક એ શુભ કર્મનો. સુ. ૧

- મેલી અનંતી વાર, પુદ્ગલ રાશિએ પ્રાણીએ; સુ. સુ. ૨
- ફિરી ફિરી ચાહે તાસ, શી મતિ તાસ વખાણીએ. સુ. ૩
- નહી કોઈનું જગ કોય, સ્વાસ્થનું સહુએ સગું; સુ. સુ. ૪
- એહને મેલીએ આપણો બાણી, તે બાણે એહને ઠગું. સુ. ૫
- નવિ બાણે ઠગતો આપ, માયા વિલુદ્ધો જીવડો; સુ. સુ. ૬
- એતો જ્ઞાન નયણ કરી અધ, શું કરે સદ્ગુણ દીવડો. સુ. ૭
- હુલહો જ વહો અંગ, તેહમાં મુલ તુમે લહ્યો. સુ. સુ. ૮
- હાર્યો ન આવે હાથ, પછે કહેશે જે નવી કહ્યો. સુ. ૯
- સાથે ન આવે કોય, ધન રમણી નવિ તાહરી. સુ. સુ. ૧૦
- બાણો એ મૂઠું સ્વભાવ, મેં મેલી એ માહરી. સુ. ૧૧
- માન વહ્યો મહ જોર, હું કરતા એ ભાવનો. સુ. સુ. ૧૨
- એ બ્યવહારિક આલી, નિશ્ચય આપ સ્વભાવનો. સુ. ૧૩
- છો સુખના સરીખ, તો હુખ કારણ કાલ હો. સુ. સુ. ૧૪
- છે સુખનો એક હેતુ, સાર ધર્મ તે સદ્ગો. સુ. ૧૫
- પરિહરજો પ્રમાદ, કોષ માન માયા તણ; સુ. સુ. ૧૬
- ચાર ચાર તસ લેદ, સોલ થાય સુણોહણ. સુ. ૧૭
- નવ નોકવાય મિલે એમ, પચવીશ લેદ બાણે થયા; સુ. સુ. ૧૮
- તણએ એહનો સંગ, અવગુણકારી અથે કહ્યું. સુ. ૧૯
- રાગ દ્રેષ વસે જીવ, પાપ કર્મ બાણે સહી; સુ. સુ. ૨૦
- સત્તાવન હેતુ વિચાર, સાંભળો ગુરુ મુખે સહી. સુ. ૨૧
- ચિંહુ ગતિમાં રૂલે જીવ, આઠ કર્મ જોરે કરી; સુ. સુ. ૨૨
- ચેતન ચેત નહી મૂઠું, સહજ ગુણ જે ચિત્ત ધરી. સુ. ૨૩
- મોહની છાક મીટાડ, દેશના મનમાં ધારજો; સુ. સુ. ૨૪
- શું કહું વારોવાર, દેવ ગુરુ ધર્મ ન વિસારજો. સુ. ૨૫
- દેશના ઢાળ રસાળ, સુંદર આળીસમી એ કહી; સુ. સુ. ૨૬
- ભવિ પ્રાણી હરખત, જેમવયણ શ્રવણે લહી. સુ. ૨૭

કુહા

છણીપરે દેઇ દેશના, સાંભળે સહુ ભવી લોક;
પરમ પ્રમોદ થઈ શેઠજી, રવિ દરસણુ જિમ રોક. ૧

શુદ્ધ કહે 'દેવાણુપીયા, ધરમ ઓપધ કરો સાર;
સો સાંધે થીર નવી રહે, ઓપધ કરો હબર, ૨

યતઃ

“ इदं शरीरं परिणामदुर्बलं, पतत्यवश्यं शतसंघीजर्जरं;
किमौषधं पश्यसि मूढ दुर्मते, निरामयं घर्मरसायणं पुनः ” ૧
“ હાડના કડકા કટકા ખડકી, પુતળું ઉભું કીધું રે;
માંસની બળમાં લેટની લાળમાં, ચામડે મઢી લીધું રે. ૧
મળમૂત્રના ઢગલે ઢગલા, કર્મની ગતિમાં વળણું રે;
સુખાનંદ સ્વરૂપને બાણબે, જીવડા ખોળીયા માંહીથી અલણું રે.” ૨

હુંહા

તે માટે કહું શેઠજી, વચણ અમારો ધાર;
ધરમ ઓપધથી સુખ લહો, જેહથી ભવ નિસ્તાર. ૩
ભવ અનંત લગે જીવડો, ભમિયો એ ભવમાંહી;
રાગ દ્વેષ ભવ મૂળ એ, નવિ ધરબે મનમાંહી. ૪
એ સમ બંધન કે નહી, એ સમ કોઈ ન આધિ;
શેઠજી કહીએ તુમ તણી, ધરબે ચીત સમાધિ. ૫
એમ હિત શિક્ષા શેઠજી, સાંભળે મન દૃઢ રાખ;
૧સડણુ ૨પડણુ ૩વિધ્વંસ છે, એહવી સિદ્ધાંતે સાખ. ૬

ઠાણ ૪૧ મી.

(નિઃશ્વર વરણ થઈ રહી. એ દેશા.)

કહે શુદ્ધ ભવિયણુને તઠા, પ્રતિજીબે હો લઈ નરભવ અવતાર;
મુકો મુકો નિઃશ્વર મોહની, ભગો ભગો હો રહેબે હુશીઆર. ૧
આત્મ તરવને આકરો, પરહરબે પરભવનો સંગ;
કુમતિ કુટીલ નારી તણ, કરો અહનીશ હો સુમતા સુરંગ. આ. ૨
નંદની મોહનરીંદની, કુમતીના હો પીયરીયા કષાય;
એ બેહુ લેલા મિલે, એતનની હો શુભમતિ મુંઝાય. આ. ૩
ધરમ સ્વરૂપની વાસના, મત મુકો હો અહનીશ શુણ્વંત;
કલ્પતરૂની છાંયડી, સહી ફળ સેવો ફળ સુખ અનંત. આ. ૪

૧ સડવું. ૨ પડવું. ૩ નાશ થવો. ૪ દીકરી.

ધર્મ સમો જગ કે નહીં, ભવજળ નિધિ હો તરવાનો ઉપાય;
 ચાર નિષ્કેપમાં એહનો, ભાવ નિષ્કેપો હો સાધન કહેવાય. આ. ૫
 એકવિધ શુદ્ધ દયા ગુણે, જ્ઞાન કિરિયા હો દોય લેદ વિચાર;
 તત્ત્વ ગુણે ત્રિહું લેદથી, ચિહું લેદે હો દાનાદિક ધાર. આ. ૬
 વ્રત ગુણથી પંચ લેદ એ, 'પટદ્રવ્ય' હો પટ લેદ એ ભેય;
 નૈગમ સંગ્રહ આદિથી, નય ભાવે હો લેદ સાત એ હોય. આ. ૭
 મદ આઠે અળગા તને, લેદ આઠમો હો નવમે નવવાડી;
 શુભ શીળ આરાધતાં, ક્ષાંત્યાદિક હો દશ લેદ રૂહાડી. આ. ૮
 એહ ધર્મ ચિત્ત ધારવ્યો, મત મુકો હો અળગો તિલ માત્ર;
 સમકિત શુદ્ધ એ પાળને, પરિહરવ્યો વિકથાની વાત. આ. ૯
 કોધ ન કરશે કોઈશું, વ્રત લેઇ હો મત ભાંજે લગાર;
 જથણા શુદ્ધિ રાખને, ધરમરયણથી હો એકવીશ ગુણ ધાર." આ. ૧૦
 એમ દેશના દિનદિન નવી, ધરે સાંભળે હો રાખીને હોર;
 શિથિળ કાયા બાણીને, હવે શેઠલ હો ચેતે કરી ભેર. આ. ૧૧
 આલોચણા લીએ શેઠલ, ગુરૂ પાસે હો ધારી રૂકમ;
 નકરો મુકે તેહનો, સાત ક્ષેત્રે હો ગુરૂ કેરે હુકમ. આ. ૧૨
 વિશહજાર સંખ્યા કરી, નિજ પુત્રને હો ભક્ષામણ કીધ;
 લક્ષ્યોરાસી જીવને, મિથ્યા દુષ્કૃત દો ખમાવી દીધ. આ. ૧૩
 પાપસ્થાનક વોસરાવીને, સરવ સાધુ હો તેડી નિજ પાસ;
 વાંદી ગુરૂ પુ'જણું કરે, કહે સ્વામી હો મુજ જ્ઞાન પ્રકાશ. આ. ૧૪
 ગુરૂ પણ અવસર નેઇને, અનિતપણું હો દાખી સંસાર;
 ભેર નહી આઉખા પ્રતે, રાંક રાણા હો બુચો ચિત્તધાર. આ. ૧૫
 કીર્તિવિન્ય પણ તેડીયા, મણીવિમળ હો નામ એ સાર;
 હિતકારણ દેશના દેઈ, સ્વામી સાચું હો ધર્મ છે સુખકાર. આ. ૧૬
 વાંદી સહુને ખમાવીને, દિએ રત્ન હો પધારે સ્થાન;
 ધર્મલાલ કહી ઉઠીઆ, શેઠલ રાખને હો અરીહું તને ધ્યાન. આ. ૧૭
 ચાર શરણ કરે શેઠલ, દિએ શિખામણ હો પરિવારને સાર;
 પુરે આઉખે અમે, બહિષ્ણું હો શોક ન કરો લગાર. આ. ૧૮

શેઠાણીને એમ કહે, કોઈ ન કરશે હો પછવાડે કોય;
 ધરમ કરજો ધસમસી, કહું તુમને હો તુમે મત રોય. આ. ૧૯
 વાણેતર ચાકર તેડીને, શિખામણ હો તસ રૂડી કીધ;
 હીસાળ ચુકાવી સરવનો, સરપાવ હો ઉપર તસ દીધ. આ. ૨૦
 હેમચંદલાઈને તે કહે, હવે તમને હો ઘરનો કારભાર;
 સુંપણ છે રૂડીપરે, ચલાવજો હો જિમ છે તિમ સાર. આ. ૨૧
 પુત્ર ખીજાને એમ કહે, હેમાલાઈને પુછી કરો કામ;
 આણ કોઈ ન લોપશે, શિખામણ હો એમ દીધી તામ. આ. ૨૨
 સુજ જેહવો કરી જાણજો, ગુણે મોહોટો હો લધુ છે પણ તાસ;
 વચન માનજો માહરૂં, માળ ઘરની હો વધે કારણ જાસ. આ. ૨૩
 સજ્જન વર્ગ ખમાવીને, નોકારની ધારણા મન માંહી;
 સંવત અઠાર સિતેરા સમે, ફાગણ વદી હો ચોથ આવી ત્યાંહી.

આ. ૨૪

વિજય સુહરતમાં શેઠજી, કાળધર્મ હો પામ્યા તવ ત્યાંહી. આ. ૨૫
 જંગમ થાવર જીવશું, મિત્રપણે હો રાખી ભાવ એકાંત;
 નિરપવાદ નિઃકલંકતા, સમાધિ હો દેવગતિ લહી સાંત. આ. ૨૬
 શેઠ વખતચંદ ગુણે કરી, એમ જાણું હો પામ્યા સુર અવતાર; આ. ૨૭
 પાપલીરૂ જે અહનીશે, દુરગતિ હો ગાંમી નહી તેહ;
 ધર્મકરૂં શિવસુખવરૂં, મનથી એમ હો પ્રાણી ધારે નેહ. આ. ૨૮
 સુભગ શ્રીપતી જે હોયે, જ્ઞાન સાંભળી હો ઉદાસી સંસાર;
 માઠી ગતિ પામે નહી, ચાર કારણ જસ ઘટમાં ધાર. આ. ૨૯
 દાન પ્રસંગ મધુર વાણી, દેવગુરૂની હો શુદ્ધ કરે સેવ;
 સુર અવતારી તે જાણીએ, આચરણે હો પામે ગતિ દેવ. આ. ૩૦
 લક્ષણ કારણ જાણીને, સુર પદવી હો તે પામ્યા રસાળ;
 પુન્યે સુરપદ શિવપદ, લહે પ્રાણી હો જસ પુન્ય વિશાળ. આ. ૩૧
 શુભકરણી ઉદય થઈ, તે કારણે હો અદ્ય સંસાર;
 થોડા ભવમાં સિજસે, લક્ષણ ધમ હો શ્રોતા અવધાર. આ. ૩૨
 આગળ ભવ કરણી કરી, કુળ પામ્યા હો ઉત્તમ અવતાર;
 દિધા વિણ કિમ પામીયે, એમ ભાગે હો કરણી વધ્યા ન લગાર. આ. ૩૩

આતા હશે તે સમજશે, મુરખ બન હો કરે બંધવાઈ;
 લેશણ કારણ બાણીને, એમ ત્રણ ભવ હો ચતુર-સંવાદ. આ. ૩૪
 ઢાળ ઢળકતી આલમાં, એમવર્દન હો ભાળી અવસર બેય;
 એકતાલીસમી શેઠ રાસની, સુણી નરનારી હો પુન્ય કરો સહુ કોય.
 આ. ૩૫

ફહા.

શેઠ મરણની વારતા, સાંભળી નગર મગાર;
 હાહાકાર પ્રગટયો તદા, હડતાળ પડી તિણી વાર. ૧
 માટ ભરી ભરી સુખડી, કામ કામ લેઈ સચણ.
 આવે દોડી તે ઘણા, ગરીબ ગરીબોને દુઃખ. ૨
 શ્યામ ઢોર પ્રમુખ વલી, ઉપગારી લીએ સાર;
 શેઠને ભાતુ આપતા, તે કહેતાં નહી પાર. ૩
 અશ્રુપાત કરે ઘણાં, પુત્ર પૌત્ર પરિવાર;
 શિર કુટે પીટે હેયાં, સંભારી ઉપગાર. ૪
 શેઠાણી બહુ રોવતી, નરનારીનાં વૃંદ;
 લોક શોક લેળાં મળી, કરે ઘણો આકંઠ. ૫
 શેઠ શરીર નીવારીને, અંગલૂહણું કરી સાર;
 સુખડ કેસર ઘનઘસી, વિલેપણુ કરે ઉદાર. ૬
 પામરી સાડે લેઈ ભલી, જરીઆન વસ્ત્ર બહુલ;
 બોલાવે હવે શેઠને, સાંભલો તેહનું સૂલ. ૭
 પઈસા બદામ ઉછાળતા, જોળા ભરી ભરી તેહ;
 ગરીબ લોક લીએ વીણીને, જોળા ભરતે લેહ. ૮
 ધૂપલીપ ઘન મહમહે, ફૂલ અખીર શુભાલ;
 નગર લોક સહુ દુખ ધરે, શેઠ ભય-તે ભાળ. ૯
 ઘણી વાત કહીએ કરી, વદન સહુ વીછાય;
 ભવ અભવ શોકે કરી, આવે આંસુ ભરાય. ૧૦
 પુત્ર કહે સુણો શેઠલ, મનસુખાની વાત;
 હો આગળ જઈ પુછશુ, વિર હોવિલેસો ભાત. ૧૧

શોક તણી જે વારતા, તે રૂંટી કહિવાય;

રચ તણી રચના રચી; સુખડ કાઠ મંગાય. ૧૪

ધી ઉપર ધારા દીયે, અગર ખંડ વળી જાસ;

દાઘ દેઈ શુચિ થઈ કરી, આબ્યા સયણ આવાસ. ૧૫

દાળ ૪૨ મી.

(વાલાજના માસની દેશી.)

એવડી ઉતાવળ કરીને પીઉ શું આલ્યા રે, વાલાજ.

શું અવગુણ મુજમાંહી તમે લાખ્યા.-મારા વાલાજ.

હોઠ તણે ફૂરકારે કડું હું કામ. મા.

વગર ગુને રીસાઈ ન જાઓ રયામ. મા. ૧

ટહીલ તમારી ચુકું નહી લગાર રે, વા.

ઉત્તર આપો એકવાર ધરી ખ્યાર. મા.

હસી હસીને દિનમાં સો સો વાર રે, વા.

ખોલાવતા માન દેઈને વારોવાર. મા. ૨

અખોલા કિમ લીધા એણી વેળા રે, વા.

સજન વર્ગ વિલપે એમ થઈ લેળા; મા.

ખેસવા આવે ગામ ને પરગામ રે, વા.

અશ્રુપાત કરે તે લેઈ લેઈ નામ. મા. ૩

ગુણ સંભારે તિમ તિમ લાગે દુખ રે, વા.

એકવાર આવી દેખાડો અમને મુખ; મા.

કોઈ વેળાએ એવડો હઠ નવી રાખ્યો રે, વા.

દેવ અટારો મળીને કોઈ દોષ દાખ્યો. મા. ૪

પુત્ર તમારા એ સહુ ગુણવંત રે, વા.

પુછ્યા વિણ ન કરે કોઈ કામ તે સંત; મા.

વાતવગત મનસુખો પુછું કેનેરે, વા.

તુમ જેવો હેતુ નહી જગમાં એહને. મા. ૫

સાંજ સવારે હાજરીમાં નિત આવે રે, વા.

તુમ હુકમે રહે હાજર કામે જાવે; મા.

વિનયાદિક ગુણે ગ'લીર' રે;	વા.	
દો દરીસન એક વાર બાણી પીર.		મા. ૬
અસન વસન વેળાએ સાંભરે નિત રે,	વા.	
ગુણવંતના ગુણ વીસરે નહીં જગ રીત;	મા.	
કેઈ કાળે મેં દુહવ્યા નહીં તુમને રે,	વા.	
બાણી હું તો છેહ ન દેશે અમને.		મા. ૭
ચતુર પુરુષ થોડે ઘણું કરી બાણે રે,	વા.	
આવોને મંદિરમાં એણે ટાણે;	મા.	
વચણ તમારાં ક્ષણ ક્ષણ આવે ચિત્ત રે,	વા.	
મધુરપણે અમને યોલાવતા નીત.		મા. ૮
માયા ઉતારી ધણ લક્ષણથી બાણું રે,	વા.	
હિયસામાંહી દુખ ઘણું તે આણું રે,	મા.	
ધમ શેઠાણી કરે ઘણા વિલાપ રે.	વા.	
સજ્જન વર્ગ કહે મન 'કાહું' કરો આપ.		મા. ૯
વહુરો તમારી ધુંધટમાં મુખ રાખી રે,	વા.	
કામે કાળે હલુએ હલુએ લાખે;	મા.	
ભ્રમણ વેળા નાના મોહટા લેળા રે,	વા.	
વાટ તમારી ભેડ' જમણ વેળા.		મા. ૧૦
તુમ માન નવી લોપી એમ બાણુ રે,	વા.	
અહનીશ મુધી પાળી છે તુમ આણુ;	મા.	
તુમે અમારા પૂર્યો મનના કોડરે,	વા.	
કુણ જગમાંહી કરે તમારી હોડ.		મા. ૧૧
હવે શેઠાણી મન કાહું કરી કહે છે રે, કુંવરજી.		
હેમાલાઈ તે દિલમાંહે વળી લહે છે રે; મારા કુંવરજી.		
જેવું શેઠ નામ જગે પ્રસિદ્ધરે,	કું.	
ઉજમીને જસ લેખ્યો તમને કીધ.		મા. ૧૨
પુત્ર મળીને આવે પાસરે,	કું.	
નોકારસી ઘેબર લાડુ કરીને ખાસ;	મા.	

- રાજનગર વડોદરામાં કહે તેહરે, કું.
કરી સામાન જમાડો વધતે નેહ. મા. ૧૩
- ત્રણ દિવસ લગે લાગટ હોય ગામરે, કું.
જમાડોને જગમાં રાખો નામ; મા.
એમ સાંભળીં વેળર પકવાન કરાવે રે; કું.
નોતરાં સઘળે ગામમાં ફેરાવે, મા. ૧૪
- સંવત આઠારે સીતરે વૈસાખ માસ રે, કું.
મુઠી મૌમેદિને જમાડે વેળર ખાસ; મા.
નોકારસી મહાજનને વળી નાતરે, કું.
બુગટી કરીને જમાડે ભલી ભાત. મા. ૧૫
- હેમચંદલાઈ વડોદરે જઈ જમાડે રે, શ્રોતાળ.
જામ માગે સામાન તિમ દેવાડે; મારાં શ્રોતાળ.
રાજ મંડળીં તે પણ સઘળીં પણ એમ રે, શ્રો.
સરપાવ બંધાવે સહુ મળીં ધરી પ્રેમ. મા. ૧૬
- જસ સઘળો આબ્યો તે હોતું કામ રે, શ્રો.
રાખ્યું પિતાતું રૂડું નામ; મા.
જસ ખાંડી સરપાવ લઇ ઘર આવે રે, શ્રો.
માતા આગળ આવી શીશ નમાવે. મા. ૧૭
- આશીષ દેઇ કહે રૂડાં કામ તે કરજ્યો રે, શ્રો.
તુમે તાત શીખામણુ દિલમાંહે નિત ધરજો રે; મા.
સઘળો કારભાર ઉઠાસે રે, શ્રો.
ચલવે રૂડી રીતે કરે વિલાસ. મા. ૧૮
- પુન્યવંત પુત્ર સવાઈ શેઠાળ કેરા રે, શ્રો.
રાજકાજ સમરથ સહુ ભલેરા; મા.
દાની માની દિનદિન દેવ ગુરૂ સેવા રે, શ્રો.
ઉત્તમ કુળથી ઉત્તમ પડી તસ હેવા. મા. ૧૯
- રાજકાજ વ્યાપાર કરે સહુ ભાઈ રે, શ્રો.
હેત પ્રીત શીખામણુ શેઠ દેખાઈ; મા.

માતા હુકમે નિજ લેતે તે આલે રે, શ્રો.
 લખતી લાહો લેતા પુન્યે માલે, મા. ૨૦
 ઉત્તમ કુળમાં ઉત્તમનો અવતાર રે, શ્રો.
 પુન્ય વિના કિમ સુખ લહીએ સંસાર; મા.
 ઉત્તમ નર ગુણ ગાતાં કાંઈ નઃ^૧ જોટી રે, શ્રો.
 શુભકરણી અનુમોહતાં કુણ કરે હોટી. મા. ૨૧
 કરે કરાવે અનુમોદે કુળ સરખું રે, શ્રો.
 શેઠ ધર્મ ગુણ કહી ફિલથી હરખું; મા.
 લાલ ઘણો આવે વ્યાપાર તે કરીએ રે, શ્રો.
 નામ રહે જગમાંહે ગાતાં તરીએ રે. મા. ૨૨
 સાંભળો શ્રોતા આગળ વાત રસાળ રે, શ્રો.
 પુન્ય અધિક એમ જાણો ભાગ્ય વિશાળ; મા.
 ઢાળ બેતાળીશમી ભાળી અવસર જોય રે, શ્રો.
 ધર્મથી અવિચળ લીલા એમ સુખ હોય. મા. ૨૩

ફૂલ

પદ પોતાને થાપીઆ, હેમચંદલાઈ સુભાણ;
 ચતુર વિચક્ષણ તે ઘણા, વચન સત્ય ગુણ માણ. ૧
 ભણ્યા ગણ્યા શુભ લક્ષણા, શેઠજી પુત્ર સુભાણ;
 શેઠજી પરે ચલવે સદા, હાલ હુકમ પ્રમાણ. ૨
 દરબારે જસ ઉજળો, આદરમાન અપાર;
 કુળદીપક આધાર જીન, રાજનગર સુખકાર. ૩
 પર ઉપગારી શીરસેહરા, માજનમાં જસ સાર;
 પિતા છતાં ગુણ ફેરવ્યા, કોઈ ન લોપેકાર. ૪
 પુન્યવંત પુન્યવંત ઘરે, અવતરે કરણીવંત;
 મોર ઈંડાં કોણ ચિતરે, એમ જાણીએ સંત. ૫
 નામે લેખે ચુકે નહીં, માતાલક્ષિત કરેય;
 દેવ ધર્મ ગુરૂ સેવતાં, અવતાર સફળ કરે તેય. ૬

ઢાળ ૪૩ મી.

(લાલ પીયારી ને સાહીબા. એ દેશી.)

એમ કરણી ફેડી કરેરે, શેઠેણુ પુત્ર સવાઈ લાલ;
 રૂપ મનોહર ગુણુ ભર્યારે, ધન ધન તાસ કમાઈ લાલ, ૧
 ગુણવંતા ગુણવંતનારે, એ આંકણી;
 ઘરનાં કામ સંભારીનેરે, એક એકને પુછી લાલ;
 ગુણવંતા હેમચંદ શિરેરે, જસ બુધી નહીં ઓછી લાલ. શુ. ૨
 વિનયાદિ ગુણુ આગળારે, સોભાગી જસ લેતા લાલ;
 અવસર રૂઠો ચુકે નહીંરે, દાન સુપાત્રે દેતા લાલ. શુ. ૩
 દેહરા અપાસરા જે કર્યારે, સમરાવે ધન ખરચી લાલ;
 લાહવો લઈ ભલો ભાવચુરે, પૂજા પ્રભુજીની રચાવે લાલ. શુ. ૪
 વળી દેહરાં કર્યો રંગચુરે, ધન ધન એ કુલવંશ લાલ;
 પુરવ રીત રાખે ખરીરે, હંસ કુળે હોવે હંસ લાલ. શુ. ૫
 શાંતિદાસ સંઘપતિ થયારે, લખમીચંદ વળી તેહ લાલ;
 સિદ્ધગિરિ સંઘચુરે, ભુશાલચંદ ગુણુગેહ લાલ. શુ. ૬
 વખતચંદના ગુણુ ઘણારે, ગુચ્યા તે મેં એ રાસે લાલ;
 શેઠેણુ પુત્રમાં નહીં મણારે, એમ કવિ ઉપમા ભાસે લાલ. શુ. ૭
 વાચા અવિચળ જેહનીરે, શીળવંત સતવંત દાની લાલ;
 ધરમ ધુરંધર ધોરી પરેરે, નિષ્કલંક જસવંત માની લાલ. શુ. ૮
 નમસ્કાર મહામંત્રનારે, સમરણુ અહનીશકારી લાલ;
 અવસર સરવ સાવધાન છેરે, ચાર પ્રકાર બુદ્ધિ ધાર લાલ. શુ. ૯
 તેજકળા ચઢતી ઘણુરે, મુખ પુનીમનો ચંદ લાલ;
 કુલ ખરે મુખ બોલતાંરે, સજ્જન નયનાનંદ લાલ. શુ. ૧૦
 રતન જિશ્યા રળીઆમણારે, નિજકુલઅંબરભાણુ લાલ;
 ધર્મ કારજકારી દુખહારે, સંઘ મુખ્ય સંઘ મંડાણુ લાલ. શુ. ૧૧
 ગુણવંત ગુરૂ ગુણુ રાગીયારે, રાજસાગર સૂરીરાયા લાલ;
 એક મને સદગુરૂ સેવનારે, ચરણકમળ સુખદાયા લાલ. શુ. ૧૨
 સરલ સ્વભાવી શુદ્ધાતમારે, ગુણુગ્રાહી ગુણુવંતા લાલ;
 ધન ધન જડાવમાં જનમીયારે, ઉપગારી પુન્યવંતા લાલ. શુ. ૧૩

૧ પોતાના કુળરૂપી આકાશમાં સૂર્યસમાન.

શેઠ તણા ગુણ વર્ણવ્યારે, સાંભળ્યા નજરે જે દીઠા લાલ;
 સહજે સહજે મેં ગાઈયારે, અમૃત સમ લાગે મીઠા લાલ. ગુ. ૧૪
 જિમ સાંભર્યાં તિમ ગૂંથીયારે, વખતચંદ્ર ગુણ માળ લાલ;
 ભણશે ગણશે જે ભાવશ્યુરે, લેહશે સુખ રસાળ લાલ. ગુ. ૧૫
 ધર્મગુણે ગુણ ગાવતાં રે, 'જીભ' પવિત્ર ને કીધી લાલ;
 નિરમળ ગુણ ગંગાજળ સમા રે, કર્મમલ જાએ વરે રિદ્ધિ લાલ. ૧૬
 અનુભવ અંતરમલ હરે રે, વાસિત ધર્મગુણ સાર લાલ;
 ઉન્નત કરી જિન શાસન તણી રે, તિણ ગુણ ગાયા ધરી ખ્યાર. ગુ. ૧૭
 કલ્પવૃક્ષ દશ સારીખા રે, આંગુલ ઉપમા છાને લાલ;
 કાળસુધે દાન આપીયો રે, ગુણ એહવા અંગ વિરાજે લાલ. ગુ. ૧૮
 મનમાં ભરેલી કરૂણા ઘણી રે, દુઃખ પર દેખી નર હાય લાલ;
 સંઘ સકળ સમજાવીને રે, કરે ઉપગાર સદાય લાલ. ગુ. ૧૯
 અરિત્ર વિના ગુણ ગાઈએ રે, પડિત લેળ્યો સુધારી લાલ;
 આઘા પાછા કહ્યા હોવે રે, જસ મતિ હોવે તે સારી લાલ. ગુ. ૨૦
 ભુલચુક અધિકું આહુ રે, જે કોઈ વચણ તે ભાખ્યો લાલ;
 સજ્જનતા કરી શોધજો રે, અનુભવ રસ મેં તો આખ્યો લાલ. ગુ. ૨૧
 જે કોઈ અશુદ્ધ પ્રરૂપણા રે, મિથ્યાદુઃકૃત હોળ્યો લાલ;
 સંઘ સહુ સાખે કરી રે, ગુણ ગાયે પાતિક ધોળ્યો લાલ. ગુ. ૨૨
 ચતુર પુરૂષ શ્રવણે સુણી રે, ચમત્કાર ચિત્ત થાય લાલ;
 ત્રેતાલીશમી ઠાલમાં રે, શેઠજી ગુણ આવે દાય લાલ. ગુ. ૨૩
 સરસ સુકંઠે રાગે કરી રે, ખેમવર્દન ગુણ ગાય લાલ;
 પુન્યથકી સુખ સંપદા રે, લહો સુખ પુન્ય પસાય લાલ. ગુ. ૨૪

કુંહા.

શેઠ વખતચંદ્રની કથા, મુરખને બકવાદ;
 રસિયાને આત રસ ઘણા, સુણતાં અતિ આલ્હાદ. ૧
 ઈહ લોકે સુખ સંપદા, પામે સુણતાં જીવ;
 પરલવ સુખ પામી ઘણાં, અનુક્રમે પદવી શિવ. ૨
 ચઉવિહ સંઘ આગ્રહ કરી, રાસ રચ્યો સુખકાર;
 ગુરૂ કૃપા સાંનીધ કરી, સરસતીને આધાર. ૩

સંવત પુર્ણ મુનિ નાગ શશિ માસ અષાઢ વિશાળ;
 શુકલ તરશ ગુરૂવાર દિન, સરસ કથા ગુણ માળ. ૪
 સરસ ધરમ સાંધ્યો તિથે, એહ સંઘ રસાળ;
 ભવિજન વિકસ્વર કરે, ઘરઘર મંગળમાળ. ૫

ઠાળ ૪૪ મી.

(ઠીઠા ઠીઠા રે વાગાનો નંદન ઠીઠા.—એ દેશી.)

ગાયા ગાયા મેં શેઠ તણા ગુણ ગાયા;
 ઉત્તમ કરણી કરી તેણે સારી, સંઘપતિ નામ ધરાયા રે. ૧
 મેં શેઠ તણા ગુણ ગાયા. એ આંકણી.
 શ્રી શંખેશ્વર સંઘ વળી તિથે, ત્રેવીથમા જિનરાયા;
 દોચવાર સરસ સંઘ લેધ, લેટયા પ્રભુના પાયા રે. મેં. ૨
 આબુજી સંઘ લેધ રે શેઠાણી, પુત્ર પરિવાર સુખદાયા;
 સંઘ સકળ આશાપૂરી તેણે, લેટયા શ્રી જિનરાયા રે. મેં. ૩
 માતર ગામે સુમતિજીજીવં, પદવી સંઘપતી ગાયા;
 તારગાદિક સઘળી જાત્રા, કરીને પાપ ખપાયા રે. મેં. ૪
 શ્રી સિદ્ધાચળ સંઘ વિશાલ, રાસમાં કહી દેખાયા;
 ઋષભ જિનેશ્વર પૂજી પ્રભુમી, નિર્મળ કરી નિજ કાયા રે. મેં. ૫
 લલુકરણીને પાર ન જાણું, મોટા ગુણ બતલાયા;
 જિનમંદિર સુંદર કર્યા ખાસા, ભવિજનને મન ભાયા રે. મેં. ૬
 બિંબ પ્રતિષ્ઠા પ્રભુની કરાવી, પરિવાર નામ લખાયા રે;
 સહુને નામે પ્રતિમા ભરાવી, ધર્મના ચીલા દેખાયા રે. મેં. ૭
 ઉજમણું અઠોતરી સારી, માળ પહેરી સુખ થાયા;
 ધનધન માતા સુમકુંભાઈ, જન્મ્યા પુત્ર સવાયારે. મેં. ૮
 ધન ધન પિતા ખુશાલશાહ જીજી, ધન ખરચી ભણાયા રે;
 રાજસાગર ગુરૂ આસ્થા, મત્ર એ નામ ગણાયા રે. મેં. ૯
 ખેમવર્દન ગુરૂ ચિત્તમાં વસીયા, કર્યા ધરમ સવાયારે;
 શેઠજી આજ્ઞા રૂડી, પાળી, ધર્મ સ્નેહ સુખ પાયા રે. મેં. ૧૦

શેઠ પરિવાર ઘણું ચિરંજીવો, કરણી કરે સુખદાયા;
 દેહુરે ઉપાસરે સાર લીએ નિત, સાધે વર્ગ ત્રણ ચિત લાચારે. મેં. ૧૧
 ઠાળ સુમાળીસમી એ પુરી, શ્રોતા ઘણું સુખ પાયા;
 હીરવર્દનનો શિષ્ય ખેમ સુહંકર, સરસ સુકંઠે ગાચારે. મેં. ૧૨

કળશ.

મોહમ પાટ પરંપર પ્રગટયા, શ્રી હીરવિજય સૂરિંદાલ;
 ખુબંચો અકબરશાહ નરાદા, મોહનવેલી કંદાલ. ૧
 ડાબર સરવર જાળ સુકાયા, જીજ્યા કર છોડાયાલ;
 મહીતલમાં સુજસ ગવાયા, અમારિપડહ વજડાયાલ. ૨
 અઠાવનમેં પાટ સુહાયા, જગજુડ નામ ધરાયાલ;
 વિજયસેન સૂરી તસ પાટે, પંડિત નામ ઠરાયાલ. ૩
 વાદી અનેક જીત્યા તેણે, સૂરી ગુણે કરી છાનેલ;
 તપગમ્મમંડણ દુરિતવિહંડણ, દિનદિન અધિક દીવાનેલ. ૪
 તાસપાટ પટોદર સુંદર, ભવિષ્યને ઉપગારીલ;
 શ્રી રાજસાગર સૂરી જયવંતા, શુદ્ધ પ્રરૂપણકારીલ. ૫
 શાંતિદાસ શેઠને ત્રૂઠા, મનવંછિત કળ પાયાલ;
 અગીઆર લાખ ધન ખરચું જેણે, ગુરૂ ઉપદેશ સુહાયાલ. ૬
 વૃદ્ધિસાગર સૂરી તાસ પટોધર, મનમોહન સુખકારલ;
 કીર્તિલતા આરોપી જગમાં, કહેતાં કિમ લહું પારલ. ૭
 શ્રી લક્ષ્મીસાગર સૂરી ગીરૂઆ, પ્રળળ વિદ્યાએ પૂરાલ;
 વૃદ્ધિસાગર સૂરીશ્વર પાટે, ધરમકરણ થયા સૂરાલ. ૮
 કલ્યાણસાગર સૂરી શીલવંતા, તતપટે ગુણવંતાલ;
 શ્રી પુન્યસાગર સૂરી પ્રસિદ્ધા, વિદ્યા ગુણે મહમહંતાલ. ૯
 દશોદશ કીર્તિલતા આરોપી, સમતા રસ ભંડારલ;
 જિનેશ્વર ગુરૂએ નયણે નિરખ્યા, ધન તેહનો અવતારલ. ૧૦
 રૂપ અનોપમ અંગ ખીરાજે, લક્ષણવંત સુર્ણીદાલ;
 દેખત અચરીજ પામી મનમાં, પ્રણમે નરના વૃંદાલ. ૧૧
 સુધારસ વરસી પ્રભુ વયણે, ભવિજન સંશય ભાજેલ;
 તતપટે ઉદ્યાચળ ઉદ્યો, શ્રી ઉદ્યસાગર સૂરીરાજેલ. ૧૨
 આણંદસાગર સૂરી તસ પાટે, ભવિષ્યને હીતકારીલ;
 તેહ ગુરૂ પાટ પટોધર પ્રગટયા, શાંતિસાગર સુખકારીલ. ૧૩

- સૂરી ગુણ તસ અંગ ધીરાજે, સોભાગી સીરદારજી;
સાગર ગચ્છ ગુરુ ભાર ધુરધર, નિર્વહે સુખકારજી. ૧૪
- અદલદનપુર પત્તન ચોમાસું, સત્રપતિ સૂરી ધીરાજેજી;
એહ રાસની રચના કીધી, સુંદર તેહને રાજેજી. ૧૫
- હીરવિજય સૂરીશ્વર શિષ્ય, નગવર્દન ગણી બાણીજી;
ભુકામત છાંડી ઉપદેશે, કાષ્ટંગ સૂત્ર સુબાણીજી. ૧૬
- ટીકા રચના સરસ કરી તીણે, પંડિત પદવી સોહેજી;
વચનકળા ચતુરાઈ સુણીને, શ્રીતાનાં મન મોહેજી. ૧૭
- જ્ઞાનવૃદ્ધિ ગુણ બાણી આચારજી, વર્દન શાખા ધારીજી;
વાસકેપ કરી ગુરુ માથે, આશિષ દે તિહાં સારીજી. ૧૮
- તસ શીષ્ય કમળવર્દન ગુરુ ગીરુઆ, પંડિત પદવી રાજેજી;
તાસ શિષ્ય વાચક પદધારી, પયવીશ ગુણે કરી છાજેજી. ૧૯
- ઓ શ્રી રવિવર્દન સુખકારી, જ્ઞાન તણા દાતારીજી;
ધનવર્દન તસ શિષ્ય પંકાઈ, પંડિતમાં અધિકારીજી. ૨૦
- વિનયવંત વિદ્યાએ પુરા, વિનિતવર્દન તસ શીષ્યજી;
તાસસી વિદ્યા અભ્યાસી, શુભ મુહૂર્ત લીએ રહીષ્યજી. ૨૧
- વૃદ્ધિવર્દન ગુરુ ચરણકમળ નમું, જસ ગુણનો નહી પારજી;
લક્ષ્મીસાગર સૂરીને હેતે, આવ્યા તે અણુગારજી. ૨૨
- તાસ શિષ્ય શુભ લક્ષણ ધારી, ઉપાધ્યાય પદ આપેજી;
વૃદ્ધિ કારણ ગણવર્દન આવ્યા, દેઈ પદવી હીત થાપેજી. ૨૩
- ઓ શ્રી ત્રીતીવર્દન સાગર, ઉપાધ્યાય પદ ધારીજી;
ગચ્છનાયક બાણી સુખદાયક, અધિક ધરે બહુ ખ્યારાજી. ૨૪
- તાસ શિષ્ય શુભ લક્ષણકારી, વિદ્યાબલ પણ ભારીજી;
વિદ્યાવર્દન નામ એ સાચું, શિક્ષા દીએ હિતકારીજી. ૨૫
- તસ શેવક સુજ ગુરુ એ રૂઠા, હીરવર્દન ગુરુ હીરાજી;
તેહ તણા ઉપગાર એ બાણી, મધુરી ભણાવી ગિરાજી. ૨૬
- ગુરુવાદિકે ગુણ કિમ કહેવાયે, સુજ મતિ નહી અતિ ભારીજી;
બાળલીલાએ રાસ બનાવ્યો, પંડિત લેજ્યો સુધારીજી. ૨૭

પડિતકળા તેહવી નહી મુજમાં, પણ મેં કીધો અભ્યાસલ; શેઠલ રાગ ઘણો મુજ ઉપર, તે કારણ કર્યો રાસલ. ૨૮

અનુભવ તેણે થયો પુરો, જીમ સાંભળ્યાં તિમ ગાયાલ; શેઠાણી હેમાભાઈ સહુએ, સાંભળીને સુખ પાયાલ. ૨૯

મોહરાયને ભુઠો પાડ્યો, ધર્મ કહી કહી એહલ; અનુભવ છે મુજ ઘટમાંહે, સુણો દષ્ટાંત ભવિ તેહલ. ૩૦

મૃગલી નિમ થાયે સિંહ સાંભી, વચડાં હેતે તેહલ; તિમ માહરે છે શેઠલ સાથે, ધર્મતણો સ્નેહલ. ૩૧

માહરે તો ગુરૂચરણ પસાયે, અનુભવ તે દિલ માંહેલ; હીરવર્દન સેવક ખેમ પભણે, રોમ રોમ ઉચ્છાંહેલ. ૩૨

રૂપલ અનિત ચિંતામણી વીર, કેસર અચિત કાયાલ; તેહ તણી સાંભીધે મેંતો, પુરણ કળશ ચઢાયાલ. ૩૩

પુણ્ય પ્રકાશ રાસ એ નામે, શેઠલ ગુણજ ગણાયાલ; ચાર પ્રભુ તે દરશન કરતાં, જીત નિશાન વજડાયાલ. ૩૪

શ્રી રાજનગરનો સંઘ સોભાગી, ચોમાસું રહ્યા સુખ પાયાલ; ઋદ્ધિ વૃદ્ધિ પ્રગટી અધિકેરી, આણુંદ અધિક ઉપાયાલ. ૩૫

જખલગ પૃથવી મેરૂ થીર રહે, જયવંતા શશિ ભાણલ; તખલગ રાસ રહો એ અવિચળ, વાંચો ચતુર સુભણલ. ૩૬

મહમર સા ૨મયગજ મતવાલા, ૩તેલ ઘણા તે જાળાલ; ૪રહ પાયદલ મંગલમાળા, પામે ૫લચ્છી વિશાળલ. ૩૭

સુંદર મંદિર ઝાકઝમાલા, સુરનર સુખ રસાળલ; મહોદય પદવિ પામે અનુક્રમે, પીસ્તાળીશ પૂરણ ઢાળલ. ૩૮

ઇતિશ્રી પુન્યપ્રકાશરાસ, વખતચંદ ગુણ વર્ણન પ્રભાવ લખાવી- તં. બાઈ ઉજમબાઈ, સંવત ૧૯૧૬ ના શ્રાવણ સુદી ૨ તિથી શુક્રવાસરે, લખીકૃત શ્રી પાલીતાણા વાળા શ્રાવક જીવરાજ શ્રી શાંતિનાથ પ્રસાદાત.

શેઠના ઉપાશરે ગરણીલ સાહેબ પાસેથી લાવીને ઉતારી લીધો, સંવત ૧૯૫૮ ના અશાઠ સુદ ૧૩ શુક્રવાર, લી. શેઠ હરી- લાલ મુળચંદ અમદાવાદી.

૧ વચડાં-અચ્યાં (વત્સ) ના હેતુથી. ૨ મતગજ-હાથી. ૩ ધોડા. ૪ રથ. ૫-લક્ષ્મી.

શ્રી વિજયદેવસૂરિ નિર્વાણ સ્વાધ્યાય.

જિનવર નવરસ રંગવર, પ્રવચન વચન વસંત;	
સમરી અમરી સરસતી, સર્જનજનની સંત.	૧
શ્રી ગુરૂકૃપા પ્રસાદથી, વચન લહી સવિલાસ;	
શ્રી વિજયદેવ સૂરીશના, ગાઠએ ગુણગુણનો રાસ.	૨
છંડર નયરિ ઉપના, શાહ ચિરાતુલ અંકસીંહ;	
રૂપાં માંતર માવીયાં, લઘુવય મંડિત લીહ.	૩
વૈરાગે દીક્ષા વરી, વિજયસેન ગુરૂ-પાસ;	
તરણિ જેમ તસપટ તપે, એહ ગુરૂ ગુણ આવાસ.	૪
પ્રાતિશાહ પ્રતિ ધૂલબો, જહાંગીર જગજીત;	
મહા તપા પ્રભુતું મહી, પ્રસર્યું ગિરૂદ પ્રતીત.	૫

હાલ ૧ લી.

સોદાગરની.

અલોરે સહેલી શ્રીગુરૂવંદો વહેલી,	
વંદે વંદાવે સુખ વસેઈ પહેલી.	અલોરે. ૧
ગચ્છપતિ વિચરે મહિઅલ જગતિ ગેલી,	
પ્રભુજી પધારે તિહાંકણિ ફલિ સુરવેલી.	અલોરે. ૨
દેશદેશના નરપતિ રહર પગલેલી,	
પૂજ્ય પધારો હમુપરિ સહરિ કરેલી.	અલોરે. ૩
મરૂધર ગૂજર સોરઠ માલવિં જેલી,	
દક્ષિણ વિચરે શ્રી ગુરૂ સુરતરૂવેલી.	અલોરે. ૪
મહુમદશાહને વલાતૂત વસાહિ,	
ચરણ ભેટયા ગુરૂના બહુત ઉમાહિ.	અલોરે. ૫
ગુરૂ ઉપદેશે નરપતિ ગૌસવિ જેલી,	
ત્રિભુવન ફેલી ગુરૂ ગુણ કીર્તિ વહેલી.	અલોરે. ૬

શીલ સત્તાવી પ્રશિષ્ય શુદ્ધિ તે સેવી;
 પંચ મહાવ્રત ધરિ જિમ રત્નની થેલી. ચલોરે. ૧૭
 મુષિરે સહેલી નર બહનેહ લેલી,
 ચલોરે સહેલી શ્રી ગુરૂ વંદીએ, શ્રી વિજયદેવ સૂરીદોલ;
 ગુરૂ ઠીહારિ દોલતિ પામીએ, અતિ ઘણો હુએ આણુદોલ. ચલોરે. ૮
 ગચ્છપતિ વિચરે મહિયલ માલતો, ઉત્તમ દિયે ઉપદેશોલ;
 મરૂધર ગૂજર સોરઠ માળવે, બહુ પ્રતિભોધ્યા નરેશોલ. ચલોરે. ૬
 દક્ષિણ વિચર્યા શ્રી ગુરૂ સુરતરૂ, પ્રતિભોધ્યા પાતિશાહોલ;
 ગુરૂ ઉપદેશે જીવને શાતાલ, ત્રિભુવન થયો ઉછાહોલ. ચલોરે. ૧૦
 શીઘ્ર સ્વભાવે સ્થૂલભદ્ર સમવડિ, સંયમધર અંતેવાસી હોલ;
 વિદ્યા વચન વિશેષે સુરગુરૂ, સૂરિ સકલ માંહી લીહોલ. ચલોરે. ૧૧
 કોયલ કંઠી મિલી સવિ કામિની, ગાય ગુરૂગુણસોલ;
 મહિયલ મહિમા ગુરૂનો વિસ્તર્યો, વિકસિત સુરતરૂ વાસોલ. ચલોરે. ૧૨

કહા.

શ્રી વિજયદેવ સૂરીસરૂ, લાભ વિવિધ તિહાં લીધ;
 સંઘ સહુને આગ્રહે, ગુજર પાવન કીધ. ૧
 મરૂધરથી મહિમાનિલો, શ્રી વિજયસિંહ સૂરીશ;
 આવીને ગુરૂને નમી, સેવ કરી નિશઢીશ. ૨
 ઇષ્ટિ અવસરે વિજયસિંહ સૂરિ, સ્વર્ગે પહોંતા બાણ;
 ગુરૂ ગંધાર જઈ કરી, આલે નિજ ચિત્ત લાણ. ૩
 સંવત સતર દહોતરે, શુદ્ધિ દશમી વૈશાહ;
 પ્રભુ નિજ પટ્ટોધર ઠંબ્યા, વિજયપ્રભ ગણનાહ. ૪
 મહિમાંહિ મહિમા વધ્યો, પ્રગટી સુગુરૂ પ્રશંસ;
 દોષ સહૂ દૂરે કર્યો, ધન ધન ગુરૂ અવતંસ. ૫

કાલ ૨ જી.

રાગ પરાજયો.

(ટુંગિયા ગિરિ સિખર સોહે એ દેશી).

ગુરૂજ્ઞાન ભરિઓ જિસો દરિયો, નિજ આયુ શેષ વિમાસરે;
 અહિમદ્ધુરથી સૂરિ સુરપતિ, આલ્યા કરી ચોમાસ રે. ગુરૂ. ૧૧

ખીખાપુરિ શૈત્રુંજે જાવા, આબ્યા ધરી ઉદ્ધાસ રે;
 એક દિવસ શ્રી ગુરૂ અંગ અસુખે, થયું સહુજા ઉદ્ધાસ રે. ગુરૂ. ૨
 સહુ સંઘ આવી ભાવ ભાવી, વરસે બહુ ધનધાર રે;
 શુભ રાતે તપજપ સંભળાવી, આદવી નયરી અમારી રે. ગુરૂ. ૩
 ભવ્ય લોકના બહુ ભાજ્ય યોગે, ખોદ્યા ગુરૂજી ખોલ રે;
 ગહગહિયો નિસુણી તેહ તપગચ્છ, ઢમક્યાં જહાં જહાં ઢોલરે. ગુરૂ. ૪
 દોલતી તેહ વિદી વદુંતી, ભણુશાલી ભલભાંતિરે;
 રાયચંદ્રશાહ બહુ રંગે વાંદી, વિનવે યાત્રા વાતિરે. ગુરૂ. ૫
 નેમિદાસશાહ નિજ શીષ નામી, પામી સગુરૂ આદેશ રે;
 બહુ દ્રવ્ય ખરચી જિનસિ, યાત્રા કાળે વિશેષ રે. ગુરૂ. ૬
 શુભ દિને ગચ્છપતિ સંઘ સહુને, સહિ સુખે સમભવે રે;
 રાયચંદ્રશાહ સાથે જવી દુઝે, શૈત્રુંજગિરિ શુભ ભાવરે. ગુરૂ. ૭

હુહા.

યાત્રા કરી બહુ યુગતશ્યું, આબ્યા ગામ અબાર;
 પાસવંદીને હીરતું, ચૂલા નમે ગણુધાર.
 સંઘે બહુ ઝોછવ કરી, પધરાબ્યા ગચ્છરાજ;
 ઉત્તમ ઉના નગરમાં, ચતુર ચોમાસા કાજ.
 સામહીએ સવિ ચુંદરી, રૂપે રંભા સમાન;
 સવિ શૃંગાર સજી કરી, ગાવ ગુરૂ ગુણુગાન.

ઢાળ ૩ જી.

રામ મારણી.

દીવે નયરને સંઘે માલા રોપતારે, વળી ઉપધાન અનેક,
 કયાં મહોછવ બહુ મંડાણુશ્યુરે, શ્રાવક સવિ સવિવેક.
 શ્રી ગુરૂ સાંભરેરે, નિજ ચિત્ત ભીંતરેરે—
 સત્તર આરોત્તરે આષાઢ માસડેરે, શુદ્ધિ દશમી દિન સાર;
 સંઘ સમક્ષે અણુસણુ આદરીરે, ગુરૂ કહે વચન વિચાર. શ્રી૦
 શ્રી વિજયપ્રભ સૂરિ તુમે સાંભળોરે, હોજે સાહસ ધીર;
 એ ગછ ખોળે તુમ ખેલાવજેરે, ક્ષમા ધરી વડવીર. શ્રી૦
 વાયક વિનીતવિજય તવ વીનવેરે, નયને વરસત નીર;
 પાઠક શાંતિવિજય પદ પંકજેરે, વાંદી વળી વળી અવજીર. શ્રી૦

પ્રભુજી પાલક બાલક જિમ પોષીઆરે, પરમ હિતે પરિવાર;
 છોડી ચલંતા ચિત્ત કિમ તુમ્હ ચલેરે, અમ્હને કુણુ આધાર ? શ્રી૦
 તુમ્હ વિણુ સહુ દિશિ સૂની દેખીએરે, એક થાએ ધરણિ આકાશ;
 હેચે હીચડો હોંસ ઘણી રહી, પ્રભુ ! પૂરો મનની આશ. શ્રી૦
 ધ્યાન સમાધિ સાધી સાધન આપણુરે, મૂકી મમતાપાશ;
 અચ્યારસે સુપ્રભાતમાં ભગવત ભાવનથી, પહોતા સ્વર્ગવાસ. શ્રી૦
 ગુરૂનિર્વાણુ સુણીને આવીઆરે, વસુધા દેવ વિમાન;
 તારક તેજસ રૂપી દીઠંડુરે, એ સહુએ આસાન. શ્રી૦
 ગુપ્ત પ્રયાગથી ઉને આવતાંરે, યોગી દીઠા દેવ;
 આવત દેખી પ્રાહ્મણીએ સૂરીરે, ગુરૂની કરવા સેવ. શ્રી૦

ઠાલ ૪ થી.

રાગ સામગ્રી.

જગજીવન જયકરૂ, ગચ્છપતિ લીલ વિલાસરે,
 પહોતા અમર આવાસરે, સંઘ કરે અરહાસરે;
 અમ્હ મનડું તુમ્હારી પાસરે, દર્શનની અમ્હ આશરે,
 એક વાર ખોલો ઉચ્છ્વાસરે, ઘો ચેલાને આશ્વાસરે. જગ૦
 શ્રી ગુરૂ અંગને હર જાણી, લ્યારી સહસતે એકરે;
 માંડવી દ્રવ્ય હુષે કરે, ત્રણસે લ્યારી વિવેકરે. જગ૦
 પધરાબ્યા આરોગીએ, અંગપૂજા તિહાં થાયરે;
 જિહાં લગી અંગ દેખાયરે, રૂપે એ બહુ ભાયરે. જગ.
 દેવશયની એકાદશી, જાણી પર્વતે એહરે;
 વૈષ્ણવલોક સ્નેહેરે, પૂજે ગુરૂ ગુણુ ગેહરે. જગ.
 એકવીસ મણુ સુખડી મિલી, અગર સખર મણુ આરે;
 મલયાગરૂ મણુ આરે, ચૂંકસેર પનર પસારરે. જગ.
 સેર પનર અખીરના, કસ્તૂરી અઢીશેરરે;
 કેસર શેર ચાર વરેરે, અખર શેર તુમેરરે. જગ.
 અંગ એણિપરે સંસ્કરૂં, મહકે તિહાં દિશિ આરે;
 આવે અમર ઉદારરે, વરસાવે કૂલ અપારરે. જગ.

રાયચંદ શાહ રાગથી, ભણુશાલી પુણ્યવંતરે;
 ચૂલ કરાવણુ ખંતરે, લીયે જસ ભાગ્ય મહંતરે; જગ.
 શ્રી વિજયદેવ સૂરીસર, શ્રી જિનશાસનભાણુરે;
 જસ બહુ પુણ્ય પ્રમાણુરે, જ્ઞાનક્રિયા ગુણુખાણુરે. જગ.
 પંચવીસ પાઠક ઠંબ્યા, પંડિતપદ ત્રણુસેને પાંચરે;
 દેવ પ્રતિષ્ઠા સુસંચરે, બહુ તે રાસ પ્રપંચરે. જગ.
 નામ જપંતારે જેહતું, વછીત રીધી ચિર થાયરે;
 પાતક દૂર પુલાયરે, મંગલમાલ મિલાયરે. જગ.

કલશ.

તપગચ્છ રાયા સહુ સુહાયા, શ્રી જિનશાસન દિનકરો,
 શ્રી વિજયદેવ સૂરીશ સાહિબ, શ્રી ગૌતમ સમ ગણુધરો;
 જસ પદ દીપક વાલી છપક, વિજયપ્રભ સૂરિરાજ એ,
 કવિ કૃપાવિજય સુશિષ્ય મેઘે, સેવિત હિત સુખ કાજ એ.
 ॥ ઇતિ શ્રી વિજયદેવસૂરીશ્વર નિર્વાણુ સ્વાધ્યાય સંપૂર્ણુ ॥

શ્રી સત્યવિજય નિર્વાણ રાસ.

કુંડા.

શ્રી જિનવરના ચરણબુગ, પ્રણમું ભાવ સહીત;
વંછીત પૂરણ કંપતરૂ, પુણત સુરાસુરપત. ૧.
સરસતી માત પસાઉલે, ગાઈશ મુનિ મહિરાણ;
સત્યવિજય પન્થાસતુ, સાંભળજ્યો નિર્વાણ. ૨.

ઢાલ ૧ લી.

જન્મ, સાધુ ઉપદેશ.

(જહો બણ્ઁ ઓ અવધિ પ્રભુજિન—એ દેશી.)

જહો દેશ સવાલખ બાણીએ, જહો દેશ સહુ સિર મોડી;
જહો લોક તીહાં સુખીયા વસે, જહો ધનની નહી કોઈ જોડી.
ભવીજન સુણજો વચન રસાલ. ૧.
જહો ગરૂઆના ગુણ સાંભલી, જહો હરજે ખાલ ગોપાલ. ભવી. આંકણી.
જહો નગર તીહાં એક લાડલું, જહો અવર સમે નહી તાસ;
જહો રૂડો ને રલીઆમણો, જહો શોભા અધીકી બસ. ભ. ૨.
જહો વિગતાલા વ્યવહારીઆ, જહો મોટાને ૧મસુંદ;
જહો એકેકાથી આગલા, જહો ધનવંત બાણી ધનંદ. ભ. ૩.
જહો શેઠ એક તીણે પુરવસે, જહો નામા બસ વીરચંદ;
જહો દૂગડગોત્ર સોભાગીઉં, જહો માને બસ નરીંદ. ભ. ૪.
જહો ૨ધરણી મન હરણી સતી, જહો વીરમદે અભિધાન;
જહો રૂપ ગુણે કરી શોભતી; જહો વાણી અમૃત સમાન. ભ. ૫.
જહો ધરમ કરમ કરે જિનવર તણે, જહો પોષે ઉત્તમ પાત્ર.
જહો દાન સહુ નીત સાચવે, જહો કરે ઇમ નિર્મલ ગાત્ર. ભ. ૬.
જહો વાહાલું લાગે સહુ ભણી, જહો નામે શિવરાજ પુત્ર;
જહો એ કોપીણી સહસા સમુ, જહો જે રાજે ઘરતું સૂત્ર. ભ. ૭

૧ મસુંદી. ૨ ગૃહીણી-ચી.

જાહો માળાપને મન ગમે, જાહો રહે સદા સુખ માંહી;
 જાહો બાલપણે એ ધરમી થયો, જાહો ધર્મ કરે ઉછાહી. ભ. ૮
 જાહો એક દિન આવ્યા મુનીવર, જાહો શ્રવણે સુણી ઉપદેશ;
 જાહો પ્રતિજ્ઞયો સુત વીરનો, જાહો ધર્યો વેરાગ વિશેષ. ભ. ૯
 જાહો જાણ્યો ભાવ સંસારનો, જાહો સહુ ^૧કારીમાં એહ;
 જાહો માત પિતા કુણ કહેનાં, જાહો કીણે રચું કરીયે નેહ. ભ. ૧૦
 જાહો સ્વારથનો સહુકો સગો, જાહો સ્વારથ વિણ નહી કોઈ;
 જાહો આદર લાહીએ સ્વારથે, જાહો સ્વારથ મીઠો બેઠ. ભ. ૧૧
 જાહો સહુ સગપણ એ કારમો, જાહો એહથી ન સરે કાજ;
 જાહો ધર્મ સગો અવીહડ સહી, જાહો ઈમ ચીંતે શિવરાજ. ભ. ૧૨
 મા બાપ સાથે સંવાદ.

કુંહા.

ધરે આવીને ઈમ કહે, વીરસુત રે તીણ વાર;
 ધર્મ સુણ્યો મેં સદ્ગો, ભવજલ તારણ હાર. ૧
 માત પિતા હવે આજ્ઞા, મુજને આપો આજ;
 ગુરૂ પાસે વ્રત આદરૂં, સાડૂં આતમ કાજ. ૨

હાળ ૨ જી.

(ધરે આવેજ આંખો મોરીયા. એ દેશી.)

માચડી કહે ^૧જાયા સાંભળો, તે વાત કીસી કહી એહ;
 વ્રત શું તું સમજે નાનકડા, વ્રત કઠીન કોમલ તુજ દેહ. મા. ૧
 વાહાલો તું અમને પ્રાણુથી, ક્ષણ તુજ વિરહ ન ખમાય;
 તું જીવ જડી ^૨વધ માહરે, દુખભર ઈમ ભાજે માય. મા. ૨.
 વરસે વરસાત તણી પેરે, આંખડીઉં આંસુ ધાર;
 હૈડા સુલીની પુત્રને, કહે તુજ વિણ કોણ આધાર. મા. ૩.
 સંયમ તો છે વધ દોહીલો, જેહવી ^૪ખાંડાની ધાર;
 સાચર તરવો બાંહે કરી, ઉપડાવો શીર ^૫ગિરિ ભાર. મા. ૪.
 અપ્રમાદપણે રહે વલી, વ્રત ધરવો નિરતિચાર;
 દોસ બેંતાલીસ ટાલી કરી, લેવો અરસ નિરસ આહાર. મા. ૫.

બાવીસ પરીસહ ઈપિવા, લુચન કરવો છે સીસ;
 ૧ઉભરાણે પાયે ચાલવો, સમતા ધરવી નીશ દીસ. મા. ૬.
 વલી તપ કરવા છે આકરા, કરવો નહી કોઈ ઉપચાર;
 ભરીવા છે વેલુ કઉ લૂયા, એહવો નિરસો વ્રતભાર. મા. ૭.
 તું બાલો ભોલો નાનહડો. સમજે નહીં કાંઈ લગાર;
 મન માને તીમ કરજે પછી, પરણો વહાલા એક વાર. મા. ૮.
 સુખ ભોગવીઈ સંસારનું, પૂરવી મુજ મનની આસ;
 સુત થાયે વ્રત લેજે પછે, મનમાંહે જોઈ વીમાસ. મા. ૯.
 એ મંદિર તુજ વિષ્ણુ કારમો, તુજ વિના એ રૂથો પરીવાર;
 તુજવિષ્ણુ એ ધન રયા કામનું, તુજ વિના સુનો સંસાર. મા. ૧૦.
 ઇમ માય વિલાપ કીધા ઘણા, નેહે ર્યું ર્યું ન કહાય;
 રનેહ મન આકુલ બ્યાકુલો, જિનહર્ષ સહુનો થાય. મા. ૧૧.

ફહા.

વલતો માતાને કહે, વચન ઇમ શિવરાજ;
 ૦ વ્રત દુષ્કર કહેતાં થકાં, તુમને નાવે લાજ. ૧.
 દુષ્કર દુખ સંસારનાં, ૨જામણ મરણ અનંત;
 સંચમથી સુખ પામીએ, તે કીમ દુખ કહંત. ૨.
 કાયરને સહુ દોહીલું, શૂરાને સહુ સુગમ;
 ભવદુખથી હું ઉમગો, લેસ્યુ સહી સંચમ. ૩.
 મેં મનમાંહે જાણીઈ, ૩પાશ એહ ધરવાસ;
 એહમાં ન પડું માતજી! જો કોડી કરોવે ખાસ. ૪.

ઠાલ ૨ જી.

(મોલી ઘેને હમારો, સાહીબા! મોલી ઘોજ—એ દેશ)
 માય આપને બહુ દુખ બ્યાપે, રૂદન કરતાં અનુમતિ આપે;
 નાનકડા કહ્યો માનો હમારો, બાલુડા કહ્યો માનો જો હમારો;
 કહ્યો હમારો ન કરો નાનહા, તો તુજ માત પિતા અમે શાનાં? ના. ૧
 માતપિતાનો કહ્યો કરીજે, તો ૪લુંકા માંહી દીક્ષા ત્રીજે. ના.
 આચારજ આપણા તેડાવું, ઉચ્છવ કરીને વ્રત લેવરાવું. ના. ૨

૧ ઉધાડે. ૨ જન્મ. ૩ જાળ-ખંધન. ૪ લુંકા-દુહીઆ-સ્થાનકવાસી.

દયા મારગ સુધે પાલેવો, હિંસા કેરો મારગ ટાલવો. ના.
 એહવું વચન સુણી સીવરાજે, વલતું કહે માય બાપને કાજે. ના. ૩
 'સુવિહીત ગચ્છ શુદ્ધ સામાચારી, જિહાં જિનવર પૂજા હિતકારી. ના.
 તિહાં હું લેઈશ સંયમ માતા, અનુમતિ દો થાએ જિમ શાતા. ના. ૪
 વચન કદાગ્રહનો અવહેલી, તપગચ્છમાં સંયમ મતિ મેલી. ના.
 સુતતું મન એકાંત નિહાળી, ભાષે વાણી વીર રસાલી. ના. ૫
 સુણી એ આચારજ ગુણ વૃંદા, તેડાઈ વિજયસિંહ સૂરીંદા. ના.
 વિજયસિંહ સૂરિતું આવલું.
 આચારજ ગચ્છ નાયક પાસે, આદરી વ્રત નિજ ચિત ઉલ્લાસે. ના. ૬
 ધમ કહી સંઘ પૂછી વીરચંદે, તેડાવ્યા ગચ્છપતિ આણુંદે. ના.
 બહુ પરીવારે પૂજ્ય પધાર્યો, હૃદય કમલ ધરમીનાં કાર્યો. ના. ૭
 કરિય મહોત્સવ પુર પધાર્યો, સહુ શ્રાવક પાયવંદણુ આવ્યા. ના.
 વીરમદે અંગ જગહ ગહીઓ, આબ્યું ગુરૂ વંદણુ તું મહીયઓ. ના. ૮
 માહારા આજ મનોરથ ફલીઆ, ભવસાયર તારણુ ગુરૂ મીલીઆ. ના.
 સંયમ લેઈ આતમ તારૂં, હવે હું 'આવાગમણુ નિવારૂં. ના. ૯
 ધર્મોપદેશ દીયો મુનીરાયે, સાંભલતાં સહુને સુખ થાએ. ના.
 મન શિવરાજ તણો ઉઠ્ઠીઓ, ગુરૂ ઉપદેશ હૈયામાં ધરીયો ના. ૧૦
 શ્રી ગુરૂરાજ હવે મુજ તારો, જન્મ મરણુ તણાં દુખ નિવારો. ના.
 દીક્ષા દેઈને શિશ્યા આપો, કર્મ તણાં મુજ બંધન કાપો. ના. ૧૧
 સૂર શીરોમણી તું ઉપગારી, હું તુંજ દરસણે બલીહારી. ના.
 વંછીત આજ હમારા પૂગા, કહે જિનહર્ષ ભલે દિન ઉગા. ના. ૧૨

ફાં.

ધમ કહી શ્રી ગુરૂરાજને 'ધરી આવ્યો શિવરાજ;
 દો મુજને અનુમતિ હવે, સંયમ લઈ હિતકાજ. ૧

દીક્ષા સમારંભ.

સકળ સંઘને તેડાવીઓ, વીરચંદ તીણી વાર;
 સ્નાન કરાવી સુત ભાણી, પહીરાવ્યા સિણુગાર. ૨
 વરઘોડા કાઢ્યા ભલા, સાત આઠ પુરમાંહી;
 ગામ સહુ જમાડીઈ, મનમાં ધરી ઉચ્છાહી. ૩

૧ સારી વિધિ પાળનાર. ૨ ભવમાં આવવું તે. ૩ ધેર.

ગાન વાન કરી ઘણાં, ધવલ મંગલ ગીત ગાન;
સુશુર ચરણે આવીઆ, વાંદા દેઈ માન. ૪

ઠાળ ૩ છ.

માતાનાં પુત્રદીક્ષા સમયે વચન.

(ચારા મહેલાં ઉપર મેહ, ઝરોળે વીજળી હો લાલ ઝરોળે. એ દેશી.)

નયને પડે આંસુ ધાર, પડે પ્રિય માયને હો લાલ. પડે પ્રિય.
આગળ જોડી હાથ, કહે શુરરાયને હો લાલ. કહે શુર. ૧
શિષ્ય તણી ઇહ લીક્ષા, દેઈ છું તુમ્હ લાણી હો લાલ. દેઈ.
દો દીક્ષા હિત આણી, વાણી સુણી અમ તણી હો લાલ. વા. ૨
માય કહે છે સુનીરાય, કરું છું વિનતિ હો લાલ. ક.
હીયહાતું આધાર, થાય છે ઐયતી હો લાલ. થા. ૩
ઘાલ્યો છે તુમ ગોઠ, ભલીપેરે રાખ્યજો હો લાલ. ભ.
શીખામણનાં વચણ, સકોમલ ભાખ્યજો હો લાલ. સ. ૪
રીસ મ કરજ્યો રાજ, બાહુડા ઉપરે હો લાલ. બા.
તપ કરવાની વારે, વારજ્યો બહુ પેરે હો લાલ. વારે. ૫
ભુખ ખમી ન શકે છે, એહ છે કાહલો હો લાલ. એહ.
લાહકવાયો એહ અછે, ઉછાંછલો. હો લાલ. એહ. ૬
કરજ્યો સાર સંભાળ, સદા હેત રાખજ્યો હો લાલ. સદા.
એહના અવગુણ દેખી, કે છેહ મ દાખજ્યો હો લાલ. કે. ૭
થોડા માંહી પૂજ્ય, ઘણા કરી ભણજ્યો હો લાલ. ઘ.
સાંભલી વારૂ વેંણ, ખુરો મત માનજ્યો હો લાલ. ખુ. ૮
આપણા હાથે દીધી, દીક્ષા શિવરાજને હો લાલ. દી.
વરસ ચઉદ પરમાંણ, કીઓ હવે માજને હો લાલ. કીઓ. ૯
દીક્ષા લીધી. ઉમર ૧૪ વરસ.
શુભ વેલા શુભ વાર, કે મત ઉચરાવીયો હો લાલ. કે મત.
સુનિનો વેષ વિશેષ, કે આણી આપીઓ હો લાલ. કે આ. ૧૦
શ્રી જિનવરનો ધર્મ, ઉદય સુખ આધજો હો લાલ. ઉ.
પુન્ય સંયોગે આજ, ચિંતામણી પાધજો હો લાલ. ચિં. ૧૧

હુખદાવાનલ માંહીથી હું, નીકલીઓ હો લાલ. ની.

૧માથરે આંગણે આજ, બાણે સુરતરૂ ફલ્યો હો લાલ. બ. ૧૨

ભુખ્યા નરને જોમકી, પંચામૃત મીલ્યો હો લાલ. પં.

તિમ સંચમ સંયોગ કે, હુખ હર ટલ્યો હો લાલ. હ. ૧૩

પામ્યો ત્રિભુવનરાજકે, કાજ સહુ કો સર્થો હો લાલ. કા.

વિજયસિંહ સૂરીસર, સુગરૂ મેં આદર્યા હો લાલ. સુ. ૧૪.

વાંદી શ્રાવક લોક, સહુ ઘરે સંચર્યા હો લાલ. સહુ.

સૂરીસર સુની સાથ, તિહાંથી પાંગર્યા હો લાલ. તિહાંથી. ૧૫

અપ્રતિબંધ વિહાર, પવનની પેરે કરે હો લાલ. પવન.

પ્રાણીને ઉપદેશ, દેઈ સંશય હરે હો લાલ. દેઈ. ૧૬

નામ. અભ્યાસ.

સ્તુત્યવિજય અભિધાન, દીઓ શિવરાજને હો લાલ. દી.

કરે સદા ચિત્ત લાય, વિનય ગુરૂ રાજનો હો લાલ. વિ. ૧૭

વિદ્યાનો અભ્યાસ કરે, નીશિદિન બાણે હો લાલ. કરે.

કહે જિનહર્ષ સૂરીસ, કીયો વસી આપણે હો લાલ. કીયો. ૧૮

ફહા.

શાસ્ત્ર સિદ્ધાંત બહુ ભણ્યા, ભણ્યા સહુ અર્થ;

લેહ લક્ષ્યા શાસન તણા, ગરૂઆ ગીતારથ. ૧

પંચમ આરાના યતિ, શિથિલ પ્રમાદી ફીક;

પડયા પ્રમાદ માંહે વળી, નીકળીઓ થઈ નીક. ૨

ઉત્કૃષ્ટી ક્રિયા કરે, પુન્ય તણો બાણે અંશ;

સુધો સાધુ શિરોમણી, વૈરાગી અવતંસ. ૩

ક્રિયાઉદ્ધાર.

શ્રી આચારજને પૂછીને, કહું ક્રિયા ઉદ્ધાર;

નિજ આતમ સાધન કહું, બહુને કહું ઉપગાર. ૪

હાળ ૪ થી.

(હો મતવાલે સાજના એ દેશો.)

શ્રી ગુરૂચરણ નમી કરી, કર જોડી તે વારોરે.

અનુમતિ જો મુજને દીયો, તો કહું ક્રિયા ઉદ્ધારોરે. શ્રી. ૧

૧ મારે. ૨ કલ્પવૃક્ષ. ૩ અટકાવ વગર, સતત. ૪ ભૂષણ.

કાલ પ્રમાણે ખપ કરું, દોષી હલકર મદ લેવારે.
 તપ કરું આલસ મૂકીને, માનવ લવનો ફલ લેવારે. શ્રી. ૨
 ગુણવંત ગુરુ ધણી પેરે કહે, જોગ્ય જાણીને સુવિચારોરે.
 નિમ સુખ થાઇ તિમ કરો, નિજ સફલ કરો અવતારોરે. શ્રી. ૩
 વિહાર.

ધર્મ મારગ દીપાવવા, પાંગરીયા મુની એકાકીરે;
 વિચરે ભારંડની પેરે, શુદ્ધ સંયમસ્થુ દીલ છાકીરે. શ્રી. ૪.
 સહે પરીસહ આકરા, સોપે નિજ કોમલ કાચારે;
 અમતા પ્રમતા આદરી, મેલી સહુ મમતા માચારે. શ્રી. ૫
 કીયો વિહાર મેવાડમાં, ઉદેપુર કીયો ચૌમાસોરે;
 ધરમ પમાડયો લોકને, કીયો તિહાં ધર્મનો વાસોરે. શ્રી. ૬.
 છઠે છઠેને પારણાં કીધા, તપ જાસ ન પારોરે;
 કાચા કીધી દુબલી, કરી અંરસનીરસ આહારોરે. શ્રી. ૭
 વીચ સ્વાવલી મારવાડમાં, તિહાં પણુ જિન ધર્મ પમાડયોરે;
 અહુ જણુ સમકીત વાસીયા, મિથ્યાત અધાર ગમાડયોરે. શ્રી. ૮
 કયો ચૌમાસો મેડતે, તિહાંથી નાગોર પધાર્યોરે;
 તિહાં પણુ ચૌમાસો રહ્યા, નરનારીને નિસ્તાર્યોરે. શ્રી. ૯
 નગર જોધપુરમાં કીયો, અહમાસો ધર્મ મુણાવીરે;
 શ્રાવક જણુ સમજાવીયા, કીરતી અહુ દેશે ઉપજાવીરે. શ્રી. ૧૦
 અપ્રતિબંધપણુ કયો, ઇમ દેશવિદેશ વિહારોરે;
 છાહાં ઉત્તમ સચરે, તિહાં કરે ઉપગારોરે. શ્રી. ૧૧

પન્થાસપદ.

સત્તરઓગણુત્રીસે સમયે, શ્રી વિજયપ્રભ સૂરીશેરે;
 પદ પન્થાસ દીયો તીહાં, પુર સોઝીત માંહી જળીસેરે. શ્રી. ૧૨
 તિહાંથી આબ્યા સાદહી, ચૌમાસો તિહાં એક કીધોરે,
 ધરમ મારગ દીપાવીઓ, તિહાં ધરમદાલ બહુ દીધોરે. શ્રી. ૧૩
 સાધુ વિહારે વિચરતા, આબ્યા ગુજરાત મોઝારોરે,
 પાટણ માંહી પધારીઆ, ધરતા સમતા આચારોરે. શ્રી ૧૪

૧ વિહાર કયો. ૨ ક્ષમા.

સંઘ સહુ પાટણ તણો, આદર કરીને તિહાં રાખ્યારે, ૧
કહે જિનહરે ગુરુ મુખ થકી, જિન વચન અમૃત સંપાદ્યારે. શ્રી. ૧૫
હહા.

રાજનગર પાટણ થકી, પાઉધાર્યા પન્યાસ;
શ્રાવક બહુ આદર કરી, રાખ્યા તિહાં ચામાસ. ૧
તિહાં ઘણો મહિમા થયો, ચાલ્યાં બહુ ધર્મધ્યાન;
ચઉરાસી ગચ્છમાં થયો, મહાપુરુષનો માન. ૨

હાલ પ.

(નિઃકલ્પી વચરણી દુધ રંદી એ દેશા.)

પાટણમાં સર્વજવાસ.

તેડાબ્યા વળી આદર કરી સંઘ, પાટણ હો સત્યવિજય પન્યાસ, તે.
આબ્યા ઉચ્છવશું ઉપાસરે, સહુ કોની હો પહોંચી મન આસ. તે. ૧
બ્યાખ્યા સુણે ગુરુમુખ થકી માંને હો, માંને હો નિજ જન્મ પ્રમાણ, તે.
કરે ભક્તિ ભલી જિનવર તણી, ઇમ લાહો હો લ્યે ચતુર સુબણ. તે. ૨
ચઉમાસાં તિહાં કીધાં ઘણાં, પુન્ય યોગે હો મીલ્યો શિષ્યપરિવાર, તે.
કોધ માન માયા મમતા નહીં, નહીં જેહના હો મનમાંહી વિકાર. તે. ૩
સમતાસાગર નાગર નમે, ગુણ જેહના હો ન લહે કોઈ પાર, તે.
પરિણામ સરલ મનના ભલા, તિમ કિરિયા હો જેહની શ્રીકાર. તે. ૪
ઇણીપેરે રહેતા શ્રાવક તણા, તિમ ધરમે હો થયા સુદૃઢ અપાર તે.
રંગ લાગ્યો ચોલ તણી પેરે, શ્રી ગુરુનો હો જેખીને આચાર. તે. ૫
નિજ ચારિત્ર પાલ્યો ઉજલો, ન લગાડ્યો હો દુષણ અતિચાર. તે.
પાંચમા આરામાંહી થયા, અક્ષયારી હો બણે જખુ કુમાર. તે. ૬
ગોયમ સોયમ સરીખા ગણે, ઉજવાલ્યો માય બાપનો વંશ. તે.
જેહનો જગમાંહી વિસ્તર્યો, જગ સઘળો હો કરે ભસ પ્રશંસ. તે. ૭
હાંણ વરસ ખેચાસી ભોગબો, આઉંખુ હો પુન્યવંત પન્યાસ. તે.
એહવો યોગીસર કળીયુગે નહી, કોઈ હો કરે સમવડી ભસ. તે. ૮
સોમકરણશાહ રાજનગરનો, સુર્યદંડશાહ તેહનો સુત બણ. તે.
નિજ કારણ પાટણ આવીઓ, બણે પુન્યે હો મુક્યો ઇહાં આણ. તે. ૯
શ્રી સત્યવિજય પન્યાસને, વાંદે દિનપ્રતિ હો સુણે નિત્ય વખાણ. તે.
ઉચ્છવ કરે દિન દિન અતિ ઘણા, માને માને હો ગુરુ વચન પ્રમાણ. તે. ૧૦

ધંમ કરતાં સંયમ પાળતાં, એક દિવસે હો આખો મંદવાડ. તે.
 દિન ચાર તથા પાંચ દિન રહ્યો, ધર્મધ્યાને હો નાખ્યા કર્મ પછાડી. તે. ૧૧
 સાવધાનપણે પોતે ગણે, ચઉસરણા હો દીક કરે સગાય. તે.
 નરનારી આવે બહુ વાંદવા, કરે નિર્મલ હો પોતાનીરે કાય. તે. ૧૨
 રૂપૈયાદીક નાણે કરી, પુજે ગુરૂના હો નિર્મલ અંગ. તે.
 ભાવે શ્રાવક સહુ રાગીયા, ગાવે શ્રાવિકા હો ભલા ગીત સુરંગ. તે. ૧૩
 ૧કેઇ ૨લીલવણની દ્યે ૩આખડી, કોઈ વ્રતની હો કોઈ દ્યે ઉપવાસ
 એમ લાલ ઘણો થયો ધર્મનો, જનહર્ષે હો ગાયો જશવાસ તે. ૧૪

કુંહા.

બારસ શુદી પોસ માસની, સિદ્ધ યોગ શનિવાર;
 મરણ થયો પન્યાસનો, સાવધાન તિણે વાર. ૧
 સૂર્યવંદના તિણે સમે, મૂકાવ્યા બંદીવાન;
 ઉત્તમ કરણી છણે કરી, સુગુરુ ભક્તિ મન આણ. ૨
 રચી અનોપમ માંડવી, જાણે દેવવિમાન;
 શણગારી બહુ ભાતશ્યુ, પુન્ય તણે પરીમાણ. ૩

ઠાળ ૬ ફી.

(ભરતનૃપ ભાવશું એ દેશી.)

મહસમે કાઢી માંડવી એ, આગળ સૂર્યવંદનાહ;
 હાકમના આદમી એ, લીધા સાથે લોક અથાહ. સુ. ૧
 સુગુરુ ઉચ્છવ કરી એ, શ્રાવક લોક અપાર;
 પાટણ જણ સહુ મિલ્યો એ, મુખ બોલે જયકાર. સુ. ૨
 સોના રૂપાના કૂલ ઉછાળતા એ, સુરવૃંદમાં જિમ ઈંદ;
 શ્રાવકના વૃંદમાં એ, બેઠા વિમાન સુર્ણિદ. સુ. ૩
 વાસીમાં પધરાવીચારે, ચિંતા કીધી રૂઢે ઠામ;
 અગર ચંદન ભલા એ, દાગ્યા તેહશ્યુ અભિરામ. સુ. ૪
 રથુલ અનોપમ તિહાં કર્યો એ, ઉજવલરૂપ સમાન;
 દીઠાં દિલ ઉલ્લસે એ, વાધે પ્રેમ પ્રધાન. સુ. ૫

સત્યવિજય પન્થાસનો એ, નિર્મલ જસ પ્રાસાદ;	
કલશ શિર સોહીયો રે, દીઠાં જાયે વિભાદ.	સુ. ૬
શ્રી વિજયસિંહ સૂરીશનો એ, 'અંતેવાસી એહ;	
અમર કુલિયુગે થયો એ, વિનયવંત ગુણુગેહ.	સુ. ૭
સફલ કીયો છુએ આપણો એ, લાધો નર અવતાર;	
સંયમ શુદ્ધ પાલીઓ એ, લહેશે ભવનો પાર.	સુ. ૮
અવિચલ જશ જેહનો થયો એ, ચંદ ચઢાવ્યો નામ;	
તપે 'સૂરીય પરે એ, મહીઅલ મહિમા ધામ.	સુ. ૯
નરનારી ભાવે કરી એ, સાંભળબે નિર્વાણ;	
ભણીને ગાવબે એ, થાશે કોડી કલ્યાણ.	સુ. ૧૦
સત્યવિજય શુદ્ધ ગાવતાં એ, થાયે હર્ષ અપાર;	
કરો શુદ્ધ એ સદાએ, શ્રી સંઘને જયકાર.	સુ. ૧૧
સતર છપને સંવત્સરે, મહાશુદ્ધિ દશમી પ્રમાણ;	
નિર્વાણ પન્થાસનો એ થયો, બિનહર્ષ સુખણ.	સુ. ૧૨
હતિ શ્રી સત્યવિજય નિર્વાણ સંપૂર્ણમ :	

શ્રી કપૂરવિજય ગાથા નિર્વાણ-રાસ.

કુહા.

મસ્તાવ.

પ્રણમી પ્રેમે પાંસ જિન,	પુરિસાદાણી દેવ;	૧
ચરણકમળ નિત જેહના,	સેવે ચઉવિધ દેવ.	
કમલસુખી કમલે સ્થિતિ,	કમલસી કામલ કાય;	
વાંણી રસ સુજને દીયો,	શારદ કરી સુપસાય.	૨
ગુણ ગાતાં ગુણવંતના,	હોવે નિર્મલ બુદ્ધિ;	
દંસણ નાણુ શ્રેણી ક્ષપક,	અનુક્રમે પામે સિદ્ધ.	૩
વીર થકી ત્રેસઠમે,	પાટે પુણ્ય વિશાલ;	
તપગચ્છપતિવિજયસિંહ સૂરી,	નામે મંગલ માલ.	૪
તસપદ પંકજ ભ્રમર સમ,	સંવેગી શીરદાર;	
વૈરાગે વ્રત આદરી,	સફળ કર્યો અવતાર.	૫
જિન શાસન નંદન વને,	સુરતરૂ ઉપમ બસ;	
પંચમ આરે જગી જયો,	શ્રી સત્યવિજય પન્થાસ.	૬
તાસ શિષ્ય મુનિ ગુણનિદો,	કપૂરવિજય અભિધાન;	
ગુરૂ સેવી શુભ મતિ સદા,	મુનિવર મહિમાનિધાન.	૭
કિણી પેરે દિક્ષા આદરી,	કિમ ગુરૂ સેવા કીધ;	
શ્રુતસાગર અવગાહીને,	કિમ મહીયલ જસ લીધ.	૮
કિમ વસુધા પાવન કરી,	કરતા ઉગ્ર વિહાર;	
કિણપેરે દેવાંગત થયા,	તે સુણુન્યો અધિકાર.	૯

ઢાળ ૧ લી.

(જહોની દેશી રાગ મલ્હાર.)

પાટણ વર્ણન.

જહો જખૂદિપ નામ ભરતમાં, લાલા, સહસ સત્તર ગુજરાત;

જહો દેશ સકલ શિરસેહરો, લાલા પાટણ જગ વિખ્યાત.

સુગુણ નર ! સુણુન્યો સુગુણ ચરિત્ર. ૧

જહો ગુણવંતના ગુણ સાંભલી, લાલા કીજે કાંન પવિત્ર. મુ.

હો હોંકણે ખાસ પંચાસરો, લાલા થંભણવાંડી ખાસ; ૨
 હો અહત સોમ ચિંતામણિ, લાલા વિજય ચિંતામણિ ખાસ. ૩
 હો માલો ભવ ભાવ ઠહરે, લાલા શ્રી તારંગો ખાસ;
 હો કો કો કામિતદાયકો, લાલા નમિયે નગીનો ખાસ. ૪
 હો સુખકર શામલ સાહિબો, લાલા ખાસ થયો જયકાર;
 હો ઇત્યાદિકે જિનવર ઘણા, લાલા ગણતાં નાવે પાર. ૫
 હો પૂજા સત્તર પ્રકારની, લાલા વિરમે ચઢતે નૂર;
 હો ભાવ ભક્તિ નાટક કરે, હો વાજે મંગલ નર. ૬
 હો કાન દિયે જલધર પેરે, લાલા ચાક પૂરે આસ;
 હો કવિ શોભા કેતી ઠહે, લાલા પાટણ પુન્ય આવાસ. ૭

હાળ ૨ છ.

માતપિતા, જન્મ.

(સંભવ જિનવર વિનતિ-એ દેશી.) રામ ચારંચ મહાકાર.

તે પાટણને દૂકડો, વાગરોડ નામે ગામ રે;
 રાબા ખાસે સોહિયે રે, યુવરાબા અભિરામ રે,

ભવિયણ ! ભાવ ધરી સુણો. ૧

શેઠ શિરોમણિ તિહાં વસે, લીમણશાહ અભિધાન રે;
 પોરવાડ વંશે વડો, ભૂપતિ છે જસ માન રે. ભ. ૨
 સુકુલીણી શોભા ભાણી, ધરણી તસ વીરા નામ રે;
 રાતે નિજ ભરતાર શુ, સાતી શ્રી જિનધર્મે રે. ભ. ૩
 અનુકંમે સુખ સંસારનાં, લોગવતાં પિયુ સંગે રે;
 સુક્રતાફલ જિમ શુક્તિમાં, ગર્ભા ધરે મન રંગે રે. ભ. ૪
 બંધો સુત શોભા દિને, ગાયો ગોરી વૃંદે રે;
 ખારમે દિન શેઠ કાહાંનલ, નામ 'ઠવિયુ' આણુદે રે. ભ. ૪
 આશુ પૂરી પ્રલોકમાં, જનની જનકે સિધાવે રે;
 પાટણમાં કૂઆ ઘરે, કુમર કાહાંનલ આવે રે. ભ. ૬

હોંકા.

શેઠ વરસ નિયમા જતે, કુમર હુચ્ચો જામ;
 તારણતરણ જહાજ સમ, સદ્ગુરુ મિલિયા તામ. ૧

કર્મવિવર અવસર લહી, બેઠો યથોચિત દેશ;
યોગ જીવ જાણી ગુરુ, ઇણી પરે દીએ ઉપદેશ. ૨

હાળ ૩ જી.

મનમરાની દેશી.

ગુરુદેશના.

પ્રથમ માનવ ભવ દોહીલો, ભવિ પ્રાણીરે.

ભમતાં ઇણે સંસાર,	સુણો ભવિ વાણીરે;	
ઝોઝેંદ્રિયાદિ જાતિમાં,	ભ. અનંત અનંતી વાર.	સુ. ૧
આર્યક્ષેત્ર ઉત્તમ કુલ વળી,	ભ. હલહો દેહ નીરોગ.	સુ.
પંચેન્દ્રિય પદુતા લહે,	ભ. હલહો સુગુરુ સંયોગ.	સુ. ૨
સાંભળવું સિદ્ધાન્તવું,	ભ. દુરલભ કહે જિનરાય.	સુ.
આલસાદીક તેરજે,	ભ. કાઠીયા કરે અંતરાય.	સુ. ૩
સાંભળવું પુન્યે લહું,	ભ. સદ્ગુણા દુર્લભ.	સુ.
સૂક્ષ્મભાવે જિન કહીઓ,	ભ. કરવું તહતિ અદ્ભ.	સુ. ૪
સદ્ગુણાપણે દોહીલી,	ભ. ત્યજવી વિષયની બુદ્ધિ.	સુ.
જંતુ જગ દીસે ઘણા,	ભ. વિષય પ્રમાદે ગૃહ.	સુ. ૫
ચરામાધન કાંદે પડ્યો,	ભ. નિસહિન બાંધી કર્મ.	સુ.
આવિચિ મરણે તિનું મરે,	ભ. મૂંઢ ન જાણે મર્મ.	સુ. ૬
છાયામિશે કેટે ફિરે,	ભ. કાલ ગવેષતો છિદ્ર.	સુ.
પાસો કદિય મૂકે નહિ,	ભ. ભજે ભગવંત અનિદ્ર.	સુ. ૭
આયુ સલિલ ઉલેચીએ,	ભ. દિવસ નિશા ઘટમાલ.	સુ.
કાલ અરહંત ભમાડીએ,	ભ. રવિ શશી વૃષભ તિકાલ.	સુ. ૮
જરા ન આવે જિહાં લગે,	ભ. બ્યાધી ન પીડે દેહ.	સુ.
તવ લગી જ્ઞાન દીપક કરી,	ભ. સંભાળો નિજ ગેહ.	સુ. ૯
માનવભવ તટ લહે,	ભ. જિણે ન ભાજ્યો જિનરાય.	સુ.
ભુંડણુ છાણુ તણી પરે,	ભ. લેજે તે તો ગણાય.	સુ. ૧૦
નરભવ લહી શ્રુત સદ્ગુહી,	ભ. સેવી શ્રી જિન ધર્મ.	સુ.
કદપવિમાને સુખ લહે,	ભ. પામે અવિચલ શર્મ.	સુ. ૧૧

૧ તેર કાઠિયા છે. ૨ તે પ્રમાણે, તથેતિ. ૩ કંચનકામિની. ૪ પાણી.
૫ કલ્યાણ.

દોહા.

ધમિ શુર દેશના સાંભળી,	મીઠી અમૃત ધાર;	
કુંઞર કરભોડી કહે,	મુજ તાર તાર પ્રભુ તાર.	૧
ઐટલા દિન ઐળે ગયા,	ધર્મ વિના અણુભણ;	
તરણતારણ હવે તું મીલ્યો,	અમથે પુણ્ય પ્રમાણ;	૨
પડીઓ ભવ દાવાનલે,	વહ્નિ વિષ કષાય;	
દીન દયાળ કરી દયા,	ઉધારીએ મહારાય.	૩
કર્મ નટાવે રમંકે ઉપરે,	ચઊગતી ચાર મહિં;	
વિવિધ વેશ કરી નાચવું,	મુકાવો થાહી ખાંહી.	૪
ચસાહ કરી હવે સાહીબા,	હીજે મુજ ચારિત્ર;	
આદરૂં પરમ પ્રમોદરૂં,	કરવા જન્મ પવિત્ર.	૫

હાળ ૪ થી. રાગ-વૈરાડી.

(નમો નમો મનક મહાયુનિ, એહની દેશી.)

સદ્ગુરુ કહે કુંભર સુણો,	દોહીલો સંજમ ભોગરે;	
પાળવો અપ્રમાદીપણે,	ચૌવન ભય તણ ભોગરે.	સ. ૧
જયણાએ બોલવું બેસવું,	ચાલવું ભોજન તેસોરે;	
સુઓ જયણાએ સહી,	મુનિવર મારગ એસોરે.	સ. ૨
દુવિધ જીવ સંસારમાં,	ત્રસ થાવર લેહોરે;	
મનવચન કાયા કરી,	રક્ષા કરવી અખેહોરે.	સ. ૩
જીહું કહી ન બોલવું,	ક્રોધાદિક ચઊઠાણેરે;	
અણુદીધી પર વસ્તુ જે,	મુનિવર ચિત્ત ન આણેરે.	સ. ૪
ચોથું વ્રત ચોખે ચિત્તે,	નવ વાડી વિશુદ્ધોરે;	
સંનિધિ સંચય કરવો નહિ,	કુક્ષી સંબલ સુધોરે.	સ. ૫
પંચ મહાવ્રત ઇણી પરે,	પાળવા ધરી પ્રેમોરે;	
રાત દિવસ સૂતાં બગતાં,	જિહાં જીવે તિહાં સીમોરે.	સ. ૬
સૂર્ય તપે શિર આકરો,	ઘરે ઘરે ગોચરી ભમવુંરે;	
માથે લોચ કરાવવો,	શયનભૂમિકા કરવુંરે.	સ. ૭
શુર આણાએ ચાલવું,	આપ છંદો છાંડીરે;	
દશવિધ સામાચારીયે,	રમવું રહ માંડીરે.	સ. ૮

કુંહા.

વિષય તજી વીસે વિસા, આવીઈ હોએ મન કામ;
તો સચણા અનુમતિ લાહી, કીજે ઉત્તમ કામ. ૧

ઢાળ ૫.

(ઇતની સુણો શાંતિ નિષ્કંદ સોભાગી—એહની દેશ)

ધરે આવી કહે સુણો સચણાં,	મે'ને સુણ્યાં ગુરનાં વચણાં;	
પુદ્ધિ પામ્યાનું એહ સાર,	કાંઈ કીજે તત્ત્વવિચાર.	૧
આથુ અંજલી જલપરે જાએ,	પણુ સુરખ લેદ ન પાએ;	
ધડીયાલે જે ધડી વાળે,	મનુ જીવિતકુંભને ભાંજે.	૨
જિમ કોઈક સુપનાં મોજાર,	દેજે રૂધિર મણી પરિવાર;	
જાગે તવ આપે એક એકેલો,	તિમ સકલ સખંધ થયો ભેલો.	૩
ચિત્ત વહેંચાવણુ સહુએ આવે,	જીવ દુઃખ એકલડો પાવે;	
કર્મ ગ્રહીઓ પરભવે જાએ,	તવ ત્યાં કોઈ આડો નવ આવે.	૪
જિમ કોઈ પરદેશે જાએ,	સંબલ હોય તો સુખીઓ થાવે;	
તિમ પરભવે જાતો જીવ,	પુણ્ય હોય તો સુખીઓ સદૈવ.	૫
સંસારમાં છે દુઃખ ભંડારા,	મે' છાંડવો સહી નીરધારા;	
મયા કરી અનુમતિ આપો,	સુજને ગુર પાસે થાપો.	૬
હવે આવે શ્રીગુરને પાસે,	નયને જળધારા વરસે;	
અમ નહાનડો લીયે છે દિક્ષા,	ગુર આપો એહને શિક્ષા.	૭
સિંહ પેરે સંયમ પાળેજી,	ગુર આણા શિરે વેહેજી;	
ધમ શીખ દેઈ ધરે જાએ,	કુંવર કાહાનજી આણુંદ પાવે.	૮

ઢાળ ૬.

(લાજલ દે માત મલહાર—એ દેશ)

પ્રણમી શ્રી ગુરપાય, ઉભો કુંવર સય;	
આજ હો ભાંગેહે, મનરાગો સંયમ સુખડાજી.	૧
વાસ ઠવે' ગુર શીશ, જીવો કોડી વરસ,	
આજહો ભાવી શ્રાવક શ્રાવિકા, આશીશ દીએ એસીજી	૨
પંચ મહાવ્રત ભાર, રૂપે શ્રી ગુર સાર.	આ.
હે જીરે સતે'જી સીખ દીયે' ઘણીજી;	આ. ૩

સંવત સતરે વીસ, માગસીર સુદી સુજગીસ.	આ.
નામ ઠવીયું મુની, કર્પૂરવિજય સોહામણું લ.	આ. ૪
રોકે આશ્રવ પંચ, સુકૃતનો કરે સંચ.	આ.
સોભાગી વડભાગી, સાધુ શિરોમણી લ.	આ. ૫
વિહાર કરે ગુરૂ સાથે, મન મંકડ ધરી હાથે.	આ.
ગુરૂ કુલવાસી શાસ્ત્ર, અભ્યાસે જસ લહે લ.	આ. ૬
ગુરૂ સેવા રહે મંડે, નિદ્રા વિકથા છંડે.	આ.
આવશ્યકાદિક ગ્રંથ, ભણી મન રંગરચું લ.	આ. ૭
શ્રી વિજયપ્રભુ સર, આણી આણુંદપુર.	આ.
ચોચ બાણીને પંડિત, પદ દીધો તદાલ.	આ. ૮
સત્તાવને પોસ માસ, શ્રી સત્યવિજય પંચાસ	આ.
સ્વર્ગવાસ લહે નવ પદ ધ્યાન, પસાઉલે લ.	આ. ૯
જેહના ગુણ સુવિલાસ, સુગતાફલની માલ.	આ.
જેહને કંઠે ઠવી તે લહે, લક્ષ્મી ઘણી લ.	આ. ૧૦
ધન્ય ધન્ય કહે સહુ લોક, મિલે થોક થોક.	આ.
જેહને પાઠે પટધર, કર્પૂરવિજય ગણી લ.	આ. ૧૧

હાલ ૭ મી.

(પ્રથમ ગ્રાવાલા તણે ભવે લ. એ દેશી.)

વિચરે મહી ગુરૂ મંડલે લ, ગગને જિમ દિનકાર;
 ભવિ કમલ પડીગોહતા લ, હણુતા પાપાંધકાર;
 સુહંકર ગીરવો એ ગુરૂરાય, પ્રણમે પાતિક બય. સુ. ૧
 વટીઆર મરૂથલ દેશમેં લ, ગુર્જર તિમ સોરકં;
 છણે દેશે વિચરે ગુરૂ લ, તિંહા કણે હોય ગહગદ્, સુ. ૨
 રાજનગર રાધનપુરેલ, સાચોરી સાદરે સોજંત;
 વેડનગરાદિક શેહેરમેં લ, ચાતુર્માસ કરંત. સુ. ૩
 દેશ વિદેશે વિહારતાં લ, દોય શિષ્ય થયા ખાસ.
 પંચાસ શ્રી વૃદ્ધિવિજય ગણિ લ, શ્રી ક્ષમાવિજય
 પંચાસ. સુ. ૪

ખાટણ શહેર પાવન કરી જી, વૃદ્ધાવસ્થા બાણી,
 શ્રાવક અશન વસનાદિકેજી, ભક્તિ કરે ગુણુ બાણી. સુ. ૫
 ઉપધાન માદારોપણુ જી, ખિંબ પ્રતિષ્ઠા સાર;
 ઇત્યાદિક ગુરૂ ધર્મના જી, કાજ કરે સુવિચાર. સુ. ૬

હાલ ૮ મી.

(સાહેબડીની દેશી.)

સ્વર્ગવાસ.

સત્તર પંચોતેર શ્રાવણે, મન મોહન મેરે; વદી ચૌદશ
 શશીવાર તો,
 પુષ્ય વિજય મુહૂરતે, મ. અનશન કરી સારતો. ૧
 જિણે અવસરે કાયા તજે, મ. તિણે અવસરે મુનિદેવતો;
 અરીહંત સિદ્ધ સાધુ ઇતિ, મ. પદ એક કહે સ્વયમેવ તો. ૨
 શુભ ધ્યાને આચુ પુરી, મ. પોહોતા સ્વર્ગ મોઝાર તો;
 હાહાકાર તવ સહુ કરે, મ. દુખ જાણે કીરતાર તો. ૩
 હવે નિર્વાણ મહોછવક રેરે, મ. શ્રાવક મલી સમુદાય તો;
 લે લાહો લક્ષ્મી તણો, મ. આંણી અધીક ઉછાહ તો. ૪
 કેસર અંદન ઘન ધસી, મ. ચરચે શ્રી ગુરૂગાત્ર તો;
 બાબોઠે બેસારીને મ. છેહલી કરે સહુ ચાત્ર તો. ૫
 નવે અંગે પૂજા કરે, મ. સચિત પરિહાર તો;
 ચોથું વ્રત કોઈ ઉચરે, મ. આંણી મન વૈરાગ્ય તો. ૬
 નવખંડી કરી માંડવી, મ. જાણે અમરવિમાન તો;
 વિવિધ વસ્ત્ર ઉછાડણે, મ. વિવિધ વસ્ત્ર પરિધાન તો. ૭
 તે માંહી પધરાવીને, મ. શ્રાવક વહે ભલી રીત તો;
 જય જય શબ્દ મુખે કહે, મ. શ્રાવિકા ગાએ ગીત જો. ૮
 દ્રવ્ય ધણો ઉછાલતાં, મ. ચાચક હેતા દાન તો;
 ઇણી પેરે બહુ આડંબરે, મ. પધરાવી શુભ શ્રાણુ તો. ૯
 ચિતા વિરચી સુખક્રમાં, મ. અન્ય સુગંધી દ્રવ્ય તો;
 દાઘ હીએ ગુરૂ તેહને, મ. શ્રાવક એહ કર્તવ્ય તો. ૧૦
 મહોછવ મન મોદે કરી, મ. આવે નિજ નિજ ગેહ તો.
 ધ્યાન ધરે ગુરૂચરણ, મ. મન ધરી ધર્મસ્નેહ તો. ૧૧

હુંહા.

દોય થુંભ પહીલીઅ છે, ત્રીભે તેહને પાસે;
પુજે પ્રણમે જે ભવી, તેહની પુગે આસ.

૧

ઢાળા દ.

રાગ આશાવરી (ધન્ય ધન્ય સ્પ્રતિ સાચો રાત્ન—એ દેશ)
ધન્ય ધન્ય શ્રી ગુરુ જયકારી, હું બાઉં તોરી બલીહારીરે;
ઉપદેશે કરી જનને તારી, પુન્યવંત પર ઉપગારીરે. ધન્ય. ૧
તાસ શિષ્યમણી મુગટ મનોહર, ક્ષમાવિજય કવીરાયરે;
જેહની સેવા કળિયુગ માંહી, કલ્પતરૂની છાંય. ધન્ય. ૨
તાસ ચરણ મુપસાય લહીને, વડનગર રહી ચોમાસોરે;
પાસ પંચાસર સાહીબ સંનિધિ, સફલ કીઉ અભ્યાસરે ધન્ય. ૩
નિધિ મુનિ સંયમ લેલી સંવત્સર, વિજય દશમી શનિવારરે;
ગણી જિનવિજય કહે ગુરુ નામે, શ્રી સંઘને જયકારરે. ધન્ય. ૪
ભણશે ગુણશે જે સાંભળશે, તસ ઘરે મંગળમાલરે;
ખંધુર સીંધુર તેજ તુખારા, કમલા આકળમાલરે. ધન્ય. ૫
હતિ ગુરુરાસ તથા ભાસ સંપૂર્ણ.

શ્રી ક્ષમાવિજય નિર્વાણરાસ.

હૃદા.

સ્વસ્તિ શ્રી ^૧વરદાયિની ^૨જિનપદપદનિવાસ;
 સુરવર નરવર સેવતા, ^૩સા શ્રી દો ઉદ્ધાસ. ૧
^૪શારદ ચરણે જે રહ્યો, તે હોયે પંડિત ખ્યાતિ;
 હંસભતિ જિમ જગકરે, ખીર નીર દોય ^૫ખાંતી. ૨
 જિન શારદ ચરણે નમી, શુણ્દ્યુ મુનિ મહિરાણુ;
 ક્ષમાવિજય પન્થાસનો, સાંભલજ્યો નિર્વાણ. ૩

ઠાળ ૧.

(વીર છનેશ્વર ઉપદેશે—એ દેશા.)

આણુતું વર્ણન.

જ'બુદ્ધીપના ભરતમાં, મરૂધલ દેવા વિરાજેરે;
 અદ્ભૂત અર્ચુદ ગિરિવરૂ, માતું મુગટ સમ રાજેરે.
 ભવિયણુ ભાવ ધરી મુણો ગુરૂ ગુણવંત ચરિતોરે, આંકણી.
 સોનૈયે ધરતી ભળી, નીપાયો પ્રસાદોરે;
 વિમલે જન્મ સફળ કીયો, મેરૂશ્યું મંડી વાટ રે. ભ. ૧
 વિમલે જે ધન વાવરીઉં, તેહની સંખ્યા ન થાયેરે;
 આવન લાખી રોજના, દોડાં તિહાં ખરચાયરે. ભ. ૨
 વસ્તુપાલ ધન વ્યય કરે, ખાર કોડી ત્રેપન લાખરે;
 દેરાણી જેઠાણીના ગોખલા, ખરચ્યા નવ નવ લાખરે. ભ. ૩
 દંડ કલશ ધજ ધોરણી, ફીરતી દેહરી ત્યાંહીરે.
 નિભુ વન સીરસેહરો, થાખ્યા ઝપલ ^૬જિનનાંહરે. ભ. ૪
^૭દેહલ દેખી દિલ ઠરે, દાનવ માનવ કેરારે;
 મૂલ નાયક નેમીસરૂં, ખીળાં ખીળ ઘણેરાંરે. ભ. ૫

૧ વર આપનારી. ૨ જિન પ્રભુના પગરૂપી કમળમાં નિવાસ જેનો છે
 એવી. ૩ સંસ્કૃત શબ્દ—તેણી. ૪ સરસ્વતિ. ૫ પેડે. ૬ જિનનાથ. ૭ દેવળ.

ચામુખ દેખી ^૧ચોંપસુ, ચતુરનાં ચિતડાં રીઝેરે;
 પરમાતમ પ્રભુ પેખતા, ^૨ચોગતિ વાસના ઝીંજેરે. લ. ૬
 ગઢ ઉપર દેવલ બડો, ધાતુમયી જિન ખીંખરે;
 સુરનર કિનનર માનવી, દેખી પામે અચંખરે. લ. ૭
 મરેલી માતા ઇમલણે—એ દેશી.

જન્મવર્ણન.

^૧આખુ અચલ ને હુંકડો, એક ગામ પોચંદ્રા નામોરે.
 જિહાં શ્રી પાસ ભુંદનો, સોહં દેઉલ અતિ^૧ અભિરામોલ. ૧
 તિહાં વસે વ્યવહારીઓ, વડ એસવંસ સિણુગારોલ;
 ચામુડા ગોત્રે સાહ કલો, ધરણીવનાં ખાઈ ભરતાંરોરે. ૨
 જલખિંદુ જિમ સીપમાં, મોતી હોય સ્વાતિ સંયોગેલ;
 ધરણી ગર્ભ ધરે તથા, પામી પ્રીતમ સંયોગેલ. ૩
 શુભ સુપને સુચિત જાણ્યો, સુત લક્ષણ લક્ષીત દેહાલ;
 કુટુંબ મિલી દિન ખારમે^૨, નામ ઠવીઓ ખેમચંદ સનેહાલ. ૩
 માવડી પુન્થેરે પરવડી, કરી સંબલ પરભવ હાલેલ.
 ચક્રિ હરીબલ પ્રતી હરી, કાલે સંબ્રહ્મા કિણુહી ન ચાલેલ. ૫
 કુંવર અહમદાવાદમાં, કોઈક કામ ઉદેશી આવ્યારે;
 પ્રેમાપુરમાંહિ રહ્યા, સહુ સર્જન મન લાવ્યા લ. ૬
 હહા.

ગુરૂસમાગમ.

ત્રેશઠમે પાટિ થયા, શ્રી વિજયસિંહ સૂરીસ;
 પંન્થાસ શ્રી સત્યવિજય ગણી, કુપૂરવિજય તસ સીપશ. ૧
 શ્રી વિજયપ્રભ સુરિંદને, આદેશે ચોમાસ;
 પ્રેમાપુર પાઉ પધારીઆ, વૃદ્ધવિજય ગણિ પાસ. ૨
 કુંવર ગુરૂ આવ્યા સુંણી, મન આણુંદિત થાય;
 વંદન હેતે ઉમહો, દીઠો શ્રી ગુરૂ પાય. ૩
 શ્રી ગુરૂ ધર્મકથા કહે, સાંભળજ્યો સહુ કોય;
 એ સંસાર અસારમાં, જિમ આતમ હીત હોય. ૪

૧ એકદમ, ચોપથી. ૨ મનુષ્ય, દેવતા, તીર્થંચ, અને નાસ્તી એમ
 ચારગતિ. ૩ ભાંગે-ફર થાય. ૪ પવેત. ૫ સુંદર.

ઢાળ ૨ છ.

ગુરૂદેશના.

અમલી લાલ રંગલો વરનાં મોલી. એ દેશો.

કરૂણાસાયર ગુરૂ દેશના, મીઠાં અમૃત સમ વચણાં રે;

મેલા વાસીરે પંખી પેરે મિલીયા, સ્વાસ્થીયાં સચણાં રે;†

ગુરૂ ભાષે મધુરી દેશના. આંકણી.

સહુ કર્મ વશે આવી મિલ્યો, વલી કરમે †વિછડી જાય રે;

જિમ વાળે મીલીયાં વાદલાં વાળી, વાયરે વીખરી જાય રે. શ્રી. ૧

કુડાં દેહ કુટુંબને કારણે, અજ્ઞાની પાપ કરે સીરે;

પછે તાસ વિપાકે ઉદય થાયે, તવ †ત્રાણ કોઈ ન હોસીરે. શ્રી. ૨

એહ જીવિત જલભિંદુ સમો, સવી પ્રેમ મુખ ન સમઝાણો રે;

†સાયર કદલોલ †જયું સંપદા, તેહ ઉપર મોહ ન આણો રે. શ્રી. ૩

રચણ ચિંતામણિ નરલવો, પાંમી જેણે ધર્મ ન કીધો રે;

તે માનવ રૂપે વાનરો, ફેકટ જનમારો લીધો રે. શ્રી. ૪

ઇમ જાણી ધર્મ સમાચરો, જિન વાણી ચિત્તમાં આણીરે;

†પંચ આશ્રવ તણ †સંવર લણે, ઇમ જપે કેવલનાણી રે. શ્રી. ૫

હહા.

કુમાર ૫૨ તેની અસર.

શ્રી ગુરૂ દેશના સાંભળી, જાગ્યો ચિત્ત કુમાર;

કરજોડી પદ પંકજ નમી, કહે લવજલથી તાર. શ્રી. ૧

જન્મ મરણ દુખ મેં સહ્યા, જાણ્યા તુમેહ પસાય;

અખડું તેહથી †ઉભગો, તિણે મુજ †દીખ સુહાય. શ્રી. ૨

ઉજલ તેરસેં જેઠની, સંવત સત્તર ચંદુઆલ;

વૃદ્ધિવિજય ગણી વ્રત દીયે, સફલ તરૂં સુર સાલ. શ્રી. ૩

દશવિધ ધર્મ સુનીદનો, ક્ષમા પ્રથમ ગુણ જાણ;

સહુ સાષે સાન્વથી થવું, ખીમાવિજય અભિરામ. શ્રી. ૪

પાલણપુરની સીમમાં, માણીભદ્ર જિહાં ચક્ષ;

તપગછની †સાંનીધી કરે, †સમરો થાઈ પ્રત્યક્ષ. શ્રી. ૫

૧ જૂદા થાય. ૨ રક્ષણ. ૩ સાગરના મોળ જેવી. ૪ લક્ષ્મી. ૫ મિથ્યાત્વ, યોગ, કપાય, અવિરતિ, આદિ. ૬ જેથી કર્મ છૂટે તે. ૭ કંટાળા મયો છું. ૮ દીક્ષા. ૯ રખેવાળ. ૧૦ યાદ કરે કે પ્રત્યક્ષ થાય છે.

ગયળી નગારાં વાળુઆં, શુભ સુદૂત યોગ;
 શબ્દ વેદ શુર તવ દીયે, શબ્દ શકુન ઉપયોગ. શ્રી. ૬
 કૌટુંબીક, એક પૂછીયો, ઉદમ કારણ કેણ ?
 તે કહે નવો નિર્વાણ કરી, સીચા છાં તરૂંશ્રેણ. શ્રી. ૭

ઢાળ ૩.

આપાઈની દેશી.

તે સાંભળી કરે શુર વિચાર, એ થાશે મુનિકુલઆધાર;
 સંસારીવ દીવા કાજ, જોઈત્રે પોહોત્યા શુરરાજ. ૧
 આણુ અચલગઢ યાત્રા કરી, દેઉલ દીઠે આંખયો કરી.
 સુંદર સીરોહી વીર વાડી, વર્ધમાન જિન ખંભણ વાડી. ૨
 વીર જિણુંદ નાણે નાંદીયે, જીવિત સ્વામી પ્રભુ વાંદીયે;
 અબરી દેવી શ્રુતદાય, વીરભુવન પ્રભુમે ચિત્ત લાય. ૩
 આર્દ્રકુમારની ચોરી જીહાં, વસંતપુરે શુર પોહોત્યા તિહાં;
 સાહસી રાણકપુર મનરોલી, ઘાણુરે વીજે વેવલી. ૪
 લોહાણે 'આદમ અરિહંત, વરકાણે શ્રી પદ્મ ભદંત.
 નાંદોલાઈ નાંદુલ ભય, તીરથ ભેટી પાવન થાય. ૫
 ઉદયેપુર ડુંગરપુરવાસ, સાગવાડી ધૂલેવિ મઝાર;
 ઈર વડનગરે આવીયા, વીસલનગર સહુને ભાવીયા. ૬
 ઇત્યાદીક બહુ તીરથ કરી, મોટા શુર વાંદી સંચમી.
 ભદ્રક વિનય નિર્મલ ચિત્ત, બાણે સૂત્ર ભણાવે નિત. ૭
 અંગ ઇચાર ઉપાંગ રંગાહાર, છેદ અટ મૂલ આગમ અપાર.
 પચન્ના નંદી અનુયોગ,.....૮

ફેલા.

પૂર્વકૃત કર્મોદયે, પથરી રોગ ઉત્પન્ન;
 સનતકુમાર સુર્ણકેને, સોલ રોગ જિમ તન્ન. ૧
 મોટા શુર મન ચિંતવે, યત્ન કરતાં કોડ;
 એ એ દેવ અઢારડે, રચણે લગાવી ખોડ. ૨

ચતઃકવિત.

સસી કીયો સકલંક, કાયનકું દીધી મયણાં,

૧. પહેલા-આદિનાથ. ૨ બાર. ૩ છ.

લોચણ દીધ ^૧કુરંગ, લોચણ હીણકીય નારી;
 નાગરવેલ દીધ નીકલ, સફલ ઉખડ વધારી,
^૨સોરલહીણ સોનો કીયો, સફલ લોક વિસ્મય લયો,
 એ એ દેવ કારણ કવણ, ઠામ ઠામ રલુદલવ ગયો. ૧

ફહા.

રાજનગરને પરિસરે, સરસપુરે સુખકાર;
 પાટ દેઇ પાટણ દીસે, કુપૂરવિજય કરે વિહાર. ૧
 પાટણ અહમદાવાદમાં, શશી રવિ મુનિપરી દોય;
 કુવલય કમલ વિકાસતાં, પાપતિમિરભર ખોય. ૨
 અપવાદે એક નગરમાં, ચોમાસાં દશ ખાર;
 સહરપુરામાં વિચરતાં, વરસે ^૩દેશનધાર. ૩

ઢાળ ૪ થી.

(એ છાંડા દીઠાં રાખીએ કુમતી. એ દેશી.)

રાજનગરમાં શ્રી ગુફરાજે, જલધરની પેરે ગાળે;
 ખીમાવિજય ગણી સંશય ભાળે, દિન દિન અધિક દીવાળેરે.
 ભવિકાં વંદો ગુફ ગુણ ધારી. ૧

સોભાગી વડભાગી ત્યાગી, વૈરાગી વડવીર;
 કાલ પ્રભાણે સંચમ અપ કરે, પામવા ભવજલતીરરે. ભ. ૨
 ગર્વરહિત ભદ્રકપરીણામી, વિનય સમતાધારી;
 દેશના જલધારાએ સીંચે, ભવિક હૃદય શુભકારીરે. ભ. ૩
^૧ગોચમ ^૨સોચમ ^૩જંબૂ ^૪પ્રભવા, ^૫સ્થિતલવ સૂરીશ;
 મુદ્રા મોહન જેની દેખી, સાંભરે તેહ મુનિસરે. ભ. ૪
 રવિકિરણે તાપ તપે ધીકને, જિમ શીતલ સહીકાર;
 તિમ કેધાનલ તાપિત જને, શ્રી ગુફનો આધારરે. ભ. ૫
 ફહા.

૫૪ ગુફને વાંદવા, દેહ ^૧જુહારણ કાજ;
 પાટણ સંઘની વિનતી, સફલ કરે ગુફરાજ. ૧

૧ હરણ. ૨ સુગંધ. ૩ ભૂલ ખાધી. ૪ પડે. ૫ ઉપદેશની ધાર.
 ૬ ગૌતમ સ્વામિ. ૭ સુધર્મા સ્વામિ. ૮ જંબૂ સ્વામિ. ૯ પ્રભવ સ્વામિ.
 ૧૦ સંત્યલવ સૂરિ. ૧૧ નમસ્કાર.

ઢાળ ૫ મી.

(ગીત્તીના ગીતની દેશી.)

પાટણમાં પૂજ્ય પધારીયા, ધર્મીનાં ચિત્તડાં ઠાર્યા હો

જ્ઞાની ગુરૂ આબ્યા.

૧સોહવ મિલી, ગીતે મલાબ્યા, ભરી ચોખા થાલ વધાબ્યા હો. જ્ઞાની. ૧

શાહ ઋષભ પારીખ વીરચંદ, અમીચંદ વસા સૂરચંદ હો. જ્ઞા.

કેસરીસીંઘ કેસ્તૂરશાહ, આણંદજી અધીક ઉછાહ હો. જ્ઞાની. ૨

પોસહશાલાએ પધરાબ્યા, મોટા ગુરૂજી વંદાબ્યા હો. જ્ઞા.

શ્રી વિજયસીંહ ખીમાસૂરીરાયા, પંન્યાસ પદનો કરે પસાયા હો. જ્ઞા. ૩

સંખેસર પાસ બૂહારી, પ્રીરી પાટણમાં પધાર્યા હો. જ્ઞા.

જિનખિંબ પ્રતિષ્ઠા કીધાં, સાહ ઋષભને ધરી પ્રસિદ્ધા હો. જ્ઞાની. ૪

સાંતસે જિન મૂરતિ થાપી, ગુરૂ કીરતી જગમાંહી બ્યાપી હો. જ્ઞા.

ચીઉંતેરનો માધવ માસ, સંઘ સહુની પૂજી આસ હો. જ્ઞા. ૫

ફહા.

સંવત પંચોતેર શ્રાવણે, વદી ચૌદશ ૨૧શી વાર;

પંન્યાસ શ્રી કર્પૂરવિજય ગણી, પહોંચ્યા સ્વર્ગ મહાર. ૧

ઢાલ ૬ ફી.

રાગ ધન્યાત્રી-સુષુ વહનીપ્રી.

ખીમાવિજય ગણી મહીઅલ વિચરે, ગગને જિમ દિનકારજી;

ભવિક હૃદયકંજ યોધ કરંતા, હરતા હરિત અધકારજી. ખી. ૧

શ્રી જિનવરશાસન દીપાવે, સુનીવર રૂપ સોહાવેરે.

હિતકારજી ચતુરાઈ ધીરજ, સુમતિ સદા સુખ પાંવેરે. ખી. ૨

વિનીતપણે સુનિ માન વધારી, જિન આણા અનુકારીરે;

સુવિહીત ગીતારથકુલમંડળ, હરતી સમ જસકારીરે. ખી. ૩

ખીમાવીજય સિદ્ધપુર મંહીસાણા, આણસમે રાધનપુર સાંચોરેરે;

સમીએ સાંતલ પુરવારાહી, વાવે અજીત જોહારેરે. ખી. ૪

વીસલનગરે વળી વડનગરે, વઢવાણે તારંગેરે;

કુંભારપાલ કૃત દેહરે પ્રણમે, અજીત જિન મન રંગેરે. ખી. ૫

૧ સો. ૨ સોમવાર. ૩ સર્વ. ૪ અજીતનાથ પ્રણમે.

હાંત ખાંતી જઈ કુમારી રીચે, વીમલ વસહી જિન વદોરે;
ગામ નગરપુર પાવન કરતા, આવે અમદાવાદરે. ખી. ૬
ચિંતામણી મહાવીર ઋષભજી, અજીત સંભવ શાંતિનાથજી;
વર્ધમાન શીતલ વાસુપૂજ્યો, જગવલ્લભ શિવ સાથીજી. ખી. ૭
હુહા સોરઠી.

ઈત્યાદિક જિન રાજનગર ભુષણ સમા,
પ્રભુએ આતમકાજ, ખીમાવિજય ગણી હરખ ધરી. ૧
ઠાલ ૭ મી.

સુણા શાંતિ જિજ્ઞાસો—એ દેશ.

ગણનાયક લખે આ દેશ, પાવન કરો સુરત આ દેશ;
સંઘ જીવે તુમારી વાટ, દીપાવો સુવિહીત પાટ. ૧
માણીચંદ રૂપા કેલ્યાણ, તારાચંદ હેમચંદ જાણ;
મોદી માવજી માણેકચંદ, વાંછાગઢવી અધિક આણંદ. ૨
ઈત્યાદિક શ્રી સંઘ લોક, ચાહે જીમદીનક;
વાંચી પત્રને પૂજ્ય પાંગરીયા, ખંભાત જઈ ઉતરીયા. ૩
સંઘ સામે આવે ધાઈ, આવે તિહાં અધિક વધાઈ;
સુખસાગર થંભણ પાસ, જગવલ્લભ લીલ વિલાસ. ૪
નવપદ્મ પાસ કંસારી, જીરાઉલ સંપદકારી;
મન મોહરી પાસ, અમીરો ચિંતામણી પાસ. ૫
ઈમ પાસ જીજ્ઞેસર દાખા, ખીજા પ્રભુ સંથન રાખા;
દેરાં ચાલીશને આઠ, તિહાં પૂજના ઘણા ઠાઠ. ૬
તિહાંથી કાવીએ પધાર્યા, લોચરામાંહી દેવ જીહાર્યા;
જંબુસર આવી જિહારે, પદ્મ પ્રભુ દીઠા તિહારે. ૭
ભરૂચે સુવ્રતસ્વામી, આદીસર પાસજી નામ;
ચોરે ચૈત્યવંદન કીધો, તેહ સુરત વાત પ્રસીધો. ૮
સામહીયા સખર બનાવે, પંચ શબ્દાં વાળાં મંગાવે;
નાહનચંદ મન હરખ નમાવે, પણ પૂજ્યજી નિઃસ્પૃહ દાવે. ૯
ઉપાસરામાંહી ઉતાર્યા, સુણાં વચણાં હું અમૃત ધારા;
૧ગોરી ૨ગુંડયલી થુંચલી ગાવે, શાસનપરભાવના થાવે. ૧૦

લેટી ધર્મ જિણુંદ સુપાસ, શ્રી સુરતમંડળ પાસ;
 શ્રી સંધને અધિક ઉદ્ધાસ, સંવત એ'સીએ રહ્યા ચોમાસ. ૧૧
 હવે પરવ પબુસણ જાણી, ભાગે ગુરૂ મીઠી વાણી;
 અમારીના પડહ વળવો, સાચર જલચર સુકાવો. ૧૨
 નવબ્યાખ્યાને કુદ્ય વંચાએ, જિનવરની પૂજા વિચાએ;
 પાખી પોસહ વછલ થાઈ, ગુરૂ જશ દિશોદિશ ગવાઈ. ૧૩
 માણેકચંદ કરે અરદાસ, મુઝ ઘરે ખીજા ચોમાસ;
 વીતરાગ વચન મન આણી, ગુરૂ બોલે ગુહરી વાણી. ૧૪
 વહીલા પાઉ ધરજ્યો સ્વામી, શું કહીએ અંતરબમી;
 દિનકર 'ક્ષેત્રાંતરી જાય, પંકજ વન શી ગતિ થાય. ૧
 તો અમને મોટા કીજે, માસ એક વાડીમાં રહીજે;
 તુમમની અમ સરીખા કોડ, અમમની નહી પૂજ્યની કોડ. ૧૬
 ઘણું આગ્રહ વિનતી માંની, દિન આઠ રહ્યા ગુરૂ અ્યાની;
 થોડું પણ અમૃત કીહાંથી, જ'બુસરે આબ્યા તીહાંથી. ૧૭

કુંહા.

ચતુર શીરોમણી સંધના, આગ્રહથી ચોમાસ;
 અમદાવાદે સંધ હવે, લેખ લીખે અરદાસ. ૧

ઠાલ ૮ મી.

ચત્રોડ શાલ રે એ દેશો.

રાજનગર પઉ ધારો રે, વિનતી અવધારો રે;
 મેને વધારી શ્રી સંધને ઘણો રે. ૧
 દેશ નગરને ગામ રે, પુર પાટણ ઠામ રે;
 ધામ અભિરામ જે, ગુરૂ પાવન કરે રે. ૨
 ધન્ય તે નરનારીને, સમકીત વ્રતધારી રે;
 દેવ બુહારી ગુરૂ ચરણે નમે રે. ૩
 ધન્ય તે વ્યવહારી રે, પડીકમણાંકારી રે;
 વંદન વિધિ સારી રે, જે નિત્યે સાચવે રે. ૪

લેખ વાંચીને આવે રે, ધર્મ સમ ભાવે રે;	
મોતીડે વધાવે રે, શ્રાવક શ્રાવિકારે.	૫
ઉપધાન વહાવે રે, માલા પહીરાવે રે;	
શાસન દીપાવે રે, બે ધરે દીવડો રે.	૬
કૃત કર્મના લોગરે, દેહ ઉપન્યો રોગ રે;	
યોગ ઉપયોગ ન મુકે, વિકૃતિથીરે.	૭
ધન ૧૫૫૫ શીશરે, અરબુનમાલીસ રે;	
૨શીશ બલતો સહે, ગજસુકુમાળજે રે.	૮
નવિ આણી રીશરે, સુકોમલ મુનીશ રે;	
રીશ કીરત ધર, શીવપદ પામીયા રે.	૯
ઇમ મન માંહી ભાવી રે, જિનવિજય તોડાવી રે;	
સંઘ લલાવી, શુભ ધ્યાને રમીરે.	૧૦
પ્રભુ આણી ભાલી રે, પદ્માસન વાલી રે;	
જપે જપમાલી, એકશો આગલે રે.	૧૧
સંવત સત્તર છયાસી રે, દોસીવાડે ચોમાસી રે;	
ઉજવલ એકાદશી આસો માસની રે.	૧૨
પોરસી લણાવી રે, જીવરાશી ખમાવી રે;	
મૈત્રી મન ભાવી, સુર પદવી વરે રે.	૧૩
હવે શ્રાવક લોક રે, મીલીયા બહુ થોક રે;	
દિન દિન લોક જથું, વિરહે દુઃખ ધરે રે.	૧૪
જલવિષુ જિમ રમીન્ન રે, રવિ વીણ ૫કળજ દીન રે;	
માતાજી વિષુ પનંદન કહોં કિમ રહે રે.	૧૫
કુણ દેશના દેશે રે ? અમ હીત કુણ કહેશે રે ?	
ઉપગારો અંગ વહેશે, કહો કુણ તુમ વિના રે ?	૧૬
પાઓ શીર નામી રે, કેહને ખામસું સ્વામી રે ?	
હિતકારી સુવીચારી, તુમ સમ કો નહી રે.	૧૭
કલોશાહ તાત રે, વનાંબાઈ માત રે;	
ઉસવંત વિખ્યાત, જિહાં શુર અવતર્યા રે.	૧૮

હુહા—સારઠી.

ગૃહ વાસે બાવીસ, બેતાલીશ સુનિપણે;
સવી ચોસઠ વરસ, ગણી ખીમાવીજ્ય હવિતં. ૧

ઢાલ ૯ મી.

(પ્રથમ ગોવાલા તણે બવેલ —એ દેશી.)

શ્રીમાળી ન્યાતી શીરોમણીલ, આણુંદલ લાલચંદ;
રાજનગરનો શેઠીઓ લ, ઉઝો લાવ અમંદ. સુ. ૧

સુશુરુલ તુમવિણુ કવણુ આધાર. આંકણી.
ક્રીકા પારેખ બેડલી લ, શાહ સ્નાલાવંદ બાણી;
ભાવીઆ દોડી આવીયા લ, સાંભલી ગુરુનિર્વાણ. સુ. ૨

ધત્યાદિક શ્રાવક મીલ્યા લ, તેહની સંસા થાય;
કેસર ચંદન ઘનધસીલ, ચર્યે ગુરુની કાય. સુ. ૩

બાબેઠે બેસારીને લ, નવ અંગે પૂજંત;
અંજલિ પંચાંગે નમી લ, છેહલી બત નમંત રે. સુ. ૪

સોના રૂપાને કૂલડે લ, વધાવે નરનારી;
આંસુડાં લોચણુ ઝરે લ, જિમ નેચી જલધાર. સુ. ૫

શ્રીબીકા ક્રીધી વાંસની લ, પધરાવી ગુરુદેહ;
સુરવર પરી શ્રાવક વહે લ, આણી ધરમસનેહ. સુ. ૬

ઉછાલે પધસા ઘણા લ, ઉપરે વાસ બરાસ;
અતિ આડંબર આણીયા લ, સાબરમતીને પાસ. સુ. ૭

અગર સુખડને અરગળ લ, અન્ય સુગંધા રે દ્રવ્ય;
ઢાહ દીઓ ગુરુ દેહને લ, શ્રાવક ઝોહ કર્તવ્ય. સુ. ૮

હુહા.

નવા વાસમાં જિન ભુવન, પાસે વાડી મઝ;
શુભ બન્યો પન્યાસનો, માતુ સુરભવન સંકળજ. ૧

અષ્ટાપદ હમ ઋષભની, શુભ કરે સુરરાજ;
શ્રી સંઘ કરે આરામમાં, પ્રતિદિન નમવા કાજ. ૨

લખમીચંદ પનલ ભણો, લાઇચંદ સુતન સંઘ;
અનુમતિ આગલે રહી, ઉદમ કરે કૃતપુણ્ય. ૩

ઠાલ ૧૦ મી.

રાગ માઝણી.

સુગણ સોભાગી સહી ગુરૂ સાંભરે રે, ૧ જનકસુતા જિમ રામ;
 કામ હું રતિને ધામ હું પંથીને રે, વ્યાપારી મનીઠાસ. સુ. ૧
 ચંદ્રચંદ્રોરાં જલધર મોરાં પ્રીતડી રે, ગીરધર રાધા જેમ;
 ગજરે વાપીક અંખ, ભમર જિમ માલતી રે, રાજમતી મન નેમ. સુ. ૨
 હારમાંહી શુભ, પટમાંહી તંતુઆ રે, ચંદનમાંહિ ભ્રમ વાસ;
 મોતીમાં ઉજવલતા, ગંધનયુ કૂલમાં રે, તિમ ગુરૂ ગુણુ આવાસ. સુ. ૩
 જેહને દીઠે તનમન હુણસ્યે રે, નીઠે પાપની રાશી;
 તેહ શ્રી ખીમા વિજયભુ સુગતિ પધારીયા ભ, જેહની મોટી આશ. સુ. ૪
 સુપનમાંહી જો આવી મુઝ હરીસણુ દીઉંરે, તો પહોંચે મનના કોડ;
 સુમતિ સહાજન મહીમા, સદ્ગુરૂ સેવતાંરે, વંદુ બેઉ કરજોડ. સુ. ૫

કલશ.

ઇમ સંઘ સુખકર સાત ભયહર, સાત સુખવરદાયકો;
 ક્ષમાવિજય પન્યાસ પાવન, સાધુ મંડલીનાયકો;
 તમુ હસ્ત સુદીક્ષીત પેરે શિક્ષિત, જિનવિજય ગણી જગે જયો;
 સુમતિવિજય કહેણુથી, જો વચન રસ સદ્દેહો થયો. ૧
 ઇતિ શ્રી ક્ષમાવિજય ગણિ નિર્વાણ મહોત્સવ સંદર્ભ સંપુર્ણ.

શ્રી નિનવિનયજી નિર્વાણ રાસ.

કમલમુખી શ્રુતદેવતા,	પૂરો મુજ મુખવાસ;	
શુભદાયક ગુરૂ ગાવતાં,	હોય સફલ પ્રયાસ.	૧
સીમધર પ્રમુખા સવે,	વિચરતા ભગવાન;	
ચરણકમલ તસ પ્રણમતાં,	વાધે ઉત્તમ ધ્યાન.	૨
શાસનનાયક જગપતિ,	વંદુ વીર જિહ્વંદ;	
ગૌતમ પ્રમુખા જસ હુવા,	ઐહ હનર મુણિંદ.	૩
સિદ્ધ બુદ્ધિ શ્રી શાંતિનાથ,	વાસુપૂજ્ય સુખદાવ;	
તાસ પસાયે ગુરૂતણો,	કહું નિર્વાણ બનાવ.	૪
પામે કારજ સિદ્ધતા,	જે હોયે કારણ યોગ;	
તિમ મુજ આતમ સંપદા,	પ્રગટે ગુરૂસંયોગ.	૫
વિનય વધે ગુરૂ સંગ તે,	વિનયે જ્ઞાન પ્રકાશ;	
જ્ઞાને થિરતા ચરણમાં,	ચરણે શિવપુર વાસ.	૬
વિષમ કાલમાં વિસ્તરી,	કીર્તિ કામિની જસ;	
સંવેગી શુભનિધિ હુઆ,	સત્યવિજય પંથ્યાસ.	૭
તસ અંતેવાસી ભલા,	કર્પૂરવિજય ગુરૂ સાર;	
ક્ષમાવિજય તસ પાટવી,	ક્ષમા તણો ભંડાર.	૮
તસ આસન શોભાવીઓ,	કરતાં શ્રુત અભ્યાસ;	
દેશ નગર જશ વિસ્તર્યો,	વિહાર કરતાં જસ.	૯
તે ગુરૂ કિણુ નગરે હુઆ,	કિમ પામ્યા વૈરાગ્ય;	
કિમ સંસાર અસારતા,	જાણી કીધો ત્યાગ.	૧૦
કિમ બહુ શિષ્ય નિપાઈયા,	કિમ બહુ શ્રુતતા કીધ;	
કિણીપરે દેવગત થયા,	ઉત્તમ પદવી લીધ.	૧૧
તે જિનવિજય સુગુરૂ તણો,	કહું સઘળો જીવિરતં.	
સાવધાન થઈ સાંભલો,	આણી હરખ અત્યંત.	૧૨

ઢાલ ૧ લી.

(હર આંખા આંખથી રે)

જખૂદ્ધિપમાં દીપતો રે,	ક્ષેત્ર ભરતમાંહે ચંગ;	
સત્તર સહસશું પરવર્યો રે,	ગુજ્જર દેશ ઉત્તંગ.	
	મનોહરા ! સુણજો ગુરુ ચરિત્ર. ૧	
આંતસ શિર મુગટ મણિ સમો રે,	સકલ નયન શિણુગાર;	
રાજનગર રણિયામણો રે,	જિહાં બહુ પૂન્ય પ્રચાર. મનોહરા. ૨	
ઉજ્જન જિન ગ્રહ મંડતી રે,	અતિ મોટે વિસ્તાર;	
ભક્તિ લોક બહુ પેરે કરે રે,	પૂજા વિવિધ પ્રકાર. મ. સુ. ૩	
વીર વિભુ શાસનપતિ રે,	રાજનગર મંડાણ;	
સહજ સમાધિ શામલો રે,	પાસજી પુરિસાદાંણ. મ. સુ. ૪	
જગવલ્લભ જગવાલહો રે,	સંભવ સુખ આવાસ;	
ચિંતામણિ નાલી ભલો રે,	શ્રીકલિ કુંડ પાસ. મ. સુ. ૫	
ધ્યાનિક જિનવર તણારે,	ઘ્રોહા બહુ પ્રાસાદ;	
જસ વાદે કરી સ્વર્ગશું રે,	બાણે કરતા વાદ. મ. સુ. ૬	
જિહાં બહુ શ્રાવક શ્રાવિકારે,	મતધારી ગુણવાન;	
પ્રાત સમે પ્રભુજી નમેરે,	સાંભળે સુગુરુ વખાણ. મ. સુ. ૭	
આગમ વચણાં સાંભળેરે,	બાણે ગુણ પર્યાય;	
નિશ્ચય પરિણતિ દ્રવ્યનીરે,	સુણતાં હરખિત થાય. મ. સુ. ૮	
જીવ તણાં જિહાં કણુ ઘણારે,	રક્ષા ઠેરાં સ્થાન;	
જીવ ઘણા તેહમાં ઠવેરે,	શ્રાવક શ્રદ્ધાવાન. મ. સુ. ૯	
શિવ સુખ અર્થે જીવડારે,	પૂજા સત્તર પ્રકાર;	
જિનધરમાં જિનરાજનીરે,	કરતાં ચિત્ત ઉદાર. મ. સુ. ૧૦	
અકોત્તરી મહોચ્છવ ઘણારે,	પ્રતિષ્ઠામહુ ખાસ;	
કરતાં હોડાહોડશુંરે,	ખરચે ધન હુલ્લાસ. મ. સુ. ૧૧	
રાજનગરના ગુણુ ઘણારે,	કવિજન કેતાં ગાય;	
શ્રી જિનકજપદ સેવતારે,	ઉત્તમ સુખિયા થાય. મ. સુ. ૧૨	

હાળ ૨ છ.

(વારી બધું અરિહંતની—એ દેશી.)

ઠવણુ નિશ્ચે વંદીએ, હોસીવાડા મોબર; મોહન.
 સીમંધર પરમાતમા, રાજનગર શણગાર.—મોહન.
 ગુણવંતા ગુરુ ગાઇએ. ૧

નામે હુખ દોહણ ટલે, બપતાં બાએ પાપ; મો.
 ધ્યાતાં ભવભય નિરતરે, નિર્મળ હોવે આપ. મો. ગુ. ૨
 દેવલજ્ઞાન ગુણે કરી, બાણે લોકલોક; મો.
 પણુ વીતરાગ સ્વભાવથી, નહિ જસ હરખ ને શોક. મો. ગુ. ૩
 તાસ દેવલને દૂકડા, શ્રી શ્રીમાલી બાત; મો.
 ધરમદાસ નામે વસે, નિર્મળ જસ ફલ બાત. મો. ગુ. ૪
 તસ ઘરે નારી સોહામણી, કુલવંતી જસ વાંન; મો.
 પતિવ્રતા બડભાગિણી, લોહકુંવર અભિધાન. મો. ગુ. ૫
 પિયુષંગે સંસારનાં, લોગવતાં સુખલોગ; મો.
 સ્વાતિયોગે જેમ શુક્તિમાં, ગલીધરે શુભયોગ. મો. ગુ. ૬
 પૂરે દિન સૂત જનમીઓ, રૂપવંત સુકુમાલ; મો.
 ખારમે દિન સજ્જન મલી, થાપે નામ ખુશાલ. મો. ગુ. ૭
 અંદ્રકલા પરિ વાધતો, બોલે હમણાં બોલ; મો.
 માતપિતા મન મીઠકા, લાગે અમીયને તોલ. મો. ગુ. ૮
 સાત વરસને આસરે, માતપિતા ઉદ્ધાસ; મો.
 નામાં લેખાં શીખવા, મૂકે પંડિત ખાસ. મો. ગુ. ૯
 થોડા દિનમાંહિ શીખીઆ. વિદ્યા વિનય વિવેક; મો.
 અતુરાઈ બહુ ફેલવે, ખેલે ખેલ અનેક. મો. ગુ. ૧૦
 સોલ વરસને માજને, હૂંઓ કુમર સુબાણ; મો.
 વિહાર કરતાં તિણે સમે, આબ્યા ગુરુ ગુણ ખાણ. મો. ગુ. ૧૧

ફૂલ.

ઉપશમ અમૃતરસે લય્યાં, નયન કચોલાં બસ; ૧
 આચારી ભદ્રક ઘણા, ક્ષમાવિજય ગણી ખાસ. ૧
 સાચો જિનમત સદ્વહે, કાચો ન કરે સંગ; ૨
 ગીતાર્થ ગુરુ સંગથી, સ્યાદવાદે બહુ રંગ. ૨

તે ગુરૂનો ભગતો ઘણો,	રાયચંદ શુભ નામ;	
શામલપાસની પોલમાં,	સુંદર જેહતું ધ્યાન.	૩
જોડો પગ પહેરે નહિ,	દેશ વિદેશે ભય;	
ઉજળુ ઉઢક નિત્ય વાવરે,	એ બ્યવહાર સદાય.	૪
તસ પારેખના વયણથી,	ખુશાલચંદ કુમાર;	
ગુરૂના ચરણકમલ નમે,	પામે હર્ષ અપાર.	૫
ગુરૂ પણુ તેહને દેશના,	તિણી પેરે દીએ રસાલ;	
જિમ સંચમ સન્નુખ હુવે,	શ્રાદ્ધા જ્ઞાન વિશાલ.	૬

ઠાળ ૩ છ.

(પ્રાણી વાણી જિન તણી—એ દેશી)

એ સંસાર અસારમાં,	જોતાં સ્થિર વસ્તુ ન કાંઈરે
પ્રભાતે જે દેખીએ,	મધ્યાન્હ સમે તે નાંહી રે (૨)
પરમ ગુરૂ વચણકા,	સુણો પ્રાણીરે, સુણો પ્રાણી નિસ્વધવાણી;
	જિનની ગુરૂ કહે હિત આણીરે—૧
સંયોગે જો આવી મળ્યો,	બાહ્ય પરિકર પુન્ય સંયોગરે;
વિછડતાં તે વસ્તુનો,	તત્ત્વદષ્ટિ ન કરે સોગરે—(૨) પરમ. ૨
જિમ કોઈક નર સ્વપ્નમાં,	લહે રાજ્ય તણો ઉપલોગરે;
ક્ષણ માત્ર જિમ તે રહે,	તિમ શબ્દ રૂપ રસ યોગરે (૨) પરમ. ૩
દિનકર ઉગે આથમે,	પડે ઘડિયાલોના ઘાયરે;
પણુ મૂરખ સમજે નહિ,	મારું ક્ષીણ આઉખું બાયરે—(૨) પ. ૩
મહાકાલ અનાદિ અનંત છે,	તિહાં દુર્લભ મનુષ્ય અવતાર રે;
તે પામે પણુ દુહ્લહી,	સખી(?)જેહથી ભવપાર રે—(૨) પ. ૫
સુલભ દેવાધિપપણું,	વલી સુલભ બહુ પ્રભુતાયરે;
દુર્લભ વસ્તુ રવલાવની,	શ્રદ્ધા સ્વાદ્વાદે થાય રે—(૨) પ. ૬
શ્રદ્ધા પામે પણુ ઘણા,	કામ કર્મમાં લપટાયરે;
વિષયાસંગી છવડા,	જાણે પણુ નવિ છંકાયરે—(૨) પ. ૭
દુવિધ ધર્મ જિનવર કહે,	વિદ્યા સંચમ સુખકાર રે;
હિંસાદિક આશ્રવ તણો,	જિહાં ત્રિવિધ ત્રિવિધ પરિહારરે—(૬) પ. ૮

જે અહિંસક થયો આત્મા, તાજે નિજપરના પ્રાણુરે;
 ભાવ અહિંસક જીવનો, એહિજ બ્યવહાર પ્રમાણુરે—(૨) પ. ૯
 શ્રુત ધર્મ સુરતરૂ સમો, ગણધરભાષિત સુખદાયરે;
 જિન આણુએ આરાધતાં, પામ્યા બહુ શિવપુર ઠાયરે—(૨) પ. ૧૦
 સૂત્ર સહિત સૂઈ યથા, પડી કચરામાં પથ પાય રે;
 શ્રુતનિધિ તિમ ભવમાં પડ્યો, વળી બાજે જ્ઞાન પસાયરે—(૨) પ. ૧૧
 જ્ઞાન ક્રિયાથી પામીએ, અજરામર સુખ શ્રીકાર રે;
 તે સુખસાધન અવગણે, તે તો બાણો પશુ અવતારરે—(૨) પ. ૧૨
 રે જીવ કીડા સકેતલી, વેલાતનુ વાવડી મધ્યરે;
 કાલ રહેંટ નિશાદન રૂરે, હરે જીવત જલ તુજ સુગ્ધરે—(૨) પ. ૧૩
 ભાગ્યહીન નરને યથા, ચિંતામણિ રચણ દુર્લભરે;
 તિમ ભવાનંદી જીવને, દુર્લભરૂચિ ચારિત્ર લંભરે—(૨) પ. ૧૪
 અર્થીર ચંચલ જે ક્ષણ માત્ર જે, છે દુખકારી મહાપાપરે;
 દુરગતિ કારણ બાણીને, તબે લોગ વિપાસા આપરે— ત. ૧૫
 અસ્થીર સ્થીર ન એ દેહથી, બે સ્થિર નિર્મલ હુએ ધર્મ;
 રોતો તું રચે નવિ આદરે, જેહથી હોય શાશ્વતા શર્મરે—જે. ૧૬
 ભત્યંધ નરને નવિ હુએ, દષ્ટિતણે સુખલોગરે;
 તિમ મિથ્યાત્વી જીવને, ન હોય જિનમત સંયોગરે— ન. ૧૭
 ધર્મ સાચો બંધવ નહી, નહી ધર્મ સમો કોઈ મિત્રરે;
 સુક્રિત મારગમાં ચાલતાં, ધર્મરથ સરીજો કંઠાં સૂત્રરે.— ધ. ૧૮
 અરિહંતાદિકપદ ભલા, જિન શુદ્ધ ધર્મ આવાસરે;
 ધ્યાનદશામાંહી ધ્યાયતાં, લહે જિનપદ ઉત્તમ ખાસરે—લ. ૧૯

કુલ્લ.

વાણી ગુરૂની સાંભળી, ખુશાલચંદ કુમાર;
 ચિત્ત ચમક્યો ધમિ વિનવે, તારતાર ભવતાર. ૧
 તું સુજ 'પ્રવહણ સારીજો, મિલિયો ભવજલ માંહી;
 કૃષ્ણાદાહ સમાવવા, તુંછે જલધર પ્રાહી. ૨
 વિષય કષાય દાવાનલે, દાઝ્યો હું નિશદિન;
 સમતા અમૃત પાનથી, શિતલ કરે સુનીશ. ૩

અરણ્ય ધરમ આરાધવા, ઉથો છું નીરધાર;
 કૃપા કરી આરોપીએ, પંચ મહામત ભાર. ૪
 તુજ પસાય મુજ રાંકને, હોર્યે બહુ ગુણ સિદ્ધ;
 અનુકંમે તુમ સંગથી, થાર્યે વધીત સિદ્ધ. ૫

ઢાળ ૪ થી.

(સંયમથી મુખ પામીએ એ દેશા.)

શુર કહે સાંભલ માહારી, વાણી અમીય સમાણી;
 કુંવરજી બાણી જૈનાગમ થકી, તિમ કહું તુજ હિત પ્રાણી. કું. ૧
 સંયમ સુરતરૂ સેવીએ, વિનય તો તેહલું મૂલ; કું.
 સ્કંધ તે સુરતરસ પદા, પત્ર તે જસ શ્રુત ફૂલ. કું. સ. ૨
 ફલસમ પંચમ જ્ઞાનતા, રસ તે કરમ અભાવ; કું.
 એ સંયમ આરાધતાં, હુઆ ઘણા નિઃપાપ. કું. સ. ૩
 બૂબલ તેઉ વાઉને, વનસ્પતિ ત્રસકાય; કું.
 મન વચ કાયે નવિ હણે, હણાવે રૂપીરાય. કું. સ. ૪
 આલે જયણાએ મુનિ, ઉઠે બેસે મન આણી; કું.
 ભોજન શયન ને બોલવું, જયણા એ સવિ બાણી. કું. સ. ૫
 સંયમમાં રતિ ઉપજે, તો સ્વર્ગ સમ હુએ મુખ; કું.
 અરતિ હુએ સંયમ વિષે, તસ નારક સમ દુઃખ. કું. સ. ૬
 શુર આણાએ આલવું, તજવો છંદાચાર; કું.
 પાલવો પરમપ્રતીત સ્યું, દશવિધ ધરમ અપાર. કું. સ. ૭
 ઇંદ્રિય વિષય તજ કરી, પાળવું નિર્મળ શીલ; કું.
 કરમ શત્રુઓ નિર્મૂલવા, કરવી અનુભવ લીલ. કું. સ. ૮
 શીતાતપ મલ પરિસહા, વલી પૂબ સત્કાર; કું.
 આવે અરતિ નવિ કરે, ભવ તરે તે અણુગાર. કું. સ. ૯
 પુદ્ગલ સંગે અનાદિથી, બીગડી પરણતિ દેહ; કું.
 રત્નત્રયી અભ્યાસથી, કરવી નિર્મળ તેહ. કું. સ. ૧૦
 ધીર હોય તે ધરી થકે, નહિ કાયરનું કામ; કું.
 કાયર નર બે આઠરે, તો ન રહે તસ ૧માંમ. કું. સ. ૧૧

કુંવર કહે સાચું કહ્યું, પણ ઊંડીશ ગૃહવાસ; કું.
સુગુરુ તુમ્હે પસાય ઉત્તમ થઈ, પાલશું સંયમ ખાસ. કું. સ. ૧૨

હૃદા.

અનુમતિ લહે નિજ તાતની, દીક્ષા ગ્રહું તુમ ખાસ;
તાવત કાલ કૃપા કરી, કરજ્યો અત્ર નિવાસ. ૧
ગુરુ કહે દેવાનું પ્રિયા, જીમ સુખ પણ પ્રતિબંધ—
કરવો નહીં એ કાર્યમાં, દુર્લભ એહ સખંધ. -૨

હાળ ૫ મી.

(સંયમ લેવા સંચારે—એ દેશી.)

ઘેર આવી કહે તાતનેરે, કુંવર વચણ રસાલ. સંયમ રંગ લાગ્યો.
ચરણ ધરમ ને કરસવારે, તજશું ગૃહજંજળ. સં. ૧
ચરણ ધરમને કરસવારે, તજશું ગૃહ જંજલ. સં. ૨
કોષાદિક પરિણતિ કરેરે, સહજ સ્વભાવની હાથ;
સમતા અમૃત પાનથીરે, કરસ્યું અનુભવ જ્ઞાન. સં. ૩
માનવભવ લહીં દોહીલોરે, આ લોકે મ ગમાય. સં.
અનુમતિ દો તાતજીરે, જિમ તે સફલો થાય. સં. ૪
જિન મારગ સમજે નહીરે, તે જડ ભૂલે ન્યાય. સં.
પણ મારગ બાધ્યા પછીરે, કીમ તું મારગ બાય. સં. ૫
તત્વનજરસ્યું જોયતાંરે, અવર ન આપણો હોય. સં.
કર્મવશે પરભવ જતાંરે, થાએ સખાય ન કોઈ. સં. ૬
જડ અચેતન ચલ સહીરે, માંસ રૂધિરમયી કાય. સં.
તેહ ઉપરી મોહ કિર્યોરે, મોહે ધર્મ હણાય. સં. ૭
તાત કહે જવલ સાંભળોરે, એ સવી ધીરનાં કામ. સં.
તુમે સુકોમલ સુકમાલ છીરે, તિણે તુમે રહો અમ ધામ. સં. ૮
વલ તુમ કિમ વહ્યો સદારે, માથે મેરૂનો ભાર. સં.
કુંવર કહે ગુરુ સહાયથીરે, નહિ મુજ ણીક લગાર. સં. ૯
લાલચ જે પરભાવનીરે, દુર્લભપ્રાપ્તિ તાસ. સં.
નિજ સ્વરૂપ દુર્લભ નહીરે, જેહ સદા નિજ પાસ. સં. ૧૦

અનુમતિ લાહી નિજ તાતનીરે, આગ્રહ કરી અપાર. સં.
સંઘ ઘણો મન હરખીઓરે, ધન્ય એહનો અવતાર. સં. ૧૧

ઠાલ ૬ ફી.

શુભ સુહૃત શુભ દિવસે, આરિત્ર રાજા ચિત્ત વિકસેરે. ૧
ગડગડ ઝાંઝાં જશ નોખત વાજેરે,
જાણે મમતાકા ઢુંકુડારે, પરણાવું સમતા રૂડીરે. ગડગડ. ૨
તિહાં સભજન સંઘ મિલી આવે, 'સોહાસણુ ન્હવણું કરાવેરે. ગ. ૩
પહીરાવે આલરણુ જડીઆ, માતું સ્વર્ગમાંહી તે ઘડીઆરે. ગ. ૪
વાઘા કસળી ધરે અંગે, લે લામણુડાં સહુ રંગેરે. ગ. ૫
કાને કુંડલ હાથે અંગુઠી, હીંચે હાર કરે શુણુ પુઠીરે. ગ. ૬
ખન્યો કલપતરૂ જિસો સોહે, ગજખંધ ચઢયો જન મોહેરે. ગ. ૭
સંઘ સઘલો આગળ ચાલે, ફરી ફરી કુંવર સુખ લાલેરે. ગ. ૮
સામેલા સોહે તાજા, સુખપાલ નોખત બહુ વાજરે. ગ. ૯
ધન ધન માતા જેણે જાયો, ધન ધન પિતા સુખદાયોરે. ગ. ૧૦
ભાઈ ભગની ધન્ય કુલવંશ, ઇમ લોક કરે પ્રશંસરે. ગ. ૧૧
મોહરાય છે મહા અરાતી, તુમે હોળે તેહના ઘાતીરે. ગ. ૧૨
તુમે રાગ દ્રેષ પરિહરો, તુમે સમતા રમણી વરોરે. ગ. ૧૩
તુમે જ્ઞાન શ્રદ્ધા શુણે વાઘો, તુમે નિર્મલ આરિત્ર સાધોરે. ગ. ૧૪
તુમે બાહ્ય નકટ ઉવેળી, થાઓ શુદ્ધ સ્વભાવ ગવેળીરે. ગ. ૧૫
ઇત્યાદિક બહુ આશીષ, દીઓ ઉત્તમ સંઘ જગીશરે. ગ. ૧૬
જિનશાસન ઉન્નતિ થાય, બંદીજન બહુ શુણુ ગાયરે. ગ. ૧૭
રાજનગર મધ્યે થઈ જાવે, પૂરવવન ખંડે આવેરે. ગ. ૧૮
લલા અભિગમ પંચ ધરતો, શુરચરણે નમે હરખંતોરે. ગ. ૧૯
ધર્મદાસ પિતા તિહાં જોલે, દેઉ પુત્ર એતું રમાયે જોલેરે. ગ. ૨૦
એહને જિમ બહુ શુણુ થાયરે, તિણે પેરે કરો શુરચરે. ગ. ૨૧
પંચમુઠી લોચ કરી સાર, થાઓ ગેહ તણ અણુગારરે. ગ. ૨૨
સર્વ વિરતિ કન્યા સારી, પરણાવે શુર મનોહારીરે. ગ. ૨૩
તિહાં જય જય શબ્દ સવાયા, બહુ ઉત્તમ ગીત ગવાયારે. ગ. ૨૪

કહા.

- સંવત સત્તર સીત્તરે, કાર્તિક માસ બુધવાર;
 વદી છઠ દિને ભાવશ્યુ, સંયમ ગ્રહો સુખકાર. ૧
- ઇગિત આકારે કરી, બાણી સુગુણિધાન;
 ક્ષમાવિજયજી ગુરૂ કવે, જિનવિજય અભિધાન. ૨
- ગ્રહે ગ્રહણ આસેવના, શિષ્યા હોય પ્રકાર;
 શ્રુત આચાર વિષયો સદા, મુનિજનને આધાર. ૩
- ગુરૂ ભક્તિ વિનયી ઘણાં, મુનિમાં તિલક સમાન;
 શ્રી જિનવિજય સુગુરૂ તણાં, કેતાં કહું વખાણ. ૪

ઢાળ ૭ મી.

(બીંદલીના—દેશ.)

ગીતારથ ગિરૂઆ બાણી, રીખભલાઇ બહુ હિત આણીરે;
 સુંદર ગુણધારી.

- ધરે તેડી અતિ બહુમાને, સુણસે તુંજ મહીમા વખાણેરે. ૧
 તીરથ મહીમા સુણી શેઠ, કરે નવીન જિખ પછડેરે. ૨
 ગુરૂ કપૂરવિજય બુધ તેડે, ગુરૂ જિનવિજય પથુ બેડેરે. ૩
 સાતસે જિનજિખ ઘપાઇ, જસ દેશવિદેશ ગવાઇરે. ૪
 સંવત ચૌતરે વરસે, કરે સ્વામીવત્સલ હરખેરે. ૫
 શા રીખવ પારેખ વીરચંદ, અમીચંદ વસા સુરચંદરે. ૬
 કેસરીસીંહ કસ્તુરશાહ, આણુંદળ અધિક ઉછાહરે. ૭
 તસ કહણથી રહે ચોમાસ, સહુ સંઘની પુગે આસ હો. ૮
 સામાયિક પોસા આસ, કરે શ્રાવક ગુરૂજી પાસ હો. ૯
 સંવત પંચોતર શ્રાવણે, વદિ ચૌદશ સોમવાર. ૧૦
 શ્રી કપૂરવિજય ગણી, પોહત્યા સ્વર્ગ મોઝારે. ૧૧

ઢાલ ૮ મી.

(સીચેલી રાસેલું—દેશ.)

- પાટણ નગરથી હોકે, અનુકમે વિચરિયા,
 ગામાણું ગામે હોકે, સાધુ શ્યુ પરિવરિયા;
 બહુ જનના મિથ્યા હોકે, મોહ નિવારતા,
 તપ સંયમ પરણતિ હોકે, પાપ ઉચ્છેદતા. ૧

રાજનગરને 'પરિસરે હોકે, આઘ્યા જેટલે,
સંઘ હરખ્યો આવે હોકે, સન્મુખ તેટલે;
ગીત વાણંત્ર વાજે હોકે, પધરાવે રંગે,
પરભાવના કરતા હોકે, પૂજા નવ અંગે. ૨

ઉત્તમ વસ્તિ ઇહાંકે, ખેઠા મેઘ પેરે,
વરસે વયણાં હોકે, જિનનાં પેરે પેરે;
ભવિજન ચિત્તભૂમિ હોકે, શિતલ હોઈ અંતે,
અનંતાનુભંધી હોકે, તાપ ન રહે રતિ. ૩

તત્ત્વ પ્રતીતિ હોકે, ખીજા થાનકરે,
સદાચાર અંકુરા હોકે, બાહિર નીસરે;
દેશ સરવથી વિરતિ હોકે, સુંદર ફલ ભાણું,
અનુક્રમે રસતા હોકે, કરમરહિતપણું. ૪

એમ ગુરૂરાજે હોકે, રાજનગર માંહે,
ભવિજન પ્રણમે હોકે, નિત નિત ઉછાહે;
બહુ જન ઉચરીયા હોકે, બાર વિરતિ ભાવે,
શ્રાવક શ્રાવિકા હોકે, ગુણ ગાવે. ૫

ઉપધાન વહીને હોકે, માલા પહેરતા,
પરમભાવના પુજા હોકે, શ્રદ્ધાએ કરતા;
ધંમ જિન શાસન હોકે, શોભે દેખાતા,
ઉપગાર ગુરૂના હોકે, ચિત્તમાં ભાવતા. ૬

વૃદ્ધ ગુરૂની આણા હોકે, ગુરૂણ શીર વહે,
માંડવીની પોલ હોકે, ચોમાસું રહે;
ગુરૂભાઈ ચેલા હોકે, વિનય ઘણો કરે,
ગુણવંતા સુનિવર હોકે, ઉત્તમ પદ વરે. ૭

ઠાળ ૯ મી.

(હો મતવાલે સાજનાં-એ દેશા.)

વિહાર કરે ગુરૂ રાણ્યા, શ્રી ખિમાવિજય ગુરૂ સાધો રે;
દક્ષિણ દીશે પાવન કરે, લક્ષણ લક્ષિત હાથો રે. વિ. ૧

ગામ નગર પ્રભુ યાત્રા, કરતા ભય ખંભાતો રે;
સુખસાગર પ્રભુ નિરખતાં, હરખે સાતે થાતો રે. વિ. ૨

ખીજાં પણ જિનવર ઘણાં, તિહાં જગગુરૂ દીઠા રે;
પૂજા ભગતી ભઈએ ઘણું, ખંભાયતી લાગા મીઠા રે. વિ. ૩

- કાવી તીરથ ભેટતાં, આણુંદ અંગ ન માયા રે;
જ'બુસર નગરે જઈ, પદ્મપ્રભુ ગુણ ગાયા રે. વિ. ૪
- ભરૂચથી મુનિસુવ્રત નમી, સુરત પેરે સરખવે રે;
સંઘ સકલ સન્મુખ તહા, ગાજત વાજતે આવે રે. વિ. ૫
- અતિ મોટે આડંબરે, ઉપાસરે પધરાવે રે;
તવ ગોરી કરે ગુંહલી, મોતીડે વધાવે રે. વિ. ૬
- ભેટે પાસ ધરમ સદા, કરે આગમ ગ્રંથ અભ્યાસો રે;
સંઘ તંણી અનુમતે રહ્યા, સંવત આસીએ ચોમાસું રે. વિ. ૭
- પર્વ પંજુસણ આવીઆ, ગુરૂ ભાજે મધુરી વાણી રે;
અમાર પળાવો લવિજના, સુકાવે જલચલ પ્રાણી રે. વિ. ૮
- નવ વખાણુ સુંણે કલ્પના, જિનવર પૂજા વિરચાવે રે;
સ્વામી ભગતિ પ્રભાવના, ગુરૂનો જસ હથ દીશે ગાવે રે. વિ. ૯
- સુરત સંઘ રાગી ઘણો, કહે ખીજે કરો ચોમાસું રે;
ગુરૂ કહે મુનિ મારગ નહીં, તિણે અમે વિહાર કરેચું રે વિ. ૧૦
- મત પચખાણુ થયાં ઘણાં, વલી ઉછવના બહુ કાઠો રે.
માણેકચંદ આગ્રહ થકી, રહ્યા વાડીમાં દિન આઠો રે. વિ. ૧૧
- સ્વામી વહેલા પધારજો, અમ ઉપર કરી સુપસાથો રે;
આતક મેહ તણી પેરે, તુમ વિરહો છે દુખદાયો રે. વિ. ૧૨
- ગુણવંત ગરીબનિવાજ છે, તુમે સેવક સન્મુખ ભેથો રે;
એકવાર કિરપા કરી, સામી સુરત પાવન કરજો રે. વિ. ૧૩
- ધણી પેરે અરજ ઘણી કરી, પાછા વળતાં દુઃખ પાવે રે;
આમ નગરપુર વિચરતા, ગુરૂ જ'બુસર આવે રે. વિ. ૧૪
- એહ ચોમાસું ઇહાં કરો, એમ શ્રાવક કરે અરદારો રે;
ગુરૂએ પણ માની વિનતિ, તવ પામે બહુ ઉદ્ધાસો રે. વિ. ૧૫

હુહા.

- શ્રી ખીમાવિજય ગુરૂ કહણુથી, શ્રી જિનવિજય પન્થાસ;
રાજનગર પધારીઆ, સંઘની પુગી આસ. ૧
- હવે ગુરૂરાજને વિનતિ, લખે સંઘ સમુદાય;
રાજનગર પધારીએ, તુમ વિરહો ન ખમાય. ૨

ઠાળ ૧૦ મી.

(મધુદરની દેશી.)

જ'બૂસરથી વિચરતાં, પવિત્ર કરે પુર ગામ હો; સુંદર.
 ધર્મ સુધારસ વરસતાં, દીપાવે જિન ધર્મ હો. સું. ૧
 મિથ્યા ભરમ નિવારતા, દેઈ સમકીત દાન હો; સું.
 મોહ તિમિર વારતા, આપી નિર્મલ જ્ઞાન હો. સું. ૨
 રાજનગરને પરિસરે, આવે ગુરૂ જામ હો; સું.
 શ્રી જિનવિજય ગણી તદા, સાહમા આવે તામ હો. સું. ૩
 સંઘ સકલ મિલી મહોછવે, પધરાવ્યા ગુરૂરાય હો; સું.
 ગુંહલી ગાઈ શ્રાવીકા, હુઈડે હરખ ન માય હો. સું. ૪
 જ્ઞાન ભગતિ મનમાં ધરી, પહીરે માલ વહી ઉપધાન હો; સું.
 પોસા ખાર મત તણા, વહે શ્રાવક શ્રાવિકા જાણુ હો. સું. ૫
 કઠિન કરમના ભોગથી, થયો પથરીનો ગુરૂ રોગ હો; સું.
 ગજસુકમાલ પ્રમુખ મુનિ, સંભારે શુભ યોગ હો. સું. ૬
 વેદના અતિ અહીયાસતાં, નિજ 'ચરમ અવસ્થા જાણી હો; સું.
 શ્રી જિનવિજય ગણી પ્રત્યે, કહે પાળજ્યો સંઘ સંતાન હો. સું. ૭
 સંવત સત્તર બાસીએ, શ્રી ખીમાવિજય પંચાસ હો; સું.
 આસો સુદી એકાદશી લહે, સુર પદવી સુખવાસ હો. સું. ૮

દુહા.

ગુણનિધાન ગુરૂ હવે, દીપાવે ગુરૂ પાટ;
 જિન શાસન ઉન્નત કરે, રોપે ધર્મના ઘાટ. ૧

ઠાળ ૧૧ મી.

શ્રી જિનવિજય પંચાસજીરે, મહીઅલ કરે વિહાર;
 ભવિક ઉપગારીયારે,
 ભાવનગર જિન ભેટીયારે, ઘોઘે ચોમાસું સાર.
 મુસંચમ ધારીયારે. ૨
 સિદ્ધાચલ યાત્રા કરીરે, શ'એસર ગુરૂ જાય; ભવિક.
 અનુક્રમે પાટણ આવીયારે, તિહાં વંદે પ્રભુ પાય. સુ. ૩

સંઘ સહન આબુગઢેરે, યાત્રા કરે અતિ ચંગ; ભ.	
શીરોહી સાદડી ભલાંરે, રાણકપુર મન રંગ.	સુ. ૪
ઘાણેરે વલી વીરજીરે, શાસનનાયક દેવ; ભ.	
શ્રી નડુલાઈ યાદવોરે, નેમી નમે નિત્યમેવ.	સુ. ૫
ચોમાસું પણ તિહાં કરેરે, સંઘને હર્ષ અપાર. ભ.	
નાડુલ જઈ જિનવર નમે જો, ખદ્ધ પ્રભુ સુખકાર.	સુ. ૬
વરકાંણે શ્રી પાસજીરે, વંદે મન ઉદ્ધાસ; ભ.	
ધત્યાદિક તીરથ નમીજો, પાટણુ કરે ચોમાસ.	સુ. ૭
સંઘ સમેત સંજોસરે જો, ભેટે પાસ દીદાર; ભ.	
નવાનગર જિન ભેટતારે, માને ધન્ય અવતાર.	સુ. ૮
ગિરનારે શ્રી નેમિજીરે, ત્રણ હુઆ કલ્યાણ. ભ.	
સિદ્ધાચલ સાધુ ઘણારે, પામ્યા અવિચલ ઠાણ.	સુ. ૯
તીરથ ભેટી ભાવશ્યુરે, ભાવનગર સુનિરાજ. ભ.	
ત્રીખવજીજીંદ જુહારીયારે, સાર્યો આતમ કાજ.	સુ. ૧૦
રાજનગરથી ત્રણ જણારે, આવે દીક્ષા હેત. ભ.	
શુભ દિવસે વ્રત આદરે જો, શિક્ષા બહુ ગુરૂ હેત.	સુ. ૧૧
ચોમાસુ તીહાં સાચવી જો, આવ્યા અમઠાવાદ. ભ.	
સંઘ નમી કહે તુંમે કર્યોરે, અમ ઉપર પરસાદ.	સુ. ૧૨

કહા.

હરખ્યા બેહચર બેડલી, ભાવિશાહ ભાધચંદ;	
કુશલશાહ પટઆતિલા, સકલચંદ રૂપચંદ.	૧
પાનાચંદ રૂપચંદ વલી, સંઘ સુખ્ય નાનચંદ;	
સામલદાસ ધનરાજશાહ, કેતુર માણીકચંદ.	૨
વિજયચંદ જેઠા ભલા, હીરાશાહ દીપચંદ;	
ઉત્તમ જન જસ વાહલા, ખેમ કરે ખેમચંદ.	૩
ધમ બહુ શ્રાવક શ્રાવિકા, ગુરૂભગતા સુવિનીત;	
ગુરૂ વચણાં બહુ સાંભલે, સેવા કરે સુભવિત.	૪

ઢાળ ૧૨ મી.

(બલદ લલા છે સોરઠીરે લાલ—દેશી.)

જિન વાણી નિત્ય વરસતારે લાલ, ગાજે જીમ જલધાર;
મનોહારીરે.

તૃષ્ણા તાપ સમાવતારે લાલ. કરતા જન ઉપગાર.

સુખકારીરે, રાજનગર માંહે રાજતારે લાલ. ૧

વીર રીખવ સંલવજિનારે લાલ, શિતલ શાંતી જીણુંદ. મ.

જગ વલ્લભ પ્રભુ પાસજીરે લાલ. ચિંતામણી સુખકંદ. સુ. ૨

ધત્રિાદીક જીનવર ઘણારે લાલ, પ્રણમે ભગતી ઉદાર. મ.

જ્ઞાન દિશાએ નિરમલોરે લાલ, કરતા સમકીત સાર. સુ. ૩

વડવખતી વૈરાગીઆરે લાલ, સોભાગી સીરદાર. મ.

ભદ્રક ગીતારથ લલારે લાલ, ઉત્તમ જન આધાર. સુ. ૪

ગોયમ સોયમ સુનિવસારે લાલ, જ'ખૂ પ્રસુખ સુનીશ. મ.

ગુરુમુદ્રા દેખી જનોરે લાલ, સંભારે તે નીશદીશ. સુ. ૫

સુમતીવિજય સુમતિ ધરેરે લાલ, તિમ વિનિત ગુરુ ભાઈ. મ.

શ્રી જિન ગુરુભાઈ ભાણીરે લાલ, હુંવા અતિ સુખદાઈ. સુ. ૬

શ્રી જિનવિજય પંચાસનીરે લાલ, નિરૂપમ નવેનિધાન. મ.

શિષ્ય હુંવા શુભલક્ષણારે લાલ, ડાહ્યા અવસર જાણુ. સુ. ૭

વિનયવંત વડા હુંવારે લાલ, જિનશાસન બહુમાન. મ.

કરતા હંધડે હેતશ્યુરે લાલ, દીપે દીપ સમાન. સુ. ૮

પ્રીતિ ધરે ગુણવંતશ્યુરે લાલ, ઉત્તમ ધર્મે પ્રેભાવે શાલ. મ.

જિન શાસન ઉદ્યોતથીરે લાલ, થાએ ચિત્ત ખુશાલ. સુ. ૯

ઉત્તમ પદવી ધારતારે લાલ, ઉત્તમ કીરતી જાસ. મ.

ઉત્તમ મહિમા જેહનોરે લાલ, ઉત્તમ સુખ આવાસ. સુ. ૧૦

ફહી.

ચોમાસાં રાજનગરમાં, ગુરુજીએ કીધાં સાર;

ભવિક જનના સંશય ભાંજતા, સજ્જન સુખ દાતાર. ૧

ઢાલ ૧૩ મી.

પ્રેમપુર ચોમાસું કરીને, વિહાર કરે સુનિરાયજી,

ગામ નગર પાવન કરતાં, વડોદરે ગુરુરાયજી;

ધન્ય ધન્ય એ ગુરુ જગે જયકારી.

પરમાત્મા પ્રણમી વિચર્યો, અનુક્રમે સુરત માંહીલ;
 સંઘ સકલ ગુણવંત ગુરૂને, વંદે અધિક ઉછાહલ. ધ. ૨
 સત્ય સંઘાડી શુભ આચારી, ગીતારથ ગુણખાણીલ;
 બાણી આચારજ બહુ, આદરમાન દીએ મન આણીલ. ધ. ૩
 સમબપુર માંહે દિન કેતા, રાખે સંઘ સુબાણલ;
 નંદીસર અઠાઈ મહોચ્છવ, કીધો બહુ મંડાણલ. ધ. ૪
 જિનશાસન ઉઘોત થયો જે, તે મુખ નવિ કહેવાયલ;
 સુરત મંડન પાસપ્રમુખ જીન, નિરખીતહરખીત થાયલ. ધ. ૫
 શ્રાવક સહીત ગુરૂ ગંધારે, વંદે વીર જીણલ;
 આમોદ જંબુસરમાં જિનવર, પ્રણમે પરમાણલ. ધ. ૬
 તિહાંથી પાદરા નયર પધારીયા, શુભ દિવસે શુભ વારલ;
 વાસુપૂજ્ય જિનરાજ નમંતા, હોવે હરખ અપારલ. ધ. ૭

હાલ ૧૪ મી. સોહલાની.

સંવેગી ગુરૂ ચોમાસું રહ્યારે, સંઘને હરખ અપાર;
 જિમ ^૧મરૂથલના જનને ઉપજે રે, પામી તરૂ ^૨સહકાર.
 હું બલીહારી રે, બઈ ગુરૂ તણી રે. ૧

સંઘ કહણથી વાંચે ગુરૂ ભલા રે, ભગવતિસૂત્ર વખાણ;
 પૂજે ગૌતમ નામ બદ્ધમર્યુ રે, શ્રાવક હોય સુબાણ. હું. ૨

સભજન ગીતારથ જન વાલહા રે, કરતા ભવિ ઉપગાર;
 વચણ સુધારસ વરસે વીરનાં રે, જિમ પુષ્કર જલધાર. હું. ૩

દિનકી દિનકી કિરણ રે, ભરવિસ્તારથી રે, થાપે જગ ઉઘોત;
 તિમ ગુરૂ જ્ઞાની રે વચન પ્રકાશથી રે, પ્રગટે સમકીત જ્યોત. હું. ૪

ભાવદયાકર શ્રુતધારક સદા રે, જ્ઞાનીકૃત ગુણ બાણ;
 નિત્ય પ્રત્યે જે ગુરૂ ^૩નિશિ પાછલી રે, કરતાં નવ પદ ધ્યાન. હું. ૫

આઠ દીવસ ધીરથી કાયલું રે, પણ ગુરૂ જ્ઞાનમાં લીન;
 સાવધાન થઈ સ્વામી સાંભળે રે, આરાધન પતાકા પધન. હું. ૬

^૬નંદનિધિ ^૭સુનિ ^૮ચંદ સંવછરે રે, શુદ્ધ દસમી કુંજવાર;
 શ્રાવણ માસે સાવધાનપણે રે, થયા દેવાંગત સાર. હું. ૭

ગુરૂવિરહે હૃદયમાં ઉપનું રે, દુખ તેહનું નહી માન;
 સંઘ સકલ નયણે આંસું ભરે રે, બાણી ગુરૂ નિર્વાણ. હું. ૮

ગુરુ જીને કહેને બોલાવશું રે, કુણુ કહેશે સુજ શિષ્ય;
 કુંકરે કહી કુણુ બોલાવશેરે, કુંકુ દેશે હિતશિષ્ય. હું. ૯
 હું અજ્ઞાનીરે જિમ તિમ પુછતો રે, બોલું ન વચન સંભાલ:
 ઉત્તર દેતારે તોડી તુમહે હિત કરીરે, સમભવી સુજ બાલ. હું. ૧૦
 બાલકની પેરે પુછીશ કેને રે, અરથ વિચાર અનેક;
 સુજ સન સંશય હવે કુણુ ભાંજશે રે, તુમ વિણુ ધરીને વિવેક. હું. ૧૧
 પાલ વિના જિમ પાણી નવિ રહે રે, જલ વિના જેમ મધ ભતિ;
 માતા વિના જિમ બાલક તિમ સુને રે, તુમ વિના નવિ રહેવાન હું. ૧૨
 તુમ વિના દેશના કુણુ સંલગાવશે રે, કુણુ કરશે ઉપગાર;
 ઉપગારી તુંમ સરીખા કુણુ હોશે રે, કુણુ દેશે શ્રુતસાર. હું. ૧૩

હહા. મોરહા.

વરસ સત્તર ગૃહવાસ, ત્રીશ વરસ દીક્ષાપણે;
 સતી સહસ્રાલીસ ખાસ, જિનવિનય ગણી લખીત. ૧
 અકસ્માત જબ સાંભલ્યો, શ્રાવકે ગુરુ નિર્વોણ;
 ધનક પડ્યો તવ શ્રાન્તકે, આશુભદે રહે પ્રાણ. ૨
 હાલ ૧૫ મી.

(ગુરુના)

શ્રાવકે હોલી આવીયારે, પ્રણમે ગુરુના પાય,
 ગુણાકર સાંભરે રે,
 કેસર અંકન ઘસી ઘણું રે, ચરચે સ્વામીકાય. ગુ. ૧
 સનવિસનભાઈ પ્રેમજી રે, હાલદાસ જગભાલ; ગુ.
 હાનજી મીઠાની ભેટલી રે, ધરમ વિષે ઉજમાલ. ગુ. ૨
 કેપુર નાનાભાઈ ભાઈશા રે, માણેક શાંતિદાસ; ગુ.
 માના નાના શવના રે, કુંવર ઉત્તમદાસ. ગુ. ૩
 કંભાદિક શ્રાવક મલી રે, પુજે ગુરુ નવ અંગ; ગુ.
 પીઠ ઉપર બેસારીને રે, યાત્રા ચરમ કરે અંગ. ગુ. ૪
 માંડવી જરકસમથી રચી રે, પધરાવી ગુરુદેહ; ગુ.
 શ્રાવક બહુ બહુમાનશ્યુ રે, બધે વહે ધરી નેહ. ગુ. ૫
 પધ્મિયા અદામો દિગદતાં રે, જય જય શબ્દ કરત; ગુ.
 અખીર શુભાલ દિગદતાં રે, વાજાંત્ર બહુ વાજત. ગુ. ૬

નગર બાહીર સરોવર કન્હે રે, સુંદર યથ રથંત; શુ.
અગર સુખઝ બહુ અરગજે રે, વસ્તુ સુગંધ ઠવંત. શુ. ૭
ઘાઘ દીએ ગુરુ દેહને રે, શ્રાવક દુઃખ ધરંત; શુ.
ગુરુ ઉપગારે સંભારતા રે, અહોનિશી નામ જપંત. શુ. ૮

હૃદી.

કિસન પ્રસુખ શ્રાવક સવે, અતિશય હરખ ધરંત;
પ્રતિદિન વંદન કારણે, શ્રી ગુરુ શૂભ કરંત. ૧

ઠાણ ૧૬ મી.

(આદર જીવ કામા ગુણ આદર—એ દેશ.)

શ્રી ગુરુરાજ કહીએ નવિ વીસરે, સંભારે રાત નિશી દીસણ;
પશુ સરીખાને દેવ સારીખો, કીધો સુગુણ જગીસણ. ૧
શ્રી રામચંદ્ર સ્ત્રીતા મન વસિયા, કમલા મન ગોવિંદણ;
રાબુલ મન જેમ નેમણ મુઝ મન, તિમ જિનવિજય મુનિંદણ. શ્રી. ૨
ગુરુપ્રસાદે જ્ઞાન થયું મુજ, જાણ્યા જીવ અણવણ;
પુન્ય પાપ આશ્રવ ને સંવર, નિર્જરા બંધને શીવણ. શ્રી. ૩
લોકલોક પદારથ જાણ્યા, જાણ્યા નરક ને સ્વર્ગણ;
ઉર્ધ્વ અધોતર લોક મેં જાણ્યા, જાણ્યા ભવ અપવર્ગણ. શ્રી. ૪
સ્વમત પરમતના પરમારથ, વલી સ્વભાવ વિભાવણ;
સાધક બાધક પરિણતિ જાણી, જાણ્યા ભાવનાભાવણ. શ્રી. ૫
વાસના અંદન માંહી વસી જિમ, જિમ કૂલ માંહી સુગંધણ;
તાંતુ જિમ પટમાં તિમ ગુરુમાં, વસીયા સુગુણ સંબંધણ. શ્રી. ૬

કલશ.

ખટ કાય પાલક, સુમતિદાયક, પાપ નિવારક જગ જય કરો,
સંવેગ રંગી, સજ્જન સંગી, જિનવિજય ગુરુ જય ગુણ કરો;
માનવિજય ગુરુ કહણથી, રચ્યો ગુરુ નિર્વાણ એ,
સકલ શિષ્ય ઉત્સાહ ઉત્તમ-વિજય કોડી કલ્યાણ એ.
ઇતિ શ્રી વિદ્વજ્જનસભાશૃંગારહારગજેંદ્રપંડિત શ્રી પં. જિનવિજયણ
ગુરુનિર્વાણપ્રશસ્તિ સમાપ્ત. પંડિત ઉત્તમવિજય રચિતં.

શ્રી ઉત્તમવિનયજી નિર્વાણ રાસ.

પન્થાસ શ્રી ઉત્તમવિજયજી ગુરુમ્યો નમઃ
હૃદા.

અરેતાવ.

- વનજ વદન વાગેશ્વરી, પુસ્તકે દાહીણ પાંણ; સમરૂં સાચી સરસતી, કરવા ગુરૂ નિર્વાણ. ૧
- માતા પિતા બાંધવ ગુરૂ, ગુરૂ ભવસસુદ્ર જહાજ; પશુ ટાળી પંડિત કરે, જે શ્રી ગુરૂ મહારાજ. ૨
- ગુરૂ ગુણ ગાતાં શિષ્યને, હોવે વિનયપ્રકાશ; વિનયયુક્ત શિષ્યજ લહે, મોક્ષપુરી આવાસ. ૩
- વીર પરંપર આવીઓ, શ્રી વિજયસીંહ સૂરીશ; તસ અતેવાસી વરો, સત્યવિજય સુજગીશ. ૪
- તાસ કેપૂરવિજય કવિ, ક્ષમાવિજય તસ શીષ; જિનવિજય જગમાં જયો, પ્રતયો કોડીવરીસ. ૫
- અતેવાસી તેહના, વિદ્યા સિદ્ધ સમાન; શાસ્ત્રાભ્યાસી જે સદા, બહુ શિષ્ય જ સંતાન. ૬
- જસ કીરતી બહુ વિસ્તરી, મહીમંડલ વિખ્યાત; તે ગુરૂ ઉત્તમવિનયનો, કહું ઉત્તમ અવદાત. ૭

ઠાલ ૧ લી.

(કાઈ ક્યો પવંત ધૂંધલોરે.—જે દેશી.)

ગામ, નામ, માતપિતા.

- દેશ સર્વેમાં દીપતોરે લોલ, ગુર્જર દેશ ઉતંગરે. સોભાગી. જેહ દેશમાં ઝંખાવતીરે લોલ, પત્તન ને રાજ દ્રંગરે. સો. દે. ૧
- રાજગ્રહ સમરાજતુંરે લોલ, રાજનગર અહ્ભૂતરે. સો. જિન પ્રાસાદ જિહાં ઘણારે લોલ, બહુ શ્રાવક સંયુતરે. સો. દે. ૨
- સામલ પોલમાં શોભતારે લોલ, શ્રી સામલ પ્રભુ પાસરે. સો. લાલચંદ નામે વસેરે લોલ, તેહ દેવલને પાસરે. સોભાગી. સો. દે. ૩
- માણીક નામે અંગનારે લોલ, તેહને સુંદર વાનરે સોભાગી; પુત્ર નહિ કોઈ તેહનેરે લોલ, રાત દીવસ તસ ધ્યાનરે. સો. દે. ૪

અનુક્રમે બહુ ઉપચારથીરે લોલ, હુવા ચાર સંતાનરે. સો.
 ત્રણ સુતા એક સુત લલોરે લોલ, પુંબ જસ અભિધાનરે. સો. દે. ૫
 રૂપ મનોભવ સારીખુરે લોલ, લક્ષણ લક્ષિત દેહરે. સો.
 'હુતીઆચંદ્ર' પેરે વધેરે લોલ, જયું સબજનનો નેહરે. સો. દે. ૬
 તિમ કુંવર દિન દિન વધેરે લોલ, માત પિતા તિમ હર્ષરે. સો.ભાગી.
 ઇમિ અનુક્રમે વધતાં થકારે લોલ, હુવા આષ્ટાદશ વર્ષરે. સો. દે. ૭
 ખરતરગચ્છ માંહી થયારે લોલ, નામે શ્રી દેવચંદરે. સો.
 જૈન સિદ્ધાંત શિરોમણીરે લોલ, ઘેચોદીક ગુણવૃંદરે. સો. દે. ૮
 દેશના બસ સ્વરૂપની રે લોલ, તે ગુરૂના પદપદ રે. સો.
 વંદે અમઠાવાદમાં રે લોલ, પુંબસા નિઃછદ રે. સો. દે. ૯

હુંહા.

તે ગુરૂની વાણી સુણી, હરખ્યો ચિત્ત કુમાર;
 જ્ઞાન અભ્યાસ કરું હવે, તુમે પાસ નિરધાર. ૧
 ઈંગિત આકારે કરી, બાણી તેહ સુપાત્ર;
 જ્ઞાન અભ્યાસ કરાવવા, કીધો તેહનો છાત્ર. ૨
 શ્રાવિકા રામકુંવર તિહાં, ધરમી અતિ ગુણવંત;
 ગુરૂવચને તે કુંવરને, અતિશય સહાય કરંત. ૩

હાળ ૨ જી.

દેશ મનોહર માલવો—એ દેશી.

અભ્યાસ.

હવે કુંવર નિત નિત ભણે, પ્રકરણ જૈનનાં સાર. લલના.
 દંડક ને નવતત્ત્વ જે, બાણ્યા જીવવિચાર. લ. હ. ૧
 ત્રણ લોકની દીપિકા, સંગ્રહણી સુવિચાર. લ.
 ભાષ્ય ચૈત્ય ગુરૂવંદના, વલી પચખાણુ પ્રકાર. લ. હ. ૨
 ક્ષેત્રસમાસ સોહામણો, સિદ્ધપંચ્યાશિકા નામ. લ.
 સિદ્ધદંડિકા તિમ વળી, ચઉસરણુ અતિ અભિરામ. લ. હ. ૩
 કર્મ અથ અરથે કર્યો, કર્મપયડી મુખપાઠ. લ.
 પંચસંગ્રહ મુખ અંથમાં, વિસ્તર્યો કર્મ જે આઠ. લ. હ. ૪
 કાલવિચાર અંગુળ વળી, વનરૂપિ તિમ બાણુ. લ.

દર્શન ધાખી સિત્તરી, કરતા એહતું નાણુ.	લ. હ. ૫
ખંડ પુદ્ગલ તિમ વળી, નિગોદછત્રીસી જેહ.	લ.
વળી અતિચારપંચાસીકા, નિજ અલિધા પેરે તોહ.	લ. હ. ૬
વૃત્તિ સહિત વાંચે સર્વે, તે ગુરૂને ઉપગાર.	લ.
ભંગબલ બહુ મુખ લાણે, રહસ્ય તે આગમ અપાર.	લ. હ. ૭
સમભંગીનય સાત જે, વળી નિશ્ચેપની વાત.	લ.
તિન ભંગીપણે ગ્રહે, કેતાં કહું અવદાત.	લ. હ. ૮
ધમ કરતાં હવે અન્યદા, ગુરૂ કરે વિહાર.	લ.
સુરત બંદર આવિયા, સાથે તેહ કુમાર.	લ. હ. ૯
શબ્દશાસ્ત્ર તે શેહેરમાં, લણિયા યતન અપાર.	લ.
ઉત્તમ ગુરૂ પદ પદની, સેવા કરે શ્રીકાર.	લ. હ. ૧૦

ફૂલા.

ખાટણુ શહેરના વાણિયા, કચરા કીકા નામ;	
આવી સુરતમાં રહ્યા, સુંદર જેહતું ધામ.	૧
પુન્ય પ્રાકૃત ભેરો થયો, લહી ક્ષેત્રાંતર યોગ;	
મન ચીતે સફલો કરૂં, લક્ષ્મીનો સંયોગ.	૨
આવી ગુરૂને વિનવે, કરશ્યું તીરથ ભત;	
પઠિત પુરૂષ ભે કોઈ દીયો, તો હોય સફલી વાત.	૩
ગુરૂ પણુ તેહ કુમારને, જાણી ચતુર સુભણુ;	
તસ આગ્રહથી આપીયો, લક્ષણુ રૂપ નિધાન.	૪
કચરાશાહ હરખીત થયા, લગન ભેઈ અતિ સાર;	
સુમેતશિખર જાવા લાણી, સરવે થયા તૈયાર.	૫

ઠાલ ૩ છ.

હરિયા મત લાગ્યો—જે દેશી.

તીર્થયાત્રા.

ઘેઠા તિહાંથી જાહજમારે, અનુક્રમે ગયા કલીકોટરે;	
તીરથ મન વાહાલાં કરી.	
દરશણુ તિહાં પાસનારે, દીધી મોહને ચોટરે.	તી. ૧
મગરૂદાવાદ પ્રમુખ ઘણારે, જૈન દેવલમાં કામરે.	તી.
અનુક્રમે પહોત્યા શિખરજી, ઉતર્યા તલહટીએ તામરે.	તી. ૨

અદ્ભુત દેવમ.

હુકમ નહીં ચડવા તણો દે, ગામ ધણીનો તાસ દે;	તી.
ધણી અવસરે અચરીજ તણી, વાત બાણો ઉલ્લાસ દે.	તી. ૩
પુ'બ કુમરે રાત્રમાં દે, સુતાં સુપતું એક દે;	તી.
ઠીકું તે સુણજ્યો સર્વે, હૃદયે ધરી વિવેક દે.	તી. ૪
માહરા મિત્ર ખુશાલશા, તેહ થયા છે દેવ દે;	તી.
આવીને તિણે પૂછીઈ દે, કિહાંથી આન્યા તુમે દેવ દે.	તી. ૫
હરશન અર્થે આવીઆ દે, પશુ હવણાં અંતરાય દે;	તી.
દેવ કહે ચિંતા કસી દે, આવો નહીસર હાય દે.	તી. ૬
તેહ સુણીને હરખિયા દે, પોહોતા નંદીસર દ્વીપ દે;	તી.
શાશ્વત ઐત્ય પ્રણમ્યા તિહાં દે, આવન ચોમુખ ખીપ દે.	તી. ૭
સીમંધર પાસે હવે દે, લઈ બઈ ધરી પ્રીત દે;	તી.
તો બાણું જે રાખી સર્વે, મિત્રપણાની રીત દે.	તી. ૮
દેવે માંની વિનતી દે, લેઈ ગયો તતકાલ દે;	તી.
સમવસરણુ ઠીકું તીહાં દે, ત્રિગડું અકબમાલ દે.	તી. ૯
પ્રતિહારજ અતિશયા દે, સીમંધર ભગવાન દે;	તી.
દેખી દેખી હરખતો દે, દેશના સાંભળે કાન દે.	તી. ૧૦
દેશના અંતે પુછીઓ દે, કહો સ્વામી એક વાત દે;	તી.
ભવ્ય તથા અભવ્ય છું દે, સમકીત કે મીથ્યાત દે.	તી. ૧૧
પ્રભુજી કહે સુણ કુંવર તું દે, ભવ્ય અછે સુવિનીત દે;	તી.
આજ થશે સમકીતની દે, પ્રાપ્તિ તત્વપ્રતીત દે.	તી. ૧૨
તેહ સુણી ચિત્ત હરખીઓ દે, રોમાંચિત હુઓ દેહ દે.	તી.
સંઆમે જિમ જય વર્ગી, પુરૂષ લહે શુભ રેહ દે.	તી. ૧૩
ધમ બાણે પુણ્યે લહી દે, પ્રભુપદ પદની સેવ દે;	તી.
ભાગ્ય હોય તો એહવી દે, સેવા રહે નિત્યમેવ દે.	તી. ૧૪

કૃત્ત.

ધમ હરખે સુપનમાં, કચરાશા કહે તામ;	
ઉઠો શિખર ચઢાવા લણી, આજ્ઞા આપી આમ.	૧
ચઢીઆ શ્રી સમેતજી, વાંઘા જિનવર પાય;	
વીશે જિનેશ્વર તણા, મોક્ષ કલ્યાણક હાય.	૨

અવાસ.

ધંમ અનુક્રમે યાત્રા કરી, પાછા વળતાં તેહ;	
બહુ તીરથની ભૂમિકા, ફરસે ધરી સ્નેહ.	૩
રાજગૃહ ચંપા લલી, માહણ્ય ક્ષત્રીકુંડ;	
દ્વીઠો ભગવતી ભાખીઉં, ઉજ્જોદકના કુંડ.	૪
પાવાસોરી પુરી ભલું, મથુરાં કાશી ભય;	
લોકભાષાએ તિહાંકણે, દર્શનવાદ કહાય.	૫
તિમ વળી આગ્રા શહેરમાં, ઢુંઢક સાથે વાદ;	
પટણે દિગપટશ્યુ વળી, કરતાં લલ્હો જશવાદ.	૬
આબ્યા મેહતા શહેરમાં, ઉતર્યા શાહની પોલ;	
તિહાં જિન પડીમાં વંદતાં, બેઠી ચોલા ચોલ.	૭

ઢાળ ૪ થી.

‘જગસર ચલાની.’—એ દેશી.

અનુક્રમે આબ્યા તિહાંથકીરે, પાટણ શહેર મોઝારે; ચતુર નર.	
કચરોશા હરખે ઘણુંરે લોલ, આણુંદ અંગ અપારે.	ચ. ૧
પુન્યવંત ધંમ જાનીએરે લોલ.	
રણુ આપું શીર સર્વેરે લોલ, ગયા મુરત હવે શહેરરે.	ચ.
કુંવર પ્રભુ લેઈ આવીયારે લોલ, રાધનપુર લલી પેરરે.	ચ. પુ. ૨
ઉછવ મહોછવશ્યુ તિહાંરે લોલ, પધરાબ્યા જિનરાય રે.	ચ.
અનુક્રમે તિહાંથી મુરત ગયારે લોલ, યુહણીપુર હવે જાયરે.	ચ. પુ. ૩
માંગીતુંગી વિચમાં જઈરે લોલ, કરી અંતરીક્ષની જાત્રરે; ચ.	
મુગતાગીરી મગસી લલારે લોલ, ઉજેણી માંહે આવંતરે.	ચ. પુ. ૪
તિહાં પ્રભુ પાસ નમી કરીરે લોલ, આબ્યા નૌરંગાબાદરે; ચ.	
પ્રેમચંદ્રશ્યુ તિહાં કયોરે લોલ, ઢુંઢકનો ભલો વાદરે.	ચ. પુ. ૫
તિહાં જસવાદ લહી કરીરે લોલ, મલકાપુર કરી જાત્રરે.	ચ.
યુહણપુરમાં આવીયારે લોલ, સાધર્મિક સંઘાતરે.	ચ. પુ. ૬
કેતુરશાણને ઘરેરે લોલ, દેઈ આદર બહુ માનરે.	ચ.
રાખ્યા નિજ ઘર હરખશ્યુરે લોલ, સાંભલે નિત્ય વ્યાખ્યાનરે.	ચ. પુ. ૭

હિમચંદ્ર તિહાં ભલારે લોલ, ફક્કર તપ કરનારરે.	ચ.
શત દિવસ યેઠા રહેરે લોલ, નિઃસ્પૃહતા ગુણ સારરે.	ચ. પુ. ૮
સાંભલતાં તસ દેશનારે લોલ, ઉપનો મન વૈરાગ્યરે.	ચ.
ઠી કરબોડી કહેરે લોલ, સાંભળો ગુરૂ ગડલાગ્યરે.	ચ. પુ. ૯
દીક્ષા લેઉં ગુરૂચ ચદારે લોલ, વાવરૂં તવ ગૌધૂમરે.	ચ.
એહ કરીને આખડીરે લોલ, ટાલવા મોહની ધૂમરે.	ચ. પુ. ૧૦
તવ સહુ સંઘ કરે વિનતિરે લોલ, લ્યો દીક્ષા એહું પાસરે.	ચ.
તેહ વચન સુણીને કરેરે લોલ, પરખ્યા પ્રતીતની તાસરે.	ચ. પુ. ૧૨
પરીક્ષા કરતાં ભણીઆરે લોલ, શ્રદ્ધામાં કાંચ ફેરરે.	ચ.
જિન પૂજા અનુમોદનારે લોલ, ન કરે તે કોઈ પેરરે.	ચ. પુ. ૧૨
ઉત્તર વાલ્યો સંઘનેરે લોલ, વૃદ્ધપણું છે માતરે.	ચ.
તસ આણા વિહુ કિમ સરેરે લોલ, તિણે બશ્યું ગુજરાતરે.	ચ. પુ. ૧૩
ધણે અવસર કસ્તુરથારે લોલ, દેવાંગત થયા તામરે.	ચ.
વોહરા ગોકુલદાસણરે લોલ, કુંવર આવ્યા નિજ ધામરે.	ચ. પુ. ૧૪
બહુ સાધર્મીક બોડીઆરે લોલ, ધર્મે ઉત્તમ જીવરે.	ચ.
પ્રભુપદ પદ સેવે સદારે લોલ, આંણી રાગ અતીવરે.	ચ. પુ. ૧૫

કુહા.

હવે તે કુંવરને સહુ, કહે શેઠણ તામ;	
જિહાંથી અનુક્રમ આવીઆ, સુરત શહેરશું ઠામ.	૧
વિશેષાવશ્યક તિહાં, વાંચ્યો_અથ મહંત;	
આવ્યા અમદાવાદમાં, બહુ આદર જસવંત.	૨
તિહાં શ્રી યોગવિમલગણી, તિહાં જિનવિજય પન્થાસ;	
વાંદી ચિત્તમાં હરખીયા, આવે માતા પાસ.	૩
દો અનુમત દીક્ષા લીઉં, તવ યોલે નિજ માત;	
જિહાં લગે જીવું હું ત્યાં લગે, ન કરો વ્રતની વાત.	૪
મૌન કરી રહ્યા શેઠણ, ભણીતસ ઉપગાર;	
ઉત્તમ ભણે માતને, તીર્થપરે નિરધાર.	૫
શ્રી જિનવિજય ગુરૂમુખે, સુણે નિત્યે વ્યાખ્યાન;	
શ્રોતા વક્તા સમ મિલે, મિલે તે તાનોતાન.	૬

આયુષ્યે માતા હવે, પોહતાં જળ પરલોક;
મૃતકાર્ય તેહનાં કરી, અતુકમે વારે શોક.

૭

હાલ ૫ મી.

બલદ બલા છે સોરઠીરે—એ દેશી.

દીક્ષા.

શોક નિવારી શેઠજીરે, હવે કરે વ્રત કેરી વાતરે. સોભાગી.

રૂપે જીત્યો મોહ સુખતરે, સો.

જગમાંહે કીરતી વિખ્યાતરે. સો. જેહનાં નિર્મલ અવદાતરે. સો. ૧

જયજય લણે નરનારીરે, ઘૂસા પારેખની પોલમાંરે લોલ;

એક પાનાચંદ મલુકરે, સો. તે તો ઘોલવામાં નહીં મૂકરે. સો.

શેઠજીના રાગી મલુકરે, સો. એહ વાત સુણી અચુકરે. સો. જ. ૨

નવી લેખાઈ દીખડીરે, સો. તે શેઠજીને કહે ધમરે. સો.

સુજ આણુ વિના કહો કીમરે, સો. દેશે દીક્ષા કુંણુ ધરી પ્રેમરે. સો.

તેહને દેઉં શિક્ષા એ નેમરે. સો. ૩

ભદ્રકલાવી તેહનેરે સમજાવે તે શેઠરે, સો.

તુમે સજ્જન અમયા નેઠરે, સો. તુમથી સહુએ ખીજા હેઠરે, સો.

તિણે આજ્ઞા દો લલી પેઠરે. સો. જ. ૪

તેહને આણી લહી કરીરે, તેહાવ્યો જોસી જાણુરે. સો.

પૂછે તેહને તે કાણુરે, સો. કોને પાસે દીક્ષા મંડાણુરે. સો.

કરીએ તે કહો ધરી નાંણુરે. સો. જ. ૫

જોસ જોધ જોસી ઘોલીઓરે, માહરા લગનમાં આવે એહરે. સો.

જિનવિજયજી પન્થાસ જેહરે, સો. તિહાં દીક્ષાનો ધરો નેહરે. સો.

થાશે દિશ દિશ ઉદય અછેહરે. સો. જ. ૬

સંઘ સહુ મન હરખીઓરે, એહ વાત સુણી શુભ રીતેરે. સો.

શેઠજી સરીખા સુવિનીતરે. સો. થાશે જેહના શિષ્ય વદીતરે. સો.

શુર ચેલાની જોડ અતિ દીઠરે. સો. જ. ૭

સુદી વૈશાખ છઠે દિનેરે, દીધું લગન તે અતિ સુપસાથરે. સો.

દીધો તેહનો બહુલો અત્યરે, સો. વિસ્તરજ્યો જોસી તત્થરે. સો.

માંડ્યો ઉછવ જત્યરે. સો. જ. ૮

ધર ધર દેવે વારણાં રે લોલ, હાથગરણાંનો નહીં પારરે. સો.
 પ્રાર્થના કરે લોક તે વારરે, સો. હોડી હોડ ખરચે ઉઠારરે. સો.
 જિનશાસન ઉત્તતિ સારરે. સો. જ. ૯
 વરઘોડે નિત નિત ચડેરે, કોઈ દિન ઘોડે અસવારરે. સો.
 કોઈ દિન ગજવર શ્રીકારરે, સો. મિલે લોકના વૃંદ હજારરે. સો.
 માનુ' આળ્યો ઈંદ્ર અવતારરે. સો. જ. ૧૦
 લોક પ્રશંસા તિહાં કરેરે, ધન ધન ઝોહનો અવતારરે. સો.
 ઇમ છોડે જે ઘરભારરે, સો. ગુરૂ પદ પદે નિરધારરે. સો.
 પ્રણમે નિત હર્ષ અપારરે. સો. જ. ૧૧

કુંહા.

દીક્ષા દિન પૂરવ દિને, કીધાં સાહમી ભક્તિ;
 ચોરાસી ગચ્છના ચતિ, વોરાબ્યા નિજ શક્તિ. ૧
 બહેન ભાણેજ પ્રમુખ પ્રત્યે, સંતોષી શુભ રીત;
 મહોચ્છવ દીક્ષા દિન હવે, કરે ખરચી બહુ વિત્ત. ૨
 સાંમલા પાસની પોળમાં, શ્રી સાંમલ પ્રભુ પાસ;
 સંઘ તિહાં ભેળો મળે, મનમાં અધિક ઉલ્લાસ. ૩
 હાલ ૬ કી.

સંઘમ રંગ લાગો—જે દેશી.

હવે દીક્ષા દિન આવીયોરે, નવણું કરાવે નારી; સંઘમ રંગ લાગ્યો.
 અંગસ્થુ' કોમલ વસ્ત્રથી રે, લૂંછે હર્ષ અપાર. સં. ૧
 આભૂષણ બહુ મુલનાં રે, કુંડલ હાર ઉઠાર. સં.
 બાબુબધ બાંહે લલા રે, કેડે કંઠોરો સાર. સં. ૨
 તિલક ની લાડે સાહીએ રે, હાથમાં શ્રીકૃષ્ણ પાન. સં.
 ગયવર બંધ ચઢયા હવે રે, દીપે દેવ સમાન. સં. ૩
 સામેલા સોહે ઘણા રે, કોઈ બેઠા ગજરાજ. સં.
 કેઈ રતુરંગમ પાખર્યાં રે, ઉછવ કરે કાજ. સં. ૪
 પંચ શબ્દ વાણત્રના રે, શબ્દ હોવે શ્રીકાર. સં.
 ભોળત ગડગડે છંતશ્યુ' રે, માહલના દોકાર. સં. ૫

૧ કપાળે. ૨ ઘોડો.

ચિરંજીવો તુમે શેઠજી રે, પાળો સંયમ સાર.	સં.
અપ્રમત વિચરો તુમે રે, પટ જીવ પાલણહાર.	સં. ૬
ધર્મ આશિશ દિગ્ધે સહુ રે, હર્ષ ધરી ઉદ્ધાસ.	સં.
સુરપતિ સુરવર પરિવર્યો રે, તિમ સોઢે સુવિલાસ.	સં. ૭
સંઘ ચાલે સહુ આગલે રે, ભેવે શેઠ વદન.	સં.
ફરતા નગર મધ્યે થઈ રે, આવે રખીઆ લત્ત.	સં. ૮
મયગલથી હવે ઉતરી રે, આવે ગુરૂને પાત્ર.	સં.
આભૂષણ પ્રસુખા સવે રે, મુકી માની પાત્ર.	સં. ૯
૨મુંડ થઈ હવે ઉચરે રે, સામાયિક આલાપ.	સં.
આજ થકી ત્રિવિધે કરી રે, નવી કરતું કોઈ પાપ.	સં. ૧૦
સંઘ કરે સહુ વંદના રે, જાણી હવે અણગાર.	સં.
મત પચખાણુ ઘણાં કરેરે, બહુ પ્રાણી તેણી વાર.	સં. ૧૧
નિનવિનય ગુરૂજી હવેરે, સંગતિ લઈ બહુ માન.	સં.
પદ્મવિનય કહે થાપીઉરે, ઉત્તમવિનય અલિધાન.	સં. ૧૨

હૃદય.

શુદ્ધિ વૈશાખ અઠાણુંએ, છઠ કરે શુભ દિન;	
લીધી દીક્ષા ઈણી પેરે, સાવધાન કરી મન.	૧
લોક કહે ધન્ય એ ગુરૂ, જેહને એહવા શિષ્ય;	
કેઈ કહે ધન્ય શિષ્યને, જસ શીર ગુરૂ મુજગીશ.	૨
ધંમ કહી સૌ નિજ થાનકે, પોહત્યા હવે ગુરૂરાય;	
પ્રેમાપુર આવી કરી, તેહ ચોમાસું ઠાય.	૩

ઠાળ ૭ મી.

(ગેખસાગરની પાલ ઉભી, દોય નાગરી માહરા લાલ—એદેશી.)

પ્રેમાપુરથી ચોમાસું હવે ઉતરે મહારા લાલ,	
ગુરૂજી વિચરતા જાય સુરતને પરિસરે.	મહારા લાલ.
અનુક્રમે વિનયદયા સૂરિએ આદર ઘણો,	મહારા.
દીધો જાણી દીપતો સંવેગીપણો.	મહારા. ૧

૧ મેં. ૨ માથાના કેશના લોચ કરી. ૩ નામ.

સુરતમંડળ ધર્મ સંભવ શાંતિજિના	મહારા.
ઋષભ વીર તિમ અજીત નમ્યા થઈએકમના	મહારા.
નંદીસર દ્વીપે થયો મહોચ્છવ તિણે સમ્મે.	મહારા.
કહે ભદ્રારક તુમ્હો આદેશ કીણે ગમે.	મહારા. ૨
માચું પાદરૂં ગામ ગુરૂએ કોઈ કારણે.	મહારા.
અનુક્રમે આબ્યા પાદરા ગામને બારણે.	મહારા.
સાંમધયું સંઘે કરી ગુરૂ પધરાવીયા.	મહારા.
આગ્રહ કરીને ભગવતી સૂત્ર મંડાવીયા.	મહારા. ૩
નંદીસૂત્ર વંચાવ્યું શિષ્યને ગુરૂજીએ,	મહારા.
અનુક્રમે શ્રાવણ શુદ્ધિ દિન દશમી વદિ જીએ.	મહારા.
આચુ પુરે જિનવિજય ગુરૂ દેવગત થયા.	મહારા.
ગુરૂભાઈ સંયુત ખંભાત આવિયા.	મહારા. ૪
ખડુ ઉપધાન ને માલ પેહેરાવી તિહાં કણે.	મહારા.
લહી આદેશ તિહાંથી આબ્યા પાટણે.	મહારા.
સામધયું કરે સંઘ ઉપાશ્રયે ઉતર્યા,	મહારા.
વહે ઉપધાન પહેરે વળી માલને પાગર્યા.	મહારા. ૫
ભાવનગર આદેશે રહી ભવી હિત કરે.	મહારા.
તેહાબ્યા દેવચંદણને હવે આદરે.	મહારા.
વાંચે શ્રી દેવચંદણ પાસે ભગવતિ,	મહારા.
પન્નવણા અનુયોગ દ્વાર વળી શુભ મતિ.	મહારા. ૬
સર્વ આગમની આજ્ઞા દીધી કરે દેવચંદણ.	મહારા.
ભાણી ભેગ્ય તથા ગુણગણના વૃંદણ.	મહારા.
તિહાં કુંવરજી લાધા ભક્તિ ઘણી કરે.	મહારા.
કચરા કીકા સંઘ લેઈ ઇણે અવસરે.	મહારા. ૭
શ્રી સિદ્ધાચળ યાત્રા કરવા આવિયા.	મહારા.
ગુરૂજી પણ સિદ્ધાચળ સાથે સીધાવિયા.	મહારા.
ખડુ સુનિવરની કોલી અનંતી મુગતિ ગઈ.	મહારા.
તે સિદ્ધક્ષેત્ર ભેટે રોમાં ચિત તનુ થઈ.	મહારા. ૮
તિહાંથી રાજનગર ભણી ગુરૂજી સંચરે.	મહારા.
દોય ચોમાસાં ગુરૂજી આગ્રહથી કરે.	મહારા.

ભગવતિસૂત્ર વ્યાખ્યાને ગાળે ધન પેરે.	મહારા.
ગુરુ પાસે હોય શિષ્ય ત્રત આદરે.	મહારા. ૯
વળી ઉપધાનને માલ પહેરે બહુ શ્રાવિકા.	મહારા.
નરનારી સુણે દેશના ૧કલેશની નાશિકા.	મહારા.
ગુરુપદ પદની સેવ કરે બહુ ધરી.	મહારા.
ભવ્ય જીવનિજ આંતમકારજ અનુસરી.	મહારા. ૧૦

કુંહા.

કચરા કીકા સંઘવી, શેઠ વળી લખમીચંદ;	
હીરાભાઈ હોંશી ઘણું, મળી સંઘનો વૃંદ.	૧
લિખે લેખ સુરત થકી, શ્રી ગુરુ મહારાજ;	
શ્રી જિન પાસે વિનતી, તુમ આદેશને કાજ.	૨
શ્રીજીએ માની વિનતિ, ચાલ્યા તીજે આદેશ;	
ખેડા પાદરા ભરૂચ એ, દેતા ભવી ઉપદેશ.	૩
આવ્યા સુરત પરિસરે, સુણી સંઘ સમુદાય;	
વધામણી દેઈ આવીયા, વંદન શ્રી ગુરુરાય.	૪

ઢાલ ૮ મી.

(ગડગડ ગાઝાની દેશી.)

સંઘ સામઘયું કરે સારરે, વિત્ત ખરચે ચિત્ત ઉદારરે;	
ગડગડ ગાઝાં જશ નોખત વાગે.	
બહુજન આકીર્ણ તે ચાલે, દેખી ૨પ્રતિપક્ષને સાલેરે.	ગ. ૧
ઉપાશ્રય ગુરુ ઉતરતા, સંઘ પૂજા પ્રભાવના કરતારે.	ગ.
પૂનવણા સૂત્ર વ્યાખ્યાને, મંડાવે ધન બહુ માનેરે.	ગ. ૨
શ્રી પૂજ્યને લિખે અરદાસ, ગુરુને લિખો બીજે ચોમાસરે.	ગ.
સંઘ આણથી બીજે ચોમાસ, ગુરુ કરે શુભ અભ્યાસરે.	ગ. ૩
બહુ લોક વહે ૩ઉપધાન, સંઘવી કચરા કીકા પરધાનરે.	ગ.
અતિ ઉચ્છવે માળ પહેરાવે, જિનશાસન અતી સોહાવેરે.	ગ. ૪

૧ કલેશનો નાશ કરનારી. ૨ શત્રુ. ૩ ઉપધીયતે જ્ઞાનાદિ પરીક્ષ્યતે અનેન પ્રતિજ્ઞેનાથી જ્ઞાનાદિકની ખરીક્ષા કરીએ તેને ઉપધાન કહેવામાં આવે છે.

- સ્વામીવત્સલ મન હરખે, બહુ દાન મેહ બધું વરસેરે. ગ.
 તે ઉન્નતિ સુખ ન કહાય, ધરમીત જન હરખીત થાયરે. ગ. ૫
 દોય શિષ્યને દીક્ષા દિધીરે, નવસારીની યાત્રા કીધીરે. ગ.
 હવે નવાનગર આદેશ, સંઘ આગ્રહે-લિખિયો ગણેશ. ગ. ૬
 ગુરૂ સૂરતથી વિચરતા, આવ્યા ખંભાત હરખંતારે. ગ.
 એક શિષ્ય કર્યો સુજીશ, વંદે બહુ ચૈત્ય જિનેશરે. ગ. ૭
 નમે ચૈત્ય તે અમઠાવાદ, ભાવનગર આવ્યા આદ્ધાદરે. ગ.
 પ્રભુમે તિહાં ઋષભજી રંગે, આવ્યા વિમલાચલ સંગેરે. ગ. ૮
 તિહાં પ્રભુમી ગયા ગિરનારે, વલી નેમજી ચૈત્ય બુહારેરે. ગ.
 કરે નવાનગર ચોમાસ, વહે ઉપધાન માલ સુવાસરે. ગ. ૯
 ગુરૂજી ચોમાસ ઉતરે, આવ્યા રાધનપુર શુભ વારેરે. ગ.
 બહુ ઉચ્છવ મહોચ્છવ યુગતે, પધરાવ્યા ઉષાશ્રયે ભગતેરે. ગ. ૧૦
 શેઠ ડોસા સોમકરણશાહ, ગોંઠા શેઠ અતી ઉછાહેરે. ગ.
 વારહીયા શાંતિદાસ, વેંણા શેઠ અધીક ઉછાસરે. ગ. ૧૧
 મસાલીયા જસા શુભ ચિત્તે, ખુશાલશાહ ખરચે વિત્તરે. ગ.
 મલીહાર ખુશાલ તેજાણો, શેઠ સીંચા અધિક વખાણોરે. ગ. ૧૨
 પારેખ વીરજી અતિ વારૂ, ગલાલ પુંજ મનોહારૂરે. ગ.
 ઇત્યાદિક આવક રાગી, હરખચંદ હાથી બઠભાગીરે. ગ. ૧૪
 શ્રી ભગવતિસૂત્ર વંચાય, સૂક્ષ્મ વાતો ચરચાયરે. ગ.
 આવક આવિકા ઉપધાન, વહી માલ પેહેરે શુભ ધ્યાનરે. ગ. ૧૫
 સંખેસર સંઘના સાથ, ગુરૂ યાત્ર કરે જગનાથરે. ગ.
 ફિરી સિદ્ધાચલજી સિધાવ્યા, સંઘ સહિત સહુ મન ભાવ્યારે. ગ. ૧૫
 નવાનગર રૈવત કરી યાત્ર, મસાલા પોખે સુપાત્રરે. ગ.
 સિદ્ધક્ષેત્રે ઋષભ જિન નિરખી, ભાવનગર વંદે પ્રભુ હરખીરે. ગ. ૧૬
 સુયગડાંગ સટીક વ્યાખ્યાને, જિનવાણી ઉત્તમ બહુ માનેરે. ગ.
 પદ્મવિભજ્ય કહે ગુરૂ સંગે, થયો શ્રુત અભ્યાસ શ્રુત મન રંગેરે. ગ. ૧૭

કુહા

માલ પહેરાવી તિહાં કણે, ગયા ખંભાત ચોઝાર;
 દોય શિષ્ય તિહાંકણે કર્યા, ઉન્નતે થઈ અપાર. ૧

તિહાંથી જઈ રાજનગરમાં, ચાલ્યા દક્ષણ દેશ;
 પાછા પુર આવ્યા અનુક્રમે, પ્રણમ્યા તિહાં જિનેશ. ૨
 બહુ જણને દીક્ષા દેઈ, પોહોતા સુરત શહેર;
 દોય ચોમાસાં તિહાં રહ્યા, કરતા ભવીજન મહેર. ૩
 હવે યુહરાનપુર શહેરનો, લિખે આદેશ ઉદાર;
 પણ વૃદ્ધાવસ્થા થકી, ન કરે ગુરૂ વિહાર. ૪
 શિષ્ય તિહાંકણ પાઠવી, આપ રહ્યા તે ઠાય;
 ક્રમલશાહ શેઠજી હવે, ચાંપાનેરથી આવ્ય. ૫
 કરે વિનતિ ગુરૂ પ્રત્યે, પાઉધારો મુજ ગાંમ;
 ઈમ કહી બહુ આગ્રહ કરી, પોહતા તે નિજ ઠાય. ૬

ઠાળ ૯ મી.

(સીરાહીનો સાહુ હોકે ઉપર જોધપુરી—એ દેશા.)

અનુક્રમે આવ્યારે કે, ગુરૂજી વિહાર કરી;
 ચાંપાનેરમાં હોકે, ચોમાસું વરી;
 વહી. ઉપધાન હોકે, પહીરાવે માલ;
 ધર્મની ઉન્નતી હોકે, થઈ તિહાં સુવિશાળ. ૧
 તિહાંથી વિચરે હોકે, લીંબડી ગામ આવ્યા;
 તિહાં ચોમાસું હોકે, ભવીજન મન ભાવ્યા;
 વહી ઉપધાનને હોકે, માલ પહીરાવે;
 બીજું ચોમાસું હોકે, તિહાંએજ સોહાવે. ૨
 તિહાંથી હોકે, ચાલ્યા સિદ્ધાચલ જવા;
 યુહરાનપુરથી હોકે, શિષ્ય તિહાં આવ્યા;
 પાલીતાણે હોકે, પ્રતિષ્ઠા કીધી;
 સત્ર સતિત હોકે, કીરતિ બહુ લીધી. ૩
 આવ્યો આદેશ હોકે, પાટણ શહેર તણો;
 ગુરૂજી પધાર્યા હોકે, મહોચ્છવ અતિ ઘણો;
 શ્રાવક શ્રાવિકા હોકે, સાંભળે દેશના;
 ઉપધાનને માલા હોકે, કરતા શુભ મના. ૪
 રાધનપુરમાં હોકે, ચોમાસું આવ્યા;
 દોય ચોમાસાં હોકે, ભવીજન મન ભાવ્યા;

તારાચંદ કચરા હોકે, સંઘવી ઇંચ સમે;	
સંઘ લેઇને હોકે, તીરથ બહુ નમે.	૫
તારંગા આબુ હોકે, સંજેશ્વર પાસ;	
યાત્રા કરી હોકે, પહોતી મન આશ;	
રાધનપુર હોકે, આવ્યા જેટલે;	
સંઘે સામઈ હોકે, કીધું તેટલે.	૬
ગુરૂને હોકે, વંદે સંઘ હર્ષ ધરી;	
પૂજા પ્રભાવના હોકે, વળી વિનતિ કરી;	
સ્વામી પધારો હોકે, ગોડીલુ બસ્યું;	
સોઈ ગામમાં હોકે, પ્રભુલુ 'અણાવસ્યું'.	૭
ગોચરતા બાણી હોકે, ગુરૂલુ હા ભણી;	
પ્રભુલુ મંગાવવા હોકે, વિનતિ કરી ઘણી;	
અનુક્રમે આવ્યા હોકે, પ્રભુલુ સોઈ ગાંમે;	
આવી વધામણી હોકે, ગામ ગામ ઠામ ઠામે.	૮
સંઘવી સાહચે હોકે, ગુરૂ બાએ યાત્રા કરી;	
તે સંઘ ઉછવ હોકે, નવી કહેવાઈ વરી;	
સિદ્ધપુર ત્યાંથી હોકે, આવ્યા સાંભળી;	
ન જવાએ હવે હોકે, તુમથી વૃદ્ધપણે;	
ગ્રીષ્મકાલનો તાપ હોકે, અતીથ ભણે.	૯
માનો વિનતિ હોકે, જેહવું દીલ ઠરે;	
પદ્મવિજય કહે હોકે, તે ભવી શિવ વરે.	૧૦

કુંહા.

હવે પ્રતિષ્ઠા કારણે, મંગાવી આદેશ;	
લિખી ગુરૂરાયને વિનતી, પાઉધારો ઇચ્છે દેશ.	૧
પાનાચંદ મોતી તિહાં, રાખે કેંઈકે માસ;	
અતિ આગ્રહ સંઘવી તણે, નીકળવા દીએ તાસ.	૨
આવ્યા પાદરે જેટલે, વર્ષા અતિશય થાય;	
મૂલચંદ હરખા હવે, વડોદરાથી આય.	૩

૧ મંગાવી લેશું. ૨ પધારો. ૩ વરસાદ.

પાદરા સંઘ મૂલચંદ તથા, નવિ જાવાઈ તત્થ;
અતુકમે ચોમાસું રહ્યા, વાસુપૂજ્ય જિન રજતથ. ૪
હવે ચોમાસું ઉતરે, સંઘ લિખે અરદાસ;
સ્વામી સૂરત આવીએ, રહેવાને ચોમાસ. ૫

ઢાળ ૧૦ મી.

(સુંદર પાપસ્થાનક કથું સોલમું-એ દેશી.)

સુંદર ગુરૂ પણ માની વિનતિ, આબ્યા હોઈ ગામ હો. સું.
લોહણ પાસ જુહારીયા, સાર્યા આતમ કાજ હો. સું. એ. ૧
એ ગુરૂને નિત્ય વંદીએ, પ્રઉગમે તે સૂર હો. સું.
ગામ નગર પુર પાટણે, દેશના દીએ ભરપૂર હો. સું. એ. ૨
સૂરત શહેર પધારીયા, લેટયા સંખેસર પાસ હો. સું.
દોય ગુરૂભાઈ લેલા રહ્યા, માંહી ખુશાલવિજય પંન્યાસ હો. સું. એ. ૩
સંપ ઘણો ગુરૂભાઈને, તિમ ભત્રિજા પરિવાર હો. સું.
એહ ચોમાસું તિહાં કરે, પણ આંખે આબર હો. સું. એ. ૪
ઓસધ લેખજ ખહું કર્યા, પણ ગુણ ન થયો લગાર. હો. સું.
એક વૈદ્યક કહે હું કરું, ઓસધનો ઉપચાર હો. સું. એ. ૫
માસ ખેચાર રહેવું પડે, ઇમ સુણી રહ્યા ચોમાસ હો. સું.
પણ કોઈ ભાવી ભાવથી, ન થઈ શાંતિની આશ હો. સું. એ. ૬
ભાવીભાવ મીટે નહી, રતનને લાગી ખોડ હો. સું.
નેત્ર ગયાં ઔદ્ધતનાં, સેવા કરે સૂર હોડ હો. સું. એ. ૭
પ્રભુ સમોસરણે મુનિ ખળ્યા, દ્વારકાં નયરીનો દાહ હો. સું.
પ્રભુદેહે લોહીખણ થયો, નેમજન થયો વિવાહ હો. સું. એ. ૮
શાતા ગુરૂજને નવી થઈ, હવે ચોમાસું ઉતાર હો. સું.
રાજનગરી ભણી વિચરીઆ, કરતા પર ઉપગાર હો. સું. એ. ૯
રાજનગર પધારીઆ, તિહાં ચોમાસું ઠાય હો. સું.
પદ્મવિજય કહે પ્રભુ તણા, નિતનિત દર્શન થાય હો. સું. એ. ૧૦

હુહા.

આદેશ પણ રાજનગરનો, લિખે શ્રી પૂજ્ય ઉદ્ધાર;
ઋષભદેવ મહાવીરને, પ્રણમે હરખ અપાર. ૧

ઠાલ ૧૧ મી.
(દેશી નરાણાની.)

નિર્વાણ.

ઉત્તમવિજય પન્થાસરે, ઝનોપમ અંગ અચ્ચાર, મનોહારીરે;
વિદ્યાવંત વડા હુઆરે લોલ, ભાગ્યવંત સરદાર, સુખકારીરે.

રાજનગરમાંહી રાજતારે લોલ. ૧

રત્નત્રયી આરાધતારે લોલ, નિર્મલ ચિત્ત જથું અંગ. સુ.
પદ્મ પેરે ન્યારા રહેરે લોલ, ન કરે વિષયનો સંગ. સુ. રા. ૨
અંદ્ર પેરે જશ નિર્મલોરે લોલ, સુનિમાં સુગટ સમાન. સુ.
શુભુનિધાન ગુરૂલ ઘણુરે લોલ, નિત કરતા પ્રભુ ધ્યાન. સુ. રા. ૩
પંડિત નાયક પ્રીછીએરે લોલ, મહીમાવંત મહંત મ.
જિહાં ગયા તિહાં ક્રોડ કરીરે લોલ, શાંત દાંત શુભવંત સુ. રા. ૪
નિજ સસુદાય ગણેશજીરે, ઇમ નિજ શિષ્ય અનેક મ.
જસ પ્રતાપ શુભે ભર્યોરે લોલ, ધરતા હૃદય વિવેક. સુ. રા. ૫
વર્ધમાન શાસનપતિરે લોલ, સંભારે નિત નિત મ.
જવર આબ્યો હવે એકદારે લોલ, પશુ ધર્મે દહાવ્યત. સુ. રા. ૬
નવ દિન જવર અતિ પીડીયોરે લોલ, પશુ નવ પીડાયું મન સુ.
નિજ કિરિયા બ્યવહારમાંરે લોલ, સાવધાન અતિપન્ન સુ. રા. ૭
ઇમ શુભ ધ્યાન પરાયણારે લોલ, પામ્યા ગુરૂ નિર્વાણ સુ.
પદ્મવિજય કહે પ્રભુમિયેરે લોલ, ધન ધન ગુરૂલ સુભણુ સુ. રા. ૮

દુહા.

સંવત અઠાર સત્તાવીશે, માહ શુદ આઠમ જાણુ;

સૂર્યવાર સૂર્યોદયે, પામ્યા ગુરૂ નિર્વાણ. ૧

દુહા સોરઠી.

અડત્રીશ વરસ ગૃહવાસ, ઉગણત્રીશ દીક્ષાપણે;

સવિ સડસઠ સુવિલાસ, ઉત્તમવિજય ગણી જીવિત. ૧

ઠાલ ૧૨ મી.

(જવ જવન પ્રભુ કીર્તિ ગયારે—એ દેશા.)

આવક સહુ ભલા મલેરે, ધરતા દુખની ઓણીરે.

ગાંધી અખા કરમચંદ્રશારે, આંસુ ભરતા નયણેરે.

ગુરૂજીને કેદી હવે વંદશુરે. ૧

- પાનાચંદ ભષણ લલારે, ધરતા ગુરુગુણરાગરે;
 મોતી માણેક નામથીરે, દુઃખ ધરે તે અથાગરે. શુ. ૨
- સોભાગશા ડોસા વળીરે, નાનુશા ને પાનાચંદરે;
 ગુલાબચંદ રાગી-ઘણારે, ધરતા દુઃખ રૂપચંદરે. શુ. ૩
- પાનાચંદ મકા તથારે, જીવણશા ધરે શોકરે;
 મોતીશા દુખીઓ ઘણારે, રવિ વિરહે જિમ કોકરે. શુ. ૪
- માણીકશા જોઈતા તથારે, જોકા દેવજી નેહરે;
 દાલા ખીમચંદ ભોદુશારે, ગાંધી ખુસાલ ધરે નેહરે. શુ. ૫
- પારેખ પોમસીને વળી, ભૂષણને ભાઈચંદરે;
 ખીમચંદ ઇત્યાદિકારે, મિલ્યો સંઘનો વૃંદરે. શુ. ૬
- અંગપૂલ કરે ગુરુ તણીરે, નિજનિજ શક્તિ પ્રમાણરે;
 ચાત્રા ચરમ કરતાં સહુરે, ધરતા દુઃખ અસમાણરે; શુ. ૭
- જરકસીમચ, રચી માંડવીરે, પધરાવે તે માંહેરે;
 અંધ લહે તે માંડવીરે, પણ નહિ, ચિત્ત ઉછાહરે. શુ. ૮
- પઈસા બદામો ઉછાલતારે, સુગંધ કરે વર ધૂપરે;
 વધાવે નરનારીયોરે, દેખે રૂપ અનુપરે. શુ. ૯
- અનુક્રમે દીધો દાહનેરે, કરતાં અશ્રુપાતરે;
 અગરચંદન બહુ અરગભરે, જશ જગમે જન વાતરે. શુ. ૧૦
- થલચર પ્રમુખ મુકાવીયારે, ઉત્તમ ગુરુજી નામરે;
 પદ્મ ઠહે કિમ વિસરેરે, જેહનું ક્ષણ ક્ષણ કામરે. શુ. ૧૧

હૃદા.

તે ગુરુજી નિત સંભારતા, ધરતા મન ઉછરંગ;
 હરીપુરા માંહી કરી, શ્રી ગુરુ રચુલ સુચંગ.

૧

ઠાલ ૧૩ મી.

(પ્રભુજી પ્રાણ થકી મુજ ખ્યારા.—જે દેશી.)

- ગુણવંતા ગુરુજી ગિરવા, સમતારસ કેરા દરિયારે;
 ગુરુજી મનમોહન ખ્યારા, ભવિજન પ્રાણ આધારારે. શુ. ૧
- ગુરુજીની કાને કહીશું, કેની શીખામણ સહેશુંરે, શુ. ૨

કુણ હીતથી દુઃકારો ભાળે, કુણ અરથ-અગોચર દાખેરે; શુ.
 કુણ જીવાજીવ સમજાવે, પુણ્ય પાપ આશ્રવ-ઉલખાવેરે. શુ. ૩
 બધ મોક્ષ ચેતન જડભાવ, નામ ઠવણ તથા દ્રવ્ય ભાવરે. શુ.
 નૈગમાદિક નયની વાતો, કુણ સમજાવે દિન રાતેરે. શુ. ૪
 ઉત્સર્ગ તથા અપવાદ, ભય સૂત્ર તથા વિધિવાદોરે;
 દ્રવ્ય ગુણ પર્યાય વિચાર, લોકલોક કેરા પ્રકારોરે. શુ. ૫
 ર્યો ર્યો ઉપગાર સંભાર, કિમ વિરહ તણાં દુઃખ વારૂરે. શુ.
 કોહને જઈને સંશય પુછું, કોણ સાંભળે અધિકું ઓછુંરે. શુ. ૬
 તુમ સરખી વૈરાગ્યની વાણી, કહો કુણ સંભળાવે પ્રાણીરે; શુ.
 એક વઢને 'સહસ જીવ હોયે, એહવા વઢન સહસ જો હોય. શુ. ૭
 પણ ગુરુ ગુણ ગણવા શૂરો, નવી હોય સમરથ સનૂરોરે; શુ.
 તો હું કિમ એકણ જીવે, ગુરુ ગુણ ગાઉં મીત દેહરે. શુ. ૮
 હુંતો દેઉં આશીસ સવેરો, કલ્યાણ હોજો તુમહ કેરોરે;
 કહે પદ્મવિજય ગુરુ કેરી, મુજ કીરપા હોજો ભલેરીરે. શુ. ૯

કલશ.

ગુરુ ગણી ગવાયા મુજશ સવાયા, મનુષ્ય ભવદ્ગણ લીધ એ;
 સહુ સજ્જન પ્રાણી હર્ષ આણી, ગાવજો ઇણવિધ એ.
 સંવત અદાર અઠાવીસે, પોપ રૂઠો માસ એ;
 સાતિમ દિને સૂર્યવારે, પોહોતી સફલ આશ એ.
 ગુરુભાઈ કેરી પ્રેરણાથી, કીધો એહ અભ્યાસ એ;
 કહે પદ્મ માહરે હોજો શુભ, નિત નિત લીલ વિલાસ એ. ૧

ઇતિ શ્રી સકલ પંડિત ભૂભાગિનીભાલચલેતિલકાયમાન
 પંડિત શ્રી પં. ઉત્તમવિજયગણીનિર્વાણાધિકાર સમાપ્ત.

શ્રી પદ્મવિનયજી નિર્વાણ રાસ.

—*—
કુંડા.

અરેતાવ.

- શારદવિધુવદની સદા, પ્રણમું શારદ પાચ;
સરસ વચન રસ પામિયે, જપતાં જાડયતા લય. ૧
- પૂર્ણ મનોરથ પૂરવા, સુરતરૂ સમ સોડાય;
પદ પ્રણમું પ્રભુ પાસના, લક્ષ્મીલાવ ચિત્ત લાય. ૨
- શુર શુરશુભ ગણે ગાજતા, મહિમાવંત મહંત;
નમતાં પદયુગ તેહના, શોભા શીવ લહંત. ૩
- શુર સમોવડિ હેતુઓ નહિ, વિષ્ણુ ઉપકૃતિ ઉપકાર;
કરે શિષ્યને જે સદા, જ્ઞાનક્રિયાદિ સાર. ૪
- હુઃપ્રાતિકાર શુર કહ્યા, ત્રીજો અંગ મઝાર;
ધર્મરત્ન અભિનવ દિયો, નહિ તસ પ્રત્યુપકાર. ૫
- વિનય કરંતા શુરતણો, લહે શિષ્ય વર નાણુ;
અંડસક્ત આચાર્યના, શિષ્યપણે નિર્વાણ. ૬
- ત્રીજા આવશ્યકે કહ્યો, વિનય તણો વરપાહ;
તેમ વળિ ઉત્તરાધ્યયનમાં, વિનય કર્મ દહે આહ. ૭

યતઃ

સપુજ્યસત્યે સુવિણીય, સંસર્ગ મળો રૂઢિ કમ્મસંપન્ના ।
તવો સમાહારી સમાર્થિ, સંવેદ મહજ્ઞાઈ પંચવયાઈ પાલિય ।
સદેવ ગંધર્વ મણસ પુરૂષ ચરુ દેહ મલપંક પૂજ્ય ।
સિદ્ધે વહર્વ સાસર્ગ દેવેવા અપ્પરર્ગ મહિ દિર્ગ તિવેમિ ॥

- વિનય કરી શ્રી શુર તણો, શિષ્ય કરે જે કામ;
તે કાર્ય સિદ્ધિ અઢે, શબ્દરત્ન દ્રોણને નામ. ૮
- જશ ગાતાં શુરશયનો, શિષ્યની સોહ અપાર;
તિણે હું શુરશુભ વર્ણવું, લક્ષ્મિ હૃદયે ધરી સાર. ૯

તે ગુરુ કુણ નગરે થયા, કિર્ણુપરે સંયમ લીધ; :
 શ્રુત અભ્યાસી કિમ થયા, કિમ ઉપદેશ તે લીધ. ૧૦
 સાંભળને શ્રોતા સવિ, મૂલ થકી આધકાર;
 નિદ્રા વિકથા પરિહરી, આલસ અંગ ઉતાર. ૧૧
 આળસુ ઉપલન સારીખા, અધિકો આળસુ હોય;
 પ્રેયો ઉપલ દૂરે ચલે, આળસુ તો થિર નોય. ૧૨

લાલ ૧ લી.

આછલાલની દેશી.

રાજનગર વર્ણન.

જંબુદ્વિપ મઝાર, કુલગિરિ પઠ નિરધાર; આછે લાલ
 સુરગિરિ ત્રિક ત્રિક અંતરેલ, ૧
 તેથી દક્ષિણ દિશ સાર, ભરતક્ષેત્ર શ્રીકાર; આછે
 વેતાદથે તે દ્વિધા કયોલ. ૨
 દક્ષિણ ભરત મઝાર, મધ્યખંડ શ્રીકાર આ
 ન્યાં બહુજન આર્ય વશેલ. ૩
 ત્યાં ગુર્જર ઇતિ નામ, દેશવશે અભિરામ, આ
 ન્યાં ધર્મિજન સહજથીલ. ૪
 તસ શિર મુગટ સમાન, રાજનગર અભિધાન આ
 નગર નરવર જનથી ભર્યુંલ. ૫
 વાલીવપ્રવિહાર, વનિતા વાગ્મીવાર આ
 વણિક વિપ્ર વિયુધે તર્યુંલ. ૬
 ચોટા ચોક વિશાળ, દિપે છાકબમાળ આ
 કાયક ગ્રાહકજને ભર્યુંલ. ૭
 ઉજવલ ન્યાં જિનગેહ, ટાળે પાપની રેહ, આ
 મનરંજે ભવિ લોકનાંલ. ૮
 દર્શણે દર્શણ થાય, હકૂત દૂર પેલાય, આ
 વિરતિ ધીજની ભૂમિકાલ. ૯
 ભાવ શ્રાવક લોક, મળિ મળિ ચોકેચોક, આ
 જિન પુજે જુગતે કરીલ. ૧૦
 ટાળે પ્રકૃતિ વિભાવ, કરવા શુદ્ધ સ્વભાવ, આ
 કારણે કાર્ય સિદ્ધિ લહેલ. ૧૧

જન્મકુંડલી શ્રી પદ્મવિજયશ્ચની.

હારે મ્હારે છઠે વરસે જનની પામ્યા કાલને,
તાત સાતમે વરસે ભણવા પુત્રને રે. લો.

૪

અભ્યાસ.

હારે મ્હારે ઉત્સવ અધિકે નિશાલે લેઈ જાય ને;
માસ અગ્યારે નિશાલની વિદ્યા ભણિ રે. લો.

હારે મ્હારે માસી ગુણની સસી જીવી નામ ને,
નવ તત્વાદિક પ્રકરણ પાઠને અતિ ગુણી રે. લો.

૫

હારે મ્હારે તેર વરસના જળ થયા તેહ કુમાર ને,
માંમા ગુરૂ શ્રી ઉત્તમવિજય ગણી તદ્દા રે; લો.

હારે મ્હારે આળ્યા ભાળ્યા ભાવક શ્રાવક ચિત્તને;
હર્ષે નિરખે મુખ શ્રાવક ગુરૂતું સદા રે. લો.

૬

હારે મ્હારે ગુરૂને વાંઠવા નિતનિત જાય કુમારને,
પુછે રે મન હરખે પરખી ગુરૂ તદ્દા રે; લો.

હારે મ્હારે સૂત્ર ભણ્યા છો પ્રકરણ પણ નહિ અર્થને,
તેતો ઉઠક સમાન કહો અર્થે સદા રે. લો.

૭

હારે મ્હારે દુધ સમાન અર્થનું અદ્ભુત જ્ઞાન ને,
તેણે અભ્યાસ કરો આળસ છડિ સદા રે; લો.

હારે મ્હારે કરનેડીને પલણે તામ કુમારને,
જાગ્યારે મુજ ભાગ્ય ગુરૂ તૂઠા ચદા રે. લો.

૮

હારે મ્હારે અર્થ અનુક્રમે આળ્યો ક્ષેત્ર સમાસને,
ગણિત ઘણા જિહાં ગુણ્યા શિખ્યા તે સવે રે; લો.

દેશના.

- હારે મહારે ગુરૂં વાંચે સૂત્ર પંચવણા નામજો,
શ્રાતાંરે સમ હોતા મુણે રંગે નવે રે લો. ૯
- હારે મહારે પોરસીનંતર પ્રથમ જિણુંદ ચરિત્ર લો
વાંચે રે રસ સારો સાંભળે પરખદારે લોલ;
હારે મહારે મહાખલ મુનિનો આવ્યો તિહાં અધિકાર લો,
મુણતાંરે મન ભિનું કુમર તણું તદારે લોલ. ૧૦
- હારે મહારે અવસર પામી ગુરૂને લાખે કુમારજો,
લેઈ દિક્ષા તુમ પાસે તાત લો દે રત્નરે લોલ;
હારે મહારે ગુરૂ કહે ઉદય કરવો એ તુમ લેખ્યજો,
પણ મન કાચું ન કરવું જનકની મુણી કનરે લો. ૧૧
- હારે મહારે ખીલ ઢાલ રસાળે મતની હોંશી લો,
કરતારે સમ હોતો ગયો માશી ઘરે રે લો;
હારે મહારે માસી આગળ ખાસી મતની વાતલો;
ભાખીરે કહે રૂપવિજય સારી પરે રે લો. ૧૨

ફહા.

- વચન મુણી રીઝી ઘણી, માસી લવી નામ;
કહે કહેવું વચ્ચ સોહિલું, કરવું દુઃખકર કામ. ૧
- ધીર હોય તે ધાર સકે, નહિ કાયરનું કામ;
કાયર નર લો આદરે, તો તસ ન રહે મામ. ૨
- તાહરી વય છે નહાનહી, તાતને એક તું પૂત્ર;
કિમ અનુમતિ દેશે કહો, રાખવું ઘરનું સૂત્ર. ૩
- તવ તો કહે માસિ મુણો, શૂરો જે નર થાય;
તેહને કુણ રોડી શકે, જઈ સમભવું તાત. ૪
- જિન મારગ સમજે નહિ, તે તો ભૂલે ન્યાય;
પણ મારગ જાણ્યા પછી, કુણ કુપથે જાય. ૫
- એમ કહિ નિજ ઘર જઈ કહે, તાતના પ્રણમી પાય;
હો અનુમતિ મત આદરૂ, શ્રી ગુરૂચરણે જાય. ૬
- શાહ ગણેશ કરે તદા, એ તુજથી કિમ થાય;
ચાનિત્ર વચ્ચ ન સોહિલું, જ્યાં રહેવું નિર્માય. ૭

ઢાળ ૩ છ.

(દક્ષિણ દોહિલાં હો રાજ, દક્ષિણ દોહિલાં હો રાજ
દક્ષિણ હો દોહિલાં રે, દોહિલાં રે દક્ષિણી. ચાઠીછ—એ દેશી.)

દીક્ષા દુષ્કર છે.

સંયમ દોહિલું હો રાજ, સંયમ દોહિલું હો રાજ.
સંયમ દોહિલું હો રે, નિરતિચાર જે પાળવુંછ;
મનવચનકાયાએ હો રાજ, રહેવું અમાયિ હો રાજ,
વિનય વેવાવચ હે કરતાં પાપ પખાલવુંછ.

ભૂજલ તેઉ રાજ, તરૂં ત્રસ વાયુ રાજ;
ત્રિકરણ જોગે હે નવિ, હણવા અણુગારનેછ;
ક્રોધ લોભ ભયથી રાજ, હાસ્યના ઉદયથી રાજ,
ભૂંઠ ન કહેવું હે નવિ ધરમ, શિણુગારનેછ. ૨

ગામ નગર પૂરે રાજ, ક્ષેત્ર ખલાં ધરે રાજ.
અકત ન લેવું હે, ત્રિવિધ ત્રિવિધ અણુગારનેછ;
દિવ્ય ઉદ્ધારિક રાજ, કામની વંછા રાજ.
ત્રિવિધ ત્રિવિધે કરી હે, તજવી તે ઘણું દોહિલુંછ. ૩

પરિશ્રદ તજવો રાજ, સંજમ ભજવો રાજ;
સમ મને રેવું હે, તૃણ મણિ કંચન ઉપરેછ.
અશનાદિક ચઉ રાજ, મુનિને તજવાં રાજ;
સંથી દુષણ હે તજવું, એ દુષ્કર ઘણુંછ. ૪

વચ્છ કિમ સહસો રાજ, પરિશ્રદ ભારી રાજ;
મસ્તક વહેવો હે, મુરગિરિ તિમ મત દોહિલુંછ.
તૂંતો ખાળો રાજ, રથો મત ચાલો રાજ;
ઘર સંભાળો હે, તુજ વિણ કુણ મુજ આશરોછ. ૫

મેં તુજ કાજે રાજ, કિધિ સગાઈ રાજ;
થાય ભવાઈ હે, તજતાં પરણ્યા વિણ પ્રિયાછ.
રહો ઘર વાસે રાજ, હર્ષ ઉદ્ધાસે રાજ.
અમ મન હિંસે હે, પુત્ર સદા તુજ દેખતાંછ. ૬

- એ સુણી વાચા રાજ, કુંઝર ન કાચા રાજ;
વથણાં નીચાં હે તાતને, એણિપરે ઉચરેણ.
પુદ્ગલસંગી રાજ, ચેતન વ્યંગી રાજ;
કર્મ કુસંગી હે, ભમીઓ તાત ભવોભવેણ. ૭
- શુર મુજ મળિયા રાજ, પાતિક ટળિયાં રાજ;
હવે નવિ ગળિયાં હે, થાવું તાતણ માહરેણ.
એક વરસ લગી રાજ, એમ નિત્ય કહેતાં રાજ;
અનુમતિ આપિ હે તાતે, આંસુ પાડતાંણ. ૮
- હરખ્યો કુંવર તવ રાજ, સાતે ધાતે રાજ;
સંઘ સચલ વલિ હે, રીજ્યો તાતે રજા કરીણ.
શુરની પાસે રાજ, હર્ષ ઉલ્લાસે રાજ;
આવ્યા સ્વજન મલી હે, કુમરને આગે ધરીણ. ૯
- કહે કર જોડી રાજ, પાતિક મોડી રાજ;
શુરને વિનવે હે, સ્વજન વર્ગ કાકા પિતાણ.
ત્રીણ ઢાળે રાજ, રંગ રસોલે રાજ;
ભક્તિ વિશાળે હે, રૂપવિજયે શુણ કહ્યા છતાણ. ૧૦

કહો.

- પ્રાણ થકી પણ વાહલો, નંદન છે અમ એહ;
સંયમ લેવા આવિયો, છંદિ સ્વજન ધન ગેહ. ૧
- એહને સંયમ દીજિયે, કિજિયે ભવ નિસ્તાર;
લિજિયે લિક્ષા શિષ્યની, કિજિયે અમ ઉપગાર. ૨
- શુર કહે ધન્ય ધન્ય એહને, લઘુવય ચારિત્ર રાગ;
ભાણે જો અમચો ખરો, તુમ પણ ધન્ય મહાભાગ્ય. ૩
- તેડયો જોશી ભાણુને, પુછયું મૂહુર્ત ખાસ;
મહા શુદ્ધિ પાંચમ તિણે, કહિ પામિ હર્ષ ઉલાસ. ૪
- જગન વધાવી શેકણ, આવ્યો આપણે ગેહ;
ચારિત્ર ઉત્સવ માંડિયો, ધરિ મન અધિક સનેહ. ૬

ઢાલ ૪ થી.

(ધારિ તો આઈ ચાર દેશમાં મારજી—એ દેશી.)

સ્વજન સંઘ બહુ આદરે, સાજનજી

વારણાં દિએ ધરી રાગ હો—

વ્રતધારી સુગરુ મુજ તારિયે સાહિબજી.

સંઘ સ્વજને નિત પરવયો સા. શ્લોક સુણો વડલાગ હો. મ. ૧
 ગુરુ પણુ આગમ દેશના સા. દેઈ સમજાવે તાસ હો. મ.
 કોધાદિ પરણુતિ કરે સા. શુદ્ધ સ્વભાવનો નાશ હો. મ. ૨
 સમતા અમૃત પાનથી સા. કરતું અતુલવજાન હો. મ.
 રત્નત્રયી અભ્યાસથી સા. ધરતું ધર્મતું ધ્યાન હો. મ. ૩
 કર્મ શત્રુ ઉન્મૂલવા સા. કરવો શ્રુત અભ્યાસ હો. મ.
 ત્રિવિધ અવચક જોગથી સા. રામદ્રેષ હોય નાય હો. મ. ૪
 ઇન્દ્રિય રંગમ જીતવા સા. ધરતું નિર્મલ શીલ હો. મ.
 સાહસ અઢાર શીલાંગનો સા. રથ વહેવો ધરી જીલ હો. મ. ૫
 હિંસાદિક આશ્રવ સમે સા. ત્રિવિધે પરિહાર હો. મ.
 ભાવ અહિંસકતા લજી સા. કરવો સ્વપર ઉપગાર હો. મ. ૬
 એહવાં ગુરુવચણાં સુણી સા. ખોલે કુમર તિવાર હો. મ.
 સચિત ચમકયો કરજોડીને સા. ભવવારિધિ મુજ તાર હો. મ. ૭
 તિમ મુજ પ્રવીણ આરંખા સા. મલિયા પ્રભુ નિરધાર હો. મ.
 તત્ત્વમાર્ગ સમજાવતાં સા. પામું ભવનો પાર હો. મ. ૮
 વિષય કષાય દાવાનલે સા. હું દાઝયો નિશદિશ હો. મ.
 તુમ સમતામૃત દેશના સા. સુણિ થયો શાંત મુનિશહો. મ. ૯
 એમ એક માસ લગી સદા સા. ગુરુ ગુપ્તે સુણે ઉપદેશ હો. મ.
 રાતિ જગો પરભાવના સા. ચોથી કરી સુવિશેષ હો. મ. ૧૦
 સંયમરંગે જેહની સા. રંગાણી સાતે ધાત હો. મ.
 પુજ્યા શામલ પાસજી સા. નિર્મલ થઈ પરભાત હો. મ. ૧૧
 ચોથી ચઉગતિ વાણી સા. ઢલકતી ભાખી ઢાલ હો. વ.
 રૂપવિજય કહે પામિયે સા. સંયમે મંગળમાલ હો. મ. ૧૨

દીક્ષા.

- નમણુ કરાવે સુંદરી, પહેરાવ્યા અલંકાર;
 વસ્ત્ર વિભૂષા અભિનવી, બાણે સુર અવતાર. ૧
- સંધ સચલ લેજો મળ્યો, વરઘોડે મનોહાર;
 શ્રીફલ કરમાંહે ગ્રહી, તુરગે ચઢ્યો કુમાર. ૨
- વાળાં વિવિધ પ્રકારનાં, વાળે તે મનોહાર;
 નરનારી ટોળે મળ્યા, કૌતક જોતાં તે વાર. ૩
- રાજનગર મધ્યે થઈ, પાછા વાડી માંહિ;
 વરઘોડે જઈ ઉતર્યો, સહુ મન અધિક ઉચ્છાંહિ. ૪
- સંવત અઢારસે પાંચમે, મહા શુદ્ધિ પાંચ દિનન;
 ચારિત્ર ચોખું આદર્યું, કરી તનમન સુપ્રસન્ન. ૫
- લક્ષણ લક્ષિત તનુ સદા, બાણી ગુણ નિધાન;
 ઉત્તમવિજય ગુરૂ ઠવે, પદ્મવિજય અભિધાન.

હાલ ૫ મી.

(હું અને તોડા વિગેરે—એ દેશ.)

શાસ્ત્રાભ્યાસ.

- મ્લોકે કહ્યો ગુરૂએ તદ્દારે, જ્ઞાતા સૂત્રે જોહ. સંયમ રાગ લાગ્યો.
 ધન્ય શેઠ સુત ચઉની પ્રિયારે, ઉન્નિજયાદિકનો તોહ. સં. ૧
- ચોથી શ્રુપાસમ મુનિ હોઈરે, ત્રિણ પરે અપવાહ; સં.
 પણ પહેલી બીણ પરે રે, નવિ થાવું અચિવાહ. સં. ૨
- શાહ ગણેશ કહે તદ્દારે, ગુરૂના પ્રણમી પાય; સં.
 સુખઠલી સવિ ભતિની રે, પચખાવો મુનિરાય. સં. ૩
- તુમ પાસે વ્રત આદરૂં રે, જિહાં લગે નહિ મુનિરાય; સં.
 તિહાં લગે એ વ્રત માહરે રે, એમકહિ પચખે તે ઠાય. સં. ૪
- હવે નવ દીક્ષિત મુનિવ્રતે રે, શિખવે ગુરૂ આચાર; સં.
 ગૃહણા સેવના નામથી રે, ચરણ કરણ પ્રકાર. સં. ૫
- છકો રાજનગર રહિ રે, સુરતે ગુરૂ ભાય; સં.
 શબ્દ શાસ્ત્ર તિહાં શીખવે રે, સુવિધિ વિજય ગુરૂરાય. સં. ૬

પંચકાવ્ય તાટિકે વળિ રે, મહાલસા નામે ખાસ;	સં.
છંદશાસ્ત્ર અલંકારના રે, શિષ્યા કરી અભ્યાસ.	સં. ૭
તારાચંદ સંઘવી તક્ષા રે, દેખી સુંદર ભુદ્ધિ;	સં.
ન્યાયનાં શાસ્ત્ર લાણાવવા રે, પંડિતની કરી શુદ્ધિ.	સં. ૮
ધન ખરચીને લાણાવિયા રે, હવે ઉત્તમ ગુરૂ પાસ;	સં.
જૈન ન્યાય મહા લાખ્યનો રે, કિધો અધિક અભ્યાસ.	સં. ૯
અંગ ઉપાંગ વાંચ્યાં વળિ રે, મૂલ સૂત્ર તિમ ચાર;	સં.
પંચ કર્મ ગ્રહ પચડિનો રે, કયો અભ્યાસ અપાર.	સં. ૧૦

પંડિત પદ.

વિજયધર્મસૂરીસરે રે, અઠાર દશેં ધરી લાગ;	સં.
પંડિતપદ રાધણુપુરે રે, દીધો ધરી ગુણરાગ.	સં. ૧૧
વિહાર.	
રાંધણુપૂરીના સંઘમાં રે, શ્રી ગિરનારે જાય;	સં.
કરૂણાકર ખાવિસમા રે, ભેટયા શ્રી જિનરાય.	સં. ૧૨
નવાનગરની જાતરા રે, કરી વિમળાચળ જાય;	સં.
પ્રથમ જિણું જુહારતા રે, હિંચડે હરખ ન માય.	સં. ૧૩
ભાવનગરવાસી ભલા રે, કુંઝરજી લાધા નામ;	સં.
ચોમાસાની વીનતી રે, કરિ રાખ્યા ગુરૂ તામ.	સં. ૧૪
પાવન પાંચમી ઢાળમાં રે, રત્નત્રયી અધિકાર;	સં.
રૂપવિજય રંગે કદ્યો રે, સુણતાં જયજયકાર.	સં. ૧૫

ફુલો.

ઉત્તમવિજય ગુરૂ તિહાં, જોગ્યતા જાણી ખાસ;	
ખુદ્ધત્કદ્ય ટીકા તક્ષા, વંચાવે ઉલ્લાસ.	૧
પુરી અનુજા છેદની, જિહાં ઉછરંગ અપવાદ;	
નિશ્ચયને વ્યવહારયુત, જિહાં વાણી સ્યાદ્વાદ.	૨
સંવત તેરને ચઉદનૂં, ચોમાસું સૂરત કીધ;	
તારાચંદ સંઘવી તિહાં, વહે ઉપધાન પ્રસિદ્ધ.	૩
માલારોપણનો ઘણો, ચોખવ સંઘવી તામ;	
કરે વરે જસ ઉજ્જૈલો, શાસન ઉત્તતિ કામ.	૪
ખહણિયુરના સંઘની, વિનતિ કરી સુપ્રમાણ;	
ઉત્તમ ગુરૂએ મોકલ્યા, ચોમાસું છે ઠણ.	૫

હાલ ૬ ઠી.

(લાલનદે માત મહાર—એ દેશી.)

- આલ્યા દક્ષિણ દેશ, પામિ ગુરૂ આદેશ;
આજ હો આલ્યા રે અતુકમે, ગાંદલી પરિસરેલ. ૧
- સાહમે આલ્યા સંઘ, ધરતો અધિક ઉમંગ; આજ
ઉચ્છવ અધિક મંડાણે, લાલ્યા ઉપાસરેલ. ૨
- રાખ્યા સાર્ધ દોચ માસ, કરી ઘણું સંઘે પ્રયાસ; આ.
તિછોગાલિ સૂત્ર, વખાણે ગુરૂ તિહાંલ. ૩
- આગળ સુણતાં તેહ, સંઘને વાધ્યો નેહ; આ.
પૂજા પ્રભાવના રતિજગા, નિતનિત કરેલ. ૪
- તિહાંથી કયો વિહાર, બહણિપુરે નિરધાર; આ.
પહોતારે સમ હોતા, પુરને પરિસરેલ. ૫
- ગુલાબદાસ સુણિ વાત, હરખ્યા સાતે ઘાત; આ.
ગોપાલદાસ મોતિશા, પ્રમુખ થયા ખુશીલ. ૬
- સામઘ્યું શ્રીકાર, કરિ પધરાલ્યા નિરધાર; આ.
બ્યાખ્યાને વેતાલી મંગાવી, ભાવથીલ. ૭
- મત પચખાણ અપાર, તપ ઉપધાન પ્રકાર; આ.
માલારોપણ પસુહા, કરણી બહુ થઈલ. ૮
- હિંગપટ સાથે વિવાહ, કરિ પાખ્યા જશવાહ; આ.
હુંડિયાં દુંદિયાં, તળ્યાં ચુક્તિ પ્રહારથીલ. ૯
- જિનમત થીરતા કીધ, બહુ જશવાહ તે લીધ; આ.
સંવત પન્નર સોળ, ચોમાસાં દો તિહાં કર્યાલ. ૧૦
- હવે કયો તિહાંથી વિહાર, મત પચખાણ અપાર; આ.
ભાવે રે કરે શ્રાવક, શ્રાવિકા તિહાં ઘણારે. ૧૧
- શુર્જર તિલક સમાન, ખંભાચત અભિધામ; આ.
ચોમાસું તિહાં રાખ્યા, સંઘે આગ્રહેલ. ૧૨
- પ્રથમ અંગ બ્યાખ્યાન, સુણે શ્રોતા ધરી લાન; આ.
તત્ત્વરૂચિ સુચિ વાધે, સાધે સિદ્ધિને લ. ૧૩

હવે શ્રી વિમલ ગિરિ'દ, લેટયા પ્રથમ જિજ્ઞુ'દ; આ.
તિમ શ્રી ઉત્તમવિજય, તિહાં વંદીઆલ. ૧૪
છકિ હાલ રસાલ, સુણતાં મંગલ માલ; આ.
ભાખીરે દિલ રાખી, રૂપવિજયે ભલીલ. ૧૫

હુહા.

પાલીતાણા શહેરમાં, સુંદર જિનપ્રસાદ;
રૂપચંદ ભીમે કરાવીયું, કરે સ્વર્ગથી વાદ. ૧
ખિંબ ભરાયાં અલિનવાં, કરવી પ્રતિષ્ઠા તાસ;
રૂપચંદ ભીમ તે આવિયો, દીવ સંઘ લેઈ ખાસ. ૨
વિધિપૂર્વકે જિનરાજી, કરી પ્રતિષ્ઠા અંગ;
ગુરૂ સંઘના આગ્રહ થકી, લહિ ઉત્તમ ગુરૂ સંગ. ૩
ઘોઘારો સંઘ વિનવે, ઉત્તમ ગુરૂને પાય;
અમીચંદ્ર પ્રભા પ્રભુ તાણું, કર્યું દેઉલ ચિત્ત લાય. ૪
પ્રભુ પધરાવણુ કારણે, પઉધારો સ્વયમેવ;
પદ્મવિજય ગુરૂજી ભણી, પાઠવે ગુરૂ તતખેવ. ૫

હાલ ૭ મી.

(ફતમલ ગજ તિહું પાણિડા શેર, કાંટા વાગારે પગરા લાકમાં—એ દેશી.)

ગુણુનિધિ નવખંડા પ્રભુ પાશ, લેટયા ઘોઘા ખંદર જઈ;
જિનપતિ નમતાં શ્રી જગદિશ, રત્નત્રયી નિર્મલ થઈ. ૧
ગુરૂ તિહાં માટે પ્રતિષ્ઠા સાર, શાસ્ત્ર પ્રમાણે વિધિ કરી;
જિનપતિ અંદ્રપ્રાય જિનરાય, થાખ્યાં ભક્તિ હૃદય ધરી. ૨
તવતિહાં આઠ દિવસ પર્યંત, વાળ્યાં આકારો ઘુઘરા;
વલિ તિહાં અઠોતરી કરી સ્નાત્ર, શાસન ઉન્નતિ તતપરા. ૩
જન સહુ મલિ ચોકા ચોક, સ્તવના કરે ગુરૂની ઘણી;
ગુરૂ તિહાં પામિ અતિ જશવાદ, વિહાર કર્યો પાટણુ ભણી. ૪
હવે ગુરૂ પાટણુ કરી ચોમાસ, સિદ્ધપુરે જિન લેટિયા;
જગપતિ શ્રીપાલવિયા પાસ, પાલણુપુરે જઈ લેટિયા. ૫
તવ તિહાં શ્રાવિકા વહે ઉપધાન, માળ પહેરો રંગથી;
જનપતિ ધર્મ અભ્યાસ અપાર, થાયે ઉત્તમ ગુરૂ સંગથી. ૬

ગુરૂ મહારા આબૂગઢે કરી યાત્ર, ત્રિકરણુ યોગ સમારવા;
 જગપતિ સંઘ સહિત ધરી રાગ, ચેતનરાયને તારવા. ૭
 ગુણુનિધિ તિહાંથી ચોમાસાં હોય, રાધણુપુરે રંગે કરી;
 ગુણુનિધિ સિંધુપુરે ચોમાસ, કર્યું એકવિશે ઉલટ ધરી. ૮
 ગુણુનિધિ રાજનગરે કરી જાત્ર, સરત લાણી ગુરૂ સંચર્યા;
 ગુણુનિધિ સામે આવે સંઘ, ગુરૂ વંદન ઉલટે ભર્યા. ૯
 ગુણુનિધિ જૈન ન્યાય મહાભાષ્ય, ગુરૂ વ્યાખ્યાન તિહાં કરે;
 ગુણુનિધિ યુક્તિ યુક્તિ નયવાદ સુણી શ્રોતા અચરિજ ધરે. ૧૦
 ગુણુનિધિ સંવત અઢાર ખાવિશે માધ માસ શુદ્ધિ તેરસે;
 ગુણુનિધિ સંઘવી તારાચંદ, સંઘ ભક્તિ મન ઉલસે. ૧૧
 ગુણુનિધિ શ્રી સંજેશર પાશ પ્રમુખ, બિંબ જિનજી તણા;
 ગુણુનિધિ હોયસે પંચાણું બિંબ, સિદ્ધાચળની નહિ મણા. ૧૨
 ગુણુનિધિ કિંધી પ્રતિષ્ઠા તાસ, શાસ્ત્ર પ્રમાણે ગુરે લલી;
 ગુણુનિધિ કૃતિમતિ રહે ગુરૂ પાસ, રૂપી કિર્તિ દેશે ચલી. ૧૩
 ગુણુનિધિ સ્મૃતશિખર ગિરિરાજ, મૂલ નાયક પ્રભુ શામળા;
 ગુણુનિધિ સેવે સૂરનર ભક્ત, ભક્તિભાવે પદકજ લલા. ૧૪
 ગુણુનિધિ ઇંગાલ દેશાવંતસુ, મહુદાબાદ શહેર લલો;
 ગુણુનિધિ સગાલચંદ ઓશવાળ, કર્યો તિણે ગિરે દેઉલલવી. ૧૫
 ગુણુનિધિ મોકદયા જિનજી પંચ, સામલ આદે સોહામણાં;
 ગુણુનિધિ ધન્ય માનવલવ તેહ, જિહાં દરિશણુ તીરથ તણાં. ૧૬
 ગુણુનિધિ સુંદર સાતમી ઢાલ, રૂપવિજયે રંગે કહી;
 ગુણુનિધિ તિહાં રહ્યા ત્રિક ચોમાસ, જસ કમલા વિમલી લહી. ૧૭

ફહા.

પચિચસે નવસારિએ, કરી ચોમાસું સાર;
 રાજનગર પાઉ ધારિયા, ઉત્તમ ગુરૂને લહાર. ૧
 સંવત અઢાર સત્તાવિશે મહાશુદ્ધિ આઠમ દિન;
 ઉત્તમ વિજય ગુરૂ તદા, સુર પદવી પ્રતિપન્ન. ૨

હાલ ૮ માં.

(સીરાહીના સાદુ હો કે ઉપર ભેધપુરી—એ દેશી.)

ચોમાસાં, વિહાર.

- ત્રિશતું ચોમાસું હોકે, સ્નાયુંદ ગામ કરી,
રાજનગર ચોમાસાં હોકે, તિન કર્યો કરી;
દોય વિસનગરે હોકે, ચોમાસાં રહ્યાં,
વ્યાખ્યાને ભગવતી હોકે, વાંચે ગહગદ્યાં. ૧
- કરી પાટણ સંધે હોકે, વિનંતિ મન રંગે,
ગુરૂ વહેલા પધારો હોકે, પાટણ ઉછરંગે;
તવ વિશલનગરથી હોકે, ગુરૂણ વિહાર કરે,
અનુક્રમે આવ્યા હોકે, પાટણ પરિસરે. ૨
- પધરાવ્યા ઉપાશ્રયે હોકે, સામેયું કરી,
અનુયોગદ્વારની હોકે, વ્યાખ્યા નિત કરે;
વહે ઉપધાન શ્રાવિકા હોકે, પહેરે માલ લલી,
ગુરૂ મધ્યાહ્ને હોકે, વાંચે સૂક્ષ્મ શાસ્ત્ર વલી. ૩
- મોદી પ્રેમચંદ લવણ હોકે, સંધમાં વિમલગિરિ,
ગુરૂ લોટે રંગે હોકે, પરિણતિ શુદ્ધ ધરી;
આહરનીશે લીળિયી હોકે, ચોમાસું રહ્યાં,
વહે ઉપધાન શ્રાવિક હોકે, શ્રાવકા ઉમદ્યાં. ૪
- રહ્યા યોગણુચાલિસે હોકે, ચોમાસું તિહાં;
બેકસો નવ હુંવા હોકે, માસખમણુ જિહાં.
પંચાંગી પ્રમાણે હોકે, તપસ્યા બસ થઈ;
તે લેખે બીજીહો કે, બણો ભૂખમરી. ૫
- હવે વિસલનગરે હોકે, ચોમાસું કરે;
વહિ શ્રાવિકા ઉપધાન હોકે, માલ કંઠે ધરે;
કર્યું સ્નાત્ર અષ્ટોત્તરી હોકે, ઉપદ્રવ વારવા,
સમોસરણ કરાવ્યું હોકે, પાપ નિવારવા. ૬
- મેતાલે ચોમાસું હોકે, રાધનપુરમાં કરે,
વ્યાખ્યાને ભગવતી હોકે, મુખથી ઉચરે;
કલ્યાણુજી જેવંત હોકે, ગૌતમ નામે સદા,
બદામથી પુબા હોકે, કરે ધરી અંગ મુદા. ૭

કરી વીરમગામ હોડે, પ્રતિષ્ઠા એત્યતણી,
 જેષ્ઠમાસે ત્રેતાલે હોડે, ગોડીલ જત્રાલણી;
 દેવરાજ મસાલીએ હોડે, સંઘ ચંદ્રાવિયો,
 મળ્યો દેશવિદેશી હોડે, લોક તે ભાવિયો. ૮
 ચુંઆલે ચોમાસું હોડે, પાટણ આવિયા,
 આચારંગ વખાણે હોડે, સંઘે મંડાવિયા;
 હાલ આઠમી ધણિપરે, રૂપવિજયે કહિ,
 શ્રી ગુરુગુણ ગાતાં હોડે, નિત શોભા લહી. ૯

હુહા.

સંવત અઢારસો સાલમાં, પાટણ શહેર પવિત્ર;
 ણિંખ પ્રતિષ્ઠા કારણે, ઉચ્છવ કર્યા વિગિત્ર. ૧
 સહસ્રકૃણા પ્રભુ પાસણ, પદ્મનાભ જિનરાય;
 પ્રથમ ભાવિ ચોવિસીના, પ્રમુખ એસી જિન થાય. ૨
 વેદિકા વિધિપૂર્વક કરી, માંડે પ્રતિષ્ઠા સાર;
 પદ્મવિજય ગુરુણ લલા, સંઘને હુર્ધ અપાર. ૩
 આછવ મહોછવ અતિ ઘણા, દિન દિન ચડતે રંગ;
 અ્યવન જન્મ વ્રત નાણુ ને, મોક્ષ કલ્યાણુક ચંગ. ૪
 તિહાં દિક્ષા કલ્યાણુ કે, સુરવર વાળાં વાય;
 તેહ સુણી ભવિ જીવનાં, સમકિત નિર્મલ થાય. ૫
 શાસન સોહા જે થઇ, કહેતાં નાવે તેહ;
 છપન્ન સિદ્ધચક્રે સોહતા, વંદુ વણિ વણિ તેહ. ૬
 માધ માસ વદિ નોમિએ, ગુરુવારે કરી સાર;
 પ્રતિષ્ઠા જિનજી તણી, તખતે ઠંબ્યા ભૂગુવાર. ૭

હાળ ૯ મી.

(ઈશુ સરોવરી પાલે લલા દોય નાગરી મહારા લાલ.—એ દેશી).

ઇમ જિન શાસન સોહ, વધારી ગુરુ ઘણી; મહારાલાલ.
 વિહાર કરતાં આબ્યા, રાધનપુર લાણી. મહારા.
 તિહાં કર્યું એક ચોમાસું, પાટણ ફરી આવિયા; મહા.
 સુણે આવશ્યક નિર્ચુકિત, આવક ભાવિયા. મહા. ૧

ફરી કર્યાં હોય ચોમાસાં, રાંધણપુર રંગથી;	મહા.	
કરે પૂજવણા વખાણ, ગુરૂ શ્રુતસંગથી.	મહા.	
માલ પેહેરાવણ કાજ, ગુરૂ પાટણ ગયા.	મહા.	
બાર મતનાં પૌસા, શ્રાવિકાએ વહ્યા.	મહા.	૨
કરી અડતાલેં ચોમાસ, રાંધણપુર ગુરૂ હવે;	મહા.	
ભેટયા શ્રી વિમલાચલ ઉલટ અભિનવે.	મહા.	
સુરત કરવા વિહાર, લિંગડી થઈ સંચર્યા;	મહા.	
ઠામ ઠામ સંઘ, સન્મુખ આવે ઉલટ ભર્યા.	મહા.	૩
અનુક્રમે સુરત શેરે, પધાર્યા ગુરૂ યદ્ય;	મહા.	
સંઘવી પ્રેમચંદ લવણ, પ્રમુખ સમે બહુ તદા.	મહા.	
કરી સામયિક શ્રીકાર, ઉતર્યા ઉપાશ્રયે;	મહા.	
સૂત્ર પૂજવણા સંઘ કહેથી, બ્યાખ્યા કરે.	મહા.	૪
સૂત્ર પુરી મહાભાષ્ય, કે ગણધર વાદથી;	મહા.	
મંડાવિ શ્રોતા સાંભળે, પૂર્ણ સ્વાદથી.	મહા.	
વહે શ્રાવિકા ઉપધાન, માલા પહેરે વલી;	મહા.	
માને ધન્ય અવતાર, આશા પુરણ ફલી.	મહા.	૫
કર્પો હુંકરથી વાદ, રાનેર બંદર જઈ;	મહા.	
જય પામ્યા ગુરૂ તત્ર, શાસન શોભા થઈ.	મહા.	
હવે કરી તિહાંથી વિહાર, ખંભાચત આવિયા;	મહા.	
ભેટયા શ્રી જગદ્દિશ, થઈ બહુ ભાવિયા.	મહા.	૬
શ્રી સિદ્ધાચલ ભેટયા, મન ઉલટ ધરી;	મહા.	
પ્રથમ જિજ્ઞાસ પદ પદ, નમ્યા રંગે કરી.	મહા.	
હવે લિંગડીનો સંઘ, વિવેકી ગુરૂ ભણી;	મહા.	
તેડાવે ધરી રાગ, ભગતિ હિંચડે ધરી.	મહા.	૭
કર્તું સામયિક શ્રીકાર, ઉપાસરે ભાવિયા;	મહા.	
રાયપસેણી સૂત્ર સૂણે, સંઘ ભાવિયા.	મહા.	
તિહાં કુમતિ ઉન્માદ કરે, મદ છાકિયા;	મહા.	
પણ ગુરૂની સુણી શુક્તિ, અતે થાકિયા.	મહા.	૮

શાસનરાગી સોભાગી, દાનેસરી;	મહા.	
સુવિચક્ષણ શુભ લક્ષણ, શુભ પરિણતિ ધરી.	મહા.	
વોહોરા જેરાજ મેરાજ, લક્ષ્મીચંદ નામથી;	મહા.	
કરે શાસનનાં કામ, દામ ને હામથી.	મહા.	૬
લાધા શેઠ સુબળ, બાબરીયા ગુલાવલી;	મહા.	
પ્રમુખ દિ'બડીનો સંઘ, લક્ષિતાવે મલી.	મહા.	
શાસન ઉત્તતિ કારણે, ઉદમ બહુ કર્યા;	મહા.	
સુગુર તણે ઉપદેશે, જય કીર્તિ વર્યાં.	મહા.	૧૦
દ્રીદ્યરામ દીવાનના, સંઘમાં લેટિયા;	મહા.	
શ્રી ગોડી મહારાજ તે, પાપ વિક્ષોડિયા.	મહા.	
તિહાંથી લીંબડીએ ચોમાસું, ફરી કર્યું ગુરુણે;	મહા.	
જ'બુદ્ધિ પન્નતિ વખાણુ તે, કિણે.	મહા.	૧૧
રાજનગરે ત્રેપન્ને, ચોમાસું ગુરુ કરે;	મહા.	
શ્રી સૂચગહાંગ વખાણુ તે, સુખથી ઉચ્ચરે.	મહા.	
ષદ ફરિસણના વાદની, જિહાં ચર્ચાં ઘણી;	મહા.	
નવમી હાલ રસાલ એ રૂપવિજયે લાણી.	મહા.	૧૨

કૃષ્ણ.

પ્રતિષ્ઠા.

શ્રીમાલી જાતે ભલો, લાખમીચંદ જસ નામ;		૧
દાન ગુણે દીપે ઘણો, થયા તસ શુભ પરિણામ.		
આવી ગુરુને વિનવે, બિંબ પ્રતિષ્ઠા સાર;		
સહસ્રકૃષ્ણ પ્રભુ પાસણ, તુમ પાસે નિરધાર.		૨
કરાવવી તિણે કારણે, સુખથી કહો હાકાર;		
તેડી જોશીને પ્રભુ, લગનળુ લિજે સાર.		૩
ગુરુ કહે એ શુભ કાર્યમાં, મ કરો લગાર વિલાંબ;		
એ કરણી દુર્લભ ઘણી, જિમ મરૂથલમાં આંખ.		૪
સંવત અઢાર ચોપન્ને, માહાવદિ પાંચમ દિન;		
સોમવારે સોહામણી, સુહુરત કર્યું પ્રવિન્ન.		૫
માંડિ પ્રતિષ્ઠા વિસ્તરે, ઉચ્છવનો નહિ પાર;		
સંઘ મળ્યો બહુ ગામનો, હીચડે હર્ષ અપાર.		૬

ચારસે' બહોતેર પ્રભુ તણી, સિદ્ધચક્ર પચાસ;

એકે ઉણા તેહની, કરી પ્રતિષ્ઠા ખાસ.

૭

શાસન ઉત્પતિ બહુ થઇ, જયજયકાર;

સમકિત દૃષ્ટિ જીવના, દિલમાં હર્ષ અપાર.

૮

હાળ ૧૦ મી.

શ્રુતપણુ સૂમી રહું રે—એ દેશી.

સંઘ.

રાજનગરવાસી ભલો રે, ઓશવંશ શિષુગાર;

વિમલગિરિ ભેટવા લાલા, હર્ષચંદ્ર સંઘવીરે, વિરૂદ્ધ ધર્મુ શ્રીકાર

વિમલગિરિ ભેટવા. ૧

દેશદેશે સંઘ તોડવારે, મેલી કંકાતરી તામ;

વિ.

જત્રાએ વહેલા પધારવુંરે, હિયડે રાખી હામ.

વિ.

૨

ગુરૂને ઘણી કરી વિનતીરે, લીધા આપણે દહાર;

વિ.

બહુ આડંબરે નિકલેરે, સાથે સંઘ અપાર.

વિ.

૩

દેશ દેશ ગામ ગામનારે, સંઘ મળે બહુ આય.

વિ.

જિમ સરિતા રત્નાગરેરે, વેગે ભેલી થાય;

વિ.

૪

રથ ગાડિ થોડા ઘણારે, પાલખીને ગજરાજ;

વિ.

મતધારી નરનાયકારે, છંદી' પાલે શિવકાજ.

વિ.

૫

હાની ધ્યાની જ્ઞાની ઘણારે, સોભાગી પુન્યવંત;

વિ.

ત્રિકરણુ જોગ સમારતારે, તીર્થ સ્તવતા અનંત.

વિ.

૬

સુંદર રચના સંઘનીરે, કહેતાં નાવે પાર.

વિ.

સંઘ સયલ સિદ્ધાચલેરે, ભેટે જિનજી દેહાર;

વિ.

૭

એ તીરથ પરસન થકીરે, દરિસણુ નિર્મલ થાય.

વિ.

પાપ સંતાપસુવે ટલેરે, મોહ તિમિર મિટ જાય.

વિ.

૮

બ્રહ્મ બાલ ગો સ્ત્રી તણીરે, કરી હિંસા કર્યું પાપ;

વિ.

શુદ્ધ મને તે નિંદતાંરે, એ ગિરે હોય નિઃપાપ.

વિ.

૯

અંદ્રશેખર મુખ્ય રાજવિરે, પાપ તણા ભંડાર;

વિ.

એ ગિરિએ આલોચતાંરે, પામ્યા ભવનો પાર;

વિ.

૧૦

ગણધર મુનિવર સંઘવિરે, સિદ્ધિ વર્ચા ઇણે કાય;

વિ.

સુરસરિતાપરે શાશ્વતારે, એણિ ગિરિવર કહેવાય.

વિ.

૧૧

ભવ્ય જીવને ઝોહનીરે, ભેટ ભલિ પરે થાય;	વિ.
ન હોયે અભવ્યને ફરસનારે, એમ શાસ્ત્રે કહેવાય.	વિ. ૧૨
સંઘવી મન રંબયું ઘણુંરે, દેખી શ્રી ગિરિશય;	વિ.
સ્નાત્ર પૂજા રંગે કરીરે, સવિ સંતાપ ગમાય.	વિ. ૧૩
શ્રી સિદ્ધાચલ ઉપરેરે, મત દૂષણ કયો જોહ;	વિ.
શુદ્ધ ભાવે તે નિંદતારે, થાયે પાપનો છોહ.	વિ. ૧૪
તીર્થ મહિમાની કહીરે, દશમી ઢાલ રસાલ;	વિ.
રૂપવિજય કહે રંગથીરે, સુણતાં મંગલમાલ.	વિ. ૧૫

હુંહા.

સમેતશીખર-જીર્ણોદ્ધાર.

સંવત અઢાર સત્તાવને, સંઘને કરી ઉપદેશ;	
સમેતશીખર તીરથ તણો, જીર્ણ ઉદ્ધાર અશેષ.	૧
નવિન કરાવ્યું નિર્મલું, રચના વિવધ પ્રકાર;	
વિશ દુકં ગર્ભ ગૃહે, નાટિકનો સંસ્કાર.	૨
શિખર મંડપ તોરણ ભલાં, તેક છેક શ્રીકાર;	
સુવર્ણ રત્ન પંચવરણીએ, જડયા જુગતે કરી સાર.	૩
નંદરામ સૂત્રધાર, હાંથ હથોટી ઝોહ;	
જે દેખી ચાતુર તણી, હર્ષિત હોયે દેહ.	૪
ગુરૂ વચને બહુ ઠામથી, આબ્યો દ્રવ્ય અપાર;	
ખેમા લાલાની તિહાં, મેહનતનો નહી પાર.	૫
સંવત અઢાર અઠાવને, લિખડી કરી ચૌમાસ;	
રાજનગર ગુરૂ આવિયા, સંઘને હર્ષ ઉલ્લાસ.	૬
હવે પ્રતિષ્ઠા કારણે. જોઈ મુહૂર્ત સુપ્રકાશ.	
અઢારસો યોગણસાઠમાં, ઠવ આબ્યું સુવિલાસ.	૭
વૈશાખ સુદિ સાતિમ દિને, ગુરૂવારે સુપ્રકાશ.	
કરી પ્રતિષ્ઠા રંગથી, વધતે હર્ષ ઉલ્લાસ.	૭

ઢાલ ૧૧ મી.

(આદર જીવ ક્ષમા ગુણ આદર-એ દેશી)

શ્રી ગુરૂ ^૧કીર્તિ કમલા વરિયા, જ્ઞાન ^૨રથણના દરિયાજી;
શમ સંવેગાદિક ગુણ શોભિત, સર્વ કલા ગુણે તરીઆજી. શ્રી. ૧

૧ કીર્તિ રૂપી લક્ષ્મી. ૨ રત્ન.

સંવત અઢાર અઠાવન વરસે, ઉગાણસાઠે સારણ;
 રાજનગર દોય કરી ચોમાસાં, ગુરૂણયે કર્યો વિહારણ. શ્રી. ૨
 પુન્યવંત પાટણપુર આબ્યા, ભાવિ શ્રાવિક લોકલ;
 હરખી ભગવતી સૂત્ર મંડાવી, જ્ઞાનપૂજા કરે રોકલ. શ્રી. ૩
 ગૌતમ નામ સુણી પૂજે, શા. રાયચંદ પુન્યવંતલ.
 મીઠાચંદ લાધાસુત પૂજે, તિમ હિજ હર્ષ અત્યંતલ. શ્રી. ૪
 સઝાય પત્રવણા પમુહા, વાંચ્યાં સૂત્ર અનેકલ;
 અતુકમે ભગવતિ સરૂ કીધું, સંઘ ખુશી થયો છેકલ. શ્રી. ૫
 રાતિ જગો પૂજા પરભાવના, સંઘ કરે ધરી ટેકલ;
 મહાભાષ્ય બ્યાખ્યાને મંડાવ્યું, અહો શ્રાવક સવિવેકલ. શ્રી. ૬
 સાઢી ચોવીશ હજાર તે વાંચ્યું, સંઘ મન હર્ષ ન માયલ;
 પણ શ્રુત સંપૂરણ તો પૂરણ, ભાગ્ય બલે સંભલાયલ. શ્રી. ૭
 રાજનગર વાસી ગુણરાસી, કર્મચંદ પાતસહલ.
 ભાવપૂજા સિદ્ધારથ રાયનો; ઉચ્છવ કરણ ઉચ્છાહલ. શ્રી. ૮
 બહુ આગ્રહ કરી પાટણપુરથી, તેડાબ્યા ધરી નેહલ;
 સામૈયું કરી લાબ્યા ઉપાસરે' હર્ષ ન માયે દેહલ. શ્રી. ૯
 અતિ ઉછરંગે ઉચ્છવ માંડયો, મલીઝો સંઘ અપારલ;
 થઈ શાસન શોભા અતિ સુંદર, વરત્યો જય જયકારલ. શ્રી. ૧૦
 મન મનોરથ પૂરણ સઘળાં, ભાગ્યવંતના થાયલ;
 સામીવચ્છલ નોકારસી કરતાં, જગજશ વાદ ગવાયલ. શ્રી. ૧૧
 ઢાળ રસાળ અગ્યારમી ઈણીપરે, પૂરણ કીધી પ્રમાણલ;
 રૂપવિજય કહે ગુરૂણ ગાતાં, લઈએ કોડી કલ્યાણલ. શ્રી. ૧૨
 દહા.

દેહોત્સર્ગ.

હવે ગુરૂણ ગુણવંતને, મસ્તક અર્ધે બ્યાધિ;
 ઉપની કઈકી રીતની, પણ દિલમાંહી સમાધિ. ૧
 સમતા જોગે તે સહી, બાણી અદ્ય નિજ આય;
 હિત શિખામણ શિષ્યને, દિધી કરૂણા લાય. ૨

અક્ષવિશ કિવસ દગી, આરાધના કરી સાર;
 શ્રી ઉત્તરધ્યયન સૂત્રની, આકર કરી અપાર. ૩
 ચૈત્ર શુદ્ધી ચોથે કરી, અશનાદિક ચડે ત્યાગ;
 મુંઠર ઉપચોગે ધરે, શુભ પરિણતિ મહાલાગ. ૪
 પરિક્રમણું સંધ્યા તરૂં કરી રહ્યા જળ આપ;
 ક્ષણ અતે સુરપદ દહ્યા, મુહુતાં નવ પદ જાપ. ૫
 કાલ ૧૨ મી.

શોક,

ગિરુઆ શુભ શુભ તણા મુઝ માંલરે, હિયડલા માંહેરે;
 શુભવંતા કિમ વિનરે, ક્યો બહુ ઉપગાર ઉઠાડેરે. ગિરુ. ૧
 કિલગીરી વણી સંબને, નયણે વલી આંમુધારે;
 ઉપગારી એકવા શુર, મહુ પંડિતમાં શ્રીરહારે. ગિરુ. ૨
 શાંત હાંત નાની શુભી, વલી શુદ્ધ પ્રરૂપક વાણીરે;
 એકવા શુર કિમ વિનરે, જે શુભ ગણ નયણની ખાનીરે. ગિ. ૩
 ઉચિત કરણી સવી આકરે, જરુકચી કરી માંહવી ખાચીરે;
 રૂપનાણે પુજણા, વહું કરતા ચિત્રવિપાચીરે. ગિ. ૪
 ક્યો સંચાર તે દેકેનો, કરી નિર્વાણમહોત્સવ લારીરે;
 બલ કોહાવી સંકળી, તિમ ખાખી પલાવી સારીરે. ગિ. ૫
 શુભ સંભાર કેટલા, જિણે ધર્મકાન મુઝ લીધોરે;
 રાંકે લણી રાત ક્યો, માગે રહ્યો ઉલય લય નીધોરે. ગિ. ૬
 મુવિચક્ષણ દક્ષણ લયો, જે અહનીશ શાસ્ત્ર અભ્યાસીરે;
 જિનશાસ્ત્ર દહતા કરી, જિણે આગમ શુક્તિ પ્રકાશીરે. ગિ. ૭
 વધમાન શુભ જેકના, જે લ્યોતિ રૂપ નિત્ય ધ્યાવેરે.
 દેવ મહા અરિહંતની, જે આણુ અસીરસ પાવેરે. ગિ. ૮
 તેરવાર વિનહાચલે, કરી યાત્રા ચહતે રંગેરે.
 શ્રી ગીરનારે બાત્રા, કરી ત્રણ વાર ઉચ્છરંગેરે. ગિ. ૯
 નવાનગરપુર બંદરે, વેણવલ પાટણ લેટારે;
 ઉભી સોરકે બાત્રા કરી, પાપ મંતાપ તે મેટ્યારે. ગિ. ૧૦
 એકવિશ વાર સંજેસરે, ક્યું દર્શન ત્રિકરણ ચોપરે.
 ત્રણવાર ગોલી પ્રહુ, નિરખ્યાને પુન્ય તે પોસેરે. ગિ. ૧૧

૧. માહ્યતાંતી. ૨. અત, વચન, અતે કરીરથી.

પાંચ વાર તારાણીરે, એકવાર આપુણ પધાર્યોરે.
 એમ તીરથ જાત્રા કરી, ગુરે પુન્યના શ્રેષ્ઠ વધાર્યોરે. ગિ. ૧૨
 બુદ્ધિએ સુરશુર સારીઆ, કવિના ગુણ માંહે પૂરારે;
 સહસ પંચાવન શુરુએ, કર્યા શ્લોક નવાસસ તુરારે. ગિ. ૧૩
 સાહચરિત વરસ રહી ઘરવાસે, પઠી વ્રત લીધુરે;
 વરસ સત્તાવન પાલિયું, લહું ચારિત્ર જગત પ્રસીધુરે. ગિ. ૧૪
 સંવત અઢારસે બાસઠી, ચૈતર શુદ્ધી ચોથ બુધવારેરે;
 પ્રથમ યાત્ર રજની તણે, શુરુ સૂરલોક પધારોરે. ગિ. ૧૫
 ઋષિ ગયા સુરધરે, શુરુ માતુ જગતમાં પડી આમીરે;
 એકવાર હરીસણ દીણએ, કંઠ્યા કરી અંતર ભમીરે. ગિ. ૧૬
 ઢાલ બારમી ઇણી પેરે, કહી રૂપવિજયે સુરસાલરે;
 ભણતાં ગણતાં સંઘને, નિત હોળે મંગલમાળરે. ગિ. ૧૭

અથ કલશ.

શુરુરાજ ગાયા, સુજસ પાયા, હુબ ગમાયા ફર એ,
 નયન^૨ ઋતુ^૨ ગજ^૨ ચંદ્ર^૨ વરસે પામી આનંદપૂર એ.
 ગણી રૂપવિજયે, રાઘમાસે અક્ષય તૃતિયા દત્ત એ.
 નિર્વાણ રચના રચી સુંદર, સુણતાં સંઘ પ્રસન્ન એ. ૫૦

ઇતિ શ્રી સકલ વિદ્વજ્ઞન, સલાવતસસ્ત્યઃ શ્રીમન્
 પં. પદ્મવિજયગણીનો નિર્વાણમહોત્સવ સંપૂર્ણ.

શ્રી લક્ષ્મીસાગરસૂરિ નિર્વાણુરાસ.

સકલ વાચક ચક્ર ચૂદામણી મહોપાધ્યાય શ્રી ૧૦૮ શ્રીરામ-
વિજયગણિગુરુચરણકમલેભ્યો નમો નમઃ શ્રી.

કુહા.

- શ્રી યુગાદિ જિનવર તણા, પદ પ્રણમું કરજોડી;
તવિ મન વંછિત પુરવા, કદપતરૂની બેડી. ૧
- શાંતિનાથ પ્રભુ સોલમા, વિશ્વસેન કુલચંદ;
અચિરાનંદન જગ ધણી, પ્રણમું પરમાણુંદ. ૨
- પાર્શ્વનાથ પરમેશ્વર, પરમજ્યોતિ ચિદ્રુપ;
પ્રહે ઉઠી નિત પ્રણમીએ, અવિનાશી શુદ્ધ રૂપ. ૩
- નેમિનાથ બાવીસમો, નમિએ દીનદયાળ;
સસુદ્રવિજય કુલ ચંદલો, મનમોહન શુભમાલ. ૪
- સિદ્ધારથ સુત વંદીએ, સિદ્ધરૂપ નિરૂપાધિ;
શાસન નાયક જિનવર, વરતે સહજ સમાધિ. ૫
- એ પાંચે જિનવર તણા, પદ પ્રણમી એક ચિત્ત;
ગાઈ સગુણ ગિરૂઆ તણા, કરવા જનમ પવિત. ૬
- તપગણ નાયક શુભનિલો, શ્રી લક્ષ્મીસાગરસૂરિ;
શુભ તેહના ગારયું ઘણા, આણી આનંદપુર. ૭

ઠાલ ૧ લી.

નમણી ખમણીને મંત્રી ધમણી-એ દેશી.

દેશ, માતા, પિતા.

- જંબૂદ્વીપ અનોપમ છાએ, દ્વીપ અપર સહુ મધ્ય વિરાએ;
લાળ બેચણ કેરે પરિભાણે, આગમમાં જિન વીર વખાણે. ૧
- મધ્યે મેરૂ મહીધર સોહે, જે દીઠે સુરનર મન મોહે;
જંબૂવૃક્ષ તણે અહિનાણે, જંબૂદ્વીપ કહ્યો જિન લાણે. ૨
- તેહમાં ભરત અછે અતિ મીઠું, જિહાં શત્રુજય તીરથ દીઠું;
તિમગિરનાર જિહાં વલિળીળું, શ્રી સુમ્મેતશિખર તિમ ત્રીળું. ૩

તેહમાં, ક્ષેત્ર કદ્યાં દોય સાત, આંગઉપાંગ માંહે એ વાત;
 ખટયુગ ધર્મનાંમનિ બાણો, અપર ત્રિણુ નવ એમ વખાણો. ૪
 અષ્ટાપદ ચોથું વલી સાર, મુગતિપુરી દરવાજા ચાર;
 એમ અવર જિહાં તીર્થ અનેક, ક્ષેત્ર ભરતમાંહે સખલ વિવેક. ૫
 તેહના લેલ કદ્યા જિન દોય, દક્ષિણ ઉત્તર ભરત એ જોય;
 દક્ષિણ ભરતમાં સખળ જગીશ, સોળ સહસ દેશ કહે જગદીશ. ૬
 તેહમાં મરૂધર દેશ મનોહર, જિહાં સુંદર દીસે જિન મંદિર;
 સોવન કલસ શિખર જિહાં સોહે, દેખી માનવનાં મન મોહે. ૭
 નગર સ્વાણુચી નામે સાર, જિહાં ભદ્રક નર ને વળી નાર;
 તેહમાં એક નિવસે વ્યવહારી, હેમરાજ નામે સુવિચારી. ૮
 તસ ધરણી રાજબાઇ નામે, જે દીઠે સજન સુખ પામે;
 દંપતિ દોય વિલસે સુખલોગ, પુણ્ય પ્રકૃતિ મિલ્યો સારખો ચોખ્ય. ૯
 એક દિવસ દંપતિ દોય તેહ, કરવા વણિજ ચલ્યા સરનેહ;
 આવ્યા ગૂજર દેશ મગાર, સ્થંભતીરથ પુરમાં મનુહાર. ૧૦
 લેઈ ઉત્તમ થાનિક રહીયા, પુર દેખી હીયડે ગહગહીયા;
 સહુકો લોક દીએ સનમાન, હવે પ્રકટયું જોઈ ભાવ્યનિધાન. ૧૧
 છાજઠ ગોત્ર તણો શિણુગાર, એાસવંશ, દીપક સુવિચાર;
 શા હેમરાજ વડો વ્યવહારી, નિવસે સ્થંભતીરથ સુખકારી. ૧૨
 નિતપ્રતિ દેવ તણી કરે યાત્ર, પ્રતિલાલે ભાવે શુભ પાત્ર;
 સાંભળે સહગુરૂ મુખિ સિદ્ધાંત, જૈનધર્મ વસીયો જસ ચિત્ત. ૧૩

કુંહા-

જન્મ.

હવે રહેતાં તિહાં એક દિને,	કોઈ જીવ પુણ્યવંત;	
રાજા કૂખે અવતર્યો,	શુભ મુહુરત શુણ્વંત.	૧
દીકું તિણિ રચણી સમે,	સુપન ભણું સહકાર;	
જઈ પુછયું નિજ કંથને,	સુપન તણું કળ સાર.	૨
કંથ કહે કામિનિ પ્રતે,	સુપન ઘણું શ્રીકાર;	
હોસ્થે સુતકુલ કલ્પતરૂ,	કુલ દીપક આધાર.	૩
ત્રિણિ માસ થયા જેટલે,	શુભ ડોહલાં લહે નામ;	
દાન દીઈ પાણું દયા,	સમરૂં શ્રી જિન નામ.	૪

સત્તર અઠાવીસે વરિસ,	ચૈત્ર માસ શુભ યોગ;	
શુદ્ધિપચ્ચમિદિન અતિ લલો,	વરલા શુભ સંયોગ.	૫
નવમસવાડે સુત જણ્યો,	શુભ લક્ષણુવર અંગ;	
માતપિતા મન મોહતો,	દેહ કનકને રંગ.	૬
ઉત્સવ ક્રીધા અતિ લલા,	ખાંધ્યાં તોરણ ધાર;	
થાયે નિજ નંદન તણું,	ધનજી નામ ઉદાર.	૭
સુત વાધે અતિ સુંદર,	મનમોહન સુકુમાલ;	
જળ થયો વરિસાં સાતનો,	તવ ઠવીયો નેશાલ.	૮
લણી શુણી પોઠો થયો,	સુંદર સુગુણ નિધાન;	
હિવે જે ઉત્તમ શુણવરે,	તે સુણો સહુ સાવધાન.	૯

ઢાળ ૨ જી.

નાહાના સૂડા ! હો વાત સુણો એક મોરી—એ દેશી.

દેશના.

એક દિન સુત સંઘાતે લેઈ, તિહાંથી તે નીસરીયા;
વડ વખતે ^૧વટપદ્રમાં આવ્યા, શુભ શુણ રચણે તરીયા. ૧
ભવિચણુ ભાવેરે, શુણ ગિર્યાના ગાવો;
અતિ સુખ થાવેરે, અનુભવ મનમાં લ્યાવો. આંચલી.
શ્રી વૃદ્ધિસાગર સૂરિશ્વરને, પદકમલે જઈ નમીયા;
સ શુર નાણી તે ભવિ જાણી, દીએ દેશના ઉપશમીયા. ૨

ભવિચણુ ભાવેરે. ગિ.

“દેવ એક અરિહંત નમી જે, તસ પદસેવા કીજે;
રાગી હોસી દેવ અનેરા, તેહતું નામ ન લીજે. ભવિ. ૩
શુર ^૨સૂધી ખટકાયના ^૩પીહર, શુણ સત્તાવિસ ભરીયા;
નહી મન મમતા ^૪સૂધી સમતા, રાખી જે કરે કિરિયા. ભવિ. ૪
વસુ સભાવ વિભાવ વિમુખતા, રીતે જે અનુભવીએ;
તેહ અનંદિત ધર્મ પદારથ, સેવ્યે સવિ સંભવીએ. ભવિ. ૫
એ તત્ત્વત્રયતું આરાધન, સમકિત શુદ્ધ કહીજે;

૧ વડોદરા. ૨. સારી શુદ્ધિવાળા. ૩. પાળનાર. ૪. શુદ્ધ. ૫. વસ્તુના
સ્વભાવ વિભાવ જાણીને ઉપર ઉદાસીનતા રાખવાથી ખરો ધર્મ પ્રાપ્ત થાય
છે, અને તે સેવ્યાથી સર્વ આવીને મળે છે.

નાણ્યચરણ્યું-મૂલ એ ભાખ્યું, એ વિષ્ય શિવ ન લાહીજે. ભવિ. ૬
 એહ સહિત જે તપ જપ સંયમ, તે શિવ સાધન જાણો;
 તેહ રહિત પૂરવકોટી લગી, કિરિયા દ્રવ્ય વખાણો. ભવિ. ૭
 એ દુર્લભ માનવ ભવ પામી, ધર્મ કરો ધસમસીયા;
 વિષય પ્રમાદ ૧વસે મમ હારો, સુષ્ટિ સુગુણ તમ રસીયા. ભવિ. ૮
 હાથોં એ ફિરિ નાવે હાથે, ૨ચણ અમૂલિક સરિખો;
 ૩અધ્યાતમવેદી ૪ગતખેદી, ભાવનયણ્ય એ નિરખો.” ભવિ. ૯

દિક્ષા.

ઇમ ગુરૂની દેશના સુણી, નિજ આતમને વાસ્યો;
 પુદ્ગલભાવ વિલાસ અનાદિક, અથિર હીયામાં ભાસ્યો. ભવિ. ૧૦
 કહે સદ્ગુરૂને ખે કરજોડી, “તુમ્હે પરકાર્યું સાચું;
 હિવે તુમ્હે ચરણની સેવા સુકી, અવરને ‘સાથિ ન રાચું’. ભવિ. ૧૧
 દો દીક્ષા સહસ્યું તુમ્હે શિક્ષા, શીશ થઇને રહિસ્યું;
 સદ્ગુરૂ તુમ આણ્યા અખંડિત, નિત શિર ઉપરી વહીસ્યું.” ભવિ. ૧૨
 શા હેમરાજ ને રાજાખાઈ, ધનજી સુત લેઈ સાથે;
 દોથે કરી સવિ શોચ તજીને, દીખ ગ્રહી ગુરૂ હાથે. ભવિ. ૧૩
 ગુરૂનાણી કહે “નિસુણા પ્રાણી ! રૂડીપરે મત ધરજ્યો;
 રોહિણી ૧પરિએમત વિસ્તારી, નિજ આતમ ઉર ધરજ્યો. ભવિ. ૧૪
 સતર છત્રીસે શુદ્ધી વેશાખે, ત્રીજે દીક્ષા લેઈ;
 શ્રી વૃદ્ધિસાગર સૂરિ સમીપે, લાણે મનિ ઉપયોગ લેઈ. ભવિ. ૧૫
 શીખ ગ્રહી સુધી સદ્ગુરૂની, પાઠ લાણી આગમનો;
 અર્થ ૨અગોચર દિલમાં ધારે, સરિ અરથ આતમનો. ભવિ. ૧૬
 નિધિસાગર હરખે બોલાવે, ધનજીને સદ્ગુરૂજી;
 વિનયવંત વિદ્યાનો ‘આગર, સુખિ કહે ગુરૂજી ! ગુરૂજી ! ભવિ. ૧૭
 લક્ષવંત લાહી ઉપયોગી, દે શીખામણિ સારી;
 “૩આગલિ કામ ઘણું છે તુજસ્યું, ચેલા થાભ્યે ભારી.” ભવિ. ૧૮

૧. વશ થઇને મનુષ્યભવ હારી જાઓ નહિ. ૨. સતન. ૩. અધ્યાતમનો
 અનુભવ કરનાર. ૪. ખેડ વગરના. ૫. સાથે. ૬. પેઠે. ૭. અગમ્ય, ગહન.
 ૮. આણુ, ભંડાર. ૯. આગળ, હવે પછી.

“ભાર કિસ્થો મુઝને તુમ્હે દેસ્થો, સદ્ગુરુજી મુઝ દાખો;”

“અવસરિ આવો સવિઝો કહિસ્થુ, વાત હીયામાં રાખો. ભવિ. ૧૬

બહુ નગરે ચોમાસ કરીને ઝો, રાજનગર ^૧પાઉધાર્યો;

શ્રી સંઘે સદ્ગુરુને વંદી, નિજ આતમને તાર્યો. ભવિ. ૨૦

શ્રી વૃદ્ધિસાગર ^૨સૂરીપુરંદર, શુધ કિરિયા કરે સારી;

દીઝો દેશના મધુર ધ્વનિ મીઠી, તાર્યો બહુ નરનારી. ભવિ. ૨૧

કુહા.

પસ્તાલે સંવત સતર, વદિ વૈશાખ વખાણિ;

બીજ દીવસ શુભ બીજથી, અતિ મોટું મંડાણ. ૧

શાહ શ્રી શાંતિદાસ સુત, લક્ષ્મીચંદ સુબાણ;

પાતશાહ માન્યો ઘણું, ^૩નિજકુલ અંખર લાણ. ૨

અતિ ઉત્સવ તેણે કીયો, ખરચી બહુ ^૪ધનરાશિ;

નિધિસાગરને નેહસ્થુ, થાખ્યા પદ ઉઘાસ. ૩

લક્ષ્મીસાગરસૂરિ ઝોમ, દીધું નામ સવાચ;

શ્રી વૃદ્ધિસાગરસૂરિનો, પટધારી સુખદાય. ૪

તેજકળા ચઢતી ઘણું, મુખ પુનિમનો ચંદ;

ભવિક જીવ પડિખોહતા, સર્જન નયણાણુંદ. ૫

હાલ ૩ જી.

આંગી અવલ, બનીછેરે આવો આદીસર જમઝો. એ દેશી.

વિહાર યાત્રા.

સહીયર સર્વ મિલીનેરે આવો સદ્ગુરુને ગાવો;

ભવિયણુ ભાવ ભલીનેરે, વંછિત જિમ મુખડાં પાવો. આંગલી.

લક્ષ્મીસાગરસૂરિ શિરોમણિ, તપગચ્છ કેરો સચારે;

સાગર ગચ્છ શિષ્યગાર મુનિસર, નામે નવનિધિ પાયા. સ. ૧

ભૂમંડલ વિચરે મુનિરાજ, ^૫સુવિહિત ચંતિ સંઘાતેરે;

ભવિયણુ જનના સંશય લાંબે, વંદી નિત પરભાતે. સ. ૨

બહુ તપ તપીયા દુસ્તપ ગાહા, સદા રૂઢી રાખેરે;

બહુ ઠિવસો લગિ કિરિયા પાલી, કરી અરિહંતને સાખી. સ. ૩

૧ પગ ધર્યાં, પધાર્યાં. ૨ આચાર્યમાં ઈદ્ર સમાન. ૩ પોતાના કુલરૂપી આકાશમાં સર્વ સમાન. ૪ ધનનો હંગલો. ૫ સારી ક્રિયા પાળનાર.

- શ્રી સિદ્ધાચલ ૧૧૧૧ તારીંગે, યાત્રા કરી ગુણ પોષેરે;
અંતરીક અર્ધુદ મરૂધરની, કીધી મન નિર્દોષે. સ. ૪
- ધર્મ વિહાર કરતા ભૂમીતલ, બહુ નરનારી તાર્યારે;
શુદ્ધ પદ્મી મારગ જિનનો, કેઇ બુઠંતા તાર્યા. સ. ૫
- સંવત સતર સત્યાસીએ વરસે, સૂરજપુર ચોમાસેરે;
સંઘ સકલ સોભાળી ગુરૂની, ભક્તિ કરે ઉદ્ધાસે. સ. ૬
- બહુ તપ જપ ઉપધાન વહે તિમ, માલારોપણ ફિરિયારે;
આવક લાભ લીએ બહુ ઇષ્ટીપરી, ગુણ રચણે જે ભરીયા. સ. ૭
- ભક્તિ કરે શ્રી ભગવનજીની, ભાવ ભલેરો આણીરે;
ચરણકમલ ગુરૂના નિત વંદે, ધન એ સુકૃત કમાણી. સ. ૮
- સૂરતિ સહિર મનોહર બંદીર, આવક અતિ સુવિચારીરે;
શ્રીજીને ચોમાસું રાખી, કીરતિ સખલ વધારી. સ. ૯
- બહુ ગુણવંતા ગુરૂ ગુણરાગી, ધન જનનીના જાચારે;
એક મને સેવે સદ્ગુરૂના, ચરણકમલ સુખદાયા. સ. ૧૦
- સુખ સમાધિમાં રહી ચોમાસું, લાભ ઘણો તિહાં દીધારે;
સદ્ગુરૂ રાજનગર વંદાવા, મનમાં ઉજમ કીધો. સ. ૧૧
- ઇષ્ટિ અવસરિ દેખી શ્રીજીનું, દેહ અથામ વિશેષેરે;
સંઘ રહ્યો સદ્ગુરૂને ઘેરી, સુખમાં સાહસું દેખે. સ. ૧૨
- “ શ્રી ભગવનજી તુમહે અમ્હને, ઘણું વાહાલા જીવ સમાણારે;
ખિણુ વિરહો ન ખમાઇ તુમચો, સ્થા માટે રીસાણો. સ. ૧૩
- વલી વિશેષ જોહવી કાચાએ, કિમ વીહાર હોએ સ્વામીરે ?
માટે ચોમાસું ઇહાં રહીએ, સંઘ કહે શિર નામી ” સ. ૧૪
- સદ્ગુરૂ સંઘ તણે આગ્રહથી, ચોમાસું અવધાર્યુંરે;
સંઘ સકલ હીયડામાં હરખ્યો, સખલું માન વધાર્યું. સ. ૧૫

હૃદી.

શરીરવ્યાધ.

તન અથામ શ્રી પૂજ્યનું, થયું વિશેષે જામ;

તબ સદ્ગુરૂ સેવા રસિક, આવક ચિત્તે આમ. ૧

૧ ગિરનાર ૨ આપુ પર્વત. ૩ સુરત. ૪ આનંદથી નિશ્ચય. ૫ ડેકાણે નહિ એવું, અરૂવરચ.

સહશુર એહવા ફિરિ ફિરિ, નવિ મિલસ્યે જગમાંહી;
 શુર વેયાવચથી અધિક, લાલ અનેરો નાંહી. ૨
 શુર ભગતા અહનિશિ રહે, પાસે ભેડી હાથ;
 વૈદ્ય ઘણા તેડયા તિહાં, આપી બહુલી આધિ. ૩
 શુર મોહેં મોહ્યા ઘણા, નયણે વરસે નીર;
 અહો એ શુર સમકો નહીં, જગમાં સાહસ ધીર. ૪
 ચોમાસું બેઠા પછી, પર્વ પબુસણ પૂરી;
 તન અડકયું શ્રી પૂજ્યનું, નશકે પોતે ઉઠી. ૫

ઢાલ ૪ થી.

સુધિ મેરી સજની, રજની ન ભવેરે. એ દેશી.

સુરતના ભવિકે શ્રાવકો.

સૂરતિ સંઘ સકલશુભ ખાણીરે, મિલીયો મોટો અવસર બાણીરે;
 શાહ માનચંદ સખલ શુભ બાણીરે, દોસી ગેલૂના કુલમાં લાણીરે. સૂ. ૧
 શાહ નિહાલચંદ મેવાસાહ રે, કપૂર ધનાના કુંવર સવાચરે;
 એ ત્રિણે રાજનગરના વાસીરે, સૂરતિ આવી રહ્યા સુવિલાસીરે. સૂ. ૨
 સૂરતિ સંઘ વોહરા ધર્મદાસરે, સાચા સહશુરના જસવાસરે;
 શાહ લખમીચંદ ને લાલશાહરે, કુંવર અમીચંદના વાહ વાહરે. સૂ. ૩
 શાહ ઝવેર પનલ મનિ રૂડરે, પરિખ ઝવેરલાલલ નહી કુડરે;
 શાહ કેપુરચંદ હીરલ શોહરે, સોની દેવચંદ સહુ મન મોહરે. સૂ. ૪
 શાહ વિમલ મોતીચંદ ભાઈરે, શાહ તિલકના સુત એ સવાધરે;
 શા. વર્ધમાન અભયચંદ બાણીરે, પરિખ ગલાલ વિજેકર્ણુ વખાણીરે. સૂ. ૫
 શાહ કુંવરલ કાનલ સાચારે, મુખથી ન કાઢે કુડી વાચારે;
 શાહ સલાચંદ કચરા રાગીરે, શુર ભગતા શ્રાવક વડલાગીરે. સૂ. ૬
 શાહ નાહના વીરલવડ વખતીરે, શા ધનલ નાહના બહુ ભગતીરે;
 શાહ ગલાલ રૂપા સુવિચારીરે, સૂરચંદ રવીરચંદ નવ તત્ત્વ ધારીરે. સૂ. ૭
 માંકા જેમસીના શુભ મોટારે, સોમચંદ દીપચંદ નહી મન મોટારે;
 શાહ તારાચંદ પ્રેમ પુરાંરે, શુર વૈયાવચ કરવા શૂરાંરે. સૂ. ૮
 શાહ ઝવેર છનીયા ધર્મરાગીરે, શાહ અમીચંદ સંઘલ સાગીરે;
 ગાંધી વીરચંદ રહીયા વાડરે, ગાંધી જીવણ અતિ દીદારે. સૂ. ૯

શાહ ગણેશ સુત મોતીચંદરે, લાડુયા શ્રીમાલી સુખ કંદરે;
 ઇલાદિક શ્રાવક બહુ મિલીયારે, શ્રી પૂજ્યની સેવામાં ભલીયારે. સૂ. ૧૦
 સહુકો શ્રાવક સેવા સારે, સુખ યોલે યોલે સહુ જીજીકારે;
 હવે અવસર એ પદ દેવાનોરે, શ્રીજી સંઘની વિનતિ માનોરે. સૂ. ૧૧
 શ્રી ભગવંતજી મનમાંહે ધારીરે, શકુન જોઈને વાત 'શ્રીકારીરે;
 શ્રી સંઘ હરખ હીજો ન સમાયરે, ઉત્સવ આહંબર બહુ થાય રે. સૂ. ૧૨
 દોસી માનચંદ ગેલજી રાગેરે, આવી યોલે શ્રીગુરૂ આગેરે;
 'ભગવંતજી અમ હરખ છે જોહરે, પદમહોત્સવ કરચુ' સસનેહરે.' સૂ. ૧૩
 શ્રીગુરૂજી કરી વાત પ્રમાણુરે, વાચ્યાં જ'ગી દોલ નિશાણુરે;
 ધવલ મંગલ ગીત ગાવે ગોરીરે, મન હરખે અતિ ચતુર ચકોરીરે. સૂ. ૧૪
 બેસારી નોખત મન મોદેરે, વાળે વાલિત્ર નવનવ છંદેરે;
 ગાઈ ગુણીજન સરલે સાદેરે, ઉત્સવ દીઠે અતિ આલ્હાદરે. સૂ. ૧૫
 સંવત સતર અઠ્યાસી વરખેરે, વિજયદશમિ દિવસે મન હરખેરે.
 પ્રમોદસાગર ઉવઝાયને રંગેરે, તેડ્યા શ્રીજીએ અતિ ઉત્સરંગેરે. સૂ. ૧૬
 'મોટો એ તપગછનો તારે, તુમ્હને સુપુંછું' નિરધારે;
 નિરવહજો તુમે નિરતિચારે, પાલજો નિર્મલ પંચાચારે.' સૂ. ૧૭
 વાસ લેઈ કર ઉચો કીધરે, શ્રીજીએ આચારિજ પદ દીધરે;
 શ્રી કલ્યાણસાગરસૂરિથા'યું નામરે, સીદ્ધા ભવિ મન વંછિત કામરે. સૂ. ૧૮
 તિથિ સમે ઉત્સવ સખલા કીધારે, યાચક જનને ધન બહુ દીધારે;
 સોનારૂપા નાણુ નવ અંગેરે, શ્રી સંઘ પૂજે નવનવ રંગેરે. સૂ. ૧૯
 પરલાવના નાલીએરની સારે, સાહગી વત્સલ ભગતિ ઉદારે;
 ઇણિપરિ ઉત્સવ સખલો કીધારે, 'મણુઅ જનમનો લાહો લીધારે. સૂ. ૨૦
 ધન્ય ધન્ય માનચંદ કમાઈરે, સહુજન યોલે ઇમ નિર્ધારે;
 ધન્ય માડી જિણિ કૂખિએ બયોરે, ધન્ય પિતા જસ કુલએ આયોરે. સૂ. ૨૧

ફહા.

અંતસમય,

આચારિજ પદ લેઈને, શ્રીજી હૂઆ નચિંત;

નિજ આતમ સમતારસે, સીચંતા ગુણવંત.

૧

૧ સ્વીકારી. ૨ મનુષ્ય.

- આચારિજ પાસે રહ્યા, ગુરૂપદ સેવે સંત; ૨
 પંહિત રવિસાગર લલા, સેવ કરે મનિ ખંત. ૨
 અબિતસાગર બુધ વિતવે, બેહું બેડી હાથ; ૩
 શ્રીજી સાહસું નિરખીને, હમને કરો સનાથ. ૩
 ગુરૂ સેવા માંહે કુશલ, કુશલસાગર ગણિ તેમ; ૪
 ચરણકમલની આકરી, કરે નિત અંતર પ્રેમ. ૪
 ક્ષીરસાગર ગણિ ઇમ કહે, ગુરૂજી તુમ ગુણહાર; ૫
 હીયડાથી નહી ઉતરે, નિશ્ચય એ જમવાર. ૫
 વિશેષસાગર પાસે વલી, સહુ શ્રીજી પરિવાર; ૬
 દેખીને ઇણિપરિ કહે, હિત શીખામણિ સાર. ૬
 આઉ અથિર એ મનુજનું, રાખ્યું કુણે ન જાય; ૭
 જિનવર સરિખા નવિ રહ્યા, નર કુણ ગિણતી માંહી. ૭
 તે માટે તુમને હમો, શું કહું વારોવાર; ૮
 શુદ્ધ સંયમ પાલન્યો, બેહુથી ભવનિરતાર. ૮
 ભવ અનંતલગિ જીવડો, ભમીયો એ ભવમાંહી; ૯
 રાગદ્વેષ ભવમૂલજો, મન ધરન્યો મનમાંહી. ૯
 એ સમ બંધણુ કો નહી, એ સમ કોઈ ન આધિ; ૧૦
 દેવાણુખિય તે ભણી, ધરન્યો ચિત્ત સમાધિ. ૧૦
 તિમ વલિ કહે શ્રી સંઘને, હિતશિક્ષા તિણિવાર; ૧૧
 કરનેડીને સાંભળે, શ્રાવક શુદ્ધ વ્રતધાર. ૧૧

હાળ પ મી.

(નીચેથી વૈરિણિ હોય રહી—એ દેશ.)

છેલ્લી ગુરૂ દેશના.

- કહે ગુરૂ ભવિયણને તદા, પ્રતિબુજ્યો હો લહી નર અવતાર, ૧
 મુકો એ નિંદા મોહની, જગો જગો હો રહેજો હુશીયાર. ૧
 આતમ તત્વને આદરો, પરિહરન્યો હો પરભવનો સંગ, ૨
 કુમતિ કુટિલ નારી તબે, કરો અહનિશિ હો સમતાશું રંગ. ૨
 નંદની રમોહનરેંદ્રની કુમતિના હો પીઅરીઆં કપાય, ૩
 એ બહુ ભેલા મિલ્યે, ચેતનની હો શુભમતિ મુઝાય. આ. ૩

ધર્મ સ્વરૂપની વાસના, મત મુકો હો અહનિશિ ગુણવંત,
 કદપતરૂની એ છાંયડી, સહી ફલરૂએ હો ફલ સુખ અનંત. આ. ૪
 ધર્મ સમો જગિ હો નહી, ભવજલનિધિ હો તરવાનો ઉપાય,
 આર નિરોપમાં એહનો, ભાવ નિરોપ હો સાધન કહેવાય. આ. ૫
 એકવિધ શુદ્ધ દયા ગુણે, જ્ઞાન કિરિયા હો દોય લેઈ વિચાર,
 તત્ત્વ ગુણે ત્રિહું લેઈથી, ત્રિહું લેઈ હો દાનાનિક ધારી હોય. આ. ૬
 મત ગુણથી પંચ લેઈ એ, ષટદ્રવ્યે હો ષટ લેઈ એ ભેય,
 નૈગમ સંગ્રહ આદિથી, નયભાવે હો લેઈ સાત એ હોય. આ. ૭
 મદ આઠે અલગા તને લેઈ આઠમો હો નવમે નવવાડિ,
 શુદ્ધ શીલ આરાધતાં, ક્ષાંત્યાદિક હો દશ લેઈ રૂહાડી. આ. ૮
 એહ ધર્મ ચિત્ત ધારણે, મત મુકો હો અલગો તિલમાત્ર,
 પરનારી પરનિંદને, પરિહરને હો વિકથાની વાત. આ. ૯
 સમકિત શુદ્ધ એ પાલને, મત કરણે હો વિષયાનો સંગ,
 વિષયવિલૂપા માનવી, નવિ પામે હો જિનધર્મસંગ. આ. ૧૦
 કોધ ન કરરૂએ કોધરૂયું, મત માણુણે હો અવલો અભિમાન,
 માયાએ વિષવેલડી, લોભ છાંડો હો ભુડો એ નિહાન. આ. ૧૧
 સામાયિક પોસહ તણા, મત લેઈ હો મત ભાંને લિગાર,
 જયણા શુદ્ધી રાખને, ગુણ એકવીસ હો મત મેલો વિસાર. આ. ૧૨
 યદુક્તમાર્ગે-ધર્મરચણસ્સ જુગો, અકૂલુદો રૂવવં પગદ સોમો,
 છોગપિઓ અવકૂરો મીરુ અસદો સુદક્ષિણો. ૧
 લજ્જાલુઓ વ્યાલૂ મજ્જત્યો સોમદિઠિ ગુણરાગી,
 સક્કહ સુપક્કજુત્તો સુદોહર્વસી વિસેસન્ન. ૨
 બુદ્ધાણુઓ વિણીઓ, કયણુઓ પરહિયત્તકારીય;
 તદ્દેવેષ લલ્લલ્લલ્લો, ઈંગવીસ ગુણિહિ સંપલ્લો.* ૩

* જુઓ ધર્મરત્ન પ્રકરણ. પૃ. ૩૨-૩૩. આનો અર્થ આ છે:-જે પુરુષ
 અક્ષુદ્ર, રૂપવાન, શાંતપ્રકૃતિ વાળો, લોકપ્રિય, અકૂર, પાપભીર, નિષ્કપટી,
 દક્ષિણતાવાન, શરમાળ, દયાળુ, મધ્યસ્થ, સૌમ્ય દષ્ટિવાળો, ગુણરાગી,
 સત્કથ, સુપક્ષ-સારાં સગાં સાથે પ્રીતિ રાખનાર, દીર્ઘદર્શી, ગુણદોષર, વૃદ્ધ
 જનને અનુસરનાર, વિનીત, કૃત્ય, પરોપકારી, અને લબ્ધલક્ષ-સમજનાર
 એમ એકવીસ ગુણવાળો હોય તે ધર્મરૂપ રત્નને પાત્ર થઈ શકે છે. -સં.શોધક,

ધતિ શીખામણિ દેતા ઇસિ કરે, અણસણ હો શરણાં વલી મ્યાર;
કર ઉચો કરીને દિગ્ગે, શ્રીસંઘને હો ધર્મલાલ 'તિવાર. ૪

ઢાળ ૬ કી.

(ભાલીકારે હંસારે વિષય ન રાચીએ-એ દેશી.)

અમદાવાદના રાગી શ્રાવકો.

શ્રી સંઘ વહાલોરે રાજનગર તણો, ધર્મધુરંધર જેહં;
હોંશ ઘણી હતી વંદાવવા, પણ ભાવી સખલોરે એહ. શ્રી સંઘ. ૧
શાહ શાંતીદાસ સહસકરણુ તણા, પૌત્ર પવિત્ર ગુણુ ગેહં;
શાહ ખુશ્વાલચંદ લખમીચંદલ, જેહસ્યું ધર્મ સનેહ. શ્રી. ૨
સૌભાગ્યચંદ્રના પંચાયણુ જિત્યા, પાંચે સુત સિરદાર;
કેસરીસિંઘલ તેહ માંહે શિરે, સકલકલા ભંડાર. શ્રી. ૩
શાહ અમરસિંઘ શાહ તણીપરે, તેમ હડીસિંઘ જાણી;
શાહ સરૂપચંદ મજકર્ણાલિધા, એ પાંચે ગુણુખાણી. શ્રી. ૪
શાહ કીકા કેસ્તુરચંદ જાણીએ, વર્ધમાન ઉત્તમ સાર;
શાહ કીકા અમરચંદ તિમ વલી, શેઠ સકલ પરિવાર. શ્રી. ૫
શાહ ધેરમચંદ નાનૂશાહલ, શાહ ગલાલચંદ જાત;
શાહ ગલાલચંદ સુત હેવચંદ, શાહ સખલ સુ'હાલીરે જાતી. શ્રી. ૬
શાહ નિહાલચંદ સુત વીરચંદલ, પ્રેમચંદ સુત ભગવાન;
પારિખ વેલચંદ જયકર્ણ, જાણીએ કોમલ બુદ્ધિ નિધાન. શ્રી. ૭
દોસી ગેલૂનારે સુત સોહામણા, દોસી કૂલચંદ નામ;
માનચંદ નામેરે ખીજે ગુણુનિલો, ઉત્તમ જેહનાંરે કામ. શ્રી. ૮
માનચંદ દોસીરે સુત કીકાતણો, દોસી કુબેર નાનચંદ;
દોસી વીરા વલિમ મતિ, આગલા ચિમ્મન નંદલ નંદ. શ્રી. ૯
દોસી જીવન ધર્મ સુત ભલા, સાહસવંત સુજાણુ;
સાકર દોસીરે યાંધવ તેહનો, એ ગિંદુ બેડિ સમાણુ. શ્રી. ૧૦
દોસી ખુસાલને થાવરણુ ભલા, દોસી ગલાલના નંદ;
દોસી જયચંદ સુત રાયચંદના, હીચડે નહી મતિમંદ. શ્રી. ૧૧

- દોસી નાથારે તેજસી સુત લલા, પોમસી સુત શા ગલાલ;
શાહ કલ્યાણ જગસી જાણીએ, જાણે જે ધર્મમાલ. શ્રી. ૧૨
- શાહ નિહાલચંદ મેવાસા લલા, શાહ કપૂર કુલચંદ;
માણિકશા સુત શાહ ગલાલનો, લાહોરી સુખકંદ. શ્રી. ૧૩
- શા સૌભાગ્યચંદ હીરજી ગુણુભાર્યા, ધર્મકરણ ઉજમાલ;
તસ ભત્રીજારે સોહે અતિ લલા, ગુણવંતા સુકુમાલ. શ્રી. ૧૪
- તેહ માંહે પહિલારે શાહ ઝવેરજી, પાનાચંદ સુજાણુ;
એ બેહુ નંદન શાહ મલકુના, માને શ્રી જિનભાણુ. શ્રી. ૧૫
- પારિખ પરગટ હેમચંદ, રતનજી માને જિનદેવ;
સંઘવી મોતીરે સાગરચંદના, કરે અહાંનશિ ગુરૂ સેવ. શ્રી. ૧૬
- શાહ વલમ સુત શા જયચંદજી, વ્યવહારીમાં રે લીહ;
શાહ થાવર સુત નાનૂજી લલા, કટુક ન બોલેરે જીહ. શ્રી. ૧૭
- શાહ સૌભાગ્યચંદ સુત થોભણુ તણા, શાહ નાહનાચંદ ભાણુ;
સમજી સારારે જે પટ દ્રવ્યના, જવહરી વાડે વખાણુ. શ્રી. ૧૮
- શાહ નાહના વલી શાહ ઝવેરનો, માહીદાસ ગલાલ;
ગોહીદાસનો શાહ અનુપજી, જે ઉપગારીરે લાલ. શ્રી. ૧૯
- કચરા શાહના ગુણુ કીસે ઘણા, શાહ લાલચંદનો નંદ;
શાહ જગતચંદ સુત સોહામણુ, નામે જે રૂપચંદ. શ્રી. ૨૦
- ચંદનશાહજી નેમીદાસનો, માને દેવગુરૂ આણુ;
ખેમચંદ નામેરે જેહ મલકુનો, મોતી નયણા વખાણુ. શ્રી. ૨૧
- શા રાજમદ્દજી સુંદરદાસના, શા નથુ રતેચંદ;
વિજયકરણુનોરે શા સુરમદ્દજી હીરા સુત ખેમચંદ. શ્રી. ૨૨
- રવજીનો સુત શાહ ગલાલજી, માનચંદ કલ્યાણુ સાર;
વોહરા હીરાને કુલ ઉપનો, નામ સુમતિ નિરધાર. શ્રી. ૨૩
- વોહરો ભવાનીરે શાહ કેસ્તુરનો, પન્નાવત પાનાચંદ;
શા મોતીચંદ નાગજી નિરમલા, દીપો મેઘનો નંદ. શ્રી. ૨૪
- તારા વિમલસીરે શાહ શિરોમણી, શાહ વધૂચંદભાણુ;
હેમા નાહનારે શાહ ગલાલના, બંધવ બેહુ સુજાણુ. શ્રી. ૨૫
- શાહ સૌભાગ્યચંદ તારાચંદનો, સંઘવી તિમ ખેમચંદ;
શાહ જગા સુત અમારા શાહનો, સૌભાગ્યચંદ રૂપચંદ. શ્રી. ૨૬

શાહ હર્ષચંદ ખેમચંદ બાણીએ, તારાચંદ ઉદેલાણ;
 ઇત્યાદિક સહુ શ્રાવકશ્રાવિકા જે, અમ્હુ ગુણનારે બાણ. શ્રી. ૨૭
 ભાઈ સંભારીએ સહુ સંઘને, લેઈ અમ્હારૂં નામ;
 કહેજો મુકીરે સવિ પરમાદને, કરજો ધર્મનાં કામ. શ્રી. ૨૮

કુહા.

રાજપુર રળીયામણું, જિહાં કણે સખલ વિવેક;
 શ્રાવક ગુરૂ ભગતા ઘણું, રાખે મોટી ટેક. ૧
 પુર નવીન માંહે વસે, શ્રાવક સહુ સુબાણ;
 કાલૂપુર કીરતી ઘણી, શ્રાવક ગુણની ખાણ. ૨
 તેમ શકંદરપુર તણાં, ઉત્તમ જેહનાં નામ;
 અહમ્મદપુર શ્રાવક લલા, જેહના શુભ પરિણામ. ૩
 ઇત્યાદિક સહુ એ પુરે, નામ અહ્મારૂં લેય;
 ધર્મભલાલ પહોચાડજો, ધરિ મન ધર્મ સનેહ. ૪

ઢાળ ૭ મી.

(તઠ થમુનાનારે અતિ રહીયામણોરે-એ દેશી.)

રાધનપુરના રાગી શ્રાવકો.

રાધણપુરનો સંઘ રળીયામણોરે, જે સમજી ગુણવંત;
 શેઠ તિલકસંઘજી તેહમાં શીરેરે, અથ એ સુત સતવંત. રા. ૧
 શેઠ કપુરચંદ સીરચંદ બાણીએરે, જિન ભગતા વડચિત્ત;
 શેઠ હાથીમંગલ બંધવ બંનેરે, બલીઆ જે ધનવંત. રા. ૨
 કોરડીયા પરતાપશી સુત ભલારે, શાહ હીરજી કુલહીર;
 પરિખ રતનશી રહીયા ઉજવારે, પરનારીનારે વીર. રા. ૩
 પરિખ ડોસાના સુત ગેહુ સુંદરેરે, દેવકર્ણ મેઘજી બાણ;
 સંઘવી આનસંઘ સુત હીરા તણોરે, શિર વહે શ્રી જિન આણ. રા. ૪
 જુઠાશાહ અભયચંદ સુત વલીરે, નામ મસાલીયા જેહ;
 ભાભેરા લાખમીચંદ તિમ ભલારે, જેઠા સુત ગુણ ગેહ. રા. ૫
 કૈઠારી સીરચંદને કુલ તિલોરે, નામ અભયચંદ શાહ;
 શાહ લીંખાને કુલ જિમ કેસરીરે, લાધાં કેસરશાહ. રા. ૬

શાહ મોહન સુત જે ધનરાજનોરે, કરે જિનરાજની સેવ;
 શાહ જેઠા સુત શાહ શિવા તણારે, ગુરૂભગતા નિતમેવ. રા. ૭
 શેઠ કેસરના કેસરી જિત્યારે, વાલજી શેઠ વખાણુ;
 માલજી સુરચંદ આદિ અતિ ભલારે, બંધવ સાતે સુખાણુ. રા. ૮
 શેઠ ભાણજી તિમ લાધા તણારે, સર્વ સમય સાવધાન;
 શાહ કપુરચંદ સુત લાલચંદનારે, જસ મતિ ધર્મનું ધ્યાન. રા. ૯
 ઇત્યાદિક સહુ સંઘને અમ તણારે, કહેવાડને ધર્મલાભ;
 કહેને કરને કારજ ધર્મનારે, જિમ લાહો શિવસુખ લાભ. રા. ૧૦

ઠાળ ૮ મી,

(નદી ચમુનાકે તીર, હડે જોય પ્રાંતીયાં-એ દેશી.)

પાટણુના રાગી આવકો.

પાટણુપુરમાં આવક સહુ બ્યવહારીયા,
 દોસી ઉત્તમ ઉત્તમપુર અધિકારીયા;
 સંઘવી હેમચંદ સાર વખત સુત જેહનો,
 ગુણદાતાર અનોપમ દીસે તેહનો. ૧
 શાહ ભુખણુ કુલ ભુખણુશાહ ગલાલનો,
 શાહ રાયચંદ સુત જાણુ ધરમના માલનો;
 શાહ અમરચંદ નામ ઉગરશાહ અતિ ભલો,
 પાટણુપુરનો સંઘ ઇત્યાદિક ગુણુ નિલો. ૨

ખંભાતના રાગી આવકો.

વર ખંભાયત બંદિર માંહે સુંદર,
 શાહ જસવીર પાસવીર એ સુગુણુ પુરંદર;
 ચોકસી શાહ અમરચંદ સુમતિદાસનો,
 હેમચંદ સુત તાસરાગી શુદ્ધ વાસનો. ૩
 શાહ નથુ ભુલા કુલ ઇંદ્રજી પુંજીયા,
 શાહ સલાચંદ લખા ન જાએ ગંજીયા;
 શાહ રીખવ ગોડીદાસ, સુગુરૂ ગુણુ રાગીયા,
 શાહ મલચંદ જિણુદાસ, જહાં વડલાગીયા. ૪
 ઇત્યાદિક સહુ સંઘ ખંભાયતનો સહી,
 કહેને તુમે ધર્મ લાભ, નામ અમ્હરું ગહી;

ચુરાનપુરના રાગી આવડો.

બહાનપુરનો સંઘ, સખલ રાગી શિરે,
 શાહ મોતીચંદ દેવચંદ સહૂને ગુણ કરે. ૫
 બંધવ તેહના દોય નિહાલચંદ નામથી,
 શાહ ખુશાલચંદ તેમ મુખે જન્મ ના નથી;
 શાહ મલુકચંદ સોહે માણિકચંદનો,
 દિન દિન સુજસ સવાય કે, શાહ હર્ષ ચંદનો. ૬
 શાહ માણિકચંદ મંગલજીના ગુણ ઘણા,
 શાહ ગુલાબચંદ કુંવરજી કીરતી નહી મણા;
 શ્રી સંઘ એ હમને ગિણ મત ન વીસરે,
 કહેલો 'ધર્મ કરજ્યો, તુમહે બહુ આદરે.' ૭

બીજાં ગામના સંઘ.

'વટપદ્રને 'દર્ભાવતી ભરૂચ છે તિમ વલી,
 અંકલેશ્વર સોજિંતરે શોભા ઉજલી;
 સાણંદ વીરમગામ કટોસણ તિમ કડી,
 તિમ મહીસાણું બલોલ, વસતી બહુ સાંકડી. ૮
 સાંગથલ ને નચરવાડું, પાલણપુર સિદ્ધપુરે,
 ભાભેર બહીયલ ખારેબુ બહુ આદરે;
 ઈત્યાદિક વરક્ષેત્રમાં આવક જે વસે,
 તેહને તુમે ધર્મલાલ કહેલો અતિ રસે. ૯

ઢાળ હ મી.

(પુણ્ય પ્રશંસીએ—એ દેશી.)

દેહોત્સર્ગ.

એમ કહીને સૂરીસરે, મૌન ગ્રહું તિણિ વાર,
 હરિસણ કરતા જિનતણુરે, ધ્યાન ધરે નવકારોરે. ૧
 ગુરૂ ન વિસરે, જેહના બહુ ઉપગારે, ક્ષણ ક્ષણ સાંભરે. આંચલી.
 પાપથાનિક સવિ પરિહરોરે, સાંભલતાં સિદ્ધાંત,
 ધ્યાન ધરમ મતિ ધારતારે, સ્મરતા અરિહંતોરે. ગુરૂ. ૨

સંવત સતર અઠ્યાસીએરે, સદ્ગુરુ સુશુષ્ણ નિધાન, આસો વદિ સાતમદિનેરે, રાંતિ થયું નિરવાણુરે.	શુ. ૩
શ્રી લક્ષ્મીસાગર સૂરીસરે, પામ્યા સુર અવતાર, ભદ્રક મંદકપાયતારે, સુરપદ હેતુ વિચારોરે.	શુ. ૪
સૂરીસર પંડિત વલીરે, સાધુ સકલ પરિવાર, ગુરુ મોહ મોહ્યા ઘણારે, નયણે વહે જલ ધારોરે.	શુ. ૫
શાહ હેમરાજ કુલચંદલારે, રાનાભાઈનારે નંદ, ઝોફવાર સાહમું ભૂઝોરે, શ્રી તપગચ્છના દિણદોરે.	શુ. ૬
તુમે ઉપગાર કર્યા ઘણારે, તે મુખિ કહ્યારે ન જાય, ધણિ અવસર અણુભોલોરે, હમ મન ઘણું અકુલાયરે.	શુ. ૭
હમ હીયડું નિહુર ઘણુરે, શું કહીએ બહુ વાર; હિવે કુણુ દેશે અમ ભણીરે, હિતશિક્ષા સુવિચારોરે.	શુ. ૮
સૂરીસર મુખિ ઇમ કહેરે, શ્રીગુરુ ગરીબ નિવાજ; ગુણુ તુમચા એ કણિમુખેરે, કેતા હું કહું આબોરે.	શુ. ૯
પોથી તુમે પોઠા કર્યોરે, સૂત્ર ભણાવીરે સાર; રાખ્ય દીર્ઘ તપગછતુરે, કિમ વિસરે ઉપગારરે.	શુ. ૧૦
સંધ સહુકો દુઃખ ધરેરે, હયડાં આવ્યાં ભરાય; ઢલકઢલક આંસું ઢલેરે, મોહ સખલ જગ માંહીરે.	શુ. ૧૧
ધણિ મોહ મુનિ મનકનારે, જનક સચ્ચંભવ સૂરી; શ્રુતધર પટધારી તણુરે, નયણુ વહ્યાં જલ પૂરોરે.	શુ. ૧૨
ગૌતમ ગણધર જેહવારે, મોહ છલ્યા બલવંત; તો રથો નરનો આશરોરે, સખલો મોહ દુરતોરે.	શુ. ૧૩
સાહસ ધરી સૂરીશરેરે, નવરાવ્યા ભગવંત; અંગ વિલેપન અતિ ભલારે, સેંહચિ કીધ સુમનોરે.	શુ. ૧૪
કસ્તૂરી કર્પૂરચુરે, કેસર ચચિત જેહ, મૃદુ બહુ મૂલે કપડેરે, પહેરાવ્યા ગુણુગેહોરે.	શુ. ૧૫
શ્રી પૂજ્યને બેસારીયારે, સૂરિજ સાહમારે; સંધ કરે અંગ પૂજણુરે, કરતા ગુરુ ગુણુઆમોરે.	શુ. ૧૬

શુદ્ધ લગતા કરે પૂજાણું, સોવન રૂપારે નાણુ;
 સ્વપર પક્ષી તિહાં બહુ મિલ્યોરે, જુઓ જુઓ પુણ્ય પ્રમાણોરે. શુ. ૧૭
 પૂજાણું થયું તિહાં અતિ ઘણું રે, રૂપધ્યાસેં બેઝ્યાર;
 હવે ઉત્તર કારિજ તણોરે, સાંભળને અધિકારરે. શુ. ૧૮

હુંહા.

માંડવી.

માંડવી કીધી અતિ ભલી, ખંડ અઢાર જસ માન;
 વીંટી કસખી વચ્ચેશુ, બાણે અમર વિમાન. ૧
 પંચવરણુ નીકી બની, જિમ વસંત વનરાય;
 ૧સોવન કલશ સોહામણા, ઉપરિ ધરયા બનાય. ૨
 પંચવરણુ ધ્વજ શોભતી, સુકી તિહાં મનરંગ;
 ૨બલક સુલક બેવા મિલ્યા, દીકે હોઇ ઉછરંગ. ૩
 તેહમાં ઉત્તર પટ ધરી, પોઢાડયા લગવત;
 શુદ્ધલક્તો વીંટી વળ્યા, પાસે પુરૂષ રતન. ૪
 તિહાંથી ઉપાડે માંડવી, મોટા પુરૂષ પ્રધાન;
 ચાલ્યા અગર ઉખેવતા, માણસનું નહિ માન. ૫
 સહસ્રગમે સાથે મિલ્યા, કૈતુક બેવા માટિ;
 પંચ શખ્દ વાળે સખર, અગર ઉખેવતા વાટિ. ૬
 પછસા તિમ ઉછાળતા, ગાએ તો જગભાટ;
 માદલતાલ વળવતા, માણસના બહુ થાટ. ૭
 ઇણિપરિ બહુ આડંબરે, પહુંઆઠયા વરઠામ;
 મણુ અઢાર ૩સૂકડિ તણી, ૪અહિ ખડકી તિહાં ઠામ. ૮
 અગર સવામણુ ખડકીયો, ચૂઓ કસ્તૂરી સાર;
 અંબર તિમ વલિ અરગળે, તે મેહલ્યો તિણિ વાર. ૯
 મુખ ઉપરિ મેહલી તઢા, સોવન નાણું સાર;
 દ્વધધાર હેઇ કરી, સંઘ કરે સતકાર. ૧૦
 શ્રી પૂજ્યને બોલાવીને, નાહી નિર્મળ નીર;
 નયણે આંસૂ વરસતા, શ્રાવક શુણુ ગંભીર. ૧૧

૧ સુવર્ણ, ૨ ફનિયાના દેશના માણસો. ૩ સુખડ, ૪ ચિતા.

૧પગિ પગિ શ્રી પૂજ્ય સાંભરે, હીયડે દુઃખ ન માય;
શુભ ગાતાં શ્રી પૂજ્યના, આઘ્યા ઉપાસરા માંહી. ૧૨

ઢાળ ૧૦ ચી.

(ઇદર આંગા આંબલીરે-એ દેશી.)

શોકશમન.

શ્રી કલ્યાણસાગર સૂરીસરે, સાથે લેઈ સમવાય;
દેહરે દેવ વાંદી કહેરે, શુરૂ વીસાર્યા ન બાય. ૧

સુશુભનર, શુરૂસમ તત્ત્વ ન કાય,
શુરૂ હિતકારી બેય; શુરૂ સેવ્યે સુખ હોય. સુશુભ-આંચલી.
સૂરિ કહે સંઘ આગલેરે, એ શુરૂના ઉપગાર;
હમ હીયડે ઘણું સાંભરેરે, સાસ માંહે સોવાર. સુ. ૨

પોસીને પોઢા કર્યારે, દીધા જિણે ઉપદેશ;
તે શુરૂની હમથી કિસીરે, ન થઈ ભક્તિ વિશેષ. સુ. ૩

માતપિતા બંધવ પ્રિયારે, બહિની સુતા સુતસાર;
એ સહુએ સગપણધિકારે, શુરૂ અધિકૈ સંસાર. સુ. ૪

શ્યુ કહીએ સંસારનીરે, થિતિ વારી નવિ બાય;
જિનવર ગણધર સારિખારે, થિર ન રહ્યા ઇણિ ઠાય. સુ. ૫

એહ અથિર સંસારમાંરે, પુહ્ગલ ભાવ વિલાસ;
વાર ન લાગે વિણસતાંરે, જિમ જળમાંહિ પતાસ. સુ. ૬

ધર્મ કરે તિણિ કારણેરે, આતમ શુદ્ધ સ્વરૂપ;
ઇણિ અવલંબન નવિ પડેરે, ભવિ કોઈ ભવકૂપ. સુ. ૭

શ્રી સંઘ કહે કરજોડીનેરે, શ્રી ભટ્ટારક ભાંણ;
ફેર નહી તુમ વચણમાંરે, જેહ કહ્યું તે પ્રમાણ. સુ. ૮

તુમ આણા અમ પાઘડીરે, પાઘડી જિમ ન સુકાય;
શુરૂ વંદી મંદિર વલ્યોરે, સંઘ સહુ સમવાય. સુ. ૯

શ્રી કલ્યાણસાગર સૂરીસરે, સૂરિ સકલ શિરતાબ;
કાજ કરે શુભ ધર્મનાંરે, જેહથી સરે સવિકાજ. સુ. ૧૦

દિનદિન દોલત દીપતીરે, જેમ દ્વિતીયાચંદ;
શ્રી લક્ષ્મીસાગરસૂરી તણેરે, પ્રકટયો પાટે દિણંદ. સુ. ૧૧

કુમત તિમિર દુરે કીચોરે, નાઠી 'રચણિ મિથ્યાત;
 કુમતિ 'ઉલ્લૂક રહ્યા છિપીરે, પ્રકટયું બોધ પ્રભાત. સુ. ૧૨
 ધર્મ મારગ પ્રગટ હુઓરે, વરત્યો શુદ્ધ આચાર;
 સદ્ગુરૂ નયણે નિરખતારે, લાહીએ જ્યજ્યકાર. સુ. ૧૩

"

હુંહા.

ભક્તિ કરે શ્રીપૂજ્યની, સંઘ સકલ મન કોડિ;
 ગુણ ગાઈ ગુરુજી તણા, સ્તવના કરે કરજોડી. ૧.
 ગુણવંતી મિલિ શ્રાવિકા, ગાવે ગુરૂ ગુણ ભાસ;
 ધવલ મંગળ વરતે ઘણા, દિન દિન અધિક ઉદ્દાસ. ૨.
 થાપી શ્રી પૂજ્ય પાદુકા, કરી પ્રતિષ્ઠા સાર;
 સભાચંદ્ર કેચરા તણે, ખરચું દ્રવ્ય ઉદ્ધાર. ૩.
 સમહોત્સવ સંઘે મિલી, વાજતે વાનિત્ર;
 હીર વિહારે થાપીયાં, પગલાં પુણ્ય પવિત્ર. ૪.
 'થૂલ કરી તિહાં ઠાઉકી, ખરચું દ્રવ્ય વિશેષ;
 સંઘ તિહાં આવે ઘણા, કરવા ભક્તિ સુવેષ. ૫.
 ગુણવંતી ગાવે ભલી, ગૌરી ગુરૂ ગુણ રાસ;
 સંઘ ભક્તિ સ્વામીવત્સલ, નિત પ્રતિ થાએ ઉદ્દાસ. ૬.

ઢાળ ૧૧ મી.

(બેઠે ભાર ધણે છે રાજ વાતા કેમ કરો છો એ—દેશી.)

કયાણુસાગરસૂરિ.

તપગચ્છ નાયક સૂરિ સવાઈ, શ્રી કલ્યાણસાગર સૂરિ સોહે;
 સાગરગચ્છ ધુરધર એ ગુરૂ, દીઠંડે મનહાં મોહે. ૧.
 ભવિજન ભાવ ધરી ભરપૂર ગુરૂપદપંકજ સેવો;
 દિન દિન વાધે અધિકું નૂર, ગુરૂ વિનયે નિત મેવો. આંચલી.
 શાહ શ્યામલ ફૂલ કીરતિકારી, સોભાગબાધનો જાઓ;
 ઉસવંસ ઉદયાચલ ઉદયો, એ ગુરૂ સહુ મનિ લાઓ. ભવિ. ૨.

૧ રજની-રાત્રીપી મિથ્યાત્વ. ૨ ધ્રુવક. ૩ શ્રી હીરવિજય સૂરિનો સ્થંભ
 કર્યો તે સ્થાને.

વ્યાકરણાદિક ગ્રંથ બહુતેરા, સુખાધીત જસ આવે; ૧
 ષટ્ દરશન સંવાદ ધુરંધર, વાદી વૃંદ હરાવે. ભવિ. ૩.
 નિશ્ચયનય વ્યવહારની દોરી, જેહને હાથે આવી;
 ઉપચરિતાદિક લેદે બહુ જન, રીઝવીયા સમઝાવી. ભવિ. ૪.
 કામણગારી કીકી ૧નીકી, સુખપંકજ અતિ સારું;
 અણીઆલી આંખડલી ઝોપે, દરિશણ મોહનગારૂ. ભવિ. ૫.
 કમલા કુલમંદિર મતિ દરીયો, ઉલ્લસ ગુણમણિ ભરીયો;
 સમતા સુરવનિતાએ વરીયો, જન્મ કૃતારથ કરીયો. ભવિ. ૬.
 પંચાચાર વિચાર વખાણે, ષટ્ દ્રવ્ય સુનિનય જાણે;
 હૃદય આઠે મહમનિ નાંણે, વરતે શુભ ગુણ ઠાણે. ભવિ. ૭.
 છત્રીશ છત્રીશી ગુણ જાણુગ, સુનિવર મહીયલ મહાલે;
 શુદ્ધ ઉપદેશ દ્વીએ ભવિજનને, શુભ આચારે ચાલે. ભવિ. ૮.
 કોડિ વરસ લગિ જીવો એ ગુરૂ, સકલ જંતુ સુખદાયી;
 વાચક રામવિજય કહે અવિચલ, ધન એહોની પુણ્યાઈ. ભવિ. ૯.

ઠાળ ૧૨ મી.

(ગિરિઆરે ગુણ વૃક્ષ તણા—એ દેશ)

ભવિજન સ્મૃત્તવ જિનની સેવા, ભાવ ધરીને કીજેરે;
 રાજપુરામાં જિન પૂજી, મણુય જન્મફલ લીજેરે. ભ. ૧
 સકલ મહોદય હાયક એ પ્રભુ, સેનાનંદન સ્વામીરે;
 રાય જિતારિ કુલે જાયો, નમીએ નિત સિર નામિરે. ભ. ૨
 તે જિન ધ્યાને મુઝમન વરતે, રાતિ દિવસ એકાંતેરે;
 તે જિન સમરી ગુરૂ ગુણ રચના, કીધી મેં મન ખંતેરે. ભ. ૩.
 સાંભલજ્યો ભવીભાવ ધરીને, શ્રી ગચ્છપતિ ગુણમાલારે;
 મન વંચિત સુખ સંપતિ લહીએ, નવ નિધિ રિદ્ધિ વિશાલારે. ભ. ૪.
 બુધ શ્રી સુમતિવિજયગુરૂ, સેવક કહે ઇષ્ટિપરે કરજોડીરે;
 વાચક રામવિજય ગુરૂ ધ્યાને, લહીએ સંપતિ કોડીરે. ભવિજન. ૫.
 ઇતિ શ્રી લક્ષ્મીસાગર સૂરિશ્વર નિર્વાણ રાસઃ શ્રીઃ શમઃ સંપૂર્ણ.

શ્રી કલ્યાણવિનય ગણિનો રાસ.*

રાગ—દેશાખ.

- સકલ સિદ્ધિવરદાયકો, સ જ્યોરિખલ જિણુંદ;
ભારત સંલવ ભવિઝજણુ, બોહણુ કમલ દિણુંદ. ૧.
- શાંતિ જિણેસર મતિ ધરું, શિવકર ત્રિજગ મઝારિ;
સિદ્ધિવધૂ વસ્રાભણી, વરીઓ સંજમ ભાર. ૨.
- રાજલક્ષ્મિ સવિ પરિહરી, છતી મોહ ગઈદ;
મુગતિ રમણિ પાણી ગ્રહી, નમું તે નેમિ જિણુંદ. ૩.
- દુષ્ટ અરિષ્ટ હરઈ સદા, કરઈ તે મંગલ કોડી;
પાસ જિણેસર પ્રણમિઓ, અહુનિશિ બઈ કર્નેડિ. ૪.
- પેખિ પરાક્રમ જેહુનું, મુગપતિ સાહસ ધીર;
લંછન મિસિ સેવા કરઈ, સોઈ સમરૂં મહાવીર. ૫.
- પંચે તિરથ જે કહ્યાં, જસ મહિમા અભિરામ;
કરનેડીને નિત નમું, જિમ હોઈ ચિંતિત કામ. ૬.
- અનિતાદિક જે જિનવરા, જિત મછર સવિનાણુ;
તે સવિ મુઝ વિઘ્નો હરૂં, પ્રણમું કેવલ નાણિ. ૭.
- ગૌતમ ગણધર પાય નમું, તપ જપ લખધી ભંડાર;
રિદ્ધિ વૃદ્ધિ સુખ સંપજઈ, જસ નામધ જયકાર. ૮.
- નિજ ગુરૂ અરણુ નમું સદા, જિમ હોઈ વાંચિત સિદ્ધિ;
કરી પ્રસાદ મુઝ ઉપરિ, જ્ઞાનદૃષ્ટિ જિણિં દીધ. ૯.

દેશાખની ચાલ.

- જ્ઞાનદૃષ્ટિ મુઝ દીધ જેણિ, પ્રણમી ગુરૂરાય;
સરસતિ સામિનિ વીનલું, વર દીઓ મુઝ માય. ૧
- તાહરા રૂપ સમાન રૂપ, કુણુ રૂપ કહીજઈ;
સયલ મનોરથ પૂરણી, કુણુ ઉપમ દીજઈ. ૨
- તું ત્રિભુવન હિલકારણી, વરદાઈ દેવીની;
પંચ અખખર મય તુઝ સરૂપ, ષટ્ દરશન સેવી. ૩

* આમાં લહિઆની જૂની ગુજરાતી ભાષાજ રાખી છે. સંશોધક.

- તું ત્રૂંઈ માનવ થહૂં, હૂઆ વચન વિલાસ;
 વૃદ્ધવાદિ સૂરિ જ્યો, કવિતા કાલિદાસ. ૪
- ખપ્પભટ્ટ સૂરીસરૂ, હેમસૂરિ વિખ્યાત;
 સનમુખ આવી તેહનઈ, તૂંદી તૂં માત. ૫
- આળક પુઢિઓ પાલણિં, સહૂ લોક પ્રસીધ;
 તૂં તૂંદી વરદીધ તાસ, લલુ પંડિત કીધ. ૬
- મૂરખ ચટ નામઈ હૂઓ, મોટું હુસ્તાળી;
 સ્વામિનિ તુઝ પ્રસાદથી, તેહની મતિ ભગી. ૭
- સીતા નામઈ બ્રાહ્મણી, તીણિં તૂંઠ્યાઈ;
 તૂં તૂંદી માય તેહનઈ, દીધી પંડિતાઈ. ૮
- જિનમુખ પંકજ વાસિની, માય તૂં સપરાણી;
 કરનેડી પાય નમું, દિજિઅ વિરલ વાણી. ૯
- અષ્ટ સિદ્ધિ નવ નિધિ રિધિ, જસ નામઈ લહીઈ;
 સુરતરૂ સુરમતિ સુરભિ કામ, ઘટ પ્રાપતિ કહીઈ. ૧૦.
- શ્રી કલ્યાણવિજય ગુરૂ, ગુણ મણિ ભંડાર;
 તેહના ગુણ ગાયવા, મુઝ હરખ અપાર. ૧૧.
- દ્વીપ અસંખ્ય માંહિ રહું, નામઈ જંબૂદ્વીપ;
 મેરૂ મહીધર મધ્ય ભાગે, તેહ તણુઈ સમીપ. ૧૨.
- વન છેઅઈ મોદૂં સાસ્વતું, તેહ માંહિં વિશુદ્ધ;
 જંબૂ વૃક્ષ જેણિ કરી, જંબૂદ્વીપ પ્રસિદ્ધ. ૧૩.
- મેરૂ થકી દક્ષિણ રિસિં, લવણોદધિ પાસઈ;
 ભરતક્ષેત્ર ભૂતલિ કહું, પુણ્ય કર્મ નિવાસ. ૧૪.
- તેહ મધ્ય ભૂભામિની, તિલકોપમ સોહઈ;
 પલખડી નાંમઈ નયર ભલું, દેખી મન મોહઈ. ૧૫.
- પાંડુર પોલિ પ્રકાર પ્રૌઢ, વાપી આરામ;
 નિર્મલ નીર નદી વહઈ, સરોવર અભિરામ. ૧૬.
- વર નર સીઈ અલંકરી, નગરી અતિ ઉપઈ;
 પ્રૌઢાં જિન મંદિર માલીયાં, તુંગસિખરિ વિલાંપઈ. ૧૭
- ઠામિ ઠામિ જિનવર તણા, ઉત્તંગ પ્રાસાદ;

પૌષ્પશાલા વિચિત્રશાલા, કર્મ ગયણસિદ્ધિ વાદ. ૧૮
 ધર્મવંત ધનં આગલા, શ્રાવક સુવિચાર;
 જિનવર આણુ વહં સદા, શુધ' સમક્રિત ધાર. ૧૯
 નિખિલ નગરિ વસિ નારિ દોષ, માનવ મોહકારી;
 દેહિં ભગવતિ ભારતી, ગેહિં કમલા સારી. ૨૦
 સાધુ બિહાર સુગમ જિહાં, વસંત બહુ ધનવંત;
 ભયંક પાપભિક્ષુ સદા, લોક સહુ સુખવંત. ૨૧
 ગુરુ ગુણ સુણીધ એકચિત્તિ, મૂઢી અભિમાન;
 જય જપં ભાવં કરી, દીનં બહુ દાન. ૨૨

હૃદય.

રામ સામેરી.

દેવગુરુ નમસ્કાર. નગર વર્ણન.

કલ્યાણ કલ્યાણ જે કો જપં, તસ વરિ હોય કલ્યાણ;
 કમલા નિત ફેલી કરં, જય જપં કિલ જાણ. ૧
 દીપક ગૃહ ભીત રિધ સુકરં, સવે વસ્તુ વિકાશ;
 પુત્રદીપક અભિનવ બુદ્ધો, કરં નિજવંશ પ્રકાશ. ૨
 શ્રી કલ્યાણવિજય વાચક વિભુ, સમતા સરોવર હંસ;
 અહનિશિ ઝીલં રંગભરિ, કરં નિજ નિર્મલ વંસ. ૩

ઠાળ ૧ લી.

શ્રી કલ્યાણવિજયગુરુ, જાણં જંગમ સુરતરુ;
 સુરતરુ ફેલીઈ સુજ ધરિ આંગણા. ૧
 તાસતણા પરીયા ભાણું, નિજ અવતાર સફળ ગાણું;
 સફળ ગણું નામ લે છે એહતણાએ. ૨૪
 પરિઆ એકવીસ પૂરવં અછં, સંઘવી આજડ હુઆં તેહ પછં;
 તેહ પછં પુણ્ય તાણું તે આગરુએ.
 સુકૃત કરં નિજ હાથંએ, સંબલ લાઈ નિજ સાધંએ;
 સાધંએ, હુઆ બહુ સુખનું સાગરુએ. ૨૫
 તેહતણું સુત શુણવંતએ, સંઘવી ઝીપુરમાં કંતએ;
 કંતએ કરં ભગતિ દેવગુરુ તણીએ.

૧૦૧-પૂર્વજ વર્ણન.

તાસ પુત્ર દોઢ ગુણનિદા, રાજસિ માધર્મ અતિ ભલા.

અતિ ભલા, જસ કીરતિ જગમાં ઘણીએ. ૨૬
રાજસી અતિ ઉદારએ, જેણિ લહિણ કરી થાણુ થા'એ,
થાણુ થારએ ઘાલી મોદકે ધરિ ધરધએ.

રાજસી સુત ચિરપાલએ, ઉઠ્યું દુરિતતાણું કાલએ;

કાલએ, ટાલઈ દુરિત નઈ પરિપરિએ. ૨૭
પણિ અવસરિ હુઓ નરપતિ, શાહ મહિમૂદ ગુજરપતિ;
ગુજરપતિ ચિરપાલ વેગિ' તેડાવીથો.

જઈ મિલીથો સુલતાનએ, ચિરપાલ દીધ બહુ માનએ;

બહુમાનએ રાય તણુઈ મનિ' ભવિયોએ. ૨૮
હરખયું નિજમનિ રાયએ, લાલપુર દીધ પસાયએ;

પસાયએ લેઈ ચિરપાલ આવીઓ જવધએ.

લાલપુર કીઉ નિવાસએ, નિજ લછિ કરઈ વિલાસએ;

વિલાસએ, દોગદિકે સુર સુખ અનુભવિએ. ૨૯

શ્રી હેમવિમલ સૂરિ દેશના, સુણિ નિજ શ્રવણે એકમના;

એકમના કરઈ કાજ તે ધરમનાએ.

સંવત્ પનરસ તસ ઠધએ, કરાવી પ્રાસાદ વિશિષ્ટએ

વિશિષ્ટએ, કાટ એકં દાતકર મનાએ. ૩૦

વલી ગુરૂપયણ હી ધરઈ, જુઓ શુભ કરણી કીસા કરઈ;

કીસો કરઈ, દાનતણી મતિ મનિ વસીએ.

ધિન ચિરપાલ અવતારએ, મંડા બ્યાજેણિ' શત્રુકારએ;

શત્રુકારએ, પ'આણુઈ મન ઉલસીએ. ૩૧

બીજા' શુભ કરણી કીધાં ઘણાં, દેવગુરૂ જિન શાસનતણાં;

શાસનતણાં નાયક તઈ ઈમ વીનવધએ,

અમ મનિ અતિ ઉછાહ એ, થાયું સૂરિપદ જગનાહ એ;

જગનાહ એ, એ સુઝ મનોરથ પૂરવધએ. ૩૨

લાલપુર નયર મઝાર એ, ધરઈ ધ્યાન ગણધારએ;

ગણધારએ, શ્રી હેમવિમલસૂરિએ.

નીવી આંખિલ ઉપવાસઈએ, સૂરિવર મંત્ર ઉપાસઈએ;
ઉપાસઈએ, ધૂપઈ નૃમાન કૃષ્ણાગરૂએ. ૩૩
શ્રી હેમવિમલ સૂરિસરૂ, સયલ સંઘ આનંદકરૂ;

આનંદકરૂ, શ્રી આણંદવિમલસૂરિ થાપીયાએ.
ઠામિ ઠામિના સંઘ મિત્યા, ચિરપાલ સવે મનોરથ ફળ્યા;
મનોરથ ફળ્યા, તંબોલદાન બહુ આપીઆએ. ૩૪
શ્રી આણંદવિમલસૂરિ જયુ, જિન શાસનિ સેહે ચડાવયુ;
ચડાવયુ, કુમતિ કદાચહ ટાળિયાએ.
જિણિં વિહાર કરી અપ્રમત્તએ, લલું દાખી શુધ ચારિત્રએ;
ચારિત્રએ, કુમત પડંત બહુ વાલીયાં. ૩૫

ધન શુભ ક્ષેત્રઈ વાવરઈ, ચિરપાલ બહુ ઝોછવ કરઈ;
ઝોછવ કરઈ, તે કહિંતા નાવઈ છેહલોએ.
પૂજા પ્રતિષ્ઠા જિનતણી, તીરથ યાત્રા કીધી ઘણી;
કીધી ઘણી, દાનિં જાણિં વૂહુ. મેહલુએ. ૩૬
ચિરપાલ સુધી આણંદલા, આગવંસ કુલે ચંદલા;
ચંદલા, ૫૮ સંખ્યાએ દીપતાએ.

સંઘપતિ મોટા લાલાએ, ખીમા લીમા સુકુમાલએ;
સુકુમાલ એ, કદલીદલનઈ છપતા એ. ૩૭
કેરમણુ ધેરમણુ સંઘપતિ, પુણ્ય વિષય તે શુભમતિ;
શુભમતિ, દેવપ્રસંસ કરઈ ઘણીએ.
તે માતી સુભામ સંકાસંએ, પૂરઈ સહુ કેરી આસએ;
આસએ, દોહિલાં દુખળાં જનણીએ. ૩૮

સંઘવી માલી પંચનંદના, દુસ્કૃતદારિદ્ર નિકંદના;
નિકંદના દાન કરી તેા સુરનરાએ.
સંઘપતિ હીરા હીરા હરખાએ, વિરમાલ શ્રીપાલ સરખાએ;
સરખાએ, તેજક પ્રમુખ બંધવરાએ. ૩૯
અનુકેમિ તે મોટા હૂઆ, લેઈ પરણાબ્યા, બુબૂઆ;
બુ બૂઆ, શાખ્યા નિજ નિજ ઘરઘણીએ.

માતપિતા અનસન કરી, લીચો વાસ તે સુરપુરી;
સુરપુરી, જિહાં બહુ સુખ સંપતિ ઘણી. ૪૦

મુગુરતણા ગુણ સાંભળી, દીજઈ દાંન તે મનરૂલી;
મનરૂલી, કીજઈ ભગતિ બહુ ભાવસિઈ એ.

ગુર ચરણાં નિત અણુસરૂ, જય જ'પઈ બહુ સુખવરૂ;
સુખવરૂ, સ્વર્ગ અને અપવર્ગનારે- ૪૧
હૃદા.

રાગ રાગઝી.

શ્રી કૃત્યાણુવિજય વાચક તણું, જનમાદિક વૃત્તાંત;
પલાણું ભવિઆણુ સાંભણુ, તતુ મન કરી એકાંત. ૧
સાંભળતાં સુખ સંપન્ને, દુરગતિનાં દુખ જાય;
જય જ'પઈ ભવિઆણુ સુણુ, મંદિર અંતીરિભરાય. ૨
જેણે બહુ પજખ અબુવાલીયા, પિતરિ પજખ મોશાળ;
જય જ'પે ભવિઆણુ સુણો, તે નમીએ ત્રણ કાળ. ૩
કાળ ૨ છ.

ગાપાઠ.

જન્મ વર્ણન.

નગર મહિસાણાં ઉત્તમ ધામ, સદાય ધરમ કરમનો ઠામ;
વસઈ વ્યવહારી તહાં ધનવંત, અ'પક નામે બહુ ગુણવંત. ૪૨
અ'પક શ્રેષ્ઠિ તણી કુઝરી, સોહગ સંઘ પરિ હરખગ વરી;
હરખગ સંઘપતિ હુઓ પ્રસિધ, જસ ઘરિધન દસમાણી રિધિ. ૪૩
તસ ધરિ ઘરણી બહુ ગુણવંતી, નાંમિં પૂંછ શીયલે સતી;
નિજરૂપે છતી અપછરા, પતિ ભક્તા પતિ ચિત્ત અનુચરા. ૪૪
કોમલ અ'પકવાન શરીર, પહિરણિ નારી કુંજર ચીર;
ઓઢણિ નવરંગી ચૂનડી, સોત્રણ ચૂડી માણિકે જડી. ૪૫
નિત નવલા કરે બહુ શિણુગાર, તે કહિતાં નવિ પામૂં પાર;
અંદ્રવદની મૃગનયણી ભણું, નવજોવન લાવણ્ય અતિ ઘણું. ૪૬
પાએ નેઉર રમઝમ કરે, ચાલે મત્ત મયગલતા પરે;
પ્રિયસિએ પ્રેમજી મ'ડે પ્રાણિ, ગીત નૃત્યવાજિંત્ર ગુણ. ૪૭
વિનય વિવેક વિશુદ્ધ ગુણ ભરી, બાણે કહપવેલિ અવતરી;

+ 'ઈ' એ પ્રત્યય છે હાલ તેને બદલે પ્રત્યય 'એ' છે તો હવેથી
'ઈ' ને બદલે 'એ' લગાડીને રાસમાં વાપરવામાં આવશે. સંશોધક,

- દેવગુરુ ભક્તિ કરે ઉદ્ધસી, બોલે વચન મરકલ કર હસી. ૪૮
- પ્રિયસિ પ્રેમિ' અહનિશિ રમઇ, સુખ ભરિ કાલ ઇષ્ટિ પરિ ગમે;
- પુ'છ માત કુ'અરિ' ગર્ભ ધરિઓ, કોઇ પુણ્યવંત સુર તે અવતરિઓ. ૪૯
- સુખ સિન્ધ્યા સુતા કામિની, દેખે સુપન તે મધે યામિની;
- વદનમાંહે પેસ'તો સિંહ, દેખી જાગી સકલ અખીહ. ૫૦
- તતક્ષણ ઉઠી તે સુંદરી, દેવગુરુ નામ વદને ઉચરી;
- આણુંદભરિ રથણી અતિક્રમે, પૂછે ફલ પ્રિયને પ્રહસમે. ૫૧
- વલતો ઉત્તર દીએ વિચારિ, હોસે પુત્ર તુમ્હ કુલ સિણુગાર;
- સુણી વચન મને હરખી ઘણું, પલણી વચન હોજે તુમ્હ તાણું. ૫૨
- જીવ અમારિતણા હોહલા, પૂજા દાનાદિક જે લલા;
- જે જે મને મનોરથ ઉપજે, તે તે હરખગ પૂરા સજે. ૫૨
- પુ'જલિ દેખે વલિ સુપન મઝારિ, આબ્યાં ઇદ્રિ સુઝ ભવન મઝારિ;
- મા મા બોલાવી જસે, મોતી ઘાલિ વધાબ્યું તિસે. ૫૪
- જાણી એ મહિમાય ગર્ભ તણું, ઘરિ આબ્યું મોહું પ્રાઉણું;
- ચિંતે તાત જવ પુત્ર જનમશે, ઠાકર નામ દેશું તિસે. ૫૫
- સંવત સોલ એકોતર સહી, આસો વદિ દિન પંચમી કહી;
- જોમ શુભલક્ષ્મ ને સુત જનમીઓ, સ્વજન વર્ગ સહુ આણુંદીઓ. ૫૬
- જાણે ઉગ્યું બાલ કિણુંદ, જાણે મોહનવેલી કંદ;
- જાણે સૂરતિ વંતુ કામ, જાણે તેજ તણું તે ધામ. ૫૭
- બલિ કર્મ્મોદિક કીધા સેવે, ચંદ સૂર હરશન દાખવે;
- છડી ભંગરણે જાગીયા, ફેફલપાન સવે જન દીયા. ૫૮
- તાતે જોછવ કીધા ઘણા, દીધાં મંગલ વધામણાં;
- સ્વજન વરગ સહુ સંતોષીઓ, પુત્ર નામ ઠાકરસી કીઓ. ૫૯
- સુરતડુ ભુઇ વાંધિ સુરતડુ, દિન દિન વાધે તિમ કુ'અરુ;
- લાખખણ બત્રીસે અંગે ધરે, તાત સિખાદિક શુભ દિન કરે. ૬૦
- દેખી પુત્ર તણું તે તેજ, માતપિતામે અધિકું હેજ;
- મહ ઉઠીને લેઇ તસ મામ, જય જ'પે નિત કરૂં અમાણ. ૬૧

હુહા.

રાગ આરણી.

મમણાં વચન બોલે તડકા ગુણ મણિ, રોહણુ અંગાધિન તે માતા
જેહને પુત્ર રમે જોછંગી. ૧

ધન્ય પુંજી જેણે જનમીઓ, પુત્ર રચણ સુચરિત્ર;
જ્ય જ'પે તસ ગુણ ગણી, કરસિઓ જનમ પવિત્ર. ૨
ઠાકરસી મન મોહિલુ, લઘુવયે લીલાવંત;
માત પુઠાડી પાલણે, હરખે હુલાવતી. ૩

ઠાળ ૩ છ.

માતા હુલાવન હાલરડું.
પૂત પુઠાડી પાલણે માતા પુંજી હો મને ધરે આણુંદ;
પૂત હુલાવે હરખસિઓ, લલ નિરખી હો નિરમલ સુખચંદ
હાલર ગાઉ નંદનાં. ૬૨
મનમોહન મેરો નંદનાં, મેરો લાલ છળીલો નંદનાં;
નંદના હો નંદનાં, સુખકારી મેરૂ નંદનાં. ૬૩
સુઝ તૂઠા જિનવર પાઉલા, ભૂલે તૂઠાં હો શાસન દેવી માય
તૂઠાં શ્રી ગોત્રજ માડલી, સુઝ તૂઠા હો ગુરૂકે પાય.
હાલર ગાઉ નંદનાં. ૬૪
ધરમ રૂપુ જિનવરતાણું, જે મેં કીધું હો સુઝ પુતલી આસ
હલલ વદન 'દીડું' પુતનું, સુઝ સદલી હો ફલીઓ ગૃહવાસ હા. ૬૫
કુલદીપક કુલચંદલો, કુલ કેરૂ હો વછ તું સિણગાર;
પુત્રને જાઉં વારણે પુત્ર નામે હો જાઉં બલીહાર. હા. ૬૫
કોડિયું જાચુ કોડામણાં, માંડી કેરૂ હો જાચાતું વિશ્રામ;
દુખ દોહિલાં સવે ગયાં, વળી પામીઓ હો મેં સુખ અંલિરામ. હા. ૬૭
શુણનિધિ પુત્ર તું જનમિઓ, મેં પામીઓ હો સદલી સનમાન;
હુંગાઇ લલણા મિલી, સુઝ વાધિઓ હો જગમાં બહુ વાન. હા. ૬૮
પુત્રનું ચંદન છાડીયું, લલે જાચુ હો કુલે શ્રીતલ છાંહિ;
માતા સરૂપ રિતે કરી, સાસરીએ હો મોટા ખીહરમાંહિ. હા. ૬૯
ઘણું છવે સુત્રના માતુલા, હાથ પાય હો લલી કડલીઅ શુભ;
પૂત કાળે લેઇ આવશે, કણુદોરૂ હો લાંકડા બહુ મૂલ. હા. ૭૦
લલી ટોપી લાલ ફરંગ તણી, મણિ મોતી હો ભરી ભરત અપાર;
તુંગલ મણિ મોતી જડયાં, રંગે રડું હો આણશે હાર. હા. ૭૧
ઝીણી લાહિ તણાં અંગલાં, માસી લાવે હો રૂડાં પુત્રને કાજ;
પાયતાણી લલી મોજડી, પહિરાવું હો તનું જનમનિ આજ. હા. ૭૨

આવસિ પુત્રને માંગલાં, રૂઠો કરસિઓં હો વિવાદ મમ જોડિઃ
 કુલવધૂ મુઝ પાય લાગશે, પુહચશે' હો મનવાંછિત કોડ. હા. ૭૩
 માત મનોરથ સર્વે કલ્યા, જવ જાચુ હોતુ કુલે અવતંસ;
 તાત તણું જસ વિસ્તર્યું, જાયા તુંથી પ્રગટ્યું' જગે વંશ. હા. ૭૪
 પુત્ર પીતરીયા તાહરા, તુઝ દેખી હો ધરે હરખ અપાર;
 કાન્હકીડા દેખી કરી, જિમ હરખ્યા હો ખાહુ દસે દમાર. હા. ૭૫
 કમલ નયન પુત્ર નિરખતાં, મુઝ કેરૂં મન ભમર તે લીન.
 દિન દિન વાધે નેહલું, જિમ દીઠે હો જલ ત્રંચય મીન. હા. ૭૬
 જક્ષ જક્ષણી રક્ષા કરૂં, કરો રક્ષા હો માપી શીતલા દેવી;
 પુત્ર જાએ રેઉ વારચણિં, કરૂં રક્ષા હો માપી ખોડસદેવી. હા. ૭૭
 સીહણિં જાચુ એક સીહણું, રંગે રમતી હો માતા કરે કલોલ;
 સુપુત્ર જાચુ કુલવંતીએ, જય જપે હો નિત હોએ રંગરોલ. હા. ૭૮

ઉદા.

રાજ કેદાર મુદી.

મનોરથ માતપિતા તણાં, સહિત તે ઠાકરસીંહ;
 દિન દિન વાધે દીપતું, દ્વિતીય ચંદ જિમ લીહ. ૧
 લાલંતાં પાલંતડાં, પદ વછર હુઓ જામ;
 માતપિતા મને ચિંતવે, પુત્ર લણાવું તામ. ૨
 વરસ સાતમે પુત્રને, મુંદર મતિ સુકુમાલ;
 માતપિતા સમહોછવે, લણવા ઠવે નેસાલિ. ૩

ઢાળ ૪ થી.

નિશાળે જવું. વિદ્યાપ્રશંસા.

પાટી ખડીઓ હાથે વિસાલા, પુત્ર લણેવા જાયરે નેસાલા;
 ભૂષણ ભૂષિત તનુ સુકુમાલા, લણે શાસ્ત્ર મતિ માન રસાલા. ૭૯
 કરજોડી શુરૂ સેવા કીજે, વિનય કરી વિદ્યા સવિ લીજે;
 વિષુ વિદ્યા ન સોહે રૂપાલા, લણે શાસ્ત્ર મતિ માન રસાલા. આંકણી. ૮૦
 આકુલિ કૂલ જિસા રે સુરંગા, વિદ્યા ગંધ રહિત જસ અંગા;
 ન લહિ માન મહુત નર ઠાલા, લણે. ૮૧
 આલસવંત વિદ્યા નવિ પાવે, વિષુ વિવસા ઘર સંપતિ નાવે;
 જ્ઞાન સંપતિ સવે લહિ ઉજમાલા. લણે. ૮૨

- સીંઠ કીજે નર સુકુમતિ' પ્રસૂતા, વિદ્યાહીન નર જેમ વિભૂતા;
વિષ્ણુ વિદ્યા નર કહીએ છાલા. ભ. ૮૩
- નરપતિ પૂજા લાહે નિજ દેશે, પંડિત લાહે જથ દેશ વિદેશે;
વિદ્યાવંત નર નમે ભૂપાલા. ભ. ૮૪
- ધનહીના નર હીન ન કહીએ, ધન કહું કહિને નિશ્ચલ રહીએ;
વિદ્યાહીન નર હીન સુગાલા. ભ. ૮૫.
- વિદ્યાવંત નર બહુ ગુણ ભરીઆ, મૂરખ માંહી સર્વ અવગુણ ધરીયા;
વિદ્યાવંત નર હોધ સુખાલા. ભ. ૮૬
- વિદ્યાવંત નર અમૃતવાણી, મૂરખ વચન બોલે આબા પાણી;
પંડિત પામે બહુ ગુણમાળા. ભ. ૮૭
- વિષ્ણુ વિદ્યા વાણિજ સવિ બૂડે, વિદ્યાવંત મતિ સઘળી સૂડે;
વિદ્યાવંત નહિ હીંડે પાલા. ભ. ૮૮
- લક્ષણ સહિત છંદ તર્ક વિચારા, ભરહુ પીંગલ જ્યોતિષ અલંકારા;
નીત ગણિત અભિધાન તો માળા. ભ. ૮૯
- કુમર કાકરશી કહું કુણુ જોડે, વિદ્યા ચૌદ ભણી કિન થોડે;
વઢને ઝરે સુગતાફળ માળા. ભ. ૯૦
- કળા બહુતરિ કીચારે અભ્યાસા, માતપિતા મનિ પોહોતી આસા;
પણિ પરિવરજતી સુખભરી કાળા. ભ. ૯૧
- રમે રમતો કુચર નાનહીંઓ, લોક પ્રસિદ્ધ રંગે રસ ચડીઓ;
જય જપે પ્રણમુ' ત્રણ કાળા. ભ. ૯૨

કુંહા.

રાગ સારંગ મહાર.

- ભરતક્ષેત્ર ભવિષ્ય સુણો, તીરથ કોઈ મહતીર;
જપ જપે એક શત્રુંભું, બીભું જગદ્ ગુરૂ હીર. ૧
- હીરભ નામ જપંતડાં, ધરિ હુઈ ધણ કણ કોડિ;
જય કહિ જંબુદ્વીપમાં, નહી કો હીર સંઘોડિ. ૨
- જંબુદ્વીપ તાં જોઇઓ, ભરતક્ષેત્ર ભૂપીઠ;
જય જપે ગુરૂ હીરભ, સમવડિ કોઈ ન દીઠ. ૩

હાળ પ' મી,

ગુરૂવર્ણન.

વીર તણી પાટે જયુ, જાણે સુધરમા સ્વામિ, લલણાં;
હીરવિજય સૂરિસર, જસ મહિમા અભિરામ, લલણાં—

હીરજી મોહન વેલડી. ૬૩

જય સુમન મથરૂપ લલનાં, જસ કીરતી જંગમાં ઘણી;
સેવ કરે સવે લલનાં, હીરજી મોહન વેલડી. આંચલી. ૬૪

પંચ મહાવ્રત નિરમલાં, પાલઈ પંચાચાર લલણાં;
ઇંદ્રી પંચ દૃઢ વશ કરી, ટાલે મોહ વિકાર. લ. હીર. ૬૫

સુમતિ શુપતિ સુધી ધરે, પટ જીવન પ્રતિપાદ;
પંચ પ્રમાદ નિવારીયા, ટાલે દોષ ખયાલ. લ. હીર. ૬૬

ચાર કષાય તે જય કરે, મમિ વૈરાગ ઉપાઈ;
પાપ તણા ખંધ આલીયા, ચારિત સિઉ ચિત લાઈ. લ. હીર. ૬૭

લખિવંત ગુરૂ ગુણનિહ, સુત સાચર ગંભીર;
ગુણ છવીસ અલંકર્યું, શીલાંગ રથધર ધીર. લ. હીર. ૬૮

ભવજલ પડતાં જીવને, આપે ગુરૂ નિજ ખાંહિ;
જે જન દુઃખ સંતાપીયા, તાસ તે સુરતરૂ છાંહી. લ. હી.૨. ૬૯

આગમ અરથ હિયડે લય્યાં, જાણિ પૂરવગત મર્મ;
મહીઅલે ગુરૂ વિસરે સદા, લાપે જિનવર ધર્મ. લ. હીર. ૧૦૦

ખહુ ભવના સંશય હરે, કહિએ સવે સૂત્ર વિચાર;
ભવિક જીવ પ્રતિબૂલવે, તારે ખહુ નર નાર. લ. હીર. ૧૦૧

ખહુ મુનિ જન પરિવાર સિઓં, વિહાર કરંતા સોય;
લાલપુર નયરે સમેસરે, ઘરિ ઘરિ જોઇવ હોય. લ. હીર. ૧૦૨

નયર લોક સહુ સાંચર્યું, વાંદવા હીર મુણિદ;
જલધિ પૂર જિમ આલીઆ, નરનારીના વૃંદ. લ. હીર. ૧૦૩

ઠાકરશી શ્રવણે સુણી, આગમ શ્રી ગુરૂ હીર;
વેગે વંદણે આવીઓ, જિમ તે મેઘ મહાવીર. લ. હીર. ૧૦૪

ગુરૂ દરશને મને હરખીઓ, જિમ ઘન દીઠે મોર;
હીરજી સિઓ સિત લાઇઓ, જઇસિઓ (જૈસો) અંદયકોર. લ. હીર. ૧૦૫

ત્રણ પ્રહસિણા દેઈ કરી, કરી ઉત્તરાસંગ તામ; લ.
 કરબોડી વિધિ સ્તુતિ ભણી, કરે પંચાંગ પ્રણામ. લ. હીર. ૧૦૬.
 કુંઝર વિવેકી નિરખીઓ, મનિ ચીંતવે ગણધાર; લ.
 બુઝે ચારિત્ર લક્ષિમ વરે, તું હોઈ ગચ્છ શણગાર. લ. હીર. ૧૦૭
 વિનય કરી શુર વંદિઆ, બેસે ઉચિત પ્રદેશ; લ.
 જય જ'પે ભવિઆણુ સુણો, સાચું શુર ઉપદેશ. લ. હીર. ૧૦૮

કુંહા.

રાગ કેદાર.

જંગમ તીરથ જાગતું, જ'બૂદીપમાં હીર;
 જય જ'પે જસ નામથી, પામે જે ભવ તીર. ૧
 હીરણુ વાણિ સુણાંતકાં, દુરિત પણાસે દૂરિ;
 જય જ'પે મુખ સંપન્ને, હોઈ લલિ ભરપૂર. ૨
 શ્રી હીરવિજય સૂરિસર, ચારિત્ર શુણુ મણિ ખાણિ;
 ભવિક એવ પ્રતિબૂઝવે, દેશના મીઠી વાણિ.. ૩.

હાળ ૬ ક્રી.

શુર ઉપદેશ

શુર દેશના મીઠી વાણી, ભવસાચર તરીઆ સમાણી;
 ઉપશમ રસ કેરી ખાણી, એક ચિત્તે સુણો ભવિ પ્રાણી. ૬
 ભવજલ હી ભીમ અપારો, એવ ભમીઓ અનંતીવારો;
 એવા યોની લાખ ચોરાસી; પરતે કંઈ જોઈ અચ્ચાસી. ૧૦
 એણિ એવે જે ભવ કીધા; અવતાર ફિરિ ફિરિ લીધા;
 જ્ઞાનવંતે કહ્યા નવિ જાઈ, એવ સુખે ન બેઠું કિહાંઈ. ૧૧
 એવ પાપ કરે પરકાજે, સર્વ કુટુંબ મિલી. ધન ખાજે;
 એવ પરભવિ સહે બહુ પીડા, કોઈ વિહિયણિ નાવે નીડા. ૧૨
 પિંડ પાખી કીધું મેલું, એવ ભમે અનાથ એકીલું;
 કોઈ કહિંતું શરણુ ન હોઈ, જનમ મરણુ કરે સવિ કોઈ. ૧૩
 જિમ તરૂંઝર કેરી. ડાલા, આવી બેસે પંખી વીઆલા;
 ભગમતે ભાડી. પલાઈ; કોણુ બાણુ કવણુ દિશિ જાઈ. ૧૪

તિમ સ્વજન-કુટુંબ સ્થિર મિલીયા, પંથ દિવસ એકઠા લિલિયા. ૧૫
 જુઓ આ સહુ ઉડી જાયો, માઈ માઈ મૂઠ પ્રકાશે. ૧૬
 વિહડે પુત્ર કલત્ર ધન ભાઈ, વિહડે નહિ ધરમ સગાઈ;
 મોહ માયા મમતા છાંડું, પ્રીતિ અવિહડ ધરમસિઈ માંડું. ૧૭
 વિષયો ઇંદ્રભાગ સમાણા, ઇમ યોલે સિદ્ધાંત પુરાણા;
 ક્ષિણિ આવે ને ક્ષિણિ જાય, કઈ તાસ કવણ પતિ જાઈ. ૧૮
 સસ્વારથ સિદ્ધિ નિવાસી, અહતેઈ આઉ ખય જાસી;
 જુઓ સાગર તેત્રીસ ઝીઝે, બીજા નર કુણ વાત કહીજે. ૧૯
 માનવ ભવ પામી સારો, દેશ આર્ય કુલે અવતારો;
 છાંડો મિથ્યા મતિ ફૂડી, કરો તત્ત્વ તણી મતિ રૂડી. ૨૦
 ત્રણ તત્ત્વ જિજ્ઞેસર ભાગે, દેવ શુદ્ધ ધરમ સુધ દાગે;
 એક એક તણા લેહ જાણું, દોઈ તીન ચારિ મનિ આણા. ૨૧
 અરિહંત સિદ્ધ શુણ ગાઓ, દેવતત્ત્વ દોઈ લેહ ધ્યાઓ;
 સૂરિ ઉવઆય સુસાહુ, શુદ્ધતત્ત્વ લેહ ત્રણ આહુ. ૨૨
 ઈસણ નાણ ચરિત તપ કહીઓ, ચાર લેહે ધરમ તત્ત્વ લહીઓ;
 એ નવપદ શાસને સાર, સર્વ ધર્મ રહસ્ય અવતાર. ૨૩
 જિનવર દોઈ પંથ પ્રકાશે, ભવિષ્ય ચિત્ત અંતર આશે;
 પહિલું શુદ્ધ શ્રમણ પંથ બણીઓ, બીજું શ્રાવક માર્ગ સુણીઓ. ૨૪
 મોહ પંકમાંહિ જે ખૂતો, સહી તે નર ઘણું વિગૂતા;
 સુધ જ્ઞાન દૃષ્ટિ ઉઘાડો, કરો ધરમ સખાઈ ઘાટો. ૨૫
 મણિ રચણ સોવન પાવડીઆં, સ્તંભ સહ સોવનમે ઘડિયાં;
 જે કરે જિનધર બહુરિકો, તેહથી તપ સંચમ અધિકો. ૨૬
 સાવધ ભેગ પરિહરીઓ, શુદ્ધ સાધુ ધરમ રંગે વરીઓ;
 એક દિન જે ચારિત્ર પાલે, સોઈ શિવસુખ ચરિત નિહાલે. ૨૭
 દીઓ દાન શીયલ નિત પાલો, નિજ માનવભવ અનુવાલો;
 તપ તપીઓ આર પ્રકારી, ભાવના ભવ દુઃખ નિવારી. ૨૮
 ઇતિ સુણી ઉપદેશ સોભાગી, ઠાકરશી હોઈ વૈરાગી;
 સંવેગ રંગ બહુ-આયા, જય જયે નમૂં તસ પાયા. ૨૯

દુહા રાગ વૈરાગી.

દુખ દાવાનલ ભયકરૂં, ભવકાનને અપારૂં;
 ભમે જીવ તિહાં એકલું, કર્મવશે પહચું ગમાર. ૧
 નિશ્ચયે સહીએ જીવને, પુણ્યને પાપ સખાઈ;
 પરભવ હીડે એકલું, બંધવ કેડે ન બાંધ. ૨
 જે દુખ ભવેસે બાંધ્યાં, સુખ જે મુગતિ નિવાસ;
 જીવ એકલો લોગવે, સ્વજન તણી કુણ આશ. ૩
 દાખ ૭ મી.

વૈરાગ્ય.

ઠાકર કુંઝર વૈરાગીઓ, નિજ ચિતને સમજાવેરૂં;
 એ સંસાર અસાર પદારથ, અથિરપણે ચિત ભાવેરૂં.
 ઠાકર કુંઝર વૈરાગીઓ—આંચલી. ૨૯
 જન્મે જરા દુઃખ પાર ન લહીએ, એહ સંસાર કલેશોરૂં;
 રાગ મરણ ભય સાથે વહીએ, જિહાં સુખ નહીં લવલેશોરૂં. ઠા. ૩૦
 ખડ્ગ, પંજરમાંડિં જીવ રમતો, અતુર રંગ ચમૂં પરવરીયોરૂં;
 રંક તણી પરિ તાણી લીજે, જ્યમ કિંકરિ કર ધરિયોરૂં. ઠા. ૩૧
 અંચલ તતુધન જોગન જીવિત, જીવતિ જનસુખ લોગારૂં;
 માતપિતા બંધવ સ્વજનાદિક, અંચલ સેવે સંજોગારૂં. ઠા. ૩૨
 કનણ માતપિતા કુણ બંધવ, સ્વજન કુટુંબ પરિવારૂં;
 જનમિ જનમિ બહુ સગપણ કીધાં, સરણ નહિં કોઈ તાહરૂં. ઠા. ૩૩
 મમ બાંધિ સિતું આણી મનસીઈ, પુત્ર કલત્ર સુખદાઈરૂં;
 નિમિડ બંધનતું બાણે જીવન, સ્વજન કુટુંબ બિણુતાઈરૂં. ઠા. ૩૪
 સુરસુખ ક્ષીણ હોવે જીવન, નરસુખની કુણ વાતરૂં;
 ઇદ્રાદિક ચંપતા દીસે, એ જિન વાત વિજ્યાતરૂં. ઠા. ૩૫
 ધન્ય અઈહમંતાદિક જે મુનિવર, મોહબંધન દૂર કીધારૂં;
 તપ સંજમ નિર્મલ આરાધી, અનંત શિવસુખ લીધારૂં. ઠા. ૩૬
 દેહ અશુચિ મલ કૃમિ કુલ મંદિર, અક્ષ પટલ પરિ છીજેરૂં;
 સાર એટલું જીવ દેહમાંડિ, સોહન ધરમ કરીજેરૂં. ઠા. ૩૭
 કરજોડી કુંઝર એમ જોલે, મુઝ મિલીઓ શુદ્ધ જ્ઞાનીરૂં;
 હું ભવભયથી ખીહનો માશું, દો દીક્ષા કલ્યાણીરૂં. ઠા. ૩૮

પહ વયણ સુણી સુશુર પયપે, વછ એક વાત સુણીજેરે;
જિન વાણી એણીપરિ યોલે, ધર્મ વિલાંબ ન કીજેરે. ઠા. ૪૦
શ્રીશુર વયણ સુણી એમ વિનવે, તાંતુ હોર કુગણ ધારીરે;
માતપિતા તણી અનુમતિ લાવું, જય જપે સુખકારીરે. ઠા. ૪૧

હુહા.

રાગ આશાવરી.

ચરણ મનોરથ ચીંતવી, આવે માત સમીપ;
કરજોડીને વીનવે, ઠાકરશી કુલદીપ. ૧
ચઉગતિનાં દુઃખ અનુભવ્યાં, વાર અનંત અનંત;
જ્ઞાનવંત નર જે કહે, તુહિ ન આવે અંત. ૨
કુલ વલયથી કુસતુ, વદે વચન સુકુમાર;
અનુમતિ દો સુખ માતણ, વરીએ સંજમ નારિ. ૩

ઠાલ ૮ મી.

કુંઝર ઠાકરશી કહે કરજોડી, પ્રણમી જનની પાય;
મને વૈરાગ્ય ધરિ તવ યોલે, અનુમતિ દો સુખ માયરે—
માડી લેશ્યું સંજમસાર. ૪૨

મેં જાણ્યું અથિર સંસાર, જેણિ લહીએ ભવજલ પારરે;
માડી લેશ્યું સંજમસાર—આંચલી. ૪૩
અનિષ્ટ વચન જવ માએ સાંભલીયાં, ચુંદરિ તતુ સુકુમાલ;
પુત્ર તણે દુખિ અતિપુર છાડી, લોંએ ઢલી તત્કાલરે.

જીવન સંજમ વિષ અપાર. ૪૪
રાએ તું શુદ્ધ આચાર, જીપે તું મોહવિકારરે જીવન સંજમ—
વિષ અપાર—આંચલી. ૪૪

નયણે નીર ભરંતીરે યોલે, સુણીઓ મોરા રે પૂત;
એકજ એક તું નિધીરે સમાણ, વલ્લભ જીવિત ભૂતરે. જીવન. ૪૫
તું ઘર કુસુમ તણી પરિકુલપ્પો, જાયાતું સુખદાઈ;
નિશ્ચય તુજ વિણ રહી ન શકાય, તુજ વિણ ઘણી ન જાયરે. જીવન. ૪૬
જ્યાં અમે જીવું ત્યાં તુંરે જાય, ભોગમિ નહિ સુખ ભોગ;
અમહને સુરસુખ લીધારે પૂઠે, લેજે તું તપ જયોગરે. જીવન. ૪૭

વયણ સુણી કુંઝર માય કેરાં, પલણે સુણો મોરી માત;
કામ ભોગ એ માનવ કેરા, અશુચિ અધુવ ક્ષિતપાતરે. માડી. ૪૮
અસ્થિર હવિત માનવનાં એ, આયુ તે ખરી થાય;
કવણ પહેલું કુણુ પછે રે આલશેરે, તે નિશ્ચય ન જણાય. માડી. ૪૯
વલતુંરે માત લણિ સુણુ જાયા, મોટાં મહારે નિધાન;
પરિયાગત મણિ સો વણુ કેરાં, ભોગવીને દે દાનરે. જીવન. ૫૦
સુંદર ગોખ સચિત્ર પટશાલા, અંતિ ઉંચા રે આવાસ;
પુત્રવિના મુજ નહિ પ્રતિભાસે, તે સવિ દુઃખ નિવાસરે. જીવન. ૫૧
કુંઝર લણી મહાનિધિ મણિ મંદિર, સુણીને અશાશ્વતા તેહ;
ચોર અગ્નિ જળ નૃપતિ દાયાદિક, તાસ આયત કહ્યાં જેહરે. માડી. ૫૨
દસમસ વાડાંઓ અરિ ધરીઓ, પ્રસવ તણાં દુખ દીઠ;
પૂતર પોસી ફૂંજર કીધો, હવે કું કું અરિષ્ટરે. જીવન. ૫૩
માટે મનોરથ મિતુરે જાણુ, ધોયા બહુ મલમૂત;
જાણીયું વડપણે વિનય વહેશે, રાખશે ઘર સૂતરે. જીવન. ૫૪
માત ઉવેખી જોય નવીરિ, ચારિત્ર તે નવિ લીધ;
તું મનિમોહન આણીરે સાનો, એ તુજ કુણિ મતિ લીધરે. જીવન. ૫૫
કુંઝર થાવચ્છે દીક્ષાં રે લીધી, મૂકી જનની મોહ;
જેને વૈર કુંઝર લેઈ દીક્ષા, કુળને ચડાવિઓ સોહરે. માડી. ૫૬
પાઈઅણું હાણિં વિહાર કરવા, કરવા લોચ સમૂલ;
દુર્ધર પંચ મહાવ્રત ધરવા, પરિસહ મહા પ્રતિકૂળરે. જીવન. ૫૭
ભૂખ તૃષા શીત તાપ સહેવા, ભૂતલે શયન કરવું;
મીણુ દસનિં લોહ જપરે ઝંઝાલવા, બાહીં જલંધિ તરવુંરે. જીવન. ૫૮
ખર્જ ધાર ઉપરિ ચાલવું, વન તું લઘવે બાલ;
વેલૂં કવલ સમાણુરે સંજમ, પીવી હુતાશન ઝાલરે. જીવન. ૫૯
કુંઝર લણિં સુણિ કાયર-નરરે, ચારિત્ર દુઃકર જોઈ;
જે પરલોક તણા અલિલાપી, તાસ અનંત સુખ હોઈ. માડી. ૬૦
પુત્ર તણું મન નિશ્ચલ જાણી, માતા દિગેરે આદેશ;
જય જપે ઉત્સવ દીક્ષાનાં, તે હું ભાવે લાણીશરે. માડી. ૬૧

કુંહા.

રામ શુદ્ધી.

શ્રી હીરવિજય સૂરીસરૂ, મહિમ'ડલે વિચરંત;
 નયર મહિસાણે સાંચર્યા, દેખી લાલ અનંત. ૧
 ઠાકરસી મને હરખીઓ, પામી અનુમતિ આજ;
 મહિસાણે મામા લણિ, આવે મિલવા કાજ. ૨
 મહિસાણા પુર મંડાણું, ચ'પકશાહ સુખાણુ;
 શાહ સોમદત્ત દીક્ષા તણા, ઓછવ કરે મંડાણુ. ૩
 ઠાળ ૬ મી.

દીક્ષા.

સંવેગ રસે સંપૂરૂ, દીક્ષા લેવા ધનસૂર;
 તવ સીંહ તણી પરે કીધી, મોકલા મણુ સવે જન દીધી. ૬૧
 વડૂઓ શાહ ચ'પક ધીર, સંસાર દે ઘરણી ગંભીર;
 પુત્ર દોઈ વર દીંગ સખાઇ, શાહ સોમદત્ત લીમણુ સવાઈ. ૬૨
 ધન્ય માસુ સોમદત્ત નામ, કરે આદર સિઈ સવિ કામ;
 વિત વાવે અનોપમ ઠાણુ, કરે ઓછવ લલે મંડાણુ. ૬૩
 મહિસાણું નયર સોહાવે, બહુ નયર તણા લોક આવે;
 ઘરિ ઘરિ બહુ ઓછવ છાળે, સુરપુરથી અધિક વિરાળે. ૬૪
 સવે સર્જન મિલી ન્હવરાવે, ઠાકર દેખી સુખ પાવે;
 પહિસાવે સવિ સિણગાર, સિર ખુપરવ્યું મનોહાર. ૬૫
 કાને દોઈ તૂંગલ દીપે, બાણું રવિ શંશીઅર છુપે;
 ઓપે શિર તિલક વિશાલ, તખોલ ભરે દોઈ ગાલ. ૬૬
 ઓર વર નવહાર સોહાવે, અંગે અંગિયા લાલ અનાવે;
 બાહિં દોઈ બાબુખંધ, ધરે કુસુમમાલ શુભ ગંધ. ૬૭
 કર સંપુટ શ્રીફલ સોહે, વરઘોડે સહુ જંગ મોહે;
 સખજન કુંતિલ કૃકરીળે, સાજનકું શ્રીફલ દીળે. ૬૮
 તતક્ષણુ બહુ વાજિંત્ર વાળે, પ્રતિછંદે અંબરૂ ગાળે;
 વાળે તવ ઢોલ નિશાણા, બહુ થોડે કરતિ પ્રયાણા. ૬૯
 વાળે પંચ સખ દન ફેરી, વાળે બહુ ભૂંગલ ભેરી;
 વાળે માદલસુર વીણા, ગાવતિ ગુણ ગંધર્વ લીલા. ૭૦

ખંદીજન કીર્તિ બોલે, નહિકો ઠાકરસી તોલે; -
 રૂપે કરી મયણ સમાન, દેતુ મણિ સો વણ દાન. ૭૧
 જય જય જંપતિ જન વૃંદા, ચિરંજીવ તું હર્ષાનંદા;
 શશિ વયણી સુંદરી સરખી, દીએ ધવલ મંગળ મને હરખી. ૭૨
 ધન્ય પુંછ રચણસુત બાથું, રંગે મણિમોતી વધાયું;
 સંવત સોલ સોલ વૈશાખી, વદિ ત્રીજ દિવસે સહુ સાખી. ૭૩
 આવી સવે પરિજન સાથે, લીએ ચારિત્ર હીરણ હાથે;
 રૂડું કલ્યાણવિજય નામ લીધ, સહી સકલ મનોરથ સીધ. ૭૪
 સહુ લોક તણા વૃંદ જોવે, સવે સર્જન નયણ ભરી રોવે;
 આશીષ દીએ વડીઆઇ, ચિરવાલે ચરણ મુખદાઇ. ૭૫
 શુભ જ્ઞાન ગજે તવ ચડીઓ, શીલ સખલ સનાઇ દૃઢ ઇંદ્રિઓ;
 શુભધ્યાન ખર્જ કર લીધું, સંવેગે ખેટ કર લીધું. ૭૬
 શુર આણુ ધરે શિર ટોપ, જીવે કૂર કરમસ કોપ;
 વિચરે શુર હીર સમીપે, જય જંપતે પાપ ન છીપે. ૭૭

હાલ.

શય માણી.

ભુગતિ ભેગ વહી સંગ, કલ્યાણ વિજય મનરંગ;
 દિન થોડે બુદ્ધિએ કરી, ભણીઆં ઝગ ઉપાંગ. ૧
 લક્ષણ વેદપુરાણ મુખિ, તર્ક છંદ સુવિચાર;
 ચિંતામણિ પ્રમુખ સવે, ગ્રંથ ભણ્યા તેણિવાર. ૨
 સંવત સોલ ચુવીસએ, ફાગણ વદિ ચિર કીધ;
 સાતમે પાટણ નગરમાં, વાચકપદ શુર લીધ. ૩

હાલ ૧૦ મી.

વિવિધ દેશ વિહાર, અનેક ભવ્ય પ્રતિભાધ.

શ્રી કલ્યાણવિજય ઉવગાય, પ્રણમે સુર નર પાય;
 સુમતિ શુભિ અલંકરીઓ, જ્ઞાનાદિક શુભે ભરીઓ. ૭૮
 અમૃત વાણી વખાણ, સુભગ શિરોમણી બાણ;
 આગમ અરથ પ્રકાશે, ભવિષ્ય મને પ્રતિ ભાસે. ૭૯
 લખિ ગૌતમ તોલે, જસ કીર્તિ સહુ બોલે;
 ભુઓ ઉગ્ર તપ ઉગ્ર વિહારી, તારે બહુ નરનારી. ૮૦

- ખંભાતે અમદાવાદ શહેરિં, દીઓ ઉપદેશ મહૂ નયરિં;
પાટણ નયર પ્રસીધ, ણિંઞ પ્રતિષ્ઠાએ કીધ. ૮૧
- પોસહ સામાઈ પરિકમણાં, તય જપ ઉપધ્યાન ઉજમણાં;
શીલ સમકિતવ્રત દીજે, લાભ તે અતિ ઘણા દીજે. ૮૨
- વાગડ માલવ દેસ, શ્રી પૂજ્ય દીધ આદેશ;
નયર મંડાસે એ આદિ, છત્યુ વિપ્રસિર્ધિ વાહ. ૮૩
- વાગડ દેશે સંચરીઆ, પ્રણમ્યા દેવ આંતરીઆ;
કીકાભટ્ટ દેસ દાણી, શ્રવણે સુણી ગુરુ વાણી. ૮૪
- શ્રી જિનપ્રસાદ રચાવે, ણિંઞ પ્રતિષ્ઠાએ કરાવે;
દેસ જિભાડી રંગરોલ, ઉપરી દીધાં ફરી તંબોલ. ૮૫
- અનુકમે ઉજેણી પહૂતા, ભાગા સવે કુમતિ અધૂતા;
પૂરવ પંથ અબુવાલે, કુમતિ પડયા મહૂ વાલે. ૮૬
- કીધ ઉણી ચુમાસ, પૂરે સવે સંઘ તણી આસ.
મગસીયા ત્રાઇ સંચરીયા, સંઘ મહૂ દેશના મિલીયા. ૮૭
- ધને કરી ધન દસ માન, રાય સોનપાલ મહૂ જ્ઞાન;
વિત વાવરે શુભ ટાણે, પૂજે ગુરુ સુવર્ણ નાણે. ૮૮
- કરે વલી સંઘવાત્સલ્ય, કાટે દુરિતનાં શલ્ય;
જલેળીએ ત્રણ જમણુવાર, જિમે બાર બાર માનવ હબાર. ૮૯
- વીનવે સોનપાલ રાય, પ્રણમી ગુરુ તણા પાય;
ભવોદધિ તરિ અને સરિખી, દીક્ષા માગે એ હરખી. ૯૦
- આયુખલ ભેઈ મુનિરાય, આવે ઉજેણીઅ ઠાય;
દીક્ષા અનશન દીધ, નાથુજીએ ઝોછવ કીધ. ૯૧
- નવ દિન અનશન પાલે, દેવ તણા સુખ ભાગે;
સોહે માંડવી મંડાણુ, કર્યું એકથી પામે વખાણુ. ૯૨
- માલવા દેશમાં વિવેક, હોવે લાભ અનેક;
નરનારી ગુણ ગાવે, શ્રાવક ભાવના ભાવે. ૯૩
- સારંગપુરાદિક ક્ષેત્ર, શ્રીગુરુ કીધ પવિત્ર;
મંડપાચલ મહા દુર્ગ, બાણિ અભિનવો સ્વર્ગ. ૯૪

- સુશુર ચુમાસે એ પધારે, મંડપાયલ દુર્ગ મઝારે;
કુણ કુણ સામહીયાં કહીએ, કહીતાં પાર ન લહીએ. ૯૫
- ભાઈજી સીંધજી એ બેડી, ગંધી તેજપાલ મતિ પોલી;
યાત્રા કરાવે વડવાણુ, જિંમ ગજ ધાવન પ્રમાણુ. ૯૬
- ખાનદેશ કેરું લલામ, ખરહાનપુર સુર ધામ;
ઉવઝાય રહ્યા ચુમાસિએ, યાત્રા તણાં ફલ પ્રકાશે. ૯૭
- તતક્ષણ ઉઠે ધનવંત, બોલે ભાનુ શેઠ મહંત;
'દોઢા સુઝ વાંસે એ હાથ, સંઘ લેઈ આવું હું' સાથ.' ૯૮
- સંઘ સસાજ એ સંચરીઓ, બાણે ઉલટીઓ એ દરીઓ;
અંતરીક્ષ પાસ બુહારે, સફલ કરે અવતાર. ૯૯
- ઉવઝાય નિજ મને ઉલ્લસીઆ, દેવગિરિ ચુમાસે વસીયા;
પુર પેઠાણુ સુધી વાત, જિહાં માલા તીરથ વિખ્યાત. ૧૦૦
- બોલે શુર તીરથ વાંદવા, બાણે સુભ જથ લેવા;
જિહાં મઠવાસી સન્યાસી, જેણે બહુ વિદ્યા અભ્યાસ. ૧૦૧
- બોલે શુર તેહસિઉ પ્રમાણુ, થાપે શાસન સુબાણુ;
ઉવઝાય તિરથ વંદે, જય વરી આળ્યા આણુદે. ૧૦૨

હુહા. રાગ દેશાખ.

- શ્રી અકબર આલિમ ધણી, બૂઠું અતિ દુરવાર;
અમ્હ તેડું છે તેહ તાણું, એહ વાત નિરધાર. ૧
- બહુ અકબર લણી, એ અમ્હ નિશ્ચય આજ;
કરિઓ તાવ લિઆવળે, બુ તુગહે મિલવા કાજ. ૨
- લેખ લિખ્યો શુર હીરતું, દેખી શ્રી કલ્યાણુ;
જઇ સાદડી શુર વંદિયા, કીધ તે વચન પ્રમાણુ. ૩

ઠાળ ૧૧ મી.

- હીરવિજયસૂરિ અકબર પ્રતિજોધ.
લેટયારે શ્રી શુરને ઉવઝાય, તતક્ષણ હિઅડલે હરખ ન માય;
નેહ જિજ્યો દોઈ સાચરચંદ, તિમ શુર હીરજી કલ્યાણુ સુર્ણીદ. ૩
- સાર શીખામણુ દેઇ વિશેષ, થાખ્યારે ઉવઝાય ગુર્જર દેશ;
શ્રી વિજયસેન સૂરીંદ સુબાણુ, ધરબેરે તાસ તણી શિર આણુ. ૪
- મિલીઅ લલીપરે કરબેરે કાજ, જિમ વાધે ગચ્છ કેરી લાજ;
દેઇ શીખ તવ કીધ પ્રયાણુ, ચાલેરે ગચ્છપતિ મોટે મંડાણુ. ૫

પુંડતારે શીકરી શહેર મઝાર, મિલિઆરે અકબરને ગણધાર;
 બેસીને ગોષ્ઠી કરે એક ઠામ, કહી કુણુ ધરમ બુહે અભિરામ. ૬
 યોદેરે શ્રીગુરુ મધુરીય વાણી, છૂલો કરી સખ એકીજ પ્રાણી;
 ખયર મહિર ઝોપર તન કોઈ, કિલપાકીથી ધરમ જો હોઈ. ૭
 રંજયુરે નરપતિ દીએ બહુમાન, શ્રીગુરુ પ્રણમી કરે ગુણગાન;
 પટ માસી તવ કીધ અમારિ, નામ જગદ્ગુરુ અતિ ઉદાર. ૮
 ગાય બલદ લેસ કોઈ ન મારે, એતુ બાતે સોગધ હમારે;
 શેત્રુંબ તિરથ સોઉ તુમ્હ દીના, પેસ કસી પુસ્તકભી કીના. ૯
 કરી કુરમાન દીએ તતકાલ, શ્રીગુરુ આણુ વહે નિજ ભાલ;
 વિનય કરી બુલાવે સૂરીશ, દિન દિન યોધે અધિક જગીશ. ૧૦
 અકબર શીખ લેઈ જળ વળીયા, મન કેરા મનોરથ સવે ફલીયા;
 શ્રી પૂજ્ય વિહાર કરંતારે આવે, નાગુર નયર ચુમાસુ સોહાવે. ૧૧
 શ્રી કલ્યાણવિજય ગુણધીર, સનમુખ જઈ પ્રણમે ગુરુ હીર;
 ભાવ ધરી રહે શ્રીગુરુ સંગે, ભગતે સેવ કરે મનરંગે. ૧૨
 ઇશિં અવસરે સંઘપતિ દરિરાજ, કરે વિનતિ આવે ગુરુરાજ;
 જિન મૂરતિ પ્રાસાદ કરાયા, કીજે પ્રતિષ્ઠા ગચ્છપતિ રાયા. ૧૩

કુહી.

રાગ શુક્રી.

કરવા પ્રતિષ્ઠા જિન તણી, અમહે આબુ નવિ જાય;
 પભણે જગદ્ગુરુ હીરજી, મોકલસિઉ ઉવઝાય. ૧
 શ્રી કલ્યાણવિજય વાચક તણા, ગુણ જપે સૂરીશ;
 પણિ આવે આસ્તે આવીયા, પજગી મહા મુનીશ. ૨
 દેઈ આદેશ ચલાવીયા, શ્રી ઉવઝાય વૈરાટ;
 કરી સુપ્રતિષ્ઠા આવજો, વેગે કરી મુનિરાટ. ૩

હાળ ૧૨ મી.

કલ્યાણવિજય વાચક કૃત વૈરાટ પ્રતિષ્ઠા.

પ્રણમી ગુરુ પાય, શ્રી કલ્યાણવિજય ઉવઝાય;
 ચાલે ચમ કંતુ, જિમ જગતિ ગજરાય. ૧૪
 અતિશય મહિમા કરી, કર તું ક્ષેમ કલ્યાણ;
 રચ તું મહિમા વન, લાવન તણુરે નિહાણ. ૧૫

અનુક્રમે સંપૂર્ણ, કર તું ધરમ વિચાર;	
વૈરાટ નગર વર, દીહું નયણે ઉદાર.	૧૬
પ્રાકાર સુમંડિત, કેટિધ્વજ આ વાસ;	
હર કેસરી લક્ષ્મિ, બહુ બ્યવહારી નિવાસ.	૧૭
જિન ધરમે ભાવિત, લીલા ભોગ પુરિંદ્ર;	
ભય રહિત વિવેકી, વસે લોકના વૃંદ.	૧૮
જિનભવન સતોરણ, ભવિષ્ય જન વિશ્રામ;	
કૃઆ વાવ સરોવર, વાડી વન અભિરામ.	૧૯
બાણે ભૂલામિની, ભાલે તિલક સમાન;	
દીસે બહુ શોભા, ભાસુર સુરપુર વન.	૨૦
તિહાં વસે બ્યવહારી, રાજમાન રિધિવંત;	
સંઘપતિ ભારહમલ, સુત ઈંદ્રરાજ પુણ્યવંત.	૨૧
શુર આગમ નિસુણી, હરખ્યું મને ઈંદ્રરાજ;	
સામેયાં સવિ પેરે, કરે અતિ ઘણું ઈંદવાજે.	૨૨
બહુ શોભા નયરે, હંઈ આદેશ કરાવે;	
દર્પણમય તોરણ, ઘરિઘરિ શુડીએ બંધાવે.	૨૩
સા બાલા સોહે, બહો દેવકુમાર;	
બહુ ગજ અલંકરીઆ, પાખરીયા ગતિ સાર.	૨૪
નેભ બહુ ભાતે, રાજવાહણ રથ કીધ;	
બહુ સોહગ સુંદરિ, કરી શૃંગાર સુલીધ.	૨૫
હંઈ હથ ગય ચડીયા, કરભ ચડયારે નર કેવિ;	
એક પાલખી બેઠા, બેઠા સુખાસન કેવિ.	૨૬
વહિલે એક બેઠા, ઘમઘમ ઘૂઘર ભાલ;	
ચક્રોલ એક બેઠા, એક હીંદિ નર પાલા.	૨૭
બોલે બિરૂંદાલી, ભોજકનાં બહુ વૃંદ;	
ગંધર્વ શુણ ગાવે, નાટક નવ નવ છંદ.	૨૮
ગાજે ગયણગણિ, મોહલના ઘેંકાર;	
પંચ શબ્દાં વાજે, હોરી તણા હોંકાર.	૨૯
સુરણાઈ ન ફેરી, વાજે ઢોલ નીસાણ;	
રણગણતી કંસાલા, ભુંગલ નાદે વખાણ;	૩૦

- મણિ સુવર્ણ ભૂષણ, ભૂષિત તનુ સુકુમાલ;
સેહિ વદીએ મંગલ, કોકિલ કંઠિ રસાલા. ૩૧
- કેઇ ચડીયા પાલા, નરનારીનાં વૃંદ;
ગુરૂ વદન નિહાળે, પુરૂં પુનિમચંદ. ૩૨
- ગુરૂ મહીમા મંદિર, કીધું નકાર પ્રવેશ;
દિન દિન અતિ આછવ, હોવે નયર વિશેષ. ૩૩
- મંડપ બહુ રચિયા, જાણે ઈંદ્ર વિમાન;
જલ જાત્રા આડંબર, કરે સુરનર ગુણ ગાન. ૩૪
- શુભ દિન શુભ લગનિ, થાપેઇ એ વિહાર;
શ્રી વિમલ જિણેસર, મૂળ નાયક જયકાર. ૩૫
- સંઘપતિ ભારહમલ, નામે પાસ જિણુંદ;
અજયરાજ અનોપમ, પૂજું પદમ જિણુંદ. ૩૬
- તું જૂ સંઘવિણ સુખકર, મુનિ સુવ્રત જિન દેવો;
શુભ સુહુરત સંઘિય, સુર નર કરે નિત સેવો. ૩૭
- વાચક મુક્તામણિ, શ્રી કલ્યાણવિજય ઉવગાય;
કરે હરખે પ્રતિષ્ઠા, ઈંદ્રાદિક ગુણ ગાય. ૩૮
- ઈંદ્ર વિહાર અનોપમ, દીઠે હોઈ આણુંદ;
જાણે ઈંદ્ર ભવનંથી, અવતરીઓ સુખ કંદ. ૩૯
- ધન્ય ધન્ય અવતારા, ધન્ય દંદ્રિરાજ તારૂં નામ;
લખિ લાહુ જે લીધો, કીધ અનોપમ કામ. ૪૦
- સંઘ ભગતિ ભલી પરિ, કરે સંઘપતિ દંદ્રિરાજ;
પટકૂલ પહિરાવે, દીજે ભૂષણ શુભ કાજ. ૪૧
- જાચક જન મિલિયાં, સંખ્યા સહસ હસ કીધ;
પંચામૃત ભોજન, ટેકા ઉપરિ દીધ. ૪૨
- શ્રી કલ્યાણવિજય ગુરૂ, વિચરે જગિ જયવંત;
દેશાવર દેહીયા, હુઆ લાલ અનંત. ૪૩

હાહા.

રાગ કેદારો.

મોટાઓ જગિ બ્યાપારીઓ, કલ્યાણવિજય મુનિ સિંદ;
બ્યવહાર શુદ્ધ વાણિજ કરે, ધરમ ન લોપે લીહ. ૧

પંચ મહાવ્રત શુધ ધરે, નામે લેજે બેઠે;
 દેશ દેશ વાણિજ કરે, પણ કહું જોટ ન હોઈ.
 લાભ સર્વ ગાંઠે કરે, વણુલ પુણ્ય ક્રિયાણુ;
 લેઈ બાલક ગૂજર બાણી, આવે ગુરુ કલ્યાણુ.

૩

હાથ ૧૩ મી.

વિણુભરા હો વિણુભરા.

શુક્રને વણુભરાની ઉપમા.

તે કીધો સદૃશ અવતારા, કલ્યાણુલ મોહનગારા;
 જગિ સાચો તું વિણુભરા, વિણુભરા હો વિણુભરા. વિ. ૪૪
 શ્રી કલ્યાણુ ક્રિયા ધનવંતો, કરે વ્રાણિ જપ રિધાલ ચિતો;
 વિણુ જ્યાં સવિ સુકૃત ક્રિયાણાં, વાચક ગુણ મોતી ઢાણાં. વિ. ૪૫
 સિદ્ધાંત કોસ વસિ કરીઓ, નવ તત્ત્વ મહા મણિ ભરીઓ;
 વણુલ જે સાહસધીરા, જ્ઞાન દર્શન ચારિત્ર હીરા. વિ. ૪૬
 સુવિહિત ગુણ રચણે ભરીઆ, રથ સહસ અઢાર ભેતરીઆ;
 ચરણ કરણ સુવર્ણ સામટી, ભરી લખિધ અઢાવીસ પેટી. વિ. ૪૭
 પંચ સંખર સાર નગીનાં, અષ્ટભોગ ક્રિયાણુ કલીનાં;
 નવપ્રદ્ય શુભિ કસ્તૂરી, શુભ લેશ્યા તેજ મ તૂરી. વિ. ૪૮
 પંચ સુમતિ ગુપતિ ભરી ખંડા, વીશ ચાનક અગરુ કરંડાં;
 ચતિ ધરમ બાવના ચંદનાં, ભરીઆં બહુ હરખાનંદનાં. વિ. ૪૯
 ખાર ભાવના સાકર ધૂની, ખાર ભેદે ભરી તપે ગુણી;
 સમકિત સુધ ગુલ ગ્રેહી જે, પંચાચાર પોઠં ભરી લીજે. વિ. ૫૦
 સતર ભેદ સંજય ધનસારા, ભરીઆં બહુ પોઠી ભારા;
 વૈયાવચ દસ કાપડ તંગી, ધરમધ્યાન કેશર બહુરંગી. ૫૧
 પંચખાણુ દશે લાલ તંગૂ, નવિ ભેદે મિથ્યામતિ અંખૂ;
 ૫૮ આવશ્યક મીઠાઇ, દશવિધ સુખ સખલ ભુંબઇ. વિ. ૫૨
 સમતા વણુભરી સંગે, સુખ સેજે રમે મન રંગે;
 મનભાવે કર તપ યાણુ, વાજે સર્વોચ્ચ બહુ નીશાણુ. ૫૩
 પરિવાર સખલ મુનિ ધોરી, ગુણ ગાવે અહનિશ ગોરી;
 શ્રી કલ્યાણુવિજય મુનિરાયા, ગૂજર ધરે ઠાવે પાયા. વિ. ૫૪
 આયુ ૫૮૭૧૧૧ પ્રતિપાલા, હૂઆ બહુ પુણ્ય સુગાલા;
 વંદે હીરચરણઅરવિંદા, જય જંપે પરમાણુંદા. વિ. ૫૫

કલ્યાણુલુ ગુરૂ વંદતાં લહીએ કાંચનકોડિ;
જય જ'પે પ્રહુ ઉગતે, વાંદુ બે કરજોડિ. ૧

કલ્યાણુવિજય કલ્પતરૂ, મહીઅલે મોહનગારા;
જય જ'પે ભવિઆણુ સુણો, વાંછિત ફલ દાતાર. ૨

કમનીય નામ કલ્યાણુતું, જે મન શુદ્ધે ધ્યાય;
જય જ'પે તસ સુખ ઘણાં, કમલા ધરિ ધિર થાય. ૩

ઢાળ ૧૪ મી.

સાધુ શિરોમણિ વંદીએ, શ્રીકલ્યાણુવિજય ઉવઝાયરે;
દરશને દુરિત સર્વિ ટલેચ ઉદનામે નવનિધિ થાયરે.

સાધુ શિરોમણિ વંદીએ. ૫૬

જસ મહિમા અભિરામરે,
પુણ્ય સંજોગે પાતીયું, કલ્યાણુલુ રૂડું નામરે. સાધુ. ૫૭

મૂરતી મોહનવેલડી, દીવડે હોઈ આણુ'દરે;
તપગચ્છ ગયણે સોહાકરૂ, વદન અનોપમ ચંદરે. સાધુ. ૫૮

સુરતરૂ જિમ વાંછિત દીએ, તિમ ગુરૂ નામ પ્રભાવરે;
દેશ વિદેશ દીપતું, ભવજલતારણુ નાવરે. સાધુ. ૫૯

જસ ધરિ ગુરૂ પગલાં ઠવે, તસ ધરિ ફલી સુરવેલરે;
કામકુંભ ચિંતામણી, વહી આબ્યાં રંગ રેલરે. સાધુ. ૬૦

રોહણુ જિમ રચણે ભચ્યું, સુરિ ભરિયો સુરલોચરે;
જલનિધિ જિમ જલ પૂરીઓ, તિમ ગુણે કરી ગુરૂ ભોચરે. સાધુ. ૬૧

ગંગાજલધિ નિરમલા, તુમ્હ ગુણુ મણિ ઉદારરે;
સુરગુરૂ બે સંજ્યા કરે, તો હિ ન પામે પારરે. સાધુ. ૬૨

સુરપતિ સુરગણુમા રહ્યું, ગ્રહગણુમાં જિમ ચંદરે;
તિમ સંઘમાંહી કલ્યાણુલુ, બેઠ સોહઈ સુણિ'દરે. સાધુ. ૬૩

શ્રી હીરવિજયસૂરી રાણુઓ, કલિયુગિ બુગહપ્રધાનરે;
સાહિ અકબર રાજણિ પૂજવી, દીધું જીવ અભયદાનરે. સાધુ. ૬૪

જસ પાટ જે સંઘલ જયુ, ગૌતમ સમ પ્રતિરૂપરે;
 પ્રગટયો સવાઈ હીરલુ, પરિખીઓ અકબર ભૂપ. સાધુ. ૬૫
 હીરલ શીશ જગિવલ્લહો, શ્રીકલ્યાણવિજય શુભગેહરે;
 વાયકરાય મેં ગાઈઓ, જંગમ તીરથ એહરે. સાધુ. ૬૬
 જવલ લગી શેશ મહી, ધરે ને સુર ગિરધિર ધાયરે;
 ને રવિશશિ ગ્રહગણુ તપે, તાં પ્રતિયુ મુનિરાયરે. સાધુ. ૬૭
 સંવત સોલ પંચાવન, વત્સર આસો માસરે;
 શુદ્ધ પંચ પંચમિ દીને, રચીઓ અનોપમ રાસરે. સાધુ. ૬૮
 જગિ જયવંતા કલ્યાણુ, પૂરૂ મનહ જળીસરે;
 સેવા ચલણુ કમલ તણી, માગે જયવિજય શીશરે. સાધુ. ૬૯
 ભણે શુભે જે સાંભલે, ગુરૂ શુભુ એક ચિત્ત બાણરે;
 વાંછિત સર્વ સુખ અનુભવે, પામે તે કોડી કલ્યાણરે. સાધુ. ૭૦

ધૃતિ મહોપાધ્યાય શ્રીકલ્યાણવિજયગણીનો રાસ.
 કૃતો ગણિ જયવિજયસેન ચિરંનંદતુ સદેવા શ્રીરત્ન;

વિજયાનંદસૂરિની સત્તાય.

રાગ મલ્હાર—યાદવરાય નર્થ રહો ગઢ ગિરનાર-એ દેશી.
માતપિતા, દિક્ષા આદિ.

શ્રી શંખેસર પુરધણીજી, પ્રણમી પાસ જિણુંદ;
સમરી શારદ ગાઇશુંદે, સદગુરુ ધરી આણુંદ. ૧
ગુણાકર વિજયાણુંદ સૂરીંદ, જસનામી સુખ સંપજેજી;
જસનામી સુખ સંપજે પગિર સંપદ વંદ. ગુણાકર. આંચળી.
સુખમંડળ મરદેશનોજી, પુર વરસોહ વખાણુ;
પ્રાગવંશ શિરોમણીજી, શાહ શ્રીવંત ગુણખાણુ. ગુણ. ૨
તસ ધરણી શિણુગારદેજી, ધન ધન બહુ ગુણવંત;
જસ કુખે પ્રભૂ અવતર્યોજી, મહિમાવંત મહંત. ગુણ. ૩
ધન ધન જગગુરુ હીરજીજી, જસ નેષાએ એહ;
દીખ્યો શ્રી વરસિંગ ઋષિજી, કુટુંબ સહિત ગુણ ગેહ. ગુણ. ૪
પ્રથમ નામ એહ ગુરુ તણુંજી, કુંવર કલો અભિરામ;
દીખ્યા લીએ તવ ગુરુ દીએજી, કમલવિજય તસ નામ. ગુણ. ૫
શ્રી સોમવિજય વાચક વરૂજી, ધન ધન તેહ સુરીશ;
એહ સુરીશ જસ આપીઉજી, હીરજીએ અધિક જગીશ. ગુણ. ૬
લક્ષણુ લક્ષણુ ગુણુ નીલોજી, દેખી સુમતિનિધાન;
રીઝ્યા વાચક તસ દિએજી, વિવિધ સુવિદ્યા કાન. ગુણ. ૭
નિજપર શાસ્ત્ર સમુદ્રનોજી, પામ્યા જેણે પાર;
મતિ નાવા એહ પ્રભૂ તણીજી, તેહ વખાણું ઉદાર. ગુણ. ૮
હાળ ૧ લી.

રાગ માઝલી. હીરજી નવી વિસરે—એ દેશી.

ચરણકરણુ ગુણુ ધરતા યોગ ઘણા વહીજી, પામ્યા ગણપદા સાર;
ભોગ જાણી વર પંડીત પદવી તસ દીએજી, શ્રી વિજયસેન ગણધાર. સા. ૯
આધુ શિરોમણીજી, ત્રિભુવનમાંહિ દીપે જસ કીરતિ ઘણીજી. આંચળી.
વિજયસેન પટોધર તપગણ દિન કરૂજી, શ્રી વિજયતિલક સૂરિંદ;
સીરોહીએ પધાર્યા અનુક્રમે વિહરતાજી, હરતા હરમતિ દંદ. સા. ૧૦

કુમલવિજય વિભુધને નિજ પદવી દીએછ, શ્રી વિજયતિલક સૂરિરાય;
 શ્રીવિજયાણુંદસૂરિ ઇતિ તસ તસ નામજ થાપીયુંછ, સંઘ મન હેષિત થાય. ૧૧
 સોલ ભિતાલે જનમ્યા પ્રભૂ એકાવનેછ, આદરે સંયમ ભાર;
 સીતેરે પંડિત થઈ છેતિરે થયાછ, તપગછ નાયક સાર. સા. ૧૨
 જિનશાસન નંદન વનશ્રી ગુરુ સુરતરૂછ, પ્રગટયો પુન્ય અંકૂર;
 શ્રુતશાખા વિસ્તારે શીશ સુપદ્મપાછ, કીરતિ કુસુમ ભરપૂર. સા. ૧૩
 જલધર પરિવર વચન અમૃત વરસતોછ, હરતો તાપ કષાય;
 સુમતિલતા વન ધર્મધરા રૂઢ પોષતોછ, જગિ વિચરે મુનિરાય. સા. ૧૪
 ગુરુ ઉપદેશે દેશ વિરતિ બહુ આદરેછ, ચોથું વ્રત પણુ જોય;
 બહુ ઉપધાન વહે માલ પહેરે ઘણાછ, સર્વ વિરતિ પણુ કોય. સા. ૧૫
 ગામ નયરે સામિયાદિક ઉછવ ઘણાછ, શ્રી સંઘ ભગતિ અનેક;
 શ્રીકલ રૂપા નાણાદિક પરભાવનાછ, કરે શ્રાવક સુવિવેક. સા. ૧૬

ઢાળ ૨ છ,

રાગ સામગ્રી. સોનીયડો ગ્રાણી ભવ સંચિનારીનેરે—એ દેશી.

તપ, અમુષ્ઠાન, વિહાર.

સૂરિ શિરોમણિ શ્રીગુરુ વિજયાણુંદલરે,

બહુલ કરે તપ અનેક પ્રકારેરે;

છઠ અઠમ ઉપવાસ નીવી આંખિલ ઘણારે,

સિદ્ધ ચક્રધાનકની ઓલી ઉદારરે.

સૂ. ૧૭

ધ્યાન ધરે નિત દિયે વાચના શીશનેરે,

પુસ્તક શોધે શ્રી સૂરિંદ મહંતરે;

ત્રણ માસ શુભ ધ્યાને મૌન તપવિધિ કરીરે,

આરાધે ગુરુ ગૌતમ કેરો મંત્રરે.

સૂ. ૧૮

આચાર્ય પદ શ્રી વિજયરાજ સૂરિંદનેરે,

દેઈ થાપે નિજ પાટે પટોધાર;

દશ વાચક પદે બહુ પંડિત પદ ગુરુ દીએરે,

સંયમ દીએ દીએ બહુ અણુગારરે.

સૂ. ૧૯

દોય વિમલગિરિ કેરી, એક ગિરિનાર્યનીરે,

અરણ્ય તીરથ કેરી સાતરે;

પાંચ સંજેસરની એક શ્રી અંતરિકનીરે,

યાત્રા ગુરૂછ જગ વિજ્યાતરે.

સૂ. ૨૦

બિંબપ્રતિષ્ઠા પ્રભૂને ચારે નવ થઇરે,
 ઉપાસરા બહુ જિનમંદિર સારરે;
 શેત્રુંબદિકે તીરથ સંઘવી બહુ થયારે,
 ધરમ ઠામિં ખરચાણા વિત્ત અપારરે. સૂ. ૨૧
 નિજ પર પખી જેહ પ્રથમ ગુણ ઠાણીયારે,
 દરિશણ દેખે નિસુણે ગુરૂની વાણરે;
 ઇંમ આસીસ દીએ તે હરખ્યા અતિ ઘણારે,
 જય સમ ગુરૂકલ દીપક ગુણ ખાણરે. સૂ. ૨૨
 ગુરૂર મરૂધર કુંકણ દખખણ લાડમાંરે,
 વિહરે ગુરૂ કરતા બહુ ઉપગારરે;
 ખંભ નયર પધારા ગુરૂએ એકદારે,
 સંઘ કરે તવ ઉચ્છવ વિવિધ પ્રકારરે. સૂ. ૨૩
 તિહાં ગુરૂ અંગેઅં બાધા સબલી ઉપનીરે,
 તુહે શ્રીગુરૂ રામતા સંઘ અપારરે;
 સાવધાન મનિ નોકરવાલિ કરે ધરીરે,
 ધ્યાએ મનમાં મંત્ર વડો નોકારરે. સૂ. ૨૪
 ઠાળ ૩ છ.

રાગ પરજ્યો.—મનોહર હીરજરે એ દેશી.

નિર્વાણ.

શ્રીગુરૂ રાજ્યોરે, નિરમલ ધરમ આરાધે;
 જેહ મનોરથ ચિંતામણિ પરે, સચલ મનોરથ સાથે. આંચલી. શ્રી. ૨૫
 શ્રી આચાર્ય પ્રમુખ શીષ તવ, એમ ગુરૂને નિજામે;
 ધરમધ્યાન ધર્યો પ્રભૂ મનમાં, જેહથી સમરસ જામે. શ્રી. ૨૬
 પંચાચારને પંચમહાવ્રત, કર્યા નિરતિચારો;
 છવ અશેસ સખમા ચીખમાને, તસ અપરાધ અમારો. શ્રી. ૨૭
 પાતક ઠામ અઠાર પરિહરીરે, પાપ સચલ નિજ નિહો;
 ચ્યાર સરણ કરી ધરમ કામ સવિ, અનુમોદી આનંદો. શ્રી. ૨૮
 શુભ ભાવના ભાવતા ગુરૂએ, અવસરે અણસણ કીજે;
 શ્રી નોકાર મંત્ર મનથી કરી, સમરી જન્મફલ લીજે. શ્રી. ૨૯
 એમ બહુ પરે નીજામી સુગુરૂને, શીષ સિદ્ધાંત સુણાવે;
 ગુરૂ પણ તે સચલ સદ્ગે, સાવધાન મતિ ભાવે. શ્રી. ૩૦

ચઉવિહ સંઘ દીએ તવ પ્રભૂને, સંઘલ ધરી ઉઠાસે;
 છઠં અઠમ બહુ શત બહુ સહસા, આંખિલને ઉપવાસો. શ્રી. ૩૧
 માસખમણ પાસ ખમણ અઠાહી, પ્રત્યેકે એક માને;
 બહુ કેડી સંજોય સામાયક, સહિસગણા તવ માને. શ્રી. ૩૨
 પ્રભૂ નિમિત્ત એ તપ અમ્હે કરશું, ચહ પુણ્ય તુમ્હે હોયો;
 કરજોડી સહુ હો ઇમિ વિનવે, નેક નજરે અમ બોયો. શ્રી. ૩૩
 ગુરૂ પણ તે સયલ ચિત્તમાં, સાવધાન અવધારે;
 કરી અણસણ નોકાર ગણતાં સુર લોકે પાઉધારે. શ્રી. ૩૪
 સંવત સત્તર એકાદશ વરસે, માસ આપાઠે બાણો;
 ખૂનિમ નિસિ અતિ વહ પડવે, તિથિમાં ગુરૂ નિર્વાણો. શ્રી. ૩૫

હાળ ૪ થી.

રામ ધન્યાશ્રી. મલગલ માતોરે વનમાંહે વસે-એ દેશી.

ખંભાયતનો સંઘ સોહામણો, મન ધરી ધર્મ રનેહ;
 સોવન રૂપાનેરે નાણે અતિ ઘણે, પૂજે શ્રી ગુરૂદેહ. ગુરૂ. ૩૬
 ગુરૂ આણુંદણરે કહો કિમ વિસરે, જસગુણનો નહિ પાર;
 જગને વાહલોરે ગુરૂ ભાહરે, જિનશાસન શિણુગાર. ગુરૂ. ૩૭
 અંગ પૂજાએરે મહિ સુદી સવિ મહિ, માજને કોઠ હબાર;
 સતરખંડી કીધી માંડવી, કપી પ્રમુખ તણી સાર. ગુરૂ. ૩૮
 ઉચ્છવ કરતાંરે સમયોચિત ઘણુ, ઝરતા નયણુકે નીર;
 શ્રાવક પધરાવે ગુરૂ અંગને, મહીસાગરને તીર. ગુરૂ. ૩૯
 સુકઠ, કેસર, મૃગમહ અંગરા, અગર ચુઓ ઘનસાર;
 અતિ બહુ મેલીરે શ્રાવક તિહાં કરે, ગુરૂ કાયા સંસ્કાર. ગુરૂ. ૪૦
 ખંભ નયર તિહાં શ્રાવકશ્રાવિકા, મન બહુ ભગતિ ધરંત;
 અવસર એણું ધન ખરચે ઘણું, શ્રીગુરૂ ગુણ સમરંત. ગુરૂ. ૪૧
 શ્રી વિજયાણુંદસૂરિ પટોધર, શ્રી વિજયરાજ સુણિંદ;
 ચિર પ્રતિષ્ઠે ઇમ લાલવિજય ભણે, શ્રી સંઘ કમલ દિણિંદ-

ન્યાં લગિ દિનકરચંદ. ગુરૂ. ૪૨

ઇતિ શ્રી નિર્વાણ સંપૂર્ણ.

શ્રી નેમિસાગર નિર્વાણ રાસ.

ૐ

શ્રી ગોડીપાર્શ્વનાથાય નમઃ ॥

સકલ મંગલ પ્રમૂલ લગવંત, શાંતિ જિજ્ઞેસર સમરીએ,
રિદ્ધિ વૃદ્ધિ સવિ સિદ્ધિ કરણુ,
મહિ મહલે મહિમાનિહુ, પાપ બ્યાપ સંતાપ વારણુ.
ઉજ્જૈણીપુર જિનજયો, પ્રગટ અવંતી પાસ;
કામ કુલ જિમ પૂરવે, કવિયણુ કેરી આસ. ૧
નેમિસાગર નામ અભિરામ, કામિત પૂરત અભિનવું,
કદપવેલિ સમ સદા કહીએ,
જપતાં જગે જશ વિસ્તરે, લલિત લીલ આનંદ લહીએ;
વર વાચક પદવીધરૂ, અંગીકર્ય ગુરૂ આણુ,
જિમ હુઓ તિમ કવિ કહે, તેહ તણું નિર્વાણુ. ૨

ચોપાધ.

વીરપદ્માવલી.

જય જય શાસન સાહિબ વીર, કંચન કાંતિ સમાન શરીર;
સહેજે સાગર જિમ ગંભીર, માયા ભૂમિ વિહારણુ શીર. ૩
સિદ્ધારથ કુલ નૃપ અવતંસ, ત્રિશલાદેવી ઉર સરે હંસ;
મુજ મતિ લીના નલિની નાથ, તે જિન પ્રણમું જોડી હાથ. ૪
જેહનો જગમાંહિ પ્રબલ પ્રતાપ, નામ જપતાં ન્હાસે પાપ.
આધિ બ્યાધિ અલગા ટળિ ભાય, સુપ સંપત્તિ મંદિર સ્થિર થાય. ૫
જસ સેવે સુર કોડા કોડિ, નર કિંનર પ્રણમે કરજોડી;
જેહના અતિશય છે ચોતીસ, ૬
સુનિવર મન રાજીવ મરાલ, તે જિજ્ઞેસર પ્રણમું ત્રણ કાળ;
મહિમા મેરૂ મહીધર ધીર, જય જય જય જય શ્રી મહાવીર. ૭
સાધુ સમૂહ શિવ શૃંગાર, વીર તણા ગણધર અચ્ચાર;
સ્વામિ સુધર્મ પંચમ ગણધરૂ, વીર પાટે દીપે દિનકરૂ. ૮
તેહ થકી વસુધા વિસ્તરી, પદ પરપરા શિવ સુખકરી;
જંબૂ પ્રલવ સિજજલવસૂરિ, યશોભદ્ર નામે જસ ભૂરિ. ૯

એમ અનુક્રમે ક્રમે ગચ્છપતિ, થયા ઘણા ળીબળે ચતિ,
 સામાચારી શુદ્ધ સુબાણ, પાળી જિનવર કેરી આણ. ૧૦
 પાટે પ્રભાવી સાહસ ધીર, જોતમ શુર જિમ શુભે ગ'ભીર,
 ભવિષ્ય નયન વિકાસન ચંદ, લક્ષ્મીસાગર શુર સૂરિ'દ. ૧૧
 તેહને શિષ્ય થયા અતિ ઘણા, કયા નામ કહું તેહ તણા,
 સાધુ પર'પરા શ્રી શૃંગાર, શ્રુત સમુદ્ર પ'ડિત સુવિચાર. ૧૨
 તાસ શિષ્ય સુવિહિત શિરતાજ, મહિમા મોટું જેહનું આજ;
 નામ જ'પ'તાં નવનિધિ થાય, શ્રી વિદ્યાસાગર ઉવજાગ્ય. ૧૩
 વાહી 'વારિજ શીત સમાન, ધર્મસાગર શુર ધર્મ નિધાન;
 વિજયદાન સૂરિ'વારૂકીઓ, પાઠક પદ તેહને આપીઓ. ૧૪
 લખિયસાગર શુર લખિયભંડાર, જેહનો જથ પામ્યો વિસ્તાર;
 વિજયસેન સૂરિ તેહને દીઓ, વાચકપદ મોટાં જસ લીઓ. ૧૫
 લખિયસાગર શુર આગમ બાણ, વિજયસેન સૂરિ કેરી આણ;
 પાળે પુછી કરિ વિહાર, ભવિક જીવને તારણ હાર. ૧૬

ઠાળ ૧ લી.

ગુણની.

ગામ, માતપિતા, નામ, દીક્ષા.

મહિમ'ડલે મોટું સિંહપુરાભિધ ગામ, વનવાપી કૂપ તહાગ સુઠામ.
 સુવસે તિહાં માનવધર્મની મનોધામ, શ્રાવક સુવિચારી દેવભવન

અભિરામ. ૧૭

વર યૌવધશાળા સુવિહિત સાધુ વિહાર, વ્યવહારી વારૂ વર્તે વર વ્યવહાર;
 ઇત્યાદિક બોલ્યા હેમસૂરિ અધિકાર, શુભ સહિત સદાએ સોહે સવિ
 પરિવાર. ૧૮

તિહાં સંઘ શિરોમણિએ હણુ પૂરિ આસ, દમ દાન દયાપર દીપે દેવીદાસ;
 સોહામણી સાચી ક્રોડાં ગૃહિણી તાસ, નિજ રમણ સંઘાતે વિલસે

લોગ વિલાસ. ૧૯

તસ ઉરે ઉપન્યો જીવ કોઈ જશવંત, મને દોહદ ઉપજે પૂજુ' શ્રી અરિહંત;
 વાંદ્રું શુર રાયા જે મોટા મહંત, આગમ આરાધુ' આણી મન એકાંત. ૨૦

પૂરતી મન સાગર ભવહિ એક અંગ, પૂરે મસ વાડિભયુ સુત શુભઅંગ;
મનમાં હરખી માતા પરિઆણુ ધરિણુ રંગ, ગાવે પીપલડી ગોરંગી
કરે જંગ. ૨૧

વાળે અતિ વાળાં જાતાં નિજ દરખાર, બંદીજન ખોલે જીવે સુત જગચાર.
આવે અખ્યાણાં નાનાવિધ તિણિવાર, વર મૂહૂર્ત પૂછી દીધું નામ વિચાર. ૨૨
રદીઆળો નામે નાનજી ચિરંજીવો, કુલમંડન કુંવર કુલ સિંધુર કુલ દીવો;
કુલ પાયવ કહીએ કુલચંદ, કુલતારક કુળ કૈકિલ માકંદ. ૨૩

કુળ શોભાકારી પર ઉપકારી એહ, કુળનો રખવાળો સુંદર અતિ સસ્નેહ.
કુળવાંછિત પૂરક કુળ મે એણીવર મેહ, વિધિએ કુંઝરજી ચંપકવર્ણી દેહ. ૨૪
ધવલે પક્ષે ધૂનુવાધિ વિધુ વિસ્તાર, મકરે રવિ હું નુ દિન વાધે અતિ વિસ્તાર;
ઉત્તમ જન કેસ પ્રેમ જેમ અધિકાર, પશ્ચિમ દિન વાધે છાયા તેમ કુમાર. ૨૫
એણિપરી વાધે તાંત્રુલ્યાં આઠ વર્ષ, પોશાલે પઢવા મૂક્યા ધરીય જગીશ;
પંડિત પદ કહેતાં મનમાંહી નાંણે રીસ, વિદ્યા ભણી આવ્યા માય
દીએ આશીષ. ૨૬

અવસરે વળી તેણે વેળે લખિસાગર ઉવજાયા, વિચરતાં માતા
મયગલ જિમઠવિ પાય;
કોડાં કુંઝરને લે વહે ઋષિરાય, ભવસાગર તરવા સાથે એહ ઉપાય. ૨૭
શુર દેશના સુણી જાણ્યું અસ્થિર સંસાર, મને ચિંતવે મને મળીઆ
શુર અણુગાર;
દોય નંદન સાથે સંયમ લેઈ ઉદાર, શુરજાજ સંઘાતે વસુધા કરે વિહાર. ૨૮

ઠાળ ૨ જી.

જય જય એ.

અભ્યાસ, પંડિત અને વાચક પદવી.

લખિસાગર સદ્શુરની પાસે, વિનયવંત વિદ્યા અભ્યાસે;

વૈરાગ્યે મન વાસે—જયજય એ. ૨૯

પ્રથમાચાર વિચાર વિશેષે, આવે તે તે જે જે દેખે;

મધુર વચન મુખ ભાળે. જય જય એ ૩૦

જે આગમ કહિયા પણુ ચાલી, જ્યોતિષ સાહિત્ય છંદ રસાલી;

ખાલે વેશે જાણે. જય જય એ. ૩૧

હૈમાદિક વારૂ બ્યાકરણ, સકલ ગ્રંથનાં જે આભરણ;

વરણ કવણ વખાણે. જય જય એ. ૩૨

શિવશાસન જિનશાસન કોઈ, આરાધે સાર્યું છે સોઈ;
 ભૂટે કામ ન કોઈ. જય જય ઓ. ૩૩
 નેમિસાગર લઘુ વૈરાગી, શ્રી જિનશાસન ઉપરે રાગી;
 જસ કીર્તિ જગમાં ભાગી. જય જય ઓ. ૩૪
 પંચ મહાવ્રત રૂઝાં પાળે, સુમતિ ગુપ્તિ નિશદિન સંભાળે,
 દ્વપણુ દૂરે ટાળે. જય જય ઓ. ૩૫
 ચરણકરણુ જે સિત્તેર બોલ, આરાધે વિનયે અડોલ;
 ન કરે તિહાં ડમડોલ. જય જય ઓ. ૩૬
 જંબૂ મેઘકુમરની જોડી, નાખે પાપરાશિયે તોડી;
 તેહ નમૂં કરજોડી. જય જય ઓ. ૩૭
 છં અઠમ આંખિલ તપકારી, બાલપણા હુંતી બ્રહ્મચારી;
 જગજીવન ઉપગારી. જય જય ઓ. ૩૮
 અદ્ય ઉપાધિ રાખે અણુગાર, નવ કદપી નિત કરે વિહાર;
 પાલે શુદ્ધચાર. જય જય ઓ. ૩૯
 શુદ્ધ પ્રરૂપે જિમ જિન ભાખ્યું, સુશુદ્ધ પરપર જે જિમ દાખ્યું;
 તે ઉપરે મન રાખ્યું. જય જય ઓ. ૪૦
 દીધું વિજયસેન સૂરિદ, પંડિત પદ તેહને આણુંદ;
 હરખ્યા સુનિવર વૃંદ. જય જય ઓ. ૪૧
 હવે લોખિસાગર ગુરરાયા, પુણ્ય પવિત્ર કરી નિજ કાયા;
 સ્વર્ગલોક સુખ પાયા. જય જય ઓ. ૪૨
 વિજયસેન સૂરીસરૂને, નર લોક આણુંદ સહૂને;
 જોઈ સુહૃંત ધૂતે. જય જય ઓ. ૪૩
 દૂર દેશાંતરથી બોલાવ્યા, નેમિસાગર તે તત્ક્ષણુ આવ્યા;
 સકલ લોક મને લાવ્યા. જય જય ઓ. ૪૪
 વિજયસેન સૂરીશર આપે, વાચકને નેમિસાગર પદ સ્થાપે;
 દિન દિન ચડત પ્રતાપે. જય જય ઓ. ૪૫
 વરસ સાત વાચક પદ હુંતા, શ્રી ગુરૂની આદેશે સમહૂતા;
 રાધનપુર વર પહોના. જય જય ઓ. ૪૬

ગુરુને મેઘની ઉપમા.

નેમિસાગર ઉવજાયા ચુમાને આવિયોરે.

રાધનપુર ધન્ય ધન્ય કે લોક સોભાગીઆરે;
ધર્મધુરધર ધીર કે શ્રાવક શ્રાવિકારે,

જંગમ તીરથ જાણી મને અતિ ભાવિકારે. ૪૭
આબ્યો શ્રી ઉવજાયા કે ૧અભિનવ ૨મેહલુરે,

વાણી સુધારમ સાર કે વરસે અભિનવુંરે;
ગાળે જ્ઞાન ગંભીર દયાજલ સપૂરીઓરે,

જગમાંહિ જે મિથ્યાત્વ જવાસો ચૂરીઓરે. ૪૮
સમકિત ભૂમિ વિશાલ રસાલી હુધ ઘણીરે,

ભય ભરગો સવિ પાપ કે દાવાનલ તણોરે;
૩દ્વાદશ લેહ ઉદાર મહાતપ ૪દામિનીરે,

શ્રાવક મોર ચકોર કરે દિન ૫યામિનીરે. ૪૯
બાર વ્રત ગુણવેદિ કે નવપદ્મવ કરેરે,

ભવિયણ ચિત્ત તલાવ કે ઉપશમ રસ ભરેરે;
ક્રિયા ૬તટિની પૂરે પ્રવાહે તે વહેરે,

ધર્મધ્યાન બહુ માન કુટુંબી ગહગહેરે. ૫૦
વાધે સાતે ક્ષેત્ર સદાએ સુંદરે,

કરો પુણ્ય સુકાલ મહામહિમા ધરેરે;
દાસે તાપ કષાય નરકગતિ ગાલવેરે;

આણી રાગ મલ્હાર ચતુર નર આલવેરે. ૫૧
જુઠ માંડે વૈરાગ્ય ધમંડ કરી ઘણુંરે,

ચુવિહ ચાત સંયમ મનોરથ તેહ તણુંરે;
પૂરે મુનિવર મેહ સનેહ, વધે ઘણુંરે,

સેવકે જન સાહુર કે જીવન તેહ તણુંરે. ૫૨

૧ નરો. ૨ વરસાદ. ૩ બાર જાતનાં નપ. ૪ બાહ્ય અને છ અર્થ-
વર. ૪ વીજળી. ૫ રાત્રિ. ૬ નદી.

એહવે આસો માસ કે આયો હે સખીરે,
 એ મુનિ મોટો મેહ કે મંડલિ અખીરે;
 ઘરે ઘરે રંગ મંડાણુ કે મન વંછિત મળેરે,
 દુઃખ દોહડા ઉચાટ સર્વ જાયે વળીરે. ૫૫

ફહા.

શાહ જહાંગીરનું આમત્રણ.

તિથે અવસરે અકબર નૃપતિ, 'નંદન સાહસ ધીર;
 માંડવગઢે આવી ઘણું, જંગ કરે જહાંગીર. ૫૪
 રવિ ઉગે આર આથમે, ત્યાં લગી તેહની આણુ;
 વિજયદેવસૂરિ તેડવા, લખી મેલ્યો કુરમાણુ. ૫૫
 શ્રી ગુરૂ વાંચી હરખીઆ, પાતિશાહી કુરમાણુ;
 સંચ કરે આલવા તણે, અવસર દેખી સુખાણુ. ૫૬
 ખંભાયતા પુરવર થકી, પાંગરીઆ ગુરૂરાય;
 રાધનપુરથી તેડીઆ, નેમિસાગર ઉવજાયા. ૫૭
 સદ્ગુરૂ સાથે આલવા, હરખ ધરે ઉવજાયા;
 રાધનપુરથી પાંગરી, પંડિત સાધુ સહાય. ૫૮

હાળ ૪ થી.

(મધુકરની રેશી.)

વિહાર માંડવગઢ.

સંઘ સહુકો વિનવે, વાટે વિષમ વિહાર, ગુરૂજી;
 મુનિવર મારગ દોહિલો, કરીએ કાંચા સાર, ગુરૂજી સંઘ. ૫૯
 આલી મોહનપુર તણે, મારગે પાહડીપુર; શુ.
 વારી વિશેષે લાગણું, તે પરહરજ્યો દૂર. શુ. સંઘ. ૬૦
 પ્રાદ પલ્લિ ભીલો તણી, નહિ શ્રાવક સમવાય; શુ.
 વૈરાગી અતિ ઘણો, એણિ મારગે મત જાય. શુ. સંઘ. ૬૧
 સાંપણી વીંછીણી દોઈ નહી, 'નામે તેસી પરણામે; શુ.
 પગ ભીને જીવિત હરે, નવિ જઈએ તિથે કામે. શુ. સંઘ. ૬૨

૧ પુત્ર-જહાંગીર. ૨ જેવા નામ છે તેવાજ તેના પરિણામ છે.

લોક તિહાં મેલા વસે, ન લહે સાધુ સ્વરૂપ;	શુ.
અન્ન પાન અતિ દોહિલું, તું ગૌતમ પ્રતિરૂપ.	શુ. સંઘ. ૬૩
ધર્મવંત નર જોહ છે, તેહ તમ્હ વાંછે ક્ષેમ;	શુ.
મેઘકુમર સુનિવર પડે, વીર વચનશયું પ્રેમ.	શુ. સંઘ. ૬૪
સુક્રિસાગર પડિત તિહાં, માનસાગર સુનિ ખાલ;	શુ.
પ્રમુખ સુનીસર મૂકિયા, કર્યો સંઘ સંભાલ.	શુ. સંઘ. ૬૫
વીર વીરસાગર સહી, લક્ષ્મિસાગર ભુધ સાથે;	શુ.
કુશલ કુશલસાગર સહી, પ્રમુખ સુનિ સંગાથે.	શુ. સંઘ. ૬૬
પ્રેમ પ્રેમસાગર લલો, શુભસાગર ગણિ સંત.	શુ.
શ્રી શ્રીસાગર ગણિવડ, શુરભકતો એકાંત.	શુ. સંઘ. ૬૭
શાંતિ શાંતિસાગર જય, ગણસાગર શુભ કોડી;	શુ.
શિષ્ય શોભાકર તમ તણા, સવે પટ કર જોડિ.	શુ. સંઘ. ૬૮
ઇત્યાદિક સુનિવર ઘણા, સકલ સાધુ શૃંગાર;	શુ.
રાધનપુરથી તે કરે, માંભુ લણી વિહાર.	શુ. સંઘ. ૬૯

હાજ પ મી.

રાજ-સામેરી.

મારગે સુનિવર સાંચરે, ૧માતા મયગલની પેરે
 શિરિ ધરે આણુ સુશુરની તેહ તણી એ. ૭૦
 સંઘ સકલ મને ભાવિયા, ત્રીજે દિન તે આવિયા;
 ગાવિયા રાજનગર શુભ ગહગહીએ. ૭૧
 બહુ મહોત્સવ શ્રાવક કરે, અંગ પૂજાવિધિ આચરે;
 સંચરે સુશુર તિહાંથી અનુકમે. ૭૨
 આગે શ્રી તપગચ્છ તણી, ચાલ્યા નિજ શ્રાવક સુણી;
 અતિ ઘણી ઉતાવળે મને સંકમે. ૭૩
 રાજનગરથી ચાલે, સુનિવર મારગે માહાલે;
 વહાલે એ વાંધા દેવ વડોદરે. ૭૪
 વિગચ વિશેષે પરિહરી, આંગલ નીવી આદરી;
 સાદરે કરણી સત્તરી નિત કરે એ. ૭૫

૧ માતો એવો હાથી તેની પેઠે.

અભિનવ વિદ્યાસાગર, વર વાચક વૈરાગર;
 આમર નેમિસાગર ગુરુ ગુણતણું એ. ૭૬
 સંયમ શુદ્ધ સુહાવે એ, સાચો સાધુ કહાવે એ;
 આવે એ જિજ્ઞે મારગે જલ લાગણું એ. ૭૭
 ક્રિયું કરે હાછતા, સખલ સદા ભવિતવ્યતા;
 જગપિતા આગમ વાત એ શી કહી એ. ૭૮
 કોઈ વખરટી ફૂરીએ, નીરસ લોખન તૂરીએ;
 પૂરીએ શુદ્ધ માન તે નવિ લહીએ. ૭૯
 વિષમ વિહારજ કીધું એ, માહું પાણી પીધું એ;
 દીધું એ સુરપતિ સેંચકારડું એ. ૮૦
 એમ અનુક્રમે માંડવગઢે, સુનિવર મયગલ જિમ અઢે;
 મને દ્રઢે સુશુર વચન મનોહારડું એ. ૮૧
 હાળ ૬ ઠી.

(આવે આવે ભરત નરિંદ એ દેશી.)

જહાંગીર ખાદશાહનો ચેલાપ.

શ્રી વિજયદેવસૂરીસરૂએ વંદે, 'શ્રી ઉવળભાય કે,
 નેમિસાગર વરુ એ. ૮૨
 માંડવગઢ મોટું ઘણું એ, વળી આવક પાતશાહ કે,
 ગચ્છપતિ તિહાં મિલ્યા એ, આણી અધિક ઉત્સાહ કે—
 જય જય જગશુરુ એ. ૮૩
 શહે સુશુર દેખી કરીએ, પામ્યા હરખ અપાર કે,
 વચન ઈશ્યાં કહીએ, તમ્હ પય સેવે જે સહીએ,
 ધન્ય ધન્ય તસ અવતાર કે—જય. ૮૪
 બીજા તવ બોલાવીઆ એ, કીધી જેણે ઉપાધિ કે
 નવું મત માંડીજા એ, શાહે વૈદ સાચુ મિલ્યો એ,
 ટાલી તસ મઠ બ્યાધિ કે—જય. ૮૫
 વિજયદેવ સૂરિ પ્રતે, એમ બોલે જહાંગીર,
 સવાઈ મહાતપા એ, હરખ્યા મીર હમીર.
 જય. ૮૬

ઘણે મંડાણે આવીઆ એ, તપગચ્છનો શણગાર કે,
મહોચ્છવ સંધ કરે એ, દિન દિન જય જયકાર. જય. ૮૭
અંગ પૂજા અધિકી કરે એ, શ્રાવક ચતુર સુજાણ કે,
અવસર ઓળખે એ, પરમ પ્રભાવના નિત કરે એ,

સુણિ સુગુરૂ વખાણ કે—જય. ૮૮

અંદ્રપાલ સંઘવી સુખી એ, ખીન્નું બંદીદાસ કે
અહર્નિશિ પૂરવે, ઇહલુ જણુકી આશ કે. જય. ૮૯
નામ નાનલુ નિર્મલું એ, જ્ઞાતિ ભલી શ્રીમાલ કે;
શોભણશાહ સુત પદમરી, જેસંઘશાહ સુચાલ. જય. ૯૦
વીરદાસ છાજૂ વળી એ, શાહ જગૂ ગુણભણ કે,
પાટણે તે વસે ઇત્યાદિક શ્રાવક ઘણા એ,

પાળે ગુરૂની આણ કે. જય. ૯૧

નેમિસાગર વાચકવરૂ એ, તેડે શ્રી જહાંગીર,
નરેસર નિરખવા એ, શ્રી ઉવજાયા સુધીર. જય. ૯૨
પાતશાહ પૂછે તિહાં એ, પુસ્તક કેરી વાત કે,
ભટ્ટ કહી ભલું એ, આણી રાય અવદાત કે. જય. ૯૩
પુસ્તક સાચું છે સહી એ, કૂડું મં કહો કોઈ કે,
સહુ કો વાંચ્યો એ, સાચું કૂડું ન હોય કે. જય. ૯૪
વાચક વર જય જય લહીએ, દુશ્મન પડીઆ જૂઠું કે,
માન સુહૃત ગચું એ, વળતા ન શકે ઉઠી કે. જય. ૯૫

ઢાળ ૭ મી.

ટાકરમલ્લ પ્રેરે—એ દેશી.

જગજીવક પદવી

શ્રી જિનશાસન જાણ, નેમિસાગર ઉવજાયા,
અકબર સુત આગે લીઓ, જગજીવક સવાય. ૯૬
સુગુરૂ જથ જીવોલ, જીવો જીવો શ્રી ઉવજાયા,
આવે ઢોલ વળાય, વિજયદેવ પસાય. સુગુરૂ. ૯૭
જે અહંકારી અતિ ઘણા એ, તેહ મનાવ્યા હાર,
નેમિસાગર વાચક તણી એ, હું જાઉં બલિહાર. સુ. ૯૮

કુટિલ કલંકી બાપડુ એ, દોષાકર એ ચંદ,
 નારી મુખ ઉપમા લહી એ, દિન દિન થાએ એ મદ. સુ. ૯૯
 વાદી ગજમદ ગાળવા એ, મોટા ગુરૂ મૃગરાજ,
 નામ જપતાં તેહલું એ, સીએ વંછિત કાજ. સુ. ૧૦૦
 શ્રી ગુરૂ આણુ હેયે ધરે એ, શુદ્ધ પ્રરૂપક એહ,
 નેમિસાગર ગુરૂ નામશું એ, હોભે અવિહલ નેહ. સુ. ૧૦૧

હાળ ૮ મી.

રામ ધરણીનો.

શરીરબ્યાધિ, સ્વર્ગઅમન.

મારગે શ્રમ પાણી થકી, ડીલે ચડીઓ તાવ,
 ઉત્તમ નરને દુખ દીએ, એ કળિકાળ સ્વભાવરે. ૧૦૨
 ધરમ ન મૂકીએ, જે રૂસે કિરતાર રે;
 સંમકિત રાખીએ, શિવ મારગે અધિકારરે. ધરમ. ૧૦૩
 રૂકેધક સૂરિ શિષ્ય પાંચસે, ગિરૂઓ ગજસુકુમાલ,
 પ્રમુખ મુનીસર બહુ હુઆ, તે સ્મરૂં ત્રણ કાળરે. ધ. ૧૦૪
 લંઘન જેહવે નવ થયાં, અંપાણી તવ દેહ;
 અધિકું અધિકું તવ કરે, ધર્મચરી સરનેહ રે. ધ. ૧૦૫
 માતપિતા બંધવ તણી, માયા કરે ગમાર,
 અંત સમે આરાધીએ, જિનવર સુકિતદાતા રે. ધ. ૧૦૬
 અંતે અણુસણુ આદરી, શીખ સહુને કીધ;
 શિષ સંઘાતે સંઘની, ધર્મલાલ તવ દીધ. ધ. ૧૦૭
 ધર્મ વિના જગે જીવને, સાર નહિ સંસાર;
 પુણ્ય કરે જે પ્રાણીઓ, તે પામે ભવ પારરે. ધ. ૧૦૮
 રાજનગરે શ્રાવક લલા, સંઘવી સૂરા નામ;
 રતન રતન જસ નિર્મલો, વાધે જગે અભિરામ. ધ. ૧૦૯
 ખંભાયત નગરી વસે, શાહ સોમા શ્રીમહ;
 પાટણે અબજી તોરવાં, ધર્મ કરે લલે લલ. ધ. ૧૧૦
 શ્રી ગંધારી નગરે વસે, મોટા મનજી શેઠ;
 નામ નિરૂપમ નાનજી, ધર્મધ્યાન તસ દ્રઢ. ધ. ૧૧૧

- સૂરત નગરે સુખે વસે, વર વોહરા કહેવાય;
કાનકો કરૂણા રસ લયો, રિખલદાસ ગુણ ગાય. ધ. ૧૧૨
- લણશાલી શિવજી લલુ, નવેનગર તસ વાસ;
કહેજો ધર્મ કરે ઘણું, જિમ પહોંચે સવિ આસ. ધ. ૧૧૩
- રાધનપુર વર પ્રમુખને, સંઘપતિ રામ;
ધર્મલાલ પહુંઆડને, લેઈ અન્હારૂં નામ. ધ. ૧૧૪
- ધીરવચન આરાધજો, પાળજો ગુરૂ આણુ;
સમકિત શુદ્ધો રાખજો, જિમ રાખો નિજ પ્રાણુ. ધ. ૧૧૫
- પ્રથમ મુરાલય પેખવા, ભાગ્યસાગર ખુધ જાય;
તદનંતર દિન પંચમે, તિહાં પહોંચે ઉવઝાય. ધ. ૧૧૬
- કાતી શુદ્ધ દશમી દિને, માંડવ દુર્ગ મઝાર;
વાચક વર પામ્યા સહી, ઈંદ્રલવન અવતાર. ધ. ૧૧૭
- વાળાં વારૂ વાજતાં, માંડવી અતિ ઉઠારં;
સૂકડી કેસર અગરશ્યું, સંઘ કરે સરકાર. ધ. ૧૧૮
- નેમિસાગર ઉવઝાયનું, નામ જપે સહુ કોય;
હેરાથી નવિ વીસરે, મુશુરૂ તણા શુણુ જોય. ધ. ૧૧૯

ઢાળ ૯ મી.

શુદ્ધનો.

શુરૂશોક.

- જે સહચારી શીખ જગદીસર પ્રતિ,
એમ દીએ જોલંભડા એ;
તું કિરતાર ચોર તણિ પરે,
જીવિત ધન ચોરે વડા એ. ૧૨૦
- તું વિણુ શ્રી ઉવઝાય સાર અન્હારડી,
કુણુ કરશે શુરૂજી મુણુએ;
એણે પ્રસ્તાવે અચિત ચિત્ત સંતાપક,
દીધુંય દુઃખ અન્હને ઘણું એ. ૧૨૧

વડો સહોદર નામ સુકિતસાગર,
 બુધ માનસાગર મુનિ નાન્હડો એ;
 સુણી સુણી તુમ્હચી વાત વલિ વલિ,
 વિત વલે ઘણુવિણુ જિમ ખાપડો એ. ૧૨૨
 સાંભળી સુતની વાત માત કોડાઈ,
 મનમાંહે અતિ દુઃખ વહે એ;
 જે દુખ એક ન ખમાય, એહવા હુઈ થયાં,
 વળી વળી વયણુ ઇશ્યાં કહી એ. ૧૨૩
 મોહ વશે મરૂદેવી અરણુક માયડી,
 પ્રેમ વશે મરૂદેવી અરણુક માયડી;
 પ્રેમ વશે પરવશ થઈએ,
 પુત્રતણુ દુખ જેહ નેહ થકી વહી,
 જનની તે બણે સહીએ. ૧૨૪
 નયણે આવે નીર ધીર સુતન વિના,
 નીંદ ભૂખ નાસી ગઈએ;
 નીસાસા અવિદાંખે અખા મૂકે એ,
 રચણી વરસો સુ થઈએ. ૧૨૫
 જિમ જલ પાએ બોધ તરફડે માછલી,
 જિમ મરાલી મરૂ થઈએ;
 તે દુખ દીધું દેવ હે વકરું કિશ્યું,
 એમ બોલે ઉતાવલી એ. ૧૨૬
 સંઘ સહુ પરિવાર સાંભળી ચિંતવે,
 દેવયોગ વિષમો સહી એ;
 એ સંસાર અસાર તારક જગ શુર,
 આગમ વાત એસી કહી એ. ૧૨૭
 બણી ઇશ્યું સ્વરૂપ ધરમ કરે વણુ,
 જિમ સવિ દુખ બાવે વહી એ;
 કવિયણુ બોલે ઇમ જગભીંતર બીજ ઠઈ,
 વિરહ સચું દુઃખ છે નહિ એ, ૧૨૮

ઢાળ ૧૦ મી.

રાગ ધન્યાશ્રી.

જય જય સાધુ શિરોમણી, નેમિસાગર વર નામે લ;
 કામિત પૂરણ સુરતર, વાચકવૃંદ લલાભો લ. ૧૨૬
 ગુણસાગર ગુણગણ લરીયો, શ્રુતસાગર તવંતો લ. જય. ૧૩૦
 વડ વૈરાગી જગે જયો, વિવેકસાગર જસ ગેહો લ;
 મેઘસાગર પંડિત વર, કુશલસાગર સનાહો લ. જય. ૧૩૧
 મુક્તિસાગર મહિમા ઘણો, દેવસાગર દીએ માનો લ;
 પંડિત ગણિ મુનિ જાણીએ, ઉદયસાગર અભિધાનો લ. જય. ૧૩૨
 મુખસાગર આદર કરી, સવિ સાગર પરિવારો લ;
 નેમિસાગર ગુરૂ નામે લ, લહેને જય જયકારો લ. જય. ૧૩૩
 સંવત સોલ ચિહ્નતરે, નયર ઉજેણી મનાર લ;
 માગશિર શુદ્ધ પારસ દિને, સુણિયો શ્રી આણુગાર લ. જય. ૧૩૪
 વાચક વિદ્યાસાગર, તાસ પંચાયણ શિષ્ય લ;
 વિગુધ કૃપાસાગર કહી, પૂરો સકલ જગીશ લ. જય. ૧૩૫.
 इति श्री नेमिसागरोपाध्यायनिर्वाणरास समाप्त.

શુદ્ધિપત્રક (મુળનું.)

પૃષ્ઠ.	લીટી.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૨	૫	ભરતક્ષેત્ર	ભરતક્ષેત્ર
૨	૯	આરજ	આરજ
૨	૧૨	ઉપદ્રવ્ય	ઉપદ્રવ
"	૧૯	સલ	સમ
૨	૨૦	ધરમ કર	ધરમ કરે
૪	૨૫	કામ વશે	કામ વશે
૪	૩૦	વહેલો તે વહેલો	વહેલો તે વહેલો
૭	૧૮	સદ્ગુણ દુષ્ટીન આશરે	સદ્ગુણ દુષ્ટી મન આશરે
૭	૨૫	અઠાઈ	અઠાઈ
૯	૯	જીહ્વા સાંભળી	જાણ સાંભળી
૧૦	૧૩	સહાસતી	મહાસતી
૧૦	૧૫	દોગધીક	દોગધિક
૧૧	૨	મૃગશિર	મૃગશિર
૧૧	૫	નવ માસ વાહ	નવ માસ ઠાકા
૧૧	૧૨	વાધ	વધે
૧૩	૧૦	પુરુષાતન	પુરુષાતન
૧૪	૪	કહેતા થકો	કહેતાં થકાં
૧૪	૯	સજનની કયાં રે	સજનની કથા રે
૧૮	૬	આણુંદ	સાણુંદ
૧૮	૨૧	ફહરવે	ફહવે
૧૯	૩	મહિલો	મહિ લો
૨૨	૨૩	મોતા	મોતી
૨૩	૧૭	ગુણગેહ	ગુણગેહ,
૨૪	૭	રાયરહા દિગામ	રાયરહાદિ ગામ
૨૪	૮	વગસ્યા	મગસ્યા
૨૪	૧૮	સુગંધ તારે	સુગંધતારે
૨૪	૨૦	રાજા ફિ	રાજાદિ

પૃષ્ઠ.	લીટી.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૨૪	૨૧	ઉપવાક	ઉપકાર
૨૬	૬	એકવીશ	છે એકવીશ
૨૬	૬	પકવાની	પકવાનની
૨૭	૧	બરસે	બરસે
૨૮	૪	અંત	અંતર
૩૧	૮	હીત	હીતરે
૩૨	૧૭	ઉપરણાં	ઉપકરણાં
૩૪	૨૦	કોચ	કોશ
૩૪	૨૧	સંધણી	સંધની
૩૫	૩૧	કોચ	કોશ
૩૬	૧૫	ભત્રા	ભત્રા
૩૭	૧૪	શુરશુભથી	શુરશુભથી
૩૯	૨૨	ભેએ	ભાએ
૩૮	૨૮	ઉપમ	ઉપમા
૪૦	૭	ભે તે	ભતે
૪૦	૧૨	એ હવે	એહવે
૪૩	૩૦	ઉભનાળ	ઉભનાળ
૪૪	૧૫	ગિર આ	ગિરઆ
૪૫	૩૧	જયવીય રાય	જય વીયરાય
૪૬	૬	ભજ	ભજ
૪૬	કુટનોટ	અધિષ્ઠાવ	અધિષ્ઠાન
૪૭	૧૩	પૂછે રલીરે	પૂછે વલીરે
૪૮	૯	ધણી	ધણી
૪૮	૧૪	વાદીને	વાંદીને
૫૧	૨૦	જીણેદની	જીણેદની
૫૩	૧૭	ચુદ્ધિનો	ચુદ્ધિનો
૫૬	૧૨	વાસ કુંપી	વાસ કુંપી
૫૮	૬	ગિરિરાજને	ગિરિરાજને
૫૮	૧૦	સિદ્ધિગિરિ	શિદ્ધિગિરિ
૫૮	૧૯	આ કરીએ	આકરી એ
૬૦	૧૪	બદારે	તદારે

પૃષ્ઠ.	લીટી.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૬૨	૧૮	એવાંસ	એવાંસ
૬૩	કુટનોટ	તંગીઆં	પતંગીઆં
૬૪	૧૬	સદેહ	અદેહ
૬૫	૨૬	ધર્મ છંડીશ	ધર્મ મ છંડીશ
૭૨	૧૪	દેશનાં	દેશના
૭૩	૨૮	નિમ છેદા	નિમ છેદાય
૭૬	૧૭	પુણુ તે	પુત્ર તે
૭૮	૨૪	સા. ૧૪	સા. ૧૭
૭૯	૭	ચાર ના	ચાર છે
૮૧	૮	મળે નહિ	ચૂકે નહિ
૮૧	૧૦	પચલ પચીસી	મગલ પચીસી
૮૩	૧૨	કહી એમ દેળે	કહીએ મ દેળે
૮૩	૧૫	સુત સાત	સુખ સાત
૮૩	૧૮	રામ તપણે	રમતપણે
૮૪	૮	બાવીસનેરે	બાવીસમેરે
૮૪	૧૭	મેલે અભંગ	મળે અભંગ
૮૫	૫	લાભ	લાલ
૮૭	૨	ચકવર્તિ	ચકવર્તિ
૮૭	૮	ધરણેદ્ર	ધરણેદ્ર
૮૭	૨૨	ધરે	ધરે
૮૮	૧૩	કારણ કાલ હો	કારણ કા લહો
૮૯	૫	પુનઃ	પિબ
૮૯	૨૫	નંદની	નંદની
૯૦	૧૮	કુષ્કૃત દો	કુષ્કૃત હો
૯૧	૧૨	અઠાર	અઠાર
૯૧	૨૯	કરણી વધ્યાન	કરણી ધ્યાન
૯૨	કુટનોટ	૧ કીન	૧ દેવા
૯૪	૨	પીર	૧ પીર
૧૦૦	૭	નરાદા	નરોદા
૧૦૧	૧૬	તાસસી	તાસશિષ્ય
૧૦૧	૨૪	વિધાવર્દન	વિધ્યાવર્દન

પ્રુષ્ઠ	લીટી	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૧૦૧	કુટનોટ	બણી	વાણી
૧૦૨	૧૯	તે જાળારે	તેજાળારે
૧૦૪	૧૦	શીઘ્ર	શીલ
"	૧૬	ગુજર	ગુર્જર
૧૦૫	૧૯	ગાવ	ગાવે
૧૦૬	૧૪	સધલો	સદ્લો
"	૨૪	હૈડા સુભીની	હૈડાસુ ભેટી
૧૦૯	૨૬	ઉપડાવો	ઉપાડવો
૧૧૦	૨૨	ઢાલ ૨ જી	ઢાલ ૩ જી
૧૧૧	૧૩	અંગ જગહ ગહીઓ	અંગજ ગહગહીઓ
૧૧૧	૧૯	શિશા	શિક્ષા
૧૧૨	૩	ઢાલ ૩ થી	ઢાલ ૪ થી
૧૧૩	૨૬	ઢાલ ૪ થી	ઢાલ ૫ મી
૧૧૪	૧	હલકર મદ લેવારે	હલુકરમ દલેવારે
૧૧૫	૧૦	ઢાલ ૫ મી	ઢાલ ૬ ફી
૧૧૬	૩	દીક કરે	આદિક કરે
૧૧૬	૮	જનહર્ષ	જિનહર્ષ
૧૧૬	૧૬	ઢાલ ૬ ફી	ઢાલ ૭ મી
૧૧૬	૨૪	ચિંતા	ચિતા
૧૧૮	૯	પામે સિદ્ધ	પામે સિદ્ધિ
૧૧૯	૩	ભાભો ભવ ભાવ હરે	ભાભો ભવ ભાવટ હરે
૧૨૦	૧૨	તેરજો	તેર જે
૧૨૦	૧૩	સધહણા	સદ્હણા
"	૧૫	સધહણાપણે	સદ્હણાપણે
"	૨૬	તેતો ગણાય	તેતો ન ગણાય
"	૨૭	સધહી	સદ્હી
૧૨૧	કુટનોટ	૨ સારસંભાળ	૩ સારસંભાળ
"	"	૩ માંચડા	૨ માંચડા
૧૨૨	૮	જલપરે જાએ	જલપરે જાએ
૧૨૨	૨૦	સંયમ પાળેજી	સંયમ પાળેજ્યો
૧૨૨	૨૮	રૂપે	આરૂપે

પૃષ્ઠ.	લીટી.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૧૨૩	૯	વિજયપ્રભુસર	વિજયપ્રભસરિ
૧૨૩	૨૨	વટીઆર	વટીઆર
૧૨૬	૧૨	મરથલ દેવા	મરથલ દેસ
૧૨૬	૧૮	દોડા	દોઢા
૧૨૬	૨૨	નિશુ વન	ત્રિશુવન
૧૨૭	૮	પાસ છુંદનો	પાસ નિષુંદનો
૧૨૭	૧૦	ધરણીવનાં બાઈ	ધરણી વનાંબાઈ
૧૨૭	૨૨	તસ સીધસ	તસ શિધ
૧૩૧	૨૬	સાંતલ પુરવારાહી	સાંતલપુર વારાહી
૧૩૨	૧૦	લખે આ દેસ	લખે આદેસ
૧૩૨	૨૭	હરખ નભાવે	હરખ ન આવે
૧૩૪	૧	સમભાવેરે	સંભાવેરે
૧૩૬	૩	સુગણુ	સુગુણુ
૧૩૬	૪	મનીદામ	મનદામ
૧૩૭	૮	સિદ્ધયુદ્ધિ	સિદ્ધ યુદ્ધ
૧૩૮	૮	ઉજ્જન	ઉજ્જલ
"	"	મંડતીરે	મંડલીરે
૧૩૯	૧૦	ટૂંકડા	ટૂંકડા
૧૪૦	૮	આધા	અધા
૧૪૧	૧૦	નિશાદન	નિશદિન
૧૪૧	૧૯	બંધવ નહી	બંધવ સહી
૧૪૧	૨૭	કૃષ્ણાદાહ	તૃષ્ણાદાહ
૧૪૨	૧	ઉઝી	ઉઝો
૧૪૩	૪	લહે	લહી
"	૨૧	ચલ	મલ
૧૪૪	૧૯	બાધા	બાલ
"	૨૪	ઝોનું રમાએ	ઝો રતુમએ
"	કુટનોટ	માતા	તમારા
૧૪૫	૬	શિષ્યા	શિક્ષા
૧૪૬	૧૮	પરમ ભાવના	પર ભાવના
૧૪૬	૧૯	દેખાતા	દેખતા

પૃષ્ઠ.	લીટી.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
"	૨૭	સાધારે	સાયારે
૧૪૬	૩૦	સાતે થાતો	સાતા થાતાં
૧૪૭	૩	મુરત પેરે સરખવેરે	મુરત પરિસર ભવેરે
૧૪૯	૩	ધાણુરે	ધાણુરે
૧૫૦	૧૩	સોયમ	સોહમ
"	૨૧	પ્રેમાવે શાલ	પ્રેમ વિશાલ
૧૫૩	૧૦	સંભારે	સાંભરે
૧૫૪	૨૪	સમરાજતું રે	સમ રાજતું રે
૧૫૬	૨૯	મગશરદાવાદ	મગશરદાવાદ
૧૫૭	૨૮	ચઢવા	ચઢવા
૧૫૮	૧૧	પડીમાં	પડિમા
"	૨૫	જત્રેરે	જત્રરે
૧૫૯	૬	આખડી	આખડી
૧૫૯	૧૦	અનુમોદનારે	અનુમોદનારે
૧૬૦	૧૨	લેખાઈ	લેવાઈ
૧૬૧	૨૩	તિલક નિલા ડે	તિલક નિલાડે
૧૬૪	૧૧	શ્રીજિન	શ્રીજી
૧૬૭	૨૩	પાઉધારો	પાઉધારો
૧૬૭	૨૬	વર્ષા	વર્ષા
૧૬૮	૨	રજત્ય	રજત્ય
૧૬૮	૯	પ્રહગમે	પ્રહ હગમે
૧૬૮	૨૯	પભદેવ	પ્રપભદેવ
૧૭૨	૫	જડયતા	જડતા
"	૧૨	દુઃપ્રતિકાર	દુઃપ્રતિકાર
"	"	ત્રીજો	ત્રીજો
"	૧૫	ચંડસમ	ચંડસમ
૧૭૩	૧	કિણુપરે	કિણુપરે
૧૭૩	૨૨	છાક અમાળ	છાક અમાળ
૧૭૪	૩૦	કુમારનો	કુમાર નો
૧૭૭	૮	વેવાવચ	વેવાવચ
૧૭૭	૧૨	ધરવ	ધરવો

પૃષ્ઠ.	લીટી.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૧૭૬	૧૨	રામદેવ	રામદેવ
૧૭૬	૧૩	નાય	નાય
"	૧૩	રંગમ	રંગમ
૧૭૬	૧૬	આરખા	સારખા
૧૮૦	૬	કુમાર	કુમાર
૧૮૦	૨૧	અવિવાહ	અવિવાહ
૧૮૧	૧	તાટિક	નાટિક
૧૮૩	૨૪	જનપતિ	જનપતિ
૧૮૪	૫	સરત	સુરત
૧૮૪	૧૩	શુદ્ધ ભલી	શુદ્ધ ભલી
૧૯૦	૧૩	વિવધ	વિવિધ
૧૯૨	૨૯	ચોખેર	ચોખેર
૧૯૬	૩	નવમસવાડે	નવ માસ દાડે
૧૯૭	૨૨	સરિ અરથ	સારે અરથ
૧૯૮	કુટનોટ	કુલ રૂપી	કુલ રૂપી
૧૯૯	૯	ભગવતજીની	ભગવતજીની
૨૦૦	૮	નશકે	ન શકે
૨૦૧	૧૫	તારરે	ભારરે
૨૦૬	૧૪	એ કણિયુખે	એ કણિ યુખે
૨૧૨	૨૦	કથાણુસાગરમૂરી	કથાણુસાગરમૂરી
૨૧૩	૧૦	મહમનિ નાણિ	મહ મનિ નાણે
૨૧૮	૨૩	ભાભી	ભીભા
૨૧૯	૧૦	અંતીરિભરાય	અંતીરિ ભરાય
૨૨૪	૬	સુમન મથરૂપ	સુમનમથ રૂપ
૨૨૪	૨૯	હીરજી સિઓ સિત	હીરજી સિઓ ચિત
૨૨૭	૧૯	કનણુ	કવણુ
૨૨૯	૧૧	દસમસ વાહાઓ આરિ	દસમાસ દાહા ઓહરિ
પૃષ્ઠ.	લીટી.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૨૨૯	૨૩	વન વૃં	વન વૃં
૨૩૧	૨	સોત્રણુદાન	સોવન દાન
૨૩૨		૧૩૨	૨૩૨

૨૩૨	૧૩	ક્રીધ ઉણી	ક્રીધ ઉણી
૨૩૨	૧૪	મગસીયા ત્રાઈ	મગસીયા ત્રાઈ
૨૩૨	૧૫	ધન દસ માન	ધનદ સમાન
૨૩૩	૨૧	કરીઓ તાવ લિઆવળે	કરી ઓતાવલ આવળે
૨૩૫	૨૭	મોદલના	મોદલના
૨૩૬	૫	નકાર	નગર
૨૩૮	૧૪	સંજોગે પાતીયું	સંજોગે પામીયું
૨૩૮	૨૧	રથણે ભસ્ત્યું	રથણે ભર્યું
૨૩૯	૫	સુર ગિરધિર ધાય	સુર ગિર અધિર ધાય
૨૪૧	૬	સુપક્ષવાળ	સુપક્ષવાળ
૨૪૧	૮	ધર્મધરા રૂઢ	ધર્મ ધરારૂઢ
૨૪૪	૧૪	સૂકડી	સૂખડ
૨૪૬	૫	શ્રુતવંતો	શ્રુતવંતો

સમાલોચનાનું શુદ્ધિપત્રક.

પૃષ્ઠ.	લીટી.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ
૧	૫	ચારિત્ર	ચરિત્ર
"	૧૧-૧૧	હરપાળ	પદ્મશાહ
૨	૧૬	"	"
"	૨૪	ખ્યાત	ખ્યાતિ
૭	૪	માંડે	માટે
	૨૭	તેથી ૬૦૦૦	૬૦૦૦
૧૫	૨૩	૧૮૮૦	૧૭૮૦
૧૭	૨૫	નોમસાગરજી	નેમિસાગરજી
૨૦	૧૪	મુતિઓ	મુર્તિઓ
૨૩	૨૧	વિક્રમ	વિક્રમ
૨૫	૬	૨૨૦૦	૨૧૩૩
૨૬	૪	લક્ષ્યાધિપતિ	લક્ષ્યાધિપતિ
૨૯	૮	બા-શાહ	બાહશાહ
૩૦	૨	ખ્યાન કરા ઉપર	ખ્યાનકર્માઉપર
"	૩	કીમતે	કીમત
૩૨	૨	પ્રુશાલચરિત્ર	પ્રુશાલચરિત્ર
"	૯	વિચાર	વિચાર
૩૫	૩	અમદાવાદ	અમદાવાદ
૩૬	૧૬	સીયાજીરાવ	સયાજીરાવ
૪૧	૧૭	સંભળ	સાંભળવા
૪૪	૩	શાંતદાસ	શાંતિદાસ
૪૮	૧૯	જેજે	જેઓ; જેજે
૫૨	૩	પાંચમા	ત્રેપનમા
૫૪	૧	દિકર	દિકરા

નિવેદનનું શુદ્ધિપત્રક.

પૃષ્ઠ.	લીટી.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૪	૧૩	થતાં	થતી
૧	૭	વીર વિજય	વીરવિજય
૨	૧૦	અધ્યાત્મ પ્રસારક	અધ્યાત્મજ્ઞાનપ્રસારક
૨	૧૨	છપાવી આપવાનું	છપાવી પ્રગટ કરવાનું
૨	૧૬	અથ	અન્ય
૮	૧૦	લક્ષ્મીસાગર	લક્ષ્મીસાગર
૯	૫	અને	અને તે
૧૨	૧૦	સાગરગમ્ય	સાગરગમ્ય
૧૩	૧૯	ના	ના
૧૪	૫	જમકુવહુથી	જમકુ વહુથી
૨૧	૨૩	મોહનલાલ	મોહનલાલજી
૨૨	૧૦	વંશ	વંશ
૨૨	૨૪	શાહકર્માકુલચંદોરે	શાહ કર્મા કુલચંદોરે
૨૩	૧૮	સંપ્રતિભાન વિજય	સંપ્રતિ ભાનવિજય
૨	૩૦	કાંતિવિજય	કાંતિવિજય
૨૫	૯	સુવિહિત	સુવિહિત
૨૬	૩૦	લખાઈ ગયું છે)	જોઈયું)
૨૭	૧૫	પ્રાતઃક્રિયા	પ્રતિદિન
૨૮	૪	૧૭૧૩	૧૭૧૨
૨૯	૧	નાગોર	નાગોર
૩૧	૨૯	રોહણીજી	રોહણીની
૩૩	૨૧	જીવહિંસાનિષેધ	જીવહિંસા
૩	૨૨	કરવી	કરવી
૩૬	૨૨	વંશપરંપરા	વંશપરંપરામાં
૩૮	૨૭	વિજયપ્રભસૂરિએ	વિજયપ્રભસૂરિના
૪૧	૧૬	નિષ્પાત્ર	નિષ્પાત્ર
૪૨	૮	નિષ્પા	નિષ્પા
૪	૧૮	સંવેગ પક્ષી	સંવેગપક્ષી

પૃષ્ઠ.	લીટી.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
"	૨૬	તેમ	તેમ જેમ
૪૩	૫	ઘેરી	ઘેરી
૪૬	૭	સાચોર	સાચોરા
"	૨૧	હતાં	હતા
૪૭	૨૬	સ્થલ	સ્થલ છે
૪૮	૧૭	પાટણુ	પાટણુના
૪૯	૯	સુવ્રત	મુનિસુવ્રત
૫૨	૧૫	તેનો	તેમનો
૫૩	૩૦	શ્રી દેવચંદ્ર	શ્રી દેવચંદ્ર
૫૪	૧૫	નવું	નવું
"	૨૦	મીચાતી	મિચાતી
૫૬	૧૪	દેવંગત	દેવગત

